

Editor

KALYAN

Sub Editors

MANJUNATH

VENU GOPAL

SAIKISHORE

LOKESH

Dtp & Design

Sandeep Veligeti

Chakravarthy

Address :

Beside Subregistrar Office,
Ashok Nagar, Hyderabad

Email :

Amigosias1@gmail.com

website :

www.amigosias.com

Contact :

9000230735, 04035052121

Social Media

AMIGOS IAS

For more copies :

Contact

8885707366, 9000230734

Dear Readers,

In this issue, we delve into the intricate dynamics of India's fiscal and foreign policies, as well as judicial interventions that are shaping the nation's trajectory.

The spotlight shines on the Interim Budget 2024, presented by Finance Minister Nirmala Sitharaman. With its accentuated capital expenditure, the budget is a testament to the government's commitment to bolster infrastructure, a cornerstone for India's ambition to become a 'Viksit Bharat' by 2047. Our in-depth analysis dissects the implications of this fiscal strategy for a sustainable economic future.

The Supreme Court's landmark decision to annul the electoral bonds scheme has set a new precedent for political funding transparency. It is a significant stride toward dismantling opacity in electoral finance, ensuring that the electorate's voice remains untainted by undisclosed financial clout. This judgment is a reinforcement of the democratic ethos that values informed participation over silent capital domination.

In the international arena, Prime Minister Shri Narendra Modi's official visit to the UAE marked a milestone in bilateral relations. The warm reception by President His Highness Sheikh Mohamed bin Zayed Al Nahyan and the subsequent agreements signed between the two nations highlight a multifaceted partnership. This includes the Bilateral Investment Treaty, cooperation in digital infrastructure and energy sectors, and the interlinking of payment systems like UPI and AANI. These agreements are not just contracts but bridges that connect the people and economies of both nations, promising a horizon of mutual growth and understanding.

Furthermore, the BAPS Temple in Abu Dhabi is set to be a beacon of the shared cultural heritage and a symbol of the peaceful coexistence and tolerance that the UAE embodies. This, along with collaborations in maritime heritage and infrastructure development, weaves the social and cultural fabric that complements the robust economic ties.

Each section of this edition aims to balance the analysis of the budget, the impact of judicial reforms, and the nuances of international diplomacy. These are the pillars upon which India's present

and future stand. We strive to offer you a holistic view, enabling a well-rounded preparation for those aspiring to navigate the complex waters of the competitive examination.

We trust that this issue will enrich your understanding and aid you in your journey towards becoming the informed and insightful leaders of tomorrow.

Warm regards,
AMIGOS IAS Editorial Team
Jai Hind!

Disclaimer : The views and opinions in this magazine belong to the authors and don't necessarily reflect those of CURRENT AFFAIRS Magazine or AMIGOS IAS. They are the personal opinions of the author/ authors. AMIGOS IAS doesn't take responsibility for these views and opinions, nor does it endorse any claims made in the advertisements in the Magazine.

AMIGOS IAS has made every effort to ensure the accuracy of the data in this book. However, if any inaccuracies or printing errors occur, AMIGOS IAS is not responsible. We'd appreciate your help in pointing out any such errors. Your suggestions are welcome. © All rights reserved by AMIGOS IAS. No part of this book may be used or reproduced without written permission from the publisher.

While painstaking effort has been made to ensure the accuracy and authenticity of the information published in the Magazine, neither the Publisher, Editor, nor any of its employees does not accept any claim for compensation if any data is wrong, incorrect, abbreviated, cancelled, omitted, misprinted, misinterpreted, misplaced, or erroneously inserted.

INDEX

ప్రత్యేక కథనాలు

★ ప్రుద్ధంతర బడ్జెట్ (2024-25)	7
★ ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకం	12
★ ప్రధాన మంత్రి మోడీ యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ పర్యటన	17

1. రాజకీయాలు మరియు పాలన

★ ఉమ్మడి పౌర స్పృతి బిల్లు	19
★ ప్రార్థనా స్థలాల చట్టం, 1991	20
★ కుల గణనను ప్రారంభించిన ఆంధ్రప్రదేశ్	21
★ మహిళల రాజకీయ సాధికారత	22
★ న్యాయస్థానాలలో పౌర-కేంద్రీకృత ఐటీ చొరవలు	23
★ పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ (వక్రమార్గాల నివారణ) బిల్లు, 2024	24
★ నీటి (కాలుష్య నివారణ మరియు నియంత్రణ) సవరణ బిల్లు, 2024	24
★ వార్షిక సేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసిస్టెంట్ వే ఫార్వర్డ్ రిపోర్ట్ 2023	25
★ చండీగఢ్ మేయర్ పోలింగ్ ఫలితాలు	26
★ బోయింగ్ సుకన్య కార్యక్రమం	27
★ సోషల్ ఆడిట్ అడ్వైజరీ బాడీ	28
★ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల ద్వారా ఒడిశా గిరిజన సంఘాలకు సాధికారత కల్పించడం	28
★ ట్రాక్ చైల్డ్ పోస్టల్	29
★ ఎస్సీ మరియు ఎస్టీ వర్గాల జాబితాలను సవరించే బిల్లులను ఆమోదించిన రాజ్యసభ	29
★ ఎస్సీలలో ప్రయోజనాల సమాన పంపిణీని పరిష్కరించడానికి కమిటీ	30
★ మధ్యతరగతి గృహనిర్మాణ పథకం	30
★ డిప్యూటీ ముఖ్య మంత్రి పదవికి సంబంధించి సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయం	31
★ 17వ లోక్ సభ పనితీరుపై పిఆర్ఎస్ లెజిస్లేటివ్ రిసెర్చ్	31

2. అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

★ భారతదేశం మరియు ఖతార్	32
★ భారత దేశం- గ్రీన్ సంబంధాలు	33
★ కలడాన్ మల్టీమోడల్ ప్రాజెక్ట్	35
★ ప్రపంచ భద్రతా సవాళ్ల సమయంలో 'నిఘా దౌత్యం' పెరుగుదల	35
★ గల్ఫ్ దేశాలు: భారతీయ దౌత్యానికి ఒక ముఖ్యమైన విజయం	36
★ నైబర్ పలుడ్ ఫస్ట్ విధానం	38
★ ప్రపంచ పరిపాలనా సంస్కరణ కోసం ఐరాస సెక్రటరీ జనరల్ పిలుపు	38
★ మరణశిక్ష కొరకు నైట్రోజన్ వాయువు ఉపయోగం	38

3. ఆర్థిక వ్యవస్థ

★ పంచాయితీ రాజ్ సంస్థల ఆర్థిక స్థితి	39
★ పీటీఎం పేమెంట్స్ బ్యాంక్ పై అదనపు పరిమితులను విధించిన రిజర్వు బ్యాంకు	40
★ ఆర్థిక వ్యవహారాల విభాగం యొక్క డి ఇండియన్ ఎకానమీ: ఎ రివ్యూ	41
★ కనీస మద్దతు ధరకు చట్టబద్ధత కోసం డిమాండ్	42
★ ఆహార ధాన్యాల కోసం పబ్లిక్ స్టాక్ హెబిలింగ్	43
★ ప్రధాన మంత్రి మత్స్య కిసాన్ సమ్మర్ది సహాయ యోజన	44
★ ప్రధాన మంత్రి ఖనిజ్ కేంద్ర క్యాబ్ యోజన పథకం	45
★ నానో డిఎపి	46
★ ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక యొక్క 54వ వార్షిక సమావేశం	47
★ భారతదేశపు మొదటి కృత్రిమ మేధస్సు యునికార్న్	48
★ బ్లూ ఎకానమీ 2.0 పథకం	48
★ పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే	49
★ ఆర్థిక ఏకీకరణ యొక్క ప్రాముఖ్యత	50
★ సమర్థ కేంద్రాలు	50
★ స్టార్ట్ ఆఫ్ ధాన్యం నిల్వ వ్యవస్థ సాంకేతికత	51
★ ప్రధానమంత్రి సూర్యోదయ యోజన	51
★ మత్స్య సంపదపై ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ కమిటీ	52
★ ప్రత్యక్ష పన్ను మరియు జీడీపీ నిష్పత్తి	53

INDEX

★ కిన్నోసాగు	53
★ ప్రపంచవ్యాప్తం అవుతున్న యుపిబి	53
★ అధికారికంగా మాంద్యంలోకి ప్రవేశించిన జపాన్ మరియు యుకె	55
★ ప్రపంచ శ్రేయస్సు, లింగ సమానత్వం మరియు సమానత్వం కోసం కూటమి	55
★ ఆర్థికబిల్లు, 2024	56
★ మార్కెట్ యాక్సెస్ ఇనిషియేటివ్ పథకం	56
★ సార్థి పోర్టల్	57
★ డిజిటిల్ సర్టిఫికేషన్ పోర్టల్	57

4. సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ

★ జి.ఎన్.ఎల్.ఐ-ఎఫ్14/ ఇన్ఫాట్-3డిఎస్ మిషన్	59
★ ఏఐ గవర్నెన్స్ అలయన్స్ నివేదికలు	60
★ మహమ్మారి ఒప్పందం మరియు ఎక్స్ వ్యాధి	61
★ న్యూరాలింక్	62
★ ఫైబోకనాబినాయిడ్ల యొక్క యాంటీబయాటిక్ లక్షణాలు	63
★ వైభవ ఫెలోషిప్ కార్యక్రమం	64
★ ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్ క్రిప్షన్	64
★ స్టాండర్డ్ మెషిన్ అప్లికేషన్ రీడబుల్ మరియు ట్రాన్స్ ఫరబుల్ (స్ట్రాట్)	65
★ పారిశ్రామిక ట్రాన్స్ ఫాట్ నిర్మూలన	65
★ ప్రీడేటర్ డ్రోన్లు	66
★ రాశిచక్ర కాంతి	67
★ గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్	67
★ సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీ	67
★ కెర్ కృష్ణ బిలాలు	68
★ గ్రేప్స్-3 ప్రయోగం	69
★ అభ్యాస - హై-స్పీడ్ ఎక్స్ పెండబుల్ ఏరియల్ టార్గెట్ (హీట్)	69
★ ట్రాన్సిజింగ్ ఎకోస్ట్రానెట్ సర్వే శాటిలైట్	70
★ ఆరోగ్యకరమైన భారతీయ ప్రాజెక్ట్	70
★ భారతదేశపు మొదటి హైపర్ వెలాసిటీ పరీక్షా కేంద్రం	70
★ భారతదేశంలో మీథేన్ ఉద్గార హాట్ స్పాట్లపై అధ్యయనం	71
★ అణు బ్యాటరీ	72

5. పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యం

★ వలస వన్యప్రాణి జాతుల పరిరక్షణపై ఒప్పందం యొక్క కాపీ 14	73
★ రామ్సార్ ప్రదేశాలు	74
★ యూఎస్ యొక్క అట్లాంటిక్ తీరంలో అతిపెద్ద లోతైన పగడపు దిబ్బ	74
★ దోమ చేప	75
★ బంటురాంగ్ మరియు స్కాల్-క్లాస్ ఓటర్	75
★ భారతదేశంలో వాతావరణ ప్రభావాలను తట్టుకునే వ్యవసాయ ఆపశీర వ్యవస్థల అభివృద్ధి	76
★ ప్రపంచంలోని మొట్టమొదటి మెలనిస్టిక్ టైగర్ సఫారి	76
★ లాఫింగ్ గల్	77
★ దాల్యా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం	77
★ ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరార సమావేశం 2024	78
★ 'ప్రపంచంలోని అత్యంత బరువైన పాము' కొత్త జాతి	79

6. అంతర్గత భద్రత

★ సరిహద్దు భద్రతా దళం	80
★ ఇండో-మయన్మార్ సరిహద్దు నిర్వహణ	80
★ విజయ్ రాఘవన్ కమిటీ	82

7. సమాజం - సామాజిక న్యాయం

★ అయిషీ నివేదిక (2021-22)	83
★ పిఎం వైబ్రంట్ ఇండియా కోసం యంగ్ అచీవర్స్ స్కాలర్షిప్ అవార్డ్ స్కీమ్	83
★ ఇదాట్ కమిషన్ నివేదిక	84
★ కుష్టు వ్యాధి కోసం కొత్త చికిత్సా విధానం	85
★ ఆశా మరియు అంగన్ వాడీ సిబ్బంది ఆరోగ్య కవరేజీ	85
★ కిల్కారి కార్యక్రమం	85
★ అంటువ్యాధి వ్యాధుల చట్టం, 1897 పై లా కమిషన్ నివేదిక	86
★ స్వాతి పోర్టల్	87

8. భౌగోళిక శాస్త్రం మరియు విపత్తు నిర్వహణ

★ హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం	88
★ మెకాంగ్ నది	89

INDEX

9. సంస్కృతి మరియు చరిత్ర

★ మధిక భాష మరియు చాకలియ సంఘం	90
★ మేడారం జాతర: ఆసియాలోనే అతిపెద్ద గిరిజన పండుగ	90

10. ఇతరాలు

★ పి-75 ఐ సీకరణ కార్యక్రమం	92
★ 'సదా తస్మిక్' వ్యాయామం	92
★ భారతరత్న యొక్క తాజా అవార్డు గ్రహీతలు	93
★ ఐస్ లాండ్	94
★ గ్రామీ అవార్డులు	94
★ స్వామి దయానంద్ సరస్వతి	95
★ సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్ (1894-1974)	95
★ ఖోలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ 2023	96
★ ఎర్రకోటలో పరాక్రమ్ దివస్ 2024	97

11. ఆంధ్రప్రదేశ్ అంశాలు

★ మంగళగిరిలోని ఎయిమ్స్ ను జాతికి అంకితం చేయనున్న ప్రధాన మంత్రి	98
★ ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ -విశాఖపట్నం శాశ్వత క్యాంపస్	98
★ చేనేత కార్మికులకు యూనిట్ కు రూ.94 పైసల సబ్సిడీ	98
★ ఇంటిగ్రేటెడ్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ హబ్	98
★ ఏలూరు జిల్లాలో నిరుపేద పిల్లలకు ఉచిత ఏఐ లెర్నింగ్ సెంటర్	98
★ పశ్చిమగోదావరిలో తీర కోతను అరికట్టేందుకు జియో ట్యూబ్ ఏర్పాటు	99
★ జియో ట్యూబ్ అంటే ఏమిటి?	99
★ ఏలూరు గిరిజన సంక్షేమ పాఠశాలలో డిజిటల్ లైబ్రరీ	99
★ ఆదికవి నన్నయ యూనివర్సిటీకి ఆర్థిక సహాయం సహాయం	99
★ వైఎస్ఆర్ కళ్యాణమస్తు, షాద్ తోఫా పథకాల కింద రూ.78 కోట్ల సాయం అందించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ సీఎం	99
★ ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ, డిజైన్ అండ్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్, కర్నూలు	99
★ ఏపీలో తొలి తేలియాడే సముద్ర వంతెన	99

★ రోబోట్రాక్ పోటీలో ఐఐఐటీ తిరుపతికి ప్రథమ బహుమతి	99
★ ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని నెల్లూరు జిల్లాలో బర్డ్ ఫ్లూ విజృంభణ	100
★ అన్నవరం రైల్వే స్టేషన్ కు 'ఈట్ రైట్ స్టేషన్' సర్టిఫికేట్	100
★ హెచ్ ఐలాండ్ కు 5 కిలోమీటర్ల పరిధిలో చేపల వేటను నిషేధించినా ఏపీ	100
★ రూ. 4,178 కోట్ల విలువైన ప్రాజెక్టులకు శంకుస్థాపన, ప్రారంభోత్సవం	100
★ తూర్పుగోదావరిలో రిలయన్స్ బయోగ్యాస్ ప్లాంట్ కు శంకుస్థాపన	100
★ వాలంటీర్లకు నగదు పురస్కారాల పంపిణీ	
★ రికార్డు స్థాయిలో 19 రకాల విత్తనాలను అభివృద్ధి చేసిన ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం	100
★ ప్రకాశం జిల్లాలో రెండు ప్రాచీన శాసనాలు లభ్యం	101
★ రూ. 4,000 కోట్లతో మన్యం జిల్లా రుణ ప్రణాళిక	101
★ పూచర్ ఇంజనీర్ కార్యక్రమం	101
★ రేలా పండూమ్ పండుగ	101
★ ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి ఈ-శ్రమ్ లో నమోదు చేసుకున్న 80 లక్షల మంది కార్మికులు	101
★ ప్రపంచ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించడానికి థండర్ బడ్తో జతకట్టిన స్కిల్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్	101
★ 35% కోటా ద్వారా ప్రయోజనం పొందిన 7,500 మంది విద్యార్థులు	101
★ నంద్యాల పచ్చర్ల వద్ద ఎకో-టూరిజం సైట్	102
★ అంగన్ వాడీ సిబ్బందికి అధిక వేతనాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రెండో స్థానం	102
★ 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి రూ 2.86 లక్షల కోట్ల బడ్జెట్ ను సమర్పించిన ఆర్థిక మంత్రి	102
★ ఏపీలో ప్రాధాన్యతా రంగాలకు రూ.3.55 లక్షల కోట్ల రుణ సామర్థ్యం	102
★ ప్రధానమంత్రి గతి శక్తి ప్రాజెక్టులకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కు నిధులు	102
★ ఏపీ.ఎస్.సి.ఈ.ఆర్.టి కార్యాలయంలో ఐబి విభాగం స్థాపన	102
★ ఏపీలో మొదటి ఏఐ మరియు క్లౌడ్ సమ్మిట్	102
★ ఏపీలో 26 ప్రాధాన్యత కలిగిన చిత్తడి నేలలను గుర్తించిన వరల్డ్ వైల్డ్ లైఫ్ ఫండ్	103
★ 2024 ధీమ్: "వెట్ లాండ్స్ అండ్ హ్యూమన్ వెల్ బీయింగ్"	103

INDEX

★ విశాఖపట్నంలో నేషనల్ స్కీల్ కాన్ క్లెవ్ ను నిర్వహించునున్న ఏపీ ప్రభుత్వం	103
★ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మాతా శిశు మరణాల తగ్గుదల	103
★ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రకృతి వ్యవసాయ కార్యక్రమాలను పరిశీలించిన అంతర్జాతీయ బృందం	103

12. తెలంగాణ ప్రాంతీయ అంశాలు

★ మోసపూరిత బయోమెట్రిక్ హాజరును అరికట్టడానికి కృత్రిమ మేధని స్వీకరించునున్న జహెచ్ఎంసి	104
★ మోసపూరిత బయోమెట్రిక్ హాజరును అరికట్టడానికి కృత్రిమ మేధని స్వీకరించునున్న జహెచ్ఎంసి	104
★ తెలంగాణలో రూ. 500 ఎలపిజి పథకం	104
★ కొత్తగూడెం 135.36 లక్షల టన్నుల బొగ్గు రవాణా రికార్డు సృష్టించింది	104
★ హైదరాబాద్ లో 50వ పాడి పరిశ్రమ సదస్సు	104
★ మారుత్ యొక్క డైరెక్ట్ సీడింగ్ డ్రోన్ కోసం యుటిలిటీ పేటెంట్	104
★ డిజియాత్రను వినియోగించుకున్న 14 లక్షల మంది ప్రయాణికులు	104
★ అపాలో మైక్రో సిస్టమ్స్ రూ. 110 కోట్ల రుణాన్ని ఆమోదించిన ఎస్.బి.ఐ	105
★ స్టార్టప్ ఎకోసిస్టమ్ కోసం రూ. 1,336 కోట్ల రుణాన్ని ఇవ్వనున్న జికా	105
★ స్టైరూట్ కల్చర్ స్కాలర్ షిప్	105
★ ఆప్రికన్-మెడిటరేనియన్ వాడర్ పక్షి	105
★ తెలంగాణలో సోలార్ ప్యానెళ్ల కంపెనీ 6,000 కోట్ల పెట్టుబడి	105
★ తెలంగాణలో కనుగొనబడిన మెసోలిథిక్ యుగం చిత్ర కళ	105
★ పాలమూరు విశ్వవిద్యాలయానికి 100 కోట్ల గ్రాంట్	105
★ ఎన్ఐఎంఎన్ఎంఈ-హైదరాబాద్ తో జతకట్టిన ఎన్ఐటి-వరంగల్	105
★ ఈఎంఆర్ఐ జహెచ్ఎస్ యొక్క జీవధూత ప్రథమ చికిత్స చారవ	106
★ నాలుగు ఎయిర్ లైన్స్ లో రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం సమయపాలన పనితీరులో అగ్రస్థానం	106
★ అనంత్ టెక్నాలజీస్ లిమిటెడ్	106
★ అనంత్ టెక్నాలజీస్ లిమిటెడ్ యొక్క సహకారాలు	106
★ కుల సర్వే కోరుతూ తెలంగాణ అసెంబ్లీ తీర్మానం	106
★ మారుత్ యొక్క ఎజి 365 డ్రోన్	106
★ న్యూట్రీ ఎయిడ్ మొబైల్ యాప్	106

★ కొత్తగూడెంలో 'వన్ డిస్ట్రిక్ట్ వన్ ఎగ్జిజిఎస్'	106
★ కొమురవెల్లి రైల్వే స్టేషన్ కు శంకుస్థాపన	106
★ తెలంగాణ ద్రవ్య వినిమయ బిల్లుకు అసెంబ్లీ ఆమోదం	107
★ తెలంగాణ రాష్ట్ర సచివాలయం సమీపంలో రాజీవ్ గాంధీ విగ్రహం ఆవిష్కరణ	107
★ ఇన్ కాయిన్ యొక్క 'సినాప్స్' అత్యాధునిక సముద్ర వనరుల డేటా కేంద్రం	107
★ ఎస్ఎస్ ఇన్ ప్రా యొక్క 'ది క్రౌన్' టవర్	107
★ సైబర్ వారియర్స్	107
★ భారతదేశంలో జాతీయ మహిళా దినోత్సవం	107
★ తెలంగాణ సూపర్ థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ మొదటి దశ పూర్తి	107
★ తెలంగాణ శాస్త్రవేత్తకు అమెరికా సైన్యం క్యాన్సర్ పరిశోధన ప్రాజెక్టు	107
★ ఎయిమ్స్-బీబీసీగర్ డ్రోన్ ప్రాజెక్ట్	108
★ ప్రత్యేక పబ్ నగరం, ప్రాథమిక హక్కుగా ఇంటర్నెట్	108
★ తెలంగాణలో గ్రీన్ స్కీల్స్ అకాడమీ ఏర్పాటు	108
★ నియామకాల్లో మహిళలకు 33 శాతం సమాంతర రిజర్వేషన్	108
★ నల్గొండలో 390 ఏకర నాటి దీపస్తంభం	108
★ హైదరాబాద్ లో వృక్ష సర్వే	108
★ తెలంగాణలో కొత్త డ్రోన్ పోర్టు వచ్చే అవకాశం	108
★ రాష్ట్ర సూక్ష్మ నామం 'టిజి'కి మార్పు	109
★ పద్మ అవార్డు గ్రహీతలకు పెన్షన్ ప్రకటన	109
★ భారతదేశపు మొట్టమొదటి జాతీయ ఎపిగ్రఫీ మ్యూజియం	109
★ తెలంగాణలో అతిపెద్ద అగ్రి షో కిసాన్ 24 ప్రారంభం	109
★ మిషన్ భగీరథ గ్రామ నీటి సరఫరాను చేపట్టనున్న గ్రామ పంచాయతీలు	109
★ మెసోలిథిక్ రాతి చిత్రాలు, శాతవాహనుల శాసనం	109
★ నంది అవార్డులకు బదులుగా గద్దర్ అవార్డులు	109
★ ఆవిష్కరణలో 4% వృద్ధిని నమోదు చేసిన తెలంగాణ	109
★ జీనోమ్ వ్యాళి ఎక్స్ లెన్స్ అవార్డు	109

13. AMIGOS IAS MARCH 2024 MAGAZINE (PYQS)

★ ప్రిలిమ్స్	110
★ మెయిన్స్	110

మధ్యంతర బడ్జెట్ (2024-25)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి మధ్యంతర బడ్జెట్ను ఇటీవల పార్లమెంటులో సమర్పించారు.
- ఇది సమగ్ర అభివృద్ధి వ్యూహాల ద్వారా 2047 నాటికి 'వికసిత్ భారత్'ను సాధించే దార్శనికతను వివరిస్తుంది.

మధ్యంతర బడ్జెట్

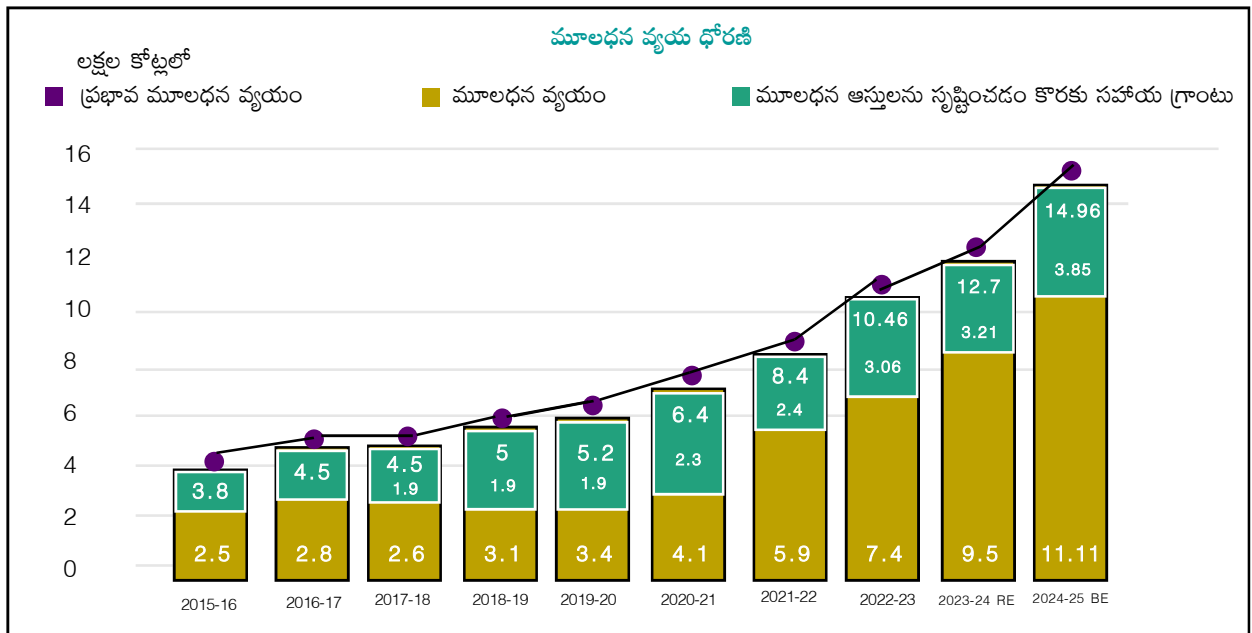
- ఇది పరివర్తన వ్యవధిలో ఉన్న ప్రభుత్వం లేదా సాధారణ ఎన్నికలకు ముందు అధికారంలో ఉన్న చివరి సంవత్సరంలో సమర్పించబడుతుంది.
- కొత్త ప్రభుత్వం పూర్తి స్థాయి బడ్జెట్ను సమర్పించే వరకు ప్రభుత్వ వ్యయం మరియు అవసరమైన సేవల కొనసాగింపును ఇది నిర్ధారిస్తుంది.

బడ్జెట్ లోని ప్రధానాంశాలు :

మూలధన వ్యయం:

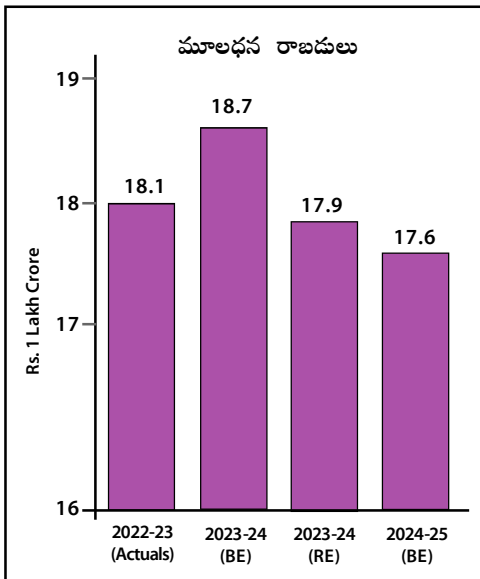
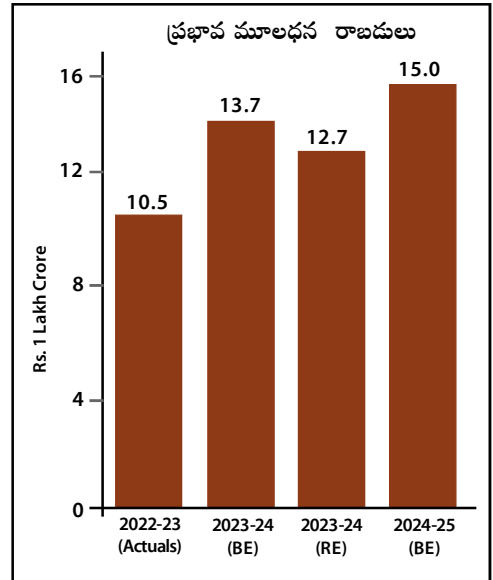
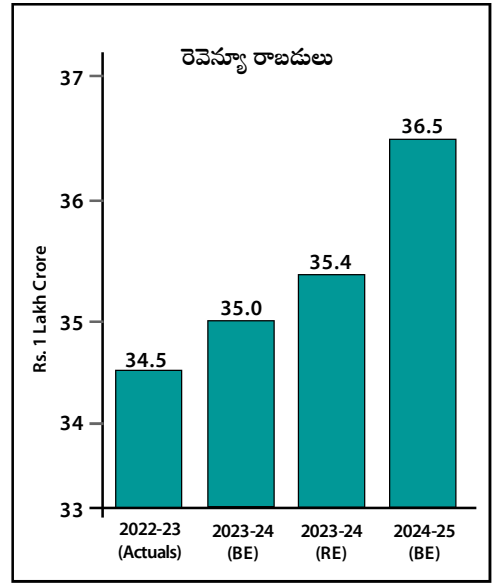
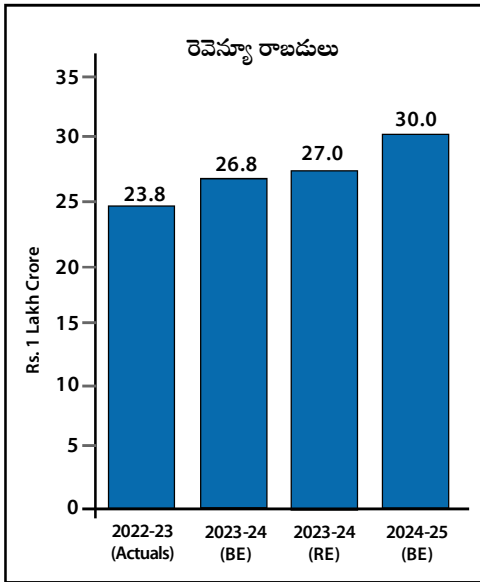
- మధ్యంతర బడ్జెట్ 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి మూలధన వ్యయంలో గణనీయమైన 11.1% పెరుగుదలను ప్రతిపాదించింది.
- మూలధన వ్యయం ప్రతిష్టాత్మకంగా రూ. 11,11,111 కోట్లుగా నిర్ణయించబడింది, ఇది జిడిపిలో 3.4%గా ఉంది.
- ఈ గణనీయమైన పెరుగుదల ఆర్థిక వృద్ధికి మరియు ఉపాధి కల్పనకు కీలకమైన మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి మరియు కీలక రంగాలలో పెట్టుబడులను పెంచడంలో ప్రభుత్వ నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఆర్థిక వృద్ధి అంచనాలు:

- 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో భారతదేశానికి అంచనా వేయబడిన వాస్తవ జిడిపి వృద్ధి 7.3% వద్ద ఉంది, ఇది రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా సవరించిన అంచనాకు అనుగుణంగా ఉంది.
- అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి అదే ఆర్థిక సంవత్సరానికి దాని వృద్ధి అంచనాను 6.3%కి సవరించింది, ఇది భారతదేశ ఆర్థిక పథంలో విశ్వాసాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- అదనంగా, 2027 నాటికి భారతదేశం మూడవ-అతిపెద్ద ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థగా అవతరించగలదని అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి అంచనా వేయడం అనునది స్థిరమైన ఆర్థిక విస్తరణకు దేశం యొక్క సామర్థ్యాన్ని మరింత నొక్కి చెబుతున్నది.

రాబడి మరియు వ్యయ అంచనాలు (2024-25):

- బడ్జెట్ మొత్తం వసూళ్లు (రుణాలు మినహాయించి) రూ. 30.80 లక్షల కోట్లుగా అంచనా వేసింది, ఇది ప్రభుత్వ ఆదాయ వనరులు మరియు ఆర్థిక ప్రవాహాలను సూచిస్తుంది.
- మొత్తం వ్యయం రూ. 47.66 లక్షల కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది. ఇది వివిధ రంగాలు మరియు కార్యక్రమాలపై ప్రభుత్వ ప్రణాళికా వ్యయాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- పన్ను వసూళ్లు రూ. 26.02 లక్షల కోట్లుగా అంచనా వేయబడ్డాయి. ఇది ప్రభుత్వ ఆదాయానికి పన్నుల తోడ్పాటును ఎత్తిచూపుతుంది.

జిఎస్టీ వసూళ్లు:

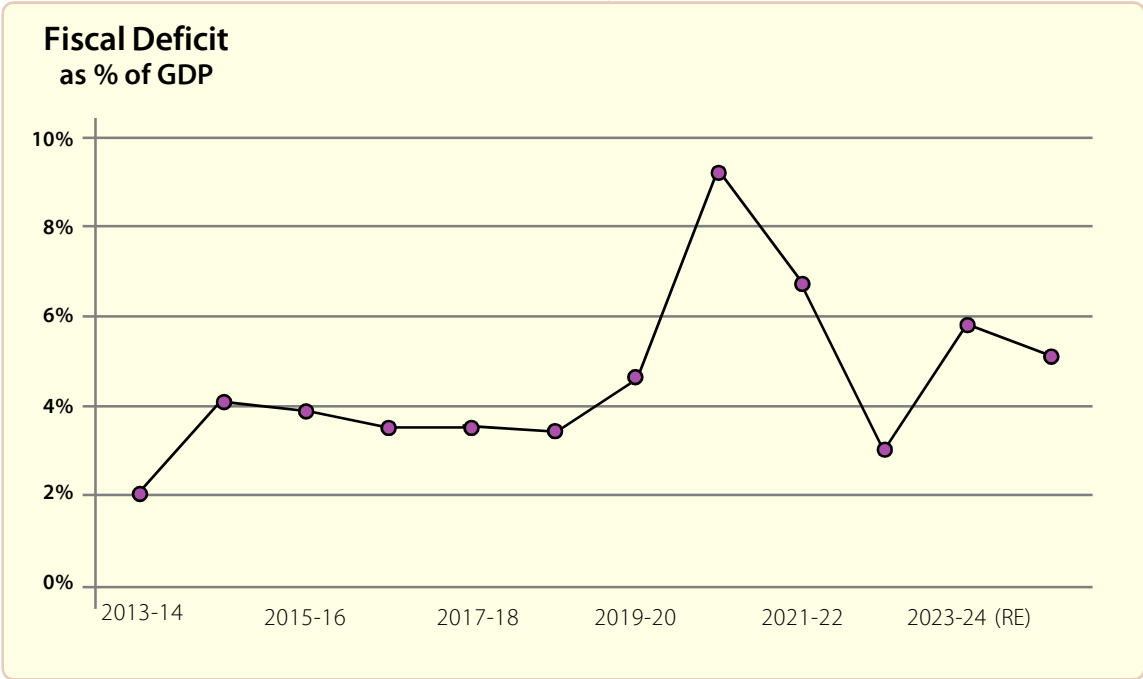
- డిసెంబర్ 2023లో జిఎస్టీ వసూళ్లు రూ. 1.65 లక్షల కోట్లకు పెరిగాయి, ఇది రూ. 1.6 లక్షల కోట్ల మైలురాయిని దాటడం ఏడవసారి.

ద్రవ్య లోటు మరియు మార్కెట్ రుణాలు:

- 2021-22 బడ్జెట్లో ప్రకటించిన విధంగా 2025-26 నాటికి 4.5% కంటే తక్కువకు తగ్గించాలనే లక్ష్యంతో 2024-25 ఆర్థిక లోటు జిడిపిలో 5.1%గా అంచనా వేయబడింది.

- 2024-25లో డేటెడ్ సెక్యూరిటీల ద్వారా స్థూల మార్కెట్ రుణాలు రూ. 14.13 లక్షల కోట్లుగా అంచనా వేయగా, నికర మార్కెట్ రుణాలు రూ. 11.75 లక్షల కోట్లుగా ఉన్నాయి.

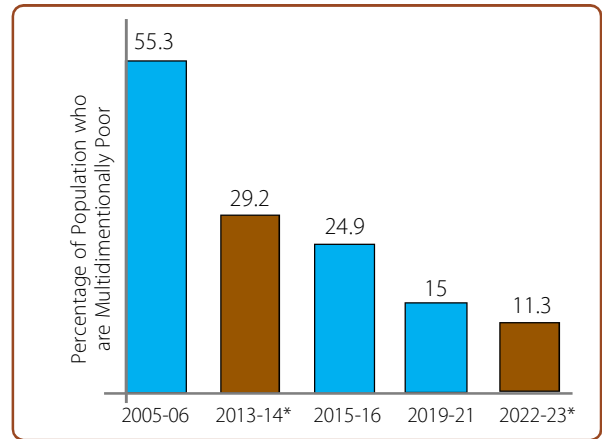
పన్ను విధింపు:

- మధ్యంతర బడ్జెట్ దిగుమతి సుంకాలతో పాటు ప్రత్యక్ష మరియు పరోక్ష పన్నుల కోసం ప్రస్తుత రేట్లను కలిగి ఉంటుంది.
- ప్రస్తుత దేశీయ కంపెనీలకు కార్పొరేట్ పన్ను రేట్లు 22% వద్ద మారవు, కొత్త తయారీ కంపెనీలు 15% తగ్గింపు రేటును పొందుతాయి.
- రూ. 7 లక్షల వరకు వార్షిక ఆదాయం ఉన్న వ్యక్తులు కొత్త పన్ను విధానంలో ఎటువంటి పన్ను భాద్యతను ఎదుర్కోరు. ఇది సమ్మిళితత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు తక్కువ-ఆదాయ సంపాదకులపై భారాన్ని తగ్గించడాన్ని వెల్లడిస్తుంది.
- అంకురా సంస్థలు మరియు పెట్టుబడులకు పన్ను ప్రయోజనాలు మార్చి 31, 2025 వరకు ఒక సంవత్సరం పొడిగించబడ్డాయి. ఇది వ్యవస్థాపక వృద్ధికి మరియు మూలధన ప్రవాహానికి అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.

ప్రాధాన్యతలు:

- పేదలకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ, 25 కోట్ల మంది వ్యక్తులు బహుమితీయ పేదరికం నుండి విజయవంతంగా బయటపడ్డారు, ప్రధానమంత్రి వీధి వ్యాపారుల ఆటోనిర్బర్ నిధి (పిఎం-స్వనిధి) కింద 78 లక్షల మంది వీధి వ్యాపారులు రుణ సహాయం పొందారు.
- మహిళలకు సాధికారత కల్పిస్తూ, మహిళా పారిశ్రామికవేత్తలకు 30 కోట్ల ముద్రా యోజన రుణాలు పంపిణీ చేయబడ్డాయి మరియు సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్ మరియు గణితం (స్టైమ్) కోర్సులలో 43% మహిళా సమాధును సాధించారు.
- 1 కోటి మంది మహిళలకు 83 లక్షల స్వయం-సహాయ సంఘాల ద్వారా సహాయం అందించబడింది, అయితే ఒక దశాబ్దంలో ఉన్నత విద్యలో మహిళల సమాధులో 28% పెరుగుదల నమోదైంది.

Decline in Headcount Ratio

* Projections

- యువత ఆందోళనలను పరిష్కరిస్తూ, స్కిల్ ఇండియా మిషన్ కింద 1.4 కోట్ల మంది వ్యక్తులు శిక్షణ పొందారు మరియు వ్యవస్థాపక ఆకాంక్షలను పెంపొందించడానికి పిఎం ముద్రా యోజన కింద 43 కోట్ల రుణాలు మంజూరు చేయబడ్డాయి.

- రైతులకు మద్దతుగా, ప్రధాన మంత్రి కిసాన్ సమ్మాన్ నిధి (పిఎం-కిసాన్) కింద 11.8 కోట్ల మంది రైతులకు ప్రత్యక్ష ఆర్థిక సహాయం అందించబడింది మరియు ఫసల్ బీమా యోజన ద్వారా 4 కోట్ల మంది రైతులకు పంట బీమా కవరేజీని విస్తరించారు.
- ఈ-నామ్ కింద 1,361 మండీల ఏకీకరణతో వ్యవసాయ వాణిజ్యం క్రమబద్ధీకరించబడింది. ఇది రైతులకు మార్కెట్ అందుబాటు మరియు సామర్థ్యం పెంచుతుంది.

మౌలిక సదుపాయాలు

రైల్వేలు:

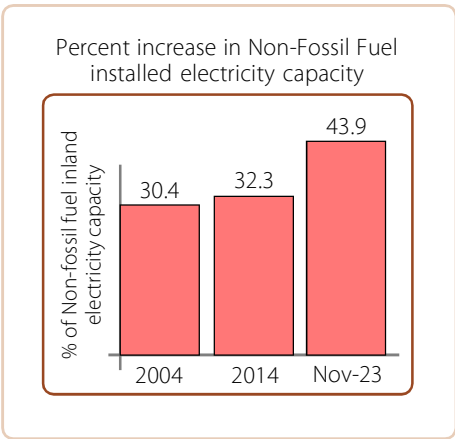
- ఇంధనం, ఖనిజ మరియు సిమెంట్ కారిడార్లు, నౌకాశ్రయ అనుసంధాన కారిడార్లు మరియు అధిక ట్రాఫిక్ సాంద్రత గల కారిడార్లపై దృష్టి సారించి మూడు ప్రధాన ఆర్థిక రైల్వే కారిడార్ కార్యక్రమాలను అమలు చేయాలని ప్రభుత్వం యోచిస్తోంది.
- అదనంగా, 40,000 సాధారణ రైలు బోగీలను వందే భారత్ ప్రమాణాలకు మార్చే ప్రతిపాదన ఉంది.

విమానయానం:

- మధ్యంతర బడ్జెట్ ఉడాన్ (ఉడే దేశ్ కా ఆమ్ నాగ్రిక్) పథకం కింద ప్రస్తుత విమానాశ్రయాల విస్తరణ మరియు కొత్త విమానాశ్రయాల సమగ్ర అభివృద్ధిని నొక్కి చెబుతుంది.
- ఇంకా, మెట్రో రైలు వ్యవస్థల అభివృద్ధి మరియు పట్టణ రవాణా మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సేవలను మెరుగుపరచడంపై దృష్టి సారించే నమో భారత్ చొరవ ద్వారా పట్టణ పరివర్తనను ప్రోత్సహించడాన్ని బడ్జెట్ ప్రధానంగా చూపుతుంది.

స్వచ్ఛ శక్తి రంగం

- పవన శక్తి కోసం వయబిలిటీ గ్యాప్ ఫండింగ్ అనేది 1 గిగావాట్ యొక్క ప్రారంభ సామర్థ్య లక్ష్యంతో ఆఫ్ షోర్ వవన సామర్థ్యాన్ని ఉపయోగించుకోవడానికి మద్దతు ఇస్తుంది, ఇది స్వచ్ఛమైన శక్తి లక్ష్యాలకు దోహదం చేస్తుంది.
- 2030 నాటికి 100 మిలియన్ టన్నుల బొగ్గు గ్యాసిఫికేషన్ మరియు ద్రవీకరణ సామర్థ్యాన్ని ఏర్పాటు చేయడం ఇంధన రంగంలో స్వచ్ఛమైన ప్రత్యామ్నాయాలను ప్రోత్సహించడం.
- సీఎన్ఐ, పీఎన్ఐ మరియు కంప్రెస్డ్ బయోగ్యాస్ యొక్క దశలవారీ తప్పనిసరి మిశ్రమం శిలాజ ఇంధనాలపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడానికి మరియు స్వచ్ఛమైన శక్తి వనరులను ప్రోత్సహించడానికి ప్రయత్నాలను నొక్కి చెబుతుంది.

- బయోమాస్ అగ్రిగేషన్ యంత్రాల సేకరణకు ఆర్థిక సహాయం శక్తి ఉత్పత్తి కోసం బయోమాస్ వినియోగాన్ని పెంచడంలో సహాయపడుతుంది.
- రూఫ్ టాప్ సోలార్ జేషన్ పథకం లక్ష్యాలు 1 కోటి గృహాలు నెలకు 300 యూనిట్ల వరకు ఉచిత విద్యుత్ను పొందగలవు, సౌరశక్తి స్వీకరణను ప్రోత్సహిస్తాయి.
- తయారీ మరియు ఛార్జింగ్ అవస్థాపనకు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా ఎలక్ట్రిక్-వాహన పర్యావరణ వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడం, ఎలక్ట్రిక్ మొబిలిటీకి పరివర్తనను వేగవంతం చేయడం, ఉద్ధారాలను తగ్గించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- అదనంగా, పర్యావరణ అనుకూల ప్రత్యామ్నాయాలను ప్రోత్సహించడానికి కొత్త బయోమ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ మరియు బయో-ఫౌండ్రీ పథకం ప్రారంభించబడుతుంది.

గృహనిర్మాణ రంగం:

- మధ్యంతర బడ్జెట్ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 30 మిలియన్ల సరసమైన గృహాల నిర్మాణానికి సబ్సిడీని ప్రతిపాదించింది, గృహాల కొరతను పరిష్కరించడం మరియు గ్రామీణ నివాసితల జీవన పరిస్థితులను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- అదనంగా, మధ్యతరగతి వ్యక్తులకు గృహాలు అనే కొత్త పథకం మధ్య-ఆదాయ వ్యక్తులలో గృహ యాజమాన్యాన్ని పెంపొందించడానికి, సామాజిక మరియు ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి ప్రారంభించబడుతుంది.

ఆరోగ్య సంరక్షణ రంగం:

- ఆరోగ్య సంరక్షణ రంగం 9-14 సంవత్సరాల వయస్సు గల బాలికలకు గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ వ్యాక్సినేషన్కు ప్రాధాన్యతనిస్తుంది, నివారణ సంరక్షణ చర్యలను మెరుగుపరుస్తుంది.
- యు-విన్ ప్లాట్ ఫారమ్ యొక్క అవిష్కరణ మిషన్ ఇండ్రధనుష్ కింద రోగనిరోధక ప్రయత్నాలను క్రమబద్ధం చేస్తుంది, సమర్థవంతమైన టీకా కవరేజీని నిర్ధారిస్తుంది.
- ఆయుష్మాన్ భారత్ పథకం విస్తరణలో ఇప్పుడు ఆశా వర్షం, అంగన్ వాడీ వర్షం మరియు హెల్పర్లు అందరూ ఉంటారు, ఫ్రంట్ లైన్ వర్కర్లకు ఆరోగ్య సంరక్షణ సేవలను విస్తృతం చేయబడినది.

వ్యవసాయ రంగం:

- వ్యవసాయ రంగంలో, విభిన్న వ్యవసాయ-వాతావరణ మండలాల్లో 'నానో డిఎపి' ప్రచారం నత్రజని మరియు భాస్వరం లోపాలను పరిష్కరించడం ద్వారా పంట ఉత్పాదకతను పెంపొందించే లక్ష్యంతో ఉంది.
- 'నానో డిఎపి', ఇఫ్లో చే అభివృద్ధి చేయబడింది, నిలకడగా ఉన్న పంటలలో పోషక లోపాలను సమర్థవంతంగా సరిచేయడానికి నానోటెక్నాలజీని ఉపయోగించుకుంటుంది, ఇది స్థిరమైన వ్యవసాయ పద్ధతులకు దోహదపడుతుంది.
- పాడి పరిశ్రమను పెంపొందించడానికి మరియు పాడి మరియు నోటి వ్యాధులను ఎదుర్కోవడానికి, పాడి రైతుల సంక్షేమం మరియు పశువుల ఆరోగ్యానికి భరోసా కల్పించడానికి విధానాలు రూపొందించబడతాయి.
- నూనెగింజలలో స్వావలంబన కోసం వ్యూహరచన చేయడం అనేది పరిశోధన, సేకరణ, విలువ జోడింపు మరియు పంటల బీమా, ఈ కీలక రంగంలో అత్యనిర్భరతను పెంపొందిస్తుంది.

మత్స్య రంగం:

- మత్స్యకారుల అవసరాలను పరిష్కరించడానికి 'మత్స్య సంపద' అనే కొత్త విభాగాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని బడ్జెట్ ప్రతిపాదిస్తుంది. ఇది మత్స్య రంగానికి మరియు తీర ప్రాంత వర్గాలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వ నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తుంది.

రాష్ట్రాల మూలధనం కోసం:

- మొత్తం రూ. 1.3 లక్షల కోట్లతో రాష్ట్రాలకు మూలధన వ్యయం కోసం యాభై ఏళ్ల వడ్డీ రహిత రుణ పథకం కొనసాగుతుంది.
- ఈ వడ్డీ రహిత రుణాల కోసం ప్రత్యేకంగా రూ. 75,000 కోట్లు కేటాయించబడింది, ఇది రాష్ట్ర నేతృత్వంలోని సంస్కరణలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఉద్దేశించబడింది.
- తూర్పు ప్రాంతం అభివృద్ధిని వేగవంతం చేయడానికి మరియు భారతదేశం యొక్క మొత్తం ఆర్థిక వృద్ధికి గణనీయమైన సహకారిగా నిలబెట్టడానికి ప్రత్యేక ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.

ఇతరాలు:

- రూ. 1 లక్ష కోట్ల కార్పస్ స్థాపించబడుతుంది, సాంకేతిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం ద్వారా సన్ రైజ్ రంగాలలో పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి యాభై సంవత్సరాల వడ్డీ రహిత రుణాన్ని అందజేస్తుంది.
- పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిలో ప్రైవేట్ రంగ ప్రయోగాన్ని పెంపొందించే ప్రయత్నాలు ముమ్మరం చేయబడతాయి, అభివృద్ధి-ఆధారిత వృద్ధి మరియు ఆర్థిక అభివృద్ధిని ఉత్తేజపరిచే లక్ష్యంతో ఉంటుంది.
- వేగవంతమైన జనాభా పెరుగుదల మరియు జనాభా మార్పులను పరిష్కరించడానికి, సమగ్ర అభివృద్ధి మరియు సమైక్యత పురోగతిని పెంపొందించే 'వికసిత భారత్' యొక్క దార్శనికతకు అనుగుణంగా సిఫార్సులను అందించడానికి ఒక హై పవర్ కమిటీ ఏర్పాటుచేయబడుతుంది.

ఎన్నికల బాండ్ల పథకం

Electoral bonds: A history

2017

March
Scheme is introduced in Parliament's budget session. It allows for purchase bonds in multiples of ₹1,000, ₹10,000, ₹1 lakh, ₹10 lakh, and ₹1 crore from an SBI branch for **anonymous donations to political parties**

September 14
Non-profit Association for Democratic Reforms (ADR) moves SC against the scheme, saying it affects free and fair polls. Later, another NGO, Common Cause, and the Communist Party of India (Marxist) file petitions

October 3
SC issues notices to Centre and Election Commission (EC) on ADR's plea

January 2
Centre notifies the scheme through a gazette notification

2018

November 7
The scheme is amended to increase sale days by 15 days, from 70 to 85, in any year when an assembly elections may be scheduled

April 12
A bench led by then CJI Ranjan Gogoi directs parties to submit the details of donations and donors in a sealed cover to EC

April 2
Centre files a counter affidavit, defending scheme and says that it ensures transparency in political funding by ensuring that black money is not used for financing polls

March 25
The election panel files affidavit in the apex court, opposing the scheme over transparency concerns

2019

2020

October 16
A Supreme Court bench headed by CJI DY Chandrachud refers pleas against the scheme to a 5-judge Constitution bench

October 31
The bench commences hearing. Petitioners argue that either scheme must go on account of violating people's right to know and affecting free elections, or SC should direct for full disclosure of donors. Govt maintains confidentiality is necessary and the scheme is helping curb black money

2021

FEBRUARY 15
SC delivers unanimous judgement annulling the scheme, saying it violates Constitutional right to freedom of speech and expression as well as the right to information. The judgment scraps changes made to the Representation of the People, Companies and Income Tax acts, and asks for full disclosure of donors and recipients

2022

2023

2024

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, ఎలక్షోరల్ బాండ్ల పథకాన్ని సుప్రీంకోర్టు కొట్టివేసింది.

ఎన్నికల బాండ్ల చరిత్ర

2017

- మార్చి- పార్లమెంటు బడ్జెట్ సమావేశంలో ఈ పథకం ప్రవేశ పెట్టబడినది. ఇవి రూ. 1,000, రూ. 10,000, రూ. 100,000 మరియు రూ. 1 కోటి విలువలతో భారతీయ స్టేట్ బ్యాంకు చేత జారీ చేయబడతాయి.

- సెప్టెంబర్ 2014- ఈ వధకం స్వేచ్ఛాయుత, న్యాయబద్ధమైన ఎన్నికలను ప్రభావితం చేస్తుందని పేర్కొంటూ లాభాపేక్ష లేని సంస్థ అసోసియేషన్ ఫర్ డెమోక్రటిక్ రిఫార్మ్స్ (ఏడిఆర్) సుప్రీం కోర్టును ఆశ్రయించింది. తరవాత మరొక ఎన్టీవో కామన్ కాజ్ మరియు కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ (మార్క్సిస్టు) పిటీషన్లు దాఖలు చేశాయి.

- అక్టోబర్ 3- ఏడిఆర్ పిటీషన్ పై సుప్రీం కోర్టు కేంద్రం మరియు ఎన్నికల సంఘానికి నోటీసులు జారీ చేసింది.

2018

- జనవరి 2- ఒక గజెట్ నోటిఫికేషన్ ను జారీ చేస్తూ ఈ పథకాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం నోటిఫై చేసింది.

2019

- మార్చి 25 - ఎన్నికల సంఘం పారదర్శకత ఆందోళనలపై ఈ పథకాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ సుప్రీం కోర్టులో ఒక ఆఫిడవిట్ ను దాఖలు చేసింది.

- ఏప్రిల్ 2- అయితే ఎన్నికల ప్రక్రియలో నల్ల ధనాన్ని ఉపయోగించకుండా పారదర్శకంగా రాజకీయ పార్టీలకు నిధులు సమకూర్చడాన్ని ఈ పథకం నిర్ధారిస్తుందని పేర్కొంటూ ఈ పథకాన్ని సమర్థిస్తూ కేంద్రప్రభుత్వం ఒక కౌంటర్ ఆఫిడవిట్ ను దాఖలు చేసింది.

- ఏప్రిల్ 12- దాతల మరియు వారి విరాళాల వివరాలను సీల్డ్ కవర్లో న్యాయస్థానానికి సమర్పించాలని అప్పటి భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి రంజన్ గౌగోయి నేతృత్వంలోని సుప్రీం ధర్మాసనం ఇరుపక్షాలకూ సూచించింది.

2022

- నవంబర్ 7- అసెంబ్లీ ఎన్నికలు జరిగే ఏ సంవత్సరంలోనైనా బాండ్ల విక్రయ కాలాన్ని 70 నుండి 85 రోజులకు పెంచుతూ (15 అదనపు రోజులు) ఈ పథకానికి ఒక సవరణ చేయబడినది.

2023

- అక్టోబర్ 16- భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి చంద్రచూడ్ నేతృత్వం లోని ధర్మాసనం ఈ పిటిషన్ల విచారణను ఐదుగురు సభ్యులతో కూడిన ఒక రాజ్యాంగ ధర్మాసనానికి కేటాయించింది.
- అక్టోబర్ 31- ధర్మాసనం విచారణ ప్రారంభించింది. ప్రజల తెలుసుకునే హక్కుకు, స్వేచ్ఛాయుత ఎన్నికలకు భంగకరంగా ఉన్నందున ఈ పథకాన్ని రద్దు చేయాలని లేదా దాతల పూర్తి వివరాలను వెల్లడించేలా సుప్రీం కోర్టు ఆదేశించాలని పిటిషనర్లు వాదించారు. అయితే ఈ వధకం నల్లధనాన్ని కట్టడి చేయడానికి సహాయం చేస్తున్నది కాబట్టి గోప్యత అవసరమని కేంద్ర ప్రభుత్వం పేర్కొంది.

2024

- ఫిబ్రవరి 15- ఈ వధకం వాక్ స్వాతంత్ర్య, భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛా రాజ్యాంగ హక్కును మరియు సమాచార హక్కును ఉల్లంఘిస్తున్నదని పేర్కొంటూ పథకాన్ని రద్దు చేస్తూ సుప్రీం కోర్టు ధర్మాసనం ఏకగ్రీవ తీర్పును వెలువరించింది. ఈ తీర్పు ప్రజా ప్రాతినిధ్య చట్టానికి, కంపెనీల చట్టానికి మరియు ఆదాయపు పన్ను చట్టానికి చేయబడిన మార్పులను రద్దు చేసింది మరియు దాతల మరియు స్వీకర్తల పూర్తి వివరాలను వెల్లడించాలని పేర్కొంది.

సుప్రీం కోర్టు ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకాన్ని కొట్టివేయడానికి కారణాలు

సమాచార హక్కు ఉల్లంఘన:

- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకం, అనామక రాజకీయ విరాళాలను అనుమతించడం ద్వారా, భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 19(1)(ఎ) కింద హామీ ఇవ్వబడిన సమాచార ప్రాథమిక హక్కును ఉల్లంఘించిందని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.
- సమాచార హక్కు అనేది భాగస్వామ్య ప్రజాస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి మరియు ప్రభుత్వాన్ని జవాబుదారీగా ఉంచడానికి కీలకమైనదని కోర్టు నొక్కి చెప్పింది.
- ఆర్థిక అసమానత వివిధ స్థాయిల రాజకీయ సంబంధానికి దారితీస్తుందని మరియు అనామక విరాళాలు ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియను బలహీనపరిచే క్విడ్ ప్రోక్విర్ పార్టీలకు దారితీయవచ్చని పేర్కొంది.

నల్లధనాన్ని అరికట్టడానికి అనుపాతం ప్రకారం సమర్థించబడలేదు:

- కె.ఎస్. పుట్టస్వామి కేసులో నిర్దేశించబడిన, గోప్యత హక్కును సమర్థించిన అనుపాత పరీక్షను కోర్టు వర్తింపజేసింది.
- రాజకీయాల్లో నల్లధనాన్ని అరికట్టాలనే తన లక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు ప్రభుత్వం కనీస నియంత్రణ పద్ధతినీ అవలంబించలేదని తేల్చింది.
- ప్రధాన న్యాయమూర్తి అనామక విరాళాలపై రూ. 20,000 పరిమితి మరియు ఎలక్టోరల్ ట్రస్ట్ల భావన వంటి తక్కువ నిరోధక పద్ధతులు వంటి ఉ దాహరణలను ఉదహరించారు.
- అదనంగా, ప్రాథమిక సమాచార హక్కును పరిమితం చేయడానికి నల్లధనాన్ని అరికట్టడం అనునది చట్టబద్ధమైన ప్రయోజనంగా పరిగణించబడదని పిటిషనర్లతో కోర్టు అంగీకరించింది.

అనుపాత పరీక్ష భావన

- ప్రధాన న్యాయమూర్తి డి.వై. చంద్రచూడ్ నేతృత్వంలోని సుప్రీంకోర్టు, ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకం రాజ్యాంగ సూత్రాలకు అనుకూలతను అంచనా వేయడానికి అనుపాత (దామాషా) పరీక్షను వర్తింపజేసింది.
- అత్యున్నత న్యాయస్థానం ప్రకారం, మాట్లాడే స్వేచ్ఛపై అది విధించిన పరిమితులు నల్లధనాన్ని అరికట్టడం మరియు దాతల గోప్యతను రక్షించడం అనే దాని లక్ష్యాలకు అనులోమానుపాతంలో లేవు.
- చట్టంలో అనుపాత భావన అనేది రాజ్య జోక్యం లేదా వ్యక్తిగత హక్కులపై పరిమితి యొక్క పరిధి సమర్థించబడుతుందని మరియు అది సాధించాలనుకునే చట్టబద్ధమైన లక్ష్యాలకు అనులోమానుపాతంలో ఉందని నిర్ధారించడం.
- ఇది న్యాయ సమీక్షలో, ప్రత్యేకించి ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘించే చట్టాలు లేదా ప్రభుత్వ చర్యలను మూల్యాంకనం చేసేటప్పుడు ఒక కీలకమైన అంశం.

జస్టిస్ ఖన్నా అభిప్రాయం

- జస్టిస్ ఖన్నా ప్రకారం, తన ప్రత్యేక అభిప్రాయం ప్రకారం, దాత అనామకత్వాన్ని చట్టబద్ధమైన రాజ్య లక్ష్యంగా పరిగణించలేము.
- రాజకీయ పార్టీల నిధుల సందర్భంలో దాతల అనామకత్వం కంటే ఓటర్ల తెలుసుకునే హక్కు ప్రాధాన్యత కలిగిఉంటుందని ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

ప్రధాన న్యాయమూర్తి చంద్రచూడ్ అభిప్రాయం

- ఆయన “ద్వంద్వ అనుపాత” పరీక్షను వర్తింపజేశారు. ఈ కేసులో సమాచార హక్కు మరియు గోప్యతా హక్కు అనే రెండు ప్రాథమిక హక్కులను సంతృప్తం చేసినట్లు ఆయన పేర్కొన్నారు.
- జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ప్రకారం, అటువంటి సంతృప్త చర్య కోసం ప్రామాణిక అనుపాత పరీక్ష సరిపోదు. బదులుగా, రెండు హక్కులను సాధించడానికి రాజ్యం అతి తక్కువ నిర్బంధ పద్ధతులను అవలంబించిందా మరియు ఈ చర్య ఏదైనా హక్కుపై అసమానంగా ప్రభావం చూపిందా లేదా అని కోర్టు పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- ఎలక్టోరల్ ట్రస్ట్ల పథకం వంటి తక్కువ చొరబాటు పద్ధతులు, వ్యక్తిగత హక్కులను పెద్దగా ఉల్లంఘించకుండా నల్లధనాన్ని అరికట్టడం మరియు దాతల అనామకతను కాపాడే లక్ష్యాన్ని సాధించగలవని జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ఎత్తి చూపారు. ప్రభుత్వ లక్ష్యాలను సాధించడానికి ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకం అత్యంత అనుపాత మార్గం కాదని ఇది సూచిస్తుంది.

దాత యొక్క గోప్యత హక్కు వారు అందించిన విరాళానికి విస్తరించదు:

- రాజకీయ పార్టీలకు ఆర్థిక విరాళాలు మద్దతు వ్యక్తీకరణగా లేదా క్విడ్ ప్రోక్విర్ చర్యగా సహా వివిధ కారణాలతో అందించవచ్చు, అయితే రాజకీయ అనుబంధం యొక్క గోప్యత హక్కు విధానాలను ప్రభావితం చేసే ఉద్దేశ్యంతో చేసిన విరాళాలకు విస్తరించదని కోర్టు ఎత్తిచూపింది.
- ఇది కార్పొరేషన్లు చేసే విరాళాలు మరియు వ్యక్తులు చేసే విరాళాల మధ్య తేడాను చూపింది, కార్పొరేషన్ల విరాళాలను జనాభాలోని ఇతర వర్గాల విరాళాలతో సమానం చేయరాదని పేర్కొంది.

అపరిమిత కార్పొరేట్ విరాళాలు స్వేచ్ఛాయుత మరియు న్యాయమైన ఎన్నికలను ఉల్లంఘిస్తాయి:

- కంపెనీల చట్టం, 2013లోని సెక్షన్ 182కి చేయబడిన సవరణ కంపెనీల అపరిమిత రాజకీయ విరాళాలను స్పష్టంగా ఏకపక్షంగా ఉండేలా వీలుకల్పించిందని కోర్టు కనుగొంది.

- మొత్తానికి ఎటువంటి ముందస్తు పరిమితి లేకుండా రాజకీయ పార్టీలకు ఆర్థిక విరాళాలు అందించడానికి భారతీయ కంపెనీలను ఈ నిబంధన అనుమతించిందని, ఇది రాజకీయ ప్రక్రియలో మితిమీరిన ప్రభావం గురించి ఆందోళనలకు దారితీసిందని పేర్కొంది.
- అదనంగా, కంపెనీలు తమ ఆర్థిక ఖాతాలలో విరాళాలు అందించిన రాజకీయ పార్టీల పేర్లను బహిష్కరణ చేయాల్సిన అవసరాన్ని తొలగించడాన్ని కోర్టు ప్రధానంగా ప్రస్తావించింది.

ప్రజా ప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951 యొక్క సెక్షన్ 29 సి సవరణ రద్దు చేయబడింది:

- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల ద్వారా స్వీకరించే విరాళాలకు మినహాయింపును సృష్టించిన ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951లోని సెక్షన్ 29సి సవరణను కోర్టు కొట్టివేసింది.
- రూ. 20,000 కంటే ఎక్కువ విరాళాలను బహిష్కరణ చేయాల్సిన అసలైన ఆపశ్యకత ఓటర్ల సమాచార హక్కును దాతల గోప్యత హక్కుతో సమర్థవంతంగా సమతుల్యం చేయడానికి పరిగణించబడుతుంది, ప్రత్యేకించి ఈ గరిష్ట పరిమితి కంటే తక్కువ విలువైన విరాళాలు రాజకీయ నిర్ణయాలను ప్రభావితం చేసే అవకాశం తక్కువ.

సుప్రీం కోర్టు యొక్క ఇతర పరిశీలనలు:

- స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా తదుపరి ఎలక్టోరల్ బాండ్ల జారీని తక్షణమే నిలిపివేయాలని మరియు రాజకీయ పార్టీలు ఏప్రిల్ 12, 2019 నుండి కొనుగోలు చేసిన బాండ్ల వివరాలను 2024 మార్చి 6 నాటికి భారత ఎన్నికల కమిషన్ కు అందించాలని సుప్రీంకోర్టు ఆదేశించింది.
- ఈ సమాచారాన్ని మార్చి 13, 2024లోగా తన అధికారిక వెబ్సైట్లో ప్రచురించాలని ఎన్నికల సంఘాన్ని ఆదేశించింది.
- చెల్లుబాటు వ్యవధిలో ఉండి, రాజకీయ పార్టీ ఇంకా నగదుగా మార్చుకోని ఎలక్టోరల్ బాండ్లను తిరిగి ఇవ్వాలి, జారీ చేసిన బ్యాంకు కొనుగోలుదారు ఖాతాకు ఈ మొత్తాన్ని రీఫండ్ చేస్తుంది.

ఎలక్టోరల్ బాండ్ల గురించి

- 2018లో భారత ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన ఎలక్టోరల్ బాండ్స్ స్కీమ్, దాతల గోప్యతను కాపాడుతూ పారదర్శక విరాళాల కోసం ఒక యంత్రాంగాన్ని ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా రాజకీయ నిధులను సంస్కరించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్లు భారతీయ పౌరులు లేదా ఇన్ కార్పొరేటెడ్ కంపెనీలు స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క ఎంపిక చేసిన శాఖల నుండి కొనుగోలు చేయగల ప్రామిసరీ నోట్లుగా పనిచేస్తాయి. ఈ బాండ్లను అర్హత ఉన్న రాజకీయ పార్టీలకు విరాళంగా ఇవ్వవచ్చు.

- దాతలు తమ గోప్యతను కొనసాగిస్తూ, తమకు నచ్చిన రాజకీయ పార్టీకి ఎలక్టోరల్ బాండ్లను అందించడానికి విచక్షణను కలిగి ఉంటారు. ప్రతికూల పరిణామాలు లేదా పక్షపాతం నుండి దాతలను రక్షించడానికి ఇది ఉద్దేశించబడింది.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం రాజకీయ విరాళాలలో పారదర్శకతను పెంపొందించడం మరియు ఎన్నికలలో నల్లధనం ప్రభావాన్ని అరికట్టడం. అధికారిక బ్యాంకింగ్ మార్గాల ద్వారా విరాళాలను అందించడం ద్వారా, ఈ పథకం రాజకీయ నిధులను పర్యవేక్షించడం మరియు నియంత్రించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్లు రూ. 1,000, రూ. 10,000, రూ. 100,000 మరియు రూ. 1 కోటి విలువలతో జారీ చేయబడతాయి.
- గ్రహీత రాజకీయ పార్టీ తన యొక్క ధృవీకరించబడిన ఖాతా ద్వారా బాండ్లను నగదు రూపంలోకి మార్చుకోవచ్చు మరియు బాండ్ పదిహేను రోజుల పాటు చెల్లుబాటు అవుతుంది.
- అవి ప్రతి త్రైమాసికం ప్రారంభంలో 10 రోజుల పాటు కొనుగోలు చేయడానికి అందుబాటులో ఉంటాయి.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్లను స్వీకరించడానికి అర్హత ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951లోని సెక్షన్ 29ఏ కింద నమోదైన రాజకీయ పార్టీలకు పరిమితం చేయబడింది మరియు ఇటీవలి సాధారణ లేదా అసెంబ్లీ ఎన్నికలలో పోలైన ఓట్లలో కనీసం ఒక శాతం ఓట్లను పొంది ఉండాలి.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్లు దాత పేరును కలిగి ఉండనందున దాతల గుర్తింపులు అనామకంగా ఉంటాయి, తద్వారా రాజకీయ పార్టీకి దాత గుర్తింపు తెలియకుండా పోతుంది.

- రాజకీయ పార్టీ రిటర్నులను దాఖలు చేసినట్లుంటే, దాత మరియు స్వీకర్త రాజకీయ పార్టీ ఇద్దరికీ పన్ను మినహాయింపు మంజూరు చేయబడుతుంది.

ఆందోళనలు:

దాని ప్రాథమిక ఆలోచనకు విరుద్ధం:

- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల పథకం దాని ఉద్దేశ్యానికి విరుద్ధంగా ఎన్నికల నిధులకు పారదర్శకతను తీసుకురావడంలో విఫలమైందని విమర్శకులు వాదించారు.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల గోప్యత అనేది అధికార పార్టీ ప్రయోజనాలకు మాత్రమే ఉపయోగపడుతుంది, అయితే ప్రజలను మరియు ప్రతిపక్ష పార్టీలను చీకటిలో ఉంచుతుంది.

దోపిడీకి అవకాశం:

- ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోని బ్యాంకు ద్వారా విక్రయించబడుతున్న, ఎలక్టోరల్ బాండ్లు ప్రభుత్వం తన ప్రత్యర్థుల నిధులను తెలుసుకోగలదు అనే ఆంశం ఆందోళన కలిగిస్తుంది.

- ఇది అధికారంలో ఉన్న పార్టీకి అన్యాయమైన ప్రయోజనాన్ని అందిస్తూ, అధికార పార్టీకి నిధులు ఇవ్వనందుకు ప్రభుత్వం పెద్ద కంపెనీల నుండి డబ్బును వసూలుచేయడానికి లేదా వారిని బలిపశువులను చేసే సామర్థ్యాన్ని సృష్టిస్తుంది.

ప్రజాస్వామ్యానికి దెబ్బ:

- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల ద్వారా స్వీకరించిన విరాళాలను బహిర్గతం చేయకుండా రాజకీయ పార్టీలకు మినహాయింపు ఇవ్వడం ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్యంలో పారదర్శకతను దెబ్బతీస్తుంది.
- ఎన్నుకోబడిన ప్రజాప్రతినిధుల జవాబుదారీతనంలో రాజీ పడి ఏ పార్టీకి ఏ వ్యక్తులు, కంపెనీలు లేదా సంస్థలు నిధులు ఇచ్చాయో ఓటర్లు తెలుసుకోలేరు.

తెలుసుకునే హక్కు రాజీ:

- తెలుసుకునే హక్కు ముఖ్యంగా ఎన్నికల సందర్భంలో, భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 19 ప్రకారం భావప్రకటనా స్వేచ్ఛ హక్కులో అంతర్భాగంగా పరిగణించబడుతుంది.
- ఎలక్టోరల్ బాండ్ విరాళాలకు సంబంధించి పారదర్శకత లేకపోవడం వల్ల ఎన్నికల సమయంలో పౌరులు దేనినైనా తెలుసుకొని నిర్ణయాలు తీసుకునే సామర్థ్యాన్ని పరిమితం చేస్తుంది.

స్వేచ్ఛాయుత మరియు నిష్పక్షపాత ఎన్నికలకు వ్యతిరేకం:

- ఎలక్టోరల్ బాండ్లు పౌరులకు ఎటువంటి వివరాలను అందించవు, అయితే ప్రభుత్వం స్టేట్ బ్యాంకు ద్వారా దాతల వివరాలను తెలుసుకోవచ్చు.
- ఇది సమాచార అసమానతను ప్రభావితం చేయడం ద్వారా స్వేచ్ఛా మరియు న్యాయమైన ఎన్నికలకు అంతరాయం కలిగించడానికి అధికారంలో ఉన్నవారికి వీలు కల్పిస్తుంది.

క్రోనీ క్యాపిటలిజం:

- ఎలక్టోరల్ బాండ్ల ద్వారా రాజకీయ విరాళాలపై పరిమితులను తొలగించడం ద్వారా ఎన్నికలకు నిధులు సమకూర్చడానికి మంచి వనరులు ఉన్న కార్పొరేషన్లకు అవకాశం కల్పిస్తుంది. ఇది క్రోనీ క్యాపిటలిజానికి దారి తీస్తుంది.
- వ్యాపార నాయకులు మరియు ప్రభుత్వ అధికారుల మధ్య సన్నిహిత, పరస్పర ప్రయోజనకరమైన సంబంధాలు ఈ పథకం వలన ఏర్పడవచ్చు, న్యాయమైన పోటీ మరియు పాలనపై ప్రజల విశ్వాసాన్ని దెబ్బతీస్తుంది.

అసాసియేషన్ ఫర్ డెమోక్రటిక్ రిఫార్మ్స్ నివేదిక, 2023లో వ్యక్తమైన ఆందోళనలు

విరాళాలు మరియు నిధుల మూలాల యొక్క వ్యక్తిగత నిష్పత్తుల విశ్లేషణ:

- నిధుల మూలంగా ఎలక్టోరల్ బాండ్లపై రాజకీయ పార్టీలు అసమానంగా ఆధారపడడాన్ని నివేదిక ఎత్తిచూపుతుంది.
- సాధారణ ఎన్నికల సంవత్సరం అయిన 2019-20లో, ఎలక్టోరల్ బాండ్ల ద్వారా అత్యధికంగా రూ. 3,438.8237 కోట్ల విరాళాలు అందాయి.
- అదేవిధంగా, 11 అసెంబ్లీ ఎన్నికలు జరిగిన 2021-22లో, ఎలక్టోరల్ బాండ్ల ద్వారా రూ. 2,664.2725 కోట్ల విలువైన విరాళాలు అందించబడ్డాయి.
- విశ్లేషించబడిన మొత్తం విరాళాలలో, అత్యధికం (55.90%) ఎలక్టోరల్ బాండ్ల నుండి వచ్చింది, ఆ తర్వాత కార్పొరేట్ రంగం (28.07%) మరియు ఇతర వనరుల నుండి (16.03%) విరాళాలు వచ్చాయి.

జాతీయ మరియు ప్రాంతీయ పార్టీలు:

- 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరం మరియు 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరం మధ్య 743% పెరుగుదలతో జాతీయ పార్టీలకు ఎలక్టోరల్ బాండ్ల ద్వారా విరాళాలు విపరీతంగా పెరిగాయి.
- దీనికి విరుద్ధంగా, అదే కాలంలో జాతీయ పార్టీలకు కార్పొరేట్ విరాళాలు చాలా తక్కువ రేటుతో 48% పెరిగాయి.
- ప్రాంతీయ పార్టీలు కూడా ఎలక్టోరల్ బాండ్ల నుండి వచ్చిన నిధులలో గణనీయమైన నిష్పత్తిని ఉన్నాయి.

ఎలక్టోరల్ బాండ్ల అధికార పక్షపాత విరాళాలు:

- అధికార పార్టీ జాతీయ రాజకీయ పార్టీలలో అత్యధిక విరాళాలను పొందింది, దాని మొత్తం విరాళాలలో 52% కంటే ఎక్కువ ఎలక్టోరల్ బాండ్ల నుండి సేకరించబడింది.
- ప్రధాన ప్రతిపక్ష పార్టీ కూడా ఎలక్టోరల్ బాండ్ల నుండి విరాళాలలో గణనీయమైన భాగాన్ని పొందింది, దాని మొత్తం విరాళాలలో 61.54% వాటా ఉంది.
- అదేవిధంగా, మూడవ-అతిపెద్ద పార్టీ తన నిధులలో గణనీయమైన భాగాన్ని ఎలక్టోరల్ బాండ్ల నుండి పొందింది, ఇది స్థాపించబడిన రాజకీయ సంస్థలకు అనుకూలంగా అధికార-పక్షపాత విరాళాల యొక్క విస్తృతమైన ధోరణిని సూచిస్తుంది.

భారతదేశంలో ఎన్నికల నిధుల కోసం సూచనలు

విరాళాల నియంత్రణ:

- విదేశీ పౌరులు లేదా కంపెనీల వంటి నిర్దిష్ట వ్యక్తులు లేదా సంస్థలు విరాళాలు ఇవ్వకుండా నిషేధించడం.
- కొందరు పెద్ద దాతలు రాజకీయ పార్టీలపై ఆధిపత్యం చలాయించకుండా నిరోధించడానికి విరాళాల పరిమితులను అమలు చేయడం.
- యూఎస్ మరియు యుకె వంటి అధికార పరిధిలో కనిపించే విరాళాల పరిమితులను పరిగణించడం.

వ్యయంపై పరిమితులు:

- ఆర్థిక ఆయుధ పోటీని నిరోధించడానికి రాజకీయ పార్టీలపై వ్యయ పరిమితులను విధించడం.
- వ్యయ పరిమితులు నిధులను సేకరించడానికి మరియు విధానాలపై కాకుండా ఆర్థికంగా పోటీ చేయడానికి పార్టీలకు అధిక ఒత్తిడి నుండి ఉపశమనం కలిగిస్తాయి.

పార్టీలకు ప్రభుత్వ నిధులను అందించడం:

- పార్టీ గత ఎన్నికల పనితీరు మరియు సభ్యత్వ రుసుము వంటి వాటిపై ఆధారపడి నిధుల కేటాయింపు కోసం ముందుగా నిర్ణయించిన ప్రమాణాలను ఏర్పాటు చేయడం.
- సీటెల్లో ఉపయోగించిన “ప్రజాస్వామ్య వోచర్లు” వంటి పద్ధతులను పరిగణించడం, ఇక్కడ ఓటర్లు తమకు నచ్చిన అభ్యర్థులకు విరాళం ఇవ్వడానికి వోచర్లను అందిస్తారు.

వెల్లడించవలసిన అవసరం:

- చిన్న దాతలకు గోప్యతను కల్పిస్తూ, పెద్ద విరాళాలను బహిర్గతం చేయడం ద్వారా పారదర్శకత మరియు అజ్ఞాతత్వాన్ని సమతుల్యం చేయవచ్చు.
- “రిజర్వ్ చేయబడిన విరాళాలు”తో చిల్లీ ప్రయోగం వంటి నమూనాలను పరిగణించవచ్చు. ఇక్కడ దాతలు తమ గుర్తింపును బహిర్గతం చేయకుండా విరాళాలు ఇవ్వవచ్చు.

పారదర్శకత,మరియు గోప్యతలను సమతుల్యం చేయడం:

- చిన్న దాతలకు గోప్యతను కల్పిస్తూ, పెద్ద విరాళాలను బహిర్గతం చేయడం ద్వారా పారదర్శకత మరియు గోప్యతలను సమతుల్యం చేయవచ్చు.
- ప్రతీకార చర్యలకు చిన్న దాతలను బహిర్గతం చేయకుండా పారదర్శకతను నిర్ధారించడానికి విరాళాలకు సంబంధించి వెల్లడించవలసిన పరిమితులను నిర్ణయించాలి.

జాతీయ ఎన్నికల నిధి ఏర్పాటు:

- దాతలందరూ విరాళాలు ఇవ్వగల జాతీయ ఎన్నికల నిధిని ఏర్పాటు చేయాలి మరియు పార్టీలకు వారి ఎన్నికల పనితీరు ఆధారంగా నిధులు కేటాయించాలి.
- ఇది ప్రతీకార చర్యలను ఎదుర్కొంటున్న దాతల గురించిన ఆందోళనలను తొలగిస్తుంది మరియు పార్టీల మధ్య సమానమైన నిధుల పంపిణీని నిర్ధారిస్తుంది.

దుర్వినియోగ ఆందోళనలను పరిష్కరించడం:

- రాజకీయ పార్టీలు అందుకున్న డబ్బు అంతిమ వినియోగంపై నియంత్రణలను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా నిధుల దుర్వినియోగం గురించిన ఆందోళనలను పరిష్కరించాలి.
- ఉగ్రవాదానికి నిధులు సమకూర్చడం లేదా హింసాత్మక నిరసనలు వంటి కార్యకలాపాల కోసం దుర్వినియోగాన్ని నిరోధించడానికి నిధుల వినియోగంలో పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనం ఉండేలా చూసుకోవాలి.

రాజకీయ పార్టీల నిధులపై సిఫార్సులు

రాజ్యం ఎన్నికల నిధులు ఇవ్వడంపై ఇంద్రజిత్ గుప్తా కమిటీ, 1998:

- తక్కువ ఆర్థిక వనరులు ఉన్న పార్టీలకు న్యాయమైన పరిస్థితులను కల్పించడానికి ఎన్నికలకు రాజ్యమే (ప్రభుత్వమే) నిధులు సమకూర్చడాన్ని ఆమోదించింది.

సిఫార్సు చేయబడిన పరిమితులు:

- స్వతంత్ర అభ్యర్థులను మినహాయించి, ఎన్నికల గుర్తులు కేటాయించబడిన జాతీయ మరియు రాష్ట్ర పార్టీలకు మాత్రమే రాజ్య నిధులు కేటాయించబడతాయి.
- గుర్తింపు పొందిన రాజకీయ పార్టీలు మరియు వాటి అభ్యర్థులకు సౌకర్యాలను అందించడం ద్వారా రాజ్య నిధులను ప్రాథమికంగా అందించడం.
- ఆర్థిక పరిమితుల కారణంగా పాక్షిక రాజ్య నిధులను సూచించింది.

ఎన్నికల సంఘం సిఫార్సులు:

- ప్రజలు మరియు సంబంధిత సంస్థల పరిశీలన కోసం రాజకీయ పార్టీలు తమ ఖాతాలను ఏటా ప్రచురించాల్సిన ఆవశ్యకతను నొక్కిచెప్పారు.
- కంప్యూటర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ ఆమోదించిన సంస్థలచే నిర్వహించబడే ఆడిటింగ్తో ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్ధారించడానికి ఆడిట్ చేయబడిన ఖాతాలను బహిరంగంగా అందుబాటులో ఉంచాలని సిఫార్సు చేయబడింది.

లా కమిషన్, 1999:

- రాజకీయ పార్టీలు ఇతర వనరుల నుండి నిధులను స్వీకరించకుండా నిషేధించబడిన షరతుతో మొత్తం రాజ్య ఎన్నికల నిధులను “అవసరమైనవి”గా వర్ణించారు.
- రాజకీయ పార్టీల ఖాతాల నిర్వహణ, ఆడిట్ మరియు పబ్లికేషన్ కోసం సెక్షన్ 78ఏ ని ప్రవేశపెట్టడానికి ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951ను సవరించాలని ప్రతిపాదించబడింది.

ONLINE / OFFLINE

AMIGOS IAS [social media icons]

www.amigosias.com Call us : 04035052121, 9000230734

ప్రధాన మంత్రి మోడీ యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ పర్యటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రధాని మోడీ యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్లో అధికారిక పర్యటన చేశారు. 2015 నుండి యువకుల కి ఇది అతని ఏడవ పర్యటన మరియు గత ఎనిమిది నెలల్లో మూడవది.

మరింత సమాచారం

- భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ (యుఏఈ) పెట్టుబడులు, విద్యుత్ వాణిజ్యం మరియు డిజిటల్ చెల్లింపు ప్లాట్ఫారమ్ల వంటి కీలక రంగాలలో సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి ఎనిమిది ఒప్పందాలపై సంతకాలు చేశాయి.

1) డిజిటల్ చెల్లింపు ప్లాట్ఫారమ్ల పరస్పర అనుసంధానం:

- ఈ ఒప్పందం రెండు డిజిటల్ చెల్లింపు ప్లాట్ఫారమ్ల పరస్పర అనుసంధానానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అవి: భారతదేశం నుండి యుపిఐ (యునిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ఫేస్) మరియు యుఏఈ నుండి ఆసి (అరబ్ ఆఫ్రికన్ ఇంటర్నెషనల్ బ్యాంక్).
- ఇది భారతదేశం మరియు యుఏఈ మధ్య లావాదేవీలు నిర్వహించే వ్యక్తులు మరియు వ్యాపారాల చెల్లింపు ప్రక్రియలను సులభతరం చేస్తుంది.
- ఈ ఒప్పందంలో భారతదేశం యొక్క దేశీయ కార్డ్ చెల్లింపు వ్యవస్థ అయిన రుపేని యుఏఈ యొక్క దేశీయ కార్డ్ సిస్టమ్ అయిన జేపాన్ తో పరస్పర అనుసంధానం చేయడం జరుగుతుంది.

2) ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం

- యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ తో ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందంపై సంతకం చేయడం మరియు ఆమోదం కోసం భారత కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదం తెలిపింది.
- భారతదేశ మౌలిక సదుపాయాల రంగంలో 75 బిలియన్ డాలర్ల పెట్టుబడులు పెట్టడానికి యుఏఈ యొక్క నిబద్ధత ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడులను సులభతరం చేయడంలో ఈ ఒప్పందం యొక్క ప్రాముఖ్యతను మరింత నొక్కి చెబుతుంది.
- 2022-2023లో, యుఏఈ భారతదేశానికి నాల్గవ అతిపెద్ద విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడిదారు.
- యుఏఈతో ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం ఒక దేశం (భారతదేశం లేదా యుఏఈ) ఇతర దేశంలో (యుఏఈ లేదా భారతదేశం, వరుసగా) పెట్టే పెట్టుబడులను రక్షించడానికి ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను అందించడం.

- ఇది పెట్టుబడిదారులకు చట్టపరమైన అనుకూల-రక్షణలు మరియు హామీలను అందించడం ద్వారా ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ప్రవాహాలకు అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టించడానికి రూపొందించబడింది.
- భారతదేశం మరియు యుఏఈ మధ్య ఇప్పటికే ఉన్న ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి రక్షణ ఒప్పందం సెప్టెంబర్ 2024లో ముగియనుంది.
- ప్రస్తుత ఒప్పందం స్థానంలో ఈ నూతన ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం తీసుకురాబడుతున్నది మరియు సమకాలీన పెట్టుబడి పద్ధతులు మరియు అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఏవైనా లోపాలను పరిష్కరిస్తుంది.
- ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం ముఖ్యంగా స్థిరాస్తి మరియు పునరుత్పాదక ఇంధనం వంటి కీలక రంగాలలో అధిక పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం ద్వారా వృద్ధి మరియు ఉపాధి కల్పనకు వీలుకల్పిస్తుందని భావిస్తున్నారు.
- 2023 ఆర్థిక సంవత్సరంలో భారతదేశంలో నాల్గవ-అతిపెద్ద పెట్టుబడిదారుగా యుఏఈ యొక్క స్థానం రెండు దేశాల మధ్య పెట్టుబడి సంబంధాలను పెంపొందించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

భారతదేశం యొక్క ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం ఫ్రీమ్వర్క్ యొక్క పరిణామం

- భారతదేశం 1991 ఆర్థిక సంస్కరణల తర్వాత 1993 నమూనా ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం ఆధారంగా 2015 వరకు 83 దేశాలతో ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందాలపై సంతకం చేసింది.
- అయితే, 2015లో, అప్పటికే ఉన్న ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందాల క్రింద అంతర్జాతీయ మధ్యవర్తిత్వ కేసుల పెరుగుదల కారణంగా కేంద్ర మంత్రివర్గం కొత్త నమూనా ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందాల టెక్స్ను ఆమోదించింది.
- 2015 నమూనా ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందాలు అనేది ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందాలు మరియు ఉచిత వాణిజ్య ఒప్పందాలు మరియు ఆర్థిక భాగస్వామ్య ఒప్పందాల యొక్క పెట్టుబడి అధ్యాయాల (పునః) చర్చల కోసం ఒక ఆధారంగా పనిచేస్తుంది.
- 2015 నమూనా ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందాల యొక్క ముఖ్య నిబంధనలలో పెట్టుబడికి “ఎంటర్ప్రైజ్” ఆధారిత నిర్వచనం, దేశీయ పెట్టుబడిదారుల మాదిరిగానే జాతీయంగా వ్యవహరించడం, కార్పొరేట్ సోషల్ రెస్పాన్సిబిలిటీ యొక్క అంతర్జాతీయంగా గుర్తింపు పొందిన ప్రమాణాలను స్వచ్ఛందంగా చేర్చడం మరియు వివాదాల పరిష్కారం కోసం స్థానిక మార్గాలన్నింటినీ ఉపయోగించిన తర్వాతనే అంతర్జాతీయ మధ్యవర్తిత్వం ప్రారంభించవలసిన ఆవశ్యకత వంటివి ఉన్నాయి.

3) ఇండియా-మిడిల్ ఈస్ట్ ఎకనామిక్ కాలిడార్ పై అంతర్ ప్రభుత్వ ఫ్రేమ్వర్క్ ఒప్పందం:

- భారతదేశం-మధ్య ప్రాచ్య ఆర్థిక నడవా ఒప్పందం ప్రాంతీయ అనుసంధానతని పెంపొందించడంలో భారతదేశం మరియు యుఎఈ మధ్య సహకారం కోసం ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను ఏర్పాటు చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఈ ప్రాంతంలో అనుసంధానత మరియు ఆర్థిక సహకారాన్ని పెంపొందించడం యొక్క వ్యాపార ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెబుతూ, న్యూ ఢిల్లీలో జరిగిన జి20 నాయకుల శిఖరాగ్ర సమావేశంలో చేసిన కట్టుబాట్లపై ఇది రూపొందించబడింది.

4) శక్తి సహకారం:

- ఎలక్ట్రికల్ ఇంటర్కనెక్షన్ మరియు వాణిజ్యంపై సంతకం చేసిన ఒప్పందాలు ఇంధన రంగంలో లోతైన సహకారాన్ని సూచిస్తాయి.
- భారతదేశానికి ముడి చమురు మరియు ఎల్పీజీ యొక్క ముఖ్యమైన వనరుగా యుఎఈ యొక్క స్థానం కారణంగా, ఈ ఒప్పందాలు ఇంధన భద్రతను నిర్ధారించడానికి మరియు ఇంధన రంగంలో ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యాన్ని ప్రోత్సహించడానికి కీలకమైనవి.

5) సాంస్కృతిక సహకారం:

- రెండు దేశాల జాతీయ ఆర్కైవ్ల మధ్య ప్రోటోకాల్ సాంస్కృతిక సంబంధాలను బలోపేతం చేయడం మరియు చారిత్రక వారసత్వాన్ని సంరక్షించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- గుజరాత్లోని లోథాల్లోని సాగర వారసత్వ సంపద సముదాయానికి (మారిటైమ్ హెరిటేజ్ కాంప్లెక్స్) మద్దతు ఇవ్వడం, సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని సంరక్షించడం మరియు ప్రదర్శించడం పట్ల భాగస్వామ్య నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

- ఇది ఏడు ఆలయ శిఖరాలను కలిగి ఉంది, ఒక్కొక్కటి యుఎఈలోని ఏడు ఎమిరేట్స్లో ఒక్కొక్కొక్కటి సూచిస్తాయి. గులాబీ రాజస్థాన్ ఇసుకరాయి, తెలుపు ఇటాలియన్ పాలరాయి మరియు 18 లక్షల ఇటుకలను ఉపయోగించి నిర్మించారు.

లక్షణాలు:

- సనాతన ధర్మం యొక్క పునాది విలువలను సూచించే ఎనిమిది విగ్రహాలతో ప్రవేశ ద్వారం అలంకరించబడింది.
- ఈ ఆలయంలో రాముడు, సీత, హనుమంతుడు, శివుడు, పార్వతి, వినాయకుడు మరియు కార్తీకేయుడు వంటి వివిధ దేవతలకు అంకితం చేయబడిన ఆలయాలు ఉన్నాయి.
- ప్రతి మందిరంలోని క్లిష్టమైన శిల్పాలు ఆయా దేవతల జీవితం మరియు బోధనలను వర్ణిస్తాయి.
- శాసనాలు మాయ, అజ్ఝెక్, ఈజిప్షియన్, అరబిక్, యూరోపియన్, చైనీస్ మరియు ఆఫ్రికన్ వంటి ప్రాచీన నాగరికతల కథలను వర్ణిస్తాయి, ఇది ప్రపంచ ఆధ్యాత్మికత యొక్క పరస్పర అనుసంధాన సారాన్ని వెల్లడిస్తుంది.
- కార్బన్ పాదముద్రను తగ్గించడానికి సిమెంట్కు బదులుగా పై యాష్ ఉపయోగించబడినది మరియు నానో టైల్స్ రూపొందించిన నమూనాలు విపరీతమైన వేడి పరిస్థితులలో కూడా సౌకర్యాన్ని అందిస్తాయి.
- దీని నిర్మాణంలో ఫెర్రస్ (ఇనుము) లోహ పదార్థాలు ఉపయోగించలేదు. ఇది పర్యావరణ అనుకూల పద్ధతులకు అనుగుణంగా ఉంది.

బోచనన్ వాసి అక్షర్ పురుషోత్తం స్వామినారాయణ్ సంస్థ (బాప్స్) గురించి

- బాప్స్ అనేది వేదాలలో పాతుకుపోయిన సామాజిక-ఆధ్యాత్మిక హిందూ విశ్వాసం, ఇది నైతిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక మరియు ఆధ్యాత్మిక కార్యకలాపాలను నొక్కి చెబుతుంది.
- దీనిని 1907 లో బ్రహ్మస్వరూప్ శాస్త్రిజీ మహారాజ్ స్థాపించారు, ఇది మధ్యపానం, వ్యసనాలు, వ్యభిచారం, మాంసం మరియు శరీరం మరియు మనస్సు యొక్క మలినాలకు దూరంగా ఉండటం వంటి సూత్రాలను అనుసరిస్తుంది.
- విపత్తు ఉపశమనం, విద్యా కార్యకమాలు, ఆరోగ్య సంరక్షణ సేవలు మరియు వ్యసన నిరోధక ప్రచారాలతో సహా వివిధ మానవతా కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉన్నారు.

6) బాప్స్ ఆలయ నిర్మాణానికి కృతజ్ఞతలు

- అబుదాబిలో నిర్మించబడిన బోచనన్ వాసి అక్షర్ పురుషోత్తమ్ స్వామినారాయణ్ మందిర్ ను ప్రధాని మోడీ ప్రారంభించారు, ఇది నగరంలో మొదటి హిందూ దేవాలయంగా గుర్తింపు పొందింది.
- ఈ ఆలయం స్వేచ్ఛా మరియు పరస్పర గౌరవానికి చిహ్నంగా పనిచేస్తుంది, ప్రజల మధ్య సంబంధాలను మెరుగుపరుస్తుంది.

బాప్స్ మందిరం గురించి

- అల్ రహ్మాన్ సమీపంలోని అబు ముర్రీఖా వద్ద ఉంది, ఇది సాంప్రదాయ నగర నిర్మాణ శైలిని కలిగి ఉంది. ఈ ఆలయం 25,000 రాతి ముక్కలతో రూపొందించబడిన 402 స్తంభాలతో ఆకట్టుకునే నిర్మాణాన్ని కలిగి ఉంది మరియు 108 అడుగుల ఎత్తులో ఉంది.

7) నౌకాశ్రయ మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి:

- భారతదేశం మరియు యుఎఈ మధ్య నౌకాశ్రయ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు అనుసంధానతని మెరుగుపరచడానికి అబుదాబి పోర్ట్ కంపెనీతో రైట్స్ లిమిటెడ్ మరియు గుజరాత్ మారిటైమ్ బోర్డ్ మధ్య ఒప్పందాలు జరిగాయి.

8) భారత్ మార్చ్:

- దుబాయ్లో భారత్ మార్చ్కు శంకుస్థాపన చేయడం భారతదేశ సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా రంగాల నుండి ఎగుమతులను ప్రోత్సహించే ప్రయత్నాలను సూచిస్తుంది.
- గల్ఫ్, పశ్చిమాసియా, ఆఫ్రికా మరియు యురేషియాలోని అంతర్జాతీయ కొనుగోలుదారులను చేరుకోవడానికి ఈ రంగాలకు వేదికను అందించడం ద్వారా, భారతదేశ ఎగుమతులు మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడంలో భారత్ మార్చ్ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

1

రాజకీయాలు మరియు పాలన

1. ఉమ్మడి పౌర స్మృతి బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల ఉమ్మడి పౌర స్మృతి (యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ - యుసిసి) బిల్లు ఉత్తరాఖండ్ అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టబడింది.

మరింత సమాచారం

- ఉత్తరాఖండ్ అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టిన ఉమ్మడి పౌర స్మృతి బిల్లు భారతదేశం యొక్క రాజ్యాంగంలోని 44వ ప్రకరణను నెరవేర్చడానికి ఉద్దేశించబడింది. 44 వ ప్రకరణ దేశం అంతటా ఒకే పౌర స్మృతి కోసం వాదించింది.
- గుజరాత్, మధ్యప్రదేశ్ మరియు అస్సాం వంటి రాష్ట్రాలు ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని స్వీకరించడానికి సుముఖత చూపినప్పటికీ, ఏవీ అధికారికంగా అమలు చేయలేదు.
- పోర్చుగీస్ సివిల్ కోడ్ 1867 ఆధారంగా ఉమ్మడి పౌర స్మృతి యొక్క స్వంత రకంతో గోవా మినహాయింపుగా ఉంది.

ఉమ్మడి పౌర స్మృతి గురించి

- ఉమ్మడి పౌర స్మృతి అనేది భారత రాజ్యాంగంలోని నాల్గవ భాగంలో, ప్రత్యేకంగా రాజ్య విధాన ఆదేశిక సూత్రాలలోని ప్రకరణ 44లో వివరించబడిన ఆదేశిక సూత్రం.
- ప్రకరణ 44 “భారత భూభాగం అంతటా పౌరులకు ఒకే విధమైన పౌర స్మృతిని పొందేందుకు రాజ్యం కృషి చేయాలి” అని పేర్కొంది.
- ఉమ్మడి పౌర స్మృతి ఆలోచన భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించే సమయంలో జరిగిన చర్చలలో దాని మూలాలను కలిగి ఉంది. ప్రతిపాదకులు, డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ లింగ సమాసత్వం, లౌకికవాదం మరియు జాతీయ సమైక్యతను ప్రోత్సహించడానికి ఉమ్మడి పౌర స్మృతి అవసరమని విశ్వసించారు.
- ఏదేమైనప్పటికీ, వ్యతిరేక అభిప్రాయాలు ఉన్నాయి, రాజ్యాంగ సభలోని కొందరు సభ్యులు సంబంధిత మతపరమైన సంఘాల అనుమతి లేకుండా మతపరమైన చట్టాలను మార్పు చేయడంపై వాదించారు.
- ఉమ్మడి పౌర స్మృతి యొక్క ఉద్దేశ్యం భారతదేశంలోని పౌరులందరికీ వారి మతంతో సంబంధం లేకుండా ఏకరీతి చట్టపరమైన కార్యచరణను ఏర్పాటు చేయడం. ప్రస్తుతం, వివాహం, విడాకులు మరియు వారసత్వం వంటి విషయాలు మతం ఆధారిత ‘పర్సనల్ లా’ లచే నిర్వహించబడుతున్నాయి.

ఉత్తరాఖండ్ ఉమ్మడి పౌర స్మృతి బిల్లు యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు :

- **ఏకరీతి వివాహ వయస్సు:** అన్ని మతాలలోని రెండు లింగాల కోసం 18 సంవత్సరాల సాధారణ వివాహ వయస్సును ఏర్పాటు చేస్తుంది.

- **బహుభార్యత్వం మరియు బాల్య వివాహాల నిషేధం:** ఏకకాల బహుళ వివాహాలు మరియు బాల్య వివాహాలను నిషేధిస్తుంది.
- **సరళీకృత దత్తత ప్రక్రియ:** మతంతో సంబంధం లేకుండా వ్యక్తులు మరియు జంటల కోసం దత్తత ప్రక్రియలను క్రమబద్ధీకరించడం లక్ష్యం.
- **సహజీవనాల నమోదు:** రాష్ట్రంలో సహజీవనాలకు వివాహంతో సమానమైన చట్టపరమైన హోదా ఇవ్వకుండా కేవలం రిజిస్ట్రేషన్ చేయడాన్ని తప్పనిసరి చేస్తుంది. సహజీవన ధృవీకరణ పత్రాన్ని చూపించడంలో విఫలమైతే ఆరు నెలల వరకు జైలు శిక్ష విధిస్తుంది.
- **వారసత్వ హక్కులు:** మతంతో సంబంధం లేకుండా కుమారులు మరియు కుమార్తెలకు సమాన వారసత్వ హక్కులను నిర్ధారిస్తుంది.
- **విడాకుల కారణాలు:** అన్ని సామాజిక వర్గాలకు వర్తించే విధంగా విడాకుల కొరకు ఏకరీతి కారణాలను పేర్కొంటుంది.
- ఇంకా, ఇది వారి భాగస్వాములచే విడివిడిపెట్టబడిన మహిళలకు భరణాన్ని అందిస్తుంది.
- **మినహాయింపు:** సంప్రదాయ చట్టాలచే నిర్వహించబడే గిరిజన సంఘాలు ఉమ్మడి పౌర స్మృతి నిబంధనల నుండి మినహాయించబడ్డాయి.

బిల్లుకు సంబంధించి వెల్లువెత్తిన ఆందోళనలు :

- **మతపరమైన స్వేచ్ఛ:** ముఖ్యంగా వివాహం మరియు వారసత్వ విషయాలలో మతపరమైన ‘పర్సనల్ లా’ లను అనుసరించే హక్కును బిల్లు ఉల్లంఘిస్తుందని విమర్శకులు వాదించారు.
- **గోప్యతా ఆందోళన:** రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 21 మరియు కె.ఎస్. పుట్టస్వామి తీర్పు, 2017 ద్వారా సమర్థించబడినట్లుగా, తప్పనిసరి రిజిస్ట్రేషన్ వ్యక్తుల గోప్యతను బలహీనపరుస్తుంది.
- **సంకుచిత విధానం:** విమర్శకులు నిర్బంధ నమోదును పితృస్వామ్య విధానంగా చూస్తారు. ఇది సమ్మతించుకునే పెద్దల స్వయంప్రతిపత్తిని దెబ్బతీసే అవకాశం ఉంది.
- **మైనారిటీలపై ప్రభావం:** కొన్ని మైనారిటీ సామాజిక వర్గాలు తమ సాంస్కృతిక మరియు చట్టపరమైన సంప్రదాయాలను కోల్పోవడం గురించి ఆందోళన వ్యక్తం చేశాయి.
- **సంప్రదింపులు లేకపోవడం:** బిల్లును రూపొందించే ముందు మతపరమైన సంఘాలు మరియు నిపుణులతో సహా భాగస్వామ్య పక్షాలను తగినంతగా సంప్రదించలేదని ఆరోపించబడినది.
- **దుర్వినియోగానికి అవకాశం:** నిర్దిష్ట సామాజిక వర్గాలను లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి బిల్లు దుర్వినియోగం చేయబడుతుందనే భయాలు ఉన్నాయి.

- 'సహజీవన సంబంధాల' యొక్క అస్పష్టమైన నిర్వచనం: రిజిస్టర్ చేయబడిన సహజీవన సంబంధాలతో ముడిపడిఉన్న హక్కులు మరియు బాధ్యతలకు సంబంధించి స్పష్టత లేకపోవడం ఆందోళనలను పెంచుతుంది మరియు అనిశ్చితిని సృష్టిస్తుంది.

సంబంధిత సుప్రీంకోర్టు పరిశీలనలు

- సంవత్సరాలుగా, సర్వోన్నత న్యాయస్థానం వివిధ తీర్పులలో ఉమ్మడి పౌర స్మృతి సమస్యపై చర్చించింది, అయితే చట్టాన్ని రూపొందించడం అనేది పార్లమెంట్ యొక్క ప్రత్యేక అధికార పరిధిలోకి వస్తుందని పేర్కొంటూ ప్రభుత్వానికి ఆదేశాలు జారీ చేయడం మానివేసింది.
- 1985 నాటి ప్రసిద్ధ షా బానో కేసులో, ప్రకరణ 44ని అమలు చేయనందుకు కోర్టు విచారం వ్యక్తం చేసింది మరియు దాని అమలు కోసం పిలుపునిచ్చింది.
- ఇలాంటి భావాలు సరళా ముద్గల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1995) మరియు జాన్ వల్లమట్టం వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2003) వంటి తదుపరి కేసులలో పునరుద్ఘాటించబడ్డాయి.

ముగింపు :

- ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని ఆమోదించడం అన్ని మతాల పట్ల గౌరవం మరియు మైనారిటీ వర్గాలలో భయాలను పరిష్కరించేలా ఉండాలి.
- దీనిని అమలు చేయడానికి ముందు ప్రత్యక్ష సంబంధాలు మరియు గోప్యతకు సంబంధించిన ఆందోళనలకు సంబంధించి సమగ్ర చర్చలు అవసరం.

2. ప్రార్థనా స్థలాల చట్టం, 1991

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- వారణాసి మరియు మధురలోని మసీదులకు సంబంధించిన సివిల్ దావాలు చుట్టూ ఇటీవల జరిగిన సంఘటనలు ప్రార్థనా స్థలాల చట్టాన్ని మళ్లీ తెరమీదకు తెచ్చాయి.
- ఈ చట్టపరమైన వివాదాలు మతపరమైన ప్రదేశాల స్థితిని సంరక్షించడంలో చట్టం యొక్క సామర్థ్యాన్ని సవాలు చేస్తాయి.

ప్రార్థనా స్థలాల చట్టం గురించి

- హిందూ మరియు ముస్లిం వర్గాల మధ్య ఉద్రిక్తతలను పెంచిన బాబ్రీ-మసీదు రామజన్మభూమి వివాదం నేపథ్యంలో 1991లో ఈ చట్టం ఆమోదించబడింది.
- మతపరమైన ప్రదేశాలపై మరిన్ని వివాదాలను నివారించడానికి, భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన రోజు ఆగస్టు 15, 1947 నాటి ప్రార్థనా స్థలాల స్థితిని స్తంభింపజేయాలని చట్టం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఇది ప్రార్థనా స్థలాలను ఒక మతం నుండి మరొక మతానికి మార్చడాన్ని నిషేధిస్తుంది.
- ఆగస్ట్ 15, 1947కి ముందు పెండింగ్లో ఉన్న ప్రార్థనా స్థలం యొక్క స్వభావాన్ని మార్చడానికి సంబంధించిన ఏదైనా కొనసాగుతున్న చట్టపరమైన చర్యలను చట్టం తగ్గిస్తుంది.
- చట్టం అమలుకు ముందు పురాతన స్మారక చిహ్నాలు మరియు ప్రదేశాలు వంటి కొన్ని మినహాయింపులు అందించబడ్డాయి, ఇవి దాని నిబంధనల పరిధిలోకి రావు.

ప్రార్థనా స్థలాల చట్టం 1991 యొక్క నిబంధనలు

- మతమార్పిడి నిషేధం (సెక్షన్ 3): ప్రార్థనా స్థలాన్ని పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా, ఒక మతం నుండి మరొక మతానికి లేదా ఒకే మతంలోని ఒక శాఖ నుండి మరొక శాఖలోనికి మార్చడాన్ని నిరోధిస్తుంది.
- మతపరమైన గుర్తింపు కొనసాగింపు (సెక్షన్ 4(1)): ప్రార్థనా స్థలం యొక్క మతపరమైన గుర్తింపు 15 ఆగస్ట్ 1947న ఎలా ఉందో ఇప్పుడూ అలాగే ఉందని నిర్ధారిస్తుంది.
- పెండింగ్లో ఉన్న కేసుల తగ్గింపు (సెక్షన్ 4(2)): ఆగస్ట్ 15, 1947కి ముందు ప్రార్థనా స్థలం యొక్క మతపరమైన గుర్తింపును మార్చడానికి సంబంధించి కొనసాగుతున్న ఏదైనా చట్టపరమైన చర్యలు రద్దు చేయబడతాయని మరియు కొత్త కేసులు ఏవీ ప్రారంభించబడవని ప్రకటించింది.
- చట్టానికి మినహాయింపులు (సెక్షన్ 5):
- ఈ చట్టం పురాతన స్మారక చిహ్నాలు మరియు పురావస్తు ప్రదేశాలు మరియు అవశేషాల చట్టం, 1958 పరిధిలోకి వచ్చే పురాతన మరియు చారిత్రక స్మారక చిహ్నాలు, పురావస్తు ప్రదేశాలకు వర్తించదు.
- చట్టం అమలులోకి రాకముందు అప్పటికే పరిష్కరించబడిన లేదా ముగించబడిన కేసులను మరియు పరస్పర ఒప్పందం లేదా మార్పిడుల ద్వారా పరిష్కరించబడిన వివాదాలను కూడా మినహాయిస్తుంది.
- అయోధ్యలోని రామజన్మభూమి-బాబ్రీ మసీదుగా పిలవబడే నిర్దిష్ట ప్రార్థనా స్థలం, దానికి సంబంధించిన ఏదైనా చట్టపరమైన చర్యలతో సహా ఈ చట్టం విస్తరించదు.
- జరిమానాలు (సెక్షన్ 6): చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినందుకు గరిష్టంగా మూడు సంవత్సరాల జైలు శిక్ష మరియు జరిమానాతో సహా జరిమానాలను నిర్దేశిస్తుంది.

జ్ఞానవాపి మసీదుపై కొనసాగుతున్న కేసుల స్థితి :

- వారణాసిలోని జ్ఞానవాపి మసీదుకు సంబంధించిన చట్టపరమైన పోరాటాలు 1991లో హిందూ మహిళలు ఆరాధకులు మరియు ఇతరులు దాఖలు చేసిన దావాతో కూడి ఉన్నాయి. ఇవి ఆ ప్రదేశంలో పూజించడానికి హిందూ హక్కులను నొక్కిచెప్పడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.
- హిందువుల వాదన 1669లో ఔరంగజేబుచే కూల్చివేయబడటానికి ముందు జ్ఞానవాపి మసీదు ఉన్న ప్రదేశంలో విశ్వేశ్వరునికి అంకితం చేయబడిన పురాతన ఆలయం ఉందని నమ్మకం ఆధారంగా ఉంది.
- ఇటీవలి కోర్టు తీర్పులు హిందూ హక్కుదారులకు అనుకూలంగా ఉన్నాయి. ముందుగా ఉన్న దేవాలయం ఉనికిని సమర్థిస్తూ ఆర్కియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా నివేదిక ఆధారంగా మసీదు సెల్లార్లో హిందూ ప్రార్థనలు నిర్వహించడానికి అనుమతినిచ్చింది.

షాహీ ఈద్గా మసీదుకు సంబంధించిన మధుర వివాదం

- మధురలోని చట్టపరమైన వివాదాలు కృష్ణ జన్మభూమి ఆలయానికి ఆనుకుని ఉన్న షాహీ ఈద్గా మసీదు చుట్టూ తిరుగుతాయి.
- ఈ దావాలు కృష్ణ భగవానుడి జన్మస్థలంపై మసీదు నిర్మించబడిందని పేర్కొంటాయి.
- 1968లో దీనిపై పరిష్కారం చేసుకోగా, ప్రస్తుత దావాలు ఆ రాజీని మోసపూరితమైనదిగా సవాలు చేస్తాయి. అవి మొత్తం భూమిని దేవుడికి బదిలీ చేయాలని కోరుతున్నాయి.

జ్ఞానవాపి మరియు షాహీ ఈద్గాలపై దావాలను చట్టం నిరోధించకపోవడానికి కారణాలు

- అటువంటి వ్యాజ్యాలకు చట్టం ఒక సంపూర్ణ అడ్డంకిగా పని చేయదని న్యాయస్థానాలు తీర్పు ఇచ్చాయి.
- జ్ఞానవాపి మసీదు విషయంలో, ఈ చట్టం 'మతపరమైన స్వభావాన్ని' నిర్వచించలేదని న్యాయస్థానాలు వాదించాయి, అందువల్ల, దానిని నిర్ధారించడానికి సాక్ష్యాధారాలను క్షణంగా పరిశీలించడం అవసరం.
- అంతేకాకుండా, చట్టం 1991లో అమలులోకి రావడానికి ముందు స్థాపించబడిన తీర్పులపై సవాళ్లకు వర్తించదు, చట్టం యొక్క నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఈ దావాలను కొనసాగించడానికి అనుమతిస్తుంది.

3. కుల గణనను ప్రారంభించిన ఆంధ్రప్రదేశ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- బీహార్ ను అనుసరించి, రాష్ట్రంలోని అన్ని వర్గాలను సమగ్రంగా లెక్కించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఇటీవల కుల గణన ప్రక్రియను ప్రారంభించింది.
- ఈ ప్రక్రియలో డేటా సేకరణ కోసం గ్రామ సచివాలయ వ్యవస్థ మరియు వాలంటీర్లను ఉపయోగించుకోవడం జరుగుతుంది.

చారిత్రక సందర్భం

- కులాల వారీగా గణన మొదటిసారిగా 1881లో బ్రిటిష్ వలస పాలన ద్వారా ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు 1931 జనాభా లెక్కల వరకు కొనసాగింది.
- సామాజిక విభజన జరిగే అవకాశాన్ని మరియు కుల క్రమానుగతశ్రేణి మరింత బలోపేతమయ్యే ఆందోళనను ఉదహరిస్తూ స్వతంత్ర భారతదేశం కుల గణనలను మానివేసింది.
- తదనంతరం, 1951 నుండి 2011 వరకు జనగణన డేటా షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగలపై మాత్రమే దృష్టి సారించింది.

కుల గణనను లనుకూలంగా వాదనలు :

- **ప్రభావవంతమైన పాలన:** కుల గణన భారతదేశ కుల నిర్మాణం యొక్క సమగ్ర చిత్రాన్ని అందజేస్తుంది, అట్టడుగు వర్గాలు మరియు ఉప కులాలను సమ్మిళితం చేయడం ద్వారా సమర్థవంతమైన పాలనలో సహాయపడుతుంది.
- **పురోగతిని నిరంతరం పర్యవేక్షించడం:** అధికారిక డేటా లేకపోవడం అనునది నిశ్చయాత్మక చర్యలలో పురోగతిని నిరంతరం పర్యవేక్షించడంలో, కుల ఆధారిత వివక్షను రూపుమాపడంలో మరియు వనరులను సమర్థవంతంగా కేటాయించడంలో ఆటంకాలను కలిగిస్తుంది.

సామాజిక బృందాల వారీగా విద్య మరియు ఉపాధి సూచికలు

కేంద్రప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు మరియు సర్వీసులలోని ఉద్యోగులు, సాధారణ విద్యాస్థాయి వారీగా వ్యక్తులు మరియు ఉపాధిలో స్థూలస్థితి వారీగా సాధారణ స్థితి శ్రామికుల పంపిణీ యొక్క శాతాన్ని క్రింది పట్టిక సూచిస్తుంది.

	ST	SC	OBC	General	Data sources
Percentage distribution of persons of age 7 years and above by general education level					
Literacy rate	69.6	72.4	76.9	85.9	Household Social Consumption on Education in India, NSS 75th Round (July 2017 - June 2018), NSO, MoSPI, GOI
Secondary Education	9.9	11.5	13.5	15.8	
Higher Secondary Education	6	7.7	9.4	12.8	
Graduate	3.3	4.1	5.9	12.3	
Post Graduate and above	0.7	0.9	1.2	3.4	
Percentage distribution of workers in usual status (ps+ss) by broad status in employment					
Regular wage / salaried	12.3	19.8	20.1	30.6	Periodic Labour Force Survey 2021-22, NSSO, MoSPI, GOI
Casual Labour	28.9	38.2	20	11.2	
Self-employed	58.8	42.1	59.9	58.2	
Percentage distribution of employees in posts and services of the Central Government					
Group A	5.9	13.0	16.6	64.6	Annual report 2021-22, Ministry of Personnel, Public Grievances and Pensions, GOI
GROUP B	7.1	16.8	16.7	59.5	
GROUP C	7.8	17.7	22.8	51.7	
Total	7.7	17.5	22.1	52.7	

- **విధాన రూపకల్పనలో ఖచ్చితత్వం:** వివిధ కుల సమూహాల పురోగతిపై స్పష్టత లేకపోవడం ప్రభావవంతమైన విధాన రూపకల్పనలకు ఆటంకం కలిగిస్తుంది.
- **సామాజిక న్యాయం:** కుల గణన ద్వారా నిశ్చయాత్మక కార్యాచరణ కార్యక్రమాల మెరుగైన లక్ష్యాన్ని సాధించడం, నిరంతర వివక్షను పరిష్కరించడం మరియు

- నిర్లక్ష్యానికి గురైన కులాలకు సంక్షేమ పథకాలను విస్తరింపజేయడం వంటి వాటికి వీలుకల్పిస్తుంది.
- **వనరుల కేటాయింపు:** ఇది విభిన్న కుల సమూహాల అవసరాల ఆధారంగా వనరుల సమాన పంపిణీకి వీలుకల్పిస్తుంది.

సంబంధిత సుప్రీంకోర్టు తీర్పులు

ఇందిరా సాఫ్ట్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, 1992

వెనుకబడిన తరగతులను గుర్తించడానికి “సహేతుకమైన మరియు తగిన” డేటా-ఆధారిత విధానం యొక్క అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పింది.

జన్ హిత్ మంత్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, 2020

ప్రస్తుతం ఉన్న డేటా ఆధారంగా కుల గణనను నిర్వహించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి లేదని కోర్టు తీర్పు చెప్పింది.

బీహార్ కుల గణన కేసు 2023

బీహార్ 2023 కుల జనాభా గణనకు సంబంధించిన సవాళ్లను ప్రస్తుతం సుప్రీంకోర్టు విచారిస్తోంది.

- **సామాజిక సంస్కరణలు:** కుల-ఆధారిత అసమానతలను పరిష్కరించేందుకు ఉద్దేశించిన సామాజిక సంస్కరణ కార్యక్రమాలకు డేటా ఆధారిత సాక్ష్యం మద్దతు ఇస్తుంది.

కుల గణనకు వ్యతిరేకంగా వాదనలు

- **సామాజిక విభజన:** కుల గణన కుల గుర్తింపులను ఎక్కువ చేస్తుందని, ఉద్రిక్తతలను తీవ్రతరం చేస్తుందని మరియు ఆధిపత్యం మరియు క్రమానుగత శ్రేణి యొక్క కొత్త వాదనలకు దారితీస్తుందని విమర్శకులు వాదిస్తారు.
- **రాజ్యాంగ విరుద్ధం:** కుల గణనను నిర్వహించే రాష్ట్రాలు రాజ్యాంగ నిబంధనలను ఉల్లంఘించినట్లైనవి కొందరు వాదిస్తున్నారు, ఎందుకంటే జన గణనను నిర్వహించే హక్కు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి మాత్రమే ఉంది.
- **డేటా దుర్వినియోగం:** రాజకీయ లాభాల కోసం కుల గణన డేటాను దుర్వినియోగం చేయడం లేదా నిర్దిష్ట కుల సమూహాలపై వివక్ష చూపడానికి సంబంధించిన ఆందోళనలు నెలకొని ఉన్నాయి.
- **కొత్త సమస్యలు:** ఈ సర్వేల ద్వారా కనుగొనబడిన డేటా కారణంగా రిజర్వేషన్లపై సుప్రీం కోర్టు విధించిన 50% పరిమితిపై మళ్లీ చర్చకు దారితీయవచ్చు.
- **లాజిక్ వ్యతిరేకం:** దేశవ్యాప్త కుల గణనను నిర్వహించడం అనేది సంక్లిష్టమైన మరియు ఖరీదైన కార్యక్రమం అయినందువలన జాగ్రత్తతో కూడిన ప్రణాళిక మరియు అమలు అవసరమవుతాయి.
- **ప్రత్యామ్నాయ డేటా మూలాధారాలు:** ఇప్పటికే ఉన్న డేటాబేస్లు మరియు సర్వేలు కులం మరియు సామాజిక ఆర్థిక పరిస్థితులపై తగిన డేటాను అందించగలవని కొందరు వాదిస్తున్నారు.

సంబంధిత సుప్రీంకోర్టు తీర్పులు :

- **ఇందిరా సాఫ్ట్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, 1992:** వెనుకబడిన తరగతులను గుర్తించడానికి “సహేతుకమైన మరియు తగిన” డేటా-ఆధారిత విధానం యొక్క అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పింది.
- **జన్ హిత్ మంత్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, 2020:** ప్రస్తుతం ఉన్న డేటా ఆధారంగా కుల గణనను నిర్వహించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి లేదని కోర్టు తీర్పు చెప్పింది.
- **బీహార్ కుల గణన కేసు 2023:** బీహార్ 2023 కుల జనాభా గణనకు సంబంధించిన సవాళ్లను ప్రస్తుతం సుప్రీంకోర్టు విచారిస్తోంది.

ముందుకు మార్గం

- శ్రామిక మార్కెట్, సంపద అసమానత మరియు విధాన పథకం అమలును అర్థం చేసుకోవడానికి కుల డేటా కీలకం.
- కుల గణనను రాజకీయం చేయడం కంటే, ప్రతి రాజకీయ పార్టీ పౌరులలో అత్యంత అట్టడుగున ఉన్న వర్గాల సంక్షేమానికి హామీ ఇవ్వాలనే ఆలోచనను స్వీకరించాలి.

4. మహిళల రాజకీయ సాధికారత

వార్షికోత్సవం ఎందుకు ఉంది?

- 2023 ఐరాస అభివృద్ధి కార్యక్రమం యొక్క నివేదిక ప్రకారం, పాలనను మెరుగుపరచడానికి మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రేరేపించడానికి మహిళల రాజకీయ సాధికారత కీలకమైనది.

రాజకీయ సాధికారత గురించి

- మహిళల రాజకీయ సాధికారత అనునది రాజకీయ జీవితంలోని అన్ని స్థాయిలలో నిర్ణయాధికార ప్రక్రియలను ప్రభావితం చేయడానికి మరియు వాటిలో పాల్గొనడానికి మహిళల యొక్క సామర్థ్యం పెరగడాన్ని సూచిస్తుంది.
- ఇది లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడానికి మరియు న్యాయమైన మరియు సమానమైన సమాజాన్ని పెంపొందించడానికి సమగ్రమైనది.

ప్రస్తుత స్థితి

- ప్రపంచ లింగ అంతర నివేదిక 2023లో భారతదేశం రాజకీయ సాధికారతలో 48 వ ర్యాంకుతో 146 దేశాలలో 127వ స్థానంలో ఉంది.
- 2019 లోక్సభ ఎన్నికలలో, కేవలం 9% మంది మహిళలు పోటీలో ఉన్నారు. వారు 78 సీట్లు గెలిచి, మొత్తం సీట్ల విజేతలలో 14.4% కంటే తక్కువ ప్రాతినిధ్యం వహించారు.
- 2021లో పార్లమెంటు సభ్యులందరిలో మహిళలు కేవలం 10.5% మాత్రమే ఉన్నారు, రాష్ట్ర అసెంబ్లీలో ప్రాతినిధ్యం సగటు 9%.
- అనేక అంచనాలు భారతదేశ ఎన్నికల దృశ్యంలో పరివర్తనాత్మక లింగ మార్పులను సూచిస్తున్నాయి, 2029 నాటికి మహిళల ఓటింగ్ శాతం పురుషుల ఓటింగ్ శాతాన్ని మించిపోతుందని అంచనావేయబడినది.
- ఇటీవలి రాష్ట్ర ఎన్నికలలో అర్హులైన మహిళల్లో ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో గణనీయమైన ఓటింగ్ నమోదైంది.
- స్థానిక ప్రజాప్రతినిధుల సంస్థలలో భారతదేశం యొక్క 33% సీట్ల రిజర్వేషన్లు మరియు అట్టడుగు స్వయం-సహాయక బృందాల ఉద్యమాలు భాగస్వామ్యం పెరగడానికి దోహదపడే అంశాలు.

మహిళా రాజకీయ సాధికారత యొక్క ప్రయోజనాలు

- పారదర్శకమైన మరియు ప్రతిస్పందించే పాలనకు దారి తీస్తుంది, పౌర అశాంతి ప్రమాదాలను తగ్గిస్తుంది మరియు లింగ మూస పద్ధతులను సవాలు చేస్తుంది.
- అధిక జీడీపీ వృద్ధి రేట్లు, ఆర్థిక వ్యవస్థలో వృద్ధి చెందిన ఉనికి మరియు తగ్గిన లింగ వేతన వ్యత్యాసాలతో మహిళా రాజకీయ సాధికారత సహసంబంధం కలిగి ఉందని అనేక అధ్యయనాలు వెల్లడిస్తున్నాయి.
- పెరిగిన మహిళా రాజకీయ సాధికారత ముఖ్యంగా పాశ్చాత్యేతర దేశాలలో సాంకేతిక మార్పు, ఆవిష్కరణ మరియు అభివృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాల సాకారానికి మహిళా రాజకీయ సాధికారత సహకరిస్తుంది.

- మహిళా శాసనసభ్యులు మెరుగైన ఆర్థిక పనితీరును ప్రదర్శిస్తారు మరియు రాజకీయ అవకాశవాదానికి తక్కువ దుర్బలత్వాన్ని కలిగి ఉంటారు.
- మహిళా రాజకీయ సాధికారత గ్రామీణ భారతదేశంలో గమనించినట్లుగా, మహిళలకు ఆర్థిక వనరులు అందుబాటులో ఉండటాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది.

సవాళ్లు

- సమాజంలో వేళ్లానికునిపోయిన లింగ పక్షపాతాలు మహిళలకు రాజకీయ అవకాశాలను పరిమితం చేస్తున్నాయి.
- రాజకీయాల్లో మహిళలు హింస, వేధింపులు మరియు బెదిరింపుల అధిక ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటారు.
- పిల్లల సంరక్షణ, నిధులు మరియు రాజకీయ నెట్వర్క్ లు పరిమితంగా అందుబాటులో ఉండటం అనునది మహిళల ప్రచారం మరియు పదవికి పోటీ చేసే సామర్థ్యాన్ని అడ్డుకుంటున్నది.
- ఇప్పటికే ఉన్న అధికార నిర్మాణాలు మరియు రాజకీయ వ్యవస్థలు సాధారణంగా పురుషులకు అనుకూలంగా ఉన్నాయి, ఇది మహిళలు ఎన్నికల్లో విజయం సాధించడాన్ని కష్టతరం చేస్తున్నది.
- మహిళల ప్రాముఖ్యత తరచుగా ప్రజల మధ్య సంబంధాల మార్పిడికి సంబంధించిన “ఓట్-ఫర్-మై-స్వీమ్” విధానానికి తగ్గించబడుతుంది.

పురిగతి కోసం పూహాలు

- రాజ్యాంగ (106వ సవరణ) చట్టం, 2023లో చూసినట్లుగా, నిశ్చయాత్మక చర్య విధానాలు మహిళల ప్రాతినిధ్యాన్ని పెంచుతాయి.
- రాజకీయ పరిజ్ఞానం మరియు నాయకత్వ నైపుణ్యాలతో మహిళలకు సాధికారత కల్పించడం వారి విశ్వాసాన్ని పెంచుతుంది.
- రాజకీయాల్లో మహిళలపై హింసను నిరోధించడానికి బలమైన చట్టపరమైన ఫ్రేమ్వర్కులను అమలు చేయడం చాలా కీలకం.
- ప్రభుత్వ అవగాహనా ప్రచారాలు మూస పద్ధతులను సవాలు చేయగలవు మరియు లింగ సమానత్వాన్ని ప్రోత్సహిస్తాయి.
- మహిళల హక్కుల కోసం వాదించడంలో మరియు మహిళా అభ్యర్థులకు మద్దతు ఇవ్వడంలో మహిళా సంస్థలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

ముగింపు

- స్థిరమైన మరియు సుస్థిర ఆర్థిక వ్యవస్థకు రాజకీయాల్లో లింగ సమానత్వం అవసరం.
- దీనితోపాటు, ఓటర్లుగా, ఎన్నికల కార్యకర్తలుగా, అభ్యర్థులుగా మరియు చట్టసభ సభ్యులుగా మహిళలు చురుకుగా పాల్గొనడం అనేది జవాబుదారీ పాలనకు కీలకం.

5. న్యాయస్థానాలలో పౌర-కేంద్రీకృత ఐటీ చొరవలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సుప్రీంకోర్టు వజ్రోత్సవ వేడుకల సందర్భంగా, న్యాయపరమైన ప్రాప్యత మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించే లక్ష్యంతో పౌర-కేంద్రీకృత సమాచార మరియు సాంకేతిక కార్యక్రమాలను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు.

నూతన చొరవలలో ఈ క్రింద ఉన్నాయి:

- 1) **డిజిటల్ సుప్రీం కోర్టు నివేదికలు (డిజి ఎస్సీఆర్) :** ఈ చొరవ దేశంలోని పౌరులకు ఎలక్ట్రానిక్ ఫార్మాట్లో ఉచితంగా సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను అందుబాటులో ఉంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఈ రికార్డులను డిజిటలైజ్ చేయడం ద్వారా, వ్యక్తులు ఎక్కడి నుంచైనా తీర్పులను సౌకర్యవంతంగా పొందవచ్చు. ఇది చట్టపరమైన పరిశోధనలకు వీలుకల్పిస్తుంది మరియు చట్టపరమైన పూర్వాపరాలు మరియు తీర్పులను అర్థం చేసుకునేందుకు పౌరులకు సాధికారత కల్పిస్తుంది.

2) ఇ-కోర్టుల ప్రాజెక్ట్ కింద డిజిటల్ కోర్టులు 2.0 :

- కోర్టు రికార్డులను జిల్లా కోర్టు న్యాయమూర్తులకు ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో అందుబాటులో ఉంచడానికి డిజిటల్ కోర్టులు 2.0 చొరవ దృష్టి పెడుతుంది.
- ఇది కేసు పత్రాలు మరియు సమాచారాన్ని డిజిటల్గా పొందడానికి న్యాయమూర్తులకు వీలుకల్పిస్తుంది, ఇది వేగంగా నిర్ణయం తీసుకోవడానికి మరియు మెరుగైన న్యాయ ఉత్పాదకతకు దారి తీస్తుంది.
- కృత్రిమ మేధ సాంకేతికతను ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా, కోర్టు విచారణ సమయంలో మాటలను అప్పటికప్పుడే రాత రూపంలోకి మార్చడం (రియల్ టైమ్ స్పీచ్-టు-టెక్స్ట్ ట్రాన్స్క్రిప్షన్) జరుగుతుంది.

3) రీడిజైన్ చేయబడిన సుప్రీం కోర్టు వెబ్సైట్

- సుప్రీం కోర్టు ఒక యూజర్ ఫ్రెండ్లీ ఇంటర్ ఫేస్ తో రీడిజైన్ చేయబడిన వెబ్సైట్ను ప్రారంభించింది, ఇది ఇంగ్లీషు మరియు హిందీ భాషలలో వినియోగదారులకు అందుబాటులో ఉంటుంది.
- నావిగేషన్ మరియు శోధన కార్యచరణలను ఈ యూజర్ ఫ్రెండ్లీ ఇంటర్ ఫేస్ మెరుగుపరుస్తుంది, చట్టపరమైన వనరులు, కేసు స్థితి మరియు ఇతర సంబంధిత సమాచారాన్ని సులభంగా పొందడానికి వీలుకల్పిస్తుంది.

4) సుప్రీంకోర్టు భవన సముదాయ విస్తరణ

- రూ. 800 కోట్ల ఆమోదిత బడ్జెట్ తో, సుప్రీంకోర్టు భవన సముదాయం విస్తరణ న్యాయవ్యవస్థ యొక్క పెరుగుతున్న అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది. ఈ విస్తరణ ప్రాజెక్టు సుప్రీంకోర్టు యొక్క సమర్థవంతమైన పనితీరుకు వీలుకల్పిస్తుంది. కోర్టు గదులు, పరిపాలనా కార్యాలయాలు మరియు సహాయక సౌకర్యాలకు తగిన స్థలాన్ని అందిస్తుంది.
- 2014 నుండి, ప్రభుత్వం దేశవ్యాప్తంగా న్యాయస్థానాల భౌతిక మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచడానికి రూ. 7,000 కోట్లు విడుదల చేసింది.

ఇ-కోర్టు ప్రాజెక్ట్

- ఇ-కోర్ట్ ప్రాజెక్ట్ అనేది ఇన్ఫర్మేషన్ అండ్ కమ్యూనికేషన్ టెక్నాలజీ (ఐసీఐ) ద్వారా భారతీయ న్యాయవ్యవస్థను మార్చే లక్ష్యంతో రూపొందించబడిన ఒక సమగ్ర చొరవ.
- ఇది దేశవ్యాప్త మిషన్ మోడ్ ప్రాజెక్టు. ఇది న్యాయ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క న్యాయ విభాగం ద్వారా వ్యవహరించబడుతుంది మరియు నిధులు సమకూర్చబడుతుంది.
- ఐసీఐ పరిష్కారాలను వినియోగించుకోవడం ద్వారా, ఈ-కోర్టు ప్రాజెక్టు పారదర్శకత, న్యాయ ఉత్పాదకత మరియు కేసు నిర్వహణను పెంచుతుంది.
- దేశంలోని జిల్లా కోర్టులలో కేసులను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం మరియు పరిష్కరించడం ద్వారా పెండెన్సీని తగ్గించడానికి ఇది ప్రయత్నిస్తుంది.

నేషనల్ జ్యుడిషియల్ డేటా గ్రీడ్ (ఎన్.జి.డి.జి) :

- ఇ-కోర్టుల ప్రాజెక్ట్ కింద ఆన్లైన్ ఫ్లాట్ ఫారమ్ గా రూపొందించబడిన న్యాయస్థానాల ఆదేశాలు, తీర్పులు మరియు కేసుల యొక్క ఒక కేంద్రీకృత డేటాబేస్ గా ఎన్.జి.డి.జి పనిచేస్తుంది.

- ఇది సమగ్రమైన మరియు నవీనమైన న్యాయపరమైన డేటాను భాగస్వామ్య పక్షాలకు అందుబాటులో ఉంచుతుంది. ఇది నిర్ణయాధికారానికి సంబంధించిన సమాచారానికి మరియు కోర్టు కార్యకలాపాల పర్యవేక్షణకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- డేటా ఆధారిత అంతర్గత వివరాలు మరియు విశ్లేషణలను పెంపొందించడం ద్వారా ఎన్.జె.డి.జి న్యాయ వ్యవస్థలో పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనాన్ని పెంచుతుంది.

జాతీయ సేవ మరియు ఎలక్ట్రానిక్ ప్రక్రియల ట్రాకింగ్

- ఈ చొరవలో ఎలక్ట్రానిక్ ప్రక్రియలను అందించడానికి మరియు సమస్యల జారీ చేయడానికి సాంకేతికతతో కూడిన ప్లాట్‌ఫారమ్‌ను అభివృద్ధి చేయడం జరుగుతుంది.
- ఇది ప్రాసెస్-సర్కిల్ యంత్రాంగాన్ని క్రమబద్ధీకరిస్తుంది. చట్టపరమైన పత్రాల యొక్క సకాల మరియు ఖచ్చితమైన డెలివరీని నిర్ధారిస్తుంది.

పబ్ ఆధారిత పోర్టల్ (సుపేస్ మరియు సువాస్)

- సుపేస్ (కోర్టు యొక్క సమర్థతలో సహాయం కోసం సుప్రీం కోర్ట్ పోర్టల్) మరియు సువాస్ (సుప్రీం కోర్ట్ విధికి అనువాద్ సాఫ్ట్‌వేర్) అనే కృత్రిమ మేధ ఆధారిత పోర్టల్‌లు కోర్టు కార్యకలాపాల యొక్క సామర్థ్యాన్ని మరియు ప్రభావాన్ని మెరుగుపరచడానికి రూపొందించబడ్డాయి.
- సుపేస్ కోర్టు సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడంలో న్యాయవ్యవస్థకు సహాయాన్ని అందిస్తుంది, అయితే సువాస్ చట్టపరమైన పత్రాల కొరకు యంత్ర-సహాయక అనువాద్ సాధనంగా పనిచేస్తుంది, బహుభాషా కమ్యూనికేషన్ మరియు గ్రహణశక్తికి వీలుకల్పిస్తుంది.

6. పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ (వక్ర మార్గాల నివారణ) బిల్లు, 2024

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, వివిధ నియామక పరీక్షలలో లీకలు, మాలప్రాక్టీసులు మరియు వ్యవస్థీకృత మోసాలకు సంబంధించి పెరుగుతున్న ఆందోళనలను పరిష్కరించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ (వక్ర మార్గాల నివారణ) బిల్లు, 2024ను లోక్‌సభలో ప్రవేశపెట్టింది.
- పబ్లిక్ పరీక్షలలో అన్యాయమైన వక్ర మార్గాలను నిరోధించడానికి చట్టపరమైన ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను బలోపేతం చేయడం, ఈ పరీక్షల సమగ్రత మరియు విశ్వసనీయతను నిర్ధారించడం దీని లక్ష్యం.

బిల్లు లోని నిబంధనలు

- పబ్లిక్ పరీక్షల సమయంలో నిషేధించబడిన 15 నిర్దిష్ట అన్యాయమైన వక్ర పద్ధతులను బిల్లు వివరిస్తుంది.
- వీటిలో ప్రశ్న పత్రాల లీకే, ప్రశ్న పత్రాలను లీకే చేసేందుకు కుమ్మక్కవడం, ప్రశ్న పత్రాలు లేదా జవాబు పత్రాలు వంటి మెటీరియల్స్‌ను అసాధికారంగా కలిగి ఉండటం, అసాధికార వ్యక్తుల ద్వారా సమాధానాలను అందించడం, అధికారం లేకుండా అభ్యర్థులకు సహాయం చేయడం, పరీక్ష పద్ధతులను మార్చడం, నకిలీ పరీక్షలను నిర్వహించడం, మరియు ఇతరులలో మోసపూరిత అడ్వర్టీజ్ కార్డులను జారీ చేయడం వంటివి ఉన్నాయి.
- ఈ బిల్లు వివిధ ప్రభుత్వ సంస్థలు నిర్వహించే అనేక రకాల ప్రవేశ పరీక్షలకు వర్తిస్తుంది. వాటిలో యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ నిర్వహించే పరీక్షలు,

- స్టాఫ్ సెలక్షన్ కమిషన్, రైల్వే రిక్రూట్‌మెంట్ పరీక్షలు, బ్యాంకింగ్ రిక్రూట్‌మెంట్ పరీక్షలు, నేషనల్ టెస్టింగ్ ఏజెన్సీ నిర్వహించే కంప్యూటర్ ఆధారిత పరీక్షలు, మరియు నీట్ (నేషనల్ ఎలిజిబిలిటీ కమ్ ఎంట్రన్స్ టెస్ట్), జెఈఈ (జాయింట్ ఎంట్రన్స్ ఎగ్జామినేషన్) మరియు కామన్ యూనివర్సిటీ ఎంట్రన్స్ టెస్ట్ వంటి ప్రవేశ పరీక్షలు ఉన్నాయి.
- పబ్లిక్ పరీక్షల సమయంలో అన్యాయమైన మార్గాలకు పాల్పడిన వారికి కఠినమైన శిక్షను బిల్లు ప్రతిపాదిస్తుంది.
- చట్టం ప్రకారం అన్ని నేరాలు గుర్తించదగినవి, నాన్-బెయిలబుల్ మరియు నాన్-కాంపౌండ్ చేయదగినవిగా వర్గీకరించబడ్డాయి.
- మోసానికి పాల్పడిన వ్యక్తులు కనీసం మూడు నుండి ఐదు సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్షను ఎదుర్కొంటారు.
- మోసపూరిత వ్యవస్థీకృత నేరాలకు పాల్పడిన వారికి ఐదు నుండి పదేళ్ల జైలు శిక్ష మరియు కనీసం రూ. 1 కోటి జరిమానాతో సహా మరింత కఠినమైన జరిమానాలు విధించబడతాయి.
- ఇవే కాకుండా, సంస్థలు దోషులుగా నిర్ధారించబడిన సందర్భాల్లో, నిబంధనలలో ఆస్తిని జప్తు చేయడం, అలాగే సంస్థ నుండి పరీక్షకు సంబంధించిన దామాషా ఖర్చును తిరిగి పొందడం వంటివి ఉంటాయి.
- శిక్ష యొక్క తీవ్రత దుర్వినియోగాలకు వ్యతిరేకంగా నిరోధకంగా మరియు పరీక్షా ప్రక్రియ యొక్క పవిత్రతను నిర్ధారించడానికి ఉద్దేశించబడింది.

బిల్లు యొక్క లక్ష్యాలు

- ఇటీవలి సంవత్సరాలలో లక్షలాది మంది విద్యార్థుల ప్రయోజనాలను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేసిన, తరచుగా పరీక్షల రద్దుకు దారితీసే లీకలు మరియు దుర్వినియోగాలను అరికట్టవలసిన అవసరాన్ని బిల్లు ప్రస్తావిస్తుంది.
- ఈ బిల్లు నిజమైన అభ్యర్థుల ప్రయోజనాలను కాపాడుతూ, అక్రమ సంపాదన కోసం అన్యాయమైన మార్గాలలో నిమగ్నమయ్యే వ్యవస్థీకృత ముఠాలు మరియు సంస్థలను లక్ష్యంగా చేసుకోవడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- పబ్లిక్ పరీక్షా విధానంలో పారదర్శకత, న్యాయబద్ధత మరియు విశ్వసనీయతను పెంపొందించడం ద్వారా, యువత వారి చిత్తశుద్ధితో చేసిన ప్రయత్నాలకు తగిన ప్రతిఫలం లభిస్తుందని, తద్వారా వారి భవిష్యత్తు అనుకూలతలను భద్రపరచడానికి ఈ బిల్లు ప్రయత్నిస్తుంది.

7. నీటి (కాలుష్య నివారణ మరియు నియంత్రణ) సవరణ బిల్లు, 2024

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టబడిన, నీటి (కాలుష్య నివారణ మరియు నియంత్రణ) సవరణ బిల్లు, 2024 ప్రస్తుతమున్న నీటి (కాలుష్య నివారణ మరియు నియంత్రణ) చట్టం, 1974ను సవరించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ప్రతిపాదిత సవరణలు వివిధ లోపాలను పరిష్కరించడానికి మరియు నీటి కాలుష్యాన్ని ఎదుర్కోవడంలో చట్టం యొక్క సమర్థతను పెంచడానికి ప్రయత్నిస్తాయి.

బిల్లు యొక్క ముఖ్య లక్ష్యాలు

- పర్యావరణ ఉల్లంఘనలకు జరిమానాలను నిర్ణయించే విధిని కలిగిన ప్రత్యేక 'న్యాయ అధికారుల (అడ్వూడికేషన్ ఆఫీసర్ల)' నియామకాన్ని ఈ బిల్లు ప్రతిపాదిస్తుంది.
- కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా రాష్ట్ర కాలుష్య నియంత్రణ బోర్డుల చైర్మన్ నియామక విధానాన్ని సూచించే నిబంధనను సవరణ ప్రవేశపెడుతుంది.

- ప్రారంభంలో హిమాచల్ ప్రదేశ్ మరియు రాజస్థాన్ రాష్ట్రాలకు వర్షించే ఈ బిల్లు ఇతర రాష్ట్రాలు కూడా నీటి (కాలుష్య నివారణ మరియు నియంత్రణ) చట్టం, 1974 కింద ఒక తీర్మానం ద్వారా సవరణలను ఆమోదించడానికి నిబంధనలను అందిస్తుంది.
- బిల్లులోని ఒక ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే, ప్రస్తుత చట్టం ప్రకారం చిన్న చిన్న నేరాలను నేరరహితం చేయడం. ఉల్లంఘనలకు శిక్షగా జైలుశిక్ష విధించే బదులు, జరిమానాలు విధించాలని, తద్వారా జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారిస్తూనే చిన్నపాటి ఉల్లంఘనల పట్ల మరింత మెతక విధానాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- 1974 చట్టం క్రింద కొన్ని నేరాలకు జరిమానాలను సవరించాలని ఈ బిల్లు ప్రతిపాదించింది. ఉదాహరణకు, నీటిని తోడివేసి లేదా పారవేసి వ్యవస్థల నిర్మాణం గురించి రాష్ట్ర బోర్డుకు తెలియజేయడంలో విఫలమైనందుకు జైలు శిక్షకు బదులుగా రూ. 10,000 నుండి రూ. 15 లక్షల వరకు జరిమానా విధించబడుతుంది.
- కొత్త నిర్ణయ ద్వారాలు మరియు వ్యర్థాలను వదిలివేయడంపై పరిమితుల నుండి కొన్ని తరగతులకు చెందిన పారిశ్రామిక కార్యాలయాలను మినహాయించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇవ్వడం బిల్లులోని మరొక ముఖ్యమైన నిబంధన.
- పరిశ్రమల మంజూరు మరియు స్థాపనకు సంబంధించి, ముఖ్యంగా వాటి పర్యావరణ ప్రభావానికి సంబంధించిన మార్గదర్శకాలను జారీ చేయడానికి ఈ బిల్లు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది.

నీటి కాలుష్యం గురించి

కారణాలు:

- నీటి కాలుష్యం ప్రధానంగా పట్టణ ప్రాంతాల నుండి శుద్ధి చేయని లేదా తగినంతగా శుద్ధి చేయని వ్యర్థాలను విడుదల చేయడం వల్ల సంభవిస్తుంది, ఇది భారతదేశ నీటి కాలుష్యంలో గణనీయమైన భాగాన్ని కలిగి ఉంది.
- పారిశ్రామికీకరణ మరియు పట్టణీకరణలు ఈ సమస్యను మరింత తీవ్రతరం చేశాయి. ఇవి కాలుష్యం యొక్క భారీ మూలాల ఆవిర్భావానికి దారితీశాయి.
- వివిధ పారిశ్రామిక కార్యకలాపాల నుండి భారీ లోహాల కాలుష్యం కూడా నీటి కాలుష్యానికి గణనీయంగా కారణమవుతుంది, మానవులకు మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలకు తీవ్రమైన ఆరోగ్య ప్రమాదాలను కలిగిస్తుంది.

మానవ ఆరోగ్యం మరియు పర్యావరణంపై నీటి కాలుష్యం యొక్క హానికరమైన ప్రభావాలు:

- 2019లోనే, భారతదేశంలో 23 లక్షలకు పైగా అకాల మరణాలకు నీటి కాలుష్యం కారణమైంది. దేశంలో అకాల మరణాలకు నీటి కాలుష్యమే ప్రధాన కారణం.
- మానవుల మరణాలే కాకుండా, నీటి కాలుష్యం మంచినీటి సరఫరాలను మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలను కూడా క్షీణింపజేస్తుంది, జీవవైవిధ్యం మరియు పర్యావరణ స్థిరత్వాన్ని బలహీనపరుస్తుంది.

నియంత్రణకు చర్యలు

- నీటి కాలుష్యం యొక్క ముప్పును పరిష్కరించడానికి, భారత ప్రభుత్వం నీటి (కాలుష్య నివారణ మరియు నియంత్రణ) చట్టం మరియు పర్యావరణ (రక్షణ) నియమాలు, 1986తో సహా పలు శాసనపరమైన చర్యలను రూపొందించింది.
- వీటితో పాటు, ఈ చట్టాలు మరియు నిబంధనలను అమలు చేయడం, కాలుష్య స్థాయిలను పర్యవేక్షించడం మరియు జాతీయ స్థాయిలో కాలుష్య నియంత్రణ ప్రయత్నాలను సమన్వయం చేయడంలో కేంద్ర కాలుష్య నియంత్రణ మండలి కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

- అయితే, ఈ ప్రయత్నాలు ఉన్నప్పటికీ, సమర్థవంతమైన అమలు ఒక సవాలుగా మిగిలిపోయింది. కాబట్టి నిరంతర అప్రమత్తత మరియు చురుకైన చర్యలు ఎంతో అవసరం.

8. వార్షిక నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసెస్మెంట్ వేఫార్షర్డ్ రిపోర్ట్ 2023

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- కేంద్ర సిబ్బంది, ప్రజా సమస్యలు మరియు పింఛన్ల మంత్రిత్వ శాఖ అధ్యక్షులలోని పరిపాలనా సంస్కరణలు మరియు ప్రజా సమస్యల శాఖ 2023 సంవత్సరానికి 'వార్షిక నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసెస్మెంట్- వే ఫార్షర్డ్ రిపోర్ట్' ని విడుదల చేసింది.
- ఈ నివేదిక ఇ-గవర్నెన్స్ కార్యక్రమాలను అమలు చేయడంలో రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు సాధించిన ప్రగతిని (ముఖ్యంగా జాతీయ ఇ-గవర్నెన్స్ సేవల అందజేత అంచనా కార్యాచరణం కింద) సమగ్రంగా అంచనా వేస్తుంది.

నివేదిక గురించి

- రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు అందించే ఈ-సేవల సంఖ్యలో గణనీయమైన పెరుగుదలను ఈ నివేదిక ఎత్తిచూపుతుంది. ఏప్రిల్ 2023లో 11,614 ఈ-సేవల నుండి డిసెంబర్ 2023లో, మొత్తం ఈ-సేవల సంఖ్య 16,487గా ఉంది. ఇది చెప్పుకోదగ్గ వృద్ధిని చూపుతోంది.
- జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం 1,117 ఈ-సేవలను అందిస్తూ ఈ-సేవలను అందజేయడంలో అగ్రగామిగా నిలిచింది.
- రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఉమ్మడిగా సాధ్యమయ్యే తప్పనిసరి ఈ-సేవలలో 76% సంతుప్త స్థాయిని సాధించాయి. ఇది నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసెస్మెంట్ 2021 కింద మునుపటి అంచనా నుండి మెరుగుదలని సూచిస్తుంది. 2021లో సంతుప్త స్థాయి 69% వద్ద నమోదు చేయబడింది.
- అనేక రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఈ-సేవ డెలివరీలో ఆదర్శప్రాయమైన పనితీరును ప్రదర్శించాయి. జమ్మూ కాశ్మీర్తో పాటు కేరళ, అస్సాం, ఒడిశా వంటి రాష్ట్రాలు తమ ఏకీకృత పోర్టల్ ద్వారా వంద శాతం ఈ-సేవలను అందించే మైలురాయిని సాధించాయి.

నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసెస్మెంట్ ఫ్రేమ్వర్క్ గురించి

- 2018లో ప్రారంభించబడిన, నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసెస్మెంట్ ఫ్రేమ్వర్క్ ఇప్పటికే ఉన్న ఈ-గవర్నెన్స్ సేవల డెలివరీ యంత్రాంగాల యొక్క లోతు మరియు ప్రభావాన్ని అంచనా వేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఇది రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో ఈ-సేవ డెలివరీలో పురోగతిని కొలవడానికి మరియు మెరుగుదల కోసం ప్రాంతాలను గుర్తించడానికి నిర్మాణాత్మక విధానాన్ని అందిస్తుంది.
- నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ సర్వీస్ డెలివరీ అసెస్మెంట్ ఫ్రేమ్వర్క్ ప్రధానంగా రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో ఏకీకృత పోర్టల్ ద్వారా ఈ-సేవ డెలివరీని స్వీకరించడాన్ని ప్రోత్సహించడంపై దృష్టి పెడుతుంది. ఇది భారతదేశం యొక్క సమాఖ్య నిర్మాణం మరియు విభిన్న ఈ-గవర్నెన్స్ పరిస్థితులకు సరిపోయేలా అనుకూలీకరించబడింది, అంచనా పారామితులు సంబంధితంగా మరియు దేశం యొక్క నిర్దిష్ట సందర్భానికి అనుగుణంగా ఉన్నాయని నిర్ధారిస్తుంది.

- పరిమాణం మరియు వైవిధ్యంలో తేడాలకు అనుగుణంగా, రాష్ట్రాలు మూడు గ్రూపులుగా వర్గీకరించబడ్డాయి: ఈశాన్య రాష్ట్రాలు మరియు కొండ ప్రాంత రాష్ట్రాలు (11), కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు (7), మరియు మిగిలిన రాష్ట్రాలు (18).

ఈ-సేవల గురించి

- ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడం ద్వారా భారతదేశ సామాజిక-ఆర్థిక దృశ్యాన్ని మెరుగుపరచడంలో ఈ-సేవలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. దేశం దాని ఆర్థిక వ్యవస్థను ఐదేళ్లలో 5 ట్రిలియన్ డాలర్లకు రెట్టింపు చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది మరియు ఈ-సేవలతో సహా డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాల కల్పన ఈ లక్ష్యం యొక్క ప్రాథమిక భాగం.
- డిజిటల్ ఇండియా మిషన్ దేశం యొక్క డిజిటలీకరణ ప్రయత్నాలలో కీలకమైనది, వివిధ ఈ-సేవలకు మద్దతు ఇచ్చే పటిష్టమైన డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలను రూపొందించడానికి డిజిటల్ భద్రత మరియు విశ్వాసంపై దృష్టి సారిస్తుంది.
- భారతదేశ ఇ-కామర్స్ రంగం వేగవంతమైన వృద్ధిని సాధిస్తోంది, 2020 నాటికి 41% సమ్మిళిత వార్షిక వృద్ధి రేటును చేరుకుంటుంది మరియు 103 బిలియన్ డాలర్లను దాటుతుంది అంచనా వేయబడింది. ఈ రంగం ఆర్థిక వ్యవస్థకు గణనీయంగా దోహదపడుతుంది, కొత్త మార్కెట్లను సృష్టిస్తుంది మరియు 2020 నాటికి జీడీపీలో 4% వాటాను అందిస్తుంది.
- అధిక సంఖ్యలో ఇంటర్నెట్ మరియు స్మార్ట్ఫోన్ వినియోగదారులతో, భారతదేశం ఇ-బ్యాంకింగ్ వృద్ధికి అపారమైన సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది. పెరుగుతున్న ఇంటర్నెట్ వ్యాప్తి దేశవ్యాప్తంగా ఎలక్ట్రానిక్ బ్యాంకింగ్ సేవల విస్తరణకు వేదికను నిర్దేశిస్తుంది.
- డిజిటల్ విద్య బోధనా సామర్థ్యాన్ని మరియు విద్యార్థులు పాల్గొనడాన్ని పెంచుతుంది. ఇది మెరుగైన పాఠ్యాంశాల లభ్యత, మరింత ప్రభావవంతమైన పాఠ్య ప్రణాళిక మరియు మెరుగైన తరగతి గది నిర్వహణకు వీలుకల్పిస్తుంది. ఇది ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులకు సామాజిక-భావోద్వేగ ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది.

సవాళ్లు మరియు ఆందోళనలు

- **ఈ-వ్యర్షాల ఉత్పత్తి:** ఐసీటీ రంగం యొక్క వివరీతమైన వృద్ధి ఎలక్ట్రానిక్ వ్యర్షాల ఉత్పత్తిలో గణనీయమైన పెరుగుదలకు దారితీసి పర్యావరణ సవాళ్లను ముందుంచింది.
- **తక్కువ ఈ-సన్నద్ధత ర్యాంక్:** భారతదేశం యొక్క తక్కువ ఈ-సన్నద్ధత ర్యాంక్ ఐసీటీల యొక్క పరిమిత స్వీకరణను సూచిస్తుంది, ఈ-గవర్నెన్స్ చొరవలను విస్తృతంగా అమలు చేయడానికి సవాళ్లను కలిగిస్తుంది.
- **గోప్యత మరియు భద్రత ఆందోళనలు:** డిజిటల్ అంతరాలతో పాటు వ్యక్తిగత సమాచారానికి సంబంధించిన గోప్యత మరియు భద్రతా సమస్యలు భారతదేశంలో ఈ-గవర్నెన్స్ అమలులో ముఖ్యమైన సవాళ్లుగా ఉన్నాయి.
- **ఈ-లెర్నింగ్ సవాళ్లు:** కోవిడ్-19 మహమ్మారి ఆన్లైన్ విద్యలో అసమానత మరియు బోధనా సమస్యలను తెలియజేస్తూ సవాళ్లను ఎత్తిచూపింది. గ్రామీణ ప్రాంతాలు ఆర్థిక పరిమితులు, మౌలిక సదుపాయాల కొరత, అధ్యాపకులు మరియు లింగ అసమానత వంటి అదనపు సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- **రిమోట్ వర్క్ సవాళ్లు:** మౌలిక సదుపాయాల సమస్యలు, తక్కువ ఆంగ్ల ప్రావీణ్యం మరియు ఇంటర్నెట్ అనుసంధానత సవాళ్ల కారణంగా భారతదేశ రిమోట్ వర్క్ ర్యాంకింగ్ క్షీణించింది.

- **2023 టెలికమ్యూనికేషన్ చట్టం ప్రభావం:** ఈ చట్టం అనేక ముఖ్యమైన మార్పులను ప్రవేశపెడుతుండగా, అందులోని భద్రతా ప్రమాణాలు మరియు ప్రభుత్వ అధికారాలకు సంబంధించిన వివాదాస్పద నిబంధనలు పౌరుల గోప్యత గురించిన ఆందోళనలను లేవనెత్తాయి.

ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు

- **ఇ-క్రాంతి (జాతీయ ఈ-గవర్నెన్స్ ప్రణాళిక 2.0):** సేవలను సమగ్రపరచడం, ప్రభుత్వ ప్రక్రియలను రీఇంజనీరింగ్ చేయడం మరియు ఐసీటీ అవస్థాపన, భద్రత మరియు డేటా సంరక్షణపై దృష్టి సారించడం ద్వారా ఈ-గవర్నెన్స్ను మార్చడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **జాతీయ ఇ-గవర్నెన్స్ ప్రణాళిక:** భీమ్-యుపిఐ, జెమ్, జి.ఎస్.టి.ఎన్, డిజిటాకర్, ఉమాంగ్, జీవన్ ప్రమాణ్, ఈ-హాస్పిటల్, మై గవ్, మరియు ఈ-నామ్ వంటి వివిధ ఈ-సేవలను అందిస్తూ, సమష్టి దృష్టితో ఇ-గవర్నెన్స్ కార్యక్రమాలను ఏకీకృతం చేస్తుంది.
- **డిజిటల్ కర్నీ:** డిజిటల్ రూపాయి లేదా సెంట్రల్ బ్యాంక్ డిజిటల్ కర్నీని ప్రవేశపెట్టడం వ్యాపార సౌలభ్యాన్ని పెంపొందించే అవకాశంగా పరిగణించబడుతుంది.

ముందుకు మార్గం

- **ఓపెన్ డిజిటల్ ఎకోసిస్టెన్స్:** డిజిటల్ కామన్స్ సృష్టించడం, ఇంటర్ఆపరేబిలిటీని నిర్ధారించడం మరియు ఓపెన్ సోర్స్ సాఫ్ట్వేర్, డేటా, స్టాండర్డ్స్, లైసెన్స్లు మరియు ఏపిఐలను ప్రభావితం చేయడం పౌరుల అనుభవాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది.
- **ఇండియాస్టాక్:** ప్రత్యేకమైన డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాల ద్వారా భారతదేశ సవాళ్లను పరిష్కరించడం, ప్రజెస్ -లెస్, పేపర్లెస్ మరియు నగదు రహిత సేవ డెలివరీకి వీలు కల్పించడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **గవర్నెంట్-యాజ్-ఎ-సర్వీస్/ప్లాట్ఫారమ్ (గావ్):** బహుళ సేవల కోసం ఒకే గుర్తింపు సంఖ్య/కార్డ్ను అందించడం ద్వారా పౌరులకు అధికార గణ అడ్డంకులను తొలగించడంపై దృష్టి సారించడం ద్వారా మరింత వ్యవస్థీకృత, డిజిటల్ ఆధారిత సేవా డెలివరీ వ్యవస్థను అందిస్తుంది.

9. చండీగఢ్ మేయర్ పోలింగ్ ఫలితాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- చండీగఢ్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ మేయర్ పదవికి జనవరి 30న జరిగిన ఎన్నికల ఫలితాలను సుప్రీంకోర్టు రద్దు చేసింది.

మరింత సమాచారం :

- గతంలో బీజేపీ అభ్యర్థి విజయ ప్రకటనను రద్దు చేస్తూ ఆప్-కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిని విజేతగా సుప్రీం కోర్టు ప్రకటించింది.
- కూటమి అభ్యర్థికి ఉద్దేశించిన ఎనిమిది ఓట్లను ప్రిసైడింగ్ అధికారి ఉద్దేశపూర్వకంగా తారుమారు చేశారని, వాటిని చెల్లవని కోర్టు గుర్తించింది.
- ఎన్నికల దుర్వినియోగాన్ని సరిదిద్దడంలో, సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 142 ప్రకారం దాని విస్తృత అధికారాలను ఉపయోగించుకుంది.
- ప్రకరణ 142 తన ముందున్న ఏ విషయంలోనైనా పూర్తి న్యాయం జరిగేలా అవసరమైన ఏదైనా డిక్రీ లేదా ఆర్డర్ను ఆమోదించడానికి సర్వోన్నత న్యాయస్థానానికి అధికారం ఇస్తుంది, ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టాలు సరిపోని పరిస్థితులను పరిష్కరించడానికి కోర్టును అనుమతిస్తుంది.
- ఈ నిర్ణయం ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియల సమగ్రతను సమర్పించడంలో మరియు ఎన్నికల మోసం లేదా దుర్వినియోగాన్ని నిరోధించడంలో న్యాయవ్యవస్థ యొక్క ముఖ్యమైన పాత్రను నొక్కి చెబుతుంది.

ప్రకరణ 142 యొక్క అవలోకనం

- భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 142 ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టాలు సరిపోని లేదా న్యాయం అసాధారణమైన చర్యలను కోరే సందర్భాలలో పూర్తి న్యాయం అందించడానికి సుప్రీంకోర్టుకు ప్రత్యేక అధికారాలను మంజూరు చేస్తుంది.
- ప్రకరణ 142 దాని ముందు పెండింగ్ లో ఉన్న ఏదైనా కారణం లేదా విషయంలో పూర్తి న్యాయం చేయడానికి అవసరమైన డిక్రీలు లేదా ఆర్డర్లను ఆమోదించే సర్వోన్నత అధికారాన్ని సుప్రీంకోర్టుకు అందిస్తుంది.
- ప్రకరణ 142 కింద ఆమోదించబడిన ఉత్తర్వులు పార్లమెంటు లేదా రాష్ట్రపతి ఆదేశం ద్వారా రూపొందించబడిన ఏదైనా చట్టం ద్వారా నిర్దేశించినట్లుగానే భారతదేశ భూభాగం అంతటా అమలు చేయబడతాయి.

ప్రకరణ 142 ను ఉపయోగించిన ముఖ్యమైన సందర్భాలు:

- యూనియన్ కార్పొరేట్ కేసు: భోపాల్ గ్యాస్ విపత్తు తర్వాత, సివిల్ మరియు క్రిమినల్ ప్రోసీడింగ్లను పరిష్కరించేందుకు మరియు బాధితులకు నష్టపరిహారం అందించేందుకు సుప్రీంకోర్టు ప్రకరణ 142ను వినియోగించింది.
- బాబ్రీ మసీదు కేసు: వివాదాస్పద భూమిని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన ట్రస్టుకు అప్పగించడం ద్వారా రామజన్మభూమి-బాబ్రీ మసీదు భూ వివాదాన్ని పరిష్కరించడంలో ప్రకరణ 142 కీలక పాత్ర పోషించింది.
- మనోహర్ లాల్ శర్మ కేసు: పాలన లేదా రాజ్యాంగపరమైన అంశాల వంటి విస్తృత ప్రణా ప్రయోజనాలకు అటంకం కలిగించే అసాధారణమైన పరిస్థితులకు సంబంధించిన కేసుల్లో, ప్రకరణ 142 న్యాయబద్ధ పాలనను నిలబెట్టడం కొరకు మరియు ప్రజల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడంలో జోక్యం చేసుకోవడానికి సుప్రీంకోర్టుకు అధికారం ఇస్తుంది. .
- క్యూరేటివ్ పిటిషన్లు: సుప్రీం కోర్టు ప్రవేశపెట్టిన క్యూరేటివ్ పిటిషన్లు (రూపా అశోక్ చూర్రా వర్సెస్ అశోక్ చూర్రా) భావన ప్రకరణ 142పై ఆధారపడింది. ఈ పిటిషన్లు కక్షిదారులకు సరైన న్యాయం అందించని తీర్పులకు వ్యతిరేకంగా ఉపశమనం పొందేందుకు వీలుకల్పిస్తాయి. చట్టపరమైన చర్యలు ముగిసిన తర్వాత కూడా ముఖ్యమైన హక్కులు రక్షించబడుతున్నాయని నిర్ధారించడం దీని లక్ష్యం.

వివాదాలు:

- ఆర్.ఎస్. నాయక్ వర్సెస్ ఎ.ఆర్. అంతులే: ఈ కేసులో, ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ముందు పెండింగ్ లో ఉన్న అంతులేపై కేసులను హైకోర్టుకు బదిలీ చేయడానికి సుప్రీంకోర్టు ప్రకరణ 142ను ఉపయోగించడం అనేది దిగువ కోర్టులపై ఉన్నత న్యాయవ్యవస్థ జోక్యానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలను లేవనెత్తింది.
- వినయ్ చంద్ర మిశ్రా కేసు: వినయ్ చంద్ర మిశ్రా కోర్టు ధిక్కారానికి పాల్పడినందుకు సుప్రీం కోర్టు దోషిగా నిర్ధారించడం, న్యాయవాదుల చట్టం ప్రకారం సాంప్రదాయకంగా బార్ కౌన్సిల్ లో ఉన్న న్యాయవాదులపై న్యాయవ్యవస్థ క్రమశిక్షణా అధికార పరిధిని ఉపయోగించడంపై ఆందోళన వ్యక్తం చేయబడినవి.
- బొగ్గు క్షేత్రాల కేటాయింపు: బొగ్గు క్షేత్రాల కేటాయింపులను ప్రకరణ 142 ద్వారా సుప్రీంకోర్టు రద్దు చేయడం ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక మరియు శాసన శాఖల పరిధిని న్యాయ వ్యవస్థ ఆక్రమించిందని విమర్శించబడింది.

విమర్శ:

- అధికారాల విభజన ఉల్లంఘన: ప్రకరణ 142 న్యాయవ్యవస్థకు అపరిమిత అధికారాన్ని మంజూరు చేస్తుందని, తద్వారా శాసన, కార్యనిర్వాహక మరియు న్యాయవ్యవస్థల మధ్య అధికారాల విభజన సూత్రాన్ని బలహీనపరుస్తుందని విమర్శకులు వాదిస్తారు.

- జవాబుదారీతనం లేకపోవడం: శాసన నిర్మాణ మరియు కార్య నిర్వాహక వ్యవస్థల లాగా కాకుండా, న్యాయవ్యవస్థ దాని చర్యలకు జవాబుదారీగా ఉండదు, ఇది ప్రకరణ 142 ద్వారా అధికారాల దుర్వినియోగం గురించి ఆందోళనలకు దారి తీస్తుంది.
- పూర్తి న్యాయం యొక్క విషయాంశం: “పూర్తి న్యాయం” అనే పదానికి ప్రామాణిక నిర్వచనం లేదు, ఇది న్యాయవ్యవస్థ ద్వారా వివరణను అనుమతిస్తుంది, ఇది దాని అనువర్తనంలో అస్థిరత లేదా ఏకపక్షానికి దారితీయవచ్చు.

ప్రకరణ 142పై పరిమితులు:

- వాస్తవిక హక్కులు: ప్రకరణ 142 కింద అధికారాన్ని వినియోగించుకుంటున్నప్పుడు, సుప్రీంకోర్టు ప్రస్తుత చట్టాల ప్రకారం కక్షిదారుల యొక్క వాస్తవిక హక్కులను విస్మరించకూడదు.
- చట్టం యొక్క అనుబంధం: ఒక కేసుకు వర్తించే వాస్తవిక చట్టాన్ని అధిగమించడానికి లేదా చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను విస్మరించడానికి ప్రకరణ 142 ఉపయోగించకూడదు.
- న్యాయపరిధి పరిమితులు: ప్రకరణ 142 ప్రకారం అధికారాన్ని ఉపయోగించేటప్పుడు న్యాయస్థానాలు చట్టానికి విరుద్ధంగా లేదా చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను ఉల్లంఘించలేవు. న్యాయస్థానాలు చట్టబద్ధమైన పాలనను అమలు చేయడానికి మరియు చట్టానికి విరుద్ధంగా ఉత్తర్వులను జారీ చేయడానికి ఉద్దేశించబడినవి కావు.
- చట్టం ప్రకారం న్యాయం: ‘స్టేట్ ఆఫ్ కర్నాటక వర్సెస్ ఉమాదేవి’ కేసులోని మైలురాయి తీర్పులో, ప్రకరణ 142 ప్రకారం పూర్తి న్యాయం అంటే చట్ట ప్రకారం న్యాయం అని సుప్రీం కోర్టు స్పష్టం చేసింది, అసాధారణ అధికారాలను వినియోగించేటప్పుడు కూడా చట్టపరమైన సూత్రాలు మరియు విధానాలకు కట్టుబడి ఉండటం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పింది.

10. బోయింగ్ సుకన్య కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రధానమంత్రి ప్రారంభించిన, బోయింగ్ సుకన్య కార్యక్రమం విమానయాన రంగంలోకి బాలికల ప్రవేశానికి వీలు కల్పించడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఈ కార్యక్రమం బాలికలు మరియు మహిళలకు కీలకమైన స్టెమ్ నైపుణ్యాలను పొందేందుకు అవకాశాలను అందించడానికి రూపొందించబడింది. ఈ నైపుణ్యాలు విమానయాన రంగంలో వృత్తి జీవితానికి అవసరమైన స్టెమ్, అనగా సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్ మరియు మాధుమాటిక్స్ (గణితం) పై దృష్టి సారిస్తాయి.

మరింత సమాచారం

- బోయింగ్ సుకన్య కార్యక్రమంలో భాగంగా, స్టెమ్ ల్యాబ్ లు 150 ప్రణాళికాబద్ధమైన ప్రదేశాలలో స్థాపించబడతాయి. ఈ ల్యాబ్ లు యువతులకు వివిధ స్టెమ్ విభాగాలను అందుబాటులోకి తేవడం మరియు వాటిలో ప్రయోగాత్మక అనుభవాన్ని అందించడం ద్వారా స్టెమ్ కెరీర్ లపై ఆసక్తిని రేకెత్తించడానికి ఉద్దేశించబడ్డాయి.,.
- పైలట్లు కావడానికి శిక్షణ పొందుతున్న మహిళలకు అండగా స్కాలర్ షిప్ లు అందించబడతాయి.
- భారతదేశంలోని పైలట్ లలో 15 శాతం మంది మహిళలు ఉన్నారని పేర్కొంటూ, విమానయాన రంగంలో ప్రస్తుత మహిళల ప్రాతినిధ్యాన్ని ఈ కార్యక్రమం గుర్తించింది. ఈ సంఖ్య ప్రపంచ నగలు కంటే మూడు రెట్లు

ఎక్కువగా ఉండటం గమనార్హం. ఇది విమానయాన పరిశ్రమలో లింగ సమ్మిళితంలో పురోగతిని ప్రదర్శిస్తుంది.

- ఉన్నత విద్యపై అఖిల భారత సర్వే ప్రకారం, 2021-22 విద్యా సంవత్సరంలో స్టైమ్ కోర్సుల్లో మహిళల నమోదు 42.6%కి పెరిగింది.
- ఈ నమోదులో పెరుగుదల ఉన్నప్పటికీ, స్టైమ్ శ్రామిక శక్తిలో మహిళల భాగస్వామ్యం 2021 సంవత్సరంలో 14%తో తక్కువగానే ఉంది.
- తగినంత నైపుణ్యం లేకపోవడం, స్ఫూర్తిదాయక వ్యక్తులు లేకపోవడం, పనికి వెళ్లే సమయంలో భద్రతా సమస్యలు, వివాహం, ప్రసవం మొదలైన వాటిపై అంచనాలు వంటి గృహ జీవితానికి సంబంధించిన సామాజిక ఒత్తిళ్లు మరియు పరిమితులు వంటివి స్టైమ్ రంగాలలో మహిళల తక్కువ ప్రాతినిధ్యానికి కారణాలుగా ఉన్నాయి.

స్టైమ్ లో మహిళలను ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశంలో చేపట్టబడిన కార్యక్రమాలు

- నాలెడ్జ్ ఇన్స్టాల్మెంట్ రీసెర్చ్ అడ్వాన్స్ మెంట్ (త్రూ నర్చరింగ్ (కిరణ్) కార్యక్రమం.
- ప్రగతి స్కాలర్ షిప్ మరియు టెక్ సాక్షం కార్యక్రమం.
- విజ్ఞాన్ జ్యోతి పథకం.
- బోయింగ్ ఇండియా ఇంజనీరింగ్ అండ్ టెక్నాలజీ సెంటర్ క్యాంపస్
- ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించిన, బోయింగ్ ఇండియా ఇంజనీరింగ్ మరియు సాంకేతిక కేంద్రం (బోయింగ్ ఇండియా ఇంజనీరింగ్ అండ్ టెక్నాలజీ సెంటర్ - బైటిసి) ప్రాంగణం విమానయాన రంగంలో ఆవిష్కరణలకు కేంద్ర బిందువుగా పనిచేస్తుంది.
- ఈ క్యాంపస్ ఏరోస్పేస్ మరియు రక్షణరంగ పరిశ్రమలలో పురోగతికి అంకితం చేయబడింది.
- ప్రపంచ ఏరోస్పేస్ రంగం వృద్ధికి మరియు సాంకేతిక పురోగతికి దోహదపడే తరువాతి తరం ఉత్పత్తులు మరియు సేవలను అభివృద్ధి చేయడంలో ఈ సాంకేతిక కేంద్రం అగ్రగామిగా ఉండాలని ఉద్దేశించబడింది.

11. సోషల్ ఆడిట్ అడ్వైజరీ బాడీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సామాజిక ఆడిట్ సలహా సంస్థ (సోషల్ ఆడిట్ అడ్వైజరీ బాడీ - సాబ్) యొక్క మొదటి సమావేశం ఇటీవల జరిగింది.

మరింత సమాచారం

- సామాజిక ఆడిట్ సలహా సంస్థ వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల అమలులో, ముఖ్యంగా సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారతకు సంబంధించిన వాటిలో పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనాన్ని పెంపొందించడానికి పరిపాలనా నిర్మాణంలోనే కీలకమైన యంత్రాంగంగా పనిచేస్తుంది.
- వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలు మరియు విభాగాలలో సామాజిక ఆడిట్లను సంస్థాగతీకరించడంలో వ్యూహాత్మక మార్గదర్శకత్వం మరియు నైపుణ్యాన్ని అందించడానికి ఇది ఒక సలహా సంస్థగా పనిచేస్తుంది.
- సామాజిక ఆడిట్ సలహా సంస్థ కీలక మంత్రిత్వ శాఖలు మరియు విద్యా సంస్థల నుండి ప్రతినిధులను కలిగి ఉంటుంది.
- సామాజిక తనిఖీలో విద్యా సంస్థల ప్రమేయం అనునది పరిశోధన-ఆధారిత అంతర్గత వివరాలను మరియు పద్ధతులను ప్రవేశపెడుతుంది. ఇది సామాజిక తనిఖీ మరియు మూల్యాంకన ప్రక్రియను మెరుగుపరుస్తుంది.

సామాజిక ఆడిట్

- సామాజిక ఆడిట్ అనేది ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు లేదా పథకాల యొక్క సమగ్ర పరిశీలన మరియు మూల్యాంకనాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- ఇందులో ప్రభుత్వ పథకాల అమలు యొక్క సమర్థతను మరియు సామర్థ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి అధికారిక రికార్డులు మరియు నివేదికలను క్షేత్రస్థాయి వాస్తవాలతో పోల్చడం జరుగుతుంది.
- చేపట్టిన పని నాణ్యత, వనరుల వినియోగం, ఉపాధి కల్పన మరియు లబ్ధిదారులపై ప్రభావం వంటి గుణాత్మక మదింపులను చేర్చడానికి సామాజిక ఆడిట్ యొక్క పరిధి ఆర్థిక తనిఖీలకు మించి విస్తరించి ఉంటుంది.
- పౌరుల అవసరాలు మరియు అంచనాల పట్ల పారదర్శకతను మరియు ప్రతిస్పందనను పెంపొందించడం ద్వారా పాలనలో ప్రజల జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడం సామాజిక తనిఖీ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.

ఎన్.ఆర్.సి.ఎస్.ఏ ఏర్పాటు

- నేషనల్ రిసోర్స్ సెల్ ఫర్ సోషల్ ఆడిట్ అనునది సామాజిక ఆడిట్ రంగంలో సామర్థ్య నిర్మాణం, సాంకేతిక సహాయం మరియు పరిజ్ఞానాన్ని పంచుకోవడం కోసం ఒక కేంద్రీకృత కేంద్రంగా పనిచేస్తుంది.
- రాష్ట్ర స్థాయిలో అంకితమైన సోషల్ ఆడిట్ యూనిట్ల ద్వారా, ఎన్.ఆర్.సి.ఎస్.ఏ వివిధ ప్రాంతాలలో సామాజిక తనిఖీల అమలుకు వీలు కల్పిస్తుంది, ఏకరీతి ప్రమాణాలు మరియు ఉత్తమ అభ్యాసాలను నిర్ధారిస్తుంది.

12. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల ద్వారా ఒడిశా గిరిజన సంఘాలకు సాధికారత కల్పించడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఒడిశా ప్రభుత్వం ఇటీవల గిరిజన జనాభా సంక్షేమాన్ని పెంపొందించే లక్ష్యంతో సమగ్ర చర్యలను ఆవిష్కరించింది.

లాభ యోజన (లఘు బన జాత్యా ద్రబ్యా క్రయా యోజన)

- లాభ యోజన యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం వారి వస్తువులకు సరసమైన ధరను నిర్ధారించడం ద్వారా చిన్న అటవీ ఉత్పత్తులను సేకరించడంలో నిమగ్నమై ఉన్న గిరిజన సంఘాలకు ఆర్థిక భద్రతను కల్పించడం.
- 100% రాష్ట్ర-నిధుల కనీస మద్దతు ధర పథకాన్ని ప్రారంభించడం ద్వారా, చిన్న అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణపై జీవనోపాధిగా ఆధారపడే గిరిజన వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని స్థిరీకరించడం ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఈ పథకం కింద, చిన్న అటవీ ఉత్పత్తుల యొక్క ప్రాథమిక సేకరణదారులు అయిన గిరిజన వ్యక్తులు, వారి ఉత్పత్తులను నేరుగా విక్రయించే సామర్థ్యాన్ని పొందుతారు. ఇది మధ్యవర్తులు లేదా మధ్యవర్తుల అవసరాన్ని తొలగిస్తుంది, వారి శ్రమ నుండి ఎక్కువ లాభాలు సంఘంలోనే ఉండేలా చూస్తుంది.
- ఒడిశా గిరిజన అభివృద్ధి సహకార కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ సేకరణ ప్రక్రియను సులభతరం చేయడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. ఈ సేకరణ కేంద్రాలు, స్వయం సహాయక బృందాలు మరియు ఇతర నియమించబడిన ఏజెన్సీలచే నిర్వహించబడుతున్నాయి, చిన్న అటవీ ఉత్పత్తుల యొక్క సమర్థవంతమైన సమ్మేళనం మరియు అమ్మకానికి మౌలిక సదుపాయాలు మరియు మద్దతును అందిస్తాయి.
- మిషన్ శక్తి యొక్క మహిళా స్వయం సహాయక బృందాలతో అనుసంధానం చేయడం ద్వారా, ఈ చొరవ గిరిజన మహిళల్లో ఆర్థిక సాధికారతను పెంపొందించడమే కాకుండా సమాజ సంఘీభావం మరియు స్వావలంబనను పెంపొందిస్తుంది.

గిరిజన భాషల పరిరక్షణ మరియు ప్రచారం కోసం కమిషన్

- గిరిజన సంఘాల గౌరవం మరియు గుర్తింపును నిర్ధారించడం కొరకు గిరిజన భాషల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు భాషాపరమైన హక్కులను పరిరక్షించడానికి కృషి ఎంతో అవసరం.
- భారత రాజ్యాంగంలోని 8వ షెడ్యూల్లో గిరిజన భాషలను చేర్చడం వల్ల వాటి ప్రాముఖ్యతను గుర్తించడమే కాకుండా వాటి సంరక్షణ మరియు ప్రోత్సాహానికి అధికారిక గుర్తింపు మరియు మద్దతు కూడా లభిస్తుంది.
- ఈ కమిషన్ భాషా పరిరక్షణ మరియు ప్రోత్సాహానికి బహుముఖ విధానాన్ని అవలంబిస్తుంది, అవగాహన కల్పించడం, డాక్యుమెంటేషన్, సంరక్షణ మరియు అండగా నిలవడంపై దృష్టి సారిస్తుంది.
- గిరిజన భాషలను డాక్యుమెంట్ చేయడం మరియు సంరక్షించడం ద్వారా, కమిషన్ దేశీయ సాంస్కృతిక వారసత్వం మరియు విజ్ఞాన వ్యవస్థల పరిరక్షణకు దోహదపడుతుంది.

ఒడిశాలో గిరిజన జనాభా

- 62 విభిన్న తెగలు మరియు 13 దుర్బల గిరిజన సమూహాలతో కూడిన ఒడిశా యొక్క విభిన్న గిరిజన ప్రకృతి దృశ్యం, రాష్ట్రంలోని గొప్ప సంస్కృతిని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- రాష్ట్రంలోని గిరిజన జనాభాలో మూడింట రెండు వంతులకు పైగా ఉన్న షెడ్యూల్డ్ తెగలు, మొత్తం అభివృద్ధికి వారి సామాజిక-ఆర్థిక శ్రేయస్సు అత్యంత ముఖ్యమైనది.
- ఒడిశా యొక్క మొత్తం గిరిజన జనాభాలో షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలలో షెడ్యూల్డ్ తెగలు 68.09% ఉన్నారు, మధ్యప్రదేశ్ మరియు మహారాష్ట్ర తర్వాత ఇది జాతీయంగా మూడవ-అతిపెద్ద సమూహంగా ఉంది.
- దీనితోపాటు, ఒడిశా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా మాట్లాడే 21 విభిన్న గిరిజన భాషలతో గొప్ప భాషా వైవిధ్యాన్ని కలిగి ఉంది.

13. ట్రాక్ చైల్డ్ పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో తప్పిపోయిన మరియు కనుగొనబడిన పిల్లలను ట్రాక్ చేయడానికి “ట్రాక్ చైల్డ్ పోర్టల్” ఇటీవలే మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా రూపొందించబడింది.

ట్రాక్ చైల్డ్ పోర్టల్ యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు

- ట్రాక్ చైల్డ్ పోర్టల్ హెండా వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క క్రిమ్ అండ్ క్రిమినల్ ట్రాకింగ్ అండ్ నెట్వర్క్ సిస్టమ్స్ తో ఏకీకృతం చేయబడింది.

- ట్రాక్ చైల్డ్ పోర్టల్ యొక్క ముఖ్య భాగాలలో ఒకటి “ఖోయా-పాయా”, ఇది తప్పిపోయిన లేదా కనిపించిన పిల్లల కేసులను నివేదించడానికి పౌరులకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- ట్రాక్ చైల్డ్ పోర్టల్ అమలులో హెండా వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ, రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంత పరిపాలనలు, చైల్డ్ వెల్ఫేర్ కమిటీలు, జువెనైల్ జస్టిస్ బోర్డులు, నేషనల్ లీగల్ సర్వీసెస్ అథారిటీ మరియు ఇతరులతో సహా వివిధ వాటాదారుల సహకారం మరియు మద్దతు ఉంటుంది.

ఘర్ (గో హెమ్ అండ్ రీ-యూనైట్) పోర్టల్ గురించి

- ఘర్ పోర్టల్ అనునది బాలల హక్కుల సంరక్షణ కొరకు జాతీయ కమిషన్ (నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ చైల్డ్ రైట్స్) ద్వారా ప్రారంభించబడినది. జువెనైల్ జస్టిస్ (పిల్లల సంరక్షణ మరియు రక్షణ) చట్టం, 2015 ప్రకారం పిల్లల పునరుద్ధరణ మరియు తమవారిదగ్గరికి చేర్చడంలో డిజిటల్ పర్యవేక్షణ మరియు ట్రాకింగ్ కు వీలు కల్పించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- సంరక్షణ మరియు రక్షణ అవసరమైన పిల్లల సంక్షేమం మరియు రక్షణ కోసం ఈ చొరవ కీలకమైనది. ప్రత్యేకించి వారి స్వదేశానికి, రాష్ట్రం లేదా జిల్లాకు తిరిగి చేరుకోవలసియున్నపిల్లలకు ఇది ఎంతో ముఖ్యం.

ముఖ్య లక్షణాలు

- బాల న్యాయ వ్యవస్థలో భాగమైన, మరియు మరొక దేశం, రాష్ట్రం లేదా జిల్లాకు తరలించాల్సిన పిల్లల డిజిటల్ ట్రాకింగ్ మరియు పర్యవేక్షణకు ఘర్ పోర్టల్ వీలుకల్పిస్తుంది.
- ఇది రాష్ట్రంలోని సంబంధిత బాలల సంక్షేమ (చైల్డ్ వెల్ఫేర్) కమిటీలకు పిల్లల కేసుల డిజిటల్ బదిలీకి వీలుకల్పిస్తుంది.
- ఈ పోర్టల్ ప్రతి పిల్లల కేసు పురోగతిని డిజిటల్ గా పర్యవేక్షించడం ద్వారా పిల్లల సరైన పునరుద్ధరణ మరియు పునరావాసాన్ని నిర్ధారించడానికి బాలల సంక్షేమ కమిటీలు మరియు జిల్లా చైల్డ్ ప్రొటెక్షన్ యూనిట్లకు వీలుకల్పిస్తుంది.

14. ఎస్సీ మరియు ఎస్టీ వర్గాల జాబితాలను సవరించే బిల్లులను ఆమోదించిన రాజ్యసభ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రాజ్యాంగ (షెడ్యూల్డ్ తెగల) ఆదేశం సవరణ బిల్లు, 2024 మరియు రాజ్యాంగ (షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల) ఆదేశం సవరణ బిల్లు, 2024ను రాజ్యసభ ఆమోదించింది.

మరింత సమాచారం

- ఈ బిల్లుల ప్రాథమిక లక్ష్యం ఒడిశా మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలను సవరించడం మరియు నవీకరించడం.
- ఇందులో కొత్త సామాజిక వర్గాలను జోడించడం, పర్యాయపదాలను గుర్తించడం మరియు ఎస్సీ వర్గంలోని గిరిజన సమూహాలకు మరింత సమగ్రమైన మరియు ఖచ్చితమైన ప్రాతినిధ్యం ఉండేలా ఉచ్చారణపరమైన వైవిధ్యాలను చేర్చడం వంటివి ఉంటాయి.

ఒడిశా యొక్క ఎస్టీ జాబితాలో చేరికలు:

- ఈ బిల్లులో భుయాన్ తెగకు పర్యాయపదాలుగా పౌరి భుయాన్ మరియు పౌడి భుయాన్, భుంజియా తెగకు పర్యాయపదంగా చుక్తియా భుంజియా, మరియు బొండో పోరాజా తెగకు చెందిన ఉప తెగగా బొండో వంటి అనేక జోడింపులు ఒడిశా యొక్క ఎస్టీ జాబితాలో ఉన్నాయి.

- ఇంకా, మనిర్షియా తెగకు మన్నిడియా వంటి పర్యాయపదాలు కూడా చేర్చబడ్డాయి.
- ఒడిశాలోని షెడ్యూల్డ్ కులాల జాబితా నుండి తమడియా మరియు తమడియా అనే రెండు ఎంట్రీలను షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాకు మార్చడాన్ని కూడా బిల్లు సూచిస్తుంది.
- అదనంగా, ఒడిశా యొక్క ఎస్టీ జాబితా రెండు కొత్త సామాజిక వర్గాలను జోడించడం ద్వారా విస్తరించబడింది. వారు: ముక దొర సంఘం మరియు కొండ రెడ్డి (మరియు పర్యాయపదాలు) సంఘం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎస్టీ జాబితాలో చేరికలు:

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లో, పోర్ణా తెగకు పర్యాయపదాలుగా బొండ్ పోర్ణా మరియు ఖోండ్ పోర్ణా మరియు సవర తెగకు పర్యాయపదంగా కొండ సవరలు జోడించబడ్డాయి.

ప్రత్యేకించి దుర్బలమైన గిరిజన సమూహాలు (పివిజీజీలు)

- భౌగోళిక ఒంటరితనం, తక్కువ అక్షరాస్యత మరియు వెనుకబాటుతనం వంటి వివిధ కారణాల వల్ల గిరిజన వర్గాలలో మరింత దుర్బలమైన ఉప సమూహంగా గుర్తించబడిన ప్రత్యేకించి దుర్బలమైన గిరిజన సమూహాల కోసం బిల్లులోని నిబంధనలు ముఖ్యమైనవి.
- భారతదేశంలో 75 పివిజీజీలు 18 రాష్ట్రాలు మరియు అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవుల కేంద్రపాలిత ప్రాంతంలో విస్తరించి ఉన్నాయి. ఒడిశాలో పివిజీజీలు అత్యధిక జనాభాను కలిగి ఉన్నాయి, తర్వాత స్థానంలో మధ్యప్రదేశ్ నిలిచింది.

15. ఎస్టీలలో ప్రయోజనాల సమాన పంపిణీని పరిష్కరించడానికి కమిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- క్యాబినెట్ కార్యదర్శి నాయకత్వంలో దేశవ్యాప్తంగా షెడ్యూల్డ్ కులాల (ఎస్టీల)లో ప్రయోజనాల సమాన పంపిణీని పరిష్కరించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది.

మరింత సమాచారం

- దేశవ్యాప్తంగా ఎస్టీలలోనే 1,200 కంటే ఎక్కువ కులాలు ఉన్నాయి. వీరి మధ్య ప్రయోజనాలు మరియు కార్యక్రమాల న్యాయమైన పంపిణీని నిర్ధారించే పద్ధతిని రూపొందించడం ఈ కమిటీ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- ఎస్టీలలోని కొన్ని కులాలు ఎస్టీలలోని మిగతా కులాలతో పోలిస్తే కొంత ముందంజలో ఉన్నాయి. వీరి ఆధిపత్యం వల్ల ఎస్టీలలోనే అసమానతలు నెలకొని ఉన్నాయి. ఈ అసమానతలను పరిష్కరించడంపై కమిటీ దృష్టి సారించింది.
- అయితే, రిజర్వేషన్ విధానాలకు సంబంధించిన ప్రశ్నలను లోతుగా పరిశోధించే అధికారం కమిటీకి లేదు.
- రిజర్వేషన్ సంబంధిత సమస్యలను నేరుగా పరిష్కరించలేనప్పటికీ, ఎస్టీల ఉప-వర్గీకరణ డిమాండ్ నేపథ్యంలో ఈ కమిటీ రాజ్యాంగం ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది.
- ఎస్టీలను ఉపవర్గీకరించే అధికారం రాష్ట్రాలకు ఉందా లేదా అనే దానిపై సుప్రీంకోర్టులోని 7 మంది న్యాయమూర్తుల రాజ్యాంగ ధర్మాసనం విచారణకు సిద్ధంగా ఉంది.

ఉపవర్గీకరణపై పూర్వపరాలు

ఇ.వి. చిన్నయ్య వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ కేసులో, ఎస్టీలను రాష్ట్ర ఆధారితంగా ఉపవర్గీకరించడం రాజ్యాంగంలోని సమానత్వ హక్కును మరియు ప్రకరణ 341 ను ఉల్లంఘించడమేనని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ వర్సెస్ దవిందర్ సింగ్ (2020) కేసులో, ఎస్సీ/ఎస్టీల జాబితాలలోని ప్రయోజనాల పరిమాణాన్ని నిర్ణయించడం అనునది “హానికరమైన మార్పులు చేయడం” కాదని, మరియు రాష్ట్రాలకు అలాంటి నిర్ణయాలు తీసుకునే అధికారం ఉందని స్పష్టం చేసింది.

‘జర్నల్ సింగ్ వర్సెస్ లమ్బీ నారాయణ్ గుప్తా’ (2018) కేసులో, సుప్రీం కోర్టు ఎస్టీలలో “క్రీమ్ లేయర్” భావనను, ప్రత్యేకించి ప్రయోజనాలలో రిజర్వేషన్ల సందర్భంలో సమర్థించింది.

ప్రకరణ 341 రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాల కోసం ఎస్సీ సామాజిక వర్గాల జాబితాను రూపొందించే అధికారాన్ని రాష్ట్రపతికి అందిస్తుంది.

రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 16(4), తక్కువ ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నట్లు భావించబడే ఏ వెనుకబడిన వర్గాల వారి కోసమైన ప్రత్యేక చట్టాలను రూపొందించడానికి రాష్ట్రాలకు ఇప్పటికే వీలుకల్పిస్తుంది అని నిపుణులు వాదిస్తున్నారు.

16. మధ్యతరగతి గృహనిర్మాణ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆర్థిక మంత్రి ఇటీవల మధ్యతరగతి గృహ అవసరాలను పరిష్కరించడానికి ‘అందరికీ గృహాలు’ విధానానికి అనుగుణంగా మధ్యతరగతి గృహ పథకాన్ని ప్రకటించారు. ఈ పథకాన్ని 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరం బడ్జెట్ లో భాగంగా ప్రకటించారు.

పథకం గురించి

- అద్దె ఇళ్లు, మురికివాడలు, చాల్లు మరియు అసాధికార కాలనీలు వంటి వివిధ రకాల గృహాలలో నివసిస్తున్న మధ్యతరగతి వ్యక్తులకు సహాయం అందించడం ఈ పథకం లక్ష్యం. మధ్యతరగతి వ్యక్తులు తమ సొంత గృహాలను కొనుగోలు చేయడానికి లేదా నిర్మించుకోవడానికి ఆర్థిక సహాయం, సబ్సిడీలు లేదా ప్రోత్సాహకాలు కూడా ఉంటాయి.
- ప్రధానంగా పట్టణ మరియు గ్రామీణ పేదలను లక్ష్యంగా చేసుకున్న ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన వలె కాకుండా, ఈ పథకం ప్రత్యేకంగా మధ్య-ఆదాయ వర్గానికి సహాయాన్ని అందిస్తుంది. ఇది ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన యొక్క విస్తరణ కాదు కానీ విస్తృతమైన ‘అందరికీ గృహాలు’ విధానం క్రింద ఒక స్వతంత్ర కార్యక్రమం.

- ఈ పథకం లబ్ధిదారులను గుర్తించడానికి ఆదాయ స్థాయిలు, ప్రాంత ప్రాధాన్యతలు మరియు అవసరమైన వసతి రకంతో సహా కొత్త ప్రమాణాలను ప్రవేశపెడుతుంది.
- నిర్దిష్ట ప్రమాణాలను నిర్వచించడం ద్వారా, నిజంగా సహాయం అవసరమైన వారికి మరియు మధ్య-ఆదాయ వర్గానికి చెందిన వారికి ప్రయోజనాలను చేరేలా చూడాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన

- 2022 నాటికి అందరికీ సరసమైన గృహాలను అందించాలనే లక్ష్యంతో భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. 'అందరికీ గృహాలు' చొరవ కింద ఇది ప్రధాన పథకాలలో ఒకటి. ఈ పథకంలో రెండు భాగాలు ఉన్నాయి: ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (అర్బన్) మరియు ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (గ్రామీణ్).
- ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (అర్బన్) పట్టణ పేదలకు సరసమైన గృహ పరిష్కారాలను అందించడంపై దృష్టి పెడుతుంది, అయితే ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (గ్రామీణ్) గ్రామీణ పేదలను లక్ష్యంగా చేసుకుంది.
- ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (అర్బన్) గృహ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది. ఇది దాని పట్టణ కేంద్రీకృత విధానాన్ని తెలియజేస్తుంది.
- ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (గ్రామీణ్) గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది, దాని గ్రామీణ-కేంద్రీకృత విధానాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.

17. డిప్యూటీ ముఖ్య మంత్రి పదవికి సంబంధించి సుప్రీం కోర్టు నిర్ణయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రాష్ట్రాలలో ఉప ముఖ్యమంత్రుల (డిప్యూటీ సీఎంలు) నియామకాన్ని సవాల్ చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్లను సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగంలో అలాంటి స్థానం లేకపోవడాన్ని ఎత్తిచూపుతూ ఇటీవల కొట్టివేసింది.

చారిత్రక సందర్భం

- భారతదేశంలో ఉప ముఖ్యమంత్రుల భావనకు చారిత్రక మూలాలు ఉన్నాయి. అనుగ్రహ నారాయణ్ సిన్హా తరచుగా భారతదేశంలోని మొదటి ఉప ముఖ్యమంత్రులలో ఒకరిగా పేర్కొనబడతారు. 1967 తర్వాత జాతీయ రాజకీయాల్లో కాంగ్రెస్ దాదాపుగా ఆధిపత్యం తగ్గిన తర్వాత వారి ప్రాబల్యం గణనీయంగా పెరిగింది.

రాజ్యాంగ ఆధారం

- రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 163(1) గవర్నర్ కు సలహా ఇచ్చేందుకు ముఖ్యమంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రుల మండలిని ఏర్పాటు చేస్తుంది.
- ముఖ్యంగా, ఈ ప్రకరణలో లేదా ప్రకరణ 164లో ఉపముఖ్యమంత్రి పదవి గురించి స్పష్టమైన ప్రస్తావన లేదు.
- రాజ్యాంగపరమైన నిబంధనలు లేకపోయినా, ఉప ముఖ్యమంత్రి పదవిని సాధారణంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో క్యాబినెట్ మంత్రికి సమానమైన హోదాగా అర్థం చేసుకోవచ్చు.
- వారు సాధారణంగా కేబినెట్ మంత్రి వలె సమానమైన వేతనం మరియు ప్రోత్సాహకాలను అనుభవిస్తారు మరియు రాష్ట్ర పరిపాలనలో ముఖ్యమంత్రికి సహాయం చేయడం మరియు మద్దతు ఇవ్వడం వారి పాత్రగా ఉంటుంది.

న్యాయపరమైన సవాలు

- ఉప ముఖ్యమంత్రుల నియామకాలను సవాల్ చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ లో మతపరమైన మరియు వర్గపరమైన అంశాలతో ఇటువంటి నియామకాలు జరుగుతున్నాయని ఆరోపించింది.
- ఈ నియామకాలు రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 14 (సమానత్వ హక్కు) మరియు ప్రకరణ 15 (వివిధ అంశాల ఆధారంగా వివక్షను నిషేధించేవి)ని ఉల్లంఘించాయని పిటిషనర్ వాదించారు.

సుప్రీంకోర్టు పరిశీలనలు

- అయితే, ఉపముఖ్యమంత్రుల నియామకంలో అంతర్లీనంగా ఎలాంటి హాని లేదని సుప్రీంకోర్టు గుర్తించింది. వారు అతిమంగా ఎలాగైనా శాసనసభ సభ్యులు (ఎమ్మెల్యేలు) మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో మంత్రులుగానే ఉన్నారని పేర్కొంది. ఉప ముఖ్యమంత్రులు రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో మంత్రులయ్యే ఉంటారని, వారు మంత్రుల వలె అదే విధమైన బాధ్యతలు మరియు విధులను కలిగి ఉంటారని కోర్టు నొక్కి చెప్పింది.

18. 17వ లోక్ సభ పనితీరుపై పిఆర్ఎస్ లెజిస్లేటివ్ రీసెర్చ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పిఆర్ఎస్ లెజిస్లేటివ్ రీసెర్చ్ 17వ లోక్ సభ పనితీరుపై కీలక గణాంకాలను విడుదల చేసింది. 17వ లోక్ సభ జూన్ 2019 నుండి ఫిబ్రవరి 2024 వరకు సమావేశాలను నిర్వహించింది.

పనితీరు గురించి

సమావేశ గణాంకాలు:

- ఈ కాలంలో, లోక్ సభ 274 సమావేశాలను నిర్వహించి 179 బిల్లులను ఆమోదించింది. ప్రశ్నోత్తరాల సమయం లోక్ సభలో నిర్ణయించబడిన సమయంలో 60% మరియు రాజ్యసభలో నిర్ణయించబడిన సమయంలో 52% సమయం పనిచేసింది. ముఖ్యంగా, కోవిడ్-19 మహమ్మారి కారణంగా 2020 వర్షాకాల సమావేశాలలో ప్రశ్నోత్తరాల సమయం రద్దు చేయబడింది.

లోక్ సభ పనితీరు వల్ల తలెత్తే సమస్యలు:

- అన్ని పూర్తి-కాల లోక్ సభలలో 17వ లోక్ సభ అతి తక్కువ సమావేశాలను కలిగి ఉంది. 206 సార్లు పార్లమెంటు సభ్యులను సస్పెండ్ చేసిన సందర్భాలు ఉన్నాయి. ఇది సభకు అంతరాయాలు మరియు క్రమశిక్షణా సమస్యలను సూచిస్తుంది. సగటు వార్షిక సమావేశ దినాలు మొదటి లోక్ సభలో 135 నుండి ప్రస్తుతం 55కి గణనీయంగా తగ్గాయి.
- ప్రకరణ 93లో పేర్కొన్న రాజ్యాంగపరమైన ఆవశ్యకతకు విరుద్ధంగా 17 వ లోక్ సభ తన పదవీ కాలం మొత్తంలో డిప్యూటీ స్పీకర్ ను ఎన్నుకోలేదు.
- కేవలం 16% బిల్లులు సవివరమైన పరిశీలన కోసం కమిటీలకు సూచించబడ్డాయి. సవివరమైన శాసన పరిశీలన గురించి ఆందోళనలు ఉన్నాయి. ఇంకా, బడ్జెట్ చర్చల కోసం కేటాయించిన సమయం తగ్గించబడింది, బడ్జెట్ లో సుమారు 80% గణనీయమైన చర్చ లేకుండా ఆమోదించబడింది.

లోక్ సభ పనితీరు కోసం ప్రతిపాదిత మెరుగుదలలు

- ఈ సమస్యలను పరిష్కరించడానికి, సమగ్ర శాసన సమీక్ష మరియు చర్చకు అవకాశం కల్పిస్తూ పార్లమెంటు తరచుగా సమావేశాలను ఏర్పాటు చేయాలని సూచించబడింది. బిల్లులు తగిన చర్చతో సవివరంగా పరిశీలించబడాలి మరియు లోకైన పరిశీలన కోసం పార్లమెంటరీ కమిటీలకు సూచించాలి.

1. భారతదేశం మరియు ఖతార్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భారతదేశం-ఖతార్ సంబంధాలను పెంపొందించడానికి మరియు బలోపేతం చేయడానికి మార్గాలను అన్వేషించడానికి భారతదేశ ప్రధాన మంత్రి ఖతార్ ఎమిర్ షేక్ తమీమ్ బిన్ హమద్ అల్ థానీతో ద్వైపాక్షిక సమావేశంలో పాల్గొన్నారు.

ద్వైపాక్షిక సమావేశం గురించి

- **సహకార విస్తరణ:** ద్వైపాక్షిక సమావేశంలో, వాణిజ్యం, పెట్టుబడి, ఇంధనం, ఆర్థికం మరియు సాంకేతికతతో సహా వివిధ రంగాలలో ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని విస్తరించడంపై ఇద్దరు నాయకులు చర్చించారు.
- **ప్రాంతీయ అభివృద్ధి:** ప్రాంతీయ సుస్థిరత మరియు శాంతి యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెబుతూ పశ్చిమాసియాలో ఇటీవలి పరిణామాలపై ఇరువురు నేతలు అభిప్రాయాలను పంచుకున్నారు.
- **శాంతి మరియు సుస్థిరతల ప్రాధాన్యత:** ఇద్దరు నాయకులూ పశ్చిమాసియాలోనే కాకుండా ప్రాంతం వెలుపల కూడా శాంతి మరియు సుస్థిరతను సమర్థించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పారు.

ఇండియన్ నేవీ అధికారుల విడుదల

- గూఢచర్యం ఆరోపణలపై మరణశిక్షలు ఎదుర్కొంటున్న ఎనిమిది మంది భారత నౌకాదళ మాజీ అధికారులను విడుదల చేయాలనే ఖతార్ నిర్ణయం భారతదేశం-ఖతార్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలలోని పటిష్టతను ప్రదర్శిస్తుంది.
- భారత ప్రభుత్వం గల్ఫ్ లోని అరబ్ దేశాలతో బలమైన సంబంధాలను సమర్థవంతంగా పెంపొందించుకుంది, శక్తి మరియు భారత సంతతి అనుసంధానాలకు మించి వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాలకు ఇవి విస్తరించాయి.
- ఖతార్ కోర్టు మరణ శిక్షలను వివిధ జైలు శిక్షలుగా మార్చిన దాదాపు నాలుగు నెలల తర్వాత ఈ పరిణామం తీవ్రమైన దౌత్య ప్రయత్నాలను అనుసరిస్తుంది.
- మిలియన్ల మంది భారతీయులు గల్ఫ్ ప్రాంతం వ్యాప్తంగా నివసిస్తున్నారు మరియు ఉపాధి పొందుతున్నారు, భారతదేశానికి రెమిటెన్సుల యొక్క ముఖ్యమైన వనరుగా మరియు గల్ఫ్ ఆర్థిక వ్యవస్థల శ్రేయస్సులో కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నారు.
- మధ్యప్రాచ్యంలో భారతదేశం యొక్క విధానం వ్యూహాత్మక పాత్రగా పరిణామం చెందింది, కేవలం ద్వైపాక్షిక సంబంధాలపై కాకుండా విస్తృత ప్రాంతీయ విధాన ప్రతిస్పందనలపై దృష్టి సారించింది.

- ఈ విధానం ఆర్థిక శ్రేయస్సు మరియు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధిని పెంపొందించే లక్ష్యంతో ఉన్న భారతదేశం-మధ్యప్రాచ్యం-యూరప్ ఆర్థిక కారిడార్ వంటి కార్యక్రమాలలో ప్రతిబింబిస్తుంది.

భారతదేశం-ఖతార్ సంబంధాలు :

- భారతదేశం మరియు ఖతార్ మధ్య సంబంధాలు శతాబ్దాల నాటివి. ముత్యాలు, పడవలు, సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వస్త్రాల వ్యాపారం ప్రారంభ ప్రవేశానికి ప్రధాన చోదక శక్తిగా పనిచేశాయి. కాలక్రమేణా, ద్వైపాక్షిక సహకారానికి బలమైన పునాది వేస్తూ, రాజకీయ, ఆర్థిక మరియు సాంస్కృతిక కోణాలను ఆవరించేలా సంబంధం అభివృద్ధి చెందింది.
- దాదాపు 7 లక్షల మంది వ్యక్తులతో కూడిన ఖతార్ లోని ముఖ్యమైన భారతీయ కమ్యూనిటీ రెండు దేశాల మధ్య స్నేహం మరియు సహకార బంధాలను పెంపొందించడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది.

ఖతార్ యొక్క ప్రాముఖ్యత:

- **వాణిజ్యం మరియు ఆర్థిక సహకారం:** 2021లో ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం 10.3 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకోవడంతో ఖతార్ భారతదేశాన్ని ఒక కీలకమైన వాణిజ్య భాగస్వామిగా పరిగణిస్తుంది. భారతదేశం ఖతార్ యొక్క మూడవ-అతిపెద్ద ఎగుమతి గమ్యస్థానంగా మరియు నాల్గవ-అతిపెద్ద దిగుమతుల మూలంగా, రెండు దేశాల మధ్య గణనీయమైన ఆర్థిక పరస్పర ఆధారపడటాన్ని సూచిస్తుంది.
- **ఇంధన భద్రత:** భారతదేశ ఇంధన అవసరాలను, ముఖ్యంగా ద్రవీకృత సహజ వాయువులో ఖతార్ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. భారతదేశానికి ఎల్ఎన్ఐ యొక్క అతిపెద్ద సరఫరాదారుగా, భారతదేశం యొక్క సహజ వాయువు అవసరాలలో దాదాపు 70% ఖతార్ తీరుస్తుంది, భారతదేశ ఇంధన భద్రత మరియు ఆర్థిక వృద్ధికి గణనీయంగా తోడ్పడుతుంది.
- **రక్షణ మరియు భద్రతా సహకారం:** ఉమ్మడి సైనిక వ్యాయామాలు, శిక్షణ కార్యక్రమాలు, సమాచార భాగస్వామ్యం మరియు తీవ్రవాద వ్యతిరేక కార్యక్రమాల ద్వారా రెండు దేశాలు తమ రక్షణ మరియు భద్రతా సహకారాన్ని బలోపేతం చేసుకున్నాయి.
- **పెట్టుబడులు మరియు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి:** భారతదేశ జాతీయ పెట్టుబడి మరియు అవస్థాపన నిధి (నేషనల్ ఇన్వెస్ట్మెంట్ అండ్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ఫండ్-ఎన్ఐఐఐఫ్) లో ఖతార్ పెట్టుబడులు సహకార మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధికి నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తాయి.
- **సాంస్కృతిక సంబంధాలు:** ఖతార్ భారతదేశ సాంస్కృతిక వైవిధ్యానికి విలువనిస్తుంది మరియు ప్రపంచ వేదికపై దాని శక్తిని గుర్తిస్తుంది. వివిధ

రంగాలలో సహకారంపై ఒప్పందాలు సాంస్కృతిక మార్పిడి మరియు సహకారాన్ని ప్రోత్సహించడానికి నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తాయి. ఖతార్లో భారతీయ సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు మరియు పండుగలను నిర్వహించడం అనునది ప్రజల మధ్య సంబంధాలను మరింత బలోపేతం చేస్తుంది మరియు పరస్పర అవగాహనను పెంపొందిస్తుంది.

భారతదేశానికి ప్రాముఖ్యత:

- **ఇంధన భద్రత మరియు ఆర్థిక వృద్ధి:** భారతదేశం యొక్క ఇంధన భద్రతకు ఖతార్ ఒక ముఖ్యమైన భాగస్వామి, దాని ఎల్ఎస్సీ అవసరాలలో గణనీయమైన భాగాన్ని సరఫరా చేస్తుంది.
- **సంతతి మరియు ప్రజల మధ్య సంబంధాలు:** ఖతార్లోని భారతీయ ప్రవాసులు ద్వైపాక్షిక సంబంధాలకు దోహదం చేస్తున్నారు మరియు రెండు దేశాల మధ్య సాంస్కృతిక మరియు ఆర్థిక వారధిగా పని చేస్తున్నారు.
- **ప్రాంతీయ స్థిరత్వం మరియు ఉమ్మడి ప్రయోజనాలు:** ప్రాంతీయ శాంతి, స్థిరత్వం, సముద్ర భద్రత, తీవ్రవాద వ్యతిరేకత మరియు వాతావరణ మార్పు వంటి అంశాలలో భారతదేశం మరియు ఖతార్ ఉమ్మడి ప్రయోజనాలను పంచుకుంటాయి.
- **సాంస్కృతిక మార్పిడి మరియు పరస్పర అవగాహన:** భారతదేశం ఖతార్ యొక్క సాంస్కృతిక వైవిధ్యం మరియు వారసత్వానికి విలువనిస్తుంది, పరస్పర అవగాహన మరియు గౌరవాన్ని ప్రోత్సహించడానికి సాంస్కృతిక మార్పిడి కార్యక్రమాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.

సవాళ్లు

- **సంబంధాలను సమతుల్యం చేసుకోవడం:** 2017 నుండి ఖతార్ మరియు దాని పొరుగు దేశాల మధ్య దౌత్యపరమైన సంక్షోభం వంటి ప్రాంతీయ వివాదాల మధ్య ఇతర గల్ఫ్ దేశాలతో సంబంధాలను సమతుల్యం చేసుకునే సవాలును భారతదేశం ఎదుర్కొంటున్నది. ఈ సమస్యపై భారతదేశం తటస్థ వైఖరిని కలిగి ఉంది, ప్రాంతీయ స్థిరత్వాన్ని కాపాడేందుకు చర్చలు జరపాలని మరియు సంక్షోభ తీవ్రతలను తగ్గించాలని వాదిస్తోంది.
- **వైవిధ్యభరితమైన వాణిజ్యం:** భారతదేశం మరియు ఖతార్ మధ్య ఆర్థిక సంబంధాలను పెంపొందించడానికి ఇరు దేశాల మధ్య వాణిజ్యాన్ని హైడ్రోకార్బన్లకు మించి వైవిధ్యపరచడం మరియు కొత్త సహకార రంగాలను అన్వేషించడం అవసరం. ఇందులో పునరుత్పాదక ఇంధనం, ఆహార భద్రత, డిజిటల్ ఆర్థిక వ్యవస్థ మొదలైన రంగాలు ఉన్నాయి, ఇవి పరస్పర వృద్ధికి మరియు సహకారానికి అవకాశాలను అందిస్తాయి.
- **అనుసంధానతని మెరుగుపరచడం:** ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను బలోపేతం చేయడానికి భారతదేశం మరియు ఖతార్ మధ్య అనుసంధానతని మెరుగుపరచడం చాలా అవసరం. వాయు మార్గాలు, షిప్పింగ్ మార్గాలు మరియు వీసా సమస్యలలో ఉన్న అంతరాలను పరిష్కరించడం అనునది రెండు దేశాల మధ్య ప్రజలు, వస్తువులు మరియు సేవల కదలికను సులభతరం చేస్తుంది, మరింత ఎక్కువగా ఆర్థిక మరియు సాంస్కృతిక మార్పిడిని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **సాంస్కృతిక అవగాహనను పెంపొందించడం:** చారిత్రక మరియు సాంస్కృతిక సంబంధాలు ఉన్నప్పటికీ, ఇరు దేశాల ప్రజలలో ఒకరి సంస్కృతి, విలువలు మరియు సంప్రదాయాలపై పూర్తి స్థాయి అవగాహన లేకపోవడం ఇప్పటికీ ఉంది. మరింత సాంస్కృతిక మార్పిడి, విద్యా కార్యక్రమాలు, మీడియా పరస్పర చర్చలు మొదలైనవాటిని ప్రోత్సహించడం వలన జ్ఞాన అంతరం తగ్గి, పరస్పర గౌరవం మరియు ప్రశంసలు పెరుగుతాయి.

ముందుకు మార్గం

- **వ్యూహాత్మక చర్చలను విస్తరించడం:** ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సమస్యలపై అభిప్రాయాలను మార్పిడి చేసుకోవడానికి మరియు తమ స్థానాలు మరియు చర్చలను సమర్థవంతంగా సమన్వయం చేసుకోవడానికి రెండు దేశాలు వివిధ స్థాయిలలో తమ వ్యూహాత్మక చర్చలను మెరుగుపరచుకోవాలి.
- **ఆర్థిక సంబంధాలను పెంచడం:** అడ్డంకులను తొలగించడం, వ్యాపార-వ్యాపార సంబంధాలను సులభతరం చేయడం, జాయింట్ వెంచర్లను సృష్టించడం మొదలైన వాటి ద్వారా వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి ప్రవాహాలను పెంచడానికి భారతదేశం మరియు ఖతార్ కృషి చేయాలి.
- **అనుసంధానతని మెరుగుపరచడం:** వాయు మార్గ సంధానాలను పెంచడం, నేరుగా నౌకా మార్గాలను ఏర్పాటు చేయడం, వీసా నిబంధనలను సడలించడం మొదలైన వాటి ద్వారా అనుసంధానతని మెరుగుపరచడంపై రెండు దేశాలు దృష్టి పెట్టాలి.
- **సాంస్కృతిక సంబంధాలను బలోపేతం చేయడం:** భారతదేశం మరియు ఖతార్ మరెన్ని సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు మరియు పండుగలను నిర్వహించడం, విద్యాసంబంధ మరియు విద్యార్థుల మార్పిడిని ప్రోత్సహించడం, మీడియా సహకారానికి మద్దతు ఇవ్వడం మొదలైన వాటి ద్వారా తమ సాంస్కృతిక సంబంధాలను బలోపేతం చేసుకోవాలి.

2. భారత దేశం- గ్రీన్ సంబంధాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గ్రీన్ ప్రధాన మంత్రి కిరియాకోస్ మిత్సోటాకిస్ న్యూఢిల్లీకి అధికారిక పర్యటన గ్రీన్ మరియు భారతదేశం మధ్య వ్యూహాత్మక సంబంధాన్ని ఏర్పరచడంలో నిబద్ధతను నొక్కి చెబుతుంది.
- ఆగస్టు 2023లో భారత ప్రధాని గ్రీన్లో చారిత్రక పర్యటన జరిపిన తర్వాత, గ్రీన్ ప్రధానమంత్రి పర్యటన కొరకు నిరీక్షణ, ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను మరియు బహుళ రంగాలలో సహకారాన్ని మరింతగా పెంపొందించుకోవడానికి గ్రీకు రాజకీయ మరియు వ్యాపార నాయకులలో వ్యక్తమౌతున్న ఉత్సాహాన్ని ఎత్తి చూపుతున్నది.

ఇండో-గ్రీక్ సంబంధం యొక్క భౌగోళిక రాజకీయ ప్రాముఖ్యత

బలమైన చారిత్రక పునాది:

- 1950లో ఏర్పాటైన దౌత్య సంబంధాలు ఇండో-గ్రీక్ సంబంధానికి బలమైన చారిత్రక పునాదిని అందిస్తాయి.
- ఈ దీర్ఘకాలిక సంబంధాలు భాగస్వామ్య చరిత్ర మరియు అవగాహన యొక్క భావాన్ని పెంపొందిస్తూ సమకాలీన దౌత్య ప్రయత్నాలకు ప్రాముఖ్యతను జోడిస్తాయి.

ఒక ప్రపంచ శక్తిగా భారతదేశం యొక్క స్థితి:

- ఒక ప్రపంచ శక్తిగా భారతదేశం ఎదుగుతున్న పరిస్థితుల నేపథ్యంలో, ఇండో-గ్రీక్ సంబంధం ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది.
- భారతదేశం పాత స్నేహితుడిగా మాత్రమే కాకుండా అంతర్జాతీయ వేదికపై గతిశీల మరియు ప్రభావవంతమైన ఆటగాడిగా కూడా గుర్తించబడటం భాగస్వామ్యం యొక్క భౌగోళిక రాజకీయ ఔచిత్యానికి దోహదం చేస్తుంది.

కీలక దౌత్య క్షణం:

- ఆగస్టు 2023లో భారత ప్రధాని గ్రీన్లో జరిపిన చారిత్రాత్మక పర్యటన దౌత్య మార్పిడిలో కీలక ఘట్టం.

- ఈ సందర్భన గ్రీక్ రాజకీయ నాయకులు మరియు వ్యాపార ప్రముఖులలో ఉత్సాహాన్ని సృష్టించి, సహకారాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి ఒక వేదికను ఏర్పాటు చేసింది.

వ్యూహాత్మక భౌగోళిక స్థానాలు:

- గ్రీస్ మరియు భారతదేశం యొక్క వ్యూహాత్మక స్థానాల కారణంగా ఇరు దేశాల మధ్య సంబంధాల యొక్క భౌగోళిక రాజకీయ ప్రాముఖ్యత పెరిగింది.
- రెండు దేశాలు, ప్రపంచ వ్యవస్థకు కీలకమైన ప్రాంతాల్లో ఉన్నాయి కాబట్టి ప్రాంతీయ స్థిరత్వం కోసం సహకారం అవసరమయ్యే భౌగోళిక రాజకీయ అస్థిరతను ఎదుర్కొంటున్నాయి.

ప్రాంతాల పరస్పర ఆధారపడటం:

- ఎర్ర సముద్రంలో ఇటీవలి సంఘటనలు తూర్పు మధ్యధరా (గ్రీస్ ఉన్న ప్రదేశం) మరియు హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతం భద్రత, స్థిరత్వం మరియు శ్రేయస్సుపై పరస్పర ఆధారపడటాన్ని ప్రధానంగా చూపుతాయి.
- భాగస్వామ్య సవాళ్లు గ్రీస్ మరియు భారతదేశం కలిసి పనిచేయడానికి వ్యూహాత్మక ఆవశ్యకతను నొక్కిచెబుతున్నాయి, ప్రపంచ వ్యవహారాల్లో పరస్పరం అనుసంధానించబడిన పాత్రలను గుర్తించాయి.

వ్యూహాత్మక దృష్టి- యూరప్ మరియు ఆసియాకు ముఖద్వారం:

- భారతదేశం ఐరోపాకు గ్రీస్ కంటే మెరుగైన ముఖద్వారాన్ని కనుగొనదు అని గ్రీకు ప్రధాన మంత్రి యొక్క ప్రకటన, వ్యూహాత్మక దృష్టిని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- ప్రతి దేశం భౌగోళిక వాస్తవాల ఆచరణాత్మక అంగీకారాన్ని ప్రదర్శిస్తూ, ఇతర ప్రాంతాలకు వారధిగా పనిచేయడంలో దాని ప్రత్యేక పాత్రకు గుర్తింపు పొందింది.

సహకారం ద్వారా పరస్పర ప్రయోజనం:

- వ్యూహాత్మక దృష్టి పరస్పర ప్రయోజనం కోసం ఒకరి బలాన్ని మరొకరు ఉపయోగించుకోవడాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- ముఖద్వారాలుగా గుర్తించడం మెరుగైన ఆర్థిక, సాంస్కృతిక మరియు భౌగోళిక రాజకీయ సహకారం యొక్క సంభావ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

భారతదేశం మరియు గ్రీస్ మధ్య ద్వైపాక్షిక సంబంధాల ప్రస్తుత స్థితి

నెమ్మదైన మరియు స్థిరమైన పురోగతి:

- చారిత్రక సంబంధాలు మరియు భాగస్వామ్య ఉత్సాహం గ్రీస్ మరియు భారతదేశం మధ్య ద్వైపాక్షిక సంబంధాన్ని రూపొందించాయి.
- అయితే, సహకారం యొక్క వేగం క్రమంగా మరియు స్థిరమైన పురోగతిని నొక్కి చెబుతుంది.

సైనిక సహకారం:

- భారతీయ నావికాదళం, వైమానిక దళం మరియు గ్రీక్ సాయుధ బలగాలు పాల్గొన్న ఉమ్మడి వ్యాయామాలతో సైనిక సహకారంలో సానుకూల పురోగతి సాధించబడింది.
- పరస్పర సైనిక వ్యాయామాల కోసం ప్రణాళిక చేయడం, సైనిక సంబంధాలను మరింతగా పెంచుకోవడం, ప్రాంతీయ భద్రత మరియు విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడంలో నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తుంది.

ఆర్థిక సహకారం:

- క్రీట్ డిస్పంట్లో విమానాశ్రయాన్ని నిర్మించడానికి భారతీయ మరియు గ్రీకు నిర్మాణ సంస్థల మధ్య సహకారం వంటి ఉమ్మడి వెంచర్లు ఆర్థిక సహకారం యొక్క గుర్తించదగిన ఉదాహరణలు.

భారత్-మధ్య ప్రాచ్యం-ఐరోపా ఆర్థిక నడవా యొక్క ఆర్థిక సంస్కరణలు మరియు ప్రాముఖ్యత

- లోతైన ఐరోపా సమాఖ్య-భారత సంబంధాల కోసం గ్రీస్ యొక్క మద్దతు ఐరోపా సమాఖ్య-భారతదేశ ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి ఒప్పందాన్ని చేసుకునే ప్రయత్నాలతో సహా ఆర్థిక సంస్కరణలకు ప్రాముఖ్యతనిస్తుంది.
- గ్రీస్ ప్రధాన మంత్రి కిరియాకోస్ మిత్సోటాకిస్ ఆధ్వర్యంలో గ్రీస్లో ఆర్థిక సంస్కరణలు, ఆర్థిక వ్యవస్థను స్థిరమైన వృద్ధి వైపు నడిపించడం మరియు ఐరోపా సమాఖ్యలో గ్రీస్ను విశ్వసనీయ భాగస్వామిగా ఉంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- భారతదేశం-మిడిల్ ఈస్ట్-యూరోప్ ఎకనామిక్ కారిడార్ యొక్క దార్శనికత భారతదేశం, మధ్యప్రాచ్యం మరియు ఐరోపాలను అనుసంధానించడానికి, వాణిజ్యం, పెట్టుబడులు మరియు ఆర్థిక సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి ఒక సమగ్ర చొరవను సూచిస్తుంది.
- ఈ కారిడార్ గ్రీస్ మరియు భారతదేశం మధ్య ఆర్థిక సంబంధాలను మరింతగా పెంచుకోవడం మరియు సహకారం కోసం కొత్త మార్గాలను అన్వేషించడం వంటి భాగస్వామ్య దృక్పథానికి అనుగుణంగా ఉంది. ఇది అనుసంధానతని మెరుగుపరచడానికి మరియు ప్రాంతాల వ్యాప్తంగా ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి ఒక వ్యూహాత్మక చొరవను సూచిస్తుంది, సహకారం మరియు వృద్ధికి అవకాశాలను నొక్కి చెబుతుంది.

ఇండో-గ్రీక్ సంబంధాలను మరింతగా పెంచడానికి ముందున్న మార్గాలు :

- **సంస్కృతులను పరస్పరం అర్థం చేసుకోవడం:** యువ తరానికి ఒకరి సంస్కృతులు, సంప్రదాయాలు మరియు విద్యా వ్యవస్థల పట్ల అవగాహనను పెంపొందించడానికి విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల మార్పిడి కార్యక్రమాలను పెంచడం.
- **సాంస్కృతిక మార్పిడి:** సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, ప్రదర్శనలు మరియు పండుగలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా పౌరులు ఒకరి సాంస్కృతిక వ్యక్తీకరణల వైవిధ్యాన్ని అనుభూతి చెందడానికి మరియు అభినందించడానికి అవకాశాలను సృష్టించడం.
- **మీడియా సహకారం:** రెండు దేశాలలోని పరిణామాలు, సాంస్కృతిక సూక్ష్మ నైపుణ్యాలు మరియు సామాజిక పోకడల గురించి పౌరులకు తెలియజేయడానికి మీడియా సహకారాన్ని మెరుగుపరచడం ద్వారా భౌగోళిక అంతరాన్ని తగ్గించడం.

ముగింపు :

- నాయకుల పర్యటనలు మార్పిడి వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లాలనే వారి సంకల్పాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- విధాన నిర్ణేతలు మరియు వ్యాపారాలు ఇండో-గ్రీక్ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని 2024లో మరియు దాని తర్వాత కూడా బలోపేతం చేసుకోవడానికి ఈ సమయాన్ని ఉపయోగించుకోవాలి.

3. కలడాన్ మల్టీమోడల్ ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మయన్మార్ లోని ఒక ముఖ్యమైన పట్టణాన్ని తిరుగుబాటు బృందం స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత కలడాన్ మల్టీ-మోడల్ ట్రాన్సిట్ ట్రాన్స్పోర్ట్ ప్రాజెక్టు గణనీయమైన ఎదురుదెబ్బను ఎదుర్కొంది.
- ఈ సంఘటన ప్రాజెక్టు యొక్క పురోగతి మరియు అమలుకు అంతరాయం కలిగించింది, ఇది జాప్యానికి మరియు సవాళ్లకు దారితీసింది.

ప్రాజెక్టు గురించి

- భారతదేశంలోని కోల్ కతా నౌకాశ్రయాన్ని మయన్మార్ లోని రఖైన్ లోని సిటీస్ ఓడరేవుకు అనుసంధానించే రవాణా నెట్ వర్క్ ను ఏర్పాటు చేయడం ఈ ప్రాజెక్టు లక్ష్యం. సిటీస్ నుండి, ఈ బహుళ విధ ప్రాజెక్టు రోడ్డు మరియు కలడాన్ నది ద్వారా మిజోరాంకు అనుసంధానతను విస్తరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

- భారతదేశం మరియు మయన్మార్ రెండు దేశాల మధ్య ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని నొక్కిచెబుతూ ప్రాజెక్టును ప్రారంభించడానికి 2008లో ముసాయిదా ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాయి. భారతదేశంలోని తూర్పు నౌకాశ్రయాల నుండి మయన్మార్ కు, అలాగే మయన్మార్ ద్వారా భారతదేశంలోని ఈశాన్య భాగానికి సరుకు రవాణా కోసం బహుళ-విధ రవాణా విధానాన్ని రూపొందించడం ఈ ప్రాజెక్టు యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.

ప్రాజెక్టు యొక్క భాగాలు:

- **రహదారి అనుసంధానత:** ఈశాన్య భారతదేశంలోని మిజోరాం రాష్ట్రాన్ని మయన్మార్ లోని రఖైన్ రాష్ట్రంలోని సిటీస్ ఓడరేవుకు అనుసంధానించడానికి రహదారుల నిర్మాణం ఈ ప్రాజెక్టు యొక్క ప్రధాన భాగాలలో ఒకటి.
- **అంతర్గత జలమార్గాల అభివృద్ధి:** ఈ ప్రాజెక్టులో కలడాన్ నది వెంబడి అంతర్గత జలమార్గాల అభివృద్ధి ఉంటుంది.
- **మల్టీ-మోడల్ టెర్మినల్ నిర్మాణం:** సిటీస్ ఓడరేవులో బహుళ-విధ టెర్మినల్ నిర్మించబడుతోంది. ఈ టెర్మినల్ ప్రాజెక్టు కొరకు కీలకమైన మౌలిక సదుపాయాల ఆస్తిగా పనిచేస్తుంది, నౌకలు మరియు ట్రక్కులు వంటి వివిధ రకాల రవాణా మార్గాల ద్వారా వస్తువులను సమర్థవంతంగా రవాణా చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

4. ప్రపంచ భద్రతా సవాళ్ల సమయంలో 'నిఘా దౌత్యం' పెరుగుదల

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- వార్షిక రైసినా సమావేశం, మిలన్ వ్యాయామం మరియు అగ్ర గూఢచార అధికారుల సమావేశాలు అనే మూడు ప్రధాన సంఘటనలు, భారతదేశం యొక్క దౌత్యపరమైన అడుగుజాడలు విస్తరించడాన్ని ఎత్తిచూపుతాయి, ప్రపంచ వ్యవహారాల్లో భారతదేశం చురుకుగా నిమగ్నమవుతూ ప్రదర్శిస్తాయి.

ప్రధాన సంఘటనల గురించి మరింత సమాచారం

వార్షిక రైసినా సమావేశం:

- అబ్దుల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ మరియు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ఆతిథ్యం ఇవ్వబడినది.

- ప్రపంచవ్యాప్తంగా మంత్రులు, అధికారులు, విద్యావేత్తలు మరియు విధాన పరిశోధకులను ఆకర్షిస్తూ భారతదేశం-కేంద్రీకృత ప్రపంచ ఎజెండాను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- భారతదేశం పట్ల ఆసక్తి ఉన్న ప్రపంచ వ్యూహాత్మక కమ్యూనిటీకి “తప్పక వెళ్లవలసిన” సమావేశంగా పరిగణించబడుతుంది.

మిలన్ వ్యాయామం:

- బంగాళాఖాతంలో ద్వైపాక్షిక బహుపాక్షిక నౌకా వ్యాయామం సముద్రయాన సమస్యలపై వృత్తిపరమైన అభ్యాసాల పరస్పర మార్పిడిని పెంపొందిస్తుంది.
- దీర్ఘకాల నౌకాదళ దౌత్యంలో భాగమైన ఈ వ్యాయామం, శక్తిని ప్రదర్శించడంలో మరియు దౌత్యంలో నౌకాదళాల యొక్క సామర్థ్యాలను ప్రధానంగా చూపుతుంది.

- యూఎస్ తో వార్షిక మలబార్ వ్యాయామాలతో పాటు, ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో భారతదేశం యొక్క వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యతను ప్రదర్శిస్తుంది.

అత్యున్నత ఇంటెలిజెన్స్ అధికారుల సమావేశం:

- “ఇంటెలిజెన్స్ దౌత్యం”గా పిలువబడే మిత్ర ప్రభుత్వాలు మరియు భద్రతా సంస్థలతో సమాచారాన్ని పంచుకోవడం.
- నాటో మిత్రదేశాలు మరియు ఐరోపా సమాఖ్య భాగస్వాముల మధ్య “ఫైవ్ ఐస్” కూటమి మరియు నెట్వర్క్ల వంటి స్థాపించబడిన గూఢచార-భాగస్వామ్య ఏర్పాట్లను ఇది పోలి ఉంటుంది.
- సాంప్రదాయ దౌత్య మరియు సైనిక సంబంధాలతో పాటు పర్యవసాన అంశంగా ఉద్భవించింది.

భారతదేశం చేసిన ఇతర ప్రయత్నాలు

- **విదేశీ భాగస్వాములతో సంబంధాలు:** అవగాహనలను రూపొందించడానికి మరియు ప్రపంచ పరిస్థితులను ప్రభావితం చేయడానికి భారతదేశం విదేశీ మీడియా, విద్యాసంస్థలు మరియు షౌర సమాజంతో చురుకుగా నిమగ్నమై ఉంది.
- **విదేశాంగ కార్యాలయం మరియు రాయబార కార్యాలయాల పాత్ర:** విదేశాంగ కార్యాలయం యొక్క బాహ్య ప్రచార విభాగం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న భారతీయ రాయబార కార్యాలయాల సమన్వయంతో చేరిక కార్యకలాపాలకు నాయకత్వం వహిస్తుంది.
- **బిజినెస్ ఛాంబర్ల ప్రమేయం:** కాన్సెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ ఇండస్ట్రీ మరియు ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ ఛాంబర్స్ ఆఫ్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీ వంటి వ్యాపార కూటములు 1990లలో ఆర్థిక సంస్కరణలు ప్రారంభమైనప్పటి నుండి నెట్వర్క్లను రూపొందించడంలో మరియు పెంపొందించడంలో కీలక పాత్ర పోషించాయి.

ప్రాముఖ్యత మరియు ఆవశ్యకత

- **అంతర్జాతీయ సంబంధాల వేగవంతమైన విస్తరణ:** వాణిజ్య, రాజకీయ, సాంకేతిక మరియు సైనిక వ్యవహారాలపై ప్రపంచవ్యాప్త ఆసక్తి పెరగడం వల్ల విదేశీ మరియు భద్రతా విషయాల గురించి చర్చించే మేధోనిధులు మరియు మీడియా సంస్థల విస్తరణకు దారితీసింది.
- **తీవ్రమవుతున్న సైనిక సంక్షోభాలు మరియు ఆర్థిక ఒత్తిళ్లు:** ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థకు సవాళ్లు మరియు సూపర్ పవర్ పోటీ మళ్ళీ పెరగడంతో పాటు సైనిక సంక్షోభాలు కూడా పెరగడం ప్రపంచ శాంతి మరియు శ్రేయస్సుకు గణనీయమైన నష్టాలను కలిగిస్తాయి.
- **జాతీయ భద్రతలో ఇంటెలిజెన్స్ ఏజెన్సీల పాత్ర:** దౌత్య మరియు సైనిక బలగాలతో పాటు అంతర్గత మరియు బాహ్య ముప్పులకు వ్యతిరేకంగా రక్షణలో మొదటి వరుసలో ఇంటెలిజెన్స్ ఏజెన్సీలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.
- **ఇటీవలి సంవత్సరాలలో పెరుగుతున్న ఇంటెలిజెన్స్ ప్రాముఖ్యత:** వివిధ సమకాలీన సవాళ్ల కారణంగా జాతీయ భద్రతలో ఇంటెలిజెన్స్ పాత్ర గణనీయంగా విస్తరించింది. అంతర్జాతీయ ఉగ్రవాదం, సీమాంతర నేర నెట్వర్క్లు, ఆర్థిక పోటీ, మేధో సంపత్తి రక్షణ, గ్రేట్ పవర్ పోటీ మరియు సాంకేతిక పురోగతి వంటి అంశాలు దేశీయ మరియు ప్రపంచ మార్పులను రూపొందించడంలో ఇంటెలిజెన్స్ యొక్క ప్రాముఖ్యతను పెంచాయి.

ముందుకు మార్గం

- **ఒంటరిగా పనిచేయడం నుండి ఇంటెలిజెన్స్ భాగస్వామ్యాలకు మార్పడం:** రైసినా డైలాగ్ వంటి సంఘటనల సమయంలో భారతీయ ఏజెన్సీలు మరియు

భావసారూప్యత కలిగిన దేశాల సహచరుల మధ్య జరిగే క్రమమైన మార్పిడి ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ కాలం నాటి ఒంటరివాద వైఖరి నుండి వైదొలగడాన్ని సూచిస్తుంది.

- **భారతదేశం యొక్క వ్యూహాత్మక లక్ష్యాలతో అనుగుణ్యత:** భారతదేశం యొక్క ఇంటెలిజెన్స్ దౌత్యం ఉమ్మడి భద్రతా సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సంకీర్ణాలను ఏర్పరుచుకునే దాని ప్రస్తుత వ్యూహానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది.
- **ఇంటెలిజెన్స్ ఏజెన్సీల ఆధునీకరణ:** ఇంటెలిజెన్స్ బ్యూరో మరియు 19వ శతాబ్దం చివరి నుండి స్థాపించబడిన దాని అనుబంధ సంస్థలతో సహా తన గూఢచార సంస్థలను ఆధునీకరించడానికి భారతదేశం చేస్తున్న ప్రయత్నాలలో ఇంటెలిజెన్స్ దౌత్యం ఒక ముఖ్యమైన భాగం.

5. గల్ఫ్ దేశాలు : భారతీయ దౌత్యానికి ఒక ముఖ్యమైన విజయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గత దశాబ్దంలో, గల్ఫ్ దేశాలతో భారతదేశ సంబంధాలు గణనీయమైన మార్పునకు లోనయ్యాయి. వీటిలో దౌత్యపరమైన సంబంధాలు, వ్యూహాత్మక ఆర్థిక పాత్రలు మరియు తీవ్రవాద వ్యతిరేకత మరియు రక్షణలో పటిష్టమైన సహకారం వంటివి ఉన్నాయి.
- ఈ పరిణామం దౌత్య, రాజకీయ మరియు మతపరమైన పునశ్చరణల ద్వారా నడపబడుతుంది, దానితో పాటుగా భారతదేశ ఆర్థిక అభివృద్ధికి గల్ఫ్ యొక్క సామర్థ్యాన్ని కూడా గుర్తించడం జరుగుతుంది.

ఇటీవలి విజయాలు

అబుదాబిలో బాస్ ఆలయ ప్రారంభోత్సవం:

- అబుదాబిలో బోచనన్ వాసి అక్షర్ పురుషోత్తం స్వామినారాయణ్ (బాస్) ఆలయ ప్రారంభోత్సవం భారతదేశం-యుఎజ్ సంబంధాలలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సూచిస్తుంది.
- ఇది సాంస్కృతిక దౌత్యాన్ని సూచిస్తుంది మరియు గల్ఫ్ ప్రాంతంలో విభిన్న మత వర్గాల వట్ల పెరుగుతున్న అంగీకారం మరియు సహనాన్ని చూపుతుంది.

భారత మాజీ నౌకాదళ సిబ్బంది విడుదల:

- ఖతార్లో గూఢచర్యం ఆరోపణలపై నిర్బంధించబడిన ఎనిమిది మంది భారతీయ మాజీ-నావికాదళ సిబ్బందిని విడుదల చేయడం సున్నితమైన సమస్యలను పరిష్కరించడానికి విజయవంతమైన దౌత్య ప్రయత్నాలను ప్రదర్శిస్తుంది.
- ఇది ద్వైపాక్షిక వివాదాలను నిర్వహించడంలో మరియు పరస్పర విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడంలో దౌత్యపరమైన సంభాషణలు మరియు చర్చల యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

గల్ఫ్ దేశాలతో భారతదేశ సంబంధాలలో పరివర్తనకు బాధ్యత వహించే కారకాలు

- **దౌత్యపరమైన ప్రయత్నాలు:** 2015లో యుఎఈలో ఆయన చేసిన చారిత్రాత్మక పర్యటనతో సహా, ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ మధ్యప్రాచ్య దేశాలకు తరచూ సందర్శనలు చేయడం, ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను పెంపొందించే దిశగా చురుకైన విధానాన్ని సూచిస్తాయి.
- **సంబంధాల యొక్క నాణ్యత:** గల్ఫ్ రాజకీయాలలో వ్యక్తిగత సంబంధాల యొక్క ప్రాముఖ్యతను గుర్తిస్తూ, భారతీయ నాయకులు గల్ఫ్ చక్రవర్తులతో సత్సంబంధాలను పెంపొందించుకోవడానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చారు.

6. నైబర్ హుడ్ ఫస్ట్ విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రాంతీయ సంబంధాలను బలోపేతం చేయడానికి మరియు కీలక ప్రాధాన్యతలను పరిష్కరించడానికి తీసుకున్న పురోగతి మరియు చర్యలను ప్రతిబింబిస్తూ 'భారతదేశం యొక్క నైబర్ హుడ్ ఫస్ట్ విధానం' పై తీసుకున్న చర్యల నివేదిక లోక్ సభకు సమర్పించబడింది.

నైబర్ హుడ్ ఫస్ట్ విధానం గురించి

- సంప్రదింపులు, పరస్పరం లేని మరియు ఫలిత ఆధారిత విధానం ఆధారంగా బలమైన పొరుగు సంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడం లక్ష్యంగా ఉంది.
- అధిక అనుసంధానత, మెరుగైన మౌలిక సదుపాయాలు, వివిధ రంగాలలో బలమైన అభివృద్ధి సహకారం, భద్రత మరియు విస్తృత వ్యక్తుల మధ్య పరిచయాలు వంటి ప్రయోజనాలను అందించడంపై దృష్టి సారించింది.

పొరుగువారితో సంబంధాల యొక్క 5ఎస్ సూత్రం:

- సమ్మాన్ (గౌరవం)
- సంవాద్ (సంభాషణ)
- శాంతి (శాంతి)
- సమ్మద్ధి (శ్రేయస్సు)
- సంస్కృతి (సంస్కృతి)

భారతదేశానికి నైబర్ హుడ్ ఫస్ట్ విధానం యొక్క ప్రాముఖ్యత:

- ప్రాంతీయ స్థిరత్వం మరియు మెరుగైన భద్రతను నిర్ధారిస్తుంది.
- మెరుగైన వాణిజ్యం మరియు అనుసంధానత ద్వారా ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- ఈ ప్రాంతంలో చైనా వంటి బాహ్య ప్రభావాన్ని ఎదుర్కోతుంది.
- భారతదేశం యొక్క సాఫ్ట్ పవర్ ని మెరుగుపరుస్తుంది.

ఈ ప్రాంతం కొరకు నైబర్ హుడ్ ఫస్ట్ విధానం యొక్క ప్రాముఖ్యత:

- భాగస్వామ్య శ్రేయస్సును ప్రోత్సహిస్తుంది.
- కొనసాగుతున్న వివాదాల శాంతియుత పరిష్కారం కోసం లక్ష్యాలు.
- సార్క్, బిమ్స్ టెక్ మొదలైన ప్రాంతీయ/ఉప-ప్రాంతీయ సంస్థల ద్వారా బహుపాక్షికతను బలపరుస్తుంది.

ముఖ్య సిఫార్సులు

- 'పొరుగువారు మొదట విధానం' పై వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలతో కలయికను తీసుకురావడానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ఒక సెల్ ను ఏర్పాటు చేయాలి.
- ద్వైపాక్షిక మరియు బహుపాక్షిక/ప్రాంతీయ సంబంధాల ఫ్రేమ్ వర్క్ యొక్క కాలానుగుణ సమీక్ష
- ఉమ్మడి ప్రాజెక్ట్ పర్యవేక్షణ కమిటీలు మరియు పర్యవేక్షణ యంత్రాంగాలను బలోపేతం చేయడం.
- కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖతో సమన్వయంతో సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో అక్రమ వలసల వల్ల ఏర్పడే జనాభా మార్పులను పర్యవేక్షించడం.
- భారతదేశం యొక్క ఈశాన్య ప్రాంతంలో అనుసంధానత, అభివృద్ధి మరియు భద్రతను మెరుగుపరచడానికి నైబర్ హుడ్ ఫస్ట్ విధానం మరియు యాక్ట్ ఈస్ట్ విధానాల మధ్య సమన్వయాన్ని పెంపొందించుకోవడం.

- రాజకీయ రంగం:** ఐ2యు2 కూటమి (భారతదేశం, ఇజ్రాయెల్, యూఎస్, యుఎఈ) మరియు ఇండియా-మిడిల్ ఈస్ట్-యూరోప్ ఎకనామిక్ కారిడార్ స్థాపన వంటి కార్యక్రమాలు మధ్యప్రాచ్యంతో భారతదేశం యొక్క భౌగోళిక-రాజకీయ సంబంధాల యొక్క వ్యూహాత్మక పునర్వ్యవస్థీకరణను సూచిస్తాయి.
- మతపరమైన అవగాహనలు:** గల్ఫ్ ప్రాంతంలో మత సహనం మరియు సహకారం యొక్క ప్రాముఖ్యతను భారతదేశం గుర్తించడం దాని విధానంలో మార్పుకు దారితీసింది.
- వ్యూహాత్మక మరియు ఆర్థిక కార్యకలాపాలు:** గల్ఫ్ దేశాలతో భారతదేశం యొక్క సంబంధం పూర్తిగా లావాదేవీల నుండి వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యానికి, ముఖ్యంగా ఆర్థిక రంగంలో అభివృద్ధి చెందింది. గల్ఫ్ దేశాలు చమురుకు మించి తమ ఆర్థిక వ్యవస్థలను వైవిధ్యపరచడంతో, గ్రీన్ ఎనర్జీ, స్పేస్, సెమీకండక్టర్స్ మరియు ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ వంటి రంగాలలో సహకారం కోసం భారతదేశం ముఖ్యమైన అవకాశాలను చూస్తుంది.
- ఖలీజ్ మూలధనం:** గల్ఫ్ దేశాలలో హైడ్రోకార్బన్ సంపద పేరుకుపోవడం "ఖలీజ్ మూలధనం" ఆవిష్కావానికి దారితీసింది, ఇది క్రీడలు, రియల్ ఎస్టేట్, బ్యాంకింగ్ మరియు సాంకేతికత వంటి వివిధ రంగాలలో ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రభావం చూపుతుంది. ఆర్థిక సహకారం మరియు పరస్పర శ్రేయస్సును పెంపొందించడానికి ఈ మూలధనంతో నిమగ్నమవుతూ యొక్క ప్రాముఖ్యతను భారతదేశం గుర్తించింది.
- రక్షణ రంగం:** భారతదేశం మరియు గల్ఫ్ దేశాలు ఉగ్రవాద నిరోధక ప్రయత్నాలకు సహకరించడం మరియు రక్షణ భాగస్వామ్యాలను వైవిధ్యపరచడంతో రక్షణ రంగంలో సహకారం విస్తరించింది. గల్ఫ్ దేశాలు, మారుతున్న ప్రాంతీయ భౌగోళిక రాజకీయాల మధ్య, ప్రాంతీయ భద్రతకు నమ్మకమైన భాగస్వామిగా భారతదేశాన్ని ఎక్కువగా చూస్తున్నాయి.

ముగింపు

- గల్ఫ్ దేశాలతో భారతదేశ సంబంధాలలో మార్పు లోతైన సంబంధాలు మరియు సహకారం వైపు వ్యూహాత్మక మార్పును ప్రతిబింబిస్తుంది.
- భారతదేశం మరియు గల్ఫ్ దేశాలకు పరస్పర ప్రయోజనాలను అందిస్తూ ఆర్థిక, రక్షణ మరియు ప్రాంతీయ భద్రతా రంగాలలో సహకారానికి అవకాశాలు పుష్కలంగా ఉన్నాయి.
- ఈ అవకాశాలను సద్వినియోగం చేసుకోవడానికి మరియు భాగస్వామ్య సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి, పశ్చిమ హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో శ్రేయస్సు మరియు శాంతిని నిర్ధారించడానికి నిరంతర చర్యలు మరియు సహకారం అవసరం.

7. ప్రపంచ పరిపాలనా సంస్కరణ కోసం ఐరాస సెక్రటరీ జనరల్ పిలుపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- జి-77 ప్లస్ చైనా యొక్క మూడవ శిఖరాగ్ర సమావేశంలో, ఐరాస సెక్రటరీ జనరల్ ప్రపంచ పరిపాలనలో సంస్కరణల తక్షణ అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పారు.
- సంస్థలు, నియమాలు మరియు ప్రక్రియల ద్వారా దౌత్యం, వాణిజ్యం, ఆర్థికం, వలసలు మరియు వాతావరణ మార్పు వంటి అంతర్జాతీయ సమస్యలను నిర్వహించడాన్ని ప్రపంచ పరిపాలన (గ్లోబల్ గవర్నెన్స్) అంటారు.

సంస్కరణల అవసరాన్ని ఎత్తిచూపుతున్న సమస్యలు

- ఐదు శాశ్వత సభ్యుల వీటో అధికారంతో ఐరాస భద్రతా మండలి నిర్మాణం ప్రస్తుత ప్రపంచ వాస్తవికతను ప్రతిబింబించదు.
- ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ మరియు అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి వంటి సంస్థలు కష్టాల్లో ఉన్న అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు ప్రపంచ భద్రతా వలయాన్ని అందించడంలో విఫలమయ్యాయి.
- బహుపార్టీకత విశ్వాసాన్ని కోల్పోతోంది, ద్వైపాక్షిక మరియు బహుపార్టీక సమాహారం వంటి ప్రత్యామ్నాయ రంగాల వైపు మళ్లడానికి దారి తీస్తుంది, ప్రపంచ రాజకీయ ధ్రువణాన్ని తీవ్రతరం చేస్తుంది.
- కృత్రిమ మేధ, 5జి, సెమీకండక్టర్స్ మొదలైన వాటి ద్వారా ఎదురయ్యే సవాళ్లను ఎదుర్కోవడంలో దేశాల మధ్య సహకారం మరియు గ్లోబల్ గవర్నెన్స్ అవసరం.
- సంఘర్షణలు, వాతావరణ మార్పు, వలసలు, స్థూల ఆర్థిక అస్థిరత మరియు సైబర్ భద్రత వంటివి సమిష్టి చర్యల ద్వారా మాత్రమే సమర్థవంతంగా పరిష్కరించగల సవాళ్లకు గుర్తించబడ్డాయి.

సంస్కరణల కోసం చొరవ

- సంస్కరణ ప్రయత్నాలకు మార్గనిర్దేశం చేసేందుకు ఐరాస సెక్రటరీ-జనరల్ ప్రభావవంతమైన బహుపార్టీకతపై ఉన్నత-స్థాయి సలహా మండలిని నియమించారు.
- 2023లో శాంతి కోసం ఐరాస యొక్క నూతన ఎజెండా సమకాలీన సవాళ్ల యొక్క పరస్పర అనుసంధాన స్వభావాన్ని గుర్తిస్తుంది మరియు విశ్వాసం, సంఘీభావం మరియు సార్వత్రికత యొక్క ప్రధాన సూత్రాల చుట్టూ రూపొందించబడింది.

గ్రూప్ ఆఫ్ 77 (జి-77) గురించి

- జెనీవాలో జరిగిన వాణిజ్యం మరియు అభివృద్ధిపై ఐరాస సమావేశం (అంక్టాడ్) యొక్క మొదటి సెషన్లో 77 అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలచే సంతకం చేయబడి 1964లో స్థాపించబడింది.
- 130 కంటే ఎక్కువ దేశాలు దీనిలో సభ్యత్వం కలిగి ఉన్నాయి. ఇది భూగోళం యొక్క జనాభాలో 80% కు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది.
- దీని ప్రాముఖ్యత దక్షిణ ప్రపంచ దేశాలు వారి సామూహిక ఆర్థిక ప్రయోజనాలను వ్యక్తీకరించడానికి మరియు పెంపొందించుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- కొనుగోలుదారులను చేరుకోవడానికి ఈ రంగాలకు వేదికను అందించడం ద్వారా, భారతదేశ ఎగుమతులు మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడంలో భారత్ మార్ట్ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

8. మరణశిక్ష కొరకు నైట్రోజన్ వాయువు ఉపయోగం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల అలబామాలో మరణశిక్ష అమలు కోసం నత్రజని వాయువును ఉపయోగించడం అనునది సాంప్రదాయక మరణశిక్ష పద్ధతుల నుండి వైదొలగి కొత్త కొత్త విధానాలకు మార్గాన్ని సూచిస్తుంది.
- నత్రజని వాయువును మరణశిక్షా సాధనంగా ఉపయోగించడం వలన మరణశిక్ష యొక్క విస్తృత చిక్కులు మరియు సమకాలీన సమాజంలో దాని స్థానం గురించి చర్చలు జరిగాయి.

మరణశిక్షకు అనుకూలంగా వాదనలు :

- మరణశిక్షను ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుందనే భయం కారణంగా వ్యక్తులు ఘోరమైన నేరాలకు పాల్పడకుండా నిరోధించవచ్చని మరణశిక్షను సమర్థించేవారు వాదిస్తారు.
- మరణశిక్ష అనేది తరచుగా ప్రతీకార న్యాయం యొక్క రూపంగా పరిగణించబడుతుంది, ఇందులో నేరస్థులు వారి చర్యలకు తగిన శిక్ష ద్వారా జవాబుదారీగా ఉంచబడతారు.
- బాధితులు మరియు వారి కుటుంబాలకు న్యాయాన్ని సాధించే సాధనంగా కొన్ని తీవ్ర నేరాలకు మరణ శిక్షను విధించాలని సమర్థకులు వాదిస్తారు.

మరణశిక్షకు వ్యతిరేకంగా వాదనలు (నైతిక ఆందోళనలు) :

- ఉరిశిక్ష అనేది అంతర్లీనంగా క్రూరమైనది, అమానవీయమైనది మరియు ప్రాథమిక మానవ హక్కులను, ముఖ్యంగా జీవించే హక్కును ఉల్లంఘిస్తుందని ప్రత్యర్థులు వాదిస్తారు.
- మరణశిక్ష ప్రభావవంతంగా నేరాలను అరికడుతుందనే వాదనకు తగిన ఆధారాలు లేవని విమర్శకులు వాదిస్తున్నారు.
- మరణశిక్షపై నెలకొని ఉన్న అత్యంత ముఖ్యమైన నైతిక ఆందోళనలలో ఒకటి దానిని వెనక్కి తీసుకురాలేకపోవడం. తప్పుడు నేరారోపణలు లేదా న్యాయం సరిగ్గా జరగని సందర్భాలలో, ఒక అమాయక వ్యక్తి యొక్క మరణ శిక్ష అమలైపోతే దానిని రద్దు చేయడం సాధ్యం కాదు. ఇది న్యాయం దారుణంగా వైఫల్యం చెందినట్లు అవుతుంది.
- మరణశిక్ష వంటి శిక్షార్హమైన తీవ్రమైన చర్యల కంటే వునరావాసం మరియు వ్యవస్థలో, వ్యక్తులలో మార్పు తేవడంపై దృష్టి కేంద్రీకరించాలని ప్రత్యర్థులు వాదిస్తారు.

భారతదేశంలో మరణశిక్ష :

- జగ్మోహన్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్ (1973), రాజేంద్ర ప్రసాద్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్ (1979), మరియు బచన్ సింగ్ వర్సెస్ పంజాబ్ రాష్ట్రం (1980) సహా అనేక మైలురాయి కేసుల్లో మరణశిక్ష యొక్క రాజ్యాంగ చెల్లుబాటును భారత సుప్రీంకోర్టు సమర్థించింది.
- భారతదేశంలో మరణశిక్షకు అర్హతను నిర్ణయించడానికి ఒక ప్రమాణంగా బచన్ సింగ్ కేసులో 'అత్యంత అరుదైన సిద్ధాంతం' స్థాపించబడింది.
- భారతదేశంలో మరణశిక్షకు సంబంధించి జరుగుతున్న చర్చలు మరియు పరిగణనలను ప్రతిబింబిస్తూ లా కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా తన 262వ నివేదిక (ఆగస్టు 2015) లో మరణశిక్ష యొక్క పరిధిని తీవ్రవాద మరియు దేశంపై యుద్ధం చేయడం వంటి సంబంధిత నేరాలకు పరిమితం చేయాలని సిఫార్సు చేసింది.

1. పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల ఆర్థికస్థితి

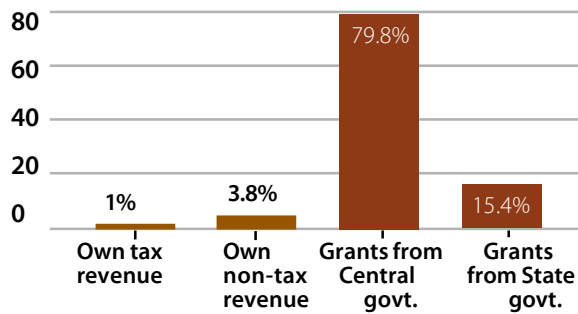
వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క 2022-23 నివేదిక పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల ఆర్థిక స్థితి మరియు భారతదేశ సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధికి వాటి సహకారం యొక్క అంచనాను అందిస్తుంది.

నివేదిక యొక్క కీలక ఫలితాలు:

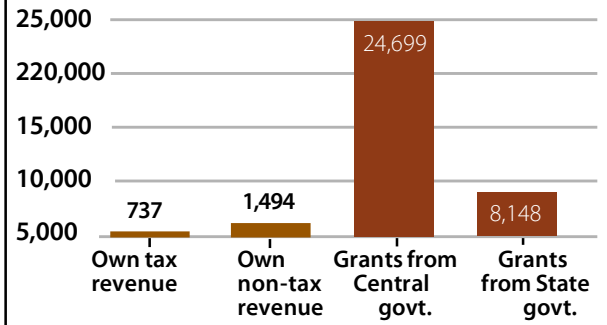
- గ్రాంట్ల పై ఆధారపడటం:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు రాష్ట్ర మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వాల నుండి వచ్చే గ్రాంట్లపై ఎక్కువగా ఆధారపడతాయి, వాటి ఆదాయంలో కేవలం 1% మాత్రమే స్వతంత్రంగా ఆర్జిస్తాయి. ఇది నిధుల కోసం బాహ్య వనరులపై గణనీయంగా ఆధారపడటాన్ని సూచిస్తుంది.

The chart shows revenue per Panchayat in percentage terms in 2022-23

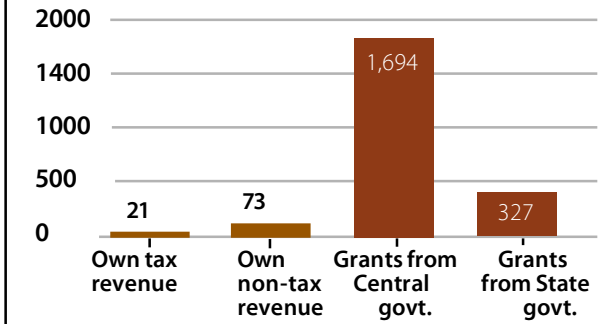

- మొత్తం ఆదాయం:** 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరంలో, భారతదేశంలో పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల మొత్తం ఆదాయం రూ. 35,354 కోట్లు. ఇది గణనీయమైన మొత్తం అయినప్పటికీ, దానిలో ఎక్కువ భాగం స్వంత ఆదాయ వనరుల కంటే గ్రాంట్ల నుండి వస్తుంది.
- సొంత రాబడి వర్షెస్ గ్రాంట్లు:** కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుండి వచ్చిన గ్రాంట్లతో పోలితే పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల స్వంత పన్ను రాబడి (ప్రతి పంచాయతీకి రూ. 21,000) మరియు పన్నేతర ఆదాయం (ప్రతి పంచాయతీకి రూ. 73,000) ద్వారా వచ్చిన నిధులు తక్కువగా ఉంటాయి.
- రాష్ట్రాల వారీగా పనితీరు:** కేరళ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రతి పంచాయతీకి అధిక సగటు ఆదాయాలతో నిలుస్తాయి, ఇది ఇతర రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే మెరుగైన ఆదాయ ఉత్పత్తి సామర్థ్యాలను సూచిస్తుంది. దీనికి విరుద్ధంగా, ఆంధ్రప్రదేశ్, హర్యానా, మిజోరాం, పంజాబ్ మరియు ఉత్తరాఖండ్ వంటి రాష్ట్రాలు ప్రతి పంచాయతీకి తక్కువ ఆదాయాన్ని ప్రదర్శిస్తాయి, ఇది ఆదాయ ఉత్పత్తిలో సవాళ్లను సూచిస్తుంది.

The chart shows revenue receipts of panchayats in 2022-23. Figures in Rs.crore

The chart shows the average revenue per panchayat in 2022-23. Figures in Rs.thousand

పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల విధులు మరియు ఆర్థిక వ్యవహారాలు

- బాధ్యతల విస్తరణ:** 1992లో భారత రాజ్యాంగానికి చేసిన 73వ సవరణ పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల బాధ్యతలను గణనీయంగా విస్తరించింది, పదకొండవ షెడ్యూల్లో వివరించిన 29 విషయాలను వారికి అప్పగించింది. ఈ సబ్జెక్టులు గ్రామీణాభివృద్ధి, విద్య, ఆరోగ్యం, వ్యవసాయం మరియు మరిన్ని వంటి స్థానిక అభివృద్ధి మరియు పాలనకు కీలకమైన అనేక అంశాలను కలిగి ఉంటాయి.
- స్వంత వనరులు:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు పన్నులు (ఆస్తి పన్నులు వంటివి) మరియు పన్నేతర రాబడి (ఫీజులు మరియు జరిమానాలు వంటివి) సహా వాటి స్వంత ఆదాయ వనరులను కలిగి ఉంటాయి. అవి భూమి అమ్మకం నుండి మూలధన ఆదాయాలను కూడా పొందుతాయి. అయినప్పటికీ, ఈ స్వంత వనరులు వాటి మొత్తం ఆదాయంలో ఒక చిన్న భాగాన్ని మాత్రమే అందిస్తాయి.

- **ప్రభుత్వ నిధులు:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు ప్రభుత్వ ఉన్నత స్థాయిల నుండి సహాయక గ్రాంట్లు, రుణాలు మరియు రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘాల నుండి సిఫార్సుల రూపంలో గణనీయమైన నిధులను స్వీకరిస్తాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి పథకాల అమలు, మౌలిక సదుపాయాల కల్పన, సాధారణ పరిపాలనకు ఈ నిధులు అవసరం.

నివేదికలో ప్రధానంగా చూపబడిన సవాళ్లు మరియు పరిమితులు :

- **పరిమిత స్వంత ఆదాయాలు:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు తగినంత స్వంత ఆదాయాన్ని సంపాదించుకోవడంలో సవాళ్లను ఎదుర్కొంటాయి. స్థానిక పన్నులు మరియు రుసుముల ద్వారా అవి సంపాదించే ఆదాయం వాటి మొత్తం రాబడితో పోలిస్తే చాలా తక్కువగా ఉంటుంది, ఇది ప్రాథమికంగా గ్రాంట్-ఆధారితమైనది.
- **తక్కువ వ్యయం:** వాటి బాధ్యతలు మరియు రాబడి ఉన్నప్పటికీ, పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు తక్కువ వ్యయ స్థాయిలను ప్రదర్శిస్తాయి, అన్ని రాష్ట్రాలలో స్థూల రాష్ట్ర దేశీయ ఉత్పత్తిలో ఇది 0.6% కంటే తక్కువగానే ఉంది. ఇది నిధుల యొక్క సంభావ్య తక్కువ వినియోగం లేదా ఖర్చులో అసమర్థతలను సూచిస్తుంది.
- **గ్రాంట్లపై ఆధారపడడం:** ఉన్నత ప్రభుత్వ స్థాయిల నుండి (మొత్తం రాబడిలో దాదాపు 95%) గ్రాంట్లపై అధికంగా ఆధారపడటం పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల యొక్క ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తిని పరిమితం చేస్తుంది, స్థానిక పాలనలో వాటి నిర్ణయాధికారం మరియు ప్రభావాన్ని సమర్థవంతంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.
- **అంతర్-రాష్ట్ర వ్యత్యాసాలు:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలకు అధికారాలు మరియు విధుల పంపిణీకి సంబంధించి రాష్ట్రాలలో గణనీయమైన వ్యత్యాసాలు ఉన్నాయి, ఇది వాటి సామాజిక-ఆర్థిక ఫలితాలను ప్రభావితం చేస్తుంది. వికేంద్రీకరణ యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఎత్తిచూపుతూ అధిక స్థాయి అధికార వికేంద్రీకరణ ఉన్న రాష్ట్రాలు మెరుగైన ఫలితాలను చూపుతాయి.

ముందుకు మార్గం :

- **ఆదాయ ఉత్పత్తిని పెంచడం:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు తమ ఆదాయ-ఉత్పాదక సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచుకోవడానికి వినూత్న విధానాలను అన్వేషించాలి. ఇందులో పన్ను ఆధారాన్ని విస్తరించడం, పరిపాలనాపరమైన మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచడం మరియు రాబడి సేకరణ కోసం స్పష్టమైన మార్గదర్శకాలను అమలు చేయడం వంటివి ఉండవచ్చు.
- **న్యాయబద్ధమైన ఆదాయ భాగస్వామ్యం:** ప్రకరణ 243(బి) ను మరియు రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘాల యొక్క సిఫార్సులను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడం ద్వారా వివిధ స్థాయిల ప్రభుత్వాల మధ్య న్యాయమైన రాబడి భాగస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించవచ్చు, పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలకు మరింత స్థిరమైన మరియు అంచనా వేయదగిన నిధుల మూలాన్ని అందించవచ్చు.
- **స్థానిక పరిపాలనను బలోపేతం చేయడం:** స్థానిక పరిపాలనా సిబ్బంది మరియు అధికారుల సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడంలో పెట్టుబడి పెట్టడం పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలలో ఆర్థిక నిర్వహణ పద్ధతులను మెరుగుపరుస్తుంది, ఇది వనరుల మెరుగైన వినియోగానికి మరియు మెరుగైన పాలనకు దారితీస్తుంది.
- **వికేంద్రీకరణను ప్రోత్సహించడం:** స్థానిక అభివృద్ధి మరియు పాలనలో తమ పాత్రను పెంపొందించడానికి వికేంద్రీకరణను ప్రోత్సహించడానికి మరియు పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలకు అధికారం కల్పించడానికి మరిన్ని ప్రయత్నాలు అవసరం. వీటిలో పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలకు మరిన్ని అధికారాలు మరియు

విధులను అప్పగించడం మరియు భాగస్వామ్య నిర్ణయాత్మక ప్రక్రియలను ప్రోత్సహించడం వంటివి ఉండవచ్చు.

ముగింపు :

- **పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల పాత్ర:** గ్రామీణ జనాభా మరియు ప్రభుత్వ ఉన్నత స్థాయిల మధ్య ప్రాథమిక అనుసంధానంగా పనిచేస్తూ అట్టడుగు స్థాయి అభివృద్ధి మరియు పాలనలో పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. గ్రామీణ భారతదేశం అంతటా సమర్థవంతమైన మరియు సమగ్రమైన అభివృద్ధిని నిర్ధారించడానికి పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలను బలోపేతం చేయడం ఎంతో అవసరం.
- **సాధికారత:** పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల సాధికారత స్థానిక స్వీయ-పరిపాలన కోసం మహాత్మా గాంధీ యొక్క దార్శనికతకు అనుగుణంగా ఉంటుంది, అభివృద్ధికి 'దిగువ నుండి పైకి' విధానాల యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.
- **ఆవిష్కరణ మరియు పారదర్శకత:** భారతదేశ పాలనా చట్రంలో పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల ప్రభావం మరియు సుస్థిరతను మెరుగుపరచడానికి పంచాయతీ స్థాయిలో ఆవిష్కరణలను స్వీకరించడం, పారదర్శకతను ప్రోత్సహించడం మరియు జవాబుదారీతనాన్ని పెంపొందించడం కీలకం.

2. పీపిఎం పేమెంట్స్ బ్యాంక్ పై అదనపు పరిమితులను విధించిన రిజర్వు బ్యాంకు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భారతదేశం యొక్క డిజిటల్ చెల్లింపుల పర్యావరణ వ్యవస్థలో ప్రముఖ సంస్థ అయిన పీపిఎం పేమెంట్స్ బ్యాంక్ (పిపిబి)పై భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంకు (ఆర్బీఐ) మరిన్ని పరిమితులను విధించింది.

మరింత సమాచారం

- కస్టమర్ ఖాతాలు, ప్రి-పెయిడ్ సాధనాలు, వాలెట్లు, ఫాస్ట్ ట్యాగ్లు మొదలైన వాటిలో తాజా డిపాజిట్లను స్వీకరించడం నుండి పిపిబి నిషేధించబడింది. ఇది ఫిబ్రవరి 29, 2024 నుండి అమలులోకి వస్తుందని మొదట ప్రకటించినా మరొక 15 రోజులు పెంచబడినది.
- ఈ పునఃనిబంధనలను విధించేందుకు 1949 బ్యాంకింగ్ నియంత్రణ చట్టంలోని సెక్షన్ 35వ ప్రకారం ఆర్బీఐ తన అధికారాలను ఉపయోగించుకుంది.

- పిపిబి యొక్క కార్యకలాపాలకు సంబంధించి, బాహ్య ఆడిటర్లు గమనించినట్లు పదే పదే ఉల్లంఘనలకు పాల్పడటం మరియు ప్రధానంగా పర్యవేక్షణా ఆందోళనల కారణంగా ఈ చర్య తీసుకోబడినది.

చెల్లింపు బ్యాంకుల గురించి

- భారతదేశంలో ఆర్థిక సమ్మిళితత్వాన్ని పెంపొందించే లక్ష్యంతో నలికేట్ మోర్ కమిటీ సిఫార్సుల ఆధారంగా చెల్లింపు బ్యాంకుల (పేమెంట్స్ బ్యాంక్స్) భావన ప్రవేశపెట్టబడింది.
- పేమెంట్ బ్యాంకులు బ్యాంకింగ్ రెగ్యులేషన్ యాక్ట్ 1949 పరిధిలో పనిచేస్తాయి మరియు పబ్లిక్ లిమిటెడ్ కంపెనీలుగా రిజిస్టర్ చేసుకొని ఆర్బిఐ నుండి లైసెన్స్ లను పొందవలసిన అవసరం ఉంది.
- డిపాజిట్లను అంగీకరించడం, చెల్లింపులకు వీలుకల్పించడం మరియు చెల్లింపు సేవలను అందించడం వంటి అనేక బ్యాంకింగ్ కార్యకలాపాలను నిర్వహించడానికి ఈ పేమెంట్స్ బ్యాంకులు అనుమతించబడతాయి.
- అయినప్పటికీ, వారు రుణాలు ఇచ్చే కార్యకలాపాలలో పాల్గొనడం లేదా క్రెడిట్ కార్డలను జారీ చేయడం నుండి పరిమితం చేయబడ్డారు.

పరిమితులు మరియు సవాళ్లు :

- చెల్లింపు బ్యాంకుల యొక్క ఒక ప్రధాన పరిమితి ఏమిటంటే, సాంప్రదాయ బ్యాంకులకు ప్రాథమిక ఆదాయ వనరు అయిన రుణం ద్వారా ఆదాయాన్ని పొందలేకపోవడం.
- అంతేకాకుండా, వాటి కార్యకలాపాల యొక్క డిజిటల్ స్వభావం కారణంగా డిజిటల్ అవస్థాపనలో గణనీయమైన పెట్టుబడులు పెట్టవలసిరావడం వాటికి ఆర్థిక సవాళ్లను కలిగిస్తుంది.
- మొబైల్ బ్యాంకింగ్ సేవలు, ఏకీకృత చెల్లింపు ఇంటర్ ఫేస్ లు మరియు ఇతర డిజిటల్ సొల్యూషన్లను అందించే సాంప్రదాయ బ్యాంకుల నుండి చెల్లింపు బ్యాంకులు గట్టి పోటీని ఎదుర్కొంటున్నాయి.

3. ఆర్థిక వ్యవహారాల విభాగం యొక్క 'ది ఇండియన్ ఎకానమీ : ఎ రివ్యూ'

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ క్రింది ఆర్థిక వ్యవహారాల విభాగం 'ది ఇండియన్ ఎకానమీ : ఎ రివ్యూ' పేరుతో ఒక నివేదికను విడుదల చేసింది.

ముఖ్య సమాచారం

- దీనిని భారత ప్రభుత్వ ప్రధాన ఆర్థిక సలహాదారు వి. అనంత నాగేశ్వరన్, తన ఆర్థికవేత్తల బృందంతో కలిసి రచించారు.
- ఈ పత్రం ఆర్థిక వ్యవహారాల విభాగం రూపొందించిన 'ఎకనామిక్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా' కి భిన్నంగా ఉందని గమనించడం ముఖ్యం. బదులుగా, ఇది గత దశాబ్దంలో భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క పథం యొక్క విశ్లేషణను అందిస్తుంది, దాని గత పనితీరు, ప్రస్తుత స్థితి మరియు సంభావ్య భవిష్యత్ పరిణామాలపై సమగ్ర వివరాలను అందిస్తుంది.

నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు

- ప్రధాన ఆర్థిక సలహాదారు 2024 ఆర్థిక సంవత్సరంలో భారత ఆర్థిక వ్యవస్థకు కనీసం 7% వృద్ధి రేటును అంచనా వేశారు.
- అనేక ఆర్థిక వ్యవస్థలు దాదాపు 2% వద్ద వృద్ధి చెందుతూ ప్రపంచ ఆర్థిక వృద్ధి మందగించినప్పటికీ, భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ ముఖ్యంగా బాగా పని చేస్తుందని అంచనా వేయబడింది.
- ఈ పత్రం తయారీ రంగంలో అతి-ప్రపంచీకరణ యుగం ముగింపు గురించి చర్చిస్తుంది. అయినప్పటికీ, ప్రపంచ సరఫరా గొలుసుల లోతైన ఏకీకరణ

కారణంగా పూర్తి అప్రపంచీకరణ ఆసన్నం కాలేదని సూచిస్తుంది. బదులుగా, ఉత్పత్తి యొక్క ఆన్ షోరింగ్ మరియు ఫ్రెండ్-షోరింగ్ వంటి వ్యూహాలపై భారతదేశం దృష్టి సారిస్తోంది.

- **మౌలిక సదుపాయాలు మరియు ప్రజల అంచనాలు:** మౌలిక సదుపాయాలు మెరుగుపడుతూ ఉండటం మరియు ఆర్థిక మినహాయింపు తగ్గుతూ ఉండటంతో, ప్రజల అంచనాలు పెరుగుతున్నాయి. లాజిస్టిక్స్ ఖర్చులను తగ్గించడం మరియు భారతదేశానికి ప్రయోజనాలు ఉన్న మార్కెట్ వాటాను నిర్వహించడానికి మరియు విస్తరించడానికి ఉత్పత్తి నాణ్యతలో పెట్టుబడి పెట్టడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను పత్రం నొక్కి చెబుతుంది.
- **హాత కార్యక్రమాలు మరియు శక్తి పరివర్తన:** అంతర్జాతీయ ఒత్తిడి మధ్య శిలాజ ఇంధనంపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం ద్వారా ఆర్థిక వృద్ధిని సమతుల్యం చేయడం ఒక ముఖ్యమైన సవాలు. నిరంతర ఆర్థిక వృద్ధికి భరోసా ఇస్తూనే స్వచ్ఛమైన ఇంధన వనరులకు భారతదేశం మారవలసిన అవసరాన్ని ఈ పత్రం గుర్తిస్తుంది.
- **ప్రభుత్వ రంగం పెట్టుబడులు:** ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ రంగ మూలధన పెట్టుబడిని ముఖ్యంగా భౌతిక మరియు డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలలో గణనీయంగా పెంచింది. ఈ పెట్టుబడి ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడం మరియు భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క మొత్తం పోటీతత్వాన్ని మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **ఆర్థిక రంగం మరియు గృహ ఆర్థిక ఆరోగ్యం:** చురుకైన రుణ సదుపాయంతో ఆర్థిక రంగం ఆరోగ్యకరమైనదిగా వర్ధిల్లబడింది. బ్యాంక్ ఖాతాలు మరియు డిపాజిట్లలో చెప్పుకోదగ్గ వృద్ధితో పాటు 2019 నుండి పెరిగిన ఆర్థిక ఆస్తలు మరియు బాధ్యతలతో భారతీయ కుటుంబాలు ఆర్థిక పటిష్టతను కనబరుస్తున్నాయి, ఇది నికర ఆర్థిక ఆస్తలను మెరుగుపరిచేందుకు దారితీసింది.
- **శ్రామిక మార్కెట్ గతిశీల మార్పులు :** కోవిడ్ తర్వాత, నిరుద్యోగం రేటు తగ్గింది, ముఖ్యంగా మహిళలు మరియు యువకులలో శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్యం పెరిగింది. ఇది భారతీయ కార్మిక మార్కెట్లో సానుకూల పరిణామాలను సూచిస్తుంది.
- **ఆర్థిక మరియు బాహ్య రంగ నిర్వహణ:** 2014 నుండి, భారతదేశం అధిక ఆర్థిక మరియు కరెంట్ ఖాతా లోటులను, అలాగే రెండంకెల ద్రవ్యోల్బణాన్ని సమర్థవంతంగా నిర్వహించింది. ప్రస్తుతం, దేశం నియంత్రిత ద్రవ్యోల్బణం, తక్కువ ఆర్థిక లోటు మరియు నిర్వహించదగిన కరెంట్ ఖాతా లోటును నిర్వహిస్తుంది, ఇది మంచి స్థూల ఆర్థిక నిర్వహణను ప్రతిబింబిస్తుంది.
- **విదేశీ మారక నిల్వలు:** భారతదేశం యొక్క విదేశీ మారక నిల్వలు దాదాపు పదకొండు నెలల దిగుమతుల కొరకు సరిపోతాయి, ఇది బలమైన ఆర్థిక స్థితిని సూచిస్తుంది మరియు దేశం యొక్క బాహ్య రంగానికి స్థిరత్వాన్ని అందిస్తుంది.

భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ ఎదుర్కొంటున్న కీలక సవాళ్లు :

- **భౌగోళిక ఆర్థిక విభజన మరియు అతి ప్రపంచీకరణ యొక్క మందగమనం:** ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థలో పెరిగిన విభజన భారతదేశ ఆర్థిక వృద్ధికి మరియు అంతర్జాతీయ వాణిజ్య పునఃసంబంధాలకు సవాళ్లను కలిగిస్తుంది.
- **ఇంధన భద్రత మరియు ఆర్థిక వృద్ధి పర్సన్ శక్తి పరివర్తన మధ్య రాజీ:** సుస్థిరత దిశగా శక్తి పరివర్తన యొక్క అవశ్యకతకు వ్యతిరేకంగా ఇంధన భద్రత మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని సమతుల్యం చేయడంలో భారతదేశం గందరగోళాన్ని ఎదుర్కొంటుంది.
- **మానవ మూలధన అభివృద్ధి:** ప్రతిభావంతులైన మరియు తగిన నైపుణ్యం కలిగిన శ్రామిక శక్తి లభ్యతను నిర్ధారించడం ఆర్థిక వృద్ధిని కొనసాగించడానికి కీలకమైనది. నైపుణ్యం కలిగిన శ్రామిక శక్తిని పెంపొందించడానికి అన్ని

స్థాయిలోని పారశాలల్లో వయస్సుకు తగిన అభ్యాస ఫలితాలను సాధించడంపై దృష్టి పెట్టడం.

- కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క ప్రభావం: కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క అగమనం భారత ఆర్థిక వ్యవస్థకు అవకాశాలు మరియు సవాళ్లు రెండింటినీ అందిస్తుంది. అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి పేపర్ అంచనా ప్రకారం 40% ప్రపంచ ఉపాధి కృత్రిమ మేధస్సు ప్రభావానికి గురవుతుంది, ఇది వ్యూహాత్మక అనుసరణ మరియు శ్రామిక శక్తి యొక్క పునః నైపుణ్యం యొక్క అవసరాన్ని ఎత్తిచూపుతుంది.

భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క దృఢత్వానికి దోహదపడుతున్న అంశాలు :

- **దేశీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ:** రాబోయే మూడు సంవత్సరాల్లో 7% కంటే ఎక్కువ వృద్ధి రేటు అంచనా వేయబడింది, భారతదేశం 5 ట్రిలియన్ డాలర్ల జీడిపీ లక్ష్యంతో ప్రపంచవ్యాప్తంగా మూడవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థగా నిలిచింది. దృఢమైన డిజిటల్ పబ్లిక్ అవస్థాపన ఆథెంటికేషన్ పర్యావరణ వ్యవస్థను మార్చి, ఈ-కేవలసీ ఖర్చులను గణనీయంగా తగ్గించింది.
- **స్థూల ఆర్థిక స్థిరత్వం:** 2014-15లో ధరల స్థిరీకరణ నిధి ఏర్పాటు ఆర్థిక వ్యవస్థలో ధరల అస్థిరతను సమర్థవంతంగా నిర్వహించింది.
- **మానవ వనరులు:** 2015-16 మరియు 2019-21 మధ్య 13.5 కోట్ల మంది భారతీయులు పేదరికం నుండి బయటపడటంతో బహుమితీయ పేదరికంలో గణనీయమైన తగ్గింపు. ఇంకా, మహిళా శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్య రేటు 2017-18లో 23.3% నుండి 2022-23లో 37%కి గణనీయమైన పెరుగుదల.
- **భారతదేశం యొక్క విదేశీ రంగం:** భారతదేశం 2023లో 125 బిలియన్ డాలర్లను అందుకుంటూ ప్రపంచవ్యాప్తంగా కార్మికుల రెమిటెన్స్ లో అతిపెద్ద గ్రహీతగా అవతరించింది. జీడిపీకి నిష్పత్తి ప్రకారం విదేశీ రుణం 2013లో 22.4% నుండి సెప్టెంబర్ 2023 నాటికి 18.6%కి తగ్గింది.

4. కనీస మద్దతు ధరకు చట్టబద్ధత కోసం డిమాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కనీస మద్దతు ధర (మినిమమ్ సపోర్టింగ్ ప్రైస్-ఎం.ఎస్.పి)ని చట్టబద్ధం చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ పంజాబ్ మరియు హర్యానా నుండి రైతులు ప్రస్తుతం ఢిల్లీకి పాదయాత్ర చేస్తున్నారు.

కనీస మద్దతు ధర గురించి

- ఎంఎస్పి రైతులకు కీలకమైనది, ఎందుకంటే ఇది వ్యవసాయ ధరలలో, ముఖ్యంగా అత్యధిక ఉత్పత్తి సంవత్సరాల్లో వ్యవసాయోత్పత్తుల ధరల తీవ్ర పతనానికి వ్యతిరేకంగా వారికి భద్రతా వలయాన్ని అందిస్తుంది.
- అయినప్పటికీ, కనీస మద్దతు ధరకి ప్రస్తుతం చట్టబద్ధమైన మద్దతు లేదు, అంటే రైతులు చట్టబద్ధంగా హామీ ఇవ్వబడిన హక్కుగా డిమాండ్ చేయలేరు.
- వివిధ రకాల ఖరీఫ్, రబీ మరియు వాణిజ్య పంటలను కలుపుకొని 22 పంటలకు కనీస మద్దతు ధర ప్రకటించబడింది. వీటిలో పాటు:
  - 14 ఖరీఫ్ పంటలు (వరి, జొన్న, సబ్బ, మొక్కజొన్న, రాగి, కంది, పెసర, మినుము, వేరుశనగ, సోయాబీన్, పొద్దుతిరుగుడు, నువ్వులు, వెల్లి నువ్వులు, పత్తి), 6 రబీ పంటలు (గోధుమ, బార్లీ, పప్పు, మసూర్/పప్పు, రాప్సీడ్ మరియు ఆవాలు, మరియు కుసుమ) మరియు
  - 2 వాణిజ్య పంటలు (జనపనార మరియు కొబ్బరి).

- అదనంగా, టోరియా మరియు పీచు తీసిన కొబ్బరి కోసం కనీస మద్దతు ధర కూడా వరుసగా రాప్సీడ్ మరియు ఆవాలు మరియు కొబ్బరి యొక్క కనీస మద్దతు ధరల ఆధారంగా నిర్ణయించబడుతుంది.
- అదనంగా, చెరకు కోసం న్యాయమైన మరియు లాభదాయక ధర నిర్ణయించబడింది, ఇది రైతులు తమ చెరకు ఉత్పత్తులకు కనీస ధరను పొందేలా చేస్తుంది.
- కమీషన్ ఫర్ అగ్రికల్చరల్ కాస్ట్స్ అండ్ ప్రైసిస్ (సిఎసిపి) సిఫార్సుల ఆధారంగా ప్రతి విత్తనాల సీజన్ ప్రారంభంలో ఆర్థిక వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటీ కనీస మద్దతు ధరని నిర్ణయిస్తుంది. సిఎసిపి డిమాండ్-సపై గతిశీలతలు, ఉత్పత్తి ఖర్చులు, మార్కెట్ పోకడలు, అంతర్-పంట ధరల సమానత్వం మరియు దాని సిఫార్సులను చేస్తున్నప్పుడు వినియోగదారులపై ప్రభావాలు వంటి వివిధ అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది.
- సిఎసిపి ఉత్పత్తి వ్యయ అంచనాల ఆధారంగా వివిధ రాష్ట్రాల్లోని ప్రతి పంటకు వేర్వేరు ఖర్చులను (ఎ2, ఎ2 + ఎఫ్ఎల్, సి2) లెక్కిస్తుంది.
- ఎ2 ఖర్చు రైతు ద్వారా నేరుగా చెల్లించే అన్ని చెల్లింపు ఖర్చులను కవర్ చేస్తుంది, అయితే ఎ2+ఎఫ్ఎల్ చెల్లించని కుటుంబ శ్రమ విలువను కలిగి ఉంటుంది. సి2 ఖర్చు అనేది అత్యంత సమగ్రమైనది, స్వంత భూమి మరియు స్థిర మూలధన ఆస్తుల కోసం అడ్డలు మరియు వడ్డీని కలుపుతుంది. అయితే, ప్రభుత్వం ఎ2+ఎఫ్ఎల్ ఆధారంగా కనీస మద్దతు ధరని ప్రకటించింది, రైతుల కోసం జాతీయ కమిషన్ ప్రతిపాదించిన సి2+50% సిఫారసు చేయలేదు.

కనీస మద్దతు ధర యొక్క ప్రయోజనాలు

- **ధరల స్థిరత్వం:** కనీస మద్దతు ధర వ్యవసాయ ధరలను స్థిరీకరించడంలో సహాయపడుతుంది, తీవ్ర హెచ్చుతగ్గులను నివారిస్తుంది మరియు వినియోగదారులకు స్థావర నిర్ధారిస్తుంది.
- **ఉత్పత్తి ప్రోత్సాహం:** ఇది రైతుల ఉత్పత్తులకు సరసమైన ధరను అందించడం ద్వారా వ్యవసాయ ఉత్పత్తిని పెంచడానికి వారిని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **ఆహార భద్రత:** కనీస మద్దతు ధర ప్రధానమైన పంటల ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించడం, దిగుమతులపై ఆధారపడటం తగ్గించడం మరియు దేశీయ ఆహార భద్రతను పెంచడం ద్వారా స్థిరమైన ఆహార సరఫరాను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **ఆదాయ భద్రత:** ఇది రైతులకు వారి పంటలకు హామీ ఇవ్వబడిన కనీస ధరను అందిస్తుంది, ముఖ్యంగా మార్కెట్ అస్థిరత సమయంలో స్థిరమైన మరియు అంచనా వేయదగిన ఆదాయాన్ని అందిస్తుంది.

చట్టపరమైన కనీస మద్దతు ధర చాలా ఎక్కువ చేయబడటం

- **కనీస మద్దతు ధర వ్యయాలను తప్పుగా అర్థం చేసుకోవడం:** వ్యవసాయ మార్కెట్లపై సరైన అవగాహన లేకపోవడం మరియు ధరలను స్థిరీకరించడంలో కనీస మద్దతు ధర పాత్ర కారణంగా కనీస మద్దతు ధరలకు హామీ ఇచ్చే ఆర్థిక వ్యయాల గురించిన ప్రకటనలు అతిగా చెబుతాయి.
- **కనీస మద్దతు ధర యొక్క ఉద్దేశ్యం:** కనీస మద్దతు ధర అవసరమైన వ్యవసాయ వస్తువుల ధరల స్థిరత్వాన్ని నిర్ధారిస్తుంది, ధరలు కనీస మద్దతు ధర కంటే తగ్గినప్పుడు ప్రభుత్వ జోక్యం ద్వారా మార్కెట్ ధరల అస్థిరత నుండి రైతులను రక్షించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **పరిమిత అమలు:** సంవత్సరానికి 23 పంటలకు కనీస మద్దతు ధర ప్రకటించబడినప్పటికీ, ఇది వరి మరియు గోధుమలకు, అప్పుడప్పుడు పప్పుధాన్యాలు మరియు ఇతర పంటలకు మాత్రమే సమర్థవంతంగా అమలు చేయబడుతుంది. రైతులు ఉద్దేశించిన విధంగా ఎంఎస్పిని సక్రమంగా అమలు చేయాలని డిమాండ్ చేస్తున్నారు.

5. ఆహార ధాన్యాల కోసం పబ్లిక్ స్టాక్ హోల్డింగ్

- **మితిమీరిన ఆర్థిక అవసరాల భయం:** అధిక ఆర్థిక వ్యయాలపై ఆందోళనల కారణంగా ప్రభుత్వాలు కనీస మద్దతు ధరని చట్టబద్ధం చేయడానికి వెనుకాడుతున్నాయి, రూ. 10-18 లక్షల కోట్ల వరకు ఉన్న గణాంకాలు ఎక్కువగా అపోహల ఆధారంగా తేలుతున్నాయి.
- **ప్రభుత్వ సేకరణ:** కనీస మద్దతు ధరకి హామీ ఇవ్వడం వలన ప్రభుత్వం మొత్తం వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను సేకరించాల్సి ఉంటుందనేది అపోహ. మార్కెట్ ధరలు కనీస మద్దతు ధర కంటే తగ్గినప్పుడు మాత్రమే ప్రభుత్వ జోక్యం అవసరం.
- **సేకరణ డేటా:** ప్రభుత్వం యొక్క బియ్యం మరియు గోధుమల సేకరణ ఇటీవలి సంవత్సరాలలో లక్ష్యాల కంటే తక్కువగా ఉంది. ఇది మార్కెట్ ధరలు కనీస మద్దతు ధర కంటే తక్కువగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే జోక్యం అవసరమని సూచిస్తుంది.
- **జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం బాధ్యతలు:** కనీస మద్దతు ధర హామీతో సంబంధం లేకుండా జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం కింద సేకరణ అవసరం, ఇది ప్రధానంగా రైతులకు కాకుండా వినియోగదారులకు ప్రయోజనం చేకూరుస్తుంది.
- **లాభదాయక అవకాశాలు:** మార్కెట్ ధరలు ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు దేశీయంగా లేదా అంతర్జాతీయంగా విక్రయించడం ద్వారా ప్రభుత్వం సేకరించిన ఉత్పత్తుల నుండి లాభం పొందవచ్చు, ఇది ధర స్థిరీకరణకు దోహదం చేస్తుంది.
- **కనీస మద్దతు ధర సంస్కరణ ఆవశ్యకత:** ప్రాంతీయ అసమతుల్యతలను పరిష్కరించడానికి మరియు వ్యవసాయ పెట్టుబడులు మరియు వైవిధ్యకరణను ప్రోత్సహించడానికి పంటల యొక్క పెద్ద బుట్టకు వర్తించే విభిన్నమైన మరియు విస్తరించిన కనీస మద్దతు ధర వ్యవస్థ అవసరం.
- **కనీస మద్దతు ధర హామీ యొక్క ఆర్థిక ప్రయోజనాలు:** కనీస మద్దతు ధర హామీ వ్యవసాయ ఆర్థిక వ్యవస్థలో అసమతుల్యతను సరిదిద్దగలదు, ధరల స్థిరీకరణకు దోహదం చేస్తుంది, వినియోగదారుల ప్రయోజనాలను కాపాడుతుంది మరియు గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను పునరుద్ధరించగలదు.

కనీస మద్దతు ధరని చట్టబద్ధం చేయాలని డిమాండ్:

- వివిధ మార్కెట్ కారకాల కారణంగా రైతులు తరచుగా తమ ఉత్పత్తులను ఎమ్ఎస్పి కంటే తక్కువగా విక్రయిస్తారు. ఎంఎస్పిని చట్టబద్ధం చేయడం వల్ల రైతులకు తమ పంటలను ప్రభుత్వ హామీ ధరకు విక్రయించే చట్టపరమైన హక్కు లభిస్తుంది, వారికి ఆర్థిక భద్రత మరియు స్థిరత్వం లభిస్తుంది.

కనీస మద్దతు ధర చట్టబద్ధతతో సంబంధం కలిగియున్న సమస్యలు:

- **వక్రీకరించిన పంట ఎంపిక:** కనీస మద్దతు ధర తరచుగా వరి మరియు గోధుమ వంటి నిర్దిష్ట పంటలపై దృష్టి సారిస్తుంది, ఇది అసమతుల్య పంట ఎంపిక మరియు ఇతర పంటలను నిర్లక్ష్యం చేయడం వలన వ్యవసాయ వైవిధ్యం మరియు స్థిరత్వాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది.
- **మార్కెట్ వక్రీకరణలు:** కనీస మద్దతు ధరలు పంటల విధానాలను ప్రభావితం చేయడం ద్వారా మార్కెట్ గతిశీలతలను వక్రీకరిస్తాయి మరియు కొన్ని పంటల మిగులు ఉత్పత్తికి దారితీస్తాయి, ఫలితంగా నిల్వ సవాళ్లు, మార్కెట్ అసమర్థతలు మరియు ధరల వక్రీకరణలు ఏర్పడతాయి.
- **నిల్వ మరియు సరకు రవాణా సవాళ్లు:** కనీస మద్దతు ధరని అమలు చేయడానికి, పెద్ద మొత్తంలో సేకరించిన వ్యవసాయోత్పత్తులను నిర్వహించడానికి పటిష్టమైన నిల్వ మరియు లాజిస్టిక్స్ మౌలిక సదుపాయాలు అవసరం. సరిపోని సౌకర్యాలు వృధా మరియు నిల్వ సంబంధిత నష్టాలకు దారి తీయవచ్చు.
- **ఆర్థిక భారం:** హామీ ధరల వద్ద పంటలను సేకరించడం మరియు మిగులు స్టాక్ నిర్వహణకు ప్రభుత్వ బడ్జెట్ మరియు ఆర్థిక ఆరోగ్యంపై ప్రభావం చూపే గణనీయమైన ఆర్థిక వనరులు అవసరం.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ యొక్క 13వ మంత్రివర్గ సమావేశంలో, ఆహార ధాన్యాల కోసం పబ్లిక్ స్టాక్ హోల్డింగ్ సమస్యకు పరిష్కారం కోసం భారతదేశం వాదిస్తుంది.

పబ్లిక్ స్టాక్ హోల్డింగ్ సమస్య :

- పబ్లిక్ స్టాక్ హోల్డింగ్ అనేది ఆహార భద్రతను నిర్వహించడానికి మరియు ఆకలి నుండి దుర్బలమైన జనాభాను రక్షించడానికి ప్రభుత్వాలు ఉపయోగించే విధాన సాధనం.
- అత్యవసర పరిస్థితుల్లో స్థిరమైన సరఫరాను నిర్ధారించడానికి లేదా దేశీయ మార్కెట్లో ధరలను స్థిరీకరించడానికి ప్రభుత్వాలు అవసరమైన ఆహార ధాన్యాల నిల్వలను సృష్టించి, నిర్వహిస్తాయి.
- ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నిబంధనల ప్రకారం, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు అందించే వ్యవసాయ సబ్సిడీలు వ్యవసాయ ఉత్పత్తి విలువలో 10 శాతానికి మించకూడదు.
- అయితే, భారతదేశంతో సహా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు, ఈ పరిమితులను ఉల్లంఘించకుండా ఆహార ధాన్యాల కోసం కనీస మద్దతు ధర వంటి పథకాలను విస్తరించేందుకు వీలు కల్పిస్తూ, సమస్యకు శాశ్వత పరిష్కారం కోసం వాదిస్తాయి.

శాంతి నిబంధన గురించి

- 2013లో బాలి మంత్రివర్గ సమావేశంలో, ఆహార సబ్సిడీ సమస్యలపై దేశాల మధ్య విభేదాలను పరిష్కరించడానికి శాంతి నిబంధనను ఏర్పాటు చేశారు.
- అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు 10 శాతం సబ్సిడీ పరిమితిని ఉల్లంఘిస్తే మధ్యవర్తిత్వం నుండి తాత్కాలిక ఉపశమనం పొందాయి, అయితే నాలుగేళ్ల తర్వాత ఈ ఉపశమనం కొనసాగింపుపై ఆందోళనలు నెలకొన్నాయి.

పాశ్చాత్య దేశాల ఆందోళనలు

- యూఎస్ మరియు కెనడా వంటి దేశాలు అధిక సబ్సిడీలు ప్రపంచ వ్యవసాయ ధరలను వక్రీకరిస్తున్నాయని నమ్ముతూ వాటిని విమర్శిస్తాయి.
- డబ్ల్యూటీఓ ప్రకారం బహిరంగ మరియు సరసమైన వాణిజ్యం యొక్క సూత్రాలకు విరుద్ధంగా, నిర్వహించబడే ధరల వద్ద పబ్లిక్ స్టాక్ హోల్డింగ్ భారతదేశం వంటి దేశాలకు అన్యాయమైన పోటీ ప్రయోజనాన్ని అందిస్తుంది.
- శాంతి నిబంధన భారతదేశం ప్రధాన బియ్యం ఎగుమతిదారుగా మారడానికి వీలుకల్పించిందని, ఇది ప్రపంచ వాణిజ్య గతిశీలతను ప్రభావితం చేసిందని విమర్శకులు వాదించారు.
- అంతర్జాతీయ-జాతీయ వాణిజ్యంపై ఇటువంటి సబ్సిడీల యొక్క ప్రతికూల పరిణామాల అవకాశం గురించి కూడా ఆందోళనలు తలెత్తాయి.

భారతదేశం యొక్క వైఖరి

- పబ్లిక్ స్టాక్ హోల్డింగ్ కార్యక్రమాలకు దేశీయ మద్దతు ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ వ్యవసాయంపై ఒప్పందం నిబంధనలకు అనుగుణంగా పరిగణించబడాలని మరియు తగ్గింపు కట్టుబాట్లకు లోబడి ఉండదని భారతదేశం ప్రతిపాదించింది.
- సబ్సిడీ మూలకాన్ని లెక్కించడానికి బాహ్య సూచన ధర 1986-88 కాలం చెల్లిన ధరలతో ముడిపడి ఉందని భారతదేశం వాదించింది, ఇది ప్రస్తుత అంతర్జాతీయ ధరల కారణంగా పెరిగిన సబ్సిడీ లెక్కలకు దారి తీస్తుంది.

- రైతులు మరియు పేద జనాభా ప్రయోజనం కోసం సబ్సిడీ ఆహార ధాన్యాలను అందించడానికి కీలకమైన చర్యగా భారతదేశం జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం, 2013 యొక్క అమలును ప్రధానంగా ప్రస్తావిస్తుంది. ఈ చట్టం యొక్క లక్ష్యాలను నెరవేర్చడానికి సబ్సిడీ రేట్లతో పబ్లిక్ సేకరణ మరియు నిల్వ అవసరమని భావించబడుతుంది.

ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ

- ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ, 1995లో స్థాపించబడింది, దాని 164 సభ్య దేశాలచే చర్చలు మరియు సంతకం చేయబడిన వాణిజ్య ఒప్పందాల ద్వారా స్వేచ్ఛా వాణిజ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఇది వాణిజ్య నియమాలను చర్చించడానికి మరియు ఆర్థిక వివాదాలను పరిష్కరించుకోవడానికి దేశాలకు ఒక వేదికను అందిస్తుంది.
- మంత్రుల సమావేశం, ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ యొక్క అత్యున్నత నిర్ణయాధికార సంస్థ, ప్రతి రెండు సంవత్సరాలకు ఒకసారి సమావేశమవుతుంది.
- ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ సభ్యులందరూ పాల్గొంటారు మరియు బహుళ-పార్శ్వ వాణిజ్య ఒప్పందాల క్రిందికి వచ్చే వివిధ విషయాలపై నిర్ణయాలు తీసుకోవచ్చు.

6. ప్రధాన మంత్రి మత్స్య కిసాన్ సమ్మిద్ధి సహాయ యోజన

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

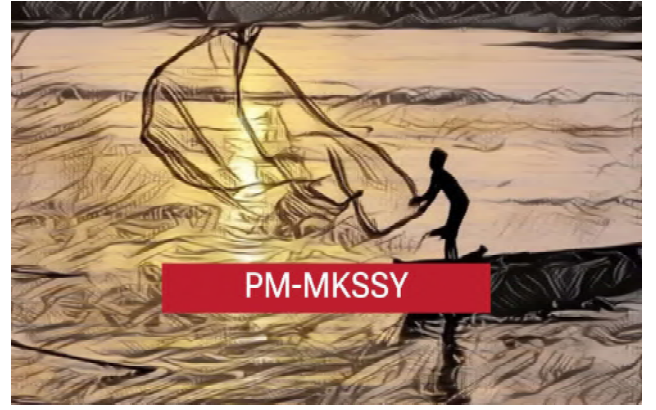
- ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన క్రింద ప్రధాన మంత్రి మత్స్య కిసాన్ సమ్మిద్ధి సహాయ యోజనను కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది.

ప్రధాన మంత్రి మత్స్య కిసాన్ సమ్మిద్ధి సహాయ యోజన గురించి

- ఈ పథకం 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరం నుండి 2026-27 ఆర్థిక సంవత్సరం వరకు అమలులో ఉంటుంది మరియు భారతదేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుంది.
- ప్రధాన మంత్రి మత్స్య కిసాన్ సమ్మిద్ధి సహాయ యోజన కోసం మొత్తం అంచనా రూ. 6,000 కోట్లు. ప్రపంచ బ్యాంకు మరియు ప్రాస్నోకు చెందిన ఏజెన్సీ ప్రాంక్షెన్ డి డెవలప్ మెంట్ వంటి సంస్థల సహకారంతో సహా నిధుల నిర్మాణంలో ప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయం నుండి 50% ఉంటుంది. మిగిలిన 50% లబ్ధిదారులు మరియు ప్రైవేట్ రంగ రుణం ద్వారా పెట్టుబడి పెట్టాలని భావిస్తున్నారు.
- ఉద్దేశించిన లబ్ధిదారులలో మత్స్యకారులు, చేపలు (ఆక్వాకల్చర్) రైతులు, మత్స్య కార్మికులు, చేపల విక్రయదారులు, పరిమిత బాధ్యత భాగస్వామ్యులు, సహకార సంస్థలు, ఫెడరేషన్లు, మరియు స్వయం సహాయక బృందాలు మరియు ఫిష్ ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్ ఆర్గనైజేషన్లు వంటి గ్రామ స్థాయి సంస్థలు ఉంటారు.

భాగాలు (అమలు పూర్వం):

- **మత్స్యరంగాన్ని అధికారికం చేయడం:** ఈ పథకం మత్స్య రంగాన్ని అధికారికం చేయడం మరియు మత్స్య సూక్ష్మ పరిశ్రమలకు లభ్యతను అందుబాటులోకి తేవడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇందుకోసం నేషనల్ ఫిషరీస్ డిజిటల్ ప్లాట్ఫారమ్ (ఎన్ఎఫ్డిపి) ఏర్పాటుచేయబడుతుంది.
- **ఆక్వాకల్చర్ బీమాకు పీలు కల్పించడం:** వాటాదారులలో ఆక్వాకల్చర్ బీమాను స్వీకరించడాన్ని ప్రోత్సహించడానికి చర్యలు తీసుకోబడతాయి.
- **సూక్ష్మ సంస్థలకు మద్దతు ఇవ్వడం:** మత్స్య రంగ విలువ గొలుసు సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచడానికి సహాయం అందించబడుతుంది, ముఖ్యంగా సూక్ష్మ సంస్థలకు మద్దతు ఇవ్వబడుతుంది.

- **భద్రత మరియు నాణ్యత హామీ వ్యవస్థల స్వీకరణ మరియు విస్తరణ:** చేపలు మరియు మత్స్య ఉత్పత్తుల భద్రత మరియు నాణ్యత హామీ వ్యవస్థల స్వీకరణ మరియు విస్తరణను మెరుగుపరచడానికి ప్రయత్నాలు చేయబడతాయి.
- **ప్రాజెక్ట్ యాజమాన్యం, పర్యవేక్షణ మరియు రిపోర్టింగ్:** ప్రాజెక్టు యాజమాన్యం, పర్యవేక్షణ మరియు రిపోర్టింగ్ కార్యకలాపాలను పర్యవేక్షించడానికి ప్రాజెక్ట్ మేనేజ్ మెంట్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేయాలని పథకం ప్రతిపాదిస్తుంది.

భారతదేశపు మత్స్య రంగం

- భారతదేశం ప్రపంచ మత్స్య సంపద రంగంలో 3వ అతిపెద్ద చేపలను ఉత్పత్తి చేసే మరియు 2వ అతిపెద్ద ఆక్వాకల్చర్-ఉత్పత్తి చేసే దేశంగా ర్యాంకింగ్ కలిగి ఉంది. ఇంకా, భారతదేశం చేపలు మరియు మత్స్య ఉత్పత్తుల యొక్క 4వ అతిపెద్ద ఎగుమతిదారుగా నిలవడం అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో దాని పాత్రను నొక్కి చెబుతుంది. 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరం మరియు 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరం మధ్య 26.73% చొప్పున ఎగుమతులలో గుర్తించదగిన వృద్ధి. ప్రపంచవ్యాప్తంగా భారతీయ మత్స్య ఉత్పత్తులకు పెరుగుతున్న డిమాండ్ ను ప్రతిబింబిస్తుంది.
- మత్స్య రంగం గణనీయంగా దేశవ్యాప్తంగా 30 మిలియన్ల మందికి హై జీవనోపాధిని కల్పిస్తోంది.
- పశుసంపర్దక మరియు పాడిపరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేస్తున్న మత్స్య శాఖ, మత్స్య రంగంలో స్థిరమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన అభివృద్ధిని పెంపొందించే లక్ష్యంతో వివిధ పథకాలు మరియు కార్యక్రమాల అమలును పర్యవేక్షిస్తుంది. ఈ కార్యక్రమాలలో, ప్రతిష్టాత్మక పథకం “ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన” ఈ రంగం యొక్క వృద్ధి మరియు ఆధునికీకరణకు కీలకమైన చోదక శక్తిగా నిలుస్తుంది.

భారతదేశంలో మత్స్య రంగం ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లు :

- మితిమీరిన చేపల వేటతో మత్స్య సంపదను అధికంగా దోపిడీ చేయడం మత్స్య రంగం యొక్క స్థిరత్వానికి ఒక ముఖ్యమైన సవాలుగా ఉంది.
- చట్టవిరుద్ధమైన, నివేదించబడని మరియు నియంత్రించబడని చేపల వేట కార్యకలాపాలు మాత్స్య సంపదను కొనసాగించే మరియు సంరక్షించే ప్రయత్నాలను బలహీనపరుస్తాయి, ఇది పర్యావరణ వ్యవస్థలలో క్షీణత మరియు అసమతుల్యతకు దారితీస్తుంది.
- నిల్వ మరియు రవాణా సౌకర్యాలతో సహా సరిపోని మౌలిక సదుపాయాలు, మత్స్య సరఫరా గొలుసు సామర్థ్యాన్ని దెబ్బతీస్తున్నాయి.
- చేపల నిల్వలపై పరిమిత డేటాతో కూడిన నిబంధనల బలహీనమైన అమలు, సమర్థవంతమైన మత్స్య నిర్వహణకు అటంకం కలిగిస్తున్నది.

- పారిశ్రామిక కార్యకలాపాలు, తీరప్రాంత అభివృద్ధి మరియు వ్యవసాయ ప్రవాహాల నుండి వచ్చే కాలుష్యం సముద్ర మరియు మంచినీటి ఆవాసాలకు ముప్పు కలిగిస్తుంది. పెరుగుతున్న సముద్ర ఉష్ణోగ్రతలు, సముద్రపు ఆమ్లీకరణం మరియు విపరీతమైన వాతావరణ సంఘటనలు వంటి వాతావరణ మార్పు-ప్రేరిత దృగ్విషయాలు మత్స్య సంపద మరియు మత్స్య పర్యావరణ వ్యవస్థలకు అంతరాయం కలిగిస్తాయి. పెదరికం, ప్రత్యామ్నాయ జీవనోపాధి ఎంపికలు లేకపోవడం మరియు వనరుల అసమాన పంపిణీ మత్స్యకార సంఘాల దుర్బలత్వానికి దోహదం చేస్తుంది.

మత్స్య రంగం వృద్ధికి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు

- **జాతీయ మత్స్య సంపద అభివృద్ధి మండలి (నేషనల్ ఫిషరీస్ డెవలప్ మెంట్ బోర్డ్):** 2006లో స్థాపించబడింది, ఇది భారతదేశంలో చేపల పెంపకం అభివృద్ధిని ప్రణాళిక చేస్తుంది మరియు పెంపొందిస్తుంది, చేపల ఉత్పత్తిని పెంపొందించడానికి మరియు మత్స్యకారులు/రైతులకు అండగా నిలుస్తుంది.
- **ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన:** 2020లో ప్రారంభించబడింది, ఇది చేపల ఉత్పత్తిని పెంచడం మరియు మౌలిక సదుపాయాలను ఆధునికీకరించడం, సుస్థిర పద్ధతులను ప్రోత్సహించడం మరియు చేపలు పట్టిన తర్వాత అనంతర నిర్వహణను మెరుగుపరచడం ద్వారా రైతుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేయడంపై దృష్టి పెడుతుంది.
- **నీలి విప్లవం:** 2015లో ప్రారంభించబడింది, ఆధునిక సాంకేతికతలు, మౌలిక సదుపాయాల పెంపుదల, వ్యవస్థాపకతకు ప్రోత్సాహం మరియు పాలనా పటిష్టత ద్వారా చేపల ఉత్పత్తిని పెంచడం ద్వారా సుస్థిర మత్స్యరంగ అభివృద్ధిని లక్ష్యంగా చేసుకుంది.
- **సాగరమాల కార్యక్రమం:** 2015లో ప్రవేశపెట్టబడింది, ఇది నౌకాశ్రయ ఆధారిత అభివృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది మరియు ఫిషింగ్ హార్బర్లు, కోల్డ్ చైన్ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు ఫిష్ ప్రాసెసింగ్ సదుపాయాలను అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా సముద్ర రంగానికి మద్దతు ఇస్తుంది.
- **జాతీయ మత్స్య విధానం (2020):** బాధ్యతాయుతమైన నిర్వహణ, జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ, ఉత్పత్తి పెంపుదల మరియు సామాజిక-ఆర్థిక అభ్యున్నతికి ప్రాధాన్యతనిస్తూ స్థిరమైన మత్స్య అభివృద్ధి కోసం సమగ్ర ఫ్రేమ్వర్క్ను అందిస్తుంది.
- **మత్స్య రైతుల అభివృద్ధి సంస్థలు (ఫిష్ ఫార్మర్స్ డెవలప్ మెంట్ ఏజెన్సీలు):** జిల్లా స్థాయిలో పనిచేస్తాయి, అవి మత్స్య రైతులకు సాంకేతిక మార్గదర్శకత్వం, శిక్షణ మరియు విస్తరణ సేవలను అందిస్తాయి, రుణ లభ్యత, ఉత్పత్తి కారకాలు మరియు వ్యవస్థాపకతను ప్రోత్సహిస్తాయి.
- **కోస్టల్ ఆక్వాకల్చర్ అధారిటీ:** సుస్థిరమైన తీరప్రాంత ఆక్వాకల్చర్ను నియంత్రిస్తుంది మరియు పెంపొందిస్తుంది. రోయ్యల పెంపకం కోసం మార్గదర్శకాలను రూపొందించడం, భూ వినియోగాన్ని పర్యవేక్షించడం మరియు తీరప్రాంత పర్యావరణ వ్యవస్థలను రక్షించడానికి పర్యావరణ నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండేలా చూసుకోవడం దీని విధులు.

ముందుకు మార్గం

- మత్స్య రంగంలోని సవాళ్లను సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవడానికి ప్రభుత్వ సంస్థలు, మత్స్యకార భాగస్వాములు, పౌర సమాజం మరియు ప్రైవేట్ రంగాల మధ్య సహకారం చాలా కీలకం.
- భారతదేశ మత్స్య రంగం యొక్క దీర్ఘకాలిక సాధ్యతను నిర్ధారించడానికి, స్థిరమైన నిర్వహణ పద్ధతులను అమలు చేయడం, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సాంకేతికతలో పెట్టుబడి పెట్టడం, పాలనను బలోపేతం చేయడం, సమాజ ఆధారిత విధానాలను ప్రోత్సహించడం మరియు వాతావరణ మార్పుల ప్రభావాలను పరిష్కరించడం ఎంతో అవసరం

7. ప్రధాన మంత్రి ఖనిజ్ క్షేత్ర కళ్యాణ్ యోజన పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సవరించిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం, ప్రధాన మంత్రి ఖనిజ్ క్షేత్ర కళ్యాణ్ యోజన నిధులలో 70% ఇప్పుడు అధిక ప్రాధాన్యత గల రంగాలకు మరియు 30% ఇతర ప్రాధాన్యతా రంగాలకు కేటాయించబడ్డాయి, ఇది మునుపటి 60% మరియు 40% నిష్పత్తి నుండి మార్పును సూచిస్తుంది.

ప్రధాన మంత్రి ఖనిజ్ క్షేత్ర కళ్యాణ్ యోజన గురించి

- గనులు మరియు ఖనిజాల (అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ) చట్టం, 1957 కింద 2015లో కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టింది.
- గనుల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా నిర్వహించబడే ఈ పథకం గనుల త్రవ్వకం ద్వారా ప్రభావితమైన వర్గాల అభివృద్ధి మరియు సంక్షేమం కోసం మైనింగ్ కార్యకలాపాల ద్వారా వచ్చే నిధులను సక్రమంగా వినియోగించేలా చూడటం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- డిస్ట్రిక్ట్ మినరల్ ఫౌండేషన్స్ అనేవి గనులు మరియు ఖనిజాల (అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ) చట్టం ప్రకారం అన్ని మైనింగ్ ప్రభావిత జిల్లాల్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలచే స్థాపించబడిన లాభాపేక్షలేని ట్రస్టులు. మైనింగ్ కంపెనీలు మైనింగ్ లీజు తేదీని బట్టి 10% నుండి 30% వరకు తమ రాయల్టీలో కొంత భాగాన్ని డిస్ట్రిక్ట్ మినరల్ ఫౌండేషన్స్ లకు అందించడం తప్పనిసరి. ఈ సహకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు చెల్లించే రాయల్టీకి అదనం.

ముఖ్య లక్ష్యాలు:

- ప్రభావిత కమ్యూనిటీల జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి మైనింగ్ ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో వివిధ సంక్షేమ కార్యక్రమాలు మరియు అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడం.
- లక్ష్య జోక్యాల ద్వారా స్థానిక జనాభా మరియు పర్యావరణంపై మైనింగ్ కార్యకలాపాల ప్రతికూల ప్రభావాలను తగ్గించడం.

లక్ష్యాధారులు:

- ప్రత్యక్షంగా ప్రభావితమైన వ్యక్తులలో భూసేకరణ, పునరావాసం మరియు పునరావాస చట్టం, 2013లో న్యాయమైన పరిహారం మరియు పారదర్శకత హక్కు కింద 'ప్రభావిత కుటుంబాలు' మరియు 'నిర్వాసిత కుటుంబాలు'గా వర్గీకరించబడిన వ్యక్తులు ఉన్నారు.
- మైనింగ్ కార్యకలాపాల ద్వారా ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా ప్రభావితమైన ఇతర వ్యక్తులు లేదా సంబంధిత గ్రామసభ ద్వారా గుర్తించబడిన ప్రాంతాలు.

అధిక ప్రాధాన్యతా రంగాలు:

- మైనింగ్ కార్యకలాపాల వల్ల ప్రభావితమైన కమ్యూనిటీలకు స్వచ్ఛమైన మరియు సురక్షితమైన త్రాగునీటికి ప్రాప్యతను నిర్ధారించడం.
- మైనింగ్ కార్యకలాపాల వల్ల పర్యావరణ క్షీణతను తగ్గించడానికి మరియు కాలుష్య స్థాయిలను తగ్గించడానికి చర్యలను అమలు చేయడం.
- ప్రభావిత జనాభా యొక్క ఆరోగ్య ఫలితాలను మెరుగుపరచడానికి ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలు మరియు సేవలను అందించడం.
- మైనింగ్ ప్రభావిత వర్గాలలో అక్షరాస్యత మరియు నైపుణ్యాభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి విద్యా అవకాశాలు మరియు మౌలిక సదుపాయాలను పెంపొందించడం.
- మైనింగ్ ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో మహిళలు మరియు పిల్లల సామాజిక-ఆర్థిక స్థితిని పెంపొందించడానికి కార్యక్రమాలు మరియు పథకాలను అమలు చేయడం.
- మైనింగ్ ప్రభావిత సమాజాలలో వృద్ధులకు మరియు వికలాంగులకు మద్దతు మరియు సహాయాన్ని అందించడం.

ఇతర ప్రాధాన్యతా రంగాలు:

- మైనింగ్ ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధికి వీలు కల్పించడానికి రోడ్లు, వంతెనలు మరియు ప్రభుత్వ భవనాల వంటి మౌలిక సదుపాయాలను నిర్మించడం మరియు ఉన్నతీకరించడం.
- స్థానిక కమ్యూనిటీలకు వ్యవసాయ ఉత్పాదకత మరియు జీవనోపాధి అవకాశాలను పెంపొందించడానికి నీటిపారుదల కార్యక్రమాలను చేపట్టడం.
- పునరుత్పాదక ఇంధన ప్రాజెక్టులను ప్రోత్సహించడం మరియు మైనింగ్ ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో స్వచ్ఛమైన ఇంధన వనరులను అందుబాటులోకి తేవడం.
- మైనింగ్ ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో నీటి వనరులను సంరక్షించడానికి మరియు నేల సారాన్ని మెరుగుపరచడానికి చర్యలను అమలు చేయడం.
- పర్యావరణ నాణ్యతను పెంపొందించడం మరియు ప్రభావిత జిల్లాల్లో పర్యావరణ వ్యవస్థలు మరియు జీవవైవిధ్యంపై మైనింగ్ కార్యకలాపాల ప్రభావాన్ని తగ్గించడం లక్ష్యంగా చర్యలను ప్రవేశపెట్టడం.

ఇతర లక్ష్యాలు:

- ఈ ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న గిరిజన సంఘాలు ఎదుర్కొంటున్న నిర్దిష్ట అవసరాలు మరియు సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలకు ప్రత్యేక నిబంధనలు చేర్చబడ్డాయి.
- ప్రధాన మంత్రి ఖనిజ్ క్షేత్ర కళ్యాణ్ యోజన పథకం కింద కేటాయించిన నిధుల పారదర్శకత, జవాబుదారీతనం మరియు సమర్థవంతమైన వినియోగాన్ని నిర్ధారించడానికి జిల్లా మినరల్ ఫౌండేషన్ల ఖాతాల వార్షిక ఆడిట్లను తప్పనిసరి చేయబడినది.

8. నానో డిఎపి

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, ఆర్థిక మంత్రి 2024-25 మధ్యంతర బడ్జెట్లో నానో డిఎపి (డి-అమ్మోనియం ఫాస్ఫేట్)ని అన్ని వ్యవసాయ-వాతావరణ మండలాల్లోని వివిధ పంటలపై ఎరువులుగా విస్తరింపజేస్తున్నట్లు ప్రకటించారు.
- ఇది మునుపటి ఆర్థిక సంవత్సరం (2021) లో నానో యూరియాను విజయవంతంగా ప్రవేశపెట్టడాన్ని అనుసరిస్తుంది, ఇది వినూత్న వ్యవసాయ ఉత్పత్తి కారకాలపై నిరంతర దృష్టిని సూచిస్తుంది.

డిఎపి (డి-అమ్మోనియం ఫాస్ఫేట్) గురించి

- భారతదేశంలో యూరియా తర్వాత ఎక్కువగా ఉపయోగించే ఎరువులలో డిఎపి రెండవది.
- డిఎపి అనేది భారతదేశంలో ఇష్టపడే ఎరువు, ఎందుకంటే ఇందులో నత్రజని మరియు భాస్వరం రెండూ ఉంటాయి, ఇవి ప్రాథమిక స్థూల-పోషకాలు మరియు 18 ముఖ్యమైన మొక్కల పోషకాలలో భాగం.
- ఎరువుల గ్రేడ్ డిఎపి 18% నత్రజని మరియు 46% భాస్వరం కలిగి ఉంటుంది. ఎరువుల ఫ్లాంట్లలో నియంత్రిత పరిస్థితుల్లో ఫాస్ఫోరిక్ యాసిడ్తో అమ్మోనియాను చర్య జరిపించడం ద్వారా ఇది తయారు చేయబడుతుంది.

నానో యూరియా :

- నానో యూరియా అనేది యూరియా నానోపార్టికల్స్ గా రూపొందించబడింది, ఇది ద్రవ రూపంలో మొక్కలకు నత్రజనిని అందిస్తుంది. గుళికల రూపంలో ఉండే సంప్రదాయ యూరియాలా కాకుండా, నానో యూరియా ద్రవ పోషకం.
- నానో యూరియాలో సుమారుగా లీటరుకు 40,000 మిల్లీ గ్రాముల నైట్రోజన్ ఉంటుంది. నానో యూరియా యొక్క 500 మి.లీ బాటిల్ సాంప్రదాయ యూరియా యొక్క ఒక సంచి లోని నైట్రోజన్ పోషకం యొక్క సమాన ప్రభావాన్ని అందిస్తుంది.
- నానో యూరియా సంప్రదాయ యూరియాపై ఆధారపడటాన్ని కనీసం 50% తగ్గించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- నానో యూరియా గుజరాత్ లోని కలోల్ లో ఉన్న నానో బయోటెక్నాలజీ రీసెర్చ్ సెంటర్ లో దేశీయంగా అభివృద్ధి చేయబడింది. ఈ అభివృద్ధి భారతదేశం యొక్క ఆత్మనిర్భర్ భారత్ మరియు ఆత్మనిర్భర్ కృషి వంటి స్వావలంబన కార్యక్రమాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది.
- ఇది అధిక యూరియాను వాడటం వల్ల ఏర్పడే నేల, నీరు మరియు వాయు కాలుష్యాన్ని ఏకకాలంలో తగ్గించడంతోపాటు పంట ఉత్పాదకతను పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

నానో డిఎపి గురించి :

- నానో డిఎపి అనేది మొక్కల పెరుగుదల మరియు అభివృద్ధిని పెంపొందించడంలో ఎరువుల ప్రభావాన్ని మెరుగుపరిచే లక్ష్యంతో రూపొందించబడిన డిఎపి యొక్క ప్రత్యేక రూపం.
- 2023లో ఇండియన్ ఫార్మర్స్ ఫెర్టిలైజర్ కోఆపరేటివ్ (ఇఫోర్) నానో డిఎపిని ప్రవేశపెట్టింది, ఇందులో 8% నైట్రోజన్ మరియు 16% భాస్వరం ఉంటుంది.
- గుళికల రూపంలో వచ్చే సాంప్రదాయ డిఎపి కాకుండా, ఇఫోర్ యొక్క నానో డిఎపి ద్రవ రూపంలో ఉంటుంది.

ఇఫోర్ (ఇండియన్ ఫార్మర్స్ ఫెర్టిలైజర్ కోఆపరేటివ్ లిమిటెడ్)

- ఇఫోర్ అనేది భారతదేశపు అతిపెద్ద సహకార సంఘాలలో ఒకటి, ఇది పూర్తిగా భారతీయ సహకార సంస్థల యాజమాన్యంలో ఉంది.
- 1967లో కేవలం 57 సహకార సంఘాలతో స్థాపించబడింది, నేడు ఇది 36,000కు పైగా భారతీయ సహకార సంస్థల సమ్మేళనం, దీని ప్రధాన వ్యాపారమైన ఎరువుల తయారీ మరియు అమ్మకం కాకుండా జనరల్ ఇన్సూరెన్స్ నుండి గ్రామీణ బెలికాం వరకు విభిన్న వ్యాపారాలు ఉన్నాయి.

నానో డిఎపి యొక్క ప్రాముఖ్యత

అధిక సామర్థ్యం:

- నానో డిఎపి, 100 నానోమీటర్ల కంటే తక్కువ కణ పరిమాణాలతో, సంప్రదాయ డిఎపి ఎరువులతో పోలిస్తే అధిక సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది.

- దీని చిన్న రేణువులు విత్తన ఉపరితలంలోకి సులభంగా చొచ్చుకుపోతాయి లేదా పత్ర రంధ్రాలు మరియు ఇతర మొక్కల ప్రవేశ స్థానాల ద్వారా ప్రవేశిస్తాయి, మొక్కల వ్యవస్థలోకి పోషకాలను మెరుగ్గా సమీకరించడానికి దోహదపడతాయి.
- ఈ మెరుగైన సమ్యేకనం విత్తన శక్తి మెరుగుదల, మెరుగైన క్లోరోఫిల్ కంటెంట్, అధిక కిరణజన్య సంయోగ సామర్థ్యం, మెరుగైన పంట నాణ్యత మరియు చివరికి అధిక దిగుబడి వంటి వివిధ ప్రయోజనాలకు దారి తీస్తుంది.

వ్యయ-సమర్థత:

- నానో డిఎపి సాంప్రదాయ డిఎపి ఎరువులకు బదులుగా పొదుపైన ప్రత్యామ్నయాన్ని అందిస్తుంది.
- నానో డిఎపి యొక్క 500 మి.లీ సీసా, సంప్రదాయ డిఎపి యొక్క 50-కిలోల సంచిత సమానం, దీని ధర రూ. 600, ఇది రూ. 1,350 ఉన్న సాంప్రదాయ డిఎపి సంచి ధర కంటే చాలా తక్కువ.
- డిఎపి ఎరువులపై ప్రభుత్వం అందించిన గణనీయమైన రాయితీల దృష్ట్యా, నానో డిఎపిని స్వీకరించడం వలన ప్రభుత్వంపై సబ్సిడీ భారాన్ని తగ్గించవచ్చు.

రైతులకు సౌకర్యం:

- నానో డిఎపి చిన్నదైన, సులభంగా మోసుకుపోగలిగిన 500 మి.లీ సీసాలలో వస్తుంది, ఇవి సాంప్రదాయ డిఎపి యొక్క భారీ 50 కిలోగ్రాముల సంచులతో పోలిస్తే రైతులకు మరింత సౌకర్యవంతంగా ఉంటాయి.
- రైతులు నానో డిఎపిని 250-500 మి.లీ నీటిలో కలిపి తమ పంటలపై పిచికారీ చేయడం ద్వారా సులభంగా తీసుకువెళ్లవచ్చు, నిల్వ చేయవచ్చు మరియు నానో డిఎపిని చల్లవచ్చు. ఒక్కో సారికి ప్రతి ఎకరాకు ఈ మొత్తం సరిపోతుంది.

దిగుమతులపై ఆధారపడటం తగ్గించు:

- దేశీయ డిమాండ్‌ను తీర్చడానికి భారతదేశం ప్రస్తుతం ఎరువుల అధికంగా దిగుమతులపై ఆధారపడుతోంది.
- గుజరాత్‌లోని కలోల్‌లో తయారు చేయబడిన దేశీయంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన నానో డిఎపిని స్వీకరించడం వలన ఈ దిగుమతి భారాన్ని గణనీయంగా తగ్గించవచ్చు. ఈ చర్య ఎరువుల ఉత్పత్తిలో భారతదేశం యొక్క స్వావలంబనను బలోపేతం చేయడమే కాకుండా దేశం యొక్క వ్యవసాయ స్వయం సమృద్ధికి దోహదం చేస్తుంది.

పర్యావరణ ప్రయోజనాలు:

- దాని ద్రవ స్వభావం కారణంగా, నానో డిఎపి సంప్రదాయ ఎరువులతో పోలిస్తే తక్కువ పర్యావరణ ప్రభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- ఇది తక్కువ భూమి కాలుష్యానికి దారితీస్తుంది మరియు నేల ఆరోగ్యం మరియు జీవవైవిధ్యాన్ని ప్రోత్సహించే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- ద్రవ డిఎపి మరియు ద్రవ యూరియాను ఉపయోగించడం ద్వారా, రైతులు తమ పొలాల్లో వానపాముల ఉనికిని పెంచుకునే అవకాశం ఉంది మరియు ఉత్పాదకత లేదా లాభదాయకతతో రాజీ పడకుండా స్థిరమైన మరియు సహజమైన వ్యవసాయ పద్ధతుల వైపు మారవచ్చు.

ముగింపు

- కొనసాగుతున్న పరిశోధనలు ఆందోళనలను పరిష్కరించడం మరియు వ్యవసాయంలో నానో-ఎరువుల ప్రయోజనాలు మరియు నష్టాలపై అవగాహన పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- వాటి సుస్థిర మరియు బాధ్యతాయుతమైన ఉపయోగం కోసం జాగ్రత్తతో కూడిన, తగినంత సమాచారం ఉన్న విధానం తప్పనిసరి.

9. ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక యొక్క 54వ వార్షిక సమావేశం

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల స్విట్జర్లాండ్‌లోని దావోస్‌లో ముగిసిన వార్షిక సమావేశం ప్రపంచ సవాళ్లు మరియు పరిష్కార అవకాశాలను చర్చించడానికి వ్యాపారం, రాజకీయాలు మరియు ఆర్థిక శాస్త్రంతో సహా వివిధ రంగాలకు చెందిన నాయకులను ఒకచోట చేర్చింది.
- ఈ ఐదు రోజుల సమావేశం గత మూడు సంవత్సరాలలో దావోస్‌లో జరిగిన మొదటి ఆఫ్‌లైన్ సమావేశంగా గుర్తించబడింది.

2024 సమావేశం యొక్క ముఖ్య అంశాలు

కృత్రిమ మేధస్సు

- మానవ సంక్షేమం కొరకు కృత్రిమ మేధ యొక్క పరివర్తన సామర్థ్యంపై చర్చలు నిర్వహించబడినవి.
- నియంత్రణ అవసరం, ఉద్యోగ నష్టాలు, వంచన మరియు తప్పుడు సమాచారం యొక్క ప్రమాదాలు మరియు అసమానతల అవకాశాల గురించిన ఆందోళనలు పరిష్కరించబడ్డాయి.
- మానవ మేధస్సు గణనీయమైన ముప్పును ఎదుర్కోకపోవటంతో కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క సానుకూలతలు ప్రతికూలతలను అధిగమిస్తాయని మొత్తం ఏకాభిప్రాయం వైపు మొగ్గు చూపింది.

యుద్ధం మరియు అనిశ్చితి

- వ్యాపార నాయకులు భౌగోళిక రాజకీయ దుర్బలత్వం, మధ్యప్రాచ్యం మరియు ఐరోపాలో యుద్ధాలు, ప్రపంచ సరఫరా గొలుసులకు పొంచియున్న ముప్పులు మరియు ఆహార భద్రతకు సంబంధించిన అనిశ్చితి నుండి ఉత్పన్నమయ్యే ప్రమాదాలను ప్రధానంగా ప్రస్తావించారు.
- ఇజ్రాయెల్-గాజా హింసకు సంబంధించి శాంతి కోసం నిర్దిష్ట ప్రణాళికలు లేదా రోడ్‌మ్యాప్‌లు అందించబడలేదు.

వాతావరణం

- వాతావరణ మార్పులకు అనుగుణంగా వ్యాపారాల ఆవశ్యకతను చర్చలు నొక్కిచెప్పాయి.
- దేశాల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నప్పటికీ వాతావరణ చర్యలో ప్రపంచ ఐక్యత కోసం పిలుపు ఒక ప్రముఖ అంశం.
- అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో వాతావరణ చర్యలకు ఆర్థిక సహాయం చేయడంలో అభివృద్ధి చెందిన దేశాల బాధ్యత కూడా చర్చించబడినది.

చైనా ఆర్థిక వ్యవస్థ

- మందగమన ఆర్థిక వ్యవస్థను ఎదుర్కొంటున్న చైనా, పశ్చిమ దేశాల నుంచి మరిన్ని పెట్టుబడులను ఆకర్షించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2023లో 5.2% జీడిపీ వృద్ధి ఉన్నప్పటికీ, మహమ్మారి ముందు ఉన్న స్థాయిల కంటే తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ, చైనాను ఒంటరిగా ఉంచడానికి యూఎస్ చేసిన ప్రయత్నాలను ఎదుర్కొంది.

భారతదేశం

- ప్రధాన టెక్ కంపెనీలు తమ ఉనికిని ప్రదర్శించడంతో ప్రాంతీయ ఆసియా సహచరుల మధ్య భారతదేశం ప్రత్యేకంగా నిలిచింది.
- భారతీయ వ్యాపార నాయకులు సాంకేతికత మరియు సరఫరా గొలుసు సమస్యలపై చర్చలలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు.

- ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక మరియు భారత ప్రభుత్వం మధ్య తో లింగ సమానత్వం మరియు సమానత్వం కోసం గ్లోబల్ గుడ్ అలయన్స్ ప్రారంభించడం ఈ వేదిక నుండి వెలువడిన ఒక ముఖ్యమైన ప్రకటనగా చెప్పవచ్చు.
- కూటమి ప్రపంచ ఉత్తమ పద్ధతులు, జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడం మరియు మహిళల ఆరోగ్యం, విద్య మరియు వ్యవస్థాపకత్వం వంటి రంగాలలో పెట్టుబడులను ఒకచోట చేర్చడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్ గురించి

Genesis

- 1971లో జర్మన్ ఆర్థికవేత్త క్లాస్ ష్వాబ్ దీనిని స్థాపించారు.
- ప్రధాన కార్యాలయం స్విట్జర్లాండ్ లోని జెనీవాలో ఉంది.
- దావోస్ లో వార్షిక సమావేశానికి ప్రసిద్ధి చెందింది, ఇక్కడ ఆర్థిక మరియు సామాజిక సమస్యలను చర్చించడానికి ప్రపంచ నాయకులు సమావేశమవుతారు.
- ఫోస్టరింగ్ ఎఫెక్టివ్ ఎనర్జీ ట్రాన్సిజన్ రిపోర్ట్, గ్లోబల్ కాంపిటీటివ్ నెస్ రిపోర్ట్, గ్లోబల్ జెండర్ గ్యాప్ రిపోర్ట్, గ్లోబల్ రిస్క్ రిపోర్ట్ మరియు ఫ్యూచర్ ఆఫ్ జాబ్స్ రిపోర్ట్లతో సహా ప్రధాన నివేదికలను ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక ప్రచురిస్తుంది.

Vision & Mission

Function

10. భారతదేశపు మొదటి కృత్రిమ మేధస్సు యునికార్న్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఓలా గ్రూపు క్రింద ఉన్న కృత్రిమ మేధస్సు సంస్థ అయిన 'కృత్రిమ్', ఫండింగ్ రౌండ్ లో 50 మిలియన్ డాలర్లను సేకరించిన తర్వాత 1 బిలియన్ డాలర్ల విలువతో యునికార్న్ హోదాను సాధించింది.

యునికార్న్ గురించి

- యునికార్న్ అనేది 1 బిలియన్ డాలర్ల కంటే ఎక్కువ విలువ కలిగిన ప్రైవేట్ గా నిర్వహిస్తున్న అంకుర సంస్థ (స్టార్టప్ కంపెనీ) ని సూచిస్తుంది.
- ఈ అంకుర సంస్థలు అరుదైనవి మరియు ప్రత్యేకమైనవి. వేగవంతమైన వృద్ధి, విభిన్నమైన వ్యాపార సమూహాలు మరియు గణనీయమైన పెట్టుబడిదారుల ఆసక్తితో కూడుకొని ఉంటాయి.
- మహమ్మారి కారణంగా కార్యాలయానికి వెళ్లకుండా సుదూరం నుండి విధులు నిర్వహించడానికి (రిమోట్ వర్క్ కు) మారడం భారతదేశంలో డిజిటల్ వ్యాపారాల వృద్ధిని వేగవంతం చేసింది, ఇది అనేక యునికార్న్ల ఆవిర్భావానికి దారితీసింది.
- బలమైన డిజిటల్ చెల్లింపుల పర్యావరణ వ్యవస్థ, భారీ స్కాల్డ్ ఫోన్ వినియోగదారుల సంఖ్య మరియు డిజిటల్-ఫస్ట్ వ్యాపార సమూహాలు వంటి అంశాలు యునికార్న్ల విస్తరణకు దోహదపడ్డాయి.

- భారతదేశం ప్రస్తుతం 2023 నాటికి 349.67 బిలియన్ డాలర్ల మొత్తం విలువ కలిగిన 111 యునికార్న్లకు నిలయంగా ఉంది, బెంగళూరు యునికార్న్ రాజధానిగా ఉంది. దాని తర్వాత స్థానంలో ఢిల్లీ (రాజధాని ప్రాంతం) మరియు ముంబై ఉన్నాయి.

భారత ఆర్థిక వ్యవస్థకు యునికార్న్ల యొక్క ప్రాముఖ్యత

- యునికార్న్లు ఆవిష్కరణలు మరియు సాంకేతికత అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం, విదేశీ పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడం ద్వారా ఉద్యోగ కల్పనలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.
- ఆవి ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలకు ప్రేరణగా కూడా పనిచేస్తాయి, మొత్తం వ్యవస్థాపకత పర్యావరణ వ్యవస్థకు సహకరిస్తాయి మరియు సాంకేతికత మరియు వ్యాపార ఆవిష్కరణలకు కేంద్రంగా భారతదేశం యొక్క ప్రపంచ గుర్తింపును పెంచాయి.

ప్రభుత్వ సహాయ చర్యలు

- స్టార్టప్ లు మరియు యునికార్న్లకు మద్దతు ఇవ్వడానికి భారత ప్రభుత్వం అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్, మల్టి ప్లైయర్ గ్రాంట్ స్కీమ్, డెయిరీ ఎంటర్ ప్రెన్యూర్ షిప్ డెవలప్ మెంట్ స్కీమ్, స్టార్టప్ ఇండియా ఇనిషియేటివ్, స్టార్టప్ ఇండియా సీడ్ ఫండ్ పథకం మరియు ఫండ్ ఆఫ్ ఫండ్స్ ఫర్ స్టార్టప్స్ వంటి వివిధ కార్యక్రమాలను అమలు చేసింది.
- ఈ పథకాలు స్టార్టప్ లకు ఆర్థిక సహాయం, మార్గదర్శకత్వం మరియు అవస్థాపన మద్దతును అందిస్తాయి, వాటి కార్యకలాపాలను అభివృద్ధి చేయడానికి మరియు పెంపొందించుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తాయి.

స్టార్టప్ పర్యావరణ వ్యవస్థ ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లు

- యునికార్న్ల పెరుగుదల ఉన్నప్పటికీ, నియంత్రణాపరమైన అడ్డంకులు, అధిక కార్యాచరణ ఖర్చులు మరియు స్టార్టప్ ల కోసం ప్రత్యేక స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లేకపోవడం వంటి సవాళ్లు వాటి పెరుగుదలకు, పూర్తి సామర్థ్యానికి ఆటంకం కలిగిస్తాయి.
- అదనంగా, ఇప్పటికే ఉన్న స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలలోని కఠినమైన లిస్టింగ్ నిబంధనలు స్టార్టప్ ల అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉండకపోవచ్చు, వాటిని పబ్లిక్ గా వెళ్లకుండా నిరోధించవచ్చు.

ముగింపు :

- అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి వంటి సంస్థలు అంచనా వేసిన ఆశాజనక దీర్ఘకాల అవకాశాలతో భారతదేశం యొక్క స్టార్టప్ పర్యావరణ వ్యవస్థ యొక్క విజయం దేశ ఆర్థిక వృద్ధికి అంతర్జాగమైనది.
- అంకుర సంస్థలలో పెట్టుబడి కార్యకలాపాలు రాబోయే సంవత్సరాల్లో పెరుగుతాయని అంచనా వేయబడింది, ఇది అగ్ర పెట్టుబడి గమ్యస్థానంగా భారతదేశం యొక్క స్థానాన్ని బలపరుస్తుంది.
- స్టార్టప్ ల వృద్ధికి మరింత తోడ్పాటునుందించేందుకు, కార్మికుల సాధికారతకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ వృత్తిపరమైన నైపుణ్యం మరియు విద్యలో పెట్టుబడులను పెంచాల్సిన అవసరం ఉంది.

11. బ్లూ ఎకానమీ 2.0 పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- బ్లూ ఎకానమీ 2.0 పథకం 2024-25 కేంద్ర ప్రభుత్వ మధ్యంతర బడ్జెట్ లో ప్రకటించబడింది.
- ఇది సముద్ర బ్లూ ఎకానమీ (నీలి ఆర్థిక వ్యవస్థ) యొక్క సామర్థ్యాన్ని అన్వేషించడంలో భారతదేశం యొక్క కార్యక్రమాలను మరింత ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి వ్యూహాత్మక బ్లూప్రింట్ ను సూచిస్తుంది.

మరింత సమాచారం

- వాతావరణ మార్పు యొక్క ప్రభావాలను తగ్గించడానికి పునరుద్ధరణ మరియు అనుసరణ చర్యలపై దృష్టి సారినూ బ్లా ఎకానమీ ఫ్రేమ్వర్క్లో వాతావరణ ప్రభావాలను తట్టుకునే కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడం దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- బ్లా ఎకానమీలో వివిధ రంగాల పరస్పర అనుసంధానాన్ని గుర్తిస్తూ, ఈ పథకం ఏకీకృత మరియు బహుళ-రంగాల విధానాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- ఆక్వాకల్చర్ అనేది సహజమైన లేదా నియంత్రిత సముద్ర లేదా మంచినీటి వనరులలో జలచరాలు మరియు మొక్కల పెంపకాన్ని కలిగి ఉంటుంది. అయితే మారికల్చర్ అనేది సముద్ర మరియు నది సముద్రంలో కలిసే ప్రాంతంలో జలాలకు ప్రత్యేకంగా సంబంధించినది.
- ఈ పథకం ఆర్థిక వృద్ధికి మరియు జీవనోపాధి మెరుగుదలకు దోహదపడే వాటి సామర్థ్యాన్ని గుర్తిస్తూ తీరప్రాంత ఆక్వాకల్చర్ మరియు మారికల్చర్ కు అధిక ప్రాధాన్యతనిస్తుంది.

బ్లా ఎకానమీ గురించి

- సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థల ఆరోగ్యానికి భరోసానిస్తూ ఆర్థిక వృద్ధి, మెరుగైన జీవనోపాధి మరియు ఉద్యోగ కల్పన కోసం సముద్ర వనరుల సుస్థిరమైన వినియోగం బ్లా ఎకానమీగా నిర్వచించబడింది.
- ఇది పునరుత్పాదక శక్తి, మత్స్య సంపద, ఓడరేవులు, షిప్పింగ్ మరియు పర్యాటకం వంటి వివిధ రంగాలను కలిగి ఉంది, భారతదేశం యొక్క నీలి ఆర్థిక వ్యవస్థ పరిమాణం సుమారు 1 ట్రిలియన్ డాలర్లుగా అంచనా వేయబడింది.
- ఈ పథకం సముద్ర భద్రత, వాతావరణ మార్పు ప్రభావాలు, కాలుష్యం (ఉదా. ప్లాస్టిక్ వినియోగం), మౌలిక సదుపాయాల కొరత మరియు అధిక కార్యాచరణ మరియు సంస్థాపన ఖర్చులతో సహా నీలి ఆర్థిక వ్యవస్థ అభివృద్ధిని పరిమితం చేసే అనేక సవాళ్లను గుర్తించి, పరిష్కరిస్తుంది.

- బ్లా ఎకానమీ 2.0 పథకంతో పాటు, భారతదేశంలో నీలి ఆర్థిక వ్యవస్థ అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి అనేక ఇతర కార్యక్రమాలు చేపట్టబడ్డాయి. భారతీయ మహాసముద్రాలలో లోహాలను తవ్వడానికి ఉద్దేశించిన డీప్ ఓషన్ మిషన్, మత్స్య అభివృద్ధిపై దృష్టి సారించిన ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన, నౌకాశ్రయాల చేత నడవబడే అభివృద్ధిని లక్ష్యంగా చేసుకున్న సాగర్ మాల ప్రాజెక్ట్ మరియు ముసాయిదా బ్లా ఎకానమీ విధానం వీటిలో ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో బ్లా ఎకానమీ యొక్క చోదక కారణాలు

- దీప్య భూభాగాలను కలిగి 7,516.6 కి.మీ లు విస్తరించి ఉన్న దేశం యొక్క విస్తారమైన తీరప్రాంతంతో సహా అనేక అంశాలు భారతదేశంలో నీలి ఆర్థిక వ్యవస్థ వృద్ధికి దోహదం చేస్తాయి.

- భారతదేశ మౌలిక సదుపాయాలలో 12 ప్రధాన పోర్టులు మరియు అనేక నాన్-మేజర్ పోర్టులు ఉన్నాయి, ఇవి సముద్ర కార్యకలాపాలకు అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాలను అందిస్తాయి.
- అదనంగా, భారతదేశం యొక్క ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలు 2.2 మిలియన్ చదరపు కి.మీ విస్తీర్ణంలో విస్తరించి ఉన్నాయి. ఇవి మత్స్య సంపద, పునరుత్పాదక శక్తి మరియు షిప్పింగ్ వంటి ఆర్థిక కార్యకలాపాలకు ముఖ్యమైన అవకాశాలను అందిస్తాయి.

12. పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, పరిశ్రమల వార్షిక సర్వేను గణాంకాలు మరియు కార్యక్రమ అమలు మంత్రిత్వ శాఖ (మోస్పీ) విడుదల చేసింది.

మరింత సమాచారం

- భారతదేశంలోని పారిశ్రామిక గణాంకాలకు పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే ప్రధాన వనరుగా పనిచేస్తుంది.
- కలెక్షన్ ఆఫ్ స్టాటిస్టిక్స్ చట్టం, 2008 క్రింద అధికారం కలిగి, పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే ఫ్యాక్టరీల చట్టం, 1948 కింద నమోదైన అన్ని ఫ్యాక్టరీలను సమగ్రంగా మూల్యాంకనం చేస్తుంది.
- అదనంగా, ఇది బీడీ మరియు సిగార్ వర్కర్స్ (ఉపాధి షరతులు) చట్టం, 1966 వంటి ఇతర సంబంధిత చట్టాల పరిధిలోకి వచ్చే యూనిట్లను కలిగి ఉంటుంది, తద్వారా దేశంలో పారిశ్రామిక కార్యకలాపాల యొక్క సమగ్ర వీక్షణను అందిస్తుంది.
- అయితే, రక్షణ సంస్థలు, చమురు నిల్వ మరియు పంపిణీ డిపోలు మొదలైన కొన్ని సంస్థలు దాని పరిధి నుండి మినహాయించబడ్డాయి.

పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే నుండి ముఖ్యాంశాలు

- స్థూల విలువ జోడింపు ర్యాంకింగుల ప్రకారం గుజరాత్ అత్యుత్తమ పనితీరును కనబరిచింది, తర్వాత స్థానాల్లో మహారాష్ట్ర, తమిళనాడు, కర్ణాటక మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ ఉన్నాయి.
- ఉపాధి గణాంకాలు పారిశ్రామిక రంగంలో ఉపాధి అవకాశాలను కల్పించడంలో తమిళనాడు, గుజరాత్, మహారాష్ట్ర, ఉత్తరప్రదేశ్ మరియు హర్యానా అగ్రగామి రాష్ట్రాలుగా ఉన్నాయని సూచిస్తాయి.
- మహమ్మారి కారణంగా అంతరాయాలు ఏర్పడినప్పటికీ, తయారీ రంగం దృఢత్వాన్ని కనబరిచింది, ముఖ్యంగా ప్రాథమిక లోహం, కోక్ మరియు శుద్ధి చేసిన పెట్రోలియం ఉత్పత్తులు, ఫార్మాస్యూటికల్ ఉత్పత్తులు మరియు మోటారు వాహనాలు వంటి పరిశ్రమల ద్వారా ఈ ధృఢత్వం కొనసాగించబడినది.

తయారీ రంగం గురించి

- భారతదేశం యొక్క స్థూల దేశీయోత్పత్తి (జీడిపీ)కి సుమారుగా 17% తోడ్పడుతుంది, ఆర్థిక వ్యవస్థలో దాని ప్రాముఖ్యతను తెలియజేస్తుంది.
- 2025 నాటికి దాని వాటాను 25%కి పెంచుకోవాలనే ప్రతిష్టాత్మక లక్ష్యంతో, తయారీ రంగం వృద్ధి మరియు అభివృద్ధికి అపారమైన సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది.
- భారీ దేశీయ డిమాండ్ బేస్ మరియు విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల ప్రవాహాలు వంటి అంశాల కారణంగా, ఉత్పత్తి చేయబడిన వస్తువులను ఎగుమతి చేయడానికి ఈ రంగం గణనీయమైన అవకాశాలను అందిస్తుంది.

- ఏది ఏమైనప్పటికీ, పరిమిత రుణ లభ్యత, చైనా మరియు వియాత్మాం వంటి ప్రపంచ ప్రత్యర్థులతో పోల్చితే తక్కువ ఉత్పాదకత స్థాయిలు, అసాధికారిక/ అసంఘటిత రంగ ప్రాబల్యం, నైపుణ్యం కలిగిన కార్మికుల కొరత మరియు మౌలిక సదుపాయాల అడ్డంకులు వంటి అనేక సవాళ్లను ఈ రంగం ఎదుర్కొంటున్నది.

ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు :

- జాతీయ తయారీ విధానం, 2011, తయారీ రంగం యొక్క పోటీతత్వాన్ని పెంపొందించడం మరియు సమ్మిళిత వృద్ధిని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా కలిగిఉంది.
- మేక్ ఇన్ ఇండియా చొరవ, 2014లో ప్రారంభించబడింది. ఇది దేశీయ తయారీని ప్రోత్సహించడం మరియు విదేశీ పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం ద్వారా భారతదేశాన్ని ప్రపంచ తయారీ కేంద్రంగా మార్చడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- పిఎం గతి శక్తి జాతీయ బృహత్ ప్రణాళిక, 2021లో ప్రవేశపెట్టబడింది. ప్రాజెక్టు అమలును వేగవంతం చేయడానికి మరియు పారిశ్రామిక వృద్ధిని పెంచడానికి మౌలిక సదుపాయాల ప్రణాళిక మరియు అభివృద్ధిని సమగ్రపరచడంపై ఇది దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది.
- అదనంగా, దేశవ్యాప్తంగా తయారీ కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడానికి మరియు పారిశ్రామిక మౌలిక సదుపాయాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఉత్పత్తి అనుసంధానిత ప్రోత్సాహక పథకం మరియు పారిశ్రామిక కారిడార్ అభివృద్ధి కార్యక్రమం వంటి కార్యక్రమాలు రూపొందించబడ్డాయి.

13. ఆర్థిక ఏకీకరణ యొక్క ప్రాముఖ్యత

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- 2024-25లో ద్రవ్య లోటును జీడీపీలో 5.1%కి తగ్గిస్తున్నట్లు కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి చేసిన ప్రకటన ఆర్థిక వివేకం మరియు ఆర్థిక స్థిరత్వానికి సంబంధించిన నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

The fiscal deficit road map (as a % of GDP)

Years	Budget estimates	Actual
2017-18	3.2	3.5
2018-19	3.3	3.4
2019-20	3.3	4.6
2020-21	3.5	9.2
2021-22	6.8	6.7
2022-23	6.4	-
2023-24	5.9	-

ఆర్థిక ఏకీకరణ గురించి

- ఆర్థిక ఏకీకరణ (ఫిస్కల్ కన్సాలిడేషన్) అనేది ద్రవ్య లోటులను తగ్గించడం మరియు జీడీపీకి సాపేక్షంగా ప్రభుత్వ రుణ స్థాయిలను స్థిరీకరించే ప్రక్రియను సూచిస్తుంది.

ఆర్థిక ధృఢీకరణ యొక్క ప్రాముఖ్యత:

- **స్థూల ఆర్థిక స్థిరత్వం:** ద్రవ్య లోటును తగ్గించడం ద్వారా, ప్రభుత్వాలు ఆర్థిక వ్యవస్థను స్థిరీకరించవచ్చు మరియు అధిక ద్రవ్యోబ్బణం లేదా కరెన్సీ

తరుగుదల వంటి స్థూల ఆర్థిక అసమతుల్యతలకు దారితీసే అధిక రుణాలను నివారించవచ్చు.

- **పెట్టుబడిదారుల విశ్వాసం:** తక్కువ ఆర్థిక లోటు అనునది ప్రభుత్వం తన ఆర్థిక వ్యవహారాలను బాధ్యతాయుతంగా నిర్వహిస్తోందని, ఇది ఆర్థిక వ్యవస్థపై పెట్టుబడిదారుల విశ్వాసాన్ని మెరుగుపరుస్తుందని పెట్టుబడిదారులకు సంకేతాన్నిస్తుంది. ఇది క్రమంగా, దేశీయ మరియు విదేశీ పెట్టుబడులను పెంచి, ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **వడ్డీ రేట్లు:** ఆర్థిక ఏకీకరణ వడ్డీ రేట్లను తక్కువగా ఉంచడంలో సహాయపడుతుంది. ప్రభుత్వాలు తక్కువ రుణాలు తీసుకున్నప్పుడు, అవి రుణాల కోసం డిమాండ్ను తగ్గిస్తాయి, ఇది తక్కువ వడ్డీ రేట్లకు దారి తీస్తుంది. తక్కువ వడ్డీ రేట్లు పెట్టుబడి మరియు వినియోగాన్ని ప్రేరేపిస్తాయి, ఆర్థిక వృద్ధికి మరింత ఊతమిస్తాయి.
- **సుస్థిర వృద్ధి:** అధిక రుణాలను నివారించడం ద్వారా, ఆర్థిక ఏకీకరణ సుస్థిర ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది. ఇది ప్రభుత్వం యొక్క రుణాలు పెరిగిపోయి ప్రైవేట్ పెట్టుబడికి రుణ లభ్యత తగ్గిపోకుండా నిర్ధారిస్తుంది, వ్యాపారాలు సహేతుకమైన ధరలకు రుణాలను పొందడానికి మరియు ఉత్పాదకతను పెంచే కార్యకలాపాలలో పెట్టుబడి పెట్టడానికి వీలవుతుంది.
- **విధానపరమైన జోక్యాలు:** ఆర్థిక మాంద్యం సమయంలో ప్రభుత్వాలకు తక్కువ ఆర్థిక లోటు మరింత అవకాశం కల్పిస్తుంది. తక్కువ రుణ స్థాయిలతో, ప్రభుత్వాలు డిమాండ్ను ఉత్తేజపరిచేందుకు మరియు రుణ సంక్షోభానికి గురికాకుండా ఆర్థిక వ్యవస్థను స్థిరీకరించడానికి వ్యయాన్ని పెంచడం లేదా పన్ను కోతలు వంటి ప్రతిచక్రీయ ఆర్థిక విధానాలను అమలు చేయవచ్చు.
- **మెరుగైన రుణ రేటింగ్లు:** ఆర్థిక లోటు మరియు ప్రభుత్వ రుణాలు తగ్గడం క్రెడిట్ రేటింగ్ ఏజెన్సీల నుండి మెరుగైన క్రెడిట్ రేటింగ్లకు దారితీయవచ్చు. అధిక క్రెడిట్ రేటింగ్లు తక్కువ నష్టాన్ని సూచిస్తాయి మరియు ప్రభుత్వానికి తక్కువ రుణ ఖర్చులను కలిగిస్తాయి, దీర్ఘకాలంలో పన్ను చెల్లింపుదారుల డబ్బును ఆదా చేస్తాయి.
- **దీర్ఘకాలిక సుస్థిరత:** ప్రభుత్వ ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క దీర్ఘకాలిక స్థిరత్వాన్ని నిర్ధారించడానికి ఆర్థిక ఏకీకరణ అవసరం. ప్రపంచంలోని వివిధ దేశాలలో కనిపించే విధంగా అధిక స్థాయి రుణాలు మరియు నిరంతర లోటులు రుణ సంక్షోభాలకు దారి తీయవచ్చు. ఆర్థిక వ్యవస్థను ఏకీకృతం (సంఘటితం) చేయడం ద్వారా, ప్రభుత్వాలు అటువంటి సంక్షోభాలను నివారించవచ్చు మరియు భవిష్యత్ తరాలకు ప్రభుత్వ ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని నిర్ధారించగలవు.

14. సమర్థ కేంద్రాలు

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- సమర్థ కేంద్రాల గురించి భారీ పరిశ్రమల సహాయ మంత్రి ఇటీవల లోక్సభకు తెలియజేశారు.

సమర్థ కేంద్రాల గురించి

- సమర్థ కేంద్రాలు “భారత మూలధన సరకు రంగంలో పోటీతత్వాన్ని పెంపొందించడం” కోసం పథకం క్రింద స్థాపించబడ్డాయి.
- ఇది సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమలకు వారి శ్రామికశక్తికి శిక్షణ ఇవ్వడం ద్వారా మరియు పరిశ్రమ 4.0 సాంకేతికతలపై అవగాహన పెంచడం ద్వారా సహాయాన్ని అందిస్తుంది.

శిక్షణ పద్ధతులు:

- పరిశ్రమ 4.0 పై దృష్టి కేంద్రీకరించిన సెమినార్లు, వర్క్ షాప్లు మరియు జ్ఞానాన్ని పంచుకునే సమావేశాలను నిర్వహించడం.

- పరిశ్రమ 4.0 గురించి అవగాహన పెంచడానికి పరిశ్రమలకు శిక్షణ అందించడం.
- ఇంటర్నెట్ ఆఫ్ థింగ్స్ హార్వేస్ట్, సాఫ్ట్వేర్ అభివృద్ధి మరియు డేటా అనలిటిక్స్ వంటి రంగాలలో కన్సల్టెన్సీ సేవలను అందిస్తోంది.
- సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమలతో సహా అంకుర సంస్థలకు ఇంక్యబేషన్ మద్దతును అందించడం.

గమనిక:

- **సమర్థ పోర్టల్:** సుపరిపాలన యొక్క డిజిటల్ ఫ్రేమ్వర్క్ని అమలు చేయడానికి విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు ఉన్నత విద్యా సంస్థల కోసం ఉద్దేశ్య-నిర్మిత వేదిక.
- **సమర్థ పథకం:** టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క డిమాండ్-ఆధారిత మరియు ప్లేస్మెంట్-ఆధారిత గొడుగు నైపుణ్యం కార్యక్రమం.

ఎస్టాన్స్ మెంట్ ఆఫ్ కాంపిటిటివ్ నెస్ ఇన్ ది ఇండియన్ క్యాపిటల్ గూడ్స్ సెక్టార్ పథకం గురించి:

- ఇది భారీ పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ప్రారంభించబడింది.
- దీని లక్ష్యం సాంకేతికత అందుబాటులో లేకపోవడం, నాణ్యమైన పారిశ్రామిక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సాధారణ సౌకర్యాలు పరిమితంగా అందుబాటులో ఉండటం వంటి సమస్యలను పరిష్కరించడం.

పథకం యొక్క భాగాలు:

- టెక్నాలజీ ఇన్నోవేషన్ పోర్టల్ ద్వారా సాంకేతికతలను గుర్తించడం.
- నాలుగు నూతన అధునాతన సెంటర్స్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ను ఏర్పాటు చేయడం మరియు ఇప్పటికే ఉన్న వాటిని పెంచడం.
- నైపుణ్యం స్థాయిలు 6 మరియు అంతకంటే ఎక్కువ కోసం అర్హత ప్యాకేజీలను రూపొందించడం ద్వారా క్యాపిటల్ గూడ్స్ సెక్టార్లో నైపుణ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం.
- ఇప్పటికే ఉన్న పరీక్ష మరియు ధృవీకరణ కేంద్రాలను పెంచడం.
- టెక్నాలజీ అభివృద్ధి కోసం పది పరిశ్రమ యాక్సిలరేటర్లను ఏర్పాటు చేయడం.

15. స్మార్ట్ ఆహార ధాన్యం నిల్వ వ్యవస్థ సాంకేతికత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల స్మార్ట్ ఆహార ధాన్యం నిల్వ వ్యవస్థ సాంకేతికతను పారాస్ డిఫెన్స్కు బదిలీ చేసింది.
- ఈ సహకారం వికసిత భారత్ ఎట్ 2047 యొక్క ఆవిష్కరణ, శాస్త్ర మరియు సాంకేతిక ఇతివృత్తంలో వివరించిన లక్ష్యాలను సాధించే దిశగా ఒక సమిష్టి కృషిని సూచిస్తుంది, ఇది సాంకేతిక స్వయం సమృద్ధి మరియు పురోగతికి భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

స్మార్ట్ ఫుడ్ గ్రెయిన్ స్టోరేజీ సిస్టమ్ (సీఫ్టీ) టెక్నాలజీ గురించి

- సాసైటీ ఫర్ అప్లైడ్ మైక్రోవేవ్ ఎలక్ట్రానిక్స్ ఇంజనీరింగ్ అండ్ రీసెర్చ్ (సపీర్) మార్గదర్శకత్వంలో అభివృద్ధి చేయబడింది, ఇది మైక్రోవేవ్ ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు పరిశోధనలో నైపుణ్యానికి ప్రసిద్ధి చెందిన ప్రఖ్యాత సంస్థ.
- ఈ సాంకేతికత ధాన్యం నిల్వ పద్ధతులు, అత్యాధునిక లక్షణాలు మరియు అధునాతన కార్యాచరణలను ఏకీకృతం చేయడంలో గణనీయమైన పురోగతిని సూచిస్తుంది.

- ఇది ధాన్యం సంచల కోసం కన్వేయర్బెల్ట్ లోడింగ్ మరియు అన్లోడ్ సిస్టమ్లు, నిల్వ ప్రక్రియను క్రమబద్ధీకరించడం మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంచడం వంటి వినూత్న భాగాలను కలిగి ఉంది.
- ప్రతి ధాన్యపు సంచితలో ఆర్ఎఫ్ఐడి (రేడియో-ఫ్రీక్వెన్సీ ఐడెంటిఫికేషన్) ట్యాగ్లు అమర్చబడి ఉంటాయి. ఇది నిల్వ మరియు పంపిణీ ప్రక్రియ అంతటా ఖచ్చితమైన పర్యవేక్షణను నిర్ధారిస్తుంది.
- ఈ వ్యవస్థ బరువు మరియు తేమ వంటి కీలకమైన పారామితుల యొక్క నిజ-సమయ కొలతకు వీలు కల్పిస్తుంది, తద్వారా ఆపరేటర్లకు ధాన్యం నాణ్యత మరియు పరిస్థితిపై అమూల్యమైన అంతర్ వివరాలను అందిస్తుంది.

సాంకేతికత యొక్క ప్రాముఖ్యత

- స్మార్ట్ ఆహార ధాన్యం నిల్వ వ్యవస్థలు శక్తి-సమర్థవంతమైన భాగాలు మరియు ఖచ్చితమైన పర్యవేక్షణ యంత్రాంగాల ఏకీకరణ ద్వారా స్థిరత్వానికి ప్రాధాన్యతనిస్తాయి.
- సాంకేతికతలో పొందుపరిచిన ఆటోమేషన్ మరియు అంచనా విశ్లేషణలు ఉత్పాదకత మరియు కార్యాచరణ సామర్థ్యాన్ని గణనీయంగా పెంచుతాయి.
- చెడిపోవడం మరియు కాలుష్యం వల్ల కలిగే నష్టాలను తగ్గించడం ద్వారా ఆహార భద్రతను పెంపొందించడంలో స్మార్ట్ నిల్వ వ్యవస్థల అమలు కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.
- సమగ్ర పర్యవేక్షణా చర్యల ద్వారా, ఈ వ్యవస్థలు నిల్వ చేయబడిన ధాన్యాల సమగ్రత మరియు భద్రతను నిర్ధారిస్తాయి, ముఖ్యంగా ప్రపంచ సరఫరా గొలుసులలో ఊహించని మార్పులు సంభవిస్తున్న ప్రస్తుత సందర్భంలో చాలా ముఖ్యమైనవి.
- స్మార్ట్ నిల్వ మౌలిక సదుపాయాలలో ప్రారంభంలో పెట్టుబడులు అధికంగా ఉన్నప్పటికీ, దీర్ఘకాలిక వ్యయ ప్రయోజనాలు గణనీయంగా ఉంటాయి.
- కేవలం 40 నిమిషాల్లో దాదాపు ఒక ట్రక్లోడ్ (సుమారు 28 టన్నులు) ధాన్యాన్ని సమర్థవంతంగా ప్రాసెస్ చేయగల సామర్థ్యంతో, ఈ వ్యవస్థలు నిల్వ సాంకేతికతలో గణనీయమైన పురోగతిని సూచిస్తాయి.

16. ప్రధానమంత్రి సూర్యోదయ యోజన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- దేశం అంతటా సౌర విద్యుత్ సదుపాయాన్ని పెంచడానికి ప్రభుత్వం ప్రధానమంత్రి సూర్యోదయ యోజనని ఆవిష్కరించింది.

మరింత సమాచారం

- ప్రధానమంత్రి సూర్యోదయ యోజన 1 కోటి ఇళ్ల పై సోలార్ పైకప్పు వ్యవస్థలను వ్యవస్థాపించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇది ప్రత్యేకంగా అల్ప మరియు మధ్య-ఆదాయ వ్యక్తులను లక్ష్యంగా చేసుకుంది.

- మిగులు విద్యుత్ ఉత్పాదన ద్వారా అదనపు ఆదాయ వనరును అందించడంతోపాటు లబ్ధిదారులకు విద్యుత్ బిల్లులను తగ్గించడం ఈ చొరవ ఉద్దేశం.
- ఈ పథకం దాని లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా గ్రీడ్ కనెక్టెడ్ సోలార్ రూఫ్ టాప్ ప్రోగ్రామ్ (2014)కి క్రియాశీలకంగా మద్దతునిస్తుంది.
- నివాస వినియోగదారులను సమీకరించడానికి జాతీయ ప్రచారం ప్రారంభించబడుతుంది. సోలార్ రూఫ్ టాప్ వ్యవస్థలను విస్తృతంగా ఏర్పాటు చేసుకోవడాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.

గ్రీడ్ కనెక్టెడ్ సోలార్ రూఫ్ టాప్ ప్రోగ్రామ్ గురించి

- ఈ కార్యక్రమం 2026 నాటికి 40,000 మెగావాట్ల సంచిత స్థాపిత సామర్థ్యాన్ని సాధించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ప్రస్తుత గ్రీడ్ కు అనుసంధానం చేయబడిన సోలార్ రూఫ్ టాప్ సామర్థ్యం సుమారుగా 11 గిగావాట్లు.
- ఈ కార్యక్రమం యొక్క రెండవ దశ 2019లో ప్రారంభించబడింది.
- గ్రీడ్ కనెక్టెడ్ సోలార్ రూఫ్ టాప్ కార్యక్రమం కోసం నిధులు రెండు భాగాల క్రింద అందించబడ్డాయి:
  - 1) **భాగం ఏ:** నివాస విద్యుత్ వినియోగదారులకు మద్దతునిచ్చే లక్ష్యంతో కేంద్ర ఆర్థిక సహాయం/సబ్సిడీ.
  - 2) **భాగం బి:** డిస్కంల కవరేజీ (పంపిణీ కంపెనీలు).
- కేంద్ర నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ న్యూ అండ్ రెన్యూవబుల్ ఎనర్జీ) గ్రీడ్ కనెక్టెడ్ సోలార్ రూఫ్ టాప్ కార్యక్రమాన్ని అమలును పర్యవేక్షించే బాధ్యతను కలిగి ఉంది.

సోలార్ రూఫ్ టాప్ వ్యవస్థ గురించి :

- సోలార్ రూఫ్ టాప్ వ్యవస్థలో సోలార్ మాడ్యూల్లు, సోలార్ ఇన్వర్టర్లు మరియు మీటర్లు మరియు తీగలు వంటి ఇతర ఎలక్ట్రికల్ భాగాలు ఉంటాయి.
- ఈ వ్యవస్థలను గ్రీడ్-కనెక్టెడ్ రూఫ్ టాప్ ఫోటోవోల్టాయిక్ సిస్టమ్స్ (జి.ఆర్.పి.వి) అని పిలుస్తారు మరియు పవర్ గ్రీడ్ కు అనుసంధానం చేస్తూ నివాస మరియు వాణిజ్య పైకప్పులపై వ్యవస్థాపించబడతాయి.

17. మత్స్య సంపదపై ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ కమిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భారతదేశం 59 సంవత్సరాలలో మొదటిసారిగా ఫిషరీస్ మేనేజ్మెంట్ పై ఐరాస ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ కమిటీ యొక్క సబ్-కమిటీకి మొదటి ఉపాధ్యక్షునిగా నియమించబడింది.
- అంతర్జాతీయ జలాల్లో చైనా చట్టవిరుద్ధమైన చేపల వేట కార్యకలాపాలపై ప్రపంచవ్యాప్త అందోళనలు పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో, 80కి పైగా దేశాల యొక్క ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాల్లో చట్టవిరుద్ధమైన, నివేదించబడని మరియు క్రమబద్ధీకరించని చేపల వ్యాపారంలో నిమగ్నమైనందుకు ఖండనను ఎదుర్కొంటున్న సమయంలో ఈ నియామకం జరిగింది.
- ఈ కమిటీలో భారతదేశం యొక్క చేరిక మత్స్య పాలన మరియు నిర్వహణపై ప్రపంచ చర్యకు సమతుల్యత మరియు దృక్పథాన్ని తీసుకురావడానికి ఒక అడుగుగా పరిగణించబడుతుంది.

ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ గురించి

ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ (ఎఫ్ఎఫ్ఓ) అనేది ఐక్య రాజ్య సమితి యొక్క ప్రత్యేక ఏజెన్సీ.

ఆకలిని అంతం చేయడానికి మరియు ప్రతి ఒక్కరికీ ఆహార భద్రతను నిర్ధారించడానికి ప్రపంచ ప్రయత్నాలకు నాయకత్వం వహించడం దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం.

అక్టోబర్ 16, 1945న ఎఫ్ఎఫ్ఓ స్థాపించబడింది.

Vision & Mission

ఎఫ్ఎఫ్ఓ యొక్క ప్రధాన కార్యాలయం ఇటలీలోని రోమ్ లో ఉంది.

Function

మత్స్య సంపదపై కమిటీ గురించి :

- మత్స్య సంపదపై కమిటీ (కమిటీ ఆన్ ఫిషరీస్ - కోఫి) 1965లో స్థాపించబడింది మరియు ముఖ్యమైన అంతర్జాతీయ మత్స్య మరియు ఆక్వాకల్చర్ రంగ సమస్యలను పరిశీలించడానికి అంకితమైన ఏకైక ప్రపంచ అంతర్-ప్రభుత్వ వేదికగా నిలుస్తుంది.
- ఇది ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ మండలి యొక్క అనుబంధ సంస్థగా పనిచేస్తుంది.
- కోఫి సభ్యత్వం ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ సభ్యులకు అందుబాటులో ఉంటుంది మరియు సభ్యులు కానివారు ఓటింగ్ హక్కులు లేకుండా పరిశీలకులుగా పాల్గొనవచ్చు.
- ఐక్య రాజ్య సంస్థ, దాని సంస్థలు, ప్రత్యేక ఏజెన్సీలు, ప్రాంతీయ మత్స్యకార సంస్థలు మరియు అంతర్జాతీయ ప్రభుత్వేతర సంస్థల ప్రతినిధులు దీన్ని చర్చల్లో పాల్గొంటారు.
- కోఫి చేపల పెంపకానికి సంబంధించిన ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ యొక్క వర్క్ ప్రోగ్రామ్ ను అంచనా వేస్తుంది. ప్రపంచ మత్స్య రంగ సమస్యలపై క్రమం తప్పకుండా సమీక్షలు నిర్వహిస్తుంది మరియు సంభాష్య పరిష్కారాలను ప్రతిపాదిస్తుంది.
- చేపల పెంపకానికి సంబంధించిన ప్రపంచ ఒప్పందాలు మరియు కట్టుబాటు లేని సాధనాలపై చర్చలు జరపడంలో కమిటీ కీలక పాత్ర పోషించింది.
- ఈ కమిటీకి రెండు అనుబంధ సంస్థలు ఉన్నాయి. అవి: ఆక్వాకల్చర్ పై సబ్-కమిటీ మరియు చేపల వ్యాపారం పై సబ్-కమిటీ.
- కోఫి 'బాధ్యతాయుతమైన మత్స్య రంగం కోసం ప్రపంచాన్ని నియమించుకోవాలి' మరియు లోతైన సముద్ర ప్రాంతాలలో చేపలు పట్టే నౌకల కొరకు అంతర్జాతీయ పరిరక్షణ మరియు నిర్వహణ చర్యలకు అనుగుణంగా ఒప్పందం వంటి ముఖ్యమైన ఒప్పందాలను చర్చించడంలో కీలక పాత్ర పోషించింది.

18. ప్రత్యక్ష పన్ను మరియు జీడీపీ నిష్పత్తి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు డేటా ప్రకారం, 2023 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రత్యక్ష పన్ను మరియు జీడీపీ నిష్పత్తి 15 సంవత్సరాల గరిష్ట స్థాయి 6.11% కి చేరుకుంది.

మరింత సమాచారం

- 2023 ఆర్థిక సంవత్సరంలో జీడీపీలో ప్రత్యక్ష పన్ను 15 సంవత్సరాల గరిష్ట స్థాయి 6.11% కి చేరుకుంది, ఇది అభివృద్ధి కోసం వనరులను సమీకరించే దేశ సామర్థ్యాన్ని సూచిస్తుంది.
- జీడీపీ వృద్ధికి పన్ను వసూలులో తక్కువ ప్రతిస్పందనను సూచిస్తూ, మునుపటి సంవత్సరంతో పోలిస్తే ఇది 2.52 నుండి 1.18కి తగ్గింది.
- ఇది 2014 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 7.22 ట్రిలియన్ల నుండి 2023 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 173% పైగా పెరిగి రూ. 19.72 ట్రిలియన్లకు పెరిగింది.

జీడీపీలో ప్రత్యక్ష పన్ను పెరుగుదలను ప్రేరేపించిన కార్యక్రమాలు

- 2016 ఆర్థిక చట్టం తర్వాత నుండి కార్పొరేట్ పన్ను రేటులో క్రమంగా తగ్గుదల. కార్పొరేట్ రంగానికి మినహాయింపులు మరియు ప్రోత్సాహకాలను తొలగించడం.
- ప్రత్యక్ష పన్ను చెల్లింపులలో వ్యాజ్యాలను తగ్గించడానికి వివాద్ సే విశ్వాస్ వధకం. 2020 ఆర్థిక చట్టం వ్యక్తిగత పన్ను చెల్లింపుదారులు నిర్దిష్ట మినహాయింపులను వదులుకోవడం ద్వారా తక్కువ స్లాబ్ రేట్లతో ఆదాయపు పన్ను చెల్లించడానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.
- ఇతర సంస్కరణల్లో ఆధార్-పాస్ అనుసంధానం, డిజిటల్ టెక్నాలజీ (ఫేస్ లెస్ అసెస్ మెంట్, ఫేస్ లెస్ అప్పీల్), పన్ను చెల్లింపుదారుల చార్జర్ మొదలైనవి ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో ప్రత్యక్ష పన్ను గురించి

- కేంద్ర స్థాయిలో ప్రాథమిక ప్రత్యక్ష పన్నులు 1961 ఆదాయపు పన్ను చట్టం ద్వారా నిర్వహించబడే వ్యక్తిగత మరియు కార్పొరేట్ ఆదాయ పన్నులను కలిగి ఉంటాయి.
- ఓ.కూ.సీడీ దేశాలతో పోలిస్తే భారతదేశం యొక్క పన్ను-జీడీపీ నిష్పత్తి చాలా తక్కువగా ఉంది. అసాధికారిక రంగం అధిపత్యం, పన్ను ఎగవేత మరియు విస్తృతమైన మినహాయింపులు మరియు ప్రోత్సాహకాలు వంటి అంశాలు దీనికి ప్రధాన కారణం.

19. కిన్నో సాగు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పంజాబ్ లోని కిన్నో (సిట్రస్ జాతికి చెందిన పండు, నారింజ రంగులో ఉంటుంది) సాగుదారులు ఈ సీజన్ లో పంట కోతలో జాప్యం కారణంగా నష్టాలను ఊహిస్తున్నారు. దాదాపు 13 లక్షల టన్నుల పంటలో సగం ఇంకా కోత కోసం వేచి ఉంది.

కిన్నో వ్యవసాయం గురించి

- ఎదుగుదల యొక్క ప్రారంభ దశలలో, బలమైన వేరు వ్యవస్థలను స్థాపించడానికి మరియు ఆరోగ్యకరమైన వృక్ష పెరుగుదలను ప్రోత్సహించడానికి కిన్నో చెట్లకు స్థిరమైన తేమ అవసరం.

- నీటిపారుదల క్రమం తప్పకుండా నిర్వహించబడాలి, నేల నిలకడగా తేమగా ఉండేలా చూసుకోవాలి, కానీ నీటితో నిండి ఉండదు.
- కిన్నో చెట్లు పరిపక్వం చెంది, 3-4 సంవత్సరాల వయస్సుకు చేరుకున్నప్పుడు, వాటి నీటి అవసరాలు కొద్దిగా మారుతాయి.
- వారంవారీ నీరు త్రాగుట నేల తేమ స్థాయిలను నిర్వహించడానికి సహాయపడుతుంది మరియు ముఖ్యంగా తక్కువ వర్షపాతం లేదా పొడి వాతావరణ పరిస్థితులలో చెట్లకు స్థిరమైన నీటి సరఫరా అందేలా చేస్తుంది.
- సాధారణంగా 4 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు కలిగిన పరిపక్వ కిన్నో చెట్లు, వేరు వ్యవస్థలను పటిష్టంగా స్థాపించుకున్నందున నీటి లభ్యతలో హెచ్చుతగ్గులకు మరింత తట్టుకొనే విధంగా ఉంటాయి.
- అయినప్పటికీ, వండ్ల అభివృద్ధికి మరియు మొత్తం చెట్ల ఆరోగ్యానికి తోడ్పడేందుకు వాటికి నీటిపారుదల అవసరం.
- నేల రకం, వాతావరణ పరిస్థితులు మరియు వర్షపాతం పరిమాణం వంటి వివిధ కారణాలపై ఆధారపడి అధిక వయస్సు కలిగిన కిన్నో చెట్లకు నీటిపారుదల విరామాలను 2-3 వారాలకు పొడిగించవచ్చు.
- పెద్ద పరిమాణంలో నీటిని పట్టడం మరియు నేల ఉపరితలంపై స్వేచ్ఛగా ప్రవహించేలా చేయడంతో కూడిన వరద నీటిపారుదలను కిన్నో సాగులో నివారించాలి. ఎందుకంటే అధికంగా నీరు కట్టడం వలన నీరు నిలిచిపోయి నేల నీటితో సంతృప్తమవుతుంది, ఆక్సిజన్ మూలాలను కోల్పోతుంది మరియు వేరు కుళ్ళు మరియు ఇతర వ్యాధులకు దారితీస్తుంది.
- అదనంగా, వరద నీటిపారుదల మట్టి ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధికారక వ్యాప్తికి దోహదం చేస్తుంది మరియు కాలర్ రాట్ ప్రమాదాన్ని పెంచుతుంది, ఇది చెట్ల ఆరోగ్యం మరియు ఉత్పాదకతను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.
- వరద నీటిపారుదలకి బదులుగా, బిందు సేద్యం లేదా ఇతర సమర్థవంతమైన నీటిపారుదల పద్ధతులను ఉపయోగించి నీటిని నేరుగా వేరు వ్యవస్థకు పంపిణీ చేయాలి. ఇది ఒకే సమయంలో నీటి వృధాను మరియు నేల ద్వారా వచ్చే వ్యాధుల ప్రమాదాన్ని తగ్గిస్తుంది.

20. ప్రపంచవ్యాప్తం అవుతున్న యుపిఐ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- యుపిఐ భారతదేశంలో డిజిటల్ చెల్లింపుల వ్యవస్థను గణనీయంగా మార్చింది. ఇది అదనపు ఛార్జీలు లేకుండా లావాదేవీలు చేయడానికి అనుకూలమైన మార్గాన్ని అందిస్తోంది. యుపిఐని అధికారికంగా ఆమోదించే దేశాల విస్తరణను జాబితాతో ఇది ఇకపై భారతదేశానికి మాత్రమే పరిమితం కాదు.

యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ ఫేస్ (యుపిఐ) గురించి

- యుపిఐ అనేది నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎన్.పి.సి.ఐ) ద్వారా అభివృద్ధి చేయబడిన మొబైల్-ఫస్ట్ చెల్లింపు వ్యవస్థ.
- వినియోగదారులు క్యూఆర్ కోడ్స్ ని స్కాన్ చేయడం ద్వారా లేదా ఫోన్ నంబర్ ని ఉపయోగించడం ద్వారా డబ్బును పంపవచ్చు మరియు స్వీకరించవచ్చు మరియు ఆ మొత్తం నేరుగా లింక్ చేయబడిన బ్యాంక్ ఖాతా నుండి డెబిట్ చేయబడుతుంది.
- యుపిఐని భీమ్ యాప్ ద్వారా ఉపయోగించవచ్చు లేదా గూగుల్ పే, అమెజాన్ పే, ఫోన్ పే, భారత్ పే మొదలైన ధర్మ-పార్టీ ప్లాట్ ఫారమ్ల ద్వారా యాక్సెస్ చేయవచ్చు. చాలా భారతీయ బ్యాంకులు అధికారికంగా యుపిఐ చెల్లింపులకు మద్దతు ఇస్తాయి మరియు క్రెడిట్ లేదా డెబిట్ కార్డ్ చెల్లింపుల వలె కాకుండా ఎటువంటి ఛార్జీలు ఉండవు.

భద్రతా చర్యలు

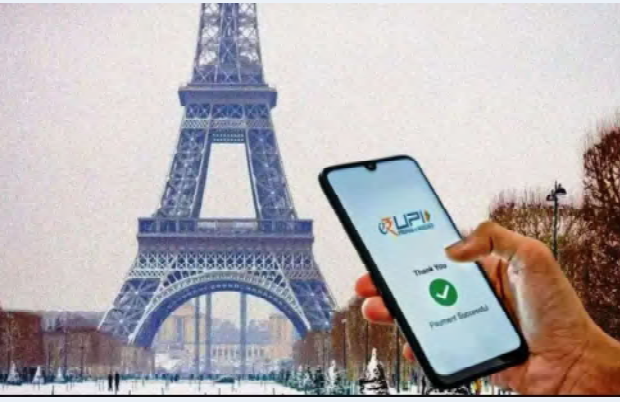
- ఎన్.పి.సి.బి ఛోస్ నంబర్ కు భాతాను అనుసంధానం చేయడం వంటి భద్రతా లక్షణాలను అమలు చేసింది.
- సిమ్ కార్డ్ తీసివేయబడినట్లయితే యుపిబి పని చేయడం ఆగిపోతుంది మరియు మోసపూరిత కార్యకలాపాలను నిరోధించడానికి డౌన్ టైమ్ చర్యలు ఉన్నాయి.
- పిన్ లేదా ఇంటర్నెట్ లేకుండా లావాదేవీల కోసం యుపిబి లైట్ ప్రవేశపెట్టబడింది, అయితే ఒక్కో లావాదేవీకి రూ. 500 మరియు రోజుకు రూ. 4,000 లావాదేవీ పరిమితి ఉంటుంది.

యుపిబికి మద్దతిచ్చే దేశాలు :

- సింగపూర్
- నేపాల్
- రాయల్ మానిటర్ అథారిటీ సహకారంతో భూటాన్ 2021లో యుపిబిని స్వీకరించింది.
- ఫ్రాన్స్ ఈఫిల్ టవర్ వంటి ప్రసిద్ధ ప్రాంతాలతో సహా యుపిబి చెల్లింపులను అమలు చేసింది.
- భారతదేశం యొక్క మూడవ-అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా యుఎకా, ముష్రేక్ సహకారంతో యుపిబి స్వీకరణను ప్రకటించింది.
- శ్రీలంక మరియు మారిషస్ ఇటీవల ఫిబ్రవరిలో యుపిబిని స్వీకరించాయి, భారతీయ పర్యాటకులకు ప్రయోజనం చేకూర్చాయి.
- ఎన్.పి.సి.బి ఇంటర్నేషనల్ పేమెంట్స్ లిమిటెడ్, ఫ్రెంచ్ సంస్థ లైరా సహకారంతో, ఫ్రాన్స్ లో యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ ఫేస్ చెల్లింపు విధానాన్ని ఆమోదించినట్లు ప్రకటించింది. లైరా కంపెనీ ఇ-కామర్స్ మరియు సామీప్య చెల్లింపులను సురక్షితం చేయడంలో నిష్ణాత సంస్థ.
- యుపిబి చెల్లింపులను ఆమోదించిన మొదటి యూరోపియన్ దేశం ఫ్రాన్స్.

యుపిబి గురించి :

- యుపిబి, 2016లో నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎన్.పి.సి.బి) ద్వారా ప్రారంభించబడింది, ఇది భారతదేశంలో వివిధ బ్యాంకుల మధ్య నగదు బదిలీలకు వీలు కల్పించే తక్షణ చెల్లింపు వ్యవస్థ.
- యుపిబి అనేది 'ఇండియా స్టాక్' లోని చెల్లింపుల లేయర్ లో అంతర్భాగం.

ఇండియా స్టాక్ గురించి:

- ఇండియా స్టాక్ అనేది ఎపిబి (అప్లికేషన్ ప్రోగ్రామింగ్ ఇంటర్ ఫేస్ లు) ల సమాహారం. ఇది భారతదేశంలో ప్రజెస్ లెస్, పేపర్ లెస్ మరియు నగదు రహిత సేవ డెలివరీని ప్రారంభించడం లక్ష్యంగా ఉంది.
- ఎపిబిలు, లేదా అప్లికేషన్ ప్రోగ్రామింగ్ ఇంటర్ ఫేస్ లు, వివిధ అప్లికేషన్ లు ఒకదానితో ఒకటి సజావుగా కమ్యూనికేట్ చేయడానికి వీలు కల్పించే నిర్వచించిన నియమాల సమితులు.

- ఇది వివిధ రంగాలలో వివిధ డిజిటల్ సేవలకు వీలుకల్పించడానికి ఒక బలమైన డిజిటల్ అవస్థాపనను నిర్మించడంపై దృష్టి సారించే ప్రభుత్వం నేతృత్వంలోని చొరవ.
- ఇండియా స్టాక్ యొక్క భాగాలు ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ రంగం రెండింటిలోనూ వివిధ ఏజెన్సీల యాజమాన్యంలో ఉంటాయి మరియు నిర్వహించబడతాయి.

భాగాలు:

గుర్తింపు లేయర్ (ఆధార్):

- భారత విశిష్ట గుర్తింపు ప్రాధికార సంస్థ (ఉడాయ్) జారీ చేసిన ఆధార్, డిజిటల్ గుర్తింపు ఉత్పత్తులను అందించే ఇండియా స్టాక్ కు మూలస్తంభంగా పనిచేస్తుంది.
- ఇది నివాస రుజువు మాత్రమే కానీ పౌరసత్వ రుజువు కాదు మరియు ఎక్కడనుండైనా ప్రమాణీకరణ, డిజిటల్ సంతకం చేసిన రికార్డులు మరియు డిజిటల్ సంతకాలను స్వీకరించడానికి తోడ్పడుతుంది.

చెల్లింపుల లేయర్ (యుపిబి):

- ఎన్.పి.సి.బి ద్వారా నిర్వహించబడే యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ ఫేస్ (యుపిబి), చెల్లింపు వ్యవస్థలు మరియు యాప్ ల మధ్య పరస్పర చర్యను నిర్ధారిస్తుంది.
- ఫోన్ పే, గూగుల్ పే మరియు పేటీయం వంటి తృతీయ పక్ష సంస్థలకు లైసెన్స్ ఇవ్వబడింది.

డేటా గవర్నెన్స్ లేయర్:

- ఇది డిజిటల్ లాకర్, డేటా ఎంపవర్ మెంట్ మరియు ప్రొటెక్షన్ ఆర్కిటెక్చర్ పై రూపొందించబడింది, సురక్షితంగా సమాచారాన్ని పంచుకోవడం కోసం సమ్మతి నిర్వహణ వ్యవస్థను కలిగి ఉంటుంది.
- మెరుగైన ఆర్థిక, ఆరోగ్య మరియు టెలికాం సంబంధిత ఉత్పత్తులు మరియు సేవలను ప్రారంభిస్తుంది.
- ఇండియా స్టాక్ వివిధ డిజిటల్ సేవలు మరియు చొరవలకు అండగా ఉండటానికి డిజిటల్ వనరులు మరియు సాధనాలను అందిస్తుంది. ఇవి పౌరులకు లభ్యతను మరియు సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తాయి.
- కోవిన్, డిజిలాకర్, ఆరోగ్య సేతు మరియు గవర్నమెంట్ ఈ - మార్కెట్ ప్లేస్ (జెమ్) వంటి భారత ప్రభుత్వం రూపొందించిన వివిధ డిజిటల్ సొల్యూషన్ లో ఇండియా స్టాక్ భాగాలు ఉపయోగించబడతాయి. ఈ సొల్యూషన్లు సమర్థవంతమైన సర్వీస్ డెలివరీ కోసం ఇండియా స్టాక్ యొక్క ప్రాథమిక లేయర్లను వినియోగించుకుంటాయి.
- ఇండియా స్టాక్ యొక్క దృష్టి భారతదేశం దాటి విస్తరించి ఉంది మరియు డిజిటల్ అవస్థాపన మరియు సేవా డెలివరీని మెరుగుపరచడానికి అభివృద్ధి చెందిన లేదా అభివృద్ధి చెందుతున్న ఏ దేశానికైనా వర్తించవచ్చు.

భారతదేశ స్టాక్ అంతర్జాతీయీకరణ యొక్క ప్రాముఖ్యత

ఇండియా స్టాక్ అంతర్జాతీయీకరణ అనేక ముఖ్యమైన ప్రభావాలను కలిగి ఉంది:

- భారతీయ స్టార్టప్ లు మరియు సాంకేతిక సంస్థల కోసం ప్రపంచ మార్కెట్ విస్తరణ, విస్తృత వినియోగదారులకు తమ ఉత్పత్తులు మరియు సేవలను అందించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- ప్రపంచ స్థాయిలో ఇంటర్ ఆపరేటిబిటీ మరియు స్టాండరైజేషన్, సరిహద్దుల గుండా సున్నితమైన లావాదేవీలు మరియు కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- ఇండియా స్టాక్ యొక్క సామర్థ్యాలను ప్రభావితం చేసే కొత్త పరిష్కారాలు మరియు సేవల అభివృద్ధికి దారితీసే అభివృద్ధి మరియు సహకారం.

- సాఫ్ట్ పవర్ మరియు డిజిటల్ దౌత్యం, ముఖ్యంగా దక్షిణ ప్రపంచం వంటి ప్రాంతాలలో, భారతదేశం తన సాంకేతిక నైపుణ్యాన్ని మరియు డిజిటల్ అవస్థాపనలో నాయకత్వాన్ని ప్రదర్శించగలదు.

ఇండియా స్టాక్ అంతర్జాతీయీకరణ కొరకు ప్రయత్నాలు

- ఎన్.పి.సి.ఐ ఇంటర్నేషనల్ పేమెంట్స్ లిమిటెడ్ (ఎన్.ఐ.పి.ఎల్) అనునది, ఎన్.పి.సి.ఐ యొక్క పూర్తి-యాజమాన్య అనుబంధ సంస్థగా 2020లో స్థాపించబడింది, భారతదేశం వెలుపల రూపే (ఆర్యుపిఎవై) మరియు యుపిఐని అమలు చేసే ప్రయత్నాలకు నాయకత్వం వహిస్తోంది.
- ఎన్.ఐ.పి.ఎల్ సింగపూర్, యుఎఈ మరియు ప్రస్తుతం ఫ్రాన్స్ వంటి విదేశీ మార్కెట్లలో యుపిఐ చెల్లింపుల ఆమోదాన్ని ప్రారంభించింది.
- అదనంగా, ఇండియా స్టాక్ టెక్నాలజీలు మరియు నైపుణ్యాన్ని పంచుకోవడానికి ఆస్ట్రేలియా, సియోరా లియోన్, సురినామ్ మరియు ఆంటిగ్వా మరియు బార్బుడా వంటి దేశాలతో భారతదేశం అవగాహనా ఒప్పందాలు కుదుర్చుకుంది.
- జి20 క్రింద భారతదేశం యొక్క చొరవలలో గ్లోబల్ డిజిటల్ పబ్లిక్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ రిపోజిటరీ మరియు సోషల్ ఇంఫాక్ట్ ఫండ్ స్థాపన ఉన్నాయి, ఇది దక్షిణ ప్రపంచంలో డిజిటల్ పబ్లిక్ అవస్థాపన అభివృద్ధిని లక్ష్యంగా చేసుకుంది.

21. అధికారికంగా మాంద్యంలోకి ప్రవేశించిన జపాన్ మరియు యుకె

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- జపాన్ అధికారికంగా మాంద్యంలోకి ప్రవేశించింది, యూఎస్, చైనా మరియు జర్మనీల తర్వాత ప్రపంచంలోని నాల్గవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థానానికి పడిపోయింది.

మాంద్యం
<ul style="list-style-type: none"> • మాంద్యం అనేది సాధారణంగా కనీసం రెండు వరుస త్రైమాసికాల పాటు ఉద్యోగ నష్టాలు మరియు మొత్తం డిమాండ్ తగ్గింపుతో పాటు ఆర్థిక వ్యవస్థలో మొత్తం ఉత్పత్తి కుంచించుకు పోవడాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

మరింత సమాచారం :

జపాన్ ఆర్థిక వ్యవస్థ

- జపాన్ ఆర్థిక వ్యవస్థ అక్టోబరు నుండి డిసెంబరు వరకు 0.4% వార్షిక రేటుతో కుంచించుకుపోయిందని ప్రభుత్వ దేటా సూచిస్తుంది, దీని ఫలితంగా వరుసగా రెండు త్రైమాసికాల్లో సంకోచం ఏర్పడింది, ఇది సాంకేతిక మాంద్యాన్ని సూచిస్తుంది.
- సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, జపాన్ స్టాక్ మార్కెట్ ధృఢత్వాన్ని ప్రదర్శించింది, నికీ 225 1990 తర్వాత మొదటిసారిగా 38,000 మార్కును అధిగమించింది మరియు 2024 మొదటి ఆరు వారాల్లో 13% లాభంతో వాల్ స్ట్రీట్ను అధిగమించింది.
- జపాన్ నామమాత్రపు జిడిపి గత సంవత్సరం 4.2 ట్రిలియన్ డాలర్లు. ఇది జర్మనీ యొక్క 4.4 ట్రిలియన్ డాలర్ల కంటే కొంచెం తక్కువగా ఉంది, ఇది జపాన్ యొక్క క్షీణిస్తున్న పోటీతత్వం మరియు ఉత్పాదకతను ఎత్తిచూపుతుంది.
- జపాన్ యొక్క సాఫ్ట్ బలహీనతకు దోహదపడే కారకాలు తగ్గుతున్న జనాభా, ఉత్పాదకత లేకపోవడం మరియు పోటీతత్వం మరియు నామమాత్రపు జిడిపిని ప్రభావితం చేసిన జపాన్ యెన్ తగ్గుదల.

- జపాన్ జనాభా వృద్ధాప్యం మరియు తగ్గుతున్న జననాల కారణంగా తగ్గిపోతోంది, కార్మికుల లోటును పరిష్కరించడానికి వలసల వంటి వ్యూహాలు అవసరం.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, తాత్కాలికంగా మినహా విదేశీ కార్మికులను అంగీకరించడానికి జపాన్ ప్రతిఘటించింది, ఇది శ్రామికశక్తిలో వివక్ష మరియు వైవిధ్యం లేకపోవడం వంటి ఆరోపణలకు దారితీసింది.

జపాన్ యొక్క చారిత్రక ఆర్థిక సందర్భం :

- జపాన్ రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ అనంతర ఆర్థిక అద్భుతంగా ఉద్భవించింది, 2010లో చైనా దానిని అధిగమించే వరకు ప్రపంచంలో రెండవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థగా అవతరించింది.
- 1970లు మరియు 1980లలో వృద్ధి కాలం ఉన్నప్పటికీ, జపాన్ ఆర్థిక వ్యవస్థ 1990లో దాని ఆర్థిక బుడగ పేలినప్పటి నుండి స్తబ్ధంగా ఉంది.

యుకె యొక్క ఆర్థిక వ్యవస్థ :

- 2023 ద్వితీయార్థంలో యుకె ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా మాంద్యంలోకి ప్రవేశించింది.
- జూలై మరియు సెప్టెంబరు మధ్య 0.1% పతనం తర్వాత డిసెంబర్ నుండి మూడు నెలల్లో స్థూల దేశీయోత్పత్తి 0.3% తగ్గింది.
- డిసెంబరులో నెలవారీ పరంగా ఆర్థిక ఉత్పత్తి 0.1% క్షీణించింది, తయారీ, నిర్మాణం మరియు టోకు రంగాలు జిడిపి పతనానికి గణనీయంగా కారణమయ్యాయి.
- బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇంగ్లండ్ ప్రకారం 2024లో కొంచెం మెరుగుపడుతుందనే అంచనాలతో యుకె ఆర్థిక వ్యవస్థ దాదాపు రెండు సంవత్సరాలుగా స్తబ్ధంగా ఉంది.

జర్మనీ ఆర్థిక వ్యవస్థ
<ul style="list-style-type: none"> • జర్మనీ, చారిత్రాత్మకంగా జపాన్ లాగా, ఆర్థిక సవాళ్లను ఎదుర్కొంది, దాని ఆర్థిక వ్యవస్థ మునుపటి సంవత్సరం నాలుగో త్రైమాసికంలో 0.3% పడిపోయింది. • జర్మనీ ఆర్థిక వ్యవస్థ జపాన్ ఆర్థిక నిర్మాణాన్ని పోలి ఉండే అధిక ఉత్పాదకత కలిగిన బలమైన చిన్న మరియు మధ్య తరహా సంస్థల ద్వారా వర్ధిల్లించబడింది.

22. ప్రపంచ శ్రేయస్సు, లింగ సమానత్వం మరియు సమానత్వం కోసం కూటమి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- స్విట్జర్లాండ్లోని దావోస్లో జరిగిన ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక వార్షిక సమావేశంలో భారతదేశం ఒక కొత్త కూటమిని ప్రకటించింది.
- ఈ కూటమి ప్రపంచ శ్రేయస్సు, లింగ సమానత్వం మరియు సమానత్వాన్ని ప్రోత్సహించడంపై దృష్టి పెడుతుంది.

మరింత సమాచారం

- ఈ కూటమి స్త్రీల ఆరోగ్యం, విద్య మరియు వ్యవస్థాపకత వంటి కీలకమైన రంగాలను లక్ష్యంగా చేసుకుంటుంది, లింగ సమానత్వాన్ని అభివృద్ధి చేయడంలో ఇవి కీలక పాత్ర పోషిస్తాయని గుర్తించింది.
- ఈ చొరవ జి20 అధినేతల ప్రకటనలో వివరించిన కట్టుబాట్లపై నిర్మించబడింది, మహిళల నేతృత్వంలోని అభివృద్ధికి భారతదేశం యొక్క అంకితభావాన్ని బలోపేతం చేస్తుంది.

- ఈ కూటమికి బిల్ అండ్ మెలిండా గేట్స్ ఫౌండేషన్ మద్దతునిస్తుంది, ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రసిద్ధి చెందిన దాతృత్వ సంస్థతో సహకార ప్రయత్నాన్ని సూచిస్తుంది.
- కాన్సెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ ఇండస్ట్రీ సెంటర్ ఫర్ ఉమెన్ లీడర్షిప్ ఈ కూటమికి వునాది సంస్థగా పనిచేస్తుంది, దాని కార్యకలాపాలకు వీలుకల్పించడంలో మరియు సమన్వయం చేయడంలో ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తోంది.
- ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక 'నెట్వర్క్ పార్టనర్'గా నియమించబడింది, ఇది కూటమిలో దాని ప్రయోగం మరియు దాని లక్ష్యాలకు మద్దతు ఇవ్వడంలో నిబద్ధతను సూచిస్తుంది.
- జాతీయ పెట్టుబడి ప్రోత్సాహక మరియు ఫెసిలిటేషన్ ఏజెన్సీ అయిన ఇన్వెస్ట్ ఇండియా, లింగ-కేంద్రీకృత కార్యక్రమాల కోసం పెట్టుబడిని పెంపొందించడంలో ప్రభుత్వ నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తూ 'వ్యవస్థాగత భాగస్వామి'గా గుర్తించబడింది.
- ఈ కూటమి అంతర్జాతీయ సహకారం పట్ల నిబద్ధతను ప్రకటించిస్తుంది, ప్రపంచ స్థాయిలో లింగ అసమానతలను పరిష్కరించడానికి ఐక్య ప్రయత్నం యొక్క అవసరాన్ని గుర్తిస్తుంది.

23. ఆర్థిక బిల్లు, 2024

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- లోక్ సభ ఇటీవల ఆర్థిక బిల్లు, 2024ను మూజువాటి ఓటుతో ఆమోదించింది.

ఆర్థిక బిల్లు గురించి

ప్రాముఖ్యత:

- ఆర్థిక బిల్లు కేంద్ర బడ్జెట్ ను సమర్పించిన తర్వాత లోక్ సభలో ఏటా ప్రవేశపెట్టబడే కీలకమైన శాసనపరమైన అంశం.
- ఇది రాబోయే ఆర్థిక సంవత్సరానికి పన్నులు, ఖర్చులు మరియు ఇతర ఆర్థిక విషయాలకు సంబంధించిన ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనలను పొందుపరుస్తుంది.
- ఈ బిల్లు రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 110 ప్రకారం ప్రత్యేకంగా పన్నుల ప్రతిపాదనలతో వ్యవహరించే ద్రవ్య బిల్లుగా వర్గీకరించబడింది.
- ఇది ప్రభుత్వ ఆర్థిక విధానాన్ని రూపొందించడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థ మరియు పన్ను చెల్లింపుదారులకు సుదూర ప్రభావాలను కలిగి ఉంటుంది.

ప్రక్రియ మరియు శాసన అవసరాలు:

- ఆర్థిక బిల్లును లోక్ సభలో మాత్రమే ప్రవేశపెట్టాలి, అయితే రాజ్యసభ సవరణలను సిఫారసు చేయగలదు.
- ఇది చట్టంగా మారడానికి ముందు పార్లమెంటు ఉభయ సభల ఆమోదం అవసరం.
- బిల్లును ప్రవేశపెట్టిన 75 రోజుల్లోగా ఆమోదించాలి.
- బడ్జెట్ ప్రక్రియలో ఒక ముఖ్యమైన దశను సూచిస్తూ లోక్ సభ ఇటీవల ఆర్థిక బిల్లు, 2024ను మూజువాటి ఓటు ద్వారా ఆమోదించింది.
- ఇంకా, ద్రవ్య వినిమయ బిల్లు ద్వారా నిర్దేశించబడిన వ్యయం కోసం పార్లమెంటరీ ఆమోదం, భారత సంఘటిత నిధి నుండి అసాధికారిక ఉపసంహరణలను నిరోధిస్తుంది.
- ఈ శాసన యంత్రాంగాలు ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలను సమర్థించడం మరియు బాధ్యతాయుతమైన పాలనను నిర్ధారించడంలో సహాయపడతాయి.

2024 ఆర్థిక బిల్లు యొక్క ముఖ్య లక్ష్యాలు:

- ఏప్రిల్-మే 2024లో జరగనున్న సాధారణ ఎన్నికల కారణంగా, 2024-2025 ఆర్థిక సంవత్సరానికి ప్రస్తుత పన్ను నిర్మాణాన్ని కొనసాగించడంపై బిల్లు దృష్టి సారిస్తుంది. ఈ నిర్ణయం స్థిరత్వాన్ని అందిస్తుంది మరియు ఎన్నికల సమయంలో పన్ను పాలనకు అంతరాయాలు కలిగే అవకాశాన్ని నివారిస్తుంది.
- బిల్లు నిర్దిష్ట రంగాలు లేదా పన్ను చెల్లింపుదారుల వర్గాలను లక్ష్యంగా చేసుకున్న చిన్న పన్ను ఉపశమనాలను కలిగి ఉంది. ఈ ఉపశమనాలు నిర్దిష్ట ప్రవర్తనలను ప్రోత్సహించడం లేదా పన్నుచెల్లింపుదారుల మూలాధారంలోని దుర్బల సమూహాలకు మద్దతును అందించడం లక్ష్యంగా ఉండవచ్చు.
- **ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచే చర్యలు:** అనుసంధానత మరియు ఉత్పాదకతను పెంచడానికి మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, ఆర్థిక కార్యకలాపాలను మరియు ఉద్యోగ కల్పనను ప్రోత్సహించడానికి పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడం, మరియు వ్యాపార సౌలభ్యాన్ని మెరుగుపరచడం, వ్యవస్థాపకతను ప్రోత్సహించడం మరియు పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం లక్ష్యంగా సంస్కరణలు.
- ప్రభుత్వం వ్యయాన్ని నియంత్రించడానికి లేదా ఆదాయాన్ని పెంచడానికి చర్యలను ప్రతిపాదించడం ద్వారా ద్రవ్య లోటును తగ్గించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. స్థూల ఆర్థిక స్థిరత్వం మరియు పెట్టుబడిదారుల విశ్వాసాన్ని కొనసాగించడానికి, ముఖ్యంగా ఆర్థిక సవాళ్లు లేదా అనిశ్చితుల నేపథ్యంలో ఆర్థిక ఏకీకరణ చాలా కీలకం.

24. మార్కెట్ యాక్సెస్ ఇనిషియేటివ్ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఎగుమతిదారులు 2024 మధ్యంతర బడ్జెట్ లో మార్కెట్ యాక్సెస్ ఇనిషియేటివ్ (ఎంఐ-మై) పథకానికి 3.88 బిలియన్ డాలర్ల నిధుల కేటాయింపు కోసం వాదిస్తున్నారు.

గమనిక:

- భారతదేశం దాని వస్తువులు మరియు సేవల ఎగుమతులను 2030 నాటికి 776 బిలియన్ డాలర్ల (2022-23లో నమోదైంది) నుండి 2 ట్రిలియన్ డాలర్లకు గణనీయంగా పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. అయితే, మై పథకం కింద మార్కెటింగ్ మద్దతు కోసం ప్రస్తుత కేటాయింపు సంవత్సరానికి రూ. 2 బిలియన్ల కంటే తక్కువగా ఉండటం ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి సరిపోనిదిగా పరిగణించబడుతున్నది.
- భారతీయ రాష్ట్రాల మధ్య ఎగుమతుల వాటాలో అసమతుల్యత ఉంది, 70% పైగా ఎగుమతులు ఐదు రాష్ట్రాల నుండి మాత్రమే జరుగుతున్నాయి. భారతదేశం యొక్క ఎగుమతుల్లో 30% పైగా వాటాను గుజరాత్ మాత్రమే కలిగిఉంది.

మరింత సమాచారం

- మై పథకం భారతదేశం యొక్క ఎగుమతులను స్థిరమైన ప్రాతిపదికన పెంచే లక్ష్యంతో ఎగుమతులను పెంపొందించే పథకంగా రూపొందించబడింది.
- ఇది సమగ్ర మార్కెట్ అధ్యయనాలు మరియు సర్వేల ద్వారా నిర్దిష్ట మార్కెట్ల మరియు ఉత్పత్తులను అభివృద్ధి చేసే లక్ష్యంతో ఫోకస్ ప్రాజెక్ట్-ఫోకస్ కంట్రీ విధానంపై పనిచేస్తుంది.
- విదేశాల్లో మార్కెటింగ్ ప్రాజెక్టులు, సామర్థ్య నిర్మాణం, చట్టబద్ధమైన నిబంధనలకు మద్దతు, అధ్యయనాలు, ప్రాజెక్ట్ డెవలప్ మెంట్, ఫారినీ ట్రేడ్

ఫెసిలిటేషన్ వెబ్ పోర్టల్ను అభివృద్ధి చేయడం మరియు కుటీర మరియు హస్తకళల యూనిట్లకు మద్దతుతో సహా వివిధ కార్యకలాపాలు ఈ పథకం క్రిందికి వస్తాయి.

- వివిధ ప్రభుత్వ విభాగాలు, విదేశాల్లోని భారతీయ మిషన్లు, ఎగుమతి ప్రమోషన్ కౌన్సిల్లు, నమోదు చేసుకోబడిన వ్యాపార ప్రోత్సాహక సంస్థలు, కమోడిటీ బోర్డులు, ఉన్నత వ్యాపార మండలులు, గుర్తింపు పొందిన పారిశ్రామిక మరియు హస్తకళల క్లస్టర్లు, వ్యక్తిగత ఎగుమతిదారులు (చట్టబద్ధమైన సమ్మతి కోసం) మరియు జాతీయ స్థాయి సంస్థలు (ఐఐఐటిలు, ఐఐఎంలు, ఎన్ఐఐటిలు, నిఫ్ట్ మొదలైనవి) సహా అనేక సంస్థలు మై పథకంలో పాల్గొనడానికి అర్హులు.
- మై పథకం కింద ప్రాజెక్టుల వ్యయ-భాగస్వామ్య ప్రాతిపదికన పనిచేస్తాయి, షేరింగ్ విధానం కనిష్టంగా 65% నుండి 50% వరకు ఉంటుంది.
- డైరెక్టరేట్ జనరల్ ఆఫ్ ఫారిన్ ట్రేడ్ ద్వారా భారత ప్రభుత్వ వాణిజ్యం మరియు పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ 'మై' పథకాన్ని నిర్వహిస్తుంది.

25. సార్థి పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సార్థి పోర్టల్ (శాండ్బాక్స్) ఫర్ అగ్రికల్చరల్ అండ్ రూరల్ సెక్యూరిటీ, టెక్నాలజీ మరియు ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ అనేది ఐక్యరాజ్యసమితి అభివృద్ధి కార్యక్రమం, భారతదేశం శాఖ సహకారంతో ప్రారంభించబడిన సమగ్ర డిజిటల్ బీమా ప్లాట్ఫారమ్.
- భారతదేశంలోని రైతుల బీమా అవసరాలను తీర్చడానికి ఇది ఒక వినూత్న పరిష్కారంగా పనిచేస్తుంది.

సార్థి పోర్టల్ గురించి

- సార్థి పోర్టల్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం రైతులకు ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడిన బీమా ఉత్పత్తుల యొక్క సమగ్ర సూట్ను అందించడం.
- ఈ ఉత్పత్తులలో ప్రతిష్టాత్మక ప్రధాన్ మంత్రి ఫసల్ బీమా యోజనతో పాటు ఆరోగ్యం, జీవితం, ఇల్లు, దుకాణం, వ్యవసాయ ఉపకరణాలు, మోటారు వాహనాలు మరియు పారామెట్రిక్ ఉత్పత్తులకు వర్తించే ఇతర బీమా ఆఫర్లు ఉన్నాయి.

లక్షణాలు:

- సార్థి పోర్టల్ యొక్క ముఖ్య లక్షణాలలో ఒకటి దాని వినియోగదారులకు సులభమైన ఇంటర్ ఫేస్, ఇది రైతులకు సౌకర్యవంతంగా వీక్షించడానికి, కొనుగోలు చేయడానికి మరియు బీమా ఉత్పత్తులను పొందేందుకు ఏకగవాక్ష వేదికగా పనిచేస్తుంది.
- ఇది డిజిటల్ చెల్లింపు ఎంపికలను కూడా వీలకల్పిస్తుంది, బీమా కొనుగోలు ప్రక్రియను నిరంతరాయం చేస్తుంది.
- అదనంగా, ఈ పోర్టల్ సులువైన క్లెయిమ్ ప్రారంభ ఎంపికలను అందిస్తుంది, అవసరమైనప్పుడు రైతులు తమ బీమా కవరేజీ ప్రయోజనాలను సులభంగా పొందగలరని ఇది నిర్ధారిస్తుంది.
- ఆండ్రాయిడ్ యాప్ స్టోర్లో అందుబాటులో ఉన్న ఎఐడీ యాప్ ద్వారా రైతులు సార్థి పోర్టల్ను యాక్సెస్ చేయవచ్చు. ఇది విస్తృతమైన ప్రాప్యతను నిర్ధారిస్తుంది, మారుమూల ప్రాంత రైతులు కూడా బీమా ఉత్పత్తుల నుండి ప్రయోజనం పొందేలా చేస్తుంది.

ప్రాముఖ్యత:

- సార్థి పోర్టల్ భారతీయ రైతులకు గణనీయమైన ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది, ఎందుకంటే ఇది వారి ప్రత్యేక అవసరాలు మరియు సవాళ్లను తీర్చడానికి ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడిన వివిధ రకాల బీమా ఉత్పత్తులను అందిస్తుంది.
- ట్రాక్టర్ మెషిన్ల వంటి కీలకమైన ఆస్తులను చేర్చడానికి బీమా కవరేజీని విస్తరించడం ద్వారా, పోర్టల్ రైతులకు నష్టాలను సమగ్రంగా తగ్గించడానికి, వారి జీవనోపాధిని కాపాడడానికి మరియు మొత్తం వ్యవసాయ రంగం యొక్క ధృఢత్వాన్ని బలపరుస్తుంది.

ఇతర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు

లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్:

- లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ డివిజన్ సహకారంతో అభివృద్ధి చేయబడింది. ఇది పంటల బీమా మరియు వ్యవసాయ రుణాలలో పాలుపంచుకున్న వాటాదారులందరికీ అవసరమైన నైపుణ్యాలు మరియు విజ్ఞానాన్ని అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఈ వ్యవస్థ ఇంటరాక్టివ్ మాడ్యూల్స్ మరియు వ్యక్తిగతీకరించిన శిక్షణా కార్యక్రమాల ద్వారా శిక్షణ మరియు విజ్ఞాన భాగస్వామ్యానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది, పంట బీమా మరియు వ్యవసాయ రుణాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి అవసరమైన నైపుణ్యాన్ని వాటాదారులు కలిగి ఉండేలా చూస్తారు.

కృషి రక్షక్ పోర్టల్ మరియు హెల్ప్లైన్ 14447:

- కృషి రక్షక్ పోర్టల్ మరియు హెల్ప్లైన్ 14447 రైతులకు సహాయాన్ని అందించడానికి ఒక వేదికగా పనిచేస్తుంది, పరిహారం ఆలస్యం మరియు బీమా ప్రశ్నలకు సంబంధించిన ఫిర్యాదుల నిజ-సమయ పరిష్కారాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.

26. డిజిటల్ సర్టిఫికేషన్ పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- క్వాలిటీ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఓపెన్ నెట్వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్ (ఓ.ఎన్.డి.సి) ఇటీవల డిజిటల్ సర్టిఫికేషన్ పోర్టల్ను ఆవిష్కరించాయి.

పోర్టల్ గురించి

- డిజిటల్ సర్టిఫికేషన్ పోర్టల్ అనేది క్వాలిటీ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఓపెన్ నెట్వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్ మధ్య సహకార ప్రయత్నం.
- డిజిటల్ సర్టిఫికేషన్ పోర్టల్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా సంస్థల డిజిటల్ సంసిద్ధతను అంచనా వేయడం మరియు ధృవీకరించడం.
- పోర్టల్ అన్ని సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా సంస్థల మరియు చిన్న చిల్లర వ్యాపారులకు స్వీయ-అంచనా కోసం అందుబాటులో ఉంది.

పోర్టల్ యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు:

- సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా సంస్థలు ఓ.ఎన్.డి.సి ప్లాట్ఫారమ్లో విక్రయదారులుగా కార్యకలాపాలు ప్రారంభించడానికి తమ సంసిద్ధతను అంచనా వేయడానికి పోర్టల్ను ఉపయోగించవచ్చు. డిజిటల్ సాధనాలు మరియు సాంకేతికతను ఉపయోగించడంలో వారి నైపుణ్యాన్ని అంచనా వేయడం ఇందులో ఉంది.
- సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా సంస్థలు మరియు చిన్న చిల్లర వ్యాపారులు ఇప్పటికే ఉన్న డిజిటలైజ్డ్ వర్క్ఫ్లోలకు సజావుగా కలిసిపోయేలా పోర్టల్ నిర్ధారిస్తుంది.

- ఆన్లైన్ కార్యకలాపాలకు అవసరమైన డాక్యుమెంటేషన్, సాఫ్ట్వేర్ మరియు సాంకేతికతను ఉపయోగించడంలో నైపుణ్యం మరియు డిజిటల్ భద్రతా ప్రమాణాలకు సంబంధించిన అనుగుణంగా ఉండటంతో సహా డిజిటల్ సంస్కృత యొక్క వివిధ అంశాలను ధృవీకరణ ప్రక్రియ మూల్యాంకనం చేస్తుంది.

క్వాలిటీ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా గురించి

- ఈ మండలి 1997లో వాణిజ్యం మరియు పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క పరిశ్రమల ప్రోత్సాహ మరియు అంతర్గత వాణిజ్య విభాగం మరియు భారతీయ పరిశ్రమల మధ్య ఒక సహకార ప్రయత్నంగా స్థాపించబడింది.
- ఇది వివిధ రంగాలలో నాణ్యతా ప్రమాణాలు మరియు అభ్యాసాలను ప్రోత్సహించే ప్రాథమిక లక్ష్యంతో 1860 నాటి సాసైటీస్ రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం 21 కింద లాభాపేక్ష లేని సంస్థగా నమోదు చేయబడింది.
- క్వాలిటీ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా ప్రాథమికంగా నేషనల్ అక్రిడిటేషన్ బోర్డ్ ఫర్ సర్టిఫికేషన్ బాడీస్ మరియు నేషనల్ అక్రిడిటేషన్ బోర్డ్ ఫర్ టెస్టింగ్ అండ్ కాలిబ్రేషన్ లాబొరేటరీస్ ద్వారా పనిచేస్తుంది.

- సంస్థ 38 మంది సభ్యులతో కూడిన మండలి ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది, ప్రభుత్వం, పరిశ్రమ మరియు వినియోగదారుల నుండి సమాన ప్రాతినిధ్యం ఉంటుంది.
- పరిశ్రమ ప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేసిన వారిని ప్రధానమంత్రి ఈ కౌన్సిల్ కి చైర్మన్ గా నియమిస్తారు.

ఓపెన్ నెట్వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్ (ఓ.ఎన్.డి.సి)

- ఓ.ఎన్.డి.సి అనేది వివిధ ఇ-కామర్స్ ప్లాట్ఫారమ్లలో కొనుగోలుదారులు మరియు విక్రేతల మధ్య లావాదేవీలకు వీలుకల్పించడానికి స్థాపించబడిన ఓపెన్ సోర్స్ నెట్వర్క్.
- ఓ.ఎన్.డి.సి యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం కొనుగోలుదారులు మరియు విక్రేతల మధ్య నిరంతరాయ లావాదేవీలను ప్రారంభించడం, అలాగే వారు నమోదు చేసుకున్న ఇ-కామర్స్ ప్లాట్ఫారమ్లతో సంబంధం కలిగి ఉంటుంది. సాధారణ మౌలిక సదుపాయాలను అందించడం ద్వారా, ఓ.ఎన్.డి.సి డిజిటల్ కామర్స్ వ్యవస్థలో ఇంటర్ఆపరేబిలిటీ మరియు సమ్మిళితత్వాన్ని మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

AMIGOS IAS

TSPSC GROUP-I

PRELIMS CUM MAINS

ENGLISH MEDIUM

Online / Offline

New Batch Starts

10th MAR 2024

ADMISSIONS OPEN

Venue : AMIGOS IAS,
Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad

Call us : 04035052121, 9000230734

www.amigosias.com

AMIGOS IAS

www.amigosias.com

TSPSC GROUP-I

PRELIMS CUM MAINS TEST SERIES

MODE : OFFLINE/ONLINE MEDIUM : EM / TM

Free Test Series Orientation Session On

3rd MARCH 2024 @ 11 AM

By S.Rafi Ahmed Sir

Test Series Starts From

4th MARCH 2024

Venue : AMIGOS IAS, Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad

PRELIMS

TOTAL TESTS : 25

- * Sectional Tests : 21
- * Grand Tests : 4

MAINS (87 Days Program)

- * Daily PDF of Model Answer / Essay will be provided after explanation.
- * Double Evaluation of answers (on the lines of TSPSC Evaluation)

* It will take consistent practice in order to crack mains and score a top Service.

TSPSC GROUP-I NEW PCM BATCH STARTS

Call us : 04035052121,

9000230734

Admissions Open

AMIGOS APP

1. జి.ఎస్.ఎల్.వి-ఎఫ్14/ ఇన్స్టాట్-3డిఎస్ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇస్రో ఫిబ్రవరి 17, 2024న భూస్థిర ఉపగ్రహ ప్రయోగ వాహనం ఎఫ్ 14 (జి.ఎస్.ఎల్.వి ఎఫ్ 14) ద్వారా ఇన్స్టాట్-3డిఎస్ ఉపగ్రహాన్ని ప్రయోగించింది.

మిషన్ యొక్క ముఖ్యాంశాలు

- జి.ఎస్.ఎల్.వి-ఎఫ్14/ ఇన్స్టాట్-3డిఎస్ మిషన్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం వాతావరణ అంచనా మరియు విపత్తు హెచ్చరికలలో భారతదేశ సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచడం.
- జి.ఎస్.ఎల్.వి-ఎఫ్ 14 అనేది మూడు-దశల ప్రయోగ వాహనం, ఇది వివిధ ప్రొపల్షన్ దశలను కలిగి ఉంటుంది:
  - 1) **మొదటి దశ (జిఎస్1):** ఈ దశలో ఘన ప్రొపెల్లెంట్ మోటార్ మరియు నాలుగు ఎర్త్-స్టోరబుల్ ప్రొపెల్లెంట్ దశలు అమర్చబడి ఉంటాయి.
  - 2) **రెండవ దశ (జిఎస్2):** మరొక ఎర్త్-స్టోరబుల్ ప్రొపెల్లెంట్ దశ ప్రయోగం యొక్క ఈ దశలో ఉపయోగించబడుతుంది.
  - 3) **మూడవ దశ (జిఎస్3):** ప్రయోగ వాహనం యొక్క చివరి దశ క్రయోజెనిక్ దశ, ఇది ద్రవ ఆక్సిజన్ మరియు ద్రవ హైడ్రోజన్ ద్వారా శక్తిని పొందుతుంది.
- ఈ ప్రొపల్షన్ దశల కలయిక ఉపగ్రహాన్ని దాని ఉద్దేశించిన కక్ష్యలోకి నెట్టడానికి అవసరమైన డ్రైవ్ను అందిస్తుంది.
- ఇన్స్టాట్-3డిఎస్ నాలుగు విభిన్న పేలోడ్లను కలిగి ఉంటుంది, ప్రతి ఒక్కటి వాతావరణ పర్యవేక్షణ మరియు విపత్తు నిర్వహణకు కీలకమైన నిర్దిష్ట విధులను అందిస్తుంది:

- 1) **ఇమేజర్:** ఆరు వేర్వేరు తరంగ దైర్ఘ్య బ్యాండ్లలో భూమి చిత్రాలను రూపొందించగల సామర్థ్యం కలిగి ఉంటుంది, ఇమేజర్ పేలోడ్ వివిధ వర్షావరణ పారామితుల యొక్క వివరణాత్మక పరిశీలనలకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- 2) **సౌండర్:** 19-ఛానల్ సౌండర్ పేలోడ్తో, ఇన్స్టాట్-3డిఎస్ ఉష్ణోగ్రత మరియు తేమతో సహా వాతావరణ నిలుపు ప్రొఫైల్లపై డేటాను సేకరించగలదు.
- 3) **డేటా రితే ట్రాన్స్పాండర్:** ఈ పేలోడ్ ఆటోమేటిక్ వాతావరణ స్టేషన్లు మరియు డేటా సేకరణ ప్లాట్ఫారమ్ల నుండి ప్రపంచ వాతావరణ, జలసంబంధిత మరియు సముద్ర డేటా సేకరణ మరియు ప్రసారానికి వీలుకల్పిస్తుంది.
- 4) **శాటిలైట్-ఎయిడెడ్ సెర్చ్ అండ్ రెస్క్యూ ట్రాన్స్పాండర్:** ఈ ట్రాన్స్పాండర్ అల్ట్రా హై ఫ్రీక్వెన్సీ బ్యాండ్ను కవర్ చేస్తూ ప్రపంచ శోధన మరియు కాపాడే ఆపరేషన్ల కోసం ప్రమాద పరిస్థితి సిగ్నల్లను ప్రసారం చేయడానికి అంకితం చేయబడింది.

జి.ఎస్.ఎల్.వికి నాటీ బాయ్ అని నామకరణం

- జియోసింక్రోనస్ శాటిలైట్ లాంచ్ వెహికల్ (జి.ఎస్.ఎల్.వి) అనేది ఇండియన్ స్పేస్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ చే అభివృద్ధి చేయబడి మరియు నిర్వహించబడే అంతరిక్ష ప్రయోగ వాహనం. ఇది ఉపగ్రహాలు మరియు ఇతర అంతరిక్ష వస్తువులను భూస్థిర కక్ష్యలో ఉంచడానికి రూపొందించబడింది.
- జి.ఎస్.ఎల్.వి ప్రధానంగా కమ్యూనికేషన్ ఉపగ్రహాలను ప్రయోగించడానికి ఉపయోగించబడుతుంది, అవి భూమికి సంబంధించి ఆకాశంలో అదే స్థానంలో శాశ్వతంగా స్థిరంగా ఉన్నట్లు కనిపించే భూస్థిర కక్ష్యలోకి అమర్చడం అవసరం.
- జి.ఎస్.ఎల్.వి రాకెట్ ఇతర ప్రయోగ వాహనాలతో పోల్చితే సాపేక్షంగా అధిక వైఫల్య రేట్ల చరిత్ర కారణంగా 'నాటీ బాయ్' అనే మారుపేరును పొందింది. జి.ఎస్.ఎల్.వితో గతంలో చేసిన 15 ప్రయోగాలలో, 4 విజయవంతం కాలేదు, ఇది అనూహ్యత మరియు అప్పుడప్పుడు అవిశ్వసనీయతకు ఖ్యాతి పొందడానికి దారితీసింది.
- పోలార్ శాటిలైట్ లాంచ్ వెహికల్ (పి.ఎస్.ఎల్.వి) వంటి ఇతర భారతీయ ప్రయోగ వాహనాల కంటే జి.ఎస్.ఎల్.వి యొక్క ప్రాథమిక ప్రయోజనాల్లో ఒకటి, భారీ పేలోడ్లను కక్ష్యలోకి తీసుకువెళ్లగల సామర్థ్యం.
- జి.ఎస్.ఎల్.వి ద్వారా ప్రయోగించబడిన జియోసింక్రోనస్ (భూస్థిర) ఉపగ్రహాలు భూమి యొక్క భ్రమణంతో సమకాలీకరించబడే కక్ష్యలో ఉంచబడతాయి, ఇవి భూమికి సంబంధించి స్థిరమైన స్థానాన్ని నిర్వహించడానికి వీలు కల్పిస్తాయి. కమ్యూనికేషన్ ఉపగ్రహాలకు ఇది చాలా కీలకం, ఎందుకంటే ఇది నిర్దిష్ట భౌగోళిక ప్రాంతాల యొక్క నిరంతర కవరేజీకి వీలుకల్పిస్తుంది.

జి.ఎస్.ఎల్.ఎల్.వితో సమస్యలు:

- జి.ఎస్.ఎల్.వి రాకెట్, ప్రత్యేకించి మూడవ మరియు చివరి దశకు శక్తినిచ్చే దాని క్రయోజెనిక్ ఇంజన్తో గణనీయమైన సవాళ్లను ఎదుర్కొంది.
- ఇస్రో మొదట రష్యా నుండి క్రయోజెనిక్ సాంకేతికతను పొందేందుకు ప్రయత్నించింది, అయితే యునైటెడ్ స్టేట్స్ నుండి వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొంది, రష్యన్ డిజైన్ల ఆధారంగా క్రయోజెనిక్ ఇంజిన్లను రివర్స్-ఇంజనీర్ చేయాలనే నిర్ణయానికి దారితీసింది.
- రివర్స్-ఇంజనీరింగ్ క్రయోజెనిక్ ఇంజన్ అందోళన కలిగిస్తుంది, అనేక జి.ఎస్.ఎల్.వి మిషన్లలో వైఫల్యాలకు కారణమైంది. ఇది క్రయోజెనిక్ ప్రొపల్షన్ సిస్టమ్లకు సంబంధించిన సాంకేతిక సంక్లిష్టత మరియు సవాళ్లను నొక్కి చెబుతుంది.

క్రయోజెనిక్ ఇంజిన్ల ప్రాముఖ్యత:

- క్రయోజెనిక్ ఇంజిన్లు అత్యంత అధునాతన ప్రొపల్షన్ సిస్టమ్లు, ఇవి చాలా తక్కువ-ఉష్ణోగ్రత ప్రొపెల్లెంట్లను ఉపయోగించుకుంటాయి, సాధారణంగా ద్రవ ఆక్సిజన్ మరియు ద్రవ హైడ్రోజన్.
- వాటి సంక్లిష్టత ఉన్నప్పటికీ, క్రయోజెనిక్ ఇంజిన్లు అసమానమైన సామర్థ్యాన్ని అందిస్తాయి, సాంప్రదాయక ఘన లేదా ద్రవ ప్రొపెల్లెంట్ రాకెట్ దశలతో పోలిస్తే ఇంధన యూనిట్కు ఎక్కువ ప్రోత్సన అందిస్తాయి.
- యునైటెడ్ స్టేట్స్, రష్యా, ఫ్రాన్స్/యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ, చైనా, జపాన్ మరియు భారతదేశంతో సహా కొన్ని దేశాలు మాత్రమే తమ స్వంత స్వదేశీ క్రయోజెనిక్ ఇంజిన్లను అభివృద్ధి చేశాయి.

అదనపు సమాచారం

- జి.ఎస్.ఎల్.వి-ఎఫ్14 జి.ఎస్.ఎల్.వి సిరీస్లో 16వ ప్రయోగాన్ని మరియు స్వదేశీ క్రయోజెనిక్ దశను కలిగి ఉన్న 10వ ప్రయోగాన్ని సూచిస్తుంది.
- ఇస్లాట్-3డిఎస్ పూర్తిగా ఎర్త్ సైన్సెస్ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా నిధులు సమకూర్చుకుంది మరియు భూస్థిర కక్ష్య నుండి మూడవ తరం వాతావరణ ఉపగ్రహాల లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది.
- ఉపగ్రహం ఇప్పటికే ఉన్న ఇస్లాట్-3డి మరియు ఇస్లాట్-3డిఆర్ ఉపగ్రహాల సేవలను పెంచడానికి రూపొందించబడింది, వాతావరణ పర్యవేక్షణ, అంచనా మరియు వివత్తు నిర్వహణ కోసం మెరుగైన సామర్థ్యాలను అందిస్తుంది.
- భూమి మరియు సముద్ర ఉపరితలాలను పర్యవేక్షించడం ద్వారా, ప్రకృతి వైపరీత్యాల సమయంలో సకాలంలో హెచ్చరికలు మరియు జోక్యాలకు వీలుకల్పిస్తూ, మరింత ఖచ్చితమైన వాతావరణ సూచనలకు ఈ ఉపగ్రహం దోహదం చేస్తుంది.
- 2016లో ప్రయోగించబడిన ఇస్లాట్-3డిఆర్, అంతరిక్షం నుండి అధునాతన వాతావరణ పర్యవేక్షణ వారసత్వాన్ని కొనసాగిస్తూ, ఇస్లాట్-3డిఎస్ కి పూర్వగామిగా పనిచేసింది.
- వాతావరణ నవీకరణల కోసం భారతదేశం ఇస్లాట్ క్రేణి ఉపగ్రహాలపై ఆధారపడింది, వాతావరణ అంచనా సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచడంలో ఇస్లాట్-3డి మరియు ఇస్లాట్-3డిఆర్ ముఖ్యమైన పాత్రలను పోషిస్తున్నాయి.

భూస్థిర బదిలీ కక్ష్య:

- బదిలీ కక్ష్యలు ఒక కక్ష్య నుండి మరొక కక్ష్యకు వెళ్లడానికి ఉపయోగించే ఒక ప్రత్యేక రకమైన కక్ష్య.
- జియోసింక్రోనస్ (మరియు జియోస్టేషనరీ కూడా) భూమి కక్ష్యలను సాధించడానికి, ఒక వ్యోమనౌక సుమారు 37,000 కి.మీ ఎత్తులో ఉన్న దీర్ఘవృత్తాకార కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టబడుతుంది. దీనిని భూస్థిర కక్ష్య అంటారు.

భూస్థిర కక్ష్య:

- భూస్థిర కక్ష్యలోని ఉపగ్రహాలు భూమధ్యరేఖకు ఎగువన పశ్చిమం నుండి తూర్పుకు భూమితో సమానమైన వేగంతో ప్రయాణిస్తూ భూమి చుట్టూ తిరుగుతూ ఉంటాయి.
- దీని వలన భూస్థిర కక్ష్యలోని ఉపగ్రహాలు వాస్తవంగా స్థిరమైన స్థానంలో ఉండటం కంటే 'స్థిరమైనవి'గా కనిపిస్తాయి.

2. ఏఐ గవర్నెన్స్ అలయన్స్ నివేదికలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఏఐ గవర్నెన్స్ అలయన్స్ ఇటీవల ఉత్పాదక (జెనరేటివ్) ఏఐ గవర్నెన్స్పై ప్రత్యేక దృష్టి సారించి, అధునాతన కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క కీలకమైన అంశాలను ప్రస్తావిస్తూ మూడు నివేదికలను ఆవిష్కరించింది.
- ఈ నివేదికలు ఉత్పాదక ఏఐ యొక్క విలువను విడుదల చేయడం మరియు కృత్రిమ మేధస్సు వ్యవస్థల బాధ్యతాయుతమైన అభివృద్ధి మరియు విస్తరణ కోసం ఒక సమగ్ర ఫ్రేమ్వర్క్ను ప్రతిపాదిస్తాయి.

నివేదికల గురించి

జెనరేటివ్ ఏఐ గవర్నెన్స్: షేపింగ్ అనర్ కలెక్టివ్ గోబల్ ప్యూచర్

- ఈ నివేదిక జెనరేటివ్ ఏఐని నియంత్రించడంలో అంతర్జాతీయ సహకారం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది. ఏఐ అభివృద్ధి యొక్క ప్రపంచ ప్రభావాన్ని గుర్తించి, ఇది దేశాల మధ్య సమన్వయ ప్రయత్నాల అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- అభివృద్ధి మరియు విడుదలపరంగా కృత్రిమ మేధస్సుకు మరింత సమ్మిళిత లభ్యత (ప్రాప్యత) కోసం పిలుపునిచ్చే ముఖ్య అంశం.
- భౌగోళిక లేదా సామాజిక ఆర్థిక అంశాలతో సంబంధం లేకుండా, భాగస్వామ్య పక్షాలందరికీ సమాన అవకాశాల కోసం ఈ నివేదిక వాదిస్తుంది.

అన్-లాకింగ్ వాల్యూ ప్రమ్ జెనరేటివ్ ఏఐ: గైడెన్స్ ఫర్ రెస్పాన్సిబుల్ ట్రాన్స్ఫర్మేషన్

- జెనరేటివ్ ఏఐని మరింత బాధ్యతాయుతంగా స్వీకరించడంపై ఈ నివేదిక వాటాదారులకు సమగ్ర మార్గదర్శకత్వాన్ని అందిస్తుంది. ఇది యూజ్ కేసులను క్షుణ్ణంగా మూల్యాంకనం చేయడం, బహుళ భాగస్వామ్య గవర్నెన్స్ నమూనాల అమలు మరియు పారదర్శక కమ్యూనికేషన్ పద్ధతులను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- నైతిక పరిగణనలు ముందంజలో ఉండేలా చూసుకుంటూ, జెనరేటివ్ ఏఐతో పరివర్తన ప్రయాణంలో మార్గనిర్దేశనం చేయడంలో సంస్థలు మరియు వ్యక్తులకు సహాయం చేయడం ఈ పత్రం యొక్క లక్ష్యం.

ది ఫ్రెసీడియో ఏఐ ఫ్రీమ్వర్క్: టువార్డ్స్ సేఫ్ జెనరేటివ్ ఏఐ మోడల్

- సాంకేతిక అంశంపై దృష్టి సారస్తూ, ఈ నివేదిక జెనరేటివ్ ఏఐ నమూనాల మొత్తం జీవితచక్రాన్ని నియంత్రించే ప్రామాణిక ఫ్రేమ్వర్క్ ఆవశ్యకతను నొక్కి చెబుతుంది. ఇది అభివృద్ధి, విస్తరణ మరియు పదవీ విరమణ దశలను కలిగి ఉంటుంది, స్థిరత్వం మరియు జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.
- ఏఐ పర్యావరణ వ్యవస్థలో వివిధ వాటాదారుల మధ్య భాగస్వామ్య బాధ్యత కోసం పిలుపు దీనిలోని ఒక ముఖ్యమైన అంశం. అదనంగా, ఏర్పడే అవకాశమున్న సమస్యలను అంచనా వేయడానికి మరియు తగ్గించడానికి క్రియాశీలక నష్టభయ నిర్వహణ వ్యూహాల కోసం నివేదిక సూచించింది.

ఏఐ గవర్నెన్స్ అలయన్స్ (ఐగా) గురించి

- వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్ చే 2023లో ప్రారంభించబడిన ఐగా బాధ్యతాయుతమైన జెనరేటివ్ ఏఐ పై దృష్టి సారించిన ఒక అంకితమైన చొరవ.
- ఇది పరిశ్రమ నాయకులు, ప్రభుత్వ సంస్థలు, విద్యా సంస్థలు మరియు పౌర సమాజ సంస్థలను ఒకచోట చేర్చే సహకార ప్రయత్నం.

- బగా యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం బాధ్యతాయుతమైన ప్రపంచ నమూనా మరియు పారదర్శక మరియు సమ్మిళిత కృత్రిమ మేధస్సు వ్యవస్థలను విడుదల చేయడం, ఏవ సాంకేతికతలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా సమాజాలపై చూపగల పరివర్తన ప్రభావాన్ని గుర్తించడం.

కృత్రిమ మేధస్సు (ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ - ఏఐ) గురించి

- కృత్రిమ మేధస్సు అనేది కంప్యూటర్ సైన్స్ యొక్క విస్తృత-శ్రేణి శాఖ, ఇది సాధారణంగా మానవ మేధస్సు అవసరమయ్యే పనులను చేయగల తెలివైన యంత్రాలను రూపొందించడంపై దృష్టి పెట్టింది.
- స్వీయ డ్రైవింగ్ కార్ల నుండి చాట్ జిపిటి మరియు గూగుల్ యొక్క బార్డ్ (జెమిని) వంటి జెనరేటివ్ ఏఐ సాధనాల వరకు, కృత్రిమ మేధస్సు విభిన్న పరిశ్రమలలో రోజువారీ జీవితంలో అంతర్భాగంగా మారుతోంది.
- ఏఐ సాంకేతికత యొక్క ఉపసమితి అయిన జెనరేటివ్ ఏఐ టెక్స్, చిత్రాలు, ఆడియో మరియు కృత్రిమ డేటాతో సహా వివిధ కంటెంట్ రకాలను ఉత్పత్తి చేయడంలో రాణిస్తుంది.
- ఉత్పాదక (జెనరేటివ్) ఏఐ నమూనాలు ఇన్ఫుట్ శిక్షణ డేటా నుండి నమూనాలు మరియు నిర్మాణాలను నేర్చుకుంటాయి మరియు అదే రకమైన లక్షణాలతో నూతన డేటాను రూపొందిస్తాయి.
- ప్రముఖ ఉదాహరణలలో చాట్ జిపిటి, డాల్ -ఈ మరియు బార్డ్ (జెమిని) ఉన్నాయి, ఇవి వినియోగదారు ప్రాంప్ట్ల ఆధారంగా టెక్స్ లేదా ఇమేజీలను సృష్టిస్తాయి.

నియంత్రణ యొక్క అవశ్యకత

- కృత్రిమ మేధస్సు సాధనాల అస్పష్టత, ముఖ్యంగా ఏఐ మరియు లోతైన అభ్యాస నమూనాలు, సాంకేతికత అభివృద్ధి మరియు అమలులో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొన్న వారికి కూడా సవాళ్లను కలిగిస్తాయి.
- ఏఐ సిస్టమ్లు తీసుకున్న నిర్ణయాలు సరికానివి, వివక్షతతో కూడిన ఫలితాలు మరియు పొందుపరిచిన పక్షపాతానికి గురవుతాయి కాబట్టి నియంత్రణ పర్యవేక్షణ అవసరం.
- ఆన్లైన్ మీడియా మరియు వార్తలలో ఏఐ- రూపొందించిన కంటెంట్, డీప్ ఫేక్లు, వాయిస్ ఛేంజర్లు మరియు ఇతర మోసపూరిత సాధనాల పెరుగుదల కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క ప్రామాణికత మరియు జవాబుదారీతనం గురించి ఆందోళనలను పెంచుతుంది.
- ఏఐ వ్యవస్థలు తరచుగా అనుకూలీకరణ కోసం వ్యక్తిగత డేటాను సేకరిస్తాయి. ఇది పటిష్టమైన డేటా గోప్యతా నిబంధనల అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- కృత్రిమ మేధస్సు రంగంలో వేగవంతమైన పురోగతులు ఏఐ మానవ నియంత్రణకు మించి, హానికరమైన రీతిలో ప్రవర్తించే పరిస్థితులకు దారితీస్తుందనే భయం ఉంది.
- ఆరోగ్య సంరక్షణ, రవాణా మరియు ఫైనాన్స్ వంటి కీలకమైన రంగాలలో

ఏఐ వ్యవస్థలు కఠినమైన భద్రతా ప్రమాణాలకు కట్టుబడి ఉండాల్సిన అవసరం ఎంతో ఉంది.

ముందుకు మార్గం

- పక్షపాతం, వివక్ష మరియు గోప్యతపై దాడితో సహా ఏఐ వ్యవస్థల చుట్టూ నెలకొని ఉన్న నైతిక ఆందోళనలు, బాధ్యతాయుతమైన అభివృద్ధి మరియు విస్తరణను నిర్ధారించడానికి పటిష్టమైన నిబంధనలు అవసరం.
- స్పష్టమైన నైతిక ప్రమాణాలు మరియు మార్గదర్శకాలను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా ఏఐ సాంకేతికతలపై ప్రజల విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడంలో నిబంధనలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.
- ఏఐ సాంకేతికతలతో ముడిపడి ఉన్న సంభాష్య ప్రమాదాలను చట్టపరమైన ఫ్రేమ్వర్క్లను అమలు చేయడం మరియు ఏఐ అభివృద్ధికి మానవ-కేంద్రీకృత దృక్పథంతో మార్గనిర్దేశం చేయడం ద్వారా తగ్గించవచ్చు. ఈ విధానం కృత్రిమ మేధస్సు సామాజిక విలువలకు సానుకూలంగా దోహదపడుతుందని మరియు హానికరమైన పరిణామాలను నివారిస్తుందని నిర్ధారిస్తుంది.

3. మహమ్మారి ఒప్పందం మరియు ఎక్స్ వ్యాధి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ భవిష్యత్తులో ఏర్పడబోయే ఆరోగ్య అత్యవసర పరిస్థితుల కోసం ప్రపంచ సంసిద్ధతను పెంచే లక్ష్యంతో ఒక మహమ్మారి ఒప్పందాన్ని ఆమోదించాలని సభ్య దేశాలకు పిలుపునిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- పాండమిక్ ట్రీటీ చొరవ మార్చి 2021లో ప్రపంచ నాయకుల కూటమి ద్వారా ప్రపంచ సంసిద్ధత మరియు మహమ్మారికి ప్రతిస్పందనలో లోపాలను పరిష్కరించే లక్ష్యంతో ప్రవేశపెట్టబడింది.
- భవిష్యత్తులో సంభవించే ఆరోగ్య సంక్షోభాల ప్రభావాన్ని సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి మరియు తగ్గించడానికి జాతీయ, ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేయడం లక్ష్యం.

భాగాలు:

- మహమ్మారులు సరిహద్దులను దాటుతాయని మరియు దేశాలు, అంతర్జాతీయ సంస్థలు మరియు వాటాదారుల మధ్య సహకార ప్రయత్నాలు అవసరమని గుర్తించి, ప్రపంచ స్థాయిలో ఏకీకృత చర్య యొక్క అవశ్యకతను ఈ ఒప్పందం నొక్కి చెబుతుంది.
- ఇది ఆరోగ్య సంరక్షణ మౌలిక సదుపాయాలు, శ్రామిక శక్తి సామర్థ్యం మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ డెలివరీ వ్యవస్థలను మెరుగ్గా నిర్వహించేందుకు మరియు మహమ్మారిని ఎదుర్కొనేందుకు మరియు ముఖ్యంగా అల్ప మరియు మధ్య-ఆదాయ దేశాలలో వనరులు పరిమితంగా ఉండేలా మెరుగుపరచడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.
- వ్యాక్సిన్లు, మందులు, రోగనిర్ధారణలు మరియు ఇతర వైద్యపరమైన ప్రతిచర్యల యొక్క శాస్త్రీయ పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిలో పెట్టుబడికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం అనేది ఉద్భవిస్తున్న వ్యాధికారకాలను ప్రభావవంతంగా అంచనా వేయడానికి మరియు ఎదుర్కోవడానికి కీలకమైనది.
- వ్యాప్తిని ముందస్తుగా గుర్తించడం, పర్యవేక్షించడం మరియు నియంత్రణ కోసం సమాచారాన్ని పరస్పరం పంచుకోవడం, నిఘా మరియు కమ్యూనికేషన్లో పారదర్శకత చాలా ముఖ్యమైనది.
- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ఆధ్వర్యంలో, న్యాయమైన మరియు నైతిక ప్రయోజన-భాగస్వామ్య ఏర్పాట్లను నిర్ధారిస్తూ పరిశోధన ప్రయోజనాల కోసం వ్యాధికారక

క్రిములను పరిశోధకులందరికీ అందుబాటులో ఉంచేలా ఒక ఫ్రేమ్ వర్క్ ను రూపొందించాలని ఒప్పందం ప్రతిపాదిస్తుంది.

- ఆరోగ్య సంరక్షణలో మహిళల ముఖ్యమైన పాత్రను గుర్తిస్తూ, హెల్త్ కేర్ క్రామిక శక్తిలో లింగ అసమానతలను పరిష్కరించడం, లింగ సమానత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు మహమ్మారి సంసిద్ధత మరియు ప్రతిస్పందన ప్రయత్నాలలో మహిళలకు సమాన అవకాశాలను నిర్ధారించడం కోసం ఈ ఒప్పందం సూచిస్తుంది.

ఎక్స్ వ్యాధి అంటే ఏమిటి?

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థచే రూపొందించబడిన, “ఎక్స్ వ్యాధి (డిసీజ్ ఎక్స్)” అనేది భవిష్యత్తులో తీవ్రమైన మహమ్మారిని ప్రేరేపించే అవకాశం కలిగిఉన్న ఊహాజనిత వ్యాధికారక క్రిమి లేదా జీవని సూచిస్తుంది.
- ఎక్స్ వ్యాధి అనేది వైరస్, బాక్టీరియం లేదా ఫంగస్ వంటి ఒక కొత్త కారకం నుండి ఉత్పన్నమవుతుంది, దీనికి నిర్దిష్ట చికిత్స లేదా టీకా ప్రస్తుతం అందుబాటులో ఉండదు.
- ఇది మానవులలో అనారోగ్యానికి కారణమయ్యే వైరస్ ల యొక్క 25 కుటుంబాలలో దేనికైనా చెందినది కావచ్చు, ఇది మహమ్మారి ముప్పు యొక్క విభిన్న స్వభావాన్ని మరియు సమగ్ర నిఘా మరియు సంసిద్ధత ప్రయత్నాల అవసరాన్ని ప్రధానంగా తెలియజేస్తుంది.
- ఎక్స్ వ్యాధి అనేది 2018 నుండి ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క ప్రాధాన్యత వ్యాధుల బ్లూప్రింట్ జాబితాలో చేర్చబడింది, ఇది చురుకైన పర్యవేక్షణ మరియు పునఃశోధన అవసరమయ్యే అధిక-పరిణామ ముప్పుగా దాని గుర్తింపును ప్రతిబింబిస్తుంది.
- ఎక్స్ వ్యాధి యొక్క ఖచ్చితమైన లక్షణాలు ఊహాజనితంగా ఉన్నప్పటికీ, నిపుణులు సార్స్ కోవ్-2 వైరస్ కంటే 20 రెట్లు ప్రాణాంతకమైనదిగా ఉండవచ్చని, ఇటీవలి కోవిడ్-19 మహమ్మారి ప్రభావం కంటే ఎక్కువ ఉండవచ్చని హెచ్చరిస్తున్నారు.
- భవిష్యత్తులో వచ్చే మహమ్మారిని అంచనా వేయడానికి మరియు సంసిద్ధంగా ఉండటానికి ప్రయత్నాలు చేసినప్పటికీ, ఎక్స్ వ్యాధి యొక్క నిర్దిష్ట గుర్తింపు మరియు లక్షణాలు అస్పష్టంగానే ఉన్నాయి, ఇది నిరంతర అప్రమత్తత, పరిశోధన మరియు సంసిద్ధత యొక్క అవశ్యకతను నొక్కి చెబుతుంది.

భవిష్యత్ మహమ్మారి కోసం ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ కార్యక్రమాలు

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ భవిష్యత్ మహమ్మారి కోసం ప్రపంచ సంసిద్ధత మరియు ప్రతిస్పందన సామర్థ్యాలను పెంపొందించే లక్ష్యంతో అనేక కార్యక్రమాలను ప్రారంభించింది:
- ప్రపంచ బ్యాంక్ యొక్క మహమ్మారి నిధి: బహుళజాతి అభివృద్ధి బ్యాంకులు, జి20 దేశాలు, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మరియు పౌర సమాజంతో కూడిన సహకార ప్రయత్నాలు అల్ప మరియు మధ్య-ఆదాయ దేశాలలో ఆరోగ్య వ్యవస్థలను బలోపేతం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాయి. ఈ అల్పాదాయ దేశాలు పరిమిత వనరులు మరియు మౌలిక సదుపాయాల కారణంగా తరచుగా అంటువ్యాధుల ద్వారా అసమానంగా ప్రభావితమవుతాయి.
- మహమ్మారి సంసిద్ధత మరియు ప్రతిస్పందన కోసం ఆర్థిక మద్దతు నిధి: 2022లో స్థాపించబడిన ఈ ఫండ్ జంతుజనిత వ్యాధులకు సంబంధించిన ముందస్తు హెచ్చరిక నిఘా వ్యవస్థల అమలు, ప్రయోగశాల సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేయడం మరియు వ్యాప్తికి వేగవంతమైన ప్రతిస్పందనవీలు కల్పించడానికి అత్యవసర కమ్యూనికేషన్ యంత్రాంగాలను మెరుగుపరచడానికి మద్దతు ఇస్తుంది.
- ఎంఆర్ఎన్ఎ టెక్నాలజీ ట్రాన్స్ ఫర్ హబ్: జూన్ 2021లో ప్రారంభించబడిన

ఈ చొరవ, కోవిడ్-19 మరియు భవిష్యత్తులో వచ్చే ఇతర మహమ్మారిని ఎదుర్కోవడానికి స్థానిక ఉత్పత్తి మరియు వ్యాక్సిన్ పరిశోధన ప్రారంభించడం, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు ఎంఆర్ఎన్ఎ వ్యాక్సిన్ సాంకేతికతను బదిలీ చేయడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- డబ్ల్యూహెచ్ఎల్ హబ్ ఫర్ పాండమిక్ మరియు ఎపిడెమిక్ ఇంటెలిజెన్స్: ఈ హబ్ ఒక సమగ్ర పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి ఎజెండాను రూపొందించడానికి, విద్యా సంస్థలు, పబ్లిక్ హెల్త్ ఏజెన్సీలు మరియు ఇతర వాటాదారుల మధ్య అంతరాన్ని తగ్గించడానికి మరియు మహమ్మారి సంసిద్ధత మరియు ప్రతిస్పందనలో జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడానికి ఒక సహకార వేదికగా పనిచేస్తుంది.
- డబ్ల్యూహెచ్ఎల్ బయోహబ్ సిస్టమ్: వైరస్ లు మరియు వ్యాధికారక క్రిములను పరిశోధనల కొరకు ప్రపంచవ్యాప్తంగా అందజేయడానికి వీలు కల్పించే ఈ బయోహబ్ వ్యవస్థ అంటు వ్యాధులపై అపగాహనను పెంపొందించడానికి మరియు నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం సమర్థవంతమైన వ్యూహాలను అభివృద్ధి చేయడానికి దేశాలు మరియు పరిశోధన సంస్థల మధ్య సహకారం మరియు సహకారాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.

జంతు సంక్రమిత వ్యాధులు

- జంతు సంక్రమిత (జూనోటిక్) వ్యాధులు జంతువుల నుండి మానవులకు సంక్రమించే అంటువ్యాధులు, ఇవి ప్రజారోగ్యానికి గణనీయమైన హాని కలిగిస్తాయి.
- ఈ వ్యాధులు వైరస్ లు, బాక్టీరియా, పరాన్నజీవులు మరియు శిలీంధ్రాలతో సహా వివిధ వ్యాధికారక కారకాల వల్ల సంభవించవచ్చు మరియు వన్యప్రాణులు లేదా పెంపుడు జంతువుల నుండి ఉద్భవించవచ్చు.
- జూనోటిక్ వ్యాధుల ఉదాహరణలు ఇన్ఫ్లుఎంజా, ఎబోలా వైరస్ వ్యాధి మరియు కోవిడ్-19.
- జూనోటిక్ వ్యాధుల వ్యాప్తిని తగ్గించడానికి మరియు భవిష్యత్తులో వచ్చే మహమ్మారిని నివారించడానికి సమర్థవంతమైన నిఘా, నివారణ మరియు నియంత్రణ చర్యలు అవసరం.

4. న్యూరాలింక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల ఒక మానవ రోగిలో న్యూరాలింక్ పరికరాన్ని అమర్చడం న్యూరోటెక్నాలజీలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సూచిస్తుంది. ఇది న్యూరాన్ స్పైకెల్ ను గుర్తించడంలో ఆశాజనక ఫలితాలను చూపుతున్నది. ఇది పక్షవాతం మరియు నాడీ సంబంధిత పరిస్థితులకు చికిత్స చేయడంలో ప్రభావాలను కలిగి ఉంటుంది.

న్యూరాలింక్ అంటే ఏమిటి?

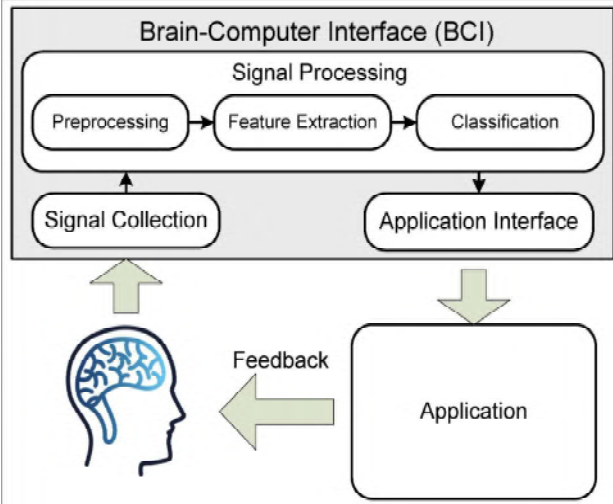
- 2016లో ఎలోన్ మస్క్ స్థాపించిన న్యూరాలింక్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం మానవ మెదడులోకి అమర్చగలిగిన మెదడు-కంప్యూటర్ ఇంటర్ ఫేస్ లను అభివృద్ధి చేయడం.
- ఈ సంస్థ యొక్క ట్రెయిన్- కంప్యూటర్ ఇంటర్ ఫేస్ (బిసిఐ) సాంకేతికత మెదడు యొక్క మోటారు కార్టెక్స్ లో అమర్చబడిన చిన్న, సౌకర్యవంతమైన పరికరాన్ని కలిగి ఉంటుంది. ఈ పరికరం న్యూరాన్ ల విద్యుత్ కార్యకలాపాలను గుర్తించగల వేలాది చిన్న ఎలక్ట్రోడ్ లను కలిగి ఉంది.

ట్రెయిన్-కంప్యూటర్ ఇంటర్ ఫేస్ లు

- బిసిఐలు మానవ ఆలోచన ప్రక్రియలు మరియు భాష్య సాంకేతికత మధ్య కీలకమైన అనుసంధానంగా పనిచేస్తాయి. మెదడు కార్యకలాపాలను

సంగ్రహించడం మరియు బాహ్య పరికరాల కోసం అర్థమయ్యే సంకేతాలుగా అనువదించడం ద్వారా అవి పనిచేస్తాయి.

- ఎలక్ట్రోఎన్సెఫలోగ్రఫీ వంటి నాన్-ఇన్వాసివ్ పద్ధతులు, నెత్తిమీద చర్మం లేదా పుర్రె కింద ఉంచిన ఎలక్ట్రోడ్లతో కూడిన పాక్షికంగా ఇన్వాసివ్ పద్ధతులు మరియు మెదడు కణజాలంతో నేరుగా ఇంటర్ ఫేసింగ్ చేసే న్యూరాలింక్ ఇంప్లాంట్ వంటి వూర్తి ఇన్వాసివ్ పద్ధతులతో సహా బిసిఐలకు వివిధ విధానాలు ఉన్నాయి.

అనువర్తనాలు

- బిసిఐలు సాంకేతికతతో మానవ పరస్పర చర్చను విప్లవాత్మకంగా మార్చగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి, ఆలోచనా శక్తిని మాత్రమే ఉపయోగించి పరికరాలపై నిరంతరాయమైన నియంత్రణకు వీలకల్పిస్తుంది.
- పక్షవాతం ఉన్న వ్యక్తులు బిసిఐల నుండి గణనీయంగా ప్రయోజనం పొందగలరు, వారి ఆలోచనలతో నేరుగా సహాయక పరికరాలు, ప్రోస్థెటిక్స్ మరియు కంప్యూటరీలను కూడా నియంత్రించగలుగుతారు.
- గాయాలు లేదా వ్యాధుల కారణంగా చూపు లేదా వినికిడి వంటి కోల్పోయిన ఇంద్రియాలను పునరుద్ధరించడానికి బిసిఐలు ఆశాజనకంగా ఉన్నాయి.
- మెదడు కార్యకలాపాలను తగినట్లుగా మార్పు చేయడం ద్వారా మూర్ఖ, పార్కిన్సన్స్ వ్యాధి మరియు దీర్ఘకాలిక నొప్పి వంటి వివిధ నాడీ సంబంధిత పరిస్థితులకు చికిత్స చేయడంలో బిసిఐలు వాగ్దానం చేస్తాయి.
- భవిష్యత్తులో, బిసిఐలు అభిజ్ఞా సామర్థ్యాలు లేదా జ్ఞాపకశక్తిని విస్తరించేందుకు సమర్థవంతంగా ఉపయోగించబడతాయి, ఇది మానవ సామర్థ్యాలలో గణనీయమైన పురోగతికి దారితీస్తుంది.

సవాళ్లు

- పక్షవాతం, మూర్ఖలు మరియు మెదడు వాపుతో సహా జంతు పరీక్షలో నివేదించబడిన సమస్యల ఆధారంగా న్యూరాలింక్ యొక్క సాంకేతికత భద్రతకు సంబంధించి ఆందోళనలు తలెత్తాయి.
- వ్యక్తుల ఆలోచనలకు అనధికారిక అందుబాటు లేదా సాంకేతికంగా మెరుగుపరచబడిన వ్యక్తుల యొక్క కొత్త తరగతిని సృష్టించడం వంటి బిసిఐ సాంకేతికత యొక్క దుర్వినియోగం చుట్టూ నైతిక పరిగణనలు ఉన్నాయి.
- బిసిఐల ద్వారా సేకరించబడిన మెదడు డేటా యొక్క 'భద్రత మరియు నైతిక వినియోగాన్ని నిర్ధారించడం' అనధికార అందుబాటును నిరోధించడానికి మరియు వ్యక్తుల గోప్యతను రక్షించడానికి కీలకం.
- వివిధ సామాజిక-ఆర్థిక సమాహారాలలో స్థోమత మరియు లభ్యత యొక్క ఆందోళనలను పరిష్కరిస్తూ, బిసిఐ సాంకేతికత అందరికీ సమానంగా

అందుబాటులో ఉండటాన్ని నిర్ధారించడానికి ప్రయత్నాలు చేయాలి.

- స్వయంప్రతిపత్తిని నిర్వహించడానికి మరియు బిసిఐ సాంకేతికతను దుర్వినియోగం చేసే అవకాశాన్ని నివారించడానికి మానవ ఆలోచన మరియు యంత్ర నియంత్రణ మధ్య సరిహద్దులను నిర్వచించడం ఎంతో అవసరం.
- బిసిఐల ద్వారా అభిజ్ఞా మరియు ఇంద్రియ వృద్ధి యొక్క ప్రభావాలు జాగ్రత్తగా పరిశీలించాల్సిన సంక్లిష్టమైన నైతిక మరియు సామాజిక ప్రశ్నలను లేవనెత్తుతాయి.

ముగింపు

- ఈ సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, బిసిఐ పరిశోధన నాడీశాస్త్రం, ఇంజనీరింగ్ మరియు కృత్రిమ మేధస్సులో అభివృద్ధి ద్వారా వేగంగా ముందుకు సాగుతోంది.
- ఆరోగ్య సంరక్షణ, కమ్యూనికేషన్ మరియు మెదడు-కంప్యూటర్ ఇంటర్ ఫేసింగ్ పై బిసిఐల యొక్క పరివర్తన సంభావ్యత ఈ రంగంలో కొనసాగుతున్న పరిశోధన మరియు నైతిక పరిశీలనల యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

5. ఫైటోకనాబినాయిడ్ల యొక్క యాంటీబయాటిక్ లక్షణాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సిఎస్ఐఆర్-ఐఐఐఎం జమ్మూలోని పరిశోధకులు టి.హెచ్.సి.బి.డి అనే సమ్మేళనం యొక్క యాంటీబయాటిక్ లక్షణాలను కనుగొన్నారు, ఇది గంజాయి మొక్కలో కనిపించే సెమీసింథటిక్ ఫైటోకనాబినాయిడ్.

స్టెఫిలోకాక్స్ ఆరియస్ గురించి

- టి.హెచ్.సి.బి.డి స్టెఫిలోకాక్స్ ఆరియస్ బాక్టీరియంకు వ్యతిరేకంగా శక్తివంతమైన యాంటీబయాటిక్ ప్రభావాలను ప్రదర్శించింది. ఈ బాక్టీరియా యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకత కారణంగా గణనీయమైన సంఖ్యలో మరణాలకు కారణమైంది.
- ఇది ఒక గ్రామ్-పాజిటివ్ బాక్టీరియం, ఇది న్యూమోనియా, మెనింజైటిస్, ఆస్టియోమైలిటిస్ మరియు ఎండోకార్డిటిస్ వంటి వివిధ క్లినికల్ వ్యాధులకు కారణమవుతుంది.
- ఇది వాతావరణంలో మరియు సాధారణంగా మానవునిపై, ప్రధానంగా చర్మం మరియు శ్లేష్మ పొరలపై ఉండే వ్యక్తులలో ఉంటుంది.
- స్టెఫిలోకాక్స్ ఆరియస్ యొక్క వ్యాప్తి ప్రత్యక్ష స్పృశ ద్వారా ఎక్కువగా జరుగుతుంది.

ఒక ఫైటోకనాబినాయిడ్ గా టి.హెచ్.సి.బి.డి

- టి.హెచ్.సి.బి.డి అంటే టెట్రాహైడ్రోకనాబిడియోల్ మరియు ఇది గంజాయి మొక్కలో సహజంగా తయారయ్యే సెమీసింథటిక్ ఫైటోకనాబినాయిడ్.
- ల్యాబ్లోని బాక్టీరియా కల్చర్లలో మెథిసిలిన్ నిరోధక స్టెఫిలోకాక్స్ ఆరియస్ రకానికి వ్యతిరేకంగా టి.హెచ్.సి.బి.డి బలమైన ప్రభావాన్ని ప్రదర్శించింది.
- ఈ సమ్మేళనం ఎలుకలలోని స్టెఫిలోకాక్స్ ఆరియస్ చర్మ ఇన్ఫెక్షన్లలో ఆచరణీయ సూక్ష్మజీవుల కణాల సంఖ్యను తగ్గించింది, ఇది యాంటీ మైక్రోబయల్ నిరోధకతను ఎదుర్కోవడంలో వాగ్దానాన్ని చూపుతుంది.

సవాళ్లు

- ఔషధం యొక్క డ్రావణీయత ఒక సవాలుగా ఉంటుంది, ఎందుకంటే దీనిని సజల మాధ్యమంలో కరిగించవలసి ఉంటుంది మరియు టి.హెచ్.సి.బి.డి లిపోఫిలిక్ గా ఉంటుంది.
- నార్కోటిక్ డ్రగ్స్ అండ్ సైకోట్రోపిక్ సబ్స్టాన్సెస్ యాక్ట్ 1985లోని సెక్షన్ 20 పరిశోధన ప్రయోజనాలతో సహా గంజాయి వినియోగాన్ని పరిమితం చేస్తుంది.

గమనిక

- భారతదేశం యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకత యొక్క గణనీయమైన భారాన్ని నివేదించింది. యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకత కారణంగా 2019లో 2.97 లక్షల మరణాలు సంభవించాయి.
- హైడ్రోఫిలిక్ మాలిక్యుల్: నీటిచే ఆకర్షించబడే అణువు.
- లిపోఫిలిక్ మాలిక్యుల్: కొవ్వుచే ఆకర్షించబడే అణువు.

6. వైభవ్ ఫెలోషిప్ కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భారత ప్రభుత్వం వైస్సీక్ భారతీయ వైజ్ఞానిక్ (వైభవ్) ఫెలోషిప్ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.
- సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ క్రింది సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ విభాగం వైభవ్ ఫెలోషిప్ కార్యక్రమానికి నేతృత్వం వహిస్తుంది.

కార్యక్రమం గురించి

- సహకార పరిశోధన కోసం భారతదేశంలోని విద్యా మరియు పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి సంస్థలతో సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్, మ్యాథమెటిక్స్ మరియు మెడిసిన్ (స్టెమ్ ఎం) చదువుతున్న భారతీయ సంతతిని అనుసంధానించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

దరఖాస్తుదారులకు అర్హత ప్రమాణాలు:

- దరఖాస్తుదారులు తప్పనిసరిగా నాన్-రెసిడెంట్ ఇండియన్స్ (ఎన్నారై), భారతీయ సంతతికి చెందిన వ్యక్తి (పిఐఓ) లేదా విదేశాలలో నివసిస్తున్న ఓవర్సీస్ సిటిజన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఓసిఐ) అయి ఉండాలి.
- గుర్తింపు పొందిన విశ్వవిద్యాలయం నుండి తప్పనిసరిగా పి హెచ్ డి/ఎం.డి./ఎం.ఎస్ పట్టా కలిగి ఉండాలి.
- పరిశోధకులు తప్పనిసరిగా విదేశీ విద్యా/పరిశోధన/పారిశ్రామిక సంస్థలతో అనుబంధం కలిగి ఉండాలి, పరిశోధన మరియు అభివృద్ధికి సంబంధించి నిరూపితమైన గత చరిత్ర కలిగి ఉండాలి మరియు టాప్ 500 క్యూఎస్ ప్రపంచ విశ్వవిద్యాలయ ర్యాంకింగ్లతో అనుబంధంగా ఉండాలి.

సంస్థల కోసం అర్హత ప్రమాణాలు:

- ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ మొత్తం ర్యాంకింగ్స్ లో అగ్రశ్రేణి 200లోపు ర్యాంక్ పొందిన ఉన్నత విద్యా సంస్థలు/విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు నాక్ 'ఏ' గ్రేడ్ (3.0 మరియు అంతకంటే ఎక్కువ) ఉన్నవి, శాస్త్రీయ సంస్థలతో పాటు అర్హత కలిగి ఉంటాయి.

నిధులు:

- ఫెలోషిప్ లో అంతర్జాతీయ మరియు దేశీయ ప్రయాణాలు, వసతి మరియు ఆకస్మిక పరిస్థితులకు సంబంధించిన నిబంధనలతో పాటు నెలకు రూ. 4,00,000 గ్రాంట్ ఉంటుంది.

కార్యక్రమం యొక్క ముఖ్యాంశాలు:

- 75 వైభవ్ ఫెలోషిప్లు విదేశాలలో పరిశోధనా కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉన్న భారతీయ సంతతికి చెందిన (ఎన్నారై/ఓసిఐ/పిఐఓ) అత్యుత్తమ శాస్త్రవేత్తలు/సాంకేతికవేత్తలకు అందించబడతాయి.
- క్వంటం టెక్నాలజీ, హెల్త్, ఫార్యూ, ఎలక్ట్రానిక్స్, అగ్రికల్చర్, ఎనర్జీ, కంప్యూటర్ సైన్సెస్ మరియు మెటీరియల్ సైన్సెస్ తో సహా 18 గుర్తించబడిన శాస్త్రీయ పరిజ్ఞానాలలో పని చేయడానికి సభ్యులు ఆహ్వానించబడ్డారు.
- సభ్యులు ఏటా రెండు నెలల వరకు, గరిష్టంగా 3 సంవత్సరాల వరకు, తమకు నచ్చిన భారతీయ సంస్థతో కలిసి పని చేయాలని భావిస్తున్నారు.

మొదటి బ్యాచ్ సభ్యులు:

- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ వైభవ్ పథకం కింద 22 మంది శాస్త్రవేత్తలతో కూడిన మొదటి బ్యాచ్ ను ప్రకటించింది.
- ఈ శాస్త్రవేత్తలు ప్రతి సంవత్సరం ఒకటి నుండి రెండు నెలలు, మూడు సంవత్సరాల వరకు, ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్, వివిధ ఐఐఐఐఐ, టాటా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫండమెంటల్ రీసెర్చ్ మొదలైన భారతీయ సంస్థలలో గడుపుతారు.
- మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో ప్రాజెక్టులు లేదా సాంకేతిక అంకుర సంస్థలను ప్రారంభించాలని భావిస్తున్న సహచరులకు మద్దతు ఇవ్వడానికి అభిధేయ సంస్థలు పరిశోధన గ్రాంట్ ను అందుకుంటాయి.

విశిష్ట ఫెలోషిప్లు:

- వైభవ్ పథకం కింద స్టాన్ ఫోర్డ్ విశ్వవిద్యాలయం నుండి సీనియర్ ప్రొఫెసర్లు ఆరోగ్యస్వామి పాల్ రాజ్ మరియు బర్మింగ్ హామ్ లోని కాలిఫోర్నియా విశ్వవిద్యాలయం నుండి జితేంద్ర మాలిక్ లకు రెండు 'విశిష్ట ఫెలోషిప్లు' మంజూరు చేయబడ్డాయి.

7. ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్ క్రిప్షన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్ క్రిప్షన్ రక్షణ, ప్రాసిక్యూషన్ లేదా లాభం కోసం వ్యక్తిగత డేటా ప్రాప్యత మరియు వినీయోగానికి సంబంధించి మానవ హక్కుల సమాహాలు, చట్ట అమలు మరియు సాంకేతిక సంస్థల దృక్పథాలను మార్చడం ద్వారా సమాచారాన్ని రక్షిస్తుంది.

ఎన్ క్రిప్షన్ గురించి:

- ఎన్ క్రిప్షన్ అనేది నిర్దిష్ట నియమాల ఆధారంగా వినీయోగించదగిన సమాచారాన్ని వినీయోగించలేని రూపంలోకి మార్చడం.
- సిమెట్రిక్ మరియు అసమాన గుప్తీకరణ వంటి విభిన్న ఎన్ క్రిప్షన్ పద్ధతులు ఉన్నాయి, ప్రతి ఒక్కటి విభిన్న కార్యాచరణలు మరియు ప్రయోజనాలతో ఉంటాయి.
- ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్ క్రిప్షన్ నిర్దిష్ట స్థానాల మధ్య బదిలీ అవుతున్న సమాచారాన్ని సురక్షితం చేస్తుంది. సందేశ యాచ్ లో, ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్ క్రిప్షన్ సందేశాలు బదిలీ చేయబడుతున్నప్పుడు మరియు విశ్రాంతి సమయంలో గుప్తీకరించబడినది నిర్ధారిస్తుంది, ఉద్దేశించిన గ్రహీత ద్వారా మాత్రమే డీక్రిప్ట్ చేయబడుతుంది.

ఎన్ క్రిప్షన్ ల రకాలు

- 1) సిమెట్రిక్ ఎన్ క్రిప్షన్:
  - ఎన్ క్రిప్షన్ మరియు డిక్రిప్షన్ రెండింటికీ ఒకే కీని ఉపయోగిస్తుంది.
  - ఉదాహరణలలో డేటా ఎన్ క్రిప్షన్ స్టాండర్డ్ మరియు అడ్వాన్స్డ్ ఎన్ క్రిప్షన్ స్టాండర్డ్ ఉన్నాయి.
- 2) అసిమెట్రిక్ ఎన్ క్రిప్షన్:
  - ఎన్ క్రిప్షన్ మరియు డిక్రిప్షన్ కోసం వేర్వేరు కీలను ఉపయోగిస్తుంది.
  - మెరుగైన భద్రతను అందిస్తుంది కానీ పబ్లిక్ మరియు ప్రైవేట్ కీల మార్పిడి అవసరం.
  - ఉదాహరణలలో ఎలిప్టిక్-కర్వ్ క్రిప్టోగ్రఫీ ఆధారంగా కర్వ్ 25519 వంటి అల్గారిథమ్లు ఉన్నాయి.
- 3) హాష్ ఫంక్షన్లు:
  - సందేశాలను గుప్తీకరించే బాధ్యత.

- ప్రత్యేక సందేశాల కోసం ప్రత్యేకమైన డైజెస్ట్లను ఉత్పత్తి చేయడం మరియు సందేశ గోప్యతను నిర్వహించడం వంటి నిర్దిష్ట లక్షణాలను తప్పనిసరిగా నెరవేర్చాలి.
- ఉదాహరణలు డేటా ఎన్క్రిప్షన్ స్టాండర్డ్ లో ఉపయోగించిన హాష్ ఫంక్షన్లను కలిగి ఉంటాయి, ఇది ఎస్-బాక్స్ మార్పిడులతో సహా వరుస దశల ద్వారా పనిచేస్తుంది.

సవాళ్లు మరియు ప్రమాదాలు

- ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్క్రిప్షన్ ఉన్నప్పటికీ, మ్యాన్-ఇన్-ది-మిడిల్ దాడుల వంటి పద్ధతుల ద్వారా సందేశాలను ఇప్పటికీ యాక్సెస్ చేయవచ్చు.
- అంతరాయాన్ని మరియు మార్పులను నిరోధించడానికి వినియోగదారులు తప్పనిసరిగా వేలిముద్రల ద్వారా కీలను ధృవీకరించాలి.
- భద్రతా చర్యలకు సంబంధించి మాల్వేర్ చొరబాటు లేదా కంపెనీలు లేదా అధికారులు బ్యాక్డోర్ యాక్సెస్ వంటి దుర్బలత్వాలకు దారితీయవచ్చు.
- ఎడ్వర్టైజ్డ్ సోడెస్ వ్యవహారం వంటి సంఘటనల ద్వారా ఎత్తిచూపబడినట్లుగా, చట్టవిరుద్ధమైన ఉపయోగం మరియు నిఘా ప్రమాదాలు కొనసాగుతున్నాయి.

ముగింపు

- సమాచార సమగ్రత మరియు గోప్యతను కాపాడేందుకు ఎన్క్రిప్షన్ కీలకం.
- ఎండ్-టు-ఎండ్ ఎన్క్రిప్షన్ పటిష్టమైన భద్రతా చర్యలను అందిస్తుంది కానీ ముప్పు మరియు దుర్బలత్వాల పట్ల అప్రమత్తత అవసరం.

8. స్టాండర్డ్స్ మెషిన్ అప్లికేషన్ లీడబుల్ మరియు ట్రాన్స్ఫరబుల్ (స్మార్ట్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, భారతీయ ప్రమాణాల బ్యూరో (బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్-బిఐఎస్), ఇంటర్నెషనల్ ఎలక్ట్రో-టెక్నికల్ కమిషన్ (ఐఈసీ) మరియు ఇంటర్నెషనల్ ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ స్టాండర్డిజేషన్ (ఐఎస్ఓ) సహకారంతో, ద్వారకలోని యశోభూమి కన్వెన్షన్ సెంటర్లో డిజిటల్ ట్రాన్స్ఫరేబిలిటీ రెండు రోజుల వర్క్షాప్ నిర్వహించింది.

స్మార్ట్ విధానం గురించి

- స్మార్ట్ అనేది అంతర్జాతీయ ప్రమాణాల డిజిటల్ పరిణామాన్ని నడిపించే లక్ష్యంతో ఐఎస్ఓ మరియు ఐఈసీ యొక్క ఉమ్మడి కార్యక్రమం.
- స్మార్ట్ ప్రమాణాలు మెషిన్లను డేటాను మార్పిడి చేసుకోవడానికి మరియు ప్రమాణాలలో వివరించిన ప్రక్రియలకు లోనవడానికి వీలు కల్పిస్తాయి, కార్యకలాపాలలో ఎక్కువ ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్ధారిస్తాయి.
- అవి ప్రమాణాలను సులభంగా అర్థం చేసుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తాయి, వినియోగదారులకు ఆవిష్కరణ పని కోసం ఎక్కువ సమయాన్ని కేటాయించడానికి వీలు కల్పిస్తాయి.

ప్రస్తుత ప్రమాణాలతో సమస్యలు

- ప్రస్తుత ప్రమాణాలు చాలా స్థూలంగా ఉంటాయి, అత్యంత సాంకేతికంగా ఉంటాయి మరియు సులభంగా చదవగలిగేవి కావు, దీని వలన నిపుణులు మరియు పరిశ్రమ వాటాదారులు పాల్గొనడం కష్టమవుతుంది.
- బిఐఎస్ లైసెన్సులలో 80% పైగా ఉన్న సూక్ష్మ మరియు చిన్న రంగాలు, ఇప్పటికే ఉన్న ప్రమాణాల సాంకేతిక సంక్లిష్టతను అర్థం చేసుకోవడంలో ఇబ్బంది పడుతున్నాయి.

స్మార్ట్ అప్రోచ్ యొక్క ముఖ్య ప్రయోజనాలు

- తయారీదారులు తమ ఉత్పత్తి మరియు సేవా జీవితచక్రాలలో స్మార్ట్ ప్రమాణాలను ఏకీకృతం చేయవచ్చు, ఖర్చులను తగ్గించవచ్చు మరియు తాజా నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండేలా చూసుకోవచ్చు.
- స్మార్ట్ ప్రమాణాలు వినియోగదారుల యొక్క నిర్దిష్ట అవసరాలకు అనుగుణంగా కంటెంట్ను అందిస్తాయి, వారు సంబంధిత సమాచారాన్ని సులభంగా స్వీకరిస్తారని నిర్ధారిస్తుంది.
- ప్రక్రియల యొక్క ఆటోమేషన్ వినియోగదారులు కంటెంట్ సృష్టిపై మరింత ప్రభావవంతంగా దృష్టి పెట్టడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ గురించి

- భారతీయ ప్రమాణాల బ్యూరో చట్టం 2016 ప్రకారం భారతీయ ప్రమాణాల బ్యూరో స్థాపించబడింది. ఇది వస్తువులకు సంబంధించి ప్రమాణీకరణ, మార్కింగ్ మరియు నాణ్యతా ధృవీకరణ కార్యకలాపాల యొక్క సామరస్య అభివృద్ధిని నిర్ధారిస్తుంది. ఇది వినియోగదారుల వ్యవహారాలు, ఆహార మరియు ప్రజా పంపిణీ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోకి వస్తుంది.
- ఇటీవలి కార్యక్రమాలు: భారతీయ ప్రమాణాల బ్యూరో అట్టడుగు స్థాయిలో ప్రమాణాల గురించి అవగాహన కల్పించడంలో మరియు గ్రామ పంచాయతీలకు శిక్షణా కార్యక్రమాలను నిర్వహించడంలో పాల్గొంటున్నది.

ఇంటర్నేషనల్ ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ స్టాండర్డిజేషన్ (ఐఎస్ఓ) గురించి

- ఐఎస్ఓ అనేది ఒక స్వతంత్ర, ప్రభుత్వేతర అంతర్జాతీయ సంస్థ.
- ఇది 170 జాతీయ ప్రమాణాల సంస్థల సభ్యత్వాన్ని కలిగి ఉంది.
- ఐఎస్ఓ స్వచ్ఛంద, ఏకాభిప్రాయ ఆధారిత, మార్కెట్-సంబంధిత అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలను అభివృద్ధి చేయడానికి నిపుణులను కలిసి ఆవిష్కరణకు మద్దతు ఇస్తుంది.

అంతర్జాతీయ ఎలక్ట్రోటెక్నికల్ కమిషన్ (ఐఈసీ) గురించి

- ఐఈసీ 1906లో స్థాపించబడింది.
- ఇది 170 కంటే ఎక్కువ దేశాల నుండి ప్రాతినిధ్యం వహించే ప్రపంచస్థాయి, లాభాపేక్ష లేని సభ్యత్వ సంస్థ.
- ఐఈసీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న నిపుణుల కోసం గ్లోబల్, న్యూట్రల్ మరియు స్వతంత్ర ప్రామాణీకరణ వేదికను అందిస్తుంది.

9. పారిశ్రామిక ట్రాన్స్ ఫ్యాట్ నిర్మూలన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ఇటీవల డెన్యూర్క్, లిథువేనియా, పోలాండ్, సౌదీ అరేబియా మరియు థాయ్ లాండ్లతో సహా పలు దేశాలు పారిశ్రామికంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ట్రాన్స్-ఫ్యాటీ యాసిడ్లను నిర్మూలించడంలో చేసిన ముఖ్యమైన ప్రయత్నాలకు గాను గుర్తింపును మరియు ధ్రువీకరణ సర్టిఫికేట్లను అందించింది.
- 53 దేశాలు ఇప్పుడు పారిశ్రామికంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ట్రాన్స్-ఫ్యాటీ యాసిడ్ల (ఐటిఎఫ్ఎ) నిర్మూలన కోసం ఉత్తమ అభ్యాస విధానాలను అమలు చేస్తున్నందున, ప్రపంచ జనాభాలో సుమారు 46% మంది తక్కువ ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ తో కూడిన మెరుగైన ఆహారం నుండి ప్రయోజనం పొందుతున్నారు.

ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ నిర్మూలన కొరకు ధృవీకరించబడే దేశాలకు ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ కొన్ని నిర్దిష్ట ప్రమాణాలను నిర్ణయించింది:

- అన్ని ఆహారాలలో 100 గ్రాముల మొత్తం కొవ్వుకు 2 గ్రాముల ఐటిఎఫ్ఎ యొక్క తప్పనిసరి జాతీయ పరిమితిని అమలు చేయడం.

10. ప్రదేశీయ డ్రోన్లు

- అన్ని ఆహారాలలో ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ యొక్క ప్రధాన మూలం అయిన 'పాక్షికంగా హైడ్రోజనీకరణ చేయబడిన నూనెల' ఉత్పత్తి లేదా వినియోగంపై తప్పనిసరి జాతీయ నిషేధాన్ని స్వీకరించడం.

- పాక్షికంగా హైడ్రోజనీకరణ చేయబడిన నూనెల నిషేధం మరియు ఐబిఎఫ్ఎ యొక్క 2% పరిమితి రెండింటికీ అనుగుణంగా, ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ తగ్గింపుకు సమగ్ర విధానాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.

ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ గురించి

- ట్రాన్స్-ఫ్యాట్స్ అనేది కూరగాయల నూనెలలో కనిపించే ఒక రకమైన అసంతృప్త కొవ్వు. దీనికి రెండు ప్రాథమిక మూలాలు ఉన్నాయి:
- సహజసిద్ధంగా తయారయ్యే ట్రాన్స్-ఫ్యాట్లు పాలు మరియు మాంసం ఉత్పత్తులలో చిన్న మొత్తంలో కనిపిస్తాయి.
- పారిశ్రామికంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ట్రాన్స్-ఫ్యాట్లు హైడ్రోజనీకరణ ప్రక్రియలో కృత్రిమంగా సృష్టించబడతాయి మరియు సాధారణంగా ప్యాక్ చేయబడిన ఆహారాలు, బేక్డ్ వస్తువులు మరియు వంట నూనెలలో కనిపిస్తాయి.
- ట్రాన్స్-ఫ్యాట్లు వినియోగం వృద్ధయ సంబంధిత వ్యాధుల వంటి అసంక్రమిక వ్యాధులతో బలమైన సంబంధాన్ని కలిగి ఉంది. ఇది గుండెపోటు మరియు ఇతర ఆరోగ్య సమస్యల ప్రమాదాన్ని పెంచుతుంది.

నియంత్రణ దశలు

భారతదేశం:

- ఫుడ్ సేఫ్టీ అండ్ స్టాండర్డ్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా 'ఈట్ రైట్ ఇండియా' ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించింది, ఇది ఆరోగ్యకరమైన ఆహార ఎంపికలు మరియు జీవనశైలిని ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో ఉంది.
- ఈ ప్రాధికార సంస్థ ఆహార ఉత్పత్తుల లేబుల్స్పై ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ పరిమాణాన్ని ప్రకటించడాన్ని తప్పనిసరి చేసింది. దీని వలన సరైన ఆహార నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి వినియోగదారులకు అవసరమైన సమాచారాన్ని అందిస్తుంది.

ప్రపంచ వ్యాప్తం:

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క రిఫ్లెక్స్ చొరవ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ వినియోగాన్ని తగ్గించడానికి సమగ్ర వ్యూహాలను వివరిస్తుంది:
- జోక్యం కోసం కీలకమైన ప్రాంతాలను గుర్తించడానికి పారిశ్రామికంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ యొక్క ఆహార వనరులను సమీక్షించడం (రివ్యూయింగ్).
- పారిశ్రామికంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ల స్థానంలో ఆరోగ్యకరమైన ప్రత్యామ్నాయాలను ప్రోత్సహించడం (ప్రమోటింగ్).
- విధాన అమలు ద్వారా పారిశ్రామికంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ట్రాన్స్-ఫ్యాట్లను శాసనపరంగా (లెజిస్లేటివ్) తొలగించడం.
- పురోగతిని పర్యవేక్షించడానికి మరియు అభివృద్ధి కోసం ప్రాంతాలను గుర్తించడానికి ఆహార సరఫరాలో ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ పరిమాణాన్ని అంచనా వేయడం (అసెసింగ్).
- ట్రాన్స్-ఫ్యాట్స్ యొక్క ప్రతికూల ఆరోగ్య ప్రభావాల గురించి ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడానికి అవగాహన ప్రచారాలను సృష్టించడం (క్రియేటింగ్).
- నియంత్రణ చర్యలు మరియు పర్యవేక్షణ ద్వారా ట్రాన్స్-ఫ్యాట్ తగ్గింపు విధానాలకు అనుగుణంగా అమలు చేయడం (ఎన్ఫోర్స్).

వార్షికోపాధి ఎందుకు ఉంది?

- భారతీయ 31 ప్రదేశీయ డ్రోన్ల విక్రయానికి అమెరికా ఆమోదం తెలిపింది.
- ఎంక్యూ-9బి స్పై గార్డియన్ డ్రోన్ల మరియు అనుబంధిత సామగ్రి యొక్క సైనిక విక్రయానికి సంబంధించి యూఎస్ కాంగ్రెసుకు యూఎస్ డిఫెన్స్ సెక్యూరిటీ కోఆపరేషన్ ఏజెన్సీ ఒక నోటిఫికేషన్ను సమర్పించిన తర్వాత ఈ ఆమోదం లభించింది.

ఎంక్యూ-9బి స్పై గార్డియన్ డ్రోన్ల గురించి

- ఎంక్యూ-9బి స్పై గార్డియన్ డ్రోన్లు స్వయంప్రతిపత్తి విమానాలు లేదా రిమోట్ పైలెటింగ్ సామర్థ్యం కలిగిన అధునాతన వైమానిక వాహనాలు. అవి ప్రాణాంతకమైన మరియు ప్రాణాంతకం కాని పేలోడ్లను మోసుకెళ్లే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. వాటిని వివిధ సైనిక మరియు నిఘా కార్యకలాపాల కోసం ఉపయోగించవచ్చు.
- ఈ డ్రోన్లు సుదీర్ఘ మిషన్ల కోసం రూపొందించబడ్డాయి, ఇవి శాటిలైట్ ద్వారా క్షితిజ సమాంతరంగా 30 గంటల కంటే ఎక్కువ సమయం పాటు ప్రయాణించగలవు.
- అవి పౌర విమానయాన గగనతలంలోకి సురక్షితంగా కలిసిపోవడానికి అధునాతన సాంకేతికతను కలిగి ఉన్నాయి. ఇది పౌర అధికారులతో ఉమ్మడి కార్యకలాపాలకు వీలుకల్పిస్తుంది మరియు నిజ-సమయ పరిస్థితులపై అవగాహన కల్పిస్తారు.
- ఈ డ్రోన్లు సముద్రపు ఇంటెలిజెన్స్, నిఘా కార్యకలాపాలలో ప్రత్యేకించి ప్రావీణ్యం కలిగి ఉంటాయి, సముద్ర ఉపరితలం పైన మరియు దిగువన నిజ-సమయ పర్యవేక్షణ మరియు పహారాకు వీలు కల్పిస్తాయి.

రక్షణరంగంలో డ్రోన్ టెక్నాలజీ ప్రాముఖ్యత

- డ్రోన్ సాంకేతికత రక్షణ రంగంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది, మెరుగైన మేధస్సు మరియు నిఘా సామర్థ్యాలు వంటి వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది. ఈ డ్రోన్లు అప్పటికప్పుడే చిత్రాలతో కూడిన డేటాను అందించడం వలన నిర్ణయాత్మక ప్రక్రియలలో సహాయపడతాయి.
- అవి తక్కువ ఇతర నష్టంతో ఖచ్చితమైన దాడులను నిర్వహించగల సామర్థ్యం, సవాళ్లతో కూడిన భూభాగాల్లో మెరుగైన సమన్వయం మరియు లాజిస్టిక్స్ మరియు మనుషులతో కూడిన విమానాలతో పోలిస్తే సిబ్బందికి తగ్గిన నష్టాలతో సహా వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాలను కూడా అందిస్తాయి.

భారతదేశంలో డ్రోన్ సాంకేతికత

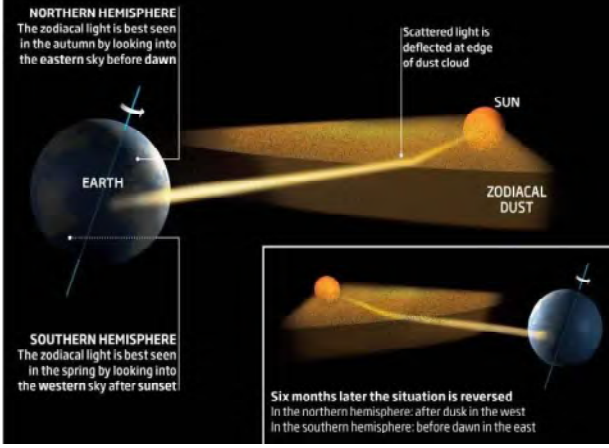
- భారతదేశం రక్షణ ప్రయోజనాల కోసం స్వదేశీ డ్రోన్ సాంకేతికతను చురుకైన అభివృద్ధి చేస్తోంది. డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (డి.ఆర్.డి.ఓ.) చే అభివృద్ధి చేయబడిన లక్ష్య మరియు నిశాంత్ వంటి ప్రాజెక్టులు ఈ రంగంలో గణనీయమైన పురోగతిని సూచిస్తున్నాయి.
- అదనంగా, డి.ఆర్.డి.ఓ. బ్లూ కైట్, గోల్డెన్ హాక్ మరియు పుష్పక్ వంటి సూక్ష్మ మరియు చిన్న-మానవరహిత లోహ విహంగాలను ఉత్పత్తి చేసింది, డి.ఆర్.డి.ఓ. నేత్ర మరియు డి.ఆర్.డి.ఓ. రుస్సోమ్ వంటి అధునాతన మానవరహిత లోహ విహంగాలతో పాటు, సాయుధ దళాల యొక్క వివిధ కార్యాచరణ అవసరాలను తీరుస్తున్నది.
- అసాధికారిక డ్రోన్ కార్యకలాపాల ద్వారా ఉద్భవిస్తున్న ముప్పులను ఎదుర్కోవడానికి, డి.ఆర్.డి.ఓ. భద్రతా ఉల్లంఘనల నుండి రక్షించే లక్ష్యంతో డ్రోన్ విధ్వంసక (కౌంటర్-డ్రోన్) వ్యవస్థలను కూడా అభివృద్ధి చేసింది.

11. రాశిచక్రకాంతి

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- అహ్మబాబాద్ లోని ఫిజిక్స్ రీసెర్చ్ లాబొరేటరీలోని శాస్త్రవేత్తలు ఇటీవల రాశిచక్ర కాంతి (జోడియాకల్ లైట్) యొక్క మూలానికి సంబంధించిన ఒక నూతన వివరణను ప్రతిపాదిస్తూ ఒక పత్రాన్ని ప్రచురించారు.

మరింత సమాచారం

- అధ్యయనం ప్రకారం, అంగారక గ్రహం యొక్క రెండు చంద్రులు అయిన డీమోస్ మరియు ఫోబోస్ నుండి వచ్చే ధూళి, రాశిచక్ర కాంతికి కారణమయ్యే అంతర్ గ్రహ ధూళికి గణనీయంగా తోడ్పడుతుంది.
- ఈ చంద్రుల ఉపరితలాల నుండి వెలువడే ధూళి కణాలు సూర్యరశ్మిని వెదజల్లుతాయని మరియు భూమి నుండి గమనించిన దృగ్విషయానికి దోహదపడతాయని ఈ పరికల్పన సూచిస్తుంది.
- ఫోబోస్, ప్రత్యేకించి, అంగారక గ్రహానికి సాపేక్షంగా దగ్గరగా ఉండటం మరియు స్టిక్నీ బిలంతో సహా దాని విలక్షణమైన లక్షణాల కారణంగా ఆసక్తిని కలిగిస్తుంది.

స్టిక్నీ బిలం

- ఫోబోస్ లో స్టిక్నీ బిలం ఒక ప్రముఖ లక్షణం, దీని వ్యాసం సుమారు 10 కిలోమీటర్లు ఉంటుంది.
- ఈ బిలం యొక్క భారీ పరిమాణం మరియు ప్రత్యేక లక్షణాలు అంగారకుని యొక్క చంద్రుల కూర్పు మరియు భూగర్భ శాస్త్రంపై ఆసక్తి ఉన్న పరిశోధకులకు అధ్యయనానికి కేంద్ర బిందువుగా మారాయి.

రాశిచక్ర కాంతి గురించి

- రాశిచక్ర కాంతి అనేది అంతర్ గ్రహ ధూళి కణాల ద్వారా విక్షేపణం చెందిన సూర్యకాంతి యొక్క మందమైన, ప్రసరించే కాంతిని సూచిస్తుంది.
- దీనిని కొన్ని నిర్దిష్ట పరిస్థితులలో భూమి నుండి గమనించవచ్చు. సాధారణంగా కాంతి కాలుష్యం లేని పూర్తిగా చీకటి రాత్రులలో దీనిని చూడవచ్చు.
- అంతర్ గ్రహ ధూళి అనేది సౌర వ్యవస్థలోని గ్రహాల మధ్య ఖాళీ అంతటా విస్తరించియున్న కాస్మిక్ ధూళి యొక్క చిన్న కణాలను కలిగి ఉంటుంది. ఈ కణాలు అతి సూక్ష్మ పరిమాణం నుండి అనేక మిల్లిమీటర్ల వ్యాసం వరకు వివిధ పరిమాణాలలో ఉంటాయి.
- ఎక్స్టిక్ అనేది భూమి యొక్క దృక్కోణం నుండి ఒక సంవత్సరం వ్యవధిలో ఖగోళ గోళంలో సూర్యుడు గుర్తించే స్పష్టమైన మార్గం. అంతర్ గ్రహ ధూళి గుండా సూర్యరశ్మి విక్షేపణం చెందడం వల్ల ఈ మార్గంలో రాశిచక్ర కాంతి కనిపిస్తుంది.

12. గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- 2024-25 కేంద్ర బడ్జెట్ గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ కు వ్యతిరేకంగా వ్యాక్సినేషన్ ను నివారణ చర్యగా ప్రోత్సహించే నిబంధనలను కలిగి ఉంది.
- దీనితో పాటు 9 నుండి 14 సంవత్సరాల వయస్సు గల బాలికలపై ఈ టీకా కార్యక్రమంలో ప్రధానంగా దృష్టి సారించబడుతుంది.

గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ గురించి

- అత్యధిక శాతం (99%) గర్భాశయ ముఖద్వార (సర్వైకల్) క్యాన్సర్ కేసులు హ్యూమన్ పాపిల్లోమావైరస్ (హెచ్.పి.వి) యొక్క అధిక-ప్రమాదకర జాతులతో నిరంతర సంక్రమణతో ముడిపడి ఉన్నాయి, ఇది సాధారణంగా లైంగిక సంపర్కం ద్వారా సంక్రమిస్తుంది.
- సర్వైకల్ క్యాన్సర్ ప్రపంచవ్యాప్తంగా మహిళల్లో నాల్గవ అత్యంత సాధారణ క్యాన్సర్ గా మరియు భారతదేశంలో రెండవ అత్యంత సాధారణ క్యాన్సర్ గా ఉంది.

నివారణ వ్యూహాలు:

- హెచ్.పి.వి సంక్రమణ మరియు గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ యొక్క తదుపరి అభివృద్ధిని నివారించడంలో హెచ్.పి.వి కి వ్యతిరేకంగా టీకా వేయడం అత్యంత ప్రభావవంతమైనది. బాలికలు లైంగికంగా చురుకుగా మారడానికి ముందు వారికి టీకా వేయడం చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది.
- పాప్ స్మెర్ పరీక్షలు మరియు హెచ్.పి.వి పరీక్ష వంటి పద్ధతుల ద్వారా గర్భాశయ అసాధారణతల కోసం స్క్రీనింగ్ ను కలిగి ఉంటుంది. ముందస్తు గాయాలను ముందుగా గుర్తించడం వలన సత్వర చికిత్స అందించబడుతుంది, ఇది ఇన్వాసివ్ సర్వైకల్ క్యాన్సర్ కు పురోగతిని నివారిస్తుంది.

చికిత్స:

- గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ ను ముందుగా గుర్తించినప్పుడు వివిధ రకాలైన చికిత్సలు చేయవచ్చు. చికిత్స రకాలలో శస్త్రచికిత్స, రేడియేషన్ థెరపీ, కీమోథెరపీ లేదా ఈ విధానాల కలయిక ఉన్నాయి.
- ముదిరిపోయిన దశలలో కూడా, రోగి యొక్క జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడంపై దృష్టి సారించి, తగిన చికిత్స మరియు ఉపశమన సంరక్షణతో గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ ను సమర్థవంతంగా నిర్వహించవచ్చు.

భారతదేశంలో అందుబాటులో ఉన్న టీకాలు:

- భారతదేశంలో అందుబాటులో ఉన్న హెచ్.పి.వి టీకాలలో గార్డాసిల్ ఒకటి. ఇది మెర్క్ డ్వారా ఉత్పత్తి చేయబడింది, సాధారణంగా గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ తో సంబంధం ఉన్న హెచ్.పి.వి యొక్క అనేక జాతుల నుండి రక్షిస్తుంది.
- సెర్వమ్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఇండియా ద్వారా తయారు చేయబడిన సెర్వవాక్ అనేది మరొక హెచ్.పి.వి టీకా ఎంపిక, ఇది గర్భాశయ క్యాన్సర్-కారణమైన హెచ్.పి.వి జాతుల నుండి రక్షణను అందిస్తుంది.

13. సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీ

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- కోడెక్స్ కమిటీ ఆన్ ఫుడ్ సెఫ్టీ అండ్ కలిసెరీ హెల్త్ యొక్క 7వ సమావేశం భారతదేశంలోని కొచ్చిలో జరిగింది.

మరింత సమాచారం

- ఈ సమావేశంలో, చిన్న ఏలకులు, పసుపు, జునిపెర్ బెర్రీ, మసాలా పొడి మరియు స్టార్ సోంపు అనే ఐదు సుగంధ ద్రవ్యాల నాణ్యతా ప్రమాణాలు ఖరారు చేయబడ్డాయి.
- ఈ ప్రమాణాలు పూర్తి స్థాయి కోడెక్స్ ప్రమాణాలుగా స్వీకరించడానికి కోడెక్స్ అలిమెంటారియస్ కమిషన్ కి పంపించబడినవి.
- ముఖ్యంగా, ఈ సమావేశం సుగంధ ద్రవ్యాల సమాహ వ్యూహం యొక్క విజయవంతమైన అమలును గుర్తించింది, ఇది సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీకి ఒక ముఖ్యమైన విజయం.

సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీ గురించి

- సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీ 2013లో కోడెక్స్ అలిమెంటారియస్ కమిషన్ క్రింద సరకుల కమిటీలలో ఒకటిగా స్థాపించబడింది.
- భారతదేశం దాని స్థాపన నుండి సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీని నిర్వహిస్తోంది మరియు సైసెస్ బోర్డ్ ఇండియా, వాణిజ్యం మరియు పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద సచివాలయ సంస్థగా పనిచేస్తుంది.
- సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీ యొక్క విధివిధానాలలో ఎండబెట్టిన మరియు నిర్వహించబడిన స్థితిలో ఉన్న సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికల ప్రపంచవ్యాప్త ప్రమాణాలను వివరించడం మరియు నకిలీని నివారించడానికి అంతర్జాతీయ సంస్థలతో సంప్రదింపులు ఉన్నాయి.

కోడెక్స్ ప్రమాణాలు

- కోడెక్స్ ప్రమాణాలు ప్రమాణాలు, అభ్యాస నియమాలు, పరిశుభ్రమైన అభ్యాస నియమాలు, మార్గదర్శకాలు మరియు ఇతర సిఫార్సులు వంటి వివిధ అంతర్జాతీయ ఆహార టెక్స్ లతో కూడి ఉంటాయి.
- ఈ ప్రమాణాలు స్వచ్ఛందంగా ఉంటాయి మరియు జాతీయ ఆహార చట్టంపై కట్టుబాటు ప్రభావాన్ని కలిగి ఉండవు.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, ఆహార వాణిజ్యంలో భద్రత, నాణ్యత మరియు న్యాయబద్ధతను నిర్ధారిస్తూ, దేశాలు తమ స్వంత ఆహార నిబంధనలను అభివృద్ధి చేసుకోవడానికి అవసరమైన సూచన పాయింట్లుగా ఇవి పనిచేస్తాయి.

కోడెక్స్ మరియు ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ

- శానిటరీ మరియు ఫైటోసానిటరీ చర్యలపై (ఎస్.పి.ఎస్ ఒప్పందం) మరియు వాణిజ్యానికి సాంకేతిక అడ్డంకుల పై (టీ.బి.టి ఒప్పందం) ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ ఒప్పందాలు దాని సభ్యులు తమ జాతీయ నిబంధనలను అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో సమన్వయం చేసుకునేలా ప్రోత్సహిస్తాయి.
- ఈ సమన్వయం అడ్డంకులను తగ్గించడం మరియు ఆహార భద్రత మరియు నాణ్యతా నిబంధనలలో స్థిరత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం ద్వారా అంతర్జాతీయ వాణిజ్యాన్ని సులభతరం చేయడంలో సహాయపడుతుంది.

కోడెక్స్ అలిమెంటారియస్ కమిషన్

- కోడెక్స్ అలిమెంటారియస్ కమిషన్ 1963లో ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ మరియు ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ చేత సంయుక్తంగా స్థాపించబడింది.
- వినయోగదారుల ఆరోగ్యాన్ని రక్షించడం మరియు ఆహార వ్యాపారంలో న్యాయమైన పద్ధతులను నిర్ధారించడం దీని లక్ష్యం.
- ఈ కమిషన్ వివిధ సభ్య దేశాలచే అతిథ్యం ఇవ్వబడే సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు వంట మూలికలపై కోడెక్స్ కమిటీతో సహా వివిధ కోడెక్స్ కమిటీల ద్వారా తన పనిని నిర్వహిస్తుంది.

- భారతదేశం 1964 నుండి కోడెక్స్ అలిమెంటారియస్ కమిషన్ లో సభ్యుడేతంగా ఉంది, దాని కార్యకలాపాలలో చురుకుగా పాల్గొంటూ అంతర్జాతీయ ఆహార ప్రమాణాల అభివృద్ధికి తోడ్పడుతోంది.

14. కెర్ కృష్ణ బిలాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- వీటినే రౌటేటింగ్ బ్లాక్ హోల్స్, కెర్ బ్లాక్ హోల్స్ అని కూడా పిలుస్తారు. ఇవి వాటి బాహ్య ఈవెంట్ హోరిజోన్ వెలుపల ఎర్గోస్పియర్ అని పిలువబడే ఒక ప్రత్యేక ప్రాంతాన్ని ప్రదర్శిస్తాయి.

కృష్ణ బిలాల గురించి

- భారీ నక్షత్రాలు వాటి జీవిత చక్రం చివరిలో వాటి స్వంత గురుత్వాకర్షణ కింద పతనం చెందినప్పుడు కృష్ణ బిలాలు ఏర్పడతాయి. పతనం ఫలితంగా ఒక సింగులారిటీ ఏర్పడుతుంది. ఇది ప్రస్తుతం మనం వాటిని అర్థం చేసుకున్న భౌతిక శాస్త్ర నియమాలను విచ్ఛిన్నం చేసే అసంత సాంద్రత యొక్క బిందువు.
- కృష్ణ బిలాలు వాటి ద్రవ్యరాశి ఆధారంగా రెండు ప్రధాన వర్గాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి: నక్షత్ర ద్రవ్యరాశి బ్లాక్ హోల్స్ మరియు సూపర్ మాసివ్ బ్లాక్ హోల్స్. నక్షత్ర ద్రవ్యరాశి కృష్ణ బిలాలు సూర్యుని కంటే 5 నుండి పదుల రెట్లు ద్రవ్యరాశిని కలిగి ఉంటాయి, అయితే సూపర్ మాసివ్ కృష్ణ బిలాలు సూర్యుని కంటే వందల వేల నుండి బిలియన్ల రెట్లు వరకు ద్రవ్యరాశిని కలిగి ఉంటాయి.
- వస్తువులు బ్లాక్ హోల్ యొక్క ఈవెంట్ హోరిజోన్ ను సమీపిస్తున్నప్పుడు, అవి తీవ్ర గురుత్వాకర్షణ శక్తులను అనుభవిస్తాయి. ఇది స్పృహేణిశీలత అని పిలువబడే ఒక దృగ్విషయానికి దారి తీస్తుంది. దీనిలో వస్తువులు కృష్ణ బిలం వైపు లాగబడినప్పుడు నిలువుగా విస్తరించి మరియు అడ్డంగా కుదించబడతాయి.
- ధనుస్సు ఎ స్టార్ అనేది ధనుస్సు రాశిలో మన పాలపుంత గెలాక్సీ మధ్యలో ఉన్న భూమికి అత్యంత సమీపంలో ఉన్న సూపర్ మాసివ్ బ్లాక్ హోల్. ఇది సూర్యుని కంటే మిలియన్ రెట్లు ఎక్కువ ద్రవ్యరాశిని కలిగి ఉంది మరియు ఖగోళ శాస్త్రవేత్తల విస్తృతమైన పరిశోధనలకు కేంద్రంగా ఉంది.

కెర్ బ్లాక్ హోల్స్ అంటే ఏమిటి?

- కెర్ కృష్ణ బిలాలు వాటి కోణీయ మొమెంటం లేదా భ్రమణం ద్వారా వర్గీకరించబడిన ఒక రకమైన కృష్ణ బిలం.
- అన్ని కృష్ణ బిలాల వలె, కెర్ కృష్ణ బిలాలు భారీ నక్షత్రాల గురుత్వాకర్షణ పతనం నుండి ఏర్పడతాయి. ఒక భారీ నక్షత్రం దానిలోని అణు ఇంధనం అయిపోయినప్పుడు, అది ఒక సూపర్నోవా పేలుడుకు లోనవుతుంది, దట్టమైన కోర్ని వదిలివేస్తుంది. ఈ కోర్ తగినంత భారీగా ఉంటే, అది కృష్ణ బిలంలోకి పతనం చెందుతుంది.
- కెర్ కృష్ణ బిలాల యొక్క విలక్షణమైన లక్షణాలలో ఒకటి ఎర్గోస్పియర్ ఉ నికిని కలిగి ఉండటం. ఇది కృష్ణ బిలం చుట్టూ ఉన్న స్పేస్ టైమ్ యొక్క ప్రాంతం కానీ దాని ఔటర్ ఈవెంట్ హోరిజోన్ వెలుపల ఉంది.
- ఔటర్ ఈవెంట్ హోరిజోన్ అనేది కృష్ణ బిలం యొక్క గురుత్వాకర్షణ నుండి ఏదీ, చివరికి కాంతి కూడా తప్పించుకోలేని బాహ్య సరిహద్దు. ఔటర్ ఈవెంట్ హోరిజోన్ లోపల ఎర్గోస్పియర్ ఉంది.
- కెర్ కృష్ణ బిలాలు రెండు ఈవెంట్ హోరిజోన్ లను కలిగి ఉంటాయి - ఔటర్ మరియు ఇన్నర్. ఈ రెండు క్షితిజాల మధ్య ఖాళీ ఎర్గోస్పియర్ ను ఏర్పరుస్తుంది.

ఎరోస్పేయర్ యొక్క లక్షణాలు

- ఎరోస్పేయర్లో, కృష్ణ బిలం యొక్క భ్రమణంతో పాటు స్పేస్ టైమ్ కూడా లాగబడుతుంది. స్పేస్ టైమ్ని ఈ లాగడం వల్ల వస్తువులు స్థిరంగా ఉండలేని ప్రాంతాన్ని సృష్టిస్తుంది మరియు అవి బ్లాక్ హోల్తో పాటు తిరగవలసి వస్తుంది.
- బ్లాక్ హోల్ యొక్క బలమైన గురుత్వాకర్షణ లాగుడు ఉన్నప్పటికీ, ఎరోస్పేయర్లోని వస్తువులు తగినంత వేగాన్ని కలిగి ఉంటే తప్పించుకునే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి.
- కెర్ బ్లాక్ హోల్లో ఎరోస్పేయర్ ఉనికి గణనీయమైన శాస్త్రీయ ప్రభావాలను కలిగి ఉంది. ఇది బ్లాక్ హోల్ నుండి భ్రమణ శక్తిని వెలికితీసే యంత్రాంగాన్ని అందిస్తుంది.
- ఎరోస్పేయర్లోకి ప్రవేశించే వస్తువులు లేదా కణాలు రెండు భాగాలుగా విభజించబడతాయి, ఒక భాగం బ్లాక్ హోల్లోకి పడిపోతుంది మరియు మరొకటి బ్లాక్ హోల్ యొక్క భ్రమణం కారణంగా పెరిగిన శక్తితో తప్పించుకుంటుంది. ఈ ప్రక్రియ బ్లాక్ హోల్ నుండి భ్రమణ శక్తిని వెలికితీసేందుకు వీలుకల్పిస్తుంది.

15. గ్రేప్-3 ప్రయోగం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గ్రేప్-3 ప్రయోగం అనగా గామా రే ఆస్ట్రోనామీ పెప్ ఎనర్జీఎస్ ఫేజ్-3కి సంక్షిప్త రూపం, ఇది కాస్మిక్ కిరణాలను అధ్యయనం చేయడానికి ఉద్దేశించిన శాస్త్రీయ ప్రయత్నం.
- ఇది టాటా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫండమెంటల్ రీసెర్చ్, ముంబై, ఇండియా మరియు ఒసాకా సీటీ యూనివర్సిటీ, ఒసాకా, జపాన్ మధ్య సహకార ప్రయత్నం.

మరింత సమాచారం

- ఇది ఎయిర్ షపర్ డిటెక్టర్ల శ్రేణి మరియు పెద్ద ఏరియా మ్యూయాన్ డిటెక్టర్తో కూడిన అధునాతన సెటప్ను ఉపయోగిస్తుంది.
- ఈ డిటెక్టర్లు భూమి యొక్క వాతావరణంతో పరస్పర చర్య చేస్తున్నప్పుడు కాస్మిక్ కిరణాల ప్రవర్తనను సంగ్రహించడానికి మరియు విశ్లేషించడానికి పూర్ణోత్కంగా ఉంచబడ్డాయి.
- తమిళనాడులోని ఊటీలో ఉన్న గ్రేప్-3 ప్రయోగం దాని స్థానం యొక్క భౌగోళిక ప్రయోజనాల నుండి ప్రయోజనం పొందుతుంది. ఊటీలోని ప్రత్యేక వాతావరణ పరిస్థితులు కాస్మిక్ కిరణాలు మరియు వాటి పరస్పర చర్యలను అధ్యయనం చేయడానికి అనువైన వాతావరణాన్ని అందిస్తాయి.
- గ్రేప్-3 ప్రయోగం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం కాస్మిక్ కిరణాల యొక్క వివిధ అంశాలను వాటి మూలం, త్వరణం మరియు వ్యాప్తితో సహా పరిశోధించడం.
- కాస్మిక్ కిరణాల ప్రవర్తనను అధ్యయనం చేయడం ద్వారా, పరిశోధకులు ఈ అత్యంత శక్తివంతమైన కణాల చుట్టూ ఉన్న రహస్యాలను మరియు విశ్వంపై వాటి ప్రభావాన్ని విప్పాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.
- ఈ కొత్త లక్షణం యొక్క గుర్తింపు కాస్మిక్ కిరణ దృగ్విషయం మరియు ఖగోళ భౌతిక శాస్త్రం మరియు విశ్వోద్భవ శాస్త్రంలో వాటి ప్రభావాలపై మన అవగాహనను పెంపొందించడానికి వాగ్దానం చేస్తుంది.

కాస్మిక్ కిరణాల గురించి

- విక్టర్ హెస్ వంటి శాస్త్రవేత్తల మార్గదర్శక కృషి ద్వారా కాస్మిక్ కిరణాలు ఒక శతాబ్దం క్రితం కనుగొనబడ్డాయి.
- వాటి ఉనికి అనేక ప్రయోగాలు మరియు పరిశీలనల ద్వారా నిర్ధారించబడింది.

- కాస్మిక్ కిరణాలు విశ్వంలోని అత్యంత శక్తివంతమైన కణాలుగా పిలువబడతాయి, కొన్ని శక్తులు భూమిపై కణ యాక్సిలరేటర్లలో సాధించగల వాటి కంటే చాలా ఎక్కువగా ఉంటాయి.
- అంతరిక్షం నుండి ఉద్భవించే కాస్మిక్ కిరణాల ద్వారా భూమి నిరంతరం దాడికి గురవుతుంది. ఈ కాస్మిక్ కిరణాలు భూమి యొక్క వాతావరణంలోకి చొచ్చుకుపోతాయి మరియు దానిలోని భాగాలతో సంకర్షణ చెందుతాయి, ఇది ద్వితీయ కణాల ఉత్పత్తికి దారితీస్తుంది.
- వాతావరణంతో కాస్మిక్ కిరణాల పరస్పర చర్య ఫలితంగా ఎయిర్ షపర్ అని పిలువబడే ద్వితీయ కణాల క్యాస్కేడ్ ఏర్పడుతుంది. ఈ షపర్లో ఎలక్ట్రాన్లు, ఫోటాన్లు, మ్యూయాన్లు, ప్రోటాన్లు, న్యూట్రాన్లు మరియు ఇతర సబ్ అటామిక్ కణాలు ఉంటాయి.
- కాస్మిక్ కిరణాలు 10^{గీ8} నుండి 10^{గీ20} ఎలక్ట్రాన్ వోల్ట్ల వరకు విస్తృతమైన శక్తులను ప్రదర్శిస్తాయి. ఈ విస్తృత శక్తి వర్ణపటం కాస్మిక్ కిరణ భౌతిక శాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేసే పరిశోధకులకు చమత్కారమైన సవాళ్లు మరియు అవకాశాలను అందిస్తుంది.

16. అభ్యాస్ - హై-స్పీడ్ ఎక్స్ పెండబుల్ ఏరియల్ టార్గెట్ (హీట్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భారతదేశం అభ్యాస్ అనే హై-స్పీడ్ ఎక్స్ పెండబుల్ ఏరియల్ టార్గెట్ (హీట్) యొక్క విజయవంతమైన ప్రయోగ పరీక్షను నిర్వహించింది.
- ఒడిశా తీరంలో ఉన్న చండీపూర్లోని ఇంటిగ్రేటెడ్ టెస్ట్ రేంజ్ నుండి ఈ పరీక్ష జరిగింది.

అభ్యాస్ గురించి

- ఇది డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (డి.ఆర్.డి.ఓ.) ఏరోనాటికల్ డెవలప్ మెంట్ ఎస్టాబ్లిష్ మెంట్ ద్వారా దేశీయంగా అభివృద్ధి చేయబడింది.
- ఇది ఆయుధ వ్యవస్థల సాధన కోసం వాస్తవిక ముప్పు దృశ్యాలను అనుకరించడానికి ఒక వైమానిక లక్ష్యం వలె రూపొందించబడింది.
- ఇది ఒక ఆటోపైలట్ సిస్టమ్ సహాయంతో స్వయంప్రతిపత్తితో ఎగిరే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది, ఇది సమర్థవంతమైన శిక్షణా వ్యాయామాలకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- ఈ వ్యవస్థ వివిధ రకాల ముప్పులను అనుకరించడానికి అవసరమైన రాడార్ క్రాస్ సెక్షన్, విజువల్ మరియు ఇన్ఫ్రారెడ్ ఆగ్నింటేషన్ సిస్టమ్లను కలిగి ఉంది.
- ఇది ల్యాండ్ ల్యాండ్ గ్రౌండ్ కంట్రోల్ సిస్టమ్ను కలిగి ఉంటుంది, విమానంతో ఏకీకరణను ప్రారంభించడం, ఎగిరే ముందు తనిఖీలు, ఎగిరే

సమయంలో డేటా రికార్డింగ్, ఎగరిన తర్వాత రీప్లే మరియు ఎగరిన అనంతర విశ్లేషణతో కూడి ఉంటుంది.

- అభ్యాస కి కనీస లాజిస్టిక్స్ మద్దతు అవసరం, ఇది దిగుమతి చేసుకున్న సమానమైన వాటితో పోలిస్తే తక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్న పరిష్కారం.
- డి.ఆర్.డి.ఓ యొక్క ఎడిఈ ద్వారా పూర్తిగా భారతదేశంలోనే అభివృద్ధి చేయబడింది, అభ్యాస స్వదేశీ రక్షణ సాంకేతికత అభివృద్ధిలో గణనీయమైన విజయాన్ని సూచిస్తుంది. ఇది రక్షణ తయారీలో స్వావలంబన సాధించడం మరియు ఇతరులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం అనే భారతదేశ విస్తృత లక్ష్యానికి అనుగుణంగా ఉంది.

17. ట్రాన్సిటింగ్ ఎక్స్‌ప్లానెట్ సర్వే శాటిలైట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఖగోళ శాస్త్రవేత్తలు ఇటీవల నాసా యొక్క ట్రాన్సిటింగ్ ఎక్స్‌ప్లానెట్ సర్వే శాటిలైట్ (టెస్) నుండి డేటాను ఉపయోగించి టీఓఐ-715బి అనే ఒక నివాస యోగ్య అవకాశం కలిగిన జోన్ గ్రహాన్ని కనుగొని విశ్లేషించారు.

టెస్ గురించి

- టెస్ (ట్రాన్సిటింగ్ ఎక్స్‌ప్లానెట్ సర్వే శాటిలైట్) అనేది భూమి నుండి కనిపించే ప్రకాశవంతమైన నక్షత్రాల చుట్టూ తిరిగే గ్రహాలను కనుగొనడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న నాసా మిషన్.
- ఏప్రిల్ 18, 2018న యూఎస్ఎలోని కేప్ కెనావెరల్ నుండి స్పేస్ ఎక్స్ ఫాల్కన్ 9 రాకెట్‌ను ఉపయోగించి ప్రయోగించబడింది, టెస్ 2009 నుండి 2018 వరకు పనిచేసిన నాసా యొక్క కెప్లర్ అంతరిక్ష టెలిస్కోప్ తర్వాతది.
- టెస్ యొక్క ప్రధాన మిషన్ జూలై 4, 2020న ముగిసింది మరియు ఇది ప్రస్తుతం విస్తరించిన మిషన్ దశలో ఉంది.
- టెస్ అధిక భూమి కక్ష్యను అనుసరిస్తుంది, ప్రతి 12 నుండి 15 రోజులకు దాని చక్రాన్ని పూర్తి చేస్తుంది, భూమి మరియు చంద్రుని నుండి అడ్డంకులను తగ్గించడానికి వ్యూహాత్మకంగా మొగ్గు చూపుతుంది, ఇది ఆకాశం యొక్క అవరోధం లేని వీక్షణను నిర్ధారిస్తుంది.
- దాని ప్రాథమిక మిషన్ సమయంలో, టెస్ యొక్క నాలుగు కెమెరాలు 200,000 సమీపంలోని మరియు ప్రకాశవంతమైన నక్షత్రాలను స్కాన్ చేశాయి, ఆకాశాన్ని 75% కవర్ చేశాయి.
- టెస్ ట్రాన్సిట్ టెక్నిక్‌ని ఉపయోగించి గ్రహాలను కనుగొంది, ఇందులో గ్రహాలు వాటి ముందు నుండి వెళుతున్నప్పుడు నక్షత్రాల ప్రకాశంలో సాధారణ తగ్గుదలని గుర్తించడం ఉంటుంది. ప్రకాశంలో తగ్గుదల యొక్క పరిమాణం గ్రహం యొక్క పరిమాణానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది మరియు ప్రయాణ వ్యవధి గ్రహం యొక్క కక్ష్య యొక్క ఆకారం మరియు పరిమాణాన్ని నిర్ణయించడంలో సహాయపడుతుంది.
- టెస్ అనేక రకాలైన గ్రహాలను కనుగొంది, చిన్న రాతి గ్రహాల నుండి భారీ వాయువు గ్రహాల వరకు, గెలాక్సీలోని గ్రహాల వైవిధ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది.

18. ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్టు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ ఇటీవల ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్ లో సభ్యునిగా చేరింది, భారతదేశంలో విశ్వసనీయ ఆరోగ్య సమాచార వేదికగా దాని పాత్రను మెరుగుపరుస్తుంది.

మరింత సమాచారం

- ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం విశ్వసనీయమైన మరియు

సాక్ష్య ఆధారిత ఆరోగ్య సమాచారాన్ని అందించడం ద్వారా భారతీయులలో ఆరోగ్య అవగాహనను మెరుగుపరచడం.

- ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ ఐదు ప్రధాన భారతీయ భాషలలో అందుబాటులో ఉంది: ఇంగ్లీష్, హిందీ, బెంగాలీ, పంజాబీ మరియు గుజరాతీ.
- 2023 నుండి ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్ లో చేర్చబడినందున, వ్యాక్సిన్-సంబంధిత సమాచారంలో ఖచ్చితత్వం మరియు విశ్వసనీయత యొక్క అధిక ప్రమాణాలను సమర్థించడంలో ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ యొక్క నిబద్ధతను సూచిస్తుంది.
- ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ ప్రైవేట్‌గా నిధులు సమకూర్చుకుంటుంది మరియు ఏ రాజకీయ సంస్థతో అనుబంధించబడలేదు అనే వాస్తవం దాని స్వతంత్రత మరియు సమగ్రతను ఎత్తిచూపుతుంది.

ఈ కార్యక్రమం క్రింది వాటిని కలిగి ఉంటుంది

- టీకాలకు సంబంధించిన తప్పుడు సమాచారాన్ని అడ్డుకోవడానికి ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ వాస్తవ తనిఖీ కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తుంది.
- ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ కేర్ యాప్ భారతదేశంలోని పౌరుల కోసం వ్యక్తిగతీకరించిన ఆరోగ్యం మరియు టీకా రికార్డ్ కీపింగ్‌ను సులభతరం చేస్తుంది.
- థిప్ బాట్ (రక్ష): టీకాలకు సంబంధించి ఏదైనా తప్పుడు సమాచారాన్ని తనిఖీ చేయడానికి పౌరులకు ఈ చాట్‌బాట్ విలువైన వనరుగా ఉపయోగపడుతుంది. కృత్రిమ మేధస్సు మరియు సహజ భాషా ప్రాసెసింగ్ సాంకేతికతలను ఉపయోగించడం ద్వారా, ది హెల్త్ ఇండియన్ ప్రాజెక్ట్ బాట్ వినియోగదారులు నిజ సమయంలో ఖచ్చితమైన మరియు విశ్వసనీయ సమాచారాన్ని పొందడానికి వీలుకల్పిస్తుంది.

వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్

- వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్ వివిధ ప్రభుత్వేతర సంస్థలు, యునిసెఫ్ మరియు ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మధ్య సహకారం ద్వారా 2003లో స్థాపించబడింది.
- ప్రముఖ ప్రపంచ ఆరోగ్య ప్రాధికార సంస్థగా, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్ ని పర్యవేక్షిస్తుంది, దాని సభ్యుల వెబ్‌సైట్‌లు ఖచ్చితత్వం మరియు విశ్వసనీయత యొక్క ఖచ్చితమైన ప్రమాణాలకు కట్టుబడి ఉండేలా చూస్తుంది.
- వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం బహుళ భాషలలో వ్యాక్సిన్ భద్రతపై శాస్త్రీయంగా ఆధారిత సమాచారాన్ని అందించడం.
- 45 దేశాల నుండి 110 వెబ్‌సైట్‌లు 43 భాషల్లో సమాచారాన్ని అందిస్తున్నాయి, వ్యాక్సిన్ సేఫ్టీ నెట్ టీకా భద్రతకు కట్టుబడి ఉన్న విభిన్నమైన మరియు సమగ్రమైన సంస్థల నెట్‌వర్క్‌ను సూచిస్తుంది.

19. భారతదేశపు మొదటి హైపర్‌వెలాసిటీ పరీక్షా కేంద్రం

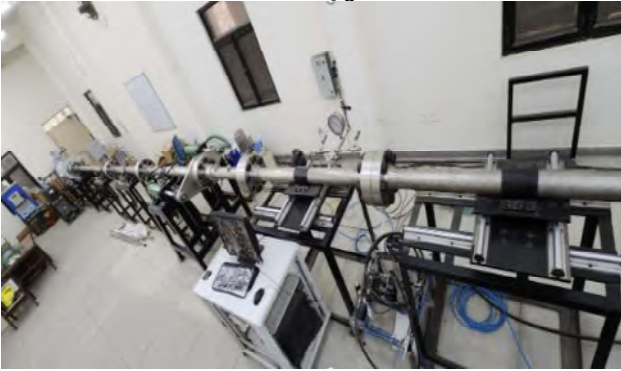
వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ, కాన్పూర్ ఇటీవల ఎస్2 లేదా 'జిగర్డాండ్'గా పిలవబడే భారతదేశపు మొట్టమొదటి హైపర్‌వెలాసిటీ ఎక్స్‌ప్లాన్స్ టన్నెల్ టెస్ట్ ఫెసిలిటీ యొక్క విజయవంతమైన స్థాపన మరియు పరీక్షను సాధించింది.

మరింత సమాచారం

- హైపర్‌వెలాసిటీ ప్రయోగ కేంద్రం, ఐఐటి కాన్పూర్‌లోని ఏరోస్పేస్ ఇంజనీరింగ్ విభాగంలోని హైపర్‌సోనిక్ ఎక్స్‌పెరిమెంటల్ ఏరోడైనమిక్స్ లాబోరేటరీ (హీల్)లో ఉంది.

- డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మరియు ఐఐఐఐఐ కాన్ఫర్స్ సహకార ప్రయత్నాల ద్వారా ఈ సదుపాయం మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో దేశీయంగా రూపొందించబడింది మరియు అభివృద్ధి చేయబడింది.

- 2018లో రూ. 4.5 కోట్ల కేటాయింపుతో డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ యొక్క సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మౌలిక సదుపాయాల మెరుగుదల కోసం నిధి (ఫిస్ట్) నుండి ఈ సదుపాయం అభివృద్ధికి ఆర్థిక మద్దతు లభించింది.
- 3-10 కిమీ/సె మధ్య విమాన వేగాన్ని ఉత్పత్తి చేయగల సామర్థ్యం కలిగి ఉంటుంది, ఈ కేంద్రం వాహనాల వాతావరణ ప్రవేశం, గ్రహశకలం ప్రవేశం, స్ప్రామ్‌జెట్ విమానాలు మరియు బాలిస్టిక్ క్షిపణుల వంటి వివిధ దృశ్యాలలో ఎదురయ్యే హైపర్‌సోనిక్ పరిస్థితులను అనుకరించగలదు.

భారతదేశం యొక్క మొదటి హైపర్‌వెలాసిటీ టెస్ట్ ఫెసిలిటీ యొక్క ప్రాముఖ్యత

- ఈ సదుపాయం ఇండియన్ స్పేస్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ (ఇస్రో) మరియు డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (డి.ఆర్.డి.ఓ) వంటి సంస్థలకు ఒక ముఖ్యమైన అస్తిగా ఉపయోగపడుతుంది, అధునాతన ఏరోస్పేస్ టెక్నాలజీలను పరీక్షించడానికి మరియు ధృవీకరించడానికి వారికి ఒక వేదికను అందిస్తుంది.
- ఇది గగన్‌యాన్ (భారతదేశం యొక్క మానవసహిత అంతరిక్ష యాత్ర కార్యక్రమం), పునర్వినియోగ ప్రయోగ వాహనాలు మరియు హైపర్‌సోనిక్ క్రూయిజ్ క్షిపణుల వంటి కొనసాగుతున్న మిషన్లకు పరీక్షా స్థలంగా పనిచేస్తుంది, ఇది మరింత అధునాతనమైన మరియు విశ్వసనీయమైన ఏరోస్పేస్ టెక్నాలజీల అభివృద్ధికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- భారతదేశం అటువంటి అధునాతన హైపర్‌సోనిక్ పరీక్షా సామర్థ్యాలను కలిగి ఉండటం వలన, ఏరోస్పేస్ టెక్నాలజీ మరియు పరిశోధనలో దాని నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎంపిక చేసిన కొన్ని దేశాలలో భారతదేశం దానిని ఉంచింది.
- ఈ సదుపాయం యొక్క స్థాపన భారతదేశం యొక్క అంతరిక్షం మరియు రక్షణ రంగాలకు గణనీయమైన సామర్థ్యాన్ని పెంచడాన్ని సూచిస్తుంది, అత్యాధునిక హైపర్‌సోనిక్ టెక్నాలజీలను అభివృద్ధి చేయడానికి మరియు ఏరోస్పేస్ ఆవిష్కరణలో ముందంజలో ఉండటానికి వారికి అధికారం ఇస్తుంది.

ఏరోనాటికల్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ బోర్డ్

- సుబ్రమణియన్ కమిటీ నివేదిక సిఫార్సును అనుసరించి 1971లో భారత ప్రభుత్వం ఏరోనాటికల్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ బోర్డ్ ని స్థాపించింది.
- ఈ బోర్డు ఏరోనాటిక్స్ రంగంలో భవిష్యత్ పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను సమన్వయం చేయడానికి మరియు నిధులు సమకూర్చడానికి బాధ్యత వహించే జాతీయ సంస్థగా పనిచేస్తుంది. భారతదేశంలో ఏరోస్పేస్ సాంకేతికతలో ఆవిష్కరణలు మరియు పురోగతిని నడపడంలో ఇది కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

20. భారతదేశంలో మీథేన్ ఉద్గార హాట్‌స్పాట్‌లపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఒక సంచలనాత్మక అధ్యయనం భారతదేశం అంతటా మీథేన్ ఉద్గార హాట్‌స్పాట్‌లను గుర్తించడానికి నాసా యొక్క ఎర్త్ సర్వేస్ మినరల్ డస్ట్ సోర్స్ ఇన్వెస్టిగేషన్ మరియు యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ యొక్క సెంటినెల్-5బి ట్రోపోమి తో సహా ఉపగ్రహ డేటాను ఉపయోగించింది.

కీలక ఫలితాలు

- ఈ అధ్యయనం భారతదేశంలోని వివిధ పట్టణ కేంద్రాలపై మీథేన్ ఉద్గారాల పెరుగుదలను వెల్లడించింది, ఇది మీథేన్ పాయింట్ మూలాల ఉనికిని సూచిస్తుంది.
- మీథేన్ ఉద్గారాలు భారతదేశ కర్షణ ఉద్గారాలకు గణనీయంగా దోహదం చేస్తున్నాయని కనుగొనబడింది, దేశంలోని మొత్తం ఉద్గారాలలో సుమారుగా 14.43% వాటా ఉంది.
- గుర్తించబడిన హాట్‌స్పాట్‌లలో, గుర్తించదగిన ప్రదేశాలలో సెంట్రల్ ముంబైలోని మురుగునీటి అవుట్‌లెట్, అమ్మాదాబాద్‌లోని పిరానా ల్యాండ్‌ఫిల్ మరియు సూరత్‌లోని ఖజోద్ ల్యాండ్‌ఫిల్ ఉన్నాయి, ఇవి అధిక మీథేన్ సాంద్రతలు ఉన్న ప్రాంతాలను ఎత్తిచూపుతాయి.

మీథేన్ గురించి

- మీథేన్ (సిహెచ్ 4) అనేది 100 సంవత్సరాల కాలంలో కార్బన్ డయాక్సైడ్ కంటే 28 రెట్లు ఎక్కువ భూతాప సంభావ్యత కలిగిన శక్తివంతమైన గ్రీన్‌హౌస్ వాయువు.
- ఇది కార్బన్ డయాక్సైడ్ తర్వాత వాతావరణ మార్పులకు రెండవ అతిపెద్ద సహకారిగా ర్యాంక్ పొందింది మరియు స్వల్పకాలిక వాతావరణ కాలుష్య కారకంగా వర్గీకరించబడింది, ఇది వాతావరణంపై తక్షణ మరియు తీవ్రమైన వేడెక్కడం ప్రభావాన్ని చూపుతుంది.

మీథేన్ మూలాలు:

- భారతదేశం యొక్క మానవజన్య మీథేన్ ఉద్గారాలలో దాదాపు 20% ఘన వ్యర్థాలు మరియు పల్లపు ప్రాంతాల నుండి ఉద్భవించాయి, ఇది మీథేన్ ఉపశమన ప్రయత్నాలలో వ్యర్థాల నిర్వహణ యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఎత్తిచూపుతుంది.
- సహజ వాయువు, చమురు మరియు వాయువు క్షేత్రాలు మరియు చమురు శుద్ధి కర్మాగారాల నుండి లీకేజీ మీథేన్ ఉద్గారాలకు దోహదం చేస్తుంది, శిలాజ ఇంధనం వెలికితీత మరియు ప్రాసెసింగ్ కార్యకలాపాలను నియంత్రించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి వెబుతుంది.
- వ్యవసాయ రంగంలో మీథేన్ ఉద్గారాలు పశువుల జీర్ణకోశంలో కిణ్వి ప్రక్రియ నుండి మరియు వరి సాగులో ఉత్పన్నమవుతాయి, ఇది సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతుల అవసరాన్ని సూచిస్తుంది.
- ఇతర వనరులలో చిత్తడి నేలలు మరియు వస్త్ర ఉత్పత్తి వంటి పారిశ్రామిక కార్యకలాపాలు ఉన్నాయి.

మీథేన్ ఉద్గారాలను తగ్గించడానికి చర్యలు

ప్రపంచ కార్యక్రమాలు:

- యుఎన్‌ఈపి గ్లోబల్ మీథేన్ ఇనిషియేటివ్: అంతర్జాతీయ సహకారం మరియు జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడం ద్వారా తక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్న మీథేన్ తగ్గింపు

వ్యూహాలను ముందుకు తీసుకెళ్లడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- గ్లోబల్ మీథేన్ ప్రతిజ్ఞ: 2020 స్థాయిల నుండి 2030 నాటికి మీథేన్ ఉద్గారాలను కనీసం 30% తగ్గించాలని కోరింది. అయితే ఈ ప్రతిజ్ఞపై భారత్ సంతకం చేయలేదు.

భారతదేశం యొక్క చొరవలు:

- గోబర్ ధన్ పథకం: సేంద్రియ వ్యర్థాలను వనరులుగా మార్చడాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది, వ్యర్థాల కుళ్ళిపోవడం నుండి మీథేన్ ఉద్గారాలను తగ్గిస్తుంది.
- జాతీయ బయోగ్యాస్ మరియు మాన్యూర్ మేనేజ్మెంట్ ప్రోగ్రామ్: సేంద్రియ వ్యర్థ వనరుల నుండి మీథేన్ ఉద్గారాలను సంగ్రహించడం మరియు వినియోగించుకోవడం, దేశవ్యాప్తంగా స్థిరమైన వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ పద్ధతులను ప్రోత్సహించడం.

21. అణు బ్యాటరీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- చైనీస్ స్టార్టప్ బీటావోల్ట్ ఇటీవల 'న్యూక్లియర్ బ్యాటరీ'ని అభివృద్ధి చేసింది. దాని విశేషమైన సామర్థ్యాల కారణంగా ఇది అందరి దృష్టిని ఆకర్షించింది.

మరింత సమాచారం

- అణు బ్యాటరీ నాణెం కంటే చిన్నది మరియు 63 అణు ఐసోటోప్లను కలిగి ఉంటుంది.
- దీని కార్యచరణలో రేడియో ఐసోటోప్ శక్తిని విద్యుత్ శక్తిగా మార్చడం ఉంటుంది.

- ఈ బ్యాటరీలు నికెల్-63 వంటి రేడియోధార్మిక ఐసోటోప్ క్రమక్షయం నుండి శక్తిని ఉపయోగించుకొని విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేస్తాయి.
- 3 వోల్టుల వద్ద 100 మైక్రోవాట్ల శక్తిని అందించే సామర్థ్యంతో, ఈ న్యూక్లియర్ బ్యాటరీ అగ్ని-నిరోధకత, కుదుపు-నిరోధకత మరియు మైనస్ 60 డిగ్రీ సెంటీగ్రేడ్ నుండి 120 డిగ్రీ సెంటీగ్రేడ్ వరకు ఉష్ణోగ్రతలలో పని చేస్తుంది.
- బీటావోల్ట్ తన న్యూక్లియర్ బ్యాటరీ ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటిగా అణుశక్తి ఉత్పత్తిని సూక్ష్మీకరించిందిని పేర్కొంది, అణు సాంకేతిక పరిజ్ఞానం యొక్క సూక్ష్మీకరణ కాని సంప్రదాయ అవగాహనలను ఇది సవాలు చేస్తుంది.
- ఇతర సాంప్రదాయ బ్యాటరీలతో పోలిస్తే దాని అధిక శక్తి సాంద్రత కారణంగా బ్యాటరీ పోటీతత్వాన్ని కలిగి ఉంది.
- బీటావోల్ట్ న్యూక్లియర్ బ్యాటరీ కోసం ఉద్దేశించిన అనువర్తనాలలో ఏరోస్పేస్, కృత్రిమ మేధస్సు పరికరాలు, వైద్య పరికరాలు, మైక్రోప్రాసెసర్లు, సెన్సార్లు, డ్రోన్లు మరియు మైక్రో-రోబోట్లు ఉన్నాయి.
- అంతేకాకుండా, బీటావోల్ట్ 2025 నాటికి 1 వాట్ శక్తిని ఉత్పత్తి చేయగల బ్యాటరీలను తయారు చేయాలనే ప్రణాళికలతో దాని సాంకేతికతను పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

AMIGOS IAS
www.amigosias.com

TSPSC GROUP-1

PRELIMS

TEST SERIES

MODE : OFFLINE/ONLINE   MEDIUM : EM / TM

UNIQUE FEATURES OF OUR TEST SERIES

- * Test Series is conducted under the able guidance of **S.RAFI AHMED Sir** who has mentored 22 Rankers out of 110 posts of APPSC Group-1, 2022.
- * A perfect Test Series aligned with the TSPSC Syllabus.
- * A well drafted test series with good mix of basic NCERT and Other Standard Text Books.
- * Comprehensive coverage of current affairs from PIB, The Hindu, The Indian Express and Government Websites..
- * Pdf with detailed explanation of the questions on the same day.
- * Results on the same day of the test.

Test Series Starts From

4th MARCH 2024

PRELIMS

TOTAL TESTS : 25

- * Sectional Tests : 21
- * Grand Tests : 4

Admissions Open

Call us : 04035052121, 9000230734

Venue : AMIGOS IAS, Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad

AMIGOS IAS

TSPSC GROUP-II

EM / తెలుగు

Online / Offline

New Batch Starts From

10th MARCH, 2024

Venue : AMIGOS IAS, Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad

Admissions Open

Call us : 04035052121, 9000230734

www.amigosias.com

1. వలస వన్యప్రాణి జాతుల పరిరక్షణపై ఒప్పందం యొక్క కాప్ 14

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- వలస వన్యప్రాణి జాతుల పరిరక్షణ ఒప్పందంపై కాన్సర్వేషన్ ఆఫ్ పార్డిస్ (కాప్ 14) యొక్క పద్నాలుగవ సమావేశం ఉజ్బెకిస్తాన్ లోని సమర్ కండ్ లో జరిగింది.
- కాప్ 14 ఫలితంగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా వలస జాతులను రక్షించే లక్ష్యంతో వివిధ చర్యలు మరియు చొరవలను స్వీకరించారు.

కీలక అంశాలు

వలస జాతుల కోసం సమర్ కండ్ వ్యూహాత్మక ప్రణాళిక (2024-2032):

- కాప్ 14 యొక్క ముఖ్య ఫలితాలలో ఒకటి వలస జాతుల కోసం సమర్కాండ్ వ్యూహాత్మక ప్రణాళికను ఏర్పాటు చేయడం, ఇది 2024 నుండి 2032 వరకు పరిరక్షణ లక్ష్యాలు మరియు వ్యూహాలను వివరిస్తుంది.
- ఈ వ్యూహాత్మక ప్రణాళిక సభ్య దేశాలకు తదుపరి దశాబ్దంలో వలస జాతులను పరిరక్షించడంలో వారి ప్రయత్నాలను మార్గనిర్దేశం చేసేందుకు రోడ్ మ్యాప్ గా పనిచేస్తుంది.

కాంతి కాలుష్యంపై ప్రపంచ మార్గదర్శకాలు:

- కాప్ 14 వలస జాతులపై కాంతి కాలుష్యం యొక్క ప్రభావాలను పరిష్కరించడానికి కొత్త ప్రపంచ మార్గదర్శకాలను ప్రవేశపెట్టింది.
- కృత్రిమ లైటింగ్ వల్ల కలిగే కాంతి కాలుష్యం, వివిధ జాతుల వలస నమూనాలు, ప్రయాణం మరియు సంతానోత్పత్తి ప్రవర్తనలకు అంతరాయం కలిగిస్తుంది. ఈ మార్గదర్శకాలు ఈ ప్రతికూల ప్రభావాలను తగ్గించడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

జాతుల-నిర్దిష్ట ఆదేశాలు:

- కాప్ 14 ఈ ఒప్పందం యొక్క అనుబంధాలలో 14 కొత్త జాతులను చేర్చింది, ఇందులో యురేషియన్ లింక్స్, పల్లాస్ క్యాట్ మరియు సాండ్ టైగర్ షార్క్ ఉన్నాయి.
- చింపాంజీ, స్ట్రా-కలర్డ్ పూట్ బ్యాట్ మరియు బ్లూ షార్క్ వంటి ఆరు జాతుల కోసం సమిష్టి చర్యలు ప్రారంభించబడ్డాయి, ఈ జాతులు ఎదుర్కొంటున్న నిర్దిష్ట ముప్పులు మరియు సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి లక్ష్య పరిరక్షణ ప్రయత్నాలపై దృష్టి సారించింది.
- అదనంగా, అట్లాంటిక్ హంప్ బ్యాక్ డాల్ఫిన్, హాక్స్ బిల్ తాబేలు మరియు ఏంజెల్ షార్క్ వంటి జల జాతుల కోసం మూడు కొత్త కార్యాచరణ ప్రణాళికలు అభివృద్ధి చేయబడ్డాయి, వాటి సంరక్షణ మరియు నిర్వహణ కోసం నిర్దిష్ట చర్యలను వివరిస్తాయి.

వలస పక్షుల ఒప్పందం:

- కాప్ 14 సెంట్రల్ ఏషియన్ పైవే పై 30 శ్రేణి దేశాల వలస పక్షులపై ఒక ఒప్పందాన్ని సాధించింది.
- ఈ ఒప్పందంలో మధ్య ఆసియా పైవే వెంబడి వలస పక్షుల జాతులను సంరక్షించడంలో శ్రేణి దేశాల మధ్య సహకార ప్రయత్నాలకు వీలుకల్పించడానికి భారతదేశంలో ఒక సమన్వయ యూనిట్ ను ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతుంది.

శాస్త్రీయ నివేదికలు:

- కాప్ 14 యొక్క ముఖ్యమైన మైలురాయి ప్రపంచంలోని వలస జాతుల నివేదిక యొక్క మొట్టమొదటి స్థితిని విడుదల చేయడం.
- ఈ నివేదిక ప్రపంచవ్యాప్తంగా వలస జాతుల ప్రస్తుత స్థితి, పోకడలు మరియు పరిరక్షణ అవసరాలపై సమగ్ర అంతర్జాతీయ అందిస్తుంది, ఇది విధాన రూపకర్తలు, పరిరక్షకులు మరియు పరిశోధకులకు విలువైన వనరుగా ఉపయోగపడుతుంది.

గ్లోబల్ పార్టనర్షిప్ ఆన్ ఎకలాజికల్ కనెక్టివిటీ (జపికాసి):

- కాప్ 14 ఒక కొత్త ప్రపంచ కార్యక్రమం అయిన, గ్లోబల్ పార్టనర్షిప్ ఆన్ ఎకలాజికల్ కనెక్టివిటీని ప్రారంభించింది.
- ఈ ప్రపంచ భాగస్వామ్యం ప్రపంచవ్యాప్తంగా వలస జాతుల కోసం కీలకమైన ప్రాంతాలలో పర్యావరణ అనుసంధానం యొక్క నిర్వహణ, మెరుగుదల మరియు పునరుద్ధరణను నిర్ధారించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- బెల్జియం, ఫ్రాన్స్, మొనాకో మరియు ఉజ్బెకిస్తాన్ తో సహా అనేక ఒప్పంద పక్షాలు ఈ చొరవకు మద్దతునిస్తున్నాయి, వలస జాతులు మరియు వాటి నివాసాలను పరిరక్షించడంలో అంతర్జాతీయ సహకారం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెబుతున్నాయి.

బాన్ ఒప్పందం

- బాన్ కన్వెన్షన్ అని కూడా పిలువబడే వలస వన్యప్రాణుల జాతుల పరిరక్షణపై ఒప్పందం అనునది వలస జాతుల పరిరక్షణకు ప్రత్యేకంగా అంకితం చేయబడిన ఏకైక ప్రపంచ ఒప్పందం.
- ఈ ఒప్పందం అంతర్జాతీయ సహకారం మరియు సమన్వయం ద్వారా వలస జాతులను మరియు వాటి ఆవాసాలను సంరక్షించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- సమావేశం రెండు ప్రధాన అనుబంధాలను కలిగి ఉంటుంది: అపెండిక్స్ 1 అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్న వలస జాతులను జాబితా చేస్తుంది, అయితే అనుబంధం 2 అంతర్జాతీయ సహకారం నుండి గణనీయంగా ప్రయోజనం పొందే జాతులను జాబితా చేస్తుంది.
- భారతదేశం ఈ ఒప్పందంలో ఒక పక్షం, దాని సరిహద్దుల లోపల మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా వలస జాతులను మరియు వాటి ఆవాసాలను పరిరక్షించడంలో దాని నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తుంది.

2. రామ్సార్ ప్రదేశాలు

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- ప్రపంచ చిత్తడి నేలల దినోత్సవం నాడు, రామ్సార్ ఒప్పందం గుజరాత్ లోని ఖిజాడియా పక్షుల అభయారణ్యం మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ లోని బఖిరా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాలను అంతర్జాతీయంగా ముఖ్యమైన చిత్తడి నేలలుగా గుర్తించింది.

చిత్తడి నేలల గురించి

- చిత్తడి నేలలు సహజమైనా లేదా కృత్రిమమైన బురద, ఫెన్, పీట్ ల్యాండ్ లేదా నీటి ప్రాంతాలుగా రామ్సార్ కన్వెన్షన్ ద్వారా నిర్వచించబడ్డాయి.
- అవి సముద్ర ప్రాంతాలతో సహా స్థిరమైన లేదా ప్రవహించే నీటి వనరులను కలిగి ఉంటాయి, తక్కువ ఆటుపోట్ల వద్ద గరిష్ట లోతు ఆరు మీటర్లకు మించకూడదు.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, భారత ప్రభుత్వ నిర్వచనం ప్రకారం నదీ మార్గాలు, వరి పొలాలు మరియు వాణిజ్య కార్యకలాపాల జోన్లు వంటి కొన్ని ప్రాంతాలు మినహాయించబడ్డాయి.

భారతదేశంలోని చిత్తడి నేలలు

- భారతదేశం యొక్క మొత్తం భౌగోళిక ప్రాంతంలో చిత్తడి నేలలు సుమారుగా 4.63% ఆక్రమించాయి.
- లోతట్టు-సహజ చిత్తడి నేలలు దాదాపు 43.4%, తీరప్రాంత-సహజ చిత్తడి నేలలు సుమారుగా 24.3% ఉన్నాయి.
- భారతదేశంలో చిత్తడి నేలల్లో గుజరాత్ అత్యధిక వాటాను కలిగి ఉంది (మొత్తం విస్తీర్ణంలో 22.7%). ఆ తర్వాత స్థానాల్లో ఆంధ్రప్రదేశ్, ఉత్తరప్రదేశ్ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ ఉన్నాయి.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా మరియు భారతదేశంలో రామ్సార్ సైట్లు

- యునెస్కో కింగ్డమ్ మరియు మెక్సికో అత్యధిక సంఖ్యలో రామ్సార్ సైట్లను కలిగి ఉన్నాయి, బొలీవియా చిత్తడి నేల రక్షణలో అతిపెద్ద ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉంది.
- భారతదేశం 18 రాష్ట్రాలు మరియు రెండు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో మొత్తం 49 గుర్తించబడిన రామ్సార్ సైట్లను కలిగి ఉంది.
- భారతదేశంలో 10 నిర్దేశిత ప్రాంతాలతో ఉత్తరప్రదేశ్ రామ్సార్ సైట్ల సంఖ్యలో ముందుంది, తర్వాత వంజాబ్, గుజరాత్ మరియు జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ ఉన్నాయి.

రామ్సార్ హెరాదా యొక్క ప్రాముఖ్యత

- రామ్సార్ హెరాదా అనేది చిత్తడి నేల నిర్వహణ కోసం ధృవీకరణ రూపంగా పనిచేస్తుంది, ఐఎస్ఓ సర్టిఫికేషన్తో సమానంగా, అంతర్జాతీయంగా గుర్తింపు పొందిన ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది.
- వన్యప్రాణుల చట్టాల ప్రకారం అధికారికంగా రక్షిత ప్రాంతాలుగా పేర్కొనబడనప్పటికీ, నిర్దేశించిన ప్రదేశాల కోసం రక్షణ చర్యలను ఇది బలోపేతం చేస్తుంది.
- రామ్సార్ జాబితా ప్రపంచ గుర్తింపును పెంచుతుంది మరియు పరిరక్షణ ప్రయత్నాలను ప్రోత్సహిస్తుంది, చిత్తడి నేల పర్యావరణ వ్యవస్థల స్థిరమైన ఉపయోగం మరియు నిర్వహణను ప్రోత్సహిస్తుంది.

ఖిజాడియా పక్షుల అభయారణ్యం గురించి

- గుజరాత్ లో ఉన్న ఖిజాడియా పక్షుల అభయారణ్యం గల్ఫ్ ఆఫ్ కచ్ తీరానికి సమీపంలో ఉన్న మంచినీటి చిత్తడి నేల.

- ఇది పల్లాస్ ఫిష్-డేగ మరియు డాల్ఫిన్ యన్ పెలికాన్ తో సహా అంతరించినవితున్న మరియు దుర్బలమైన పక్షి జాతులకు ఆవాసాన్ని అందిస్తుంది.
- అభయారణ్యం ఇప్పుడు జామ్నగర్ లోని మెరైన్ నేషనల్ పార్క్ లో భాగం మరియు సెంట్రల్ ఏషియన్ ఫైవేలో కీలకమైన ప్రదేశంగా పనిచేస్తుంది.

బఖిరా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం గురించి

- ఉత్తర ప్రదేశ్ లో ఉన్న బఖిరా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం ఒక మంచినీటి చిత్తడి నేల, తూర్పు ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని అతిపెద్ద సహజ వరద మైదాన చిత్తడి నేలగా పరిగణించబడుతుంది.
- ఇది రాష్ట్ర పక్షి సారస్ క్రేన్ కు కీలకమైన నివాస స్థలం మరియు అనేక వలస పక్షి జాతులకు శీతాకాలపు ప్రదేశంగా పనిచేస్తుంది.
- ఈ అభయారణ్యం యూరోపియన్ కార్ప్ మరియు వాలాగ్ అట్లు క్యాట్ ఫిష్ వంటి దుర్బలమైన చేప జాతులతో సహా విభిన్న జలచరాలకు మద్దతు ఇస్తుంది.

3. యూఎస్ యొక్క అట్లాంటిక్ తీరంలో అతిపెద్ద లోతైన పగడపు దిబ్బ

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- యూఎస్ లోని పరిశోధకులు యునైటెడ్ స్టేట్స్ యొక్క అట్లాంటిక్ తీరంలో అతిపెద్ద లోతైన సముద్ర పగడపు దిబ్బను మ్యాప్ చేయడం ద్వారా ఒక సంచలనాత్మక అవిష్కరణను చేశారు. ఇది ఫ్లోరిడా నుండి సౌత్ కరోలినా వరకు 310 మైళ్ళు (499 కిలోమీటర్లు) విస్తరించి ఉన్నది.
- 200 మీటర్ల నుండి 1000 మీటర్ల వరకు, ఈ పగడపు దిబ్బ యొక్క లోతు కారణంగా సూర్యరశ్మి అక్కడికి చేరదు. ఇది సముద్రపు లోతులలో ఒక ప్రత్యేకమైన పర్యావరణ వ్యవస్థను సృష్టిస్తుంది.

పగడపు దిబ్బల గురించి

- పగడపు దిబ్బలు అనేది కాల్షియం కార్బోనేట్ తో కలిసి ఉండే పగడపు పాలీమెల్ ద్వారా ఏర్పడిన నిర్మాణాలు, ఇది నీటి అడుగున పర్యావరణ వ్యవస్థలను సృష్టిస్తుంది.
- వీటిని తరచుగా సముద్రం యొక్క ఉష్ణమండల వర్షారణ్యాలుగా సూచిస్తారు, పగడపు దిబ్బలు సముద్రం యొక్క ఉపరితలంలో 0.1% మాత్రమే ఉన్నాయి, అయితే 25% సముద్ర జాతులకు ఆవాసాలను అందిస్తాయి.
- ఆస్ట్రేలియాలోని గ్రేట్ బారియర్ రీఫ్ ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ఉష్ణమండల పగడపు దిబ్బల వ్యవస్థగా ప్రసిద్ధి చెందింది.

లోతైన మరియు లోతులేని నీటి పగడపు దిబ్బల మధ్య తేడాలు		
లక్షణాలు	లోతులేని లేదా ఉష్ణమండల నీటి పగడపు దిబ్బ	లోతైన నీటిలోని పగడపు దిబ్బ
సూర్యకాంతి	పెరుగుదలకు సూర్యరశ్మి	పెరుగుదలకు సూర్యరశ్మి
అవసరం చేరుకోవడం	అవసరం మరియు అందుబాటులో ఉంటుంది మరియు శాస్త్రవేత్తలకు తెలిసినది తెలుసు,	అవసరం లేదు శాస్త్రవేత్తలకు తక్కువగా ప్రపంచంలోని సముద్రపు అడుగుభాగంలో కేవలం 75% మాత్రమే అధిక సృష్టతతో మ్యాప్ చేయబడింది

ప్రాంతం	సముద్రపు అడుగుభాగంలో తక్కువ విస్తీర్ణంలో ఉంటాయి	సముద్రపు అడుగుభాగంలోని మరిన్ని ప్రాంతాలలో వ్యాపించి ఉంటాయి
ఆవాసాలు	వివిధ స్పాంజ్లు, పీతలు మరియు సముద్ర సక్షతాలకు నివాసాలను అందిస్తాయి	సారచేపలు, కత్తి చేపలు, సముద్ర సక్షతాలు మొదలైన వాటికి ఆవాసాలను అందిస్తాయి.

పగడపు దిబ్బలకు ముప్పు:

- తక్కువ లోతులోని మరియు లోతైన సముద్రపు పగడపు దిబ్బలు రెండూ వాతావరణ మార్పుల ద్వారా ముప్పును ఎదుర్కొంటున్నాయి, వీటిలో సముద్రపు ఉష్ణోగ్రతలు మరియు సముద్రపు ఆమ్లీకరణ కూడా ఉన్నాయి.
- చమురు చిందటం మరియు ఇతర రకాల కాలుష్యాలు పగడపు దిబ్బలకు గణనీయమైన ప్రమాదాలను కలిగిస్తాయి, వాటి ఆరోగ్యం మరియు అవి మద్దతు ఇచ్చే సముద్ర జీవులను ప్రభావితం చేస్తాయి.

ముగింపు

- ఈ అవిష్కరణ లోతైన సముద్ర జీవవైవిధ్యం మరియు సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థల పరస్పర అనుసంధానంపై మన అవగాహనకు దోహదపడుతుంది.
- ఈ దుర్బల పర్యావరణ వ్యవస్థలను పర్యావరణ ముప్పుల నుండి రక్షించడానికి పరిరక్షణ ప్రయత్నాల అవసరాన్ని ఇది ఎత్తిచూపుతుంది.

4. దోమ చేప

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- దోమల బెడదను పరిష్కరించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్, ఒడిశా మరియు పంజాబ్ ఇటీవల స్థానిక నీటి వనరులలో దోమల చేపలను విడుదల చేశాయి.

మరింత సమాచారం

- దోమల చేపలు, ప్రత్యేకించి గంబూసియా అఫినిస్ మరియు గంబూసియా హెల్బ్రాక్ లు, మంచినీటి పర్యావరణ వ్యవస్థలలో దోమల జీవ నియంత్రణ కోసం తరచుగా ప్రవేశపెట్టబడతాయి.
- ఈ పద్ధతి మానవ ఆరోగ్యం మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థపై ప్రతికూల ప్రభావాలను కలిగి ఉండే పురుగుమందుల వంటి రసాయన పరిష్కారాలకు ప్రత్యామ్నాయంగా పరిగణించబడుతుంది.
- భారతదేశంలో గంబూసియా ప్రవేశం బ్రిటిష్ పాలనలో 1928 నాటిది.
- ఈ జాతులు దోమల లార్వాలను వేటాడడం లేదా వాటితో పోటీ పడడం ద్వారా దోమల సంఖ్యను తగ్గించడం అనే ప్రారంభ ఉద్దేశంతో ప్రవేశపెట్టబడినవి.
- అయితే, ఈ సదుద్దేశంతో కూడిన వ్యూహం అనాలోచిత పర్యావరణ మరియు పర్యావరణ సమస్యలకు దారితీసింది.
- దోమ చేపల సంఖ్య విపరీతంగా పెరిగిపోయింది మరియు వాటి ఆసలు ఆవాసాలకు మించి వ్యాపించింది. వాస్తవానికి యూఎస్ నుండి వచ్చిన ఈ చేపలు హానికరమైన పర్యావరణ ప్రభావాలతో ప్రపంచ నివాసులుగా మారాయి.
- అవి స్థానిక జంతుజాలాన్ని స్థానభ్రంశం చేస్తాయి మరియు వేటాడతాయి, ఇది స్థానిక చేపలు, ఉభయచరాలు మరియు వివిధ మంచినీటి జీవుల రకాలు అంతరించిపోయేలా చేస్తుంది.
- భారతదేశంలోని గంబూసియా జాతులలోని హాఫ్లోట్రైప్ లు మరియు జన్యురూపాల వైవిధ్యంపై పరిశోధనలు అత్యంత హానికరమైన అన్య ఆక్రమణ జాతులుగా దోమల చేపలను వర్గీకరిస్తాయి.

- చేపల దృఢత్వం, విపరీతమైన ఆహారపు అలవాట్లు మరియు కొత్త ఆవాసాలలో దూకుడు ప్రవర్తన వాటి హానికరమైన ప్రభావానికి దోహదం చేస్తాయి.
- ఆస్ట్రేలియా వంటి ఇతర దేశాల్లోని అధ్యయనాలు, ఈ ప్రవేశపెట్టబడిన దోమ చేపల కారణంగా స్థానిక చేప జాతులు స్థానికంగా అంతరించిపోతున్నట్లు చూపుతున్నాయి.
- భారతదేశంలోని నివేదికలు గంబూసియా ప్రవేశం తర్వాత మైక్రోహైలా టాడ్పోల్స్ లో క్షీణతను సూచిస్తున్నాయి.

తీసుకున్న చర్యలు

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ 1982లో గాంబూసియాను దోమల నియంత్రణ ఏజెంట్ గా సిఫార్సు చేయడాన్ని నిలిపివేసింది.
- 2018లో, భారత ప్రభుత్వం యొక్క నేషనల్ బయోడైవర్సిటీ అథారిటీ గంబూసియా అఫినిస్ మరియు గంబూసియా హెల్బ్రాక్ లను అన్య ఆక్రమణ జాతులుగా గుర్తించింది.

5. బింటురాంగ్ మరియు స్కాల్-క్లాష్ ఓటర్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, భారతదేశంలోని అస్సాంలోని కజిరంగా నేషనల్ పార్క్ లో రెండు కొత్త క్షీరద జాతులు చేర్చబడ్డాయి. అవి: బింటురాంగ్ మరియు చిన్న-పంజాల ఓటర్.

బింటురాంగ్ గురించి

- దీనిని బేర్ క్యాట్ అని కూడా పిలుస్తారు, బింటురాంగ్ దక్షిణ మరియు ఆగ్నేయాసియాకు చెందినది.
- పొట్టి, బలిష్ఠమైన కాళ్లతో పొడవుగా మరియు భారీగా ఉంటుంది. ఇది చుట్టుకున్న తోకను కలిగి ఉంది, ఈ లక్షణం మాంసాహారులలో కింకాజోలో మాత్రమే ఉంటుంది.
- సివెట్స్, జెనెట్స్, ముంగిసలు మరియు ఛోసా వంటి ఇతర చిన్న మాంసాహారుల మాదిరిగానే ఒకే కుటుంబానికి చెందినవి.
- పగలు మరియు రాత్రి రెండింటిలోనూ చురుకుగా ఉంటుంది.
- ఇది సర్వభక్షకుడు, చిన్న క్షీరదాలు, పక్షులు, చేపలు, వానపాములు, కీటకాలు మరియు పండ్లను తింటాయి.
- పరిరక్షణ స్థితి: హాని (ఐయూసిఎన్), షెడ్యూల్ 1 (వన్యప్రాణుల రక్షణ చట్టం 1972), అనుబంధం 3 (సిటెస్).
- చైనా, భారతదేశం, థాయిలాండ్, కంబోడియా, లావోస్, మలేషియా, ఇండోనేషియా, ఫిలిప్పీన్స్ మరియు బోర్నియో అంతటా కనిపిస్తుంది.
- ముప్పులలో కలవ సేకరణ మరియు అగ్రిబిజినెస్, బుష్మీట్ కోసం వేట,

సాంప్రదాయ ఔషధం మరియు పెంపుడు జంతువుల వ్యాపారం కారణంగా నివాస నష్టం కూడా ఉంటుంది.

స్మార్ట్-క్లాస్డ్ ఓటర్ గురించి

- దీనిని ఆసియన్ స్మార్ట్-క్లాస్డ్ ఓటర్ లేదా ఓరియంటల్ స్మార్ట్-క్లాస్డ్ ఓటర్ అని కూడా పిలుస్తారు, ఇది దక్షిణ మరియు ఆగ్నేయాసియాకు చెందినది.
- శరీర పొడవు 730 నుండి 960 మిమీ వరకు ఉంటుంది, గరిష్ట బరువు 5 కిలోలు. ఇది పొట్టి పంజాలను కలిగి ఉంటుంది. దాని పంజా యొక్క దాని కాలి మెత్తలకు మించి విస్తరించదు, ఇది అతి చిన్న ఓటర్ జాతిగా చేస్తుంది.
- ప్రకృతిలో రాత్రిపూట, ప్రధానంగా చీకటి తర్వాత చురుకుగా ఉంటుంది.
- ప్రధానంగా పీతలు, మడ్స్సిప్పుర్లు మరియు ట్రైకోగోస్టర్ చేపలను తింటాయి.
- పరిరక్షణ స్థితి: దుర్బలమైన (బయూసిఎస్), షెడ్యూల్ 1 (వన్యప్రాణుల రక్షణ చట్టం 1972), అనుబంధం 1 (సీటెస్).
- భారతదేశం, సుమత్రా, జావా, బోర్నియో మరియు పలావానో సహా ఆగ్నేయాసియా అంతటా కనిపిస్తుంది.
- ముప్పులలో నివాస విద్వంసం, అటవీ నిర్మూలన మరియు అక్రమ పెంపుడు జంతువుల వ్యాపారం ఉన్నాయి.

కజిరంగా నేషనల్ పార్క్ గురించి

- భారతదేశంలోని అస్సాంలోని గోలాఘాట్ మరియు నాగావ్ జిల్లాల్లో ఉంది.
- జాతీయ ఉద్యానవనం మరియు టైగర్ రిజర్వ్ గుర్తించబడింది.
- యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా గుర్తింపు పొందింది.
- భారతీయ ఖడ్గమృగం, ఆసియా ఏనుగు, రాయల్ బెంగాల్ టైగర్ మరియు ఆసియాటిక్ నీటి గేదెలతో సహా 'పెద్ద నాలుగు' జాతులకు ప్రసిద్ధి చెందింది.

6. భారతదేశంలో వాతావరణ ప్రభావాలను తట్టుకునే వ్యవసాయ ఆహార వ్యవస్థల అభివృద్ధి

వార్షికోపయోగం ఉంది?

- 'ఇన్వెస్ట్మెంట్ ఫోరమ్ ఫర్ అడ్వాన్సింగ్ క్వెమెట్-రెసిలెంట్ అగ్రిఫుడ్ సిస్టమ్స్ ఇన్ ఇండియా' ఇటీవల న్యూఢిల్లీలో ప్రారంభించబడింది.

ఈ కార్యక్రమం గురించి

- ఈ చొరవ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం భారతదేశంలో వాతావరణ ఒడిదుకులను తట్టుకునే వ్యవసాయ ఆహార వ్యవస్థలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఒక సమగ్ర వ్యూహాన్ని అభివృద్ధి చేయడం. భారత ప్రభుత్వం, ప్రైవేట్ రంగం, రైతుల సంస్థలు మరియు ఆర్థిక సంస్థలు వంటి కీలక వాటాదారులతో కూడిన లక్ష్య పెట్టుబడులు మరియు సహకార భాగస్వామ్యాల ద్వారా ఈ వ్యూహం సాధించబడుతుంది.
- ఇన్వెస్ట్మెంట్ ఫోరమ్ అనేది నీతి ఆయోగ్, వ్యవసాయం మరియు రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ (ఎఫ్ఎఓ)తో సహా ప్రతిష్టాత్మక సంస్థల నేతృత్వంలోని సహకార ప్రయత్నం.
- ఈ ఫోరమ్ ఆరు కీలకమైన రంగాలలో చర్చలు మరియు పరిశీలనలకు వీలుకల్పిస్తుంది:

- 1) వాతావరణ ఒడిదుకులను తట్టుకోగల వ్యవసాయం, అనుభవాలను పంచుకోవడంపై దృష్టి పెట్టడం మరియు అనుసరణకు మార్గాలను గుర్తించడం.
- 2) డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పరిష్కారాలు, వాతావరణ దృఢత్వాన్ని మెరుగుపరచడానికి వినూత్న సాంకేతికతలను అన్వేషించడం.
- 3) దేశీయ మరియు ప్రపంచ స్థాయిలలో వాతావరణ-స్థిరతల వ్యవసాయ-ఆహార వ్యవస్థలకు ఆర్థిక సహాయం.
- 4) వాతావరణ దృఢత్వం కలిగిన విలువ గొలుసులు, ఉత్పత్తి నుండి వినియోగం వరకు దృఢమైన సరఫరా గొలుసుల యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పడం.
- 5) వాతావరణ దృఢత్వం కోసం ఉత్పత్తి పద్ధతులు మరియు ఇన్పుట్లు, స్థిరమైన వ్యవసాయ పద్ధతులు మరియు తట్టుకునే పంట రకాలను గుర్తించడం.
- 6) వాతావరణ దృఢత్వం కోసం లింగ ప్రధాన స్రవంతి మరియు సామాజిక చేరిక, వాతావరణ అనుసరణ వ్యూహాలు సమ్మిళిత మరియు సమాజంలోని అన్ని వర్గాలకు ప్రయోజనం చేకూర్చేలా నిర్ధారిస్తుంది.

ప్రాముఖ్యత:

- వాతావరణ మార్పులు భారతదేశ వ్యవసాయానికి గణనీయమైన సవాళ్లను కలిగిస్తాయి, ముఖ్యంగా ఆర్థికంగా బలహీనంగా ఉన్న గ్రామీణ జనాభాపై ప్రభావం చూపుతాయి. ఇంకా, వ్యవసాయం కరువులు, వరదలు, తుఫానులు మరియు నేల లవణీయత వంటి విపరీత వాతావరణ సంఘటనల నుండి ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటుంది, తక్షణ అనుసరణ చర్యలు అవసరం.
- వాతావరణ పరిగణనలను వ్యవసాయ ఆహార వ్యవస్థలలో ఏకీకృతం చేయడానికి ప్రపంచ వాతావరణ ఆర్థిక సహాయం, దేశీయ బడ్జెట్లు మరియు ప్రైవేట్ రంగంతో సహా వివిధ వనరుల నుండి గణనీయమైన పెట్టుబడులు అవసరం.
- వాతావరణాన్ని తట్టుకోగల అగ్రిఫుడ్ సిస్టమ్లకు ఆర్థిక సహాయం చేయడం కోసం జాతీయ ప్రాధాన్యతలు మరియు విధాన వేదికలను గుర్తించడంలో ఇన్వెస్ట్మెంట్ ఫోరమ్ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.
- ప్రాంతీయ సహకారం ద్వారా సమగ్ర వివరాలు మరియు అవకాశాలను పంచుకోవడానికి కీలకమైన వాటాదారులకు అవకాశం కల్పించడం ద్వారా, ఈ ఫోరమ్ వాతావరణ-స్మార్ట్ ఫుడ్ సిస్టమ్ కార్యక్రమాల అభివృద్ధికి దోహదపడుతుంది.

7. ప్రపంచంలోని మొట్టమొదటి మెలనిస్టిక్ టైగర్ సఫారీ

వార్షికోపయోగం ఉంది?

- ఒడిశా ప్రభుత్వం సిమిలిపాల్ టైగర్ రిజర్వ్లో ప్రత్యేకంగా కనిపించే అరుదైన నల్ల బెంగాల్ పులులను ప్రదర్శించడానికి మరియు సంరక్షించే లక్ష్యంతో బరిపడ సమీపంలో ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటి మెలనిస్టిక్ టైగర్ సఫారీని ఏర్పాటు చేసినట్లు ప్రకటించింది.

మెలనిస్టిక్ టైగర్స్ గురించి

వీటిని నల్ల పులులు, మెలనిస్టిక్ రాయల్ బెంగాల్ టైగర్స్ అని కూడా పిలుస్తారు, ఇవి బెంగాల్ టైగర్ యొక్క అరుదైన రంగు కలిగిన ఒక జాతి.

అవి ఒక ప్రత్యేక జాతి లేదా భౌగోళిక ఉపజాతులుగా పరిగణించబడవు కానీ బెంగాల్ పులులలో వర్ణ వైవిధ్యాన్ని సూచిస్తాయి.

మెలనిస్టిక్ పులులు ఒడిశాలోని సిమిలిపాల్ టైగర్ రిజర్వులో ప్రత్యేకంగా నమోదు చేయబడ్డాయి.

సిమిలిపాల్ టైగర్ రిజర్వులో నిర్వహించిన 2022 ఆల్ ఇండియా టైగర్ ఎస్టిమేషన్లో, రిజర్వులో ఉన్న 16 పులులలో మొత్తం 10 మెలనిస్టిక్ పులులు నివేదించబడ్డాయి.

ఇంటర్నేషనల్ యూనియన్ ఫర్ కన్జర్వేషన్ ఆఫ్ నేచర్ (ఐయుసిఎన్) స్థితి- ప్రమాదంలో ఉంది.

మెలనిస్టిక్ పులులు, ఇతర బెంగాల్ పులుల మాదిరిగానే, ఆవాసాల నష్టం, వేటాడటం మరియు ఇతర మానవ-ప్రేరిత కారకాల కారణంగా గణనీయమైన ముప్పును ఎదుర్కొంటాయి.

8. లాఫింగ్ గల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- లాఫింగ్ గల్, ఉత్తర అమెరికా నుండి ఉద్భవించింది, భారతదేశంలో మొదటిసారిగా కేరళలోని కాసరగోడ్ జిల్లాలోని చిత్తూరి ఈస్టర్న్లో కనిపించింది.

మరింత సమాచారం

- లాఫింగ్ గల్ (ల్యూకోఫేయస్ అట్రిసిల్లా) అనేది లారిడే కుటుంబానికి చెందిన పక్షి జాతి.
- నవ్వును పోలి ఉండే దాని విలక్షణమైన అరుపు నుండి దీనికి పేరు వచ్చింది.
- ఈ పక్షులు సాధారణంగా ఉత్తర అమెరికాలోని అట్లాంటిక్ మరియు గల్ఫ్ తీరాలలో అలాగే కరేబియన్ మరియు మధ్య అమెరికాలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో కనిపిస్తాయి.
- లాఫింగ్ గల్ సంరక్షణ స్థితి పరంగా ఐయుసిఎన్ చే తక్కువ ఆందోళనగా వర్గీకరించబడింది.
- ఇది నల్లటి తల, నల్లటి కాళ్లు, పొడవాటి వంగిన ముక్కు, తెల్లటి శరీరం మరియు పొడవాటి రెక్కలతో మధ్యస్థ పరిమాణంలో ఉండే గల్.
- పక్షులు పూర్తి పెద్దవి కావడానికి 2-3 సంవత్సరాలు పడుతుంది మరియు తరచుగా బీచ్లు, ద్వీపాలు మరియు చిత్తడి నేలల్లోని కాలనీలలో గూడు కట్టుకుంటాయి.
- వాటి అనుకూలత మరియు అవకాశవాద ఆహారపు అలవాట్లకు ప్రసిద్ధి చెందిన లాఫింగ్ గల్స్ చేపలు, కీటకాలు మరియు కళేబరాలతో సహా వివిధ రకాల ఎరలను తింటాయి.

చిత్తూరి ఈస్టర్న్ గురించి

- చిత్తూరి ఈస్టర్న్ ఒక తీర ప్రాంతం, ఇక్కడ సది సముద్రంలో కలుస్తుంది, ఉప్పునీటి వాతావరణాన్ని ఏర్పరుస్తుంది.
- ఇది భారతదేశంలోని కేరళలోని కాసరగోడ్ జిల్లాలో ఉంది.
- ఇది వివిధ రకాలైన పక్షి జాతులకు నిలయంగా ఉంది, వీటిలో తక్కువ నలుపు వీపు గల గల్, సన్నని ముక్కు గల్, గోధుమరంగు తల గల్, గ్రేట్ క్రెస్టెడ్ టెర్న్, లెస్సర్ క్రెస్టెడ్ టెర్న్, కాస్పియన్ టెర్న్ మరియు ఇతరాలు ఉన్నాయి.
- చిత్తూరి ఈస్టర్న్ వద్ద లాఫింగ్ గల్ ను కనుగొనడం భారతదేశంలో కనుగొనబడిన మొత్తం పక్షి జాతుల సంఖ్యను 1,367కి పెంచింది, కాసరగోడ్ జిల్లా రాష్ట్రంలోని మొత్తం 554కి 400 జాతులను అందించింది.

9. దాల్మా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- దాల్మా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం వర్యావరణ వర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మరియు సందర్శకుల అనుభవాలను మెరుగుపరిచేందుకు కానోపీ వాక్ సౌకర్యాన్ని ఏర్పాటు చేస్తోంది.

దాల్మా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం గురించి

- అభయారణ్యం దాని పేరు “దాల్మా మై” నుండి వచ్చింది, అనగా స్థానిక ప్రజలచే పూజించబడే స్థానిక దేవత.
- జార్బండ్లోని చోటా నాగ్ పూర్ పీఠభూమిలో ఉన్న ఈ అభయారణ్యం దాల్మా కొండలను కలిగిఉంది మరియు పారిశ్రామిక నగరమైన జంషెడ్ పూర్ తో కలిసి ఉంది.

వృక్షజాలం మరియు జంతుజాలం:

- అభయారణ్యం వివిధ రకాల వృక్షజాలాన్ని కలిగి ఉంది, ఇందులో దేశీయ మరియు అన్యదేశ వృక్ష జాతులు ఉన్నాయి. అనంతములు, శతావరి, సర్పగంధ వంటి ఔషధ మొక్కలు అభయారణ్యంలో విస్తారంగా కనిపిస్తాయి.

- దాల్చా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం దాని ఏనుగుల జనాభాకు ప్రసిద్ధి చెందింది, ఇది దాని వన్యప్రాణులలో గణనీయమైన భాగాన్ని కలిగి ఉంది. ఏనుగులు కాకుండా, ఈ అభయారణ్యంలో మొరిగే జింకలు, అడవి పంది, పెద్ద ఉడుత, ఎలుగుబంటి మరియు అనేక పక్షి జాతులతో సహా అనేక ఇతర వన్యప్రాణుల జాతులు ఉన్నాయి.

సమస్యలు:

- దాని పర్యావరణ ప్రాముఖ్యత మరియు జీవవైవిధ్యం ఉన్నప్పటికీ, దాల్చా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుంది, ప్రధానంగా మానవ-వన్యప్రాణుల సంఘర్షణకు సంబంధించినవి.
- అభయారణ్యంలోని ఏనుగులు తరచుగా కొన్ని సీజన్లలో పొరుగు గ్రామాలు మరియు పట్టణాలకు వలసపోతాయి, ఇది స్థానిక సంఘాలతో మానవ-జంతు సంఘర్షణకు దారి తీస్తుంది.

వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాల గురించి

- వాటి పర్యావరణ, భౌగోళిక మరియు సహజ విలువను గుర్తిస్తూ, వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాలు 1972 వన్యప్రాణుల (రక్షణ) చట్టం ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలచే ఏర్పాటుచేయబడతాయి.
- భారతదేశ వ్యాప్తంగా, వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాలు సుమారు 122,564.86 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో ఉన్నాయి, ఇది దేశం యొక్క మొత్తం భూభాగంలో 3.73%ని సూచిస్తుంది.
- దేశం 567 వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాల యొక్క విస్తారమైన నెట్ వర్క్ కు నిలయంగా ఉంది, ప్రతి ఒక్కటి జీవ వైవిధ్య పరిరక్షణ మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థ పరిరక్షణలో కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నాయి.
- వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాలు ఐయుసిఎన్ కేటగిరీ 4 రక్షిత ప్రాంతాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి, జీవ వైవిధ్యం మరియు సహజ ఆవాసాల పరిరక్షణకు వాటి ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది.

10. ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం 2024

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భారత ఉపరాష్ట్రపతి ఫిబ్రవరి 2024లో ఢిల్లీలో ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం (వరల్డ్ సస్టైనబుల్ డెవలప్ మెంట్ సమ్మిట్) ను ప్రారంభించారు.

ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం గురించి

- ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం అనేది సుస్థిరాభివృద్ధి మరియు వాతావరణ మార్పులకు సంబంధించిన సమస్యలను చర్చించడానికి మరియు పరిష్కరించడానికి వివిధ రంగాలకు చెందిన భాగస్వామ్య పక్షాలను ఒకచోట చేర్చే వార్షిక కార్యక్రమం.
- దీనిని గతంలో ఢిల్లీ సస్టైనబుల్ డెవలప్ మెంట్ సమ్మిట్ అని పిలిచేవారు.
- ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాలపై సంభాషణ మరియు సహకారాన్ని ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో 2001లో స్థాపించబడింది.
- ఈ సమావేశంలో భూ శాస్త్రాల మంత్రిత్వ శాఖ, నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ, మరియు పర్యావరణం, అడవులు మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ వంటి ప్రభుత్వ మంత్రిత్వ శాఖల సహకారం ఉంటుంది.
- ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం సుస్థిర అభివృద్ధి మరియు వాతావరణ మార్పులకు సంబంధించిన ముఖ్యమైన

సమస్యలను సమిష్టిగా పరిష్కరించడానికి అభిప్రాయ రూపకర్తలు, విధాన రూపకర్తలు, నిపుణులు మరియు వాటాదారులను సమీకరించడం.

- దక్షిణ ప్రపంచంలో సుస్థిరాభివృద్ధి మరియు పర్యావరణంపై స్వతంత్రంగా సమావేశమైన ఏకైక అంతర్జాతీయ శిఖరాగ్ర సమావేశం ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం.
- ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం 2024 యొక్క ఇతివృత్తం “సుస్థిర అభివృద్ధి మరియు వాతావరణ న్యాయం కోసం నాయకత్వం”, వాతావరణ మార్పుల ద్వారా ఎదురయ్యే సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి మరియు సుస్థిరాభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి చురుకైన నాయకత్వం మరియు సమాన పరిష్కారాల అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- ఈ శిఖరాగ్ర సమావేశం సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను సమగ్రపరచడం, ప్రకృతి-ఆధారిత పరిష్కారాలు, అనుసరణ మరియు స్థితిస్థాపకత వ్యూహాలు, స్థిరమైన వినియోగం మరియు జీవనశైలిని ప్రోత్సహించడం, శక్తి ట్రైలమా (ఇంధన భద్రత, స్థావర మరియు సుస్థిరతలను సమతుల్యం చేయడం) మరియు వాతావరణ చర్య ప్రయత్నాలను మెరుగుపరచడం వంటి అనేక అంశాలపై చర్చిస్తుంది.
- ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం సందర్భంగా “పసుంధర మ్యూజింగ్”ని విడుదల చేసింది, దాని 14వ ఎడిషన్ ‘ఈక్వికైమ్ట్’ పేరుతో ఉంది. ఈ ఎడిషన్ ‘వాతావరణ అన్యాయం: వల్చరబిలిటీస్ ఆఫ్ ది వల్చరబిలిటీస్’ అనే థీమ్ పై దృష్టి సారిస్తుంది, దుర్బల కమ్యూనిటీలపై వాతావరణ మార్పు యొక్క అసమాన ప్రభావాలు మరియు సమ్మిళిత మరియు సమానమైన వాతావరణ చర్య యొక్క ఆవశ్యకతపై వెలుగునిస్తుంది.
- దాని అందరికీ చేరే ప్రయత్నాలలో భాగంగా, ప్రపంచ సుస్థిరాభివృద్ధి శిఖరాగ్ర సమావేశం “కూల్ ఇట్ ఫర్ ది కైమ్ట్” ప్రచారాన్ని నిర్వహిస్తుంది, ఇందులో పాఠశాల విద్యార్థుల కోసం పోస్టర్ తయారీ పోటీ వంటి కార్యక్రమాలు ఉంటాయి.

శక్తి మరియు వనరుల సంస్థ (టెలి) గురించి

- ది ఎన్ర్జీ అండ్ రిసోర్సెస్ ఇన్స్టిట్యూట్ (టెలి) 1974లో ఇంధన సమస్యలపై దృష్టి సారించే సమాచార కేంద్రంగా స్థాపించబడింది. అనేక సంవత్సరాలుగా, ఇది సుస్థిరాభివృద్ధికి అంకితమైన ప్రముఖ పరిశోధనా సంస్థగా పరిణామం చెందింది.
- టెలి అనేది పరిశోధనను నిర్వహించడం, విధాన సిఫార్సులను అందించడం, కన్సల్టెన్సీ సేవలను అందించడం మరియు సుస్థిరాభివృద్ధి ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడంలో దాని నైపుణ్యానికి గుర్తింపు పొందిన ప్రముఖ మేధోనిధి.
- టెలి యొక్క పని శక్తి, పర్యావరణం, వాతావరణ మార్పు, నీటి వనరులు, వ్యవసాయం మరియు మరిన్నింటితో సహా సుస్థిరాభివృద్ధి యొక్క బహుళ కోణాలకు విస్తరించి ఉంటుంది.
- టెలి యొక్క విస్తృత లక్ష్యాలలో వనరుల సమర్థవంతమైన వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం, స్థిరమైన ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ మరియు అభ్యాసాలకు అందుబాటును పెంచడం మరియు మానవ కార్యకలాపాల పర్యావరణ మరియు వాతావరణ ప్రభావాలను తగ్గించడం వంటివి ఉన్నాయి.
- టెలి ప్రధాన కార్యాలయం భారతదేశంలోని న్యూ ఢిల్లీలో ఉంది, ఇది వ్యూహాత్మకంగా దేశ రాజధానిలో ఉంది కాబట్టి విధాన రూపకర్తలు, ప్రభుత్వ సంస్థలు మరియు ఇతర వాటాదారులతో కలిసి సుస్థిరాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను ప్రభావవంతంగా నడిపించవచ్చు.

11. 'ప్రపంచంలోని అత్యంత బరువైన పాము' కొత్త జాతి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద పాము అయిన గ్రీన్ అనకొండ కొత్త జాతిని కనుగొన్నప్పుడు శాస్త్రవేత్తలు ఆశ్చర్యపోయారు.

గ్రీన్ అనకొండల గురించి ఇటీవలి పరిశోధనలు

- ఒకప్పుడు ఆకుపచ్చ అనకొండ యొక్క ఒకే జాతిగా భావించబడేది వాస్తవానికి రెండు జన్యుపరంగా విభిన్న జాతులు అని వెల్లడించడం ద్వారా ఇటీవలి పరిశోధన మునుపటి శాస్త్రీయ అవగాహనను మెరుగుపరిచింది.
- రెండు జాతుల మధ్య గణనీయమైన జన్యుపరమైన వ్యత్యాసాల గుర్తింపు తగిన పరిరక్షణ ప్రయత్నాల అవసరాన్ని తెలియజేస్తుంది. వాతావరణ మార్పు, నివాస క్షీణత మరియు కాలుష్యం వంటి ముప్పులు ప్రతి జాతిని విభిన్నంగా ప్రభావితం చేస్తాయి, నిర్దిష్ట పరిరక్షణ విధానాలు అవసరం అవుతాయి.
- ఈ ఆవిష్కరణ భూమి యొక్క వృక్షజాలం మరియు జంతుజాలం యొక్క వైవిధ్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడం యొక్క కీలకమైన అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.

అనకొండ జన్యువులను విడదీయడం

- **సడరన్ గ్రీన్ అనకొండ (యునెస్కో మురిసస్):** ఈ తెలిసిన జాతి పెరూ, బొలీవియా, ఫ్రెంచ్ గయానా మరియు బ్రెజిల్ లో కనిపిస్తుంది. ఇది దక్షిణ ఆకుపచ్చ అనకొండగా గుర్తించబడింది.
- **నార్తరన్ గ్రీన్ అనకొండ (యునెస్కో అకాయిమా):** కొత్తగా గుర్తించబడిన ఈ జాతి ఈక్వెడార్, కొలంబియా, వెనిజులా, ట్రినిడాడ్, గయానా, సురినామ్ మరియు ఫ్రెంచ్ గయానాలో నివసిస్తాయి. దీనికి ఉత్తర ఆకుపచ్చ అనకొండ అని పేరు పెట్టారు.
- **జన్యు వైవిధ్యం:** దాదాపు 10 మిలియన్ సంవత్సరాల క్రితం సంభవించినట్లు అంచనా వేయబడిన రెండు జాతుల మధ్య గణనీయమైన వ్యత్యాసాన్ని ఈ పాముల జన్యు విశ్లేషణ వెల్లడించింది. వాటి మధ్య జన్యుపరమైన వ్యత్యాసం దాదాపు 5.5%, ఇది మానవులు మరియు కోతుల మధ్య ఉండే ఇది దాదాపు 2% జన్యుపరమైన వ్యత్యాసంతో పోలిస్తే చాలా అధికమైన వైవిధ్యంగా చెప్పవచ్చు.
- **స్వరూపం:** వాటి జన్యుపరమైన తేడాలు ఉన్నప్పటికీ, రెండు జాతులు దాదాపు ఒకేలా కనిపిస్తాయి. వాటిని కంటితో చూసి వేర్వేరు జాతులకు చెందినవిగా గుర్తించడం సవాలుగా ఉంటుంది.

గ్రీన్ అనకొండల గురించి

- గ్రీన్ అనకొండలను ప్రపంచంలోనే అత్యంత బరువైన పాము మరియు పొడవైన పాములలో ఒకటిగా పిలుస్తారు. ఇవి దక్షిణ అమెరికాలోని నదులు మరియు చిత్తడి నేలలకు చెందినవి.

- చారిత్రాత్మకంగా, ఆకుపచ్చ అనకొండలు నాలుగు అనకొండ జాతులలో ఒకటిగా గుర్తించబడ్డాయి, దీనిని జెయింట్ అనకొండ అని కూడా పిలుస్తారు.
- ఈ జాతికి చెందిన ఆడ జంతువులు ఏడు మీటర్ల పొడవు మరియు 250 కిలోగ్రాముల కంటే ఎక్కువ బరువు కలిగి ఉంటాయి. నీటిలో మునిగినప్పుడు స్వాస తీసుకోవడానికి మరియు చూడటానికి నాసికా రంధ్రాలు మరియు కళ్ళు వాటి తల పై భాగంలో ఉంటాయి. ఇది జలచర జీవితానికి అనుకూలమైనది.
- ఆకుపచ్చ అనకొండలు వాటి వేగం మరియు క్యాపిటాస్, క్రెమాన్లు మరియు జింకలు వంటి పెద్ద ఎరలను పట్టుకుని తినే సామర్థ్యానికి ప్రసిద్ధి చెందిన అగ్ర మాంసాహారులు. అవి తమ మధ్యపెట్టడం, దొంగతనం, ఓర్పు మరియు చురుకుదనాన్ని తమ నివాస ప్రాంతాలలో వేటాడేందుకు ఉపయోగిస్తాయి.
- విషపూరితమైన పాముల మాదిరిగా కాకుండా, ఆకుపచ్చ అనకొండలు తమ శక్తివంతమైన శరీరాలను మరియు పెద్ద దవడలను తమ ఎరను పూర్తిగా నలివేయడానికి మరియు మింగడానికి ఉపయోగించుకుంటాయి.

వారి పర్యావరణ పాత్ర :

- ఆకుపచ్చ అనకొండలు వాటి ఆవాసాలలో పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడుకోవడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. వాటి ఉనికి వివిధ జాతుల ప్రవర్తనను ప్రభావితం చేస్తుంది. అవి ఎక్కడ మరియు ఎలా మేత, సంతానోత్పత్తి మరియు వలసలు పోవాలి అనే దానిని ప్రభావితం చేస్తాయి.
- ఆరోగ్యకరమైన అనకొండ జనాభా పుష్కలమైన ఆహార వనరులు మరియు స్వచ్ఛమైన నీటితో శక్తివంతమైన పర్యావరణ వ్యవస్థలను సూచిస్తుంది. తగ్గుతున్న అనకొండ సంఖ్యలు పర్యావరణ దుస్థితికి సూచికలుగా ఉపయోగపడతాయి. ఇది పర్యావరణ వ్యవస్థ ఆరోగ్యం కోసం వాటి జనాభా మరియు ఆవాసాలను పర్యవేక్షించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలియజేస్తుంది.

www.amigosias.com

Training for

CIVILS   GROUP-I & II
IAS | IPS | IRS   (TSPSC / APPSC)

Ph : 040-35052121, 9000230734
 Near Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad

1. సరిహద్దు భద్రతా దళం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పంజాబ్ రాష్ట్రంలో సరిహద్దు భద్రతా దళం (బోర్డర్ సెక్యూరిటీ ఫోర్స్-బిఎస్ఎఫ్) యొక్క అధికార పరిధి విస్తరణకు సంబంధించిన వివాదంపై సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరుపుతున్నది.

నేపథ్యం

- అక్టోబర్ 2021లో, హిందూ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ పంజాబ్, పశ్చిమ బెంగాల్ మరియు అస్సాంలలో సరిహద్దు భద్రతా దళం యొక్క అధికార పరిధిని 15 కి.మీ నుండి 50 కి.మీ వరకు విస్తరించింది.
- ఈ పొడిగింపు గుజరాత్ లో అధికార పరిధిని 80 కి.మీ నుండి 50 కి.మీకి తగ్గించగా, రాజస్థాన్ లో 50 కి.మీ పరిమితి ఇప్పటికే అమలులో ఉంది.

బిఎస్ఎఫ్ అధికార పరిధిని విస్తరించడానికి కారణాలు:

- సరిహద్దు గుండా చొరబాట్లను పరిష్కరించడం, ముఖ్యంగా దీర్ఘ-శ్రేణి సామర్థ్యం కలిగిన డ్రోన్ల గురించి ఆందోళనను పరిష్కరించడం.
- ఆయుధాల స్వగ్లింగ్, నకిలీ కరెన్సీ మరియు పశువుల అక్రమ రవాణా వంటి సరిహద్దు నేరాలను ఎదుర్కోవడంలో ప్రభావాన్ని పెంచడం.
- రాష్ట్రాల వ్యాప్తంగా బిఎస్ఎఫ్ కార్యకలాపాలలో ఏకరూపతను నిర్ధారించడం.

పంజాబ్ న్యాయపరమైన సవాలుకు కారణాలు:

- పంజాబ్ ప్రభుత్వం ప్రకారం, పబ్లిక్ ఆర్డర్ మరియు పోలీసులకు సంబంధించిన శాసన అధికారాలు రాజ్యాంగంలోని 7వ షెడ్యూల్ లోని రాష్ట్ర జాబితాలో ఉన్నాయి.
- నోటిఫికేషన్ జారీ చేసే ముందు సంప్రదింపులు జరగలేదని పంజాబ్ ప్రభుత్వం ఆరోపించింది, ఇది సమాఖ్య స్ఫూర్తికి విరుద్ధమని పేర్కొంది.
- గుజరాత్ మరియు రాజస్థాన్ లో తక్కువ జనాభా ఉన్న ప్రాంతాల వలె కాకుండా, పంజాబ్ లోని అనేక నగరాలు మరియు పట్టణాలు 50-కిలోమీటర్ల అధికార పరిధిలోకి వస్తాయి.
- పంజాబ్ ప్రభుత్వం రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 131 (సుప్రీంకోర్టు యొక్క ఒరిజినల్ జ్యూరిస్ డిక్షన్) కింద నోటిఫికేషన్ సవాలు చేసింది. అయితే, ఇతర సంబంధిత అంశాలతో పాటు ప్రకరణ 131 ప్రకారం అటువంటి నోటిఫికేషన్లను సవాలు చేయవచ్చు లేదో సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయిస్తుంది.

బోర్డర్ సెక్యూరిటీ ఫోర్స్ గురించి

- బోర్డర్ సెక్యూరిటీ ఫోర్స్ ఏడు కేంద్ర సాయుధ పోలీసు బలగాలలో ఒకటి మరియు దీనిని 1వ రక్షణ శ్రేణిగా పిలుస్తారు.
- ఇండో-పాకిస్తాన్ మరియు ఇండో-బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దులను కాపాడే విధిని

కలిగిఉంది, యుద్ధ సమయంలో మరియు శాంతి సమయంలో ఇది ప్రత్యేక పాత్రలను కలిగి ఉంటుంది.

- బిఎస్ఎఫ్ చట్టం 1968లోని సెక్షన్ 139 (1) ప్రకారం, భారతదేశ సరిహద్దులకు ఆనుకుని ఉన్న ప్రాంతాల్లో బిఎస్ఎఫ్ అధికార పరిధికి సంబంధించిన ఉత్తర్వులను ప్రచురించే అధికారం కేంద్రానికి ఉంది.

2. ఇండో-మయన్మార్ సరిహద్దు నిర్వహణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మొత్తం 1643-కిలోమీటర్ల పొడవునా ఇండో-మయన్మార్ సరిహద్దులో కంచెను నిర్మించాలనే ప్రభుత్వ నిర్ణయం నిఘా మరియు భద్రతా చర్యలను మెరుగుపరచడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- వీలీతో పాటు, స్వగ్లింగ్, మానవ అక్రమ రవాణా మరియు సాయుధ సమూహాల చొరబాటు వంటి చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాలను అరికట్టడం కూడా దీని లక్ష్యంగా ఉంది.
- ఇది సాంప్రదాయ సరిహద్దు నిర్వహణ పద్ధతులను పెంపొందించడానికి, సరిహద్దు కదలికలపై మరింత ప్రభావవంతమైన పర్యవేక్షణకు వీలుకల్పించడానికి ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని స్వీకరించడాన్ని ప్రతిబింబించే హైబ్రిడ్ నిఘా వ్యవస్థని ఉపయోగిస్తుంది.
- సరిహద్దు వెంబడి కంచె నిర్మాణ ప్రాజెక్ట్ ను పూర్తి చేయడానికి రాబోయే నాలుగున్నరేళ్ల కాలావధిని నిర్ణయించడం సరిహద్దు భద్రతా చర్యలకు ప్రభుత్వం ఇస్తున్న ప్రాధాన్యతను తెలియజేస్తుంది.

స్వేచ్ఛా సంచార విధానం గురించి

- సద్భావనను పెంపొందించడానికి మరియు సాంస్కృతిక, సామాజిక మరియు ఆర్థిక ప్రయోజనాల కోసం సరిహద్దు వెంబడి ఉన్న ప్రజల రాకపోకలకు వీలు కల్పించడానికి స్వేచ్ఛా సంచార విధానం (ఫ్రీ మూవ్ మెంట్ రెజిమ్) ఒక యంత్రాంగాన్ని అందిస్తుంది.
- సరిహద్దు వెంబడి నివసించే తెగలు వీసాల అవసరం లేకుండా ఒకరి భూభాగంలోకి 16 కిలోమీటర్ల వరకు ప్రయాణించడానికి అనుమతించడం అనునది ప్రజల మధ్య పరస్పర కలయికను పెంపొందిస్తుంది మరియు సాంస్కృతిక సంబంధాలను బలోపేతం చేస్తుంది.
- ఒక సంవత్సరం చెల్లుబాటుతో సరిహద్దు పాస్ ల జారీ ఈ ప్రక్రియను మరింత క్రమబద్ధీకరిస్తుంది, అర్హత కలిగిన వ్యక్తులు స్వల్పకాలిక సందర్శనల కోసం సరిహద్దును దాటడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

భారతదేశం-మయన్మార్ సంబంధాలు

- **భౌగోళిక ప్రాముఖ్యత:** భారతదేశం మరియు మయన్మార్ మధ్య నెలకొని ఉన్న పొడవైన భూ సరిహద్దు మరియు సముద్ర సరిహద్దు బహుముఖ ద్వైపాక్షిక సహకారానికి పునాదిని అందిస్తుంది.
- **దౌత్య సంబంధాలు:** రెండు దేశాల మధ్య ఉన్నత స్థాయి సందర్భాలు మరియు సమావేశాలు బలమైన దౌత్య సంబంధాలను కొనసాగించడానికి మరియు పరస్పర ఆందోళనలను పరిష్కరించడంలో నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తాయి.
- **చారిత్రక మరియు సాంస్కృతిక సంబంధాలు:** భాగస్వామ్య సంప్రదాయాలు, మతాలు మరియు చారిత్రక పరస్పర చర్యల ద్వారా ప్రభావితమైన లోతైన పాతుకుపోయిన చారిత్రక మరియు సాంస్కృతిక సంబంధాలు దేశాల మధ్య సంబంధానికి పునాదిగా నిలుస్తాయి.
- **భౌగోళిక రాజకీయ ప్రాముఖ్యత:** దక్షిణాసియా మరియు ఆగ్నేయాసియా మధ్య ప్రవేశద్వారంగా మయన్మార్ యొక్క వ్యూహాత్మక స్థానం భారతదేశం యొక్క విస్తృత భౌగోళిక రాజకీయ ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది, ఇది ప్రాంతీయ స్థిరత్వం మరియు అనుసంధానతకు దోహదం చేస్తుంది.
- **ఆర్థిక సహకారం:** ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం వృద్ధి చెందుతూనే ఉంది. వాణిజ్య ఒప్పందాలు మరియు చొరవలు, ఆర్థిక సంబంధాలు మరియు పరస్పర శ్రేయస్సును బలపరుస్తాయి.
- **భద్రతా సహకారం:** ఇంటెలిజెన్స్ భాగస్వామ్యం మరియు ఉమ్మడి సరిహద్దు పహారాతో సహా భద్రతా సమస్యలపై సహకారం, సాధారణ భద్రతా సవాళ్లను పరిష్కరించడంలో నిబద్ధతను నొక్కి చెబుతుంది.
- **అనుసంధాన ప్రాజెక్టులు:** కలదాన్ మల్టీ-మోడల్ ట్రాన్సిట్ ట్రాన్స్పోర్ట్ ప్రాజెక్ట్ మరియు ఇండియా-మయన్మార్-థాయిలాండ్ ట్రైలేటరల్ చైవే వంటి మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు అనుసంధానతను మెరుగుపరచడం మరియు వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి ప్రవాహాలను సులభతరం చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.
- **అభివృద్ధి సహాయం:** మయన్మార్కు భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి సహాయం వివిధ రంగాలలో విస్తరించి ఉంది, ఇది మయన్మార్ యొక్క సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధి మరియు సామర్థ్య నిర్మాణానికి మద్దతునిచ్చే నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

భారతదేశ సరిహద్దులు

- భారతదేశం 15,000 కిలోమీటర్ల కంటే ఎక్కువ భూ సరిహద్దులను మరియు 7,500 కిలోమీటర్ల కంటే ఎక్కువ సముద్ర సరిహద్దులను కలిగి ఉంది. కాబట్టి జాతీయ భద్రతకు సమర్థవంతమైన సరిహద్దు నిర్వహణ ఎంతో కీలకమైనది. ఆఫ్ఘనిస్తాన్, పాకిస్తాన్, చైనా, నేపాల్, భూటాన్, బంగ్లాదేశ్ మరియు మయన్మార్లతో సహా ఏడు పొరుగు దేశాలతో భారతదేశం సరిహద్దులను పంచుకుంటుంది.
- ప్రారంభంలో, స్వాతంత్ర్యసంతరం, సరిహద్దు రక్షణ బాధ్యత రాష్ట్ర బలగాలపై ఆధారపడి ఉంది, అయితే ఇది ఉద్భవిస్తున్న సవాళ్లు మరియు ముప్పులను పరిష్కరించడానికి సరిపోదని కనుగొనబడింది.
- తదనంతరం, భారతదేశ సరిహద్దులను కాపాడేందుకు హెచ్చు వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద కేంద్ర సాయుధ పోలీసు బలగాలు ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఇవి మంత్రిత్వ శాఖ నియంత్రణలో పని చేస్తాయి.
- సరిహద్దు వెంబడి సంఘర్షణలు ఏర్పడినప్పుడు లేదా భద్రతా ఆందోళనలు అధికమైన సమయాల్లో, సరిహద్దు భద్రత మరియు సమగ్రతను నిర్ధారించడానికి కేంద్ర సాయుధ పోలీసు బలగాలతో సమన్వయంతో పని చేస్తూ సరిహద్దు రక్షణ బాధ్యతను భారత సైన్యం చేపడుతుంది.

భారతదేశంలో సరిహద్దు నిర్వహణ యొక్క ఆవశ్యకత

భారత్-పాకిస్తాన్ సరిహద్దు:

- ఈ సరిహద్దు చారిత్రక వైరుధ్యాలు మరియు కొనసాగుతున్న ఉద్రిక్తతలతో గుర్తించబడుతుంది. పాకిస్తాన్ సాంప్రదాయక యుద్ధాలు మరియు దొంగచాటు కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉంది. ఈ కార్యకలాపాలు ముఖ్యంగా జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ మరియు పంజాబ్లో అధికం. భద్రతా సవాళ్లను నిర్మూలించడానికి సరిహద్దు భద్రతా దళంతో పాటు భారత సైన్యం చే క్రియాశీలక నియంత్రణ రేఖ మోహరించబడుతుంది.

భారత్-చైనా సరిహద్దు:

- లడఖ్, మిడిల్ సెక్టార్ మరియు అరుణాచల్ ప్రదేశ్లో వివాదాస్పద భూభాగాలు ఉన్నాయి. అనేక దౌత్య చర్యలు జరిగినప్పటికీ పరిష్కారంలో కనీస పురోగతి లేదు. ముఖ్యంగా 2017లో డోక్లామ్ ప్రతిష్టంభన నేపథ్యంలో ఉద్రిక్తతలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి, నిరంతర నిఘా మరియు రక్షణ చర్యలు అవసరం.

భారత్-బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దు:

- రాజకీయ నాయకత్వం ఆధారంగా సంబంధాలు మారుతూ ఉంటాయి, ప్రస్తుత సంబంధాలు సాపేక్షంగా స్థిరంగా ఉన్నాయి కానీ మతపరమైన విభజనలను ఉపయోగించుకోవడానికి పాకిస్తాన్ చేస్తున్న ప్రయత్నాలు మరియు చైనా ప్రయోగం వంటి బాహ్య ప్రభావాల కారణంగా అంతరాయం ఏర్పడవచ్చు.
- చారిత్రక సమస్యలు మరియు బాహ్య జోక్యానికి అవకాశం ఉన్నందున సరిహద్దు భద్రతకు ప్రాధాన్యత ఉంది.

భారత్-భూటాన్ సరిహద్దు:

- డోక్లామ్ ప్రతిష్టంభన సమయంలో కనిపించిన చైనా దురాక్రమణ వంటి బాహ్య ముప్పుల నుండి భూటాన్‌ను రక్షించడం భారతదేశ రక్షణ బాధ్యత.
- చైనా నుండి కొనసాగుతున్న ముప్పు భూటాన్ సార్వభౌమాధికారం మరియు భద్రతను కాపాడేందుకు ఈ సరిహద్దును సురక్షించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

భారతదేశం-నేపాల్ సరిహద్దు:

- నేపాల్‌తో సన్నిహిత సంబంధాల కారణంగా ప్రజల రాకపోకలు మరియు అక్రమ కార్యకలాపాలకు వీలుకల్పించే దుర్బల సరిహద్దులతో సహా ప్రత్యేకమైన సవాళ్లను కలిగి ఉంది. పెరుగుతున్న చైనా ప్రభావం మరియు సరిహద్దు సమీపంలో మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి, దానితో పాటుగా పాకిస్తాన్ ఐఎస్ఐ ఈ సరిహద్దు వెంబడి దుర్బలత్వాలను ఉపయోగించుకోవడం వంటివి భద్రతా సమస్యలను కలిగిస్తున్నాయి.

భారత్-మయన్మార్ సరిహద్దు:

- ఇది మణిపూర్ వంటి ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లోకి తిరుగుబాటు కార్యకలాపాలు మరియు శరణార్థుల ప్రవాహాలకు అవకాశాన్ని కల్పిస్తూ దుర్బల భాగాలతో కూడిన పెద్ద భూ సరిహద్దు. సరిహద్దుల వెంబడి విభజించబడిన స్థానిక కమ్యూనిటీలు మరియు మయన్మార్ అరణ్యాలలో తిరుగుబాటుదారులు శిబిరాలు ఏర్పాటు చేసుకొని ఉండటం మరియు సరిహద్దు భద్రతా చర్యలను మరియు మయన్మార్‌తో సహకారం యొక్క అవసరాన్ని ఎత్తిచూపుతాయి.

సరిహద్దుల దుర్బలత్వం:

- భారతదేశ సరిహద్దుల్లోని అనేక ప్రాంతాలు చొరబాట్లకు అనువుగా దుర్బలంగా ఉంటాయి, ప్రజలు, వస్తువులు మరియు నిషిద్ధ వస్తువులను అక్రమంగా దాటడానికి అవకాశం కల్పిస్తాయి. కష్టతరమైన భూభాగాలు, దట్టమైన అడవులు మరియు నదీతీర ప్రాంతాలు వంటి అంశాలు సరిహద్దు భద్రతా దళాలకు అటువంటి కార్యకలాపాలను పర్యవేక్షించడానికి మరియు నిరోధించడానికి సవాలుగా మారాయి.

- దుర్బలత్వం కలిగిన సరిహద్దులు స్పర్సింగ్, మానవ అక్రమ రవాణా మరియు మిలిటెంట్ల చొరబాటు వంటి కార్యకలాపాలకు వీలు కల్పిస్తాయి. వీటిని అడ్డుకోవడానికి స్థిరమైన నిఘా కొరకు నిఘా సాంకేతికత మరియు మానవశక్తిలో మరింత పెట్టుబడులు అవసరం.

సీమాంతర ఉగ్రవాదం:

- భారతదేశం ముఖ్యంగా జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్లో పనిచేస్తున్న పాకిస్తాన్ ఆధారిత తీవ్రవాద గ్రూపుల నుండి సీమాంతర ఉగ్రవాద ముప్పును ఎదుర్కొంటున్నది. ఈ సమూహాలు దుర్బలత్వం కలిగిన సరిహద్దులను ఉపయోగించుకుని భారత భూభాగంలోకి చొరబడి దాడులు నిర్వహిస్తున్నాయి, ఇది రెండు దేశాల మధ్య భద్రతా ఆందోళనలు మరియు ఉద్రిక్తతలకు దారితీస్తున్నది. సీమాంతర ఉగ్రవాదాన్ని సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవాలంటే పటిష్టమైన సరిహద్దు భద్రతా చర్యలు మాత్రమే కాకుండా ఉగ్రవాదానికి మూలకారణాలను పరిష్కరించడానికి ఇంటెలిజెన్స్ సహకారం మరియు దౌత్యపరమైన ప్రయత్నాలు కూడా ఎంతో అవసరం.

సరిహద్దుల గుండా నేరాలు:

- మాదక ద్రవ్యాలు, ఆయుధాలు మరియు నకిలీ కరెన్సీల అక్రమ రవాణాతో సహా సరిహద్దుల గుండా నేర కార్యకలాపాలు దుర్బలమైన సరిహద్దు ప్రాంతాలు మరియు తగినంత నిఘా లేని కారణంగా భారతదేశ సరిహద్దుల వెంబడి వృద్ధి చెందుతాయి. ఇటువంటి నేర కార్యకలాపాలు తీవ్రమైన భద్రత మరియు సామాజిక-ఆర్థిక సవాళ్లను కలిగిస్తాయి, జాతీయ భద్రతను బలహీనపరుస్తాయి మరియు వ్యవస్థీకృత నేర నెట్వర్కులకు ఆజ్యం పోస్తున్నాయి. అంతర్జాతీయ నేరాలను ఎదుర్కోవడానికి పొరుగు దేశాలతో మెరుగైన సహకారం మరియు మెరుగైన చట్ట అమలు యంత్రాంగాలు అవసరం.

జాతులు మరియు గిరిజన మార్కులు:

- భారతదేశంలోని సరిహద్దు ప్రాంతాల వెంబడి చారిత్రక సంబంధాలు కలిగిన విభిన్న జాతుల సమూహాలు మరియు గిరిజన సంఘాలు నివసిస్తాయి. ఈ కమ్యూనిటీల ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడం మరియు మనోవేదనలను రూపుమాపడం, వారిపై బాహ్య శక్తుల దోపిడీని నిరోధించడం, సరిహద్దు నిర్వహణకు సూక్ష్మమైన విధానం వంటివి ఎంతో అవసరం.
- అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, సాంస్కృతిక మార్పిడి మరియు సంభాషణల ద్వారా స్థానిక కమ్యూనిటీలతో పాలుపంచుకోవడం విశ్వాసం మరియు సహకారాన్ని పెంపొందిస్తుంది, సరిహద్దు భద్రతా ప్రయత్నాలను బలోపేతం చేస్తుంది.

సరిహద్దులపై వివాదం:

- భారతదేశం పొరుగు దేశాలతో, ముఖ్యంగా చైనా మరియు పాకిస్తాన్లతో సరిహద్దు వివాదాలను పరిష్కరించుకోలేదు. ఇది అప్పుడప్పుడు ఉద్రిక్తతలు మరియు ఘర్షణలకు దారితీస్తుంది. ఈ వివాదాలు సరిహద్దు నిర్వహణకు సవాళ్లను కలిగిస్తాయి మరియు శాంతి మరియు స్థిరత్వాన్ని కాపాడుకోవడానికి స్థిరమైన అప్రమత్తత మరియు దౌత్యపరమైన ప్రయత్నాలు అవసరం.
- ఇరుగు పొరుగు దేశాల మధ్య విశ్వాసం మరియు సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి సంభాషణలు మరియు విశ్వాసాన్ని పెంపొందించే చర్యల ద్వారా సరిహద్దు వివాదాలను పరిష్కరించడం చాలా అవసరం.

మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి:

- భారతదేశంలోని అనేక సరిహద్దు ప్రాంతాలలో రోడ్లు, కమ్యూనికేషన్ నెట్వర్కులు మరియు సరిహద్దు అవుట్పోస్టులు వంటి ప్రాథమిక మౌలిక సదుపాయాలు లేవు. ఇది సంస్థవంతమైన సరిహద్దు నిర్వహణ ప్రయత్నాలకు ఆటంకం కలిగిస్తున్నది. సుదూర మరియు ఆదరణ లేని సరిహద్దు ప్రాంతాలలో మౌలిక సదుపాయాలను అభివృద్ధి చేయడం అనేది నిఘా సామర్థ్యాలను

పెంపొందించడానికి, భద్రతాపరమైన ముప్పులకు వేగవంతమైన ప్రతిస్పందనకు వీలు కల్పించడానికి మరియు సరిహద్దు కమ్యూనిటీల జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి చాలా కీలకం.

మానవతా ఆందోళనలు:

- భారతదేశం రాజకీయ అస్థిరత, మానవతా సంక్షోభాలు మరియు శరణార్థుల ప్రవాహాలను ఎదుర్కొంటున్న దేశాలతో సరిహద్దులను పంచుకుంటుంది, మానవతా సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నది. మానవతా సూత్రాలు మరియు అంతర్జాతీయ బాధ్యతలను సమర్థిస్తూనే శరణార్థుల ప్రవాహాలను నిర్వహించడానికి మానవతా సంస్థలు, పొరుగు దేశాలు మరియు అంతర్జాతీయ భాగస్వాములతో సమన్వయం అవసరం.

ముగింపు

- భారతదేశం యొక్క సరిహద్దు సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి సమగ్ర వ్యూహం అవసరం. పటిష్టమైన నిఘా, భద్రతా చర్యలు మరియు సంఘర్షణల పరిష్కారం కోసం దౌత్య కార్యక్రమాలను చేర్చడంతోపాటు, సరిహద్దు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి మరియు స్థానిక ఆందోళనలు మరియు ఆకాంక్షలను పరిష్కరించడానికి ఆయా వర్గాలతో సంబంధాలను కొనసాగించాలి.
- బహుముఖ విధానం సరిహద్దు నిర్వహణలోని విభిన్న సంక్లిష్టతలకు సంపూర్ణమైన మరియు సమర్థవంతమైన ప్రతిస్పందనను నిర్ధారిస్తుంది.

3. విజయ్ రాఘవన్ కమిటీ

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- మాజీ ప్రధాన శాస్త్రీయ సలహాదారు ప్రొఫెసర్ కె విజయ్ రాఘవన్ నేతృత్వంలోని నిపుణుల కమిటీ ఇటీవలే రక్షణ రంగ ఉన్నతీకరణ రోడ్ మ్యాప్ ను సిఫార్సు చేసింది.
- ఇది డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (డిఆర్డిఓ) పనితీరును సమీక్షించడానికి ప్రభుత్వంచే 2023లో స్థాపించబడింది.

కమిటీ ఏర్పాటుకు కారణాలు

- డి.ఆర్.డి.ఓ యొక్క అనేక ప్రాజెక్టులు గణనీయమైన జాప్యాన్ని ఎదుర్కొన్నాయి.
- ప్రాజెక్ట్ జాప్యానికి సంబంధించి, రక్షణపై పార్లమెంటరీ స్థాయి సంఘం మరియు కంట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ అనేక ఆందోళనలు లేవనెత్తడం.
- కంట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ పరిశీలించిన 67% ప్రాజెక్టులు మొదట్లో ప్రతిపాదించిన సమయపాటులకు కట్టుబడి ఉండటంలో విఫలమయ్యాయి.

కమిటీ చేసిన ప్రధాన సూచనలు

- డి.ఆర్.డి.ఓ రక్షణ రంగం కోసం పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి పై మాత్రమే దృష్టి పెట్టాలి మరియు ఉత్పాదకత మరియు ఉత్పత్తి చక్రాలలో కలుగజేసుకోకూడదు. డి.ఆర్.డి.ఓ ఎంపిక చేసిన రంగాలపై దృష్టి పెట్టాలి మరియు డ్రోన్ అభివృద్ధి వంటి అంశాలలో అనవసరంగా కలుగజేసుకోకూడదు.
- వివిధ సాంకేతికతలకు సంబంధించి భారతదేశంలో మరియు అంతర్జాతీయంగా నిష్ణాతులను గుర్తించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- ఒక సాంకేతిక నిష్ణాతుని నేతృత్వంలో, రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలో డిపార్ట్ మెంట్ ఆఫ్ డిఫెన్స్ సైన్స్, టెక్నాలజీ మరియు ఇన్నోవేషన్ ను ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రతిపాదన.

డిఫెన్స్ టెక్నాలజీ కౌన్సిల్

- భారత ప్రధానమంత్రి అధ్యక్షతన, రక్షణ మంత్రి మరియు జాతీయ భద్రతా సలహాదారు ఉపాధ్యక్షులుగా ఉంటారు. దేశం యొక్క రక్షణ సాంకేతికత రోడ్ మ్యాప్ ను నిర్ణయించడం మరియు ప్రధాన ప్రాజెక్టులు మరియు వాటి అమలుపై నిర్ణయం తీసుకోవడం దీని విధి.

సమాజం మరియు సామాజిక న్యాయం

1. అయిషే నివేదిక (2021-22)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ ఆల్-ఇండియా సర్వే ఆఫ్ హ్యూయర్ ఎడ్యుకేషన్ (అయిషే), 2021-22 నివేదికని విడుదల చేసింది.
- ఆల్-ఇండియా సర్వే ఆఫ్ హ్యూయర్ ఎడ్యుకేషన్ అనేది 2011 నుండి విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహిస్తున్న సమగ్ర సర్వే.
- ఇది అయిషేతో నమోదైన అన్ని ఉన్నత విద్యా సంస్థలను సర్వే చేస్తుంది, భారతదేశంలోని ఉన్నత విద్యా రంగం గురించి సమగ్ర వివరాలను అందించడానికి వివిధ పారామితులపై వివరణాత్మక డేటాను సేకరిస్తుంది.

నివేదిక యొక్క కీలక ఫలితాలు

- **మొత్తం నమోదు:** 2021-22లో ఉన్నత విద్యలో మొత్తం నమోదు సంఖ్య దాదాపు 4.33 కోట్లకు పెరిగింది, ఇది ఉన్నత విద్యా సంస్థల ప్రాప్యత మరియు ప్రజాదరణలో వృద్ధిని సూచిస్తుంది.
- **డెమోగ్రాఫిక్స్:** విద్యార్థి జనాభాలోని వైవిధ్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ షెడ్యూల్డ్ కులం, షెడ్యూల్డ్ తెగ, ఇతర వెనుకబడిన తరగతి మరియు ఇతరులు వంటి జనాభా వర్గాల ద్వారా నమోదు చేసిన వివరాలను నివేదిక అందిస్తుంది.
- **స్త్రీ నమోదు:** 2014-15 నుండి 2021-22 వరకు స్త్రీల నమోదులో 32% గణనీయమైన పెరుగుదల ఉన్నత విద్యలో లింగ సమానత్వం వైపు పురోగతికి సానుకూల సూచిక.
- **మైనారిటీ నమోదు:** మైనారిటీ నమోదులో 38% పెరుగుదల మైనారిటీ కమ్యూనిటీల విద్యా అవసరాలను తీర్చడానికి సమగ్ర విధానాలు మరియు చొరవ యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.
- **స్థూల నమోదు నిష్పత్తి:** 18-23 సంవత్సరాల వయస్సు గల వారికి 2021-22లో స్థూల నమోదు నిష్పత్తి 28.4కి పెరగడం ఉన్నత విద్యను అభ్యసించే అర్హతగల విద్యార్థుల నిష్పత్తిలో పెరుగుదలని సూచిస్తుంది.
- **నమోదులో అగ్ర రాష్ట్రాలు:** ఉత్తర ప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, తమిళనాడు, మధ్యప్రదేశ్, పశ్చిమ బెంగాల్ మరియు రాజస్థాన్ వంటి అగ్ర రాష్ట్రాల నమోదు డేటా ప్రాంతీయ అసమానతలు మరియు విద్యా ప్రాధాన్యతలపై సమగ్ర వివరాలను అందిస్తుంది.
- **విదేశీ విద్యార్థులు:** విదేశీ విద్యార్థుల నమోదుకు సంబంధించిన డేటా పొరుగు దేశాలతో పాటు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న విద్యార్థులకు విద్యా గమ్యస్థానంగా భారతదేశం యొక్క ఆకర్షణను ప్రతిబింబిస్తుంది.
- **నమోదు రీత్యా మొదటి ఐదు ఇంజనీరింగ్ సబ్ ఫీల్డ్లు:** కంప్యూటర్ ఇంజనీరింగ్, ఎలక్ట్రానిక్స్ ఇంజనీరింగ్, మెకానికల్ ఇంజనీరింగ్, సివిల్ ఇంజనీరింగ్ మరియు ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగ్. అయితే కంప్యూటర్

ఇంజనీరింగ్ మరియు ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగ్ మాత్రమే నమోదులో పెరుగుదలను చూశాయి కానీ మెకానికల్ ఇంజనీరింగ్, ఎలక్ట్రానిక్స్ ఇంజనీరింగ్ మరియు సివిల్ ఇంజనీరింగ్ తగ్గుదలని ఎదుర్కొన్నాయి.

- **మొత్తం విశ్వవిద్యాలయాలు/విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి సంస్థల సంఖ్య:** 1,168, కళాశాలలు: 45,473, స్వతంత్ర సంస్థలు: 12,002. 2014-15 నుండి, 341 విశ్వవిద్యాలయాలు/విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి సంస్థలు స్థాపించబడ్డాయి. 17 విశ్వవిద్యాలయాలు (14 రాష్ట్ర ప్రభుత్వ విశ్వవిద్యాలయాలు) మరియు 4,470 కళాశాలలు మహిళలకు మాత్రమే కేటాయించబడినవి.
- **2021-22లో మొత్తం అధ్యాపకులు/ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య:** 15.98 లక్షలు, వీరిలో 56.6% పురుషులు మరియు 43.4% మహిళలు. ఇంకా, మహిళా అధ్యాపకులు/ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య 2014-15లో 5.69 లక్షల నుండి 2021-22లో 6.94 లక్షలకు పెరిగింది, ఇది 2014-15 నుండి 22% పెరుగుదలను సూచిస్తుంది.

2. పిఎం వైబ్రంట్ ఇండియా కోసం యంగ్ అచీవర్స్ స్కాలర్షిప్ అవార్డ్ స్కీమ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పిఎం వైబ్రంట్ ఇండియా కోసం యంగ్ అచీవర్స్ స్కాలర్షిప్ అవార్డ్ స్కీమ్ (యశస్వి) కింద ప్రభుత్వం ప్రీ-మెట్రిక్ స్కాలర్షిప్ కోసం రూ. 32.44 కోట్లు మరియు పోస్ట్-మెట్రిక్ స్కాలర్షిప్ కోసం రాష్ట్రాలు/కేంద్రపాలితప్రాంతాలకు రూ. 387.27 కోట్లు కేటాయించింది.

పిఎం యశస్వి గురించి

- ఇది ఇతర వెనుకబడిన తరగతి, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన తరగతి, మరియు డి-నోటిఫైడ్ సంచార జాతుల విద్యార్థులకు ప్రయోజనం చేకూర్చేందుకు ఉద్దేశించిన స్కాలర్షిప్ పథకం.
- ఈ పథకం భారత ప్రభుత్వ సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోకి వస్తుంది.
- పోస్ట్-మెట్రిక్ యెల్జిబిల్ లేదా పోస్ట్-సెకండరీ దశలో చదువుతున్న ఓబీసీ, ఈబీసీ మరియు డిఎన్ఐ విద్యార్థులకు వారి విద్యను పూర్తి చేయడంలో వారికి ఆర్థిక సహాయం అందించడం దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం.

లక్ష్యతలు:

- దరఖాస్తుదారులు తప్పనిసరిగా భారతదేశంలో శాశ్వత నివాసితులు అయి ఉండాలి.
- వారు పేర్కొన్న వర్గాలలో ఏదైనా ఒకదానికి చెందినవారై ఉండాలి: ఓబీసీ, ఈబీసీ, డి-నోటిఫైడ్ (ట్రైబ్), నోటిఫైడ్ (ట్రైబ్) లేదా పాక్షిక సంచార తెగ.

- 9వ తరగతి లేదా 11వ తరగతి చదువుతున్న విద్యార్థులు మాత్రమే ఈ స్కాలర్‌షిప్‌కు అర్హులుగా పరిగణించబడతారు.
- దరఖాస్తుదారు విద్యార్థుల కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం రూ. 2.5 లక్షలు మించకూడదు..
- అన్ని లింగాల విద్యార్థులు పిఎం యశస్వి 2023 కింద ప్రయోజనాలకు అర్హులు.

లాభాలు:

- అర్హత గల 9వ తరగతి విద్యార్థులు స్కాలర్‌షిప్ రూపంలో సంవత్సరానికి రూ. 75,000 ఆర్థిక సహాయం పొందుతారు..
- 11వ తరగతి విద్యార్థులు ఆర్థిక సహాయంగా సంవత్సరానికి రూ. 125,000 పొందుతారు.

ఎంపిక ప్రక్రియ:

- పథకం ప్రయోజనాలకు అర్హత పొందేందుకు విద్యార్థులు కంప్యూటర్ ఆధారిత ప్రవేశ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులు కావాలి.
- నేషనల్ టెస్టింగ్ ఏజెన్సీ యశస్వి ప్రవేశ పరీక్షను నిర్వహించడానికి బాధ్యత వహిస్తుంది.

పిఎం యశస్వి కింద ఉప పథకాలు:

- 1) ఓబీసీ, ఈబీసీ, డి-నోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ విద్యార్థులకు ప్రీ-మెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్:
  - పూర్తి సమయం ఆధారంగా ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో 9 వ మరియు 10వ తరగతి చదువుతున్న విద్యార్థుల కోసం.
  - విద్యార్థులు సంవత్సరానికి ఏకీకృత విద్యాపరమైన భత్యం రూ. 4,000 పొందుతారు.
- 2) ఓబీసీ, ఈబీసీ, డి-నోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ విద్యార్థులకు పోస్ట్-మెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్:
  - పోస్ట్-మెట్రిక్యులేషన్ లేదా పోస్ట్-సెకండరీ దశల్లో చదువుతున్న విద్యార్థుల కోసం.
  - కోర్సు యొక్క కేటగిరీ ప్రకారం విద్యార్థులకు భత్యం రూ. 5,000 నుండి రూ. 20,000 ఇవ్వబడుతుంది.
- 3) ఓబీసీ, ఈబీసీ, డి-నోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ విద్యార్థుల కోసం ఉన్నత తరగతి పాఠశాల విద్య:
  - 9వ తరగతి నుండి 12వ తరగతి పూర్తి చేసే వరకు పేర్కొన్న వర్గాలకు చెందిన ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థులు.
  - ట్యూషన్ ఫీజు, హాస్టల్ ఫీజు మరియు ఇతర ఛార్జీలకు ప్రతి విద్యార్థికి సంవత్సరానికి గరిష్ట మొత్తానికి లోబడి స్కాలర్‌షిప్ ఇవ్వబడుతుంది.
- 4) ఓబీసీ, ఈబీసీ, డి-నోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ విద్యార్థుల కోసం ఉన్నత తరగతి కళాశాల విద్య:
  - పేర్కొన్న వర్గాలకు చెందిన విద్యార్థుల కోసం.
  - ట్యూషన్ ఫీజు, జీవన వ్యయాలు, పుస్తకాలు మరియు స్టేషనరీలు మొదలైన వాటితో సహా పూర్తి ఆర్థిక సహాయం అందించబడుతుంది.
- 5) ఓబీసీ అబ్బాయిలు మరియు బాలికల కోసం హాస్టల్ నిర్మాణం:
  - సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన విద్యార్థులకు, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాలకు చెందిన విద్యార్థులకు హాస్టల్ సౌకర్యాలను అందించడం.
  - సహేతుకమైన దూరంలో ఉన్న ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, విశ్వవిద్యాలయాలు, సంస్థలు మరియు ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లలో సెకండరీ మరియు ఉన్నత విద్యను అభ్యసించడానికి వారిని అనుమతించడం.

3. ఇదాబ్ కమిషన్ నివేదిక

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ ఇదాబ్ కమిషన్ నివేదికను అమలు చేయవలసిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పింది.

ఇదాబ్ కమిషన్ (డీనోటిఫైడ్ సంచార మరియు పాక్షిక సంచార జాతుల పై జాతీయ కమిషన్) గురించి

- భికు రామ్‌జీ ఇదాబ్ నేతృత్వంలో 2014లో ఏర్పాటుబడింది.
- డీనోటిఫైడ్ సంచార మరియు పాక్షిక సంచార తెగల సమస్యలను పరిష్కరించడం కొరకు సిఫారసులు చేయడం ఈ కమిషన్ విధి.

ఇదాబ్ కమిషన్ యొక్క ప్రధాన సిఫార్సులు

చట్టబద్ధమైన హెడాతో డీనోటిఫైడ్ సంచార మరియు పాక్షిక సంచార జాతుల కొరకు ఒక శాశ్వత కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేయాలని సూచించింది.

గణనీయమైన జనాభా ఉన్న రాష్ట్రాల్లో వారి సంక్షేమం కోసం ప్రత్యేక శాఖను రూపొందించాలని సిఫార్సు చేసింది.

వారి జనాభా మరియు ఎక్కడ అధికంగా నివసిస్తున్నారో అంచనా వేయడానికి డీనోటిఫైడ్ తెగల కుటుంబాల వివరణాత్మక సర్వే నిర్వహించాలని సూచించింది.

వారికి అగ్రాసిటీల నిరోధక చట్టం, 1989లోని మూడవ షెడ్యూల్‌తో సహా చట్టపరమైన మరియు రాజ్యాంగ రక్షణ అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పింది.

ఎస్సీలు/ఎస్టీలు/ఓబీసీల జాబితాలలో చేర్చబడని డీనోటిఫైడ్ తెగలను ఓబీసీలుగా జాబితా చేయాలని ప్రతిపాదించింది.

డీనోటిఫైడ్ తెగల గురించి

- ఇవి బ్రిటిష్ వారు క్రిమినల్ ట్రైబ్స్ యాక్ట్ 1871 ప్రకారం నేరస్థులుగా ప్రకటించబడిన సంఘాలు.
- ఈ చట్టం భవిష్యత్తులో నేర కార్యకలాపాలలో పాల్గొనకుండా నిరోధించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఇది సాంప్రదాయ వృత్తులు మరియు నివాసాల నుండి వారిని బలవంతంగా దూరం చేసింది.
- తరువాత, చట్టం 1952లో రద్దు చేయబడింది, వారిని డీనోటిఫైడ్ తెగలుగా ప్రకటించారు.

డీనోటిఫైడ్ తెగలు ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లు:

- రాజ్యాంగం ప్రకారం కేంద్ర గుర్తింపు లేదా ప్రత్యేక సమూహం హెడా (ఎస్సీ/ఎస్టీలు వంటివి) లేదు.
- ప్రభుత్వ సంక్షేమ కార్యక్రమాల పరిధికి వెలుపల ఉన్నారు.
- విద్య మరియు తాగునీరు, నివాసం, ఆరోగ్య సంరక్షణ వంటి ప్రాథమిక మౌలిక సదుపాయాల కొరత.

సంక్షేమ కార్యక్రమాలు:

- డీనోటిఫైడ్ తెగల కోసం అభివృద్ధి మరియు సంక్షేమ బోర్డు 2019లో 3 సంవత్సరాలకు స్థాపించబడింది (5 సంవత్సరాల వరకు పొడిగించవచ్చు).
- విద్య, ఆరోగ్య బీమా, జీవనోపాధి మరియు గృహాలపై దృష్టి సారించే డీనోటిఫైడ్ తెగల (సీడ్) ఆర్థిక సాధికారత కోసం పథకం.

4. కుష్టు వ్యాధి కోసం కొత్త చికిత్సా విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ పాసి-బాసిల్లర్ (పిబి) కుష్టు వ్యాధి కేసుల కోసం మూడు-ఔషధ నియమావళికి మారినట్లు ప్రకటించింది, ఇది ఆరు నెలల పాటు మునుపటి రెండు-ఔషధ నియమావళిని స్థానంలో తీసుకురాబడినది.
- మూడు ఔషధాలు డాప్సోన్, రిఫాంపిసిన్ మరియు క్లోఫాజిమైన్.

కుష్టు వ్యాధి గురించి

- మైకోబాక్టీరియం లైప్రే అనే బ్యాక్టీరియా చర్మం, పరిధీయ నరాలు, ఎగువ శ్వాసకోశ శ్లేష్మం మరియు కళ్లను ప్రభావితం చేస్తుంది.
- చికిత్స చేయని కేసులతో సన్నిహిత సంబంధం ద్వారా ముక్కు మరియు నోటి నుండి తుంపరల ద్వారా వ్యాపిస్తుంది.
- ఇది డాప్సోన్, రిఫాంపిసిన్ మరియు క్లోఫాజిమైన్లతో కూడిన మల్టీడ్రగ్ థెరపీతో నయమవుతుంది.
- చికిత్స ప్రయోజనాల కోసం పాసి బాసిల్లర్ మరియు మల్టీ బాసిల్లర్ గా వర్గీకరించబడింది.

ఇటీవల తీసుకున్న చర్యలు

- 2027 నాటికి కుష్టు వ్యాధిని సున్నా వ్యాప్తిని సాధించే లక్ష్యంతో జాతీయ వ్యూహాత్మక ప్రణాళిక మరియు లైప్రే కోసం రోడ్ మ్యాప్ (2023-27) అమలు.
- జాతీయ ఆరోగ్య మిషన్ కింద కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకం, జాతీయ కుష్టు నిర్మూలన కార్యక్రమం.
- నికష్ట 2.0 పోర్టల్ ప్రారంభం, ఇది కుష్టు కేసుల నిర్వహణ కోసం సమీకృత పోర్టల్.

భారతదేశంలో కుష్టు వ్యాధి స్థితి

- భారతదేశం 2005లో డబ్ల్యూహెచ్ఓ ప్రమాణాల ప్రకారం (10,000 జనాభాకు 1 కేసు కంటే తక్కువ) ప్రజారోగ్య సమస్యగా కుష్టు వ్యాధిని నిర్మూలించింది.
- జాతీయ స్థాయిలో ప్రాబల్యం రేటు 2014-15లో 10,000 జనాభాకు 0.69 నుండి 2021-22లో 10,000 జనాభాకు 0.45కి తగ్గింది.

5. ఆశా మరియు అంగన్ వాడీ సిబ్బంది

ఆరోగ్య కవరేజీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గుర్తింపు పొందిన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్త (ఆశా) కార్యకర్తలు మరియు అంగన్ వాడీ వర్కర్లను చేర్చేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆయుష్మాన్ భారత్ ఆరోగ్య బీమా పథకం కవరేజీని విస్తరించింది.

ఆశా గురించి

- కమ్యూనిటీ హెల్త్ ఎడ్యుకేషన్ మరియు ప్రమోషన్ లో ఆశా వర్కర్లు కీలక పాత్ర పోషిస్తారు. వారు పోషకాహారం, పారిశుధ్యం మరియు పరిశుభ్రమైన పద్ధతులతో సహా ఆరోగ్యం మరియు పరిశుభ్రత యొక్క వివిధ అంశాలపై సమాచారాన్ని అందిస్తారు.
- వారు స్త్రీలకు జనన సంసిద్ధత, సురక్షితమైన ప్రసవ పద్ధతులు, తల్లిపాలు, అదనపు పోషణ మరియు టీకాలపై కౌన్సెలింగ్ అందిస్తారు.
- ఆశా వర్కర్లు కమ్యూనిటీలను సమీకరించి, అంగన్ వాడీ కేంద్రాలు, ఉప కేంద్రాలు మరియు ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో అందుబాటులో ఉన్న ఆరోగ్య సేవలకు వీలు కల్పించి, తద్వారా సమాజం మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాల మధ్య అంతరాన్ని తగ్గించారు.
- కమ్యూనిటీ గ్రూపులు, స్వయం సహాయక బృందాలు, బ్లాక్ మరియు జిల్లా నోడల్ అధికారులు, గ్రామ ఆరోగ్య కమిటీలు మరియు గ్రామ సభలు వంటి వివిధ వాటాదారులతో కూడిన క్రమబద్ధమైన ప్రక్రియ ద్వారా ఆశా వర్కర్లను ఎంపిక చేస్తారు.
- ఎంపిక ప్రమాణాలు 25 నుండి 45 సంవత్సరాల వయస్సు గల వివాహిత, వితంతువులు లేదా విడాకులు తీసుకున్న గ్రామాలలోని మహిళలకు ప్రాధాన్యతనిస్తాయి.
- గ్రామీణ ప్రాంతాలపై దృష్టి సారించి జాతీయ గ్రామీణ ఆరోగ్య మిషన్ లో భాగంగా 2005-06లో ఆశా కార్యక్రమం ప్రారంభించబడింది. 2013లో నేషనల్ అర్బన్ హెల్త్ మిషన్ ను ప్రవేశపెట్టడంతో ఇది తరువాత పట్టణ ప్రాంతాలకు విస్తరించబడింది, తద్వారా దాని పరిధి మరియు ప్రభావాన్ని విస్తరించింది.

మిషన్ ఇండ్రధనుష్

- మిషన్ ఇండ్రధనుష్ అనేది భారతదేశం యొక్క సార్వత్రిక టీకా కార్యక్రమం కింద టీకాతో నివారించగల వ్యాధులకు వ్యతిరేకంగా పిల్లలందరికీ రోగనిరోధక శక్తిని అందించడానికి ఉద్దేశించిన ఒక ప్రధాన కార్యక్రమం.
- ఈ కార్యక్రమం క్షయ, డిప్తీరియా, పెర్టస్సిస్, ధనుర్వాతం, పోలియో, హెప్పటైటిస్ బి, న్యూమోనియా, మెనింజైటిస్, మీజిల్స్, రుబెల్లా, జపనీస్ ఎన్సెఫలైటిస్ మరియు రోటావైరస్ డయేరియాతో సహా 12 ప్రాణాంతక వ్యాధులకు వ్యతిరేకంగా ఉచిత వ్యాక్సిన్లను అందిస్తుంది.
- మిషన్ ఇండ్రధనుష్ టీకాలు వేయని లేదా పాక్షికంగా టీకాలు వేయబడిన పిల్లలను లక్ష్యంగా చేసుకుంటుంది, పూర్తి రోగనిరోధకత కవరేజీని సాధించడం మరియు టీకాతో నివారించగల అనారోగ్యాల భారాన్ని తగ్గించడం దీని లక్ష్యం.

6. కిల్కారి కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ఆరోగ్య సంరక్షణ సేవలను మెరుగుపరచడానికి మరియు ముందు వరుసలోని ఆరోగ్య కార్యకర్తలను శక్తివంతం చేయడానికి మొబైల్ హెల్త్ సర్వీస్ 'కిల్కారి' మరియు మొబైల్ అకాడమీని మహారాష్ట్ర మరియు గుజరాత్ లో ప్రారంభించింది.

కిల్కారి కార్యక్రమం గురించి

- “కిల్కారి” అనే పదం “శిశువు యొక్క గర్జన” అని అనువదించబడుతుంది, ఇది శిశువుల అమాయకత్వం మరియు ప్రాణశక్తిని సూచిస్తుంది.
- దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం ముఖ్యంగా గర్భం, ప్రసవం మరియు శిశుసంరక్షణకు సంబంధించిన ముఖ్యమైన నివారణ ఆరోగ్య పద్ధతులపై కుటుంబాల అవగాహన మరియు స్వీకరణను మెరుగుపరచడం.
- కిల్కారి కార్యక్రమం ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలో పనిచేస్తుంది మరియు పూర్తిగా కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నిధులు సమకూర్చుకుంటుంది.
- ఇది రీప్రాడక్టివ్ చైల్డ్ హెల్త్ ఫోర్టల్లో సజావుగా విలీనం చేయబడింది, సమర్థవంతమైన డెలివరీ మరియు సేవల పర్యవేక్షణను నిర్ధారిస్తుంది.

ముఖ్య లక్ష్యాలు:

- కిల్కారి నమోదు చేసుకున్న కుటుంబాల మొదైల్ ఫోన్లకు నేరుగా 72 ఉచిత, వారానికి మరియు సమయ సంబంధిత ఆడియో సందేశాలను అందజేస్తుంది.
- ఈ కార్యక్రమం గర్భధారణ యొక్క రెండవ త్రైమాసికం నుండి సందేశాలను పంపించడం ప్రారంభిస్తుంది, పిల్లల వయస్సు ఒక సంవత్సరం వచ్చే వరకు పొడిగించబడుతుంది.
- ఆర్ సి హెచ్ ఫోర్టల్లో నమోదు చేసుకున్న మహిళలు వారి గర్భధారణ దశ లేదా పిల్లల వయస్సుకి అనుగుణంగా ముందుగా రికార్డ్ చేసిన ఆడియో కంటెంట్స్ కలిగి ఉన్న అదనపు వారపు ఫోన్ కాల్లను స్వీకరిస్తారు.
- సందేశాలు డా. అనిత అనే కృత్రిమ డాక్టర్ పాత్ర ద్వారా అందించబడతాయి, ప్రచారం చేయబడిన సమాచారానికి విశ్వసనీయత మరియు అధికారాన్ని అందజేస్తుంది.
- ఈ కార్యక్రమం భారతదేశంలోని 18 రాష్ట్రాలు/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో అమలులో ఉంది, ఇది తల్లి మరియు పిల్లల ఆరోగ్యంపై దాని విస్తృత పరిధిని మరియు ప్రభావాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

మొదైల్ అకాడమీ గురించి

- మొదైల్ అకాడమీ అక్రిడిటెడ్ సోషల్ హెల్త్ యాక్టివిస్టల (ఆశా) పరిజ్ఞానం మరియు కమ్యూనికేషన్ నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి రూపొందించిన ఆడియో ట్రైనింగ్ కోర్సులను అందించడానికి ఒక వేదికగా పనిచేస్తుంది.
- ఇది ఎప్పుడైనా, ఎక్కడైనా నేర్చుకోవడానికి వీలుకల్పిస్తుంది, వేలాది మంది ఆశాలు వారి మొదైల్ ఫోన్ల ద్వారా ఏకకాలంలో శిక్షణ పొందేందుకు వీలు కల్పిస్తుంది.

- ఆశాలు వారి స్థానం లేదా పని గంటలతో సంబంధం లేకుండా శిక్షణ కంటెంట్స్ను సౌకర్యవంతంగా పొందవచ్చు.
- కోర్సు మెటీరియల్లు హిందీ, భోజ్పురి, ఒరియా, అస్సామీ, బెంగాలీ మరియు తెలుగు అనే ఆరు భాషలలో అందుబాటులో ఉన్నాయి, ఇవి ఆశా లకు భాషా వైవిధ్యాన్ని అందిస్తాయి.
- మొదైల్ అకాడమీ ప్రస్తుతం చండీగఢ్ మినహా 17 రాష్ట్రాలు/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో పనిచేస్తోంది, ఆశాలలో సామర్థ్య పెంపులో దాని విస్తృతమైన కవరేజీ మరియు ప్రభావాన్ని ప్రదర్శిస్తోంది.

7. అంటువ్యాధి వ్యాధుల చట్టం, 1897 పై లా కమిషన్ నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 22వ లా కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా “ఎ కాంట్రైబ్యూటింగ్ రివ్యూ ఆఫ్ ది ఎపిడెమిక్ డిసీజెస్ యాక్ట్, 1897” పేరుతో నివేదిక నెం. 286ను భారత ప్రభుత్వానికి సమర్పించింది.
- ఈ నివేదిక , ముఖ్యంగా ఆధునిక నవాళ్లు మరియు కొత్త కొత్త అంటు వ్యాధులు వెలుగులోకి వస్తున్న నేపథ్యంలో ఎపిడెమిక్ డిసీజెస్ యాక్ట్, 1897 యొక్క ప్రభావం మరియు సమర్థతకు సంబంధించిన ఆందోళనలను సూచిస్తుంది.

ఎపిడెమిక్ డిసీజెస్ యాక్ట్, 1897 గురించి

- ఈ చట్టం అనేది స్వాతంత్ర్య పూర్వ యుగంలో ప్రధానంగా ప్లేగు వ్యాప్తిని ఎదుర్కోవడానికి అమలులోకి వచ్చింది.
- ఇది ప్రమాదకరమైన అంటువ్యాధి వ్యాధుల వ్యాప్తి నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం నిబంధనలను సూచించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది.
- ఈ చట్టంలో వ్యక్తులు లేదా నౌకలు అంటు వ్యాధులను కలిగి ఉన్నట్లు అనుమానించినట్లయితే అంతర్జాతీయ తీరాల నుండి నిర్బంధించే నిబంధనలను కలిగి ఉంటుంది.
- చట్టం ప్రకారం నిబంధనలను ఉల్లంఘించడం భారతీయ శిక్షాస్థూతిలోని సెక్షన్ 188 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరంగా పరిగణించబడుతుంది.
- చట్టంలోని సెక్షన్ 4, ఈ చట్టం కింద చిత్తశుద్ధితో తీసుకున్న చర్యలకు చట్టపరమైన చర్యల నుండి రక్షణను అందిస్తుంది.

లా కమిషన్ నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు

- కొత్త అంటు వ్యాధులు మరియు రోగకారక క్రిముల యొక్క నవ జాతుల ఆవిర్భావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని భవిష్యత్తులో అంటువ్యాధుల నిర్వహణ మరియు నియంత్రణకు సంబంధించి ప్రస్తుత చట్టంలోని లోపాలను నివేదిక గుర్తిస్తుంది.
- నివేదిక నుండి సిఫార్సులలో భవిష్యత్తులో అంటువ్యాధి వ్యాప్తిని సమర్థవంతంగా పరిష్కరించడానికి అంటువ్యాధి ప్రణాళిక (ఎపిడెమిక్ ప్లాన్) మరియు ప్రామాణిక నిర్వహణ విధానం (స్టాండర్డ్ ఆపరేటింగ్ ప్రొసీజర్-ఎస్ఓపి) ని రూపొందించారు.
- అంటువ్యాధి ప్రణాళిక పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను కాపాడుతూ న్యాయమైన అమలుకు భరోసానిస్తూ, నిర్బంధం, ఐసోలేషన్ మరియు లాక్డౌన్ వంటి చర్యల కోసం వ్యూహాలు మరియు ప్రోటోకాల్లను కలిగి ఉంటుంది.
- ప్రామాణిక నిర్వహణ విధానం అంటువ్యాధులకు సమన్వయ ప్రతిస్పందనను నిర్ధారించడానికి, ప్రజారోగ్య అత్యవసర పరిస్థితుల్లో పాత్రలు మరియు అధికారాలను నిర్వచించడం కోసం ప్రతిపాదించబడింది. ఇది అంటు వ్యాధి వ్యాప్తి యొక్క మూడు దశలను వివరిస్తుంది:
  - 1) మొదటి దశలో, అంటువ్యాధి ప్రణాళికకు అనుగుణంగా అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవడానికి రాష్ట్రాలకు అధికారం ఉంటుంది.
  - 2) అంతర్-రాష్ట్ర వ్యాప్తి యొక్క రెండవ దశలో, కేంద్ర ప్రభుత్వం నిబంధనలను రూపొందించాలి మరియు రాష్ట్రాలు ఈ నిబంధనలకు లోబడి ఉండాలి.
  - 3) అంటు వ్యాధుల నుండి విపరీతమైన ముప్పు ఉన్న పరిస్థితుల్లో (మూడవ దశలో), రెండవ దశకు సమానమైన సిఫార్సులు వర్తిస్తాయి, నియంత్రణ చర్యలలో కేంద్ర ప్రభుత్వం నాయకత్వం వహిస్తుంది.

8. స్వాతి పోర్టల్

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- భారతదేశ సైన్స్ అకాడమీలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న ప్యానెల్ చేత ప్రారంభించబడిన స్వాతి పోర్టల్, దేశవ్యాప్తంగా సైన్స్లో ప్రతి మహిళ యొక్క సమగ్ర సమీక్షితులను లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

స్వాతి పోర్టల్ గురించి:

- స్వాతి పోర్టల్, “సైన్స్ ఫర్ విమెన్: ఎ టెక్నాలజీ అండ్ ఇన్నోవేషన్” పోర్టల్ కి సంక్షిప్త రూపం. ఇది సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్, మ్యాథమెటిక్స్ మరియు మెడిసిన్ (స్టెమ్ఎం) రంగాలలో భారతీయ మహిళలు మరియు బాలికల ప్రాతినిధ్యం మరియు గుర్తింపును పెంపొందించే లక్ష్యంతో రూపొందించబడిన డిజిటల్ ప్లాట్ఫారమ్.

- స్వాతి పోర్టల్ భారతదేశంలోని న్యూ ఢిల్లీలో ఉన్న నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్లాంట్ జీనోమ్ రీసెర్చ్ ద్వారా అభివృద్ధి చేయబడింది, హెల్స్ చేయబడుతుంది మరియు నిర్వహించబడుతుంది.
- స్వాతి పోర్టల్ ను రూపొందించే కార్యక్రమానికి సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్, మ్యాథమెటిక్స్ మరియు మెడిసిన్ (స్టెమ్ఎం) లో మహిళలపై ఇంటర్ అకాడమీ ప్యానెల్ నాయకత్వం వహిస్తుంది.

ముఖ్యాంశాలు :

- పోర్టల్ వివిధ స్టెమ్ఎం విభాగాలలో భారతీయ మహిళలకు సంబంధించిన సమగ్ర డేటాబేస్ ను కలిగి ఉండి, వారి నేపథ్యాలు, నైపుణ్యం ఉన్న ప్రాంతాలు, విజయాలు మరియు సహకారాల గురించి సమాచారాన్ని అందిస్తుంది.
- ఇది అకాడెమీయా (విశ్వవిద్యాలయాలు, పరిశోధన సంస్థలు), పరిశ్రమలు, వ్యవస్థాపకత మరియు స్టెమ్ఎం రంగాలలోని ఇతర వృత్తి మార్గాల వంటి వివిధ రంగాలలో పనిచేస్తున్న మహిళా శాస్త్రవేత్తలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చే ప్రత్యేక విభాగాన్ని కలిగి ఉంది.
- స్వాతి పోర్టల్ భారతదేశం నుండి ప్రతిష్టాత్మకమైన గౌరవాలు మరియు పద్మ అవార్డులు, శాంతి స్వర్ణ భట్నాగర్ అవార్డులు లేదా స్త్రీ శక్తి సైన్స్ సమ్మాన్ వంటి అవార్డులను అందుకున్న దిగ్గజ మహిళా శాస్త్రవేత్తల ప్రొఫైల్లను కూడా ప్రదర్శిస్తుంది.

www.amigosias.com

APPSC GROUP-II MAINS TEST SERIES

MEDIUM : EM / TM

TOTAL TESTS : 20

- 12 SECTIONAL TESTS
- 8 FULL-LENGTH MOCKS

Starts From
10th MARCH, 2024

OFFLINE / ONLINE

Admissions Open

UNIQUE FEATURES OF OUR TEST SERIES

- * Test Series is conducted under the able guidance of S.RAFI AHMED Sir who has mentored 22 Rankers out of 110 posts of APPSC Group-1, 2022.
- * A perfect Test Series aligned with the APPSC Syllabus.
- * A well drafted test series with good mix of basic NCERT and Other Standard Text Books.
- * Comprehensive coverage of current affairs from PIB, The Hindu, The Indian Express and Government Websites.
- * Pdf with detailed explanation of the questions on the same day.
- * Results on the same day of the test.

Venue : **AMIGOS IAS**,
Beside Sub Registrar Office,
Ashok Nagar, Hyderabad

OFFLINE PRICE	ONLINE PRICE
-Rs. 7500/- FEE : Rs. 5000/-	-Rs. 6500/- FEE : Rs. 4000/-

Ph : 040-35052121, 9000230734

1. హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ఇంటర్నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ ఇంటిగ్రేటెడ్ మౌంటైన్ డెవలప్‌మెంట్ హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతంలో ప్రకృతి పతనాన్ని నివారించడానికి 'దైర్ఘ్యమైన చర్య' మరియు 'అత్యవసర ఆర్థిక సహాయం' కోసం కోరింది.

హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం గురించి

- హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం ఆఫ్ఘనిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్, భూటాన్, చైనా, ఇండియా, మయన్మార్, నేపాల్ మరియు పాకిస్తాన్ అనే ఎనిమిది దేశాలలో విస్తరించి ఉంది. 3,500 కిలోమీటర్లకు పైగా విస్తరించి ఉంది, ఇది పర్యావరణ, భౌగోళిక మరియు సామాజిక-ఆర్థిక ప్రాముఖ్యతకు ప్రసిద్ధి చెందింది.
- హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం ద్రువ ప్రాంతాల వెలుపల అతిపెద్ద మంచు పరిమాణాన్ని కలిగి ఉంది, దీనికి "థర్డ్ పోల్" అనే పేరు వచ్చింది. దాని హిమానీనదాలు, సోఫ్ట్‌వేల్స్ మరియు శాశ్వత మంచు దిగువ ప్రాంతాలకు మంచినీటికి కీలకమైన వనరులు.
- ప్రాంతం యొక్క సంక్లిష్ట స్థలాకృతి దక్షిణ ఆసియా మరియు వెలుపల వాతావరణ సమూహాలు, వాతావరణ వ్యవస్థలు మరియు నీటి చక్రాలను ప్రభావితం చేస్తుంది.
- ఇది పచ్చని అడవుల నుండి ఆల్పైన్ పచ్చికభూములు మరియు బంజరు ఎత్తైన ప్రాంతాల వరకు ఉన్న అసాధారణమైన పర్యావరణ వ్యవస్థలకు నిలయం. ఈ విభిన్న ఆవాసాలు అనేక స్థానిక మరియు ప్రమాదపు అంచుల్లో ఉన్న జాతులతో సహా గొప్ప జీవవైవిధ్యానికి మద్దతునిస్తాయి.
- హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం ప్రపంచంలోని 36 ప్రపంచ జీవ వైవిధ్య హాట్‌స్పాట్‌లలో నాలుగింటిని కలిగి ఉంది మరియు అనేక ప్రపంచవ్యాప్తంగా ముఖ్యమైన పర్యావరణ ప్రాంతాలు మరియు రక్షిత ప్రాంతాలను కలిగి ఉంది.
- దాదాపు 241 మిలియన్ల మంది ప్రజలు హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతంలో నివసిస్తున్నారు, వీరిలో చాలా మంది తమ జీవనోపాధి కోసం దాని సహజ వనరులపై నేరుగా ఆధారపడుతున్నారు. ఈ కమ్యూనిటీలు ఆహారం, నీరు, ఇంధనం మరియు మేత కోసం ప్రాంతం యొక్క అడవులు, నదులు మరియు పాయలపై ఆధారపడి ఉంటాయి.
- హిందూ కుష్ హిమాలయా నుండి ఉద్భవించే నదులు, సింధు, గంగా, బ్రహ్మపుత్ర మరియు యాంగ్జీ, దిగువన ఉన్న మిలియన్ల మంది ప్రజలకు జీవనాధారాలు, వ్యవసాయం, జలవిద్యుత్ ఉత్పత్తి మరియు పట్టణ నీటి సరఫరాకు మద్దతు ఇస్తున్నాయి

- దాని పర్యావరణ మరియు సామాజిక-ఆర్థిక ప్రాముఖ్యత ఉన్నప్పటికీ, హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం దాని స్థిరత్వానికి ముప్పు కలిగిస్తున్న అనేక సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నది.

1) వాతావరణ మార్పు:

- హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతం వాతావరణ మార్పులకు చాలా దుర్బలంగా ఉంది. వేగవంతమైన వేడెక్కడం, హిమనదీయ తిరోగమనం, మార్చబడిన అవపాతం సమూహాలు మరియు విపరీతమైన వాతావరణ సంఘటనల యొక్క పెరిగిన తరచుదనాన్ని ఎదుర్కొంటోంది.
- ఈ మార్పులు నీటి లభ్యత, ఆహార భద్రత, జీవవైవిధ్యం మరియు పర్వత వర్షాల జీవనోపాధిపై తీవ్ర ప్రభావాలను కలిగి ఉన్నాయి.

2) జీవవైవిధ్య నష్టం:

- అటవీ నిర్మూలన, ఆవాసాలను విచ్ఛిన్నం చేయడం, అతిగా మేపడం మరియు వేటాడటం వంటి మానవజన్య కార్యకలాపాలు హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతంలో జీవవైవిధ్యాన్ని కోల్పోవడానికి దారితీశాయి.
- మంచు చిరుతలు, హిమాలయన్ తహార్ మరియు ఎర్ర పాండాలు వంటి విశిష్ట వన్యప్రాణులతో సహా అనేక జాతులు నివాస క్షీణత మరియు వాతావరణ మార్పుల కారణంగా అంతరించిపోయే ప్రమాదం ఉంది.

3) నీటి కొరత:

- అవపాత సమూహాలలో మార్పులు మరియు హిమనదీయ కరుగుదల హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతంలో నీటి లభ్యతకు సవాళ్లను కలిగిస్తుంది, ఇది ఎగువ మరియు దిగువ సమాజాలను ప్రభావితం చేస్తుంది.
- వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు మరియు గృహ వినియోగం కోసం పెరుగుతున్న నీటి డిమాండ్ అనేక ప్రాంతాలలో నీటి ఒత్తిడిని పెంచుతుంది, ఇది నీటి వనరులపై వివాదాలకు దారి తీస్తుంది.

ఈ సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, హిందూ కుష్ హిమాలయా ప్రాంతంలో సుస్థిరాభివృద్ధి మరియు ధృఢత్వాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి:

1) అంతర్జాతీయ సహకారం:

- ఇంటర్నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ ఇంటిగ్రేటెడ్ మౌంటైన్ డెవలప్‌మెంట్ వంటి సంస్థలు హిందూ కుష్ హిమాలయా దేశాల మధ్య ప్రాంతీయ సహకారం మరియు విజ్ఞాన భాగస్వామ్యానికి తోడ్పడతాయి.
- సహకార కార్యక్రమాలు వాతావరణ మార్పుల అనుసరణ, జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ, విపత్తు ప్రమాద తగ్గింపు మరియు స్థిరమైన జీవనోపాధిపై దృష్టి సారించాయి.

2) విధానపరమైన జోక్యం:

- పర్వత సమాజాలు మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలు ఎదుర్కొంటున్న ప్రత్యేక సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి జాతీయ ప్రభుత్వాలు విధానాలు మరియు వ్యూహాలను రూపొందించాయి.

- ఈ విధానాలు తరచుగా పర్యావరణ వ్యవస్థ పరిరక్షణ, సుస్థిర వనరుల నిర్వహణ, వివేక సంసిద్ధత మరియు వాతావరణ ధృఢత్వాన్ని నొక్కి చెబుతాయి.
- 3) సమాజాల భాగస్వామ్యం:
  - స్థానిక సమాజాలు పరిరక్షణ ప్రయత్నాలలో కీలక పాత్రను పోషిస్తాయి, తరచుగా సహజ వనరులు మరియు సాంప్రదాయ విజ్ఞాన పరిరక్షకులుగా పనిచేస్తాయి.
  - కమ్యూనిటీ-ఆధారిత పరిరక్షణ కార్యక్రమాలు స్థానిక ప్రజలను నిర్ణయాత్మక ప్రక్రియలలో పాల్గొనడానికి మరియు స్థిరమైన పద్ధతులను అమలు చేయడానికి శక్తినిస్తాయి.

2. మెకాంగ్ నది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- లావోస్ లోని లుయాంగ్ ప్రబాంగ్ నగరంలో మెకాంగ్ నదిపై అనేక వందల కోట్ల డాలర్లతో నిర్మించబడబడిన డ్యామ్ ప్రాజెక్ట్ పర్యావరణ ప్రభావం గురించి ఆందోళనలను లేవనెత్తుతుంది, నగరం యొక్క యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ హోదాను ప్రమాదంలో పడేస్తుంది.

మెకాంగ్ నది గురించి

- మెకాంగ్ నది తూర్పు ఆసియా మరియు ఆగ్నేయాసియాలో ముఖ్యమైన సరిహద్దు నది, ఇది ఈ ప్రాంతం యొక్క భౌగోళికం, జీవావరణ శాస్త్రం మరియు సామాజిక-ఆర్థిక గతిశాస్త్రంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది.
- ఇది ప్రపంచంలోని పన్నెండవ-పొడవైన నదిగా మరియు ఆసియాలో మూడవ-పొడవైన నదిగా ర్యాంక్ను కలిగి ఉంది, ఇది సుమారుగా 4,350 కిలోమీటర్ల పొడవును కలిగి ఉంది.
- చైనాలోని టిబెట్ పీఠభూమిలోని సంజియాన్పుయాంగ్ నుండి ఉద్భవిస్తుంది. ఇది ఆరు ఆసియా దేశాల గుండా ప్రవహిస్తుంది. అవి: చైనా, మయన్మార్, లావోస్, థాయిలాండ్, కంబోడియా మరియు వియత్నాం.
- నది చివరికి దక్షిణ చైనా సముద్రంలోకి ప్రవహిస్తుంది, ఈ ప్రాంతంలో వాణిజ్యం మరియు రవాణా కోసం ఇది ఒక ముఖ్యమైన జలమార్గం.
- మెకాంగ్ నదీ పరీవాహక ప్రాంతం అసాధారణమైన జీవవైవిధ్యానికి ప్రసిద్ధి చెందింది, అమెజాన్ నదీ పరీవాహక ప్రాంతం తర్వాత ప్రపంచంలోనే రెండవ అత్యంత జీవవైవిధ్య నదీ పరీవాహక ప్రాంతంగా నిలిచింది.
- ఇది సుమారు 20,000 వృక్ష జాతులు, 1,200 పక్షి జాతులు, 430 క్షీరద జాతులు, 800 ఉభయచరాలు మరియు సరీసృపాల జాతులు మరియు 850 చేప జాతులతో సహా అద్భుతమైన వృక్ష మరియు జంతు జాతులకు మద్దతు ఇస్తుంది.
- నదీ పరీవాహక ప్రాంతం యొక్క సుసంపన్నమైన జీవవైవిధ్యం విభిన్న పర్యావరణ వ్యవస్థలను నిలబెట్టింది మరియు దాని ఒడ్డున నివసిస్తున్న మిలియన్ల మంది ప్రజలకు కీలకమైన పర్యావరణ వ్యవస్థ సేవలను అందిస్తుంది.
- అనేక ప్రధాన నగరాలు మరియు రాజధానులు మెకాంగ్ నది ఒడ్డు వెంబడి ఉన్నాయి, వీటిలో లావోస్ రాజధాని వియంఠియాన్ మరియు కంబోడియా రాజధాని నామ్ ఫెన్ ఉన్నాయి. ఈ నగరాలు తమ దేశాల్లో ముఖ్యమైన సాంస్కృతిక, రాజకీయ మరియు ఆర్థిక కేంద్రాలుగా పనిచేస్తాయి, మెకాంగ్ నది వారి గుర్తింపులు మరియు జీవనోపాధిని రూపొందించడంలో ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తుంది.

భారతదేశానికి ప్రాముఖ్యత

- మెకాంగ్ నది పరీవాహక ప్రాంతంతో భారతదేశం యొక్క సంబంధం మెకాంగ్ గంగా సహకారం వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా వీలుకల్పించబడినది.
- మెకాంగ్ గంగా సహకారం అనేది భారతదేశం మరియు ఐదు ఆసియాన్ దేశాల (కంబోడియా, లావోస్, మయన్మార్, థాయిలాండ్ మరియు వియత్నాం) తో కూడిన సహకార ఫ్రేమ్వర్క్, ఇది ప్రాంతాల మధ్య సాంస్కృతిక, ఆర్థిక మరియు రాజకీయ సంబంధాలను పెంపొందించే లక్ష్యంతో ఉంది.
- మెకాంగ్ నదీ పరీవాహక ప్రాంతంపై భారతదేశం యొక్క ఆసక్తి దాని వ్యూహాత్మక స్థానం మరియు ఆర్థిక సంభావ్యత నుండి ఉద్భవించింది, అలాగే ఈ ప్రాంతంలో పర్యావరణ పరిరక్షణ మరియు సుస్థిరాభివృద్ధి గురించి ఆందోళనలను పంచుకుంది.

డ్యామ్ ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి ఆందోళనలు

- మెకాంగ్ నది వెంబడి, ముఖ్యంగా లావోస్ లో అనకట్టల ప్రాజెక్టుల విస్తరణ ముఖ్యమైన పర్యావరణ మరియు సామాజిక-ఆర్థిక ఆందోళనలను పెంచింది.
- ఈ అనకట్ట ప్రాజెక్టులు నది ప్రవాహాన్ని మార్చగలవు, పర్యావరణ వ్యవస్థలకు అంతరాయం కలిగించగలవు మరియు చేపలు పట్టడం, వ్యవసాయం మరియు రవాణా కోసం నదిపై ఆధారపడిన సంఘాల జీవనోపాధిపై ప్రభావం చూపుతాయి.

లుయాంగ్ ప్రబాంగ్

- లుయాంగ్ ప్రబాంగ్ యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా అపారమైన సాంస్కృతిక మరియు చారిత్రక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది, ఇది బాగా సంరక్షించబడిన నిర్మాణ మరియు సాంస్కృతిక వారసత్వానికి ప్రసిద్ధి చెందింది.
- పురాణాల ప్రకారం, లుయాంగ్ ప్రబాంగ్ ఒకప్పుడు బుద్ధుడు తన ప్రయాణాల సమయంలో విశ్రాంతి తీసుకున్న ప్రదేశంగా విశ్వసించబడింది, దాని ఆధ్యాత్మిక మరియు సాంస్కృతిక ప్రాముఖ్యతను జోడిస్తుంది.

9

సంస్కృతి మరియు చరిత్ర

1. మధిక భాష మరియు చకాలియా సంఘం

వార్షికోత్సవం ఎందుకు ఉంది?

- యువ తరం వారి ప్రాధాన్యత గల భాషగా మలయాళాన్ని ఎక్కువగా స్వీకరిస్తున్నందున, చకాలియా సామాజిక వర్గం మాట్లాడే మధిక భాష, అంతరించిపోయే దిశగా వేగంగా క్షీణిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- మధిక అనేది కేరళలోని కూకనంలో చాకలియ సమాజం మాట్లాడే భాష. ఇది కన్నడతో సారూప్యతలను పంచుకుంటుంది మరియు తెలుగు, తుళు, కన్నడ మరియు మలయాళం అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.
- చకాలియా సామాజిక వర్గం, ఒకప్పుడు సంచార జాతులు, తిరువెంకట్రమణి మరియు మారియమ్మల ఆరాధకులు. కర్ణాటకలోని కొండ ప్రాంతాలలో పుట్టిన వారు కేరళలోని ఉత్తర మలబార్ కు వలస వచ్చారు.
- మొదట్లో షెడ్యూల్డ్ తెగగా గుర్తించబడిన చకాలియా సంఘం తరువాత కేరళలో షెడ్యూల్డ్ కులాల వర్గంలోకి చేర్చబడింది.
- అయితే, మధిక మనుగడ కోసం పోరాడుతోంది. ఆ భాష మాట్లాడేవారు కేవలం ఇద్దరు మాత్రమే ఉండటం ఈ భాష అంతరించి పోతుందనే భయాన్ని వ్యక్తం చేస్తున్నారు.
- చకాలియా సమాజంలోని యువ తరం మధికను కాపాడుకోవడంలో ఆసక్తిని ప్రదర్శించడం మరియు బదులుగా మలయాళాన్ని ఎంచుకుంటున్నది. ఇంకా, లిపి లేకపోవడం మధిక భాషను పరిరక్షించడంలో సవాళ్లను మరింత పెంచుతుంది.
- అంతేకాకుండా, భారత ప్రభుత్వం 'భారతదేశంలోని అంతరించిపోతున్న భాషల పరిరక్షణ మరియు సంరక్షణ పథకం'ను ప్రారంభించింది, ఇది మధిక వంటి భాషలను పరిరక్షించడం, వాటిని మరుగున పడకుండా నిరోధించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- యునెస్కో ప్రకారం అంతరించిపోతున్న భాష అనగా 10,000 కంటే తక్కువ మంది మాట్లాడే ఏదైనా భాష "అంతరించిపోయే ప్రమాదం"గా పరిగణించబడుతుంది.
- భాషా రక్షణ కోసం ముఖ్యమైన రాజ్యాంగ నిబంధనలు
- ప్రకరణ 29- భారతదేశ భూభాగంలో లేదా దాని స్వంత భాష, లిపి లేదా సంస్కృతిని కలిగి ఉన్న ఏదైనా ప్రాంతంలో నివసించే పౌరులలో ఏదైనా విభాగం వాటిని పరిరక్షించే హక్కును కలిగి ఉంటుంది.
- ప్రకరణ 350బి-ఇది భాషాపరమైన మైనారిటీల కోసం అందించబడిన భద్రతలకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను పరిశోధించడానికి భాషాపరమైన మైనారిటీల కోసం ప్రత్యేక అధికారిని అందిస్తుంది.

- అంతర్జాతీయ కార్యక్రమాలు: అంతరించిపోతున్న భాషలను రక్షించడంలో యునెస్కో యొక్క ప్రధాన కార్యకలాపం ప్రమాదంలో ఉన్న ప్రపంచ భాషల అట్లాస్ ను రూపొందించడం.

2. మేడారం జాతర: ఆసియాలోనే అతిపెద్ద గిరిజన పండుగ

వార్షికోత్సవం ఎందుకు ఉంది?

- సమ్మక్క-సారక్క మేడారం జాతర ప్రారంభమైన సందర్భంగా ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ శుభాకాంక్షలు తెలియజేసారు మరియు గిరిజన జానపద సాహిత్యంలో బిక్రమత మరియు శౌర్యాన్ని గుర్తించి సమ్మక్క-సారక్కలకు నివాళులర్పించారు.

మరింత సమాచారం

- పండుగ మూలాలు తెలంగాణలోని స్థానిక గిరిజన సమాజంలో దేవతలుగా గౌరవించబడే సమ్మక్క మరియు సారక్కల పురాణంలో ఉన్నాయి.
- సమ్మక్క మరియు సారక్క 13వ శతాబ్దంలో కాకతీయ పాలకులు విధించిన అన్యాయమైన పన్నులకు వ్యతిరేకంగా పోరాడిన తల్లి కూతుళ్లని నమ్ముతారు.
- అణచివేతకు వ్యతిరేకంగా నిలబడిన వారి ధైర్యసాహసాలు మరియు త్యాగం ఈ పండుగ ద్వారా స్మరించబడతాయి, ఇది ఈ ప్రాంతంలోని గిరిజన సంఘాలకు ఒక ముఖ్యమైన సాంస్కృతిక కార్యక్రమంగా మారింది.

పండుగ గురించి

- మేడారం జాతర తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని జిల్లా ములుగులో జరుగుతుంది.
- ఇది ప్రతి రెండు సంవత్సరాలకు ఒకసారి జరిగే ధైర్యవారిక పండుగ, మరియు వేడుకలలో పాల్గొనేందుకు సుదూర ప్రాంతాల నుండి భక్తులను ఆకర్షిస్తుంది.
- ఈ ఉత్సవం వివిధ గిరిజన మరియు గిరిజనేతర సంఘాల నుండి సుమారు 1.5 కోట్ల మంది భక్తులను ఆకర్షిస్తుంది.

- తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, జార్ఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్ మరియు మహారాష్ట్ర వంటి రాష్ట్రాల ప్రజలు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొంటారు.
- ఈ జాతర ఈ ప్రాంతం యొక్క సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది మరియు విభిన్న వర్గాల మధ్య ఐక్యతా భావాన్ని పెంపొందిస్తుంది.
- దాని సాంస్కృతిక మరియు చారిత్రక ప్రాముఖ్యతను గుర్తిస్తూ, మేడారం జాతరను 1996లో రాష్ట్ర పండుగగా ప్రకటించారు.
- ఈ పండుగకు గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ మరియు తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రెండింటి నుండి క్రియాశీల మద్దతు లభిస్తుంది, ఇది ఈ ప్రాంతం యొక్క సామాజిక-రాజకీయ దృశ్యంలో దాని ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది.
- మేడారం జాతర అనేది పర్యాటక మంత్రిత్వ శాఖ చేపట్టిన పెద్ద గిరిజన సర్కూట్ అభివృద్ధి చొరవలో భాగం.

కోయ తెగ గురించి

- కోయ తెగ తెలంగాణలో అతిపెద్ద ఆదివాసీ తెగ మరియు రాష్ట్రంలో షెడ్యూల్డ్ తెగగా జాబితా చేయబడింది.
- వీరు తెలుగు మాట్లాడే తెలంగాణా మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలలో కనిపిస్తారు.

- కోయలు తమను తాము దొరల సత్తం (లాట్స్ గ్రూప్) మరియు పుట్ట దొర (అసలు ప్రభువులు) అని పిలుస్తారు. వారి మాండలికంలో, వారిని గోండుల మాదిరిగానే “కొయిటూర్” అని పిలుస్తారు.
- వారి నివాస ప్రాంతం గుండా ప్రవహించే గోదావరి మరియు శబరి నదులు కోయ తెగ ఆర్థిక, సామాజిక మరియు సాంస్కృతిక జీవితాన్ని బాగా ప్రభావితం చేస్తాయి.
- ప్రధానంగా వారు స్థిరపడిన సాగుదారులు, వారు జొన్న, రాగి, సజ్జ మరియు ఇతర తృణధాన్యాల వంటి పంటలను పండిస్తారు.
- చాలా మంది కోయ ప్రజలు తెలుగును తమ మాతృభాషగా స్వీకరించినప్పటికీ, కొందరు ఇప్పటికీ తక్కువ సంఖ్యలో ఉన్నప్పటికీ, కోయ మాండలికాన్ని మాట్లాడుతున్నారు.
- కోయలకు ముఖ్యమైన దేవతలు భీముడు, కొర్ర రాజులు, మామిలి మరియు పోతరాజు.
- వారి ప్రధాన పండుగలు విజ్ఞ పండుం (విత్తనాల మనోహరమైన పండుగ) మరియు కొండల కొలువు (కొండ దేవతలను ప్రసన్నం చేసుకునే పండుగ).
- పండుగలు మరియు వివాహ వేడుకల సమయంలో, కోయలు పెర్మాకోక్ ఆట లేదా ఔసన్ హార్న్ డ్యాన్స్ అని పిలిచే ఒక బలమైన మరియు రంగురంగుల నృత్యం చేస్తారు.

AMIGOS IAS

JOIN OUR TELEGRAM CHANNEL

<https://t.me/amigosiashyd>

FOR DAILY MCQ'S,
LATEST UPDATES,
VIDEOS ON UPSC - CSE,
GROUP-1 (AP & TS),
GROUP-2 (AP & TS)
AND CURRENT AFFAIRS

Ph: 9000230734, 04035052121

10

ఇతరాలు

1. పి-75 ఐ సేకరణ కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పి-75 ఐ సేకరణ కార్యక్రమం కింద భారతదేశానికి ఆరు అధునాతన సంప్రదాయ జలాంతర్గాములను విక్రయించడానికి జర్మనీ ప్రభుత్వం-మరియు-ప్రభుత్వం మధ్య ఒక ఒప్పందాన్ని ప్రతిపాదించింది.

మరింత సమాచారం

- 2023లో జర్మన్ రక్షణ మంత్రి పర్యటన సందర్భంగా ఈ ఒప్పందం అత్యున్నత స్థాయిలో చర్చించబడింది.
- పి-75 ఐ గడువు కోసం బిడ్లను సమర్పించడానికి జర్మనీ మరియు స్పెయిన్ మాత్రమే సాంకేతిక ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉన్నాయి.

- డిఫెన్స్ ప్రొక్యూర్మెంట్ విధానం యొక్క పూర్వోత్తర భాగస్వామ్యంతో ఒప్పందం కొనసాగుతోంది.
- మజాగాన్ డాక్ షిప్ బిల్డింగ్స్ లిమిటెడ్ మరియు లార్సెన్ అండ్ టూటో లిమిటెడ్ భారతదేశంలో స్వదేశీ ఉత్పత్తి కోసం విదేశీ జలాంతర్గామి తయారీదారులతో భాగస్వామ్యం చేయడానికి ఎంపిక చేయబడ్డాయి.

ప్రాజెక్ట్-75 ఐ అంటే ఏమిటి?

- ప్రాజెక్ట్-75 (ఇండియా), లేదా పి-75(ఐ), రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా సైనిక కొనుగోలు కార్యక్రమం.
- ఇది భారతదేశ నావికా బలాన్ని పెంపొందించడానికి మరియు స్వదేశీ జలాంతర్గామి నిర్మాణ సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఫ్యూయెల్ సెల్స్ మరియు ఎయిర్-ఇండిపెండెంట్ ప్రొపల్షన్ సిస్టమ్ తో కూడిన డీజిల్-ఎలక్ట్రిక్ అటాక్ జలాంతర్గాములను సేకరించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- పి-75 ఐ దాని ముందున్న ప్రాజెక్ట్ 75 రూపకల్పన మరియు సాంకేతికతను మెరుగుపరుస్తుంది.

- ప్రాజెక్ట్ 75 జలాంతర్గాములు, స్కార్పెన్ వంటి, మెరుగుపరచబడిన స్టెల్త్ ఫీచర్లను కలిగి ఉంటాయి, అయితే బ్యూటరీతో నడిచే ఆపరేషన్ కారణంగా ప్రతి 48 గంటలకు రీఛార్జ్ చేయడం అవసరం.
- పి-75 ఐ జలాంతర్గాములు ఏఐపీ సాంకేతికతను పొందుపరుస్తాయి, ఇది రెండు వారాల వరకు పొడిగించబడిన నీటిలో మునిగిన వ్యవధిని మరియు సంభావ్యంగా పెద్ద పరిమాణాలకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- పి-75 ఐ బడ్జెట్ ప్రాజెక్ట్ 75 కంటే దాదాపు రెట్టింపు, రూ. 23,000 కోట్లతో పోలిస్తే రూ. 43,000 కోట్లతో ప్రారంభమవుతుంది.

జలాంతర్గాముల దళం కోసం భారతదేశం యొక్క అవసరం

- జాతీయ భద్రత మరియు సముద్ర ఆధిపత్యం: హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో సముద్ర ఆధిపత్యాన్ని పెంచడం భారతదేశం లక్ష్యం.
- ఇప్పుడున్న దళం పాతబడిపోవడం: చాలా జలాంతర్గాములు 30 ఏళ్లు పైబడిన కారణంగా, ఆధునీకరణ మరియు తిరిగి నింపాల్సిన అవసరం ఉంది.
- హిందూ మహా సముద్రంలో గస్తీ: హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో ప్రభావవంతమైన గస్తీ కోసం భారతదేశానికి అవసరమైన కనీసం 24 సంప్రదాయ జలాంతర్గాములు కంటే తక్కువగా, కేవలం 16 మాత్రమే ఉన్నాయి.
- ఆధునీకరణ మరియు సాంకేతిక పురోగతులు: నౌకాదళ ఔన్నత్యాన్ని కొనసాగించేందుకు, వేగవంతమైన ప్రపంచ పురోగతి మధ్య భారతదేశానికి ఆధునిక మరియు సాంకేతికంగా అభివృద్ధి చెందిన జలాంతర్గాములు అవసరం.

ముగింపు

- జపాన్, యుఎస్ మరియు ఆస్ట్రేలియాతో క్వార్టెట్ గ్రూపులో భాగమైన భారతదేశం, జలాంతర్గాములను నిర్మించడానికి సాంకేతికత భాగస్వామ్యం కోసం వాదిస్తుంది.
- అయినప్పటికీ, రష్యాకు భారతదేశం యొక్క సామీప్యత మరియు దాని “మేక్ ఇన్ ఇండియా” విధానం కారణంగా సంభావ్య భాగస్వాములలో అయిష్టత కొనసాగుతున్నది, స్థానిక తయారీ మరియు ఉద్యోగ కల్పనకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది.

2. 'సదా తస్మిక్' వ్యాయామం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 'సదా తస్మిక్' వ్యాయామం భారతదేశం మరియు సౌదీ అరేబియా మధ్య సంయుక్త సైనిక వ్యాయామం యొక్క ప్రారంభ ఎడిషన్‌ను సూచిస్తుంది.

మరింత సమాచారం

- ఇది ఐక్యరాజ్యసమితి చార్టర్ యొక్క 7వ అధ్యాయం క్రింద వివరించిన విధంగా, పాక్షిక ఎడారి భూభాగంలో ఉమ్మడి కార్యకలాపాల కోసం రెండు దేశాల నుండి దళాల సామర్థ్యాలు మరియు సంసిద్ధతను మెరుగుపరచడానికి ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడింది.

రెండు దేశాల నుండి దళాలు శిక్షణా కార్యకలాపాల శ్రేణిలో పాల్గొంటాయి, వీటిలో:

- మొబైల్ వెహికల్ చెక్ పోస్టులను ఏర్పాటు చేయడం: నిర్దేశిత ప్రాంతంలో వాహనాల కదలికను పర్యవేక్షించడానికి మరియు నియంత్రించడానికి చెక్పోస్టులను ఏర్పాటు చేయడం ఇందులో ఉంటుంది.
- కార్టన్ అండ్ సెర్ప్ అపరేషన్లను నిర్వహించడం: సంభాష్య ముప్పులను గుర్తించడం మరియు తటస్థీకరించడం కోసం బృందాలు పరిసర ప్రాంతాలను శోధించడాన్ని అభ్యసనం చేస్తాయి.
- హౌస్ ఇంటర్వెన్షన్ డ్రిల్స్: శత్రు శక్తులచే ఆక్రమించబడిన భవనాలు లేదా నిర్మాణాలలోకి ప్రవేశించడం మరియు వారిని నిర్మూలించడంలో శిక్షణ.
- రిఫైల్స్ షూటింగ్: ఆకస్మిక బెదిరింపులు లేదా లక్ష్యాలకు ప్రతిస్పందనగా త్వరిత మరియు ఖచ్చితమైన షూటింగ్పై దృష్టి సారించే ప్రాక్టీస్ సెషన్లు.
- స్థిరంగా: తాడులను ఉపయోగించి హెలికాప్టర్ నుండి దిగడంలో శిక్షణ, తరచుగా కార్యాచరణ దృశ్యాలలో దళాలను వేగంగా చొప్పించడం లేదా వెలికి తీయడం కోసం ఉపయోగిస్తారు.
- సైపర్ ఫైరింగ్: సుదూర ప్రాంతాలలో లక్ష్యాలను ఖచ్చితంగా నిమగ్నం చేయడానికి షార్ప్షూటింగ్ శిక్షణ.

3. భారతరత్న యొక్క తాజా అవార్డు గ్రహీతలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఎం.ఎస్.స్వామినాథన్, పి.వి. నరసింహారావు, మరియు చౌదరి చరణ్ సింగ్లను భారత రత్న అవార్డు గ్రహీతలుగా భారత ప్రధాని ఇటీవల ప్రకటించారు.
- కర్పూరి రాకూర్ మరియు లాల్ కృష్ణ అద్వానీకి 2024 ప్రారంభంలో భారతరత్న లభించింది.

ఎం.ఎస్.స్వామినాథన్

- స్వామినాథన్ ప్రఖ్యాత వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్త మరియు భారతదేశ వ్యవసాయ విప్లవంలో కీలక వ్యక్తి.
- భారతదేశంలో 'హరిత విప్లవం'కు నాయకత్వం వహించడంలో ఆయన కీలక పాత్ర పోషించారు. దేశంలో వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను గణనీయంగా పెంచే గోధుమలు మరియు బియ్యం యొక్క అధిక దిగుబడినిచ్చే రకాలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు ప్రవేశపెట్టడంపై అతని పని దృష్టి సారించింది.

- స్వామినాథన్ నార్మన్ బోర్లాగ్తో సహా ఇతర ప్రముఖ శాస్త్రవేత్తలతో కలిసి వ్యవసాయ ఆవిష్కరణలను అమలు చేయడంలో భారతదేశం ఆహార ఉత్పత్తిలో స్వయం సమృద్ధిని సాధించడంలో సహాయపడింది.
- అతను ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ డైరెక్టర్ జనరల్గా పనిచేశాడు మరియు ఫిలిప్పీన్స్లోని ఇంటర్నేషనల్ రైస్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ లో నాయకత్వ పదవులను కూడా నిర్వహించాడు.
- ప్రపంచ ఆహార భద్రతను మెరుగుపరచడంలో స్వామినాథన్ చేసిన కృషికి గాను 1987లో ప్రపంచ ఆహార బహుమతిని తొలిసారిగా అందుకున్నారు.

పి.వి. నరసింహారావు

- పి.వి. నరసింహారావు గారు 1991 నుండి 1996 వరకు భారతదేశ 9వ ప్రధానమంత్రిగా పనిచేశారు.
- సరళీకరణ మరియు ప్రపంచీకరణ విధానాలతో సహా ముఖ్యమైన ఆర్థిక సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టినందుకు అతను విస్తృతంగా ఘనత పొందాడు, ఇది భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను సమూలంగా మార్చింది మరియు దాని వృద్ధి పథాన్ని వేగవంతం చేసింది.
- నరసింహారావు గారు హిందీయేతర ప్రాంతం (తెలుగు) నుండి వచ్చారు మరియు దక్షిణ భారతదేశం నుండి, ప్రత్యేకించి అవిభక్త ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి మొదటి ప్రధాన మంత్రి.
- అతను తన వ్యూహాత్మక చతురత మరియు తన పదవీ కాలంలో ఆర్థిక సంస్కరణలను సమర్థంగా నిర్వహించినందుకు గాను 'భారత రాజకీయ చాణక్యుని' గా పేరు పొందాడు.
- రావు భారతదేశ విదేశాంగ విధానానికి కూడా దోహదపడ్డారు మరియు అతని నాయకత్వంలో దాని సాంస్కృతిక మరియు మేధో వారసత్వాన్ని సుసంపన్నం చేయబడినది.

చౌదరి చరణ్ సింగ్

- చౌదరి చరణ్ సింగ్ ఒక భారతీయ రాజకీయ నాయకుడు మరియు భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి. మహాత్మాగాంధీ సిద్ధాంతాల నుంచి స్ఫూర్తి పొంది స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు.
- అతను రాజకీయాల్లోకి ప్రవేశించి 1937లో ఛత్రాళి నుండి యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్ అసెంబ్లీకి ఎన్నికయ్యాడు.
- సింగ్ ఉత్తరప్రదేశ్ యొక్క 5వ ముఖ్యమంత్రిగా మరియు తరువాత భారతదేశానికి 5వ ప్రధానమంత్రిగా పనిచేశారు.
- అతను రైతుల హక్కులు మరియు సంక్షేమం కోసం తన అచంచలమైన అంకితభావానికి ప్రసిద్ధి చెందాడు. సింగ్ యొక్క విధానాలు వ్యవసాయ సమస్యలను పరిష్కరించడం మరియు భారతదేశంలోని రైతుల సామాజిక-ఆర్థిక పరిస్థితులను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

జన్ నాయక్ కర్పూరి రాకూర్ గురించి

స్వాతంత్ర్యానికి ముందు

- రాకూర్ యొక్క సైద్ధాంతిక వునాది మహాత్మా గాంధీ యొక్క సూత్రాలు మరియు నత్యన్నారాయణ సిన్హా యొక్క మార్గదర్శకత్వం ద్వారా రూపొందించబడింది.
- స్వాతంత్ర్యం కోసం పిలుపుతో ప్రేరణ పొందిన రాకూర్ 1942 క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు, వలస పాలన నుండి విముక్తి కోసం తన నిబద్ధతను ప్రదర్శించాడు.
- భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం పొందిన తర్వాత, రాకూర్ క్రియాశీల రాజకీయాల్లోకి మారారు. తాజ్పూర్ నియోజకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూ 1952లో

బీహార్ శాసనసభ ఎన్నికలలో విజయం సాధించడంతో రాజకీయ రంగంలోకి అతని ప్రారంభ ప్రస్థానం ప్రారంభమైంది.

స్వాతంత్ర్యం తరువాత

సామాజిక న్యాయ విజేత:

- తాకూర్ యొక్క రాజకీయతత్వం సామాజిక న్యాయ సూత్రాలలో లోతుగా పాతుకుపోయింది. తన కెరీర్ మొత్తంలో, అతను భారతీయ సమాజంలో వేళ్లాసుకున్న వ్యవస్థాగత అసమానతలను నిర్మూలించే లక్ష్యంతో వనరులు మరియు అవకాశాల సమాన పంపిణీ కోసం అవిశ్రాంతంగా వాదించాడు.
- బీహార్ లోని ఓబీసీ రాజకీయాల్లో తాకూర్ ఒక మార్గదర్శక వ్యక్తిగా ఎదిగారు. వెనుకబడిన తరగతుల అట్టడుగు స్థితిని గుర్తించి, ప్రజా జీవితంలోని వివిధ రంగాలలో వారి ప్రాతినిధ్యం కోసం కోటాలను అమలు చేసే ప్రయత్నాలకు ఆయన నాయకత్వం వహించారు.
- తాకూర్ 1970లో ముంగేరీ లాల్ కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేయడం బీహార్ లో నిశ్చయాత్మక చర్య చరిత్రలో ఒక ముఖ్య ఘట్టం. కమిషన్ యొక్క ఫలితాలు మరియు సిఫార్సులు వెనుకబడిన మరియు అత్యంత వెనుకబడిన వర్గాలకు గణనీయమైన రిజర్వేషన్లకు మార్గం సుగమం చేశాయి, వారి సామాజిక-రాజకీయ సాధికారతకు భరోసానిచ్చాయి.

నిశ్చయాత్మక చర్య మరియు ప్రాతినిధ్యం:

- తాకూర్ అట్టడుగు వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం మరియు ఉద్ధరణను నిర్ధారించడంలో నిశ్చయాత్మక చర్య యొక్క ప్రాముఖ్యతను గుర్తించారు. బలమైన నిశ్చయాత్మక చర్య విధానాల కోసం అతని వాదన వెనుకబడిన తరగతులకు వారికి తగిన అవకాశాలను అందించడం, తద్వారా చేరిక మరియు సామాజిక చైతన్యాన్ని పెంపొందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు మరియు విద్యాసంస్థల్లో ఓబీసీలకు రిజర్వేషన్లు కల్పించాలనే లక్ష్యంతో మండల్ కమిషన్ సిఫార్సుల అమలులో తాకూర్ కీలక పాత్ర పోషించారు.

నిస్వార్థత మరియు సమగ్రత:

- తాకూర్ యొక్క చిత్తశుద్ధి మరియు నిస్వార్థత ఆదర్శప్రాయమైనవి. అధికారం మరియు పలుకుబడి కలిగిన పదవులను చేపట్టినప్పటికీ, అతను ప్రజా సంక్షేమానికి సేవ చేయడంలో తన నిబద్ధతలో స్థిరంగా నిలిచాడు.
- 1970లో బీహార్ లో సంపూర్ణ మద్దతుపాన నిషేధాన్ని అమలు చేయాలని తాకూర్ తీసుకున్న నిర్ణయం ఆదాయం కంటే ప్రజా సంక్షేమానికి ఆయన ఇచ్చిన ప్రాధాన్యతని తెలియజేసింది.

విద్య మరియు అభివృద్ధి:

- అనేక పాఠశాలలు మరియు కళాశాలలను స్థాపించడంలో అతని ప్రయత్నాలు, ముఖ్యంగా బీహార్ లోని అభివృద్ధి చెందని ప్రాంతాలలో, చారిత్రాత్మకంగా అట్టడుగు వర్గాలకు నాణ్యమైన విద్యను అందుబాటులోకి తీసుకురావడానికి అతని నిబద్ధతను నొక్కివెప్పాయి.

లాల్ కృష్ణ అద్వానీ గురించి

- అద్వానీ భారతదేశానికి 7వ ఉప ప్రధానమంత్రిగా (1999-2004) మరియు భారతీయ జనతా పార్టీ 1980లో ఆవిర్భవించినప్పటి నుండి సుదీర్ఘ కాలం పాటు అధ్యక్షుడిగా పనిచేశారు.
- అద్వానీ గొప్ప మేధో సామర్థ్యం, బలమైన సూత్రాలు మరియు బలమైన మరియు సంపన్నమైన భారతదేశం ఆలోచనకు తిరుగులేని మద్దతు ఉన్న వ్యక్తిగా విస్తృతంగా పరిగణించబడ్డారు.

4. ఐస్ లాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, ఐస్ లాండ్ లో ఒక అగ్నిపర్వత విస్ఫోటనం సంభవించింది.

ఐస్ లాండ్ గురించి

- రాజధాని: రెక్వావిక్
- ఐస్ లాండ్ ఉత్తర అట్లాంటిక్ మహాసముద్రంలో ఉన్న ఒక ద్వీప దేశం.
- ఇది డెన్మార్క్, ఫిన్లాండ్, నార్వే మరియు స్వీడన్లతో పాటు నార్డిక్ దేశాలలో భాగం.
- ఉత్తరాన గ్రీన్ లాండ్ సముద్రం, తూర్పున నార్వేజియన్ సముద్రం, దక్షిణం మరియు పశ్చిమాన అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం మరియు వాయువ్యంలో డెన్మార్క్ జలసంధి సరిహద్దులుగా ఉన్నాయి.
- ఇగ్ల్యుస్ మూలం యొక్క సాంధ్ర శిల అయిన బసాల్ట్ ను కలిగిఉంది.
- ఇది మధ్య అట్లాంటిక్ రిడ్జ్ పై ఉంది, ఉత్తర అమెరికా ఫలకం మరియు యురేషియన్ ఫలకం ఒకదానికొకటి దూరంగా కదులుతున్న విభిన్న పలకల సరిహద్దు వద్ద ఏర్పడింది.
- ఎత్తైన శిఖరం: హాస్న్-నాడల్స్ శిఖరం
- ప్రధాన నది: థోర్స్ నది

5. గ్రామీ అవార్డులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- శక్తి అనే పేరుగల పూజన్ బ్యాండ్ గ్రామీ అవార్డ్ లో ప్రపంచ మ్యూజిక్ ఆల్బమ్ విజేతగా నిలిచింది.

గ్రామీ అవార్డుల గురించి

- గ్రామీలు అని కూడా పిలువబడే గ్రామీ అవార్డులు సంగీత పరిశ్రమలో అత్యంత గౌరవనీయమైన ప్రదానాలలో ఒకటిగా నిలుస్తుంది.
- రికార్డింగ్ అకాడమీ ద్వారా 1959లో స్థాపించబడింది, ఈ అవార్డులు విభిన్న శ్రేణి కళా ప్రక్రియలలో కళాత్మక మరియు సాంకేతిక నైపుణ్యంతో సహా సంగీత ఉత్పత్తి యొక్క వివిధ కోణాలలో అత్యుత్తమ విజయాలను గుర్తించి, జరుపుకునే లక్ష్యంతో ఉన్నాయి.
- గ్రామీ అవార్డులు సంగీత ప్రదర్శన, రికార్డింగ్ మరియు ప్రొడక్షన్ లో నైపుణ్యాన్ని గుర్తించేందుకు రూపొందించబడ్డాయి.
- “గ్రామీ” అనే పేరు “గ్రామఫోన్” నుండి ఉద్భవించింది, ఇది గ్రామోఫోన్ ను పోలి ఉండే అసలు ట్రోఫీ రూపకల్పనను ప్రతిబింబిస్తుంది.
- సంవత్సరాలుగా, గ్రామీలు సంగీత పరిశ్రమలో గుర్తింపు మరియు ప్రతిష్టకు చిహ్నంగా మారాయి, పోకడలను ప్రభావితం చేస్తాయి మరియు కెరీర్లను రూపొందిస్తాయి.
- గ్రామీ అవార్డులు పాప్, రాక్, ర్యాప్, కంట్రీ, క్లాసికల్, జాజ్ మరియు మరిన్నింటితో సహా ఊహించదగిన ప్రతి సంగీత శైలికి సంబంధించిన విస్తృత శ్రేణి వర్గాలను కలిగి ఉంటాయి.
- “జనరల్ ఫీల్డ్” అని పిలువబడే నాలుగు ప్రధాన వర్గాలు ఉన్నాయి, వీటిని కళా ప్రక్రియ ద్వారా పరిమితం చేయలేదు: ఆల్బమ్ ఆఫ్ ది ఇయర్, సంవత్సరపు రికార్డు, సంవత్సరపు పాట, మరియు ఉత్తమ నూతన కళాకారుడు.
- వీటితో పాటు, ప్రతి సంగీత శైలిలో శ్రేష్టతను గుర్తించే అనేక కళా ప్రక్రియ-నిర్దిష్ట అవార్డులు ఉన్నాయి.

- గ్రామీ అవార్డ్స్ వేడుక ప్రతి సంవత్సరం లాస్ ఏంజిల్స్, కాలిఫోర్నియాలో సాధారణంగా జనవరి లేదా ఫిబ్రవరిలో జరుగుతుంది.
- 2024లో, గ్రామీ అవార్డ్స్ అఫ్రికన్ మ్యూజిక్, పాప్ డ్యాన్స్ మరియు అల్ట్రావైటివ్ జాజ్లను గుర్తించడానికి మూడు కొత్త వర్గాలను పరిచయం చేసింది, ఇది సంగీత పరిశ్రమ యొక్క అభివృద్ధి చెందుతున్న ప్రకృతి దృశ్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- 2024 గ్రామీ అవార్డ్స్లో ఫ్యూజన్ బ్యాండ్ శక్తి, జాకీర్ హుస్సేన్ మరియు శంకర్ మహాదేవన్ వంటి ప్రముఖ విజేతలు తమ అత్యుత్తమ సంగీత విజయాలకు గాను అవార్డులను అందుకున్నారు.

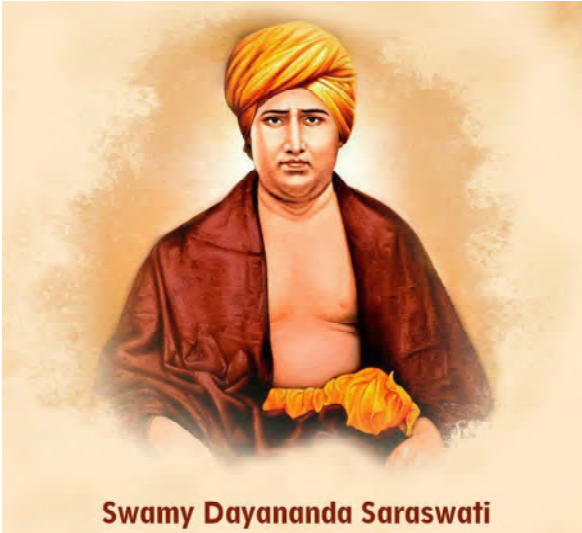
6. స్వామి దయానంద్ సరస్వతి

వార్షికోత్సవం ఎందుకు ఉంది?

- స్వామి దయానంద్ సరస్వతి 200వ జన్మదిన వేడుకలను స్మరించుకుంటూ ప్రధాన మంత్రి వర్చువల్ ప్రసంగించారు.

స్వామి దయానంద్ సరస్వతి గురించి

- మహర్షి దయానంద్ సరస్వతి ఫిబ్రవరి 12, 1824న భారతదేశంలోని గుజరాత్ లోని టంకరాలో జన్మించారు.
- దయానంద్ సరస్వతి తన కాలంలో ప్రబలంగా ఉన్న సామాజిక మరియు మతపరమైన సమస్యలకు ప్రతిస్పందనగా 1875లో ఆర్య సమాజాన్ని స్థాపించారు.
- ఆర్య సమాజ్ “సాసైటీ ఆఫ్ నోబుల్స్”గా అనువదించబడుతుంది మరియు హిందూ సమాజాన్ని సంస్కరించడం మరియు వేద బోధనలను పునరుజ్జీవింపజేసే లక్ష్యంతో స్థాపించబడింది.

Swamy Dayananda Saraswati

సామాజిక సంస్కరణలు

- **విగ్రహారాధన మరియు ఆచారాల తిరస్కరణ:** దయానంద్ సరస్వతి విగ్రహారాధనను మరియు కాలక్రమేణా హిందూమతంలోకి ప్రవేశించినట్లు విశ్వసించే ఆచార వ్యవహారాలను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు. అతను వేదాల యొక్క స్వచ్ఛమైన బోధనలకు తిరిగి రావడాన్ని నొక్కి చెప్పాడు మరియు నిరాకార, గుణరహితమైన దేవుని ఆరాధన కోసం వాదించాడు.
- **శుద్ధి ఉద్యమం:** దయానంద్ సరస్వతి శుద్ధి ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు, ఇది స్వచ్ఛందంగా లేదా అసంకల్పితంగా ఇతర మతాలలోకి మారిన వ్యక్తులను తిరిగి హిందూ మతంలోకి తీసుకురావాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **తిరిగి వేదాలకు మరలడం:** అతను వేదాలను అర్థం చేసుకోవడం మరియు అనుసరించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పాడు, వాటిని జ్ఞానం మరియు

మార్గదర్శకత్వం యొక్క అంతిమ వనరుగా పరిగణించాడు. సమాజం యొక్క సామాజిక మరియు ఆధ్యాత్మిక అభ్యున్నతికి వేద బోధనల పునరుద్ధరణ చాలా కీలకమని అతను నమ్మాడు.

- **మహిళల హక్కులు:** దయానంద్ సరస్వతి మహిళల హక్కులు మరియు సాధికారత కొరకు గట్టిగా కృషిసల్పాడు. స్త్రీలు విద్యను అభ్యసించాలని, పురుషులతో సమానంగా సామాజిక, మతపరమైన కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనాలని ఆయన ప్రోత్సహించారు.
- **బాల్య వివాహాలు మరియు సతి వ్యతిరేకత:** బాల్య వివాహాలు మరియు సతి (వితంతువు తన భర్త యొక్క అంత్యక్రియల చితిపై తనను తాను కాల్చుకోవడం) వంటి ఆచారాలను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించాడు, వాటిని సమాజానికి హానికరమైనవిగా మరియు వైదిక సూత్రాలకు విరుద్ధంగా చూసాడు.

విద్యా సంస్కరణలు

- దయానంద్ సరస్వతి తన అనుచరులకు వేద విద్యను అందించడానికి గురుకులాలను (సాంప్రదాయ పాఠశాలలు) స్థాపించారు. ఈ గురుకులాలు వేద జ్ఞానాన్ని నేర్పుకోవడానికి మరియు వ్యాప్తి చేయడానికి కేంద్రాలుగా పనిచేశాయి.
- అతని బోధనల ఆధారంగా విద్యను మరింత ప్రోత్సహించడానికి అతని శిష్యులు దయానంద్ అంగ్ల వేదిక (డిఎవి) కళాశాల ట్రస్ట్ మరియు మేనేజ్మెంట్ సొసైటీని స్థాపించారు. మొదటి డిఎవి ఉన్నత పాఠశాల జూన్ 1, 1886న లాహోర్ లో స్థాపించబడింది, దీని ప్రధానోపాధ్యాయుడు మహాత్మా హన్స్ రాజ్.

ఆర్యసమాజ్

- ఆర్య సమాజ్ 1875లో బొంబాయిలో దయానంద్ సరస్వతిచే స్థాపించబడింది. ఇది హిందూ మతాన్ని శుద్ధి చేయడం మరియు వైదిక సూత్రాలను ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో హిందూ సంస్కరణ ఉద్యమంగా స్థాపించబడింది.
- ఆర్య సమాజం యొక్క నినాదం, “కృణ్యంతో విశ్వం ఆర్యమ్”, “ఈ ప్రపంచాన్ని ఉదాత్తంగా మార్చండి” అని అనువదిస్తుంది, ఇది న్యాయమైన మరియు ధర్మబద్ధమైన సమాజాన్ని సృష్టించే దాని లక్ష్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- ఆర్యసమాజ్ విగ్రహారాధన, తీర్థయాత్ర, జంతుబలి మరియు దేవాలయాలలో సమర్పణలు వంటి ఆచార వ్యవహారాలను ఖండించింది. ఇది వ్యక్తిగత నీతి మరియు నైతిక ప్రవర్తన యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పింది.
- సమాజ్ వితంతు పునర్వివాహానికి చురుకుగా మద్దతునిచ్చింది మరియు సమాజంలో ప్రబలంగా ఉన్న సాంఘిక దురాచారాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రచారం చేసింది.

సాహిత్య కృషి

శ్రీ దయానంద్ సరస్వతి యొక్క తాత్విక ఆలోచనలు మరియు బోధనలు అతని సాహిత్య రచనలలో ప్రతిబింబిస్తాయి. అతని మూడు ముఖ్యమైన రచనలు:

- 1) “సత్యార్థ ప్రకాష్” (సత్యం యొక్క వెలుగు): అతని తత్వశాస్త్రం మరియు నమ్మకాల యొక్క సమగ్ర వివరణ.
- 2) “వేద భాష్య భూమిక” మరియు “వేద భాష్య”: వేదాలపై వ్యాఖ్యానాలు వాటి నిజమైన అర్థాలు మరియు ప్రాముఖ్యతను వివరిస్తాయి.
- 3) అతను తన ఆలోచనలను వ్యాప్తి చేయడానికి ఒక వేదికగా పనిచేసిన “ఆర్య పత్రిక” పత్రికకు కూడా సంపాదకత్వం వహించాడు.

వారసత్వం

- ఆర్యసమాజ్ వేద బోధనలు మరియు సామాజిక సంస్కరణలను ప్రోత్సహిస్తూ భారతదేశంలోనే కాకుండా ప్రపంచంలోని ఇతర ప్రాంతాలలో కూడా చురుకుగా కొనసాగుతోంది.

- దయానంద్ సరస్వతి జీవితం మరియు బోధనలు స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, సంఘ సంస్కర్తలు మరియు జాతీయవాద నాయకులతో సహా అనేక మంది ప్రముఖ వ్యక్తులపై గణనీయమైన ప్రభావాన్ని చూపాయి. వీరిలో లాలా లజపత్ రాయ్, వినాయక్ దామోదర్ సావర్కర్, మేడమ్ కామా, రామ్ ప్రసాద్ బిస్మిల్, మహాదేవ్ గోవింద్ రనడే, మదన్ లాల్ ధింగా మరియు సుభాష్ చంద్రబోస్ ఉన్నారు.

7. సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్ (1894-1974)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్ (1894-1974), ఒక ప్రముఖ భౌతిక శాస్త్రవేత్త, అతని 50వ వర్షంతి వార్షికోత్సవం సందర్భంగా స్మారకార్థం.

సత్యేంద్రనాథ్ బోస్ గురించి

- మేఘనాద్ సాహాతో కలిసి, అతను భారతదేశంలో ఆధునిక సైద్ధాంతిక భౌతిక శాస్త్రాన్ని స్థాపించాడు.
- బోస్ స్టాటిస్టికల్ మెకానిక్స్ మరియు క్వాంటం స్టాటిస్టిక్స్లో గణనీయమైన కృషి చేశారు.
- అతను క్వాసికల్ ఎలక్ట్రోడైనమిక్స్ నుండి స్వతంత్రంగా ఫ్లాంక్ యొక్క బ్లాక్ బాడీ రేడియేషన్ సూత్రాన్ని సాధించాడు.
- “ఫ్లాంక్ లా అండ్ లైట్ క్వాంటం హైపోథెసిస్” పేరుతో అతని పని, ఐన్ స్టీన్ చేత జర్మన్ భాషలోకి అనువదించబడింది, ఇది క్వాంటం గణాంకాల ఆవిర్భావానికి దారితీసింది.
- ఐన్ స్టీన్ బోస్- ఐన్ స్టీన్ కండెన్సేషన్ దృగ్విషయాన్ని అంచనా వేస్తూ, ఆదర్శవంతమైన క్వాంటం వాయువు సిద్ధాంతాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి బోస్ పద్ధతిని ఉపయోగించారు.
- బోస్ యొక్క రచనలు భౌతికశాస్త్రం యొక్క ప్రామాణిక నమూనా యొక్క సమకాలీన అవగాహనకు పునాది వేసింది.
- అతను భారతీయ మరియు పాశ్చాత్య శాస్త్రవేత్తల మధ్య శాస్త్రీయ సహకారం మరియు ఆలోచనల మార్పిడిని పెంపొందించడంలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించాడు.
- సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్కు 1954లో పద్మవిభూషణ్ లభించింది మరియు పూర్ణాంక స్పెషియల్ కూడిన ప్రాథమిక కణాలకు అతని పేరు మీద “బోసాన్స్” అని పేరు పెట్టారు.
- రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ సైన్స్ పై తన ఏకైక పుస్తకం “విశ్వ పరిచయం”ని సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్కు అంకితం చేశారు.
- 1956-58 సమయంలో, బోస్ విశ్వభారతి వైస్-ఛాన్సలర్ గా పనిచేశారు.

8. ఖేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తమిళనాడులోని చెన్నైలో, ఖేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ 2023 ప్రారంభ వేడుకలను ప్రధాని ప్రారంభించారు.
- 2023 ఈవెంట్ ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడల యొక్క 6వ ఎడిషన్, దాని స్థిరమైన వృద్ధి మరియు ప్రభావాన్ని సూచిస్తుంది.

మరింత సమాచారం

- 2023 ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడల మస్కెట్ - భారతదేశంలో ఈస్టిండియా కంపెనీతో యుద్ధం చేసిన మొదటి భారతీయ రాణి వీరమంగై వేలు నాచియార్.
- ఈ క్రీడల లోగో గౌరవనీయమైన కవి తిరువల్లువర్ చిత్రాన్ని ఏకీకృతం చేసి,

సాంస్కృతిక మరియు సాహిత్య కోణాన్ని జోడిస్తుంది.

- 2023 ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడలు 26 విభాగాలతో విభిన్న క్రేడి క్రీడలను కలిగి ఉంటుంది, వివిధ ప్రతిభావంతుల కోసం ఒక సమగ్ర వేదికను అందిస్తుంది.
- ఈ క్రీడలలో మొదటి సారి విలువిద్య, అథ్లెటిక్స్, బ్యాడ్మింటన్ మరియు స్వాప్లను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. ఇది ఈ క్రీడల పరిధిని మరియు భాగస్వామ్యాన్ని విస్తృతం చేస్తుంది.
- తమిళనాడు సంప్రదాయ యుద్ధ కళ క్రీడ అయిన సిలంబం, ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడల చరిత్రలో మొదటిసారిగా డెమో క్రీడగా ప్రవేశపెట్టబడింది.

ఖేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ గురించి

ఖేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ అనేది భారతదేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుండి యువ క్రీడాకారులను ఒకచోట చేర్చే వార్షిక జాతీయ-స్థాయి క్రీడా కార్యక్రమాలు.

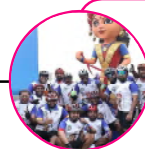

ఇది ఖేలో ఇండియా క్రీడలలో అంతర్భాగం, ఇది భారతదేశం యొక్క అట్టడుగు క్రీడా సంస్కృతిని పునరుజ్జీవింపజేయడానికి ఉద్దేశించిన దేశవ్యాప్త కార్యక్రమం.

యువ ప్రతిభావంతులకు వేదికను అందించడం ద్వారా, ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడలు దేశంలోని అన్ని క్రీడలకు బలమైన ఫ్రేమ్వర్క్ ను నిర్మించడం మరియు భారతదేశాన్ని గొప్ప క్రీడా దేశంగా స్థాపించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడల యొక్క మొదటి ఎడిషన్ 2018లో ఢిల్లీలో జరిగింది, ఇది వార్షిక సంప్రదాయానికి నాంది పలికింది.

ఖేలో ఇండియా యువ క్రీడలు కలుపుకొని, రెండు వయస్సు కేటగిరీలను కలిగి ఉంది: పాఠశాల విద్యార్థులకు అండర్-17 మరియు కళాశాల విద్యార్థులకు అండర్-21.

హై-పవర్డ్ కమిటీ గుర్తించిన ప్రతిభావంతులైన ఆటగాళ్లు 8 సంవత్సరాల కాలవ్యవధికి సంవత్సరానికి రూ. 5 లక్షల ఆర్థిక సహాయాన్ని పొందుతారు.

9. ఎర్రకోటలో పరాక్రమ్ దివస్ 2024

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ జనవరి 23 సాయంత్రం ఎర్రకోటలో పరాక్రమ్ దివస్ 2024ను ప్రారంభించారు మరియు వేడుక జనవరి 31 వరకు కొనసాగించబడినది.

మరింత సమాచారం

- ఇది జనవరి 23న నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ జయంతిని పురస్కరించుకుని జరిగే జాతీయ కార్యక్రమం.
- కోక్ కతలోని విక్టోరియా మెమోరియల్ హాల్లో ప్రారంభ కార్యక్రమంతో ఇది 2021 నుండి ఏటా జరుపబడుతోంది.

పరాక్రమ్ దివస్ గురించి మరింత సమాచారం

పరాక్రమ్ దివస్ జ్ఞాపకార్థం ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు:

- ఇండియా గేట్ వద్ద నేతాజీ హోలోగ్రామ్ విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించడం.
- అండమాన్ మరియు నికోబార్లోని 21 పెద్ద పేరులేని దీవులకు 21 పరమవీర చక్ర అవార్డు గ్రహీతల పేర్లు పెట్టడం.

- నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ ద్వీపంలో నేతాజీకి అంకితం చేసిన జాతీయ స్మారక చిహ్నం యొక్క నమూనాను ఆవిష్కరించడం.

పరాక్రమ్ దివస్ 2024 యొక్క ముఖ్య సంఘటనలు:

- ఆర్మియా లెజిస్లేషన్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా, నేషనల్ స్కూల్ ఆఫ్ డ్రామా, సాహిత్య అకాడమీ మరియు నేషనల్ ఆర్కైవ్స్ ఆఫ్ ఇండియా వంటి సంస్థల సహకారంతో సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహించింది.
- వివిధ కార్యకలాపాలలో ఈ క్రిందవి ఉన్నాయి:
  - 1) నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ వారసత్వం మరియు ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ అన్వేషణ.
  - 2) పర్యాటక మంత్రిత్వ శాఖ 'భారత్ పర్స్' డిజిటల్ లాంచ్, గణతంత్ర దినోత్సవ పట్టికలు మరియు జాతీయ వైవిధ్యాన్ని ప్రదర్శించే సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు.
  - 3) నేషనల్ స్కూల్ ఆఫ్ డ్రామా కళాకారులచే ఎర్రకోటలో ప్రాజెక్షన్ మ్యూసింగ్ షో.
  - 4) ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీ వెటరన్లకు ప్రత్యేక గుర్తింపు.
  - 5) 26 మంత్రిత్వ శాఖలు మరియు విభాగాల ద్వారా పౌర-కేంద్రీకృత కార్యక్రమాల ప్రదర్శన.

ఎర్రకోట గురించి

- నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ కథ మరియు ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్లో ఎర్రకోట కీలకమైనది.
- ఇందులో నేతాజీ పుష్టినరోజున బోస్ మరియు ఐఎన్ఎ గౌరవార్థం 2019లో ప్రధాని మోదీ ప్రారంభించిన మ్యూజియం ఉంది.
- కల్చల్ ప్రేమ్ సహగల్, కల్చల్ గుర్చక్షి సింగ్ థియేటర్, మరియు కల్చల్ షానవాజ్ ఖాన్ ఎర్రకోట విచారణలో చరిత్ర సృష్టించారు. ఇది భారతదేశ స్వాతంత్ర్యం పట్ల ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ యొక్క దృఢ నిబద్ధతకు ప్రతీక.

DOWNLOAD Our Online App

Useful for Online Classes, Videos, Study Material,
UPSC, TSPSC, APPSC, Optional Subjects,
Newly Offered Courses, Test Series

AMIGOS IAS

11

ఆంధ్రప్రదేశ్ అంశాలు

1. మంగళగిరిలోని ఎయిమ్స్ ను జాతికి అంకితం చేయనున్న ప్రధాన మంత్రి

- ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ ఫిబ్రవరి 25 న వర్చువల్ విధానంలో మంగళగిరిలోని ఆల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్స్ (ఎయిమ్స్) ని జాతికి అంకితం చేయనున్నారు. రూ.1,618.23 కోట్లతో ఈ ప్రాజెక్టుకు కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదం తెలిపింది. తొమ్మిది క్రిటికల్ కేర్ బ్లాకులకు శంకుస్థాపన చేస్తారు. విశాఖపట్నంలో మైక్రోబయాలజీ ఫుడ్ టెక్నాలజీ లేబొరేటరీని ప్రారంభిస్తారు మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నాలుగు మొబైల్ ఫుడ్ టెక్నాలజీ లేబొరేటరీలను ప్రారంభిస్తారు.

2. ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ - విశాఖపట్నం శాశ్వత క్యాంపస్

- ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ విశాఖపట్నంలోని గంభీరంలోని ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ - విశాఖపట్నం (ఐఐఎం-వి) శాశ్వత క్యాంపస్ ను వర్చువల్ గా ప్రారంభించారు. ఈ గ్రీన్ ఫీల్డ్ ఇన్స్టిట్యూట్ 241.50 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో 8,500 చెట్లను కలిగి ఉంది. భూమిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉచితంగా అందుబాటులోకి తెచ్చింది. 62,350 చదరపు మీటర్ల బిల్డింగ్ ఏరియాను రూ. 472.61 కోట్లతో నిర్మించారు. ఇది గ్రీడ్ కు అనుసంధానించబడిన 1500 కెవి సోలార్ పవర్ బ్యాంక్ ను, రోజుకు 216 కిలో వీటర్ల నీటి శుద్ధి కర్మాగారం మరియు రోజుకు 150 కిలో వీటర్ల మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాన్ని కలిగి ఉంది. ఇది ఫిఫా - మ్యాచ్ సైట్ ఫుట్ బాల్ గ్రౌండ్, విశాలమైన-గ్రీన్ క్రికెట్ ఫీల్డ్, ఇండోర్ మరియు అవుట్ డోర్ గేమ్స్ సౌకర్యాలు, జిమ్, యోగా మరియు ధ్యాన కేంద్రాలను కలిగి ఉంది. ప్రస్తుతం ఇది ఆన్-క్యాంపస్ మరియు ఆన్ లైన్ ప్రోగ్రామ్ల ద్వారా 2,500 మంది విద్యార్థులకు, బెత్తాపాళె నిర్వాహకుల నుండి అనుభవజ్ఞులైన నిపుణుల వరకు లబ్ధిదారులకు సేవలు అందిస్తోంది.

3. చేనేత కార్మికులకు యూనిట్ కు రూ.94 పైసలు సబ్సిడీ

- యూనిట్ విద్యుత్ కు రూ.94 పైసలు సబ్సిడీని మంజూరు చేయడం ద్వారా మగ్గం నేత కార్మికులకు ఏపీ ప్రభుత్వం పెద్ద ఊరటనిచ్చింది. ఈ సబ్సిడీ చేనేత కార్మికుల ఉత్పత్తి ఖర్చులను గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది, వారి ఉత్పత్తులను మరింత పోటీతత్వంతో మరియు మెరుగైన జీవనోపాధిని పొందేందుకు వారికి సహాయపడుతుందని భావిస్తున్నారు.

4. ఇంటిగ్రేటెడ్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ హబ్

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని విశాఖపట్నం సమీపంలోని పూడిమడక గ్రామంలో 1,200 ఎకరాల స్థలంలో అత్యాధునిక “ఇంటిగ్రేటెడ్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ హబ్” ఏర్పాటు చేయడానికి ఎన్.టి.పి.సి భూమి లీజు ఒప్పందాన్ని ఖరారు చేసింది.
- ఈ హబ్ 1,200 ఎకరాల భూమిలో ఉంటుంది. విద్యుద్విశ్లేషణ మరియు ప్యూయల్ సెల్స్ తయారీ వంటి నూతన శక్తి సమూహాల్లో సాంకేతికతలకు ప్రపంచ స్థాయి పర్యావరణ వ్యవస్థను సృష్టించడం ఈ హబ్ లక్ష్యం. ఇందులో సంబంధిత అనుబంధ పరిశ్రమలు, స్టార్ట్-అప్, ఇంక్యుబేషన్, టెక్నాలజీ సదుపాయాలు, గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తి మరియు ఎగుమతి మరియు గ్రీన్ అమ్మోనియా మరియు గ్రీన్ మిథనాల్ వంటి వాటి ఉత్పత్తులు ఉంటాయి. ఈ ప్రాజెక్ట్ భారతదేశంలో అతిపెద్ద గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తి కేంద్రం (రోజుకు 1,200 టన్నులు) నిర్మాణాన్ని కలిగి ఉంది, ఇది గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ను గ్రీన్ అమ్మోనియా మరియు గ్రీన్ మిథనాల్ వంటి ఉత్పత్తులకు మరింతగా మార్చడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- ఈ కార్యక్రమం జాతీయ హరిత హైడ్రోజన్ మిషన్ లో భాగం, దీనిని జనవరి 4, 2023 న రూ. 19,744 కోట్ల వ్యయంతో కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది. ఈ కేంద్రం శక్తి పరివర్తన దిశగా భారతదేశం చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు గణనీయంగా తోడ్పడుతుంది.
- ఓషియోర్ ఎనర్జీ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సంవత్సరానికి 1 మిలియన్ టన్నుల గ్రీన్ అమ్మోనియా ప్లాంట్ ను ఏర్పాటుచేస్తోంది.
- గ్రీన్ కో మరియు అజూర్ పవర్ వంటి ఇతర కంపెనీలు కూడా రాష్ట్రంలో గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ప్రాజెక్టుల కొరకు అన్వేషిస్తున్నాయి.

5. ఏలూరు జిల్లాలో నిరుపేద పిల్లలకు ఉచిత ఏఐ లెర్నింగ్ సెంటర్

- ఏలూరు జిల్లాలోని నిరుపేద పిల్లలకు కృత్రిమ మేధస్సు (ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్) విద్యను అందించడం, భవిష్యత్తులో ఆవిష్కర్తలను ప్రోత్సహించడం మరియు డిజిటల్ విభజనను తగ్గించడం లక్ష్యంగా కలిగి ఉంది.

6. పశ్చిమగోదావరిలో తీర కోతను అరికట్టేందుకు జియో ట్యూబ్ ఏర్పాటు

- కేంద్ర పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో తీర కోతను ఎదుర్కోవడానికి జియో-ట్యూబ్ సౌకర్యాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి ఆమోదించింది. తీర కోత అనేక ప్రాంతాలకు ప్రధాన ముప్పుగా ఉంది, దీనివల్ల మౌలిక సదుపాయాలకు నష్టం వాటిల్లుతుంది, కమ్యూనిటీలను స్థానభ్రంశం చేస్తుంది మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలకు హాని కలిగిస్తుంది. పశ్చిమ గోదావరిలో జియో-ట్యూబ్ ప్రాజెక్ట్ ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి, స్థానిక ప్రజల భూమి మరియు జీవనోపాధిని కాపాడటం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

జియో ట్యూబ్ అంటే ఏమిటి?

- ఇది ఇసుక లేదా ఇతర అవక్షేపాలతో నిండిన పెద్ద, సాసేజ్ ఆకారపు నిర్మాణం. తీరం వెంబడి వ్యూహాత్మకంగా ఉంచబడుతుంది మరియు అలలు మరియు ప్రవాహాలకు వ్యతిరేకంగా బఫర్ గా పనిచేస్తుంది, తీరప్రాంతాన్ని కోత నుండి కాపాడుతుంది.

7. ఏలూరు గిరిజన సంక్షేమ పాఠశాలలో డిజిటల్ లైబ్రరీ

- ఏలూరు జిల్లా బూసరాజుపల్లిలోని ట్రైబల్ వెల్ఫేర్ రెసిడెన్షియల్ హాస్టల్ పరిధిలో డిజిటల్ లైబ్రరీని ప్రారంభించబడినది. రూ. 10 లక్షల గ్రాంట్ తో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిధులు సమకూర్చిన ఈ కార్యక్రమం, విజ్ఞానం మరియు అభ్యాస వనరులకు విస్తృత ప్రాప్యతతో గిరిజన విద్యార్థులను ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

8. ఆదికవి నన్నయ యూనివర్సిటీకి ఆర్థిక సహాయం సహాయం

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని రాజమండ్రిలో ఉన్న ఆదికవి నన్నయ విశ్వవిద్యాలయానికి ప్రధాన మంత్రి ఉచ్చతర్ శిక్షా అభియాన్ (పిఎం-ఉషా) పథకం కింద రూ. 20 కోట్ల ఆర్థిక సహాయం అందించబడింది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఏకైక మహిళా విశ్వవిద్యాలయం శ్రీ పద్మావతి మహిళా విశ్వ విద్యాలయం ప్రధాన మంత్రి ఉచ్చతర్ శిక్షా అభియాన్ (పిఎం-ఉషా) పథకం కింద రూ.100 కోట్ల గ్రాంట్ ను పొందింది.
- విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన పిఎం-ఉషా పథకం, దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న ఉన్నత విద్యా సంస్థలకు సాధికారత కల్పించడం, మౌలిక సదుపాయాలను మరియు విద్యా నాణ్యతను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఈ నిధులు అకడమిక్ మౌలిక సదుపాయాలు, పరిశోధన సదుపాయాలు మరియు మొత్తం విద్యార్థుల అనుభవాన్ని పెంపొందించడానికి ఉద్దేశించబడ్డాయి.
- కృత్రిమ మేధస్సు కేసుల కొరకు ప్రత్యేక సాఫ్ట్వేర్ ను సేకరిస్తున్న ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఫోరెన్సిక్ సైన్స్ లేబొరేటరీ
- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఫోరెన్సిక్ సైన్స్ లేబొరేటరీ నేర పరిశోధనలో కృత్రిమ మేధస్సు ద్వారా పెరుగుతున్న సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి చర్యలు తీసుకుంటోంది. డీపిఫేకెలు మరియు ఇతర కృత్రిమ మేధస్సుతో రూపొందించిన మానిప్యులేట్ కంటెంట్ వంటి ఏటా సంబంధిత సాక్షులను విశ్లేషించడానికి మరియు “ఫేడించడానికి” వారు ప్రత్యేకమైన సాఫ్ట్వేర్ ను సేకరించడానికి యోచిస్తున్నారు.

9. వైఎస్ఆర్ కళ్యాణమస్తు, షాద్ తోఫా పథకాల కింద రూ.78 కోట్ల సాయం అందించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ సీఎం

- ఎస్సీ,ఎస్టీ,బీసీ, మైనారిటీ మరియు ఇతర వర్గాలకు చెందిన వారి వివాహ ఖర్చులను భరించేందుకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి ‘వైఎస్ఆర్ కళ్యాణమస్తు’ మరియు ‘వైఎస్ఆర్ షాద్ తోఫా’ పథకాల కింద 78 కోట్ల రూపాయల ఆర్థిక సహాయాన్ని పంపిణీ చేశారు.

10. ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ, డిజైన్ అండ్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్, కర్నూలు

- ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం కింద స్థాపించబడిన ఈ సంస్థ, ఆవిష్కరణ మరియు నైపుణ్యం కలిగిన శ్రామికశక్తి అభివృద్ధికి ప్రముఖ కేంద్రంగా మారాలనే లక్ష్యంతో ఐటీ ఆధారిత డిజైన్ మరియు తయారీపై దృష్టి పెడుతుంది.
- కర్నూలు ఐఐటీడీఎంకు విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ మార్చిగా నిధులు సమకూరుస్తుంది. ఈ సంస్థ యొక్క దాని మెంటర్ ఇన్స్టిట్యూట్, ఐఐటీడీఎం కాంచీపురం (తమిళనాడు) మద్దతుతో ఆగస్టు 2015న కాంచీపురం క్యాంపస్ నుండి దాని విద్యా కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.

11. ఏపీలో తొలి తేలియాడే సముద్ర వంతెన

- విశాఖపట్నంలోని ప్రసిద్ధ ఆర్కె బీచ్ లో ఆంధ్రప్రదేశ్ తొలిసారిగా తేలియాడే సముద్ర వంతెనను ఆవిష్కరించనుంది. ఈ వంతెన తీరం వెంబడి కొత్త అడ్వెంచర్ టూరిజం ఆకర్షణను అందిస్తుంది. ఇది సముద్రంలోకి 100 అడుగుల వరకు విస్తరించి ఉంది. సందర్శకుల భద్రతను నిర్ధారించడానికి ప్రతి 25 మీటర్లకు లైఫ్ గార్డ్ లను ఏర్పాటు చేస్తారు. బ్రిడ్జికి ఇరువైపులా రెండు లైఫ్ బోట్ లను కూడా ఉంచుతారు. ఈ ప్రాజెక్ట్ టూరిజానికి పెద్ద ఊపునిస్తుందని మరియు నగరం యొక్క ఆకర్షణను మరింత పెంచుతుందని భావించబడుతున్నది.

12. రోబోట్రాక్ పోటీలో ఐఐఐటీ తిరుపతికి ప్రథమ బహుమతి

- ప్రతిష్టాత్మక రోబోట్రాక్ పోటీలో “ధండర్ బోట్స్” అని పేరు పెట్టుకున్న ఐఐఐటీ తిరుపతికి చెందిన విద్యార్థుల బృందం మొదటి బహుమతిని సాధించింది. ఒంగోలు ఐఐఐటీకి చెందిన ‘నూబ్ రోబోట్’ ద్వితీయ, బెంగళూరులోని రామయ్య పాలిటెక్నిక్ కళాశాలకు చెందిన ‘ఎస్-లాజిక్స్’ తృతీయ స్థానాల్లో నిలిచాయి.
- ‘రోబోట్రాక్’ అనేది ఒక ప్రత్యేకమైన రోబోటిక్ ఈవెంట్, దీనిలో రోబోట్లు తమ సమయంలో గమ్యాన్ని చేరుకోవడానికి ఒక నిర్దిష్ట ట్రాక్ ను అనుసరించేలా ట్యూన్ చేయబడతాయి. ఈ కార్యక్రమాన్ని ఇండియన్ సైన్స్ కాంగ్రెస్ మాజీ అధ్యక్షుడు, ఎస్వీయూ మాజీ ఉపకులవతి రాళ్లపల్లి రామమూర్తి ప్రారంభించారు.

13. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని నెల్లూరు జిల్లాలో బర్డ్ ఫ్లూ విజృంభణ

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని నెల్లూరు జిల్లాలో గత కొన్ని రోజులుగా రెండు గ్రామాల్లో అనేక కోళ్లు మృతి చెందడంతో బర్డ్ ఫ్లూ వ్యాధి సోకినట్లు నిర్ధారించారు. చనిపోయిన కోళ్ల నమూనాలను భోపాల్ లోని ప్రయోగశాలకు పంపారు, పరీక్ష ఫలితాలు ఏవియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ వైటనరీ డివీజన్ ఉనికిని నిర్ధారించాయి. పొదలకూరు, కోపూరు మండలాల్లోని కోళ్ల ఫారాల్లో సాధారణంగా బర్డ్ ఫ్లూగా పిలిచే ఏవియన్ ఇన్ఫ్లూయెంజా ఉన్నట్లు నిర్ధారించారు.
- భోపాల్ లోని నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ హై సెక్యూరిటీ యానిమల్ డిసీజెస్ (నిహ్సీద్) హెచ్5ఎన్1 జాతిని గుర్తించడంతో దీని వ్యాప్తిని అరికట్టడానికి మరియు నిరోధించడానికి వేగవంతమైన మరియు నిర్ణయాత్మక చర్య తీసుకోవడానికి జిల్లా అధికారులు నడుం బిగించారు.

14. అన్నవరం రైల్వే స్టేషన్ కు 'ఈట్ రైట్ స్టేషన్' సర్టిఫికేట్

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉన్న అన్నవరం రైల్వే స్టేషన్, ఫుడ్ సేఫ్టీ అండ్ స్టాండర్డ్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (ఎఫ్ఐఎస్ఐఐ) నుండి ప్రతిష్ఠాత్మకమైన "ఈట్ రైట్ స్టేషన్" ధృవీకరణను పొందింది. ప్రయాణీకులకు సురక్షితమైన, పరిశుభ్రమైన మరియు పోషకమైన ఆహారాన్ని అందించడంలో స్టేషన్ యొక్క నిబద్ధతను ఈ విజయం సూచిస్తుంది. అన్నవరం స్టేషన్ ఈ సర్టిఫికేషన్ సాధించిన విజయవాడ డివిజన్ లో మొదటిది, దక్షిణ మధ్య రైల్వే జోన్ లో రెండవది (మొదటిది హైదరాబాద్ నాంపల్లి స్టేషన్).

15. హెబాప్ ఐలాండ్ కు 5 కిలోమీటర్ల పరిధిలో చేపల వేటను నిషేధించిన ఏపీ

- ఆలివ్ రిడ్డి తాబేళ్లను రక్షించడానికి మరియు వాటి మరణానికి గల కారణాలను పరిశోధించడానికి, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం 15 ఫిబ్రవరి, 2024 నుండి ఒక నెలపాటు చేపల వేటను నిషేధించింది. హెబాప్ ఐలాండ్ చుట్టూ 5 కిమీ పరిధి కీలకమైన గూడు ప్రదేశం. మత్స్యకారుల వలల్లో తాబేళ్ళ చిక్కుకునే ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి, మరియు తాబేళ్ళ గుడ్లు పొదగడానికి ఆటంకాలు లేని జోన్ ను సృష్టించడానికి ఈ చర్య తీసుకోబడినది.
- ఆలివ్ రిడ్డి తాబేలు అతి చిన్న మరియు అత్యంత సమృద్ధిగా ఉండే సముద్ర తాబేలు జాతి. ఇది ఐయుసిఎన్ ద్వారా దుర్బలమైనదిగా వర్గీకరించబడింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తీరంలో ఉన్న కాకినాడ బే ఆలివ్ రిడ్డిస్ కు కీలకమైన గూడు స్థలం, అక్కడ భారీ గూడు ("అరిబాదాస్") వేలాది ఆడతాబేళ్ళు గుడ్లు పెట్టడానికి గుమిగూడుతాయి.

16. రూ. 4,178 కోట్ల విలువైన ప్రాజెక్టులకు శంకుస్థాపన, ప్రారంభోత్సవం

- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పరిశ్రమల మంత్రి మొత్తం రూ. 4,178 కోట్ల విలువైన అనేక పారిశ్రామిక ప్రాజెక్టులను వర్చువల్ గా ప్రారంభించారు. ఈ సందర్భంగా మంత్రి రెండు ప్రధాన కార్యక్రమాలను కూడా ప్రారంభించాడు. అవి
- ఏపీఎంఎస్ఎంఈఎస్ వెబ్ సైట్: ఈ వెబ్ సైట్ రాష్ట్రంలోని సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమల కోసం ఒకే పాయింట్ యాక్సెస్ గా పనిచేయడం,

రిజిస్ట్రేషన్లు, క్రియరెస్లు, సబ్సిడీలు మరియు మరిన్నింటికి సంబంధించిన సమాచారం మరియు సేవలను అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- రైజింగ్ అండ్ యాక్సిలరేటింగ్ ఎంఎస్ఎంఈ ప్రోడక్టివిటీ (రాంప్): నైపుణ్యం అభివృద్ధి, సాంకేతిక నవీకరణలు మరియు మార్కెట్ అనుసంధానాలతో సహా వివిధ జోక్యాల ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఎంఎస్ఎంఈల పోటీతత్వం మరియు ఉత్పాదకతను మెరుగుపరచడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.

17. తూర్పుగోదావరిలో రిలయన్స్ బయోగ్యాస్ ప్లాంట్ కు శంకుస్థాపన

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని తూర్పుగోదావరిలో కొత్త బయోగ్యాస్ ప్లాంట్ కు శంకుస్థాపన చేయబడినది. ఈ ప్రాజెక్ట్ రిలయన్స్ బయో ఎనర్జీ లిమిటెడ్ మరియు తూర్పు గోదావరి జిల్లా యంత్రాంగం మధ్య సహకార కార్యక్రమం. తూర్పుగోదావరి జిల్లా కాపవరం గ్రామం వద్ద 36 ఎకరాల్లో ప్లాంట్ ను ఏర్పాటు చేయనున్నారు
- బయోగ్యాస్ ప్లాంట్ సేంద్రియ వ్యర్థాలను పునరుత్పాదక శక్తిగా మారుస్తుంది, భారతదేశ స్వచ్ఛమైన ఇంధన లక్ష్యాలకు దోహదం చేస్తుంది. ఇది నిర్మాణ సమయంలో మరియు కార్యకలాపాల నిర్వహణ సమయంలో స్థానికులకు ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టిస్తుంది. ఈ ప్రాజెక్టు శిలాజ ఇంధనాలపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించి, మరింత స్థిరమైన భవిష్యత్తుకు దోహదపడుతుందని భావిస్తున్నారు.

18. వాలంటీర్లకు నగదు పురస్కారాల పంపిణీ

- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి ఫిబ్రవరి 15, 2024న గ్రామ/వార్డు సచివాలయ వాలంటీర్లకు వారి విశిష్ట సహకారాలకు నగదు పురస్కారాలు మరియు ప్రశంసలను అందించడానికి "వాలంటీర్స్ కు వందనం" అనే రాష్ట్రవ్యాప్త ఒక వారం రోజుల కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు.

మూడు వర్గాలు వివిధ స్థాయిల సేవలో వాలంటీర్లను గుర్తిస్తాయి:

1. సేవా పత్ర: అత్యుత్తమ ప్రదర్శనకారులు (875 అవార్డు గ్రహీతలు) ఒక్కొక్కరికి రూ. 45,000 అందుకుంటారు (గతంలో రూ. 30,000 నుండి పెరిగింది).
2. సేవా రత్న: ఆదర్శప్రాయమైన ప్రదర్శకులు (4,150 అవార్డు గ్రహీతలు) ఒక్కొక్కరికి రూ. 30,000 అందుకుంటారు (రూ. 20,000 నుండి పెరిగింది).
3. సేవా మిత్ర: అంకితమైన వాలంటీర్లు (250,439 అవార్డు గ్రహీతలు) ఒక్కొక్కరికి రూ. 15,000 అందుకుంటారు (రూ. 10,000 నుండి పెరిగింది).

మొత్తం అవార్డులు: రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 255,464 మంది వాలంటీర్లు గుర్తింపు పొందారు, మొత్తం రూ. 392.05 కోట్ల నగదు పంపిణీ చేయబడినది.

19. రికార్డు స్థాయిలో 19 రకాల విత్తనాలను అభివృద్ధి చేసిన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం

- గుంటూరులోని ఆచార్య ఎన్.జి. రంగా అగ్రికల్చరల్ యూనివర్సిటీ శాస్త్రవేత్తలు 2023లో 19 కొత్త రకాల విత్తనాలను విజయవంతంగా అభివృద్ధి చేశారు. ఈ విజయం విశ్వవిద్యాలయానికి ఒక రికార్డును నెలకొల్పింది మరియు వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను పెంపొందించే దిశగా ఒక ముఖ్యమైన అడుగును సూచిస్తుంది. 19 రకాల్లో, తొమ్మిది రకాలు నిర్దిష్ట ప్రాంతీయ అవసరాలను తీర్చడం కోసం రాష్ట్ర స్థాయిలో సాగు కోసం ఆమోదించబడ్డాయి.
- మిగిలిన పది జాతీయ స్థాయి సాగు కోసం అనుమతించబడ్డాయి, భారతదేశం అంతటా విస్తృత అన్వయాన్ని అందిస్తాయి.

20. ప్రకాశం జిల్లాలో రెండు ప్రాచీన శాసనాలు లభ్యం

- ప్రకాశం జిల్లా యర్రగొండపాలెం ప్రాంతంలో 15 మరియు 16వ శతాబ్దాల నాటి రెండు తెలుగు రాతి శాసనాలు లభించాయి.

ఒకటవ శాసనం:

- ఇది త్రిపురాంతకం గ్రామంలోని ప్రసిద్ధ త్రిపురాంతకేశ్వర స్వామి ఆలయంలో ఉన్న యోధుని శిల్పంపై చెక్కబడింది. ఒక యుద్ధ వీరుడు గుర్రంపై స్వారి చేస్తూ కనిపిస్తాడు, మరో యోధుడు యుద్ధంలో మరణించాడు. ఈ యోధుని శిల్పం శక 1371, శుక్ల, చైత్ర, బహుళ 13 (త్రయోదశి), ఆదివారం అనగా క్రీ.శ 1449, ఏప్రిల్ 20 నాటిదని నిర్ధారించబడింది.
- త్రిపురాంతకం సమీపంలోని పుల్లలచెరువు వద్ద జరిగిన యుద్ధంలో పూగిరెడ్డి కొడుకు తిమ్మ అనే యుద్ధ వీరుడు మరణించినట్లు ఈ తెలుగు శాసనం నమోదు చేసింది.

రెండవ శాసనం:

- యర్రగొండపాలెం మండలం గొల్లలవిడిపి గ్రామ పొలాల్లో స్తంభంపై చెక్కి ఉన్న రెండో శాసనం లభించింది.

21. రూ. 4,000 కోట్లతో మన్యం జిల్లా రుణ ప్రణాళిక

- జాతీయ వ్యవసాయ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంకు (నాబార్డు) పార్శ్వతీపురం-మన్యం జిల్లకు 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి రూ. 4,000 కోట్ల అంచనాతో అనుసంధాన రుణ ప్రణాళికను ప్రారంభించింది. ఈ మొత్తంలో, వ్యవసాయ రుణం రూ. 2,900 కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది.

22. ఫ్యూచర్ ఇంజనీర్ కార్యక్రమం

- ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మరియు అమెజాన్ ఇండియా కలిసి ఫ్యూచర్ ఇంజనీర్ ప్రోగ్రామ్ ని ప్రారంభించేందుకు భాగస్వామ్యమయ్యాయి. ఇది విద్యార్థులకు అవసరమైన కంప్యూటర్ సైన్స్ నైపుణ్యాలతో సన్నద్ధం చేయడం మరియు భవిష్యత్ తరాల సాంకేతిక ప్రతిభను పెంపొందించడం లక్ష్యంగా కలిగి ఉంది. ఈ సహకారం డిజిటల్ విభజనను తగ్గించడానికి మరియు యువతకు ఉపాధి అవకాశాలను పెంపొందించడానికి ఒక ముఖ్యమైన దశను సూచిస్తుంది
- 2024-25 విద్యా సంవత్సరంలో 10,000 మంది విద్యార్థులు మరియు 500 మంది ఉపాధ్యాయులను లక్ష్యంగా చేసుకుని శ్రీకాకుళం, విజయనగరం మరియు విశాఖపట్నం జిల్లాల్లో ఈ కార్యక్రమం ప్రారంభమవుతుంది. 2026-27 నాటికి, ఇది రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 100,000 మంది విద్యార్థులపై ప్రభావం చూపుతుందని అంచనా వేయబడింది.
- 500 మంది ఉపాధ్యాయులు కంప్యూటేషనల్ థింకింగ్ మరియు 21వ శతాబ్దపు నైపుణ్యాలలో కఠినమైన శిక్షణ పొంది, కంప్యూటర్ సైన్స్ పాఠ్యాంశాలను సమర్థవంతంగా విద్యార్థులకు బోధిస్తారు. ఇది అధిక-నాణ్యతతో కూడిన బోధనను నిర్ధారిస్తుంది.
- అమెజాన్ ఉద్యోగులు మరియు పరిశ్రమ నిపుణులతో అనుసంధానించబడే అవకాశాలు మెరుగవుతాయి మరియు విద్యార్థులకు సాంకేతిక పరిశ్రమ మరియు కెరీర్ మార్గాలపై విలువైన సమగ్ర వివరాలను అందిస్తాయి.

23. రేలా పండుకమ్ పండుగ

- రేలా పండుకమ్ పండుగ గోదావరి నది వెంబడి అభివృద్ధి చెందుతున్న గిరిజనుల సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. శబరి నది ఒడ్డున జరిగే

రేలా పండుకమ్ ఉత్సవం, దక్షిణ భారతదేశంలో గోదావరి నది వెంబడి నివసిస్తున్నగిరిజన వర్గాల గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని ప్రదర్శించడానికి ఒక శక్తివంతమైన వేదికగా ఉపయోగపడుతుంది.

- ఈ వార్షిక కార్యక్రమం ఆదివాసీ సంక్షేమ పరిషత్ చేత ప్రతియేటా నిర్వహించబడుతుంది.

24. ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి ఈ-శ్రమ్లో నమోదు చేసుకున్న 80 లక్షల మంది కార్మికులు

- జనవరి 31, 2024 వరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి దాదాపు 80 లక్షల మంది కార్మికులు ఈ-శ్రమ్ పోర్టల్లో నమోదు చేసుకున్నారని కేంద్ర కార్మిక మరియు ఉపాధి శాఖ సహాయ మంత్రి రామేశ్వర్ తేలి చెప్పారు. ఈ పెరుగుదల సామాజిక భద్రతను పెంపొందించడానికి మరియు అసంఘటిత రంగ కార్మికులకు నైపుణ్యాభివృద్ధి అవకాశాలను పెంపొందించడానికి సానుకూల దశను సూచిస్తుంది. ఈ-శ్రమ్ పోర్టల్ను కార్మిక మరియు ఉపాధి మంత్రిత్వ శాఖ ఆగస్టు 2021లో ప్రారంభించింది.
- ఇది ఒక అసంఘటిత కార్మికుడు 30 విస్తృత వృత్తి రంగాలలో 400 వృత్తుల క్రింద స్వీయ-డిక్లరేషన్ ప్రాతిపదికన పోర్టల్లో నమోదు చేసుకోవడానికి వీలుకల్పిస్తుంది. ఈ-శ్రమ్ పోర్టల్ యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం ఆధార్తో సీడ్ చేయబడిన అసంఘటిత కార్మికుల జాతీయ డేటాబేస్ను రూపొందించడం. అటువంటి కార్మికులకు సామాజిక భద్రత మరియు సంక్షేమ పథకాలను అందించడానికి కూడా ఇది ఉపయోగపడుతుంది. 15.12.2023 నాటికి, 29.23 కోట్లకు పైగా అసంఘటిత కార్మికులు ఈ పోర్టల్లో నమోదు చేసుకున్నారు.

25. ప్రపంచ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించడానికి థండర్బర్డ్తో జతకట్టిన స్మిల్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్

- ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ స్మిల్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా నజాఫీ 100 మిలియన్ లెర్నర్స్ గ్లోబల్ ఇనిషియేటివ్ను ప్రారంభించడానికి థండర్బర్డ్ సూల్ ఆఫ్ గ్లోబల్ మేనేజ్ మెంట్ (థండర్బర్డ్), అరిజోనా స్టేట్ యూనివర్సిటీతో భాగస్వామ్యాన్ని ఏర్పాటు చేసింది.

26. 35% కోటా ద్వారా ప్రయోజనం పొందిన 7,500 మంది విద్యార్థులు

- ఆంధ్రప్రదేశ్ తన ప్రైవేట్ విశ్వవిద్యాలయాల చట్టాన్ని 2021లో సవరించింది, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కోటా కింద ప్రైవేట్ విశ్వవిద్యాలయాలలో 35% సీట్లను రిజర్వ్ చేసింది. ఈ కార్యక్రమం గత మూడు సంవత్సరాలలో దాదాపు 7,500 మంది విద్యార్థులకు ప్రయోజనం చేకూర్చింది, వారికి ఎస్ఆర్ఎం మరియు విఐఐ వంటి ప్రైవేట్ విశ్వవిద్యాలయాలలో ప్రవేశం లభించింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ సీట్లకు ఫీజులను నిర్ణయిస్తుంది
- ప్రైవేట్ విశ్వవిద్యాలయాలలో 35% ప్రభుత్వ కోటాను ప్రవేశపెట్టిన మొదటి రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్.

27. నంద్యాల పచ్చర్ల వద్ద ఎకో-టూరిజం సైట్

- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని నంద్యాల జిల్లా ఎట్టకేలకు పచ్చర్ల వద్ద తన మొదటి సైట్ ప్రారంభోత్సవంతో పర్యావరణ పర్యాటక రంగంలో చేరింది. నాగార్జునసాగర్ శ్రీశైలం టైగర్ రిజర్వ్ పరిధిలోని నల్లమల అడవుల మధ్య ఉన్న ఈ ప్రాజెక్ట్ ప్రకృతి ఔత్సాహికులకు ఒక ప్రత్యేకమైన అనుభూతిని అందిస్తుంది.

28. అంగన్ వాడీ సిబ్బందికి అధిక వేతనాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రెండో స్థానం

- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలకు నెలకు రూ. 7,000 వేతనం మరియు సహాయకులకు రూ. 4,750 అదనపు గౌరవ వేతనం చెల్లిస్తోంది. అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలకు అత్యధిక వేతనాలు చెల్లిస్తున్న రాష్ట్రాల్లో తెలంగాణ తర్వాత ఏపీ రెండో స్థానంలో నిలిచింది. ఈ సమాచారాన్ని కేంద్ర మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి శాఖ మంత్రి స్మృతి ఇరానీ ధృవీకరించారు.

29. 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి రూ 2.86 లక్షల కోట్ల బడ్జెట్ ను సమర్పించిన ఆర్థిక మంత్రి

- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఆర్థిక మంత్రి బుగ్గన రాజేంద్రనాథ్ రెడ్డి 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి రూ. 2,86,389.27 కోట్ల మధ్యంతర బడ్జెట్ ను ప్రతిపాదించారు.
- రెవెన్యూ వ్యయం రూ.2,30,110.41 కోట్లు మరియు మూలధన వ్యయం రూ.30,530.18 కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది.
- అంచనా వేయబడిన రెవెన్యూ లోటు సుమారు రూ.24,758.22 కోట్లు మరియు ద్రవ్య లోటు దాదాపు రూ.55,817.50 కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది.
- ద్రవ్య లోటు స్థూల రాష్ట్ర దేశీయ ఉత్పత్తిలో దాదాపు 3.51% ఉంటుంది, అయితే రెవెన్యూ లోటు స్థూల రాష్ట్ర దేశీయ ఉత్పత్తిలో 1.56% ఉంటుంది.
- 2024-25 కోసం రూ. 8,8215 కోట్ల బడ్జెట్ ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ ను ప్రభుత్వం సమర్పించింది. అసెంబ్లీ ఎన్నికల తర్వాత కొత్త ప్రభుత్వం పూర్తిస్థాయి బడ్జెట్ ను సమర్పించే వరకు ఈ మొత్తం వినియోగించబడుతుంది.

30. ఏపీలో ప్రాధాన్యతా రంగాలకు రూ.3.55 లక్షల కోట్ల రుణ సామర్థ్యం

- నేషనల్ బ్యాంక్ ఫర్ అగ్రికల్చర్ అండ్ రూరల్ డెవలప్ మెంట్ (నాబార్డు) 2024-25లో ఏపీలో ప్రాధాన్యతా రంగాలకు సంబంధించి రుణ సామర్థ్యం గణనీయంగా 24% పెరిగి రూ.3.55 లక్షల కోట్లకు చేరుతుందని అంచనా వేసింది. ఇది వ్యవసాయం, సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమలు మరియు ఇతర కీలకమైన రంగాలలో వృద్ధికి మంచి అవకాశాలను సూచిస్తుంది.
- రూ.2.04 లక్షల కోట్ల సామర్థ్యం (మొత్తంలో 58%)తో వ్యవసాయం అగ్రగామిగా ఉంది, ఇది రూ.1.36 లక్షల కోట్ల పంట రుణ సామర్థ్యం మరియు రూ.68,341 కోట్ల అనుబంధ కాలావధి రుణ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది.

- వ్యవసాయం, సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమలు రూ. 88,481.62 కోట్ల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి, ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆర్థిక వ్యవస్థలో వారి కీలక పాత్రను ఎత్తిచూపుతుంది.
- ఇతర ప్రాధాన్యతా రంగాలు రూ.62,355 కోట్ల సామర్థ్యంతో విభిన్న రకాల కార్యకలాపాలను కలిగి ఉంటాయి.

31. ప్రధానమంత్రి గతి శక్తి ప్రాజెక్టులకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కు నిధులు

- ప్రధానమంత్రి గతి శక్తి జాతీయ మాస్టర్ ప్లాన్ కింద రెండు ప్రాజెక్టులను అమలు చేసేందుకు కేంద్రం ఆమోదించి, రూ. 200 కోట్లకు పైగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కు విడుదల చేసినందుని గణాంకాలు మరియు కార్యక్రమాల అమలు మంత్రిత్వ శాఖ మంత్రి రావు ఇంద్రజిత్ సింగ్ రాజ్యసభలో ప్రకటించారు. పీఎం గతి శక్తి నేషనల్ మాస్టర్ ప్లాన్ కింద ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఎనిమిది ప్రాజెక్టులను సమర్పించింది. '2022-2023 మూలధన పెట్టుబడి కోసం రాష్ట్రాలకు ప్రత్యేక సహాయం కోసం పథకం' పార్ట్ 2 (పీఎం గతి శక్తి సంబంధిత వ్యయం) కింద ఆర్థిక సహాయం కోసం పరిశ్రమ మరియు అంతర్గత వాణిజ్య ప్రోత్సాహం కోసం డిపార్ట్ మెంట్ స్ట్రీనింగ్ కమిటీ వాటిలో రెండింటిని పరిగణించి, సిఫార్సు చేసినందుని మంత్రి పేర్కొన్నారు. వైఎస్ఆర్ జిల్లాలో జగనన్న మెగా ఇండస్ట్రియల్ హబ్ కి బయటి నుండి రోజుకి 1.46 మిలియన్ లీటర్ల నీటి సరఫరా కోసం రూ. 171 కోట్లు ఆమోదించబడ్డాయి, ఇప్పటికే 20% పనులు పూర్తయ్యాయి.
- కొప్పర్లి వద్ద జగనన్న మెగా ఇండస్ట్రియల్ హబ్ కి రైల్వే సైటింగ్ కొరకు నిధులు కేటాయింబబడినవి. ఈ ప్రాజెక్ట్ 45% పూర్తయింది.
- ఈ రెండు ప్రాజెక్టులు జూన్ 30, 2024 నాటికి పూర్తవుతాయని అంచనా వేయబడింది, ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్ మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధికి దోహదం చేస్తుంది.

32. ఏపీ.ఎస్.సి.ఈ.ఆర్.టి కార్యాలయంలో ఐబి విభాగం స్థాపన

- ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రిసెర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్ రాష్ట్రంలో నడుస్తున్న పాఠశాలల్లో ఐబి పాఠ్యాంశాలను ప్రవేశపెట్టడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మరియు స్విట్జర్లాండ్ ఆధారిత ఐబి మధ్య సహకార మెమోరాండంపై సంతకం చేసిన తర్వాత అంతర్జాతీయ బకలారియేట్ (ఐబి) విభాగాన్ని స్థాపించింది..

33. ఏపీలో మొదటి ఏఐఎం మరియు క్లౌడ్ సమ్మిట్

- విశాఖపట్నం (వైజాగ్) ఫిబ్రవరి 10, 2024న డీవీఐకీ నైపుణ్య ఫౌండేషన్ నిర్వహించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క మొట్టమొదటి ఏఐఎం మరియు క్లౌడ్ శిఖరాగ్ర సమావేశానికి అతిథ్యం ఇచ్చింది.
- క్లౌడ్ కంప్యూటింగ్ లో అత్యాధునిక పురోగతి గురించి అవగాహన పెంచుకోవడం, ఆరోగ్య సంరక్షణ, వ్యవసాయం, తయారీ మరియు మరిన్నింటితో సహా వివిధ రంగాలలో వారి ప్రభావాన్ని ప్రదర్శించడం, విద్యాసంస్థలు, పరిశ్రమలు మరియు స్టార్టప్ల మధ్య సహకారం మరియు జ్ఞాన భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం, ఆంధ్రప్రదేశ్ ను అభివృద్ధిని వేగవంతం

చేయడానికి ఈ పరివర్తనాత్మక సాంకేతికతల యొక్క అవిపురణ మరియు స్వీకరణను నడిపించడం వంటివి దీని లక్ష్యాలు.

34. ఏప్రిల్ 26 ప్రాధాన్యత కలిగిన చిత్తడి నేలలను గుర్తించిన వరల్డ్ వైల్డ్ లైఫ్ ఫండ్

- ప్రపంచ వన్యప్రాణి నిధి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో 26 చిత్తడి నేలలకు తక్షణ పరిరక్షణ చర్యలు అవసరమని గుర్తించింది. ఈ జాబితా అవసరమైన చర్యల కోసం రాష్ట్ర చిత్తడి నేల అథారిటీకి సమర్పించబడింది. ఈ చిత్తడి నేలలు జీవవైవిధ్యాన్ని నిర్వహించడానికి, వివిధ జాతులకు ఆవాసాలను అందించడానికి మరియు స్థానిక సంఘాలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి కీలకమైనవి. జాబితాలోని కొన్ని కీలకమైన చిత్తడి నేలలు కోరింగ అభయారణ్యం, కొండకర్ల అవ, తేలినిలాపురం, తేలికుంచి, ఉప్పలపాడు మరియు పుణ్యక్షేత్రం.
- ప్రపంచ చిత్తడి నేలల దినోత్సవాన్ని ఏటా ఫిబ్రవరి 2న జరుపుకుంటారు. ప్రజలు మరియు గ్రహం రెండింటికీ చిత్తడి నేలల యొక్క ముఖ్యమైన పాత్ర గురించి ప్రపంచ అవగాహనను పెంచడం దీని లక్ష్యం. ఇది 1971లో చిత్తడి నేలలపై రామ్ సర్ కన్వెన్షన్, చిత్తడి నేలల పరిరక్షణ మరియు తెలివైన ఉపయోగం కోసం అంతర్జాతీయ ఒప్పందంపై సంతకం చేసిన జ్ఞాపకార్థం.

2024 థీమ్ : “వెల్ లాండ్స్ అండ్ హ్యాపీ వేల్ బీయింగ్”

- ఇది చిత్తడి నేలలు మరియు భౌతిక, మానసిక మరియు పర్యావరణ ఆరోగ్యంతో సహా మానవ శ్రేయస్సు యొక్క వివిధ అంశాల మధ్య పరస్పర అనుసంధానంపై దృష్టి పెడుతుంది
- తమిళనాడు రాష్ట్రం (16) భారతదేశంలో అత్యధిక రామ్ సర్ సైట్లను కలిగి ఉంది, 10 సైట్లతో ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం తర్వాతి స్థానంలో ఉంది.
- **గమనిక:** తమిళనాడులో ఇటీవల కరెన్టెడ్ పక్షుల అభయారణ్యం మరియు లాంగ్ వుడ్ షోలా రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ అనే మరో రెండు రామ్ సర్ ప్రదేశాలు కేంద్ర పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖచే ఆమోదించబడ్డాయి. దీంతో తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని మొత్తం రామ్ సర్ సైట్ల సంఖ్య దేశంలోనే అత్యధికంగా 16కు చేరింది.
- భారతదేశంలో ప్రస్తుతం 80 ప్రదేశాలు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన చిత్తడి నేలలుగా (రామ్ సర్ సైట్లు) గుర్తించబడ్డాయి.

35. విశాఖపట్నంలో నేషనల్ స్కిల్ కాన్క్లెవ్ ను నిర్వహించనున్న ఏపీ ప్రభుత్వం

- ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, ఆర్థిక, నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు శిక్షణా మంత్రి బుగ్గన రాజేంద్రనాథ్ నేతృత్వంలో ఫిబ్రవరి 9, 2024న విశాఖపట్నంలో నేషనల్ స్కిల్ కాన్క్లెవ్ ను నిర్వహిస్తోంది. ఈ ఈవెంట్ జాతీయ స్థాయిలో రాష్ట్ర నైపుణ్యాభివృద్ధి పర్యావరణ వ్యవస్థను ప్రోత్సహించడం, నైపుణ్యం అంతరాన్ని తగ్గించడంలో మరియు పరిశ్రమలకు నైపుణ్యం కలిగిన కార్మికులను అందించడంలో దాని విజయవంతమైన కార్యక్రమాలను ప్రదర్శిస్తుంది. ఇది కీలకమైన వాటాదారులు - ప్రభుత్వం, విద్యావేత్తలు మరియు పరిశ్రమల ప్రముఖుల మధ్య అంతర్జాతీయ కూడిన చర్యలు మరియు సహకార భాగస్వామ్యాలకు వేదికగా ఉపయోగపడుతుంది.
- పరిశ్రమ 4.0 యొక్క అభివృద్ధి చెందుతున్న నైపుణ్య డిమాండ్లను పరిష్కరించేందుకు మరియు సంబంధిత నైపుణ్య అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను

అభివృద్ధి చేయడానికి సమిష్టి ప్రయత్నాలను ప్రోత్సహించాలని కాన్క్లెవ్ భావిస్తోంది.

36. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మాతా శిశు మరణాల తగ్గుదల

- వైద్య మరియు ఆరోగ్య శాఖల అధికారుల ప్రకారం, 2014-15 సంవత్సరంలో మాతా శిశు మరణాల సంఖ్య 691 తో పోలిస్తే 2022-23 సంవత్సరంలో మాతాశిశు మరణాల సంఖ్య 409కి తగ్గింది. 2023 సంవత్సరంలో 279 మాతాశిశు మరణాలు నమోదయ్యాయి, అల్లూరి సీతారామరాజు జిల్లాలో 21 మరణాలు నమోదయ్యాయి, అనంతపురంలో 19 మరణాలు నమోదయ్యాయి.

37. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రకృతి వ్యవసాయ కార్యక్రమాలను పరిశీలించిన అంతర్జాతీయ బృందం

- ప్రపంచ బ్యాంక్ సీనియర్ సలహాదారు నళిన్ కిషోర్ నేతృత్వంలోని అంతర్జాతీయ ప్రతినిధి బృందం రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అమలు చేయబడుతున్న ప్రకృతి వ్యవసాయ కార్యక్రమాలను అన్వేషించడానికి అనంతపురం సందర్శించింది. కూడేరు మండలం చోళ సముద్రం గ్రామంలో ప్రకృతి వ్యవసాయ క్షేత్రాల అన్వేషణతో ప్రతినిధి బృందం పర్యటన ప్రారంభమైంది. అనంతపురం జిల్లాలో వారి రెండు రోజుల పర్యటన నేల సారం, గ్రామీణ వలసలు మరియు వాతావరణ మార్పుల నిర్వహణపై ఈ కార్యక్రమాల ప్రభావాన్ని అంచనా వేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

12

తెలంగాణ అంశాలు

1. మోసపూరిత బయోమెట్రిక్ హాజరును అరికట్టడానికి కృత్రిమ మేధని స్వీకరించనున్న జహెచ్ఎంసి

- గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ తన ఆధార్-లింక్డ్ బయోమెట్రిక్ హాజరు వ్యవస్థ (అబాస్)లో మోసపూరిత కార్యకలాపాలను పరిష్కరించడానికి కృత్రిమ మేధస్సు - ఆధారిత పరిష్కారాన్ని స్వీకరించనుంది. శానిటరీ ఫీల్డ్ అసిస్టెంట్లు, సూపర్వైజర్లు ఉపయోగిస్తున్న ఈ హాజరు వ్యవస్థ, దుర్వినియోగం కావడంతో కార్పొరేషన్ ఆర్థికంగా నష్టపోయింది.

2. తెలంగాణలో రూ. 500కే ఎల్పిజి పథకం

- తన ఆరు ఎన్నికల హామీలలో భాగంగా, తెలంగాణ ప్రభుత్వం మహాలక్ష్మి పథకాన్ని ప్రకటించింది, సబ్సిడీతో కూడిన లిక్విడ్ పెట్రోలియం గ్యాస్ సిలిండర్లను ఒక్కొక్కటి 500 చొప్పున మహిళలకు అందిస్తోంది.
- రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 40 లక్షల మంది మహిళలకు ప్రయోజనం చేకూర్చడం దీని లక్ష్యం.
- తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని ఫిబ్రవరి 27, 2024 నుండి అధికారికంగా అమలులోకి తెచ్చింది.

3. కొత్తగూడెం 135.36 లక్షల టన్నుల బొగ్గు రవాణా రికార్డు సృష్టించింది

- సింగరేణి కాలరీస్ కంపెనీ లిమిటెడ్ యొక్క కొత్తగూడెం ఏరియా రికార్డు స్థాయిలో 135.36 లక్షల టన్నుల బొగ్గును రవాణా చేయడం ద్వారా 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరంలో గత రికార్డు అయిన 135.06 లక్షల టన్నులను అధిగమించడం ద్వారా విశేషమైన ఘనతను సాధించింది.
- కొత్తగూడెం బృందం యొక్క సమర్థత మరియు అంకితభావాన్ని హైలైట్ చేస్తూ పెడ్యూల్ కంటే 42 రోజుల ముందుగానే ఈ ఘనత సాధించబడింది.
- బొగ్గు రవాణాలో రోడ్డు మార్గంలో 26.71 లక్షల టన్నులు మరియు రైలు మార్గంలో 108.64 లక్షల టన్నులు, ఈ ప్రాంతం యొక్క బలమైన లాజిస్టిక్స్ నెట్వర్క్ను ప్రదర్శిస్తాయి.
- జెవిఆర్ మరియు రుద్రంపూర్ కోల్ హ్యాండ్లింగ్ ప్లాంట్స్ నుండి మొత్తం 2,761 రేకుల బొగ్గు రవాణా చేయబడింది, ఇది కొత్తగూడెం ప్రాంతంలో మరో కొత్త రికార్డును నెలకొల్పింది.

4. హైదరాబాద్లో 50వ పాడి పరిశ్రమ సదస్సు

- హైదరాబాద్, 2024 మార్చి 4 నుండి 6 వరకు ల్యాండ్ మార్కెట్ 50వ డైరీ ఇండస్ట్రీ కాన్ఫరెన్స్ కి ఆతిథ్యం ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉంది.

- ఇండియన్ డెయిరీ అసోసియేషన్ 75వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా జరిగే ఈ ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమం, పాలు మరియు పాల ఉత్పత్తుల భవిష్యత్తు గురించి చర్చించేందుకు పరిశ్రమల ప్రముఖులు, విధాన నిర్ణేతలు మరియు పారిశ్రామికవేత్తలను ఒకచోట చేర్చి గొప్ప కార్యక్రమమని హామీ ఇచ్చింది.
- **థీమ్:** ఇన్నోవేషన్ & ఎంటర్ప్రెన్యూరిషిప్: కాన్ఫరెన్స్ ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడం మరియు యువ డెయిరీ వ్యవస్థాపకులకు మద్దతు ఇవ్వడంపై దృష్టి పెడుతుంది

5. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఫిబ్రవరి 27 నుంచి 'గృహ జ్యోతి'ని అమలు చేయనుంది.

- నివాసితులకు ఉపశమనం కలిగించే లక్ష్యంతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం రెండు కీలక పథకాలను రూపొందించడానికి సిద్ధంగా ఉంది:
- గృహ జ్యోతి:**
- ఈ పథకం తెలుపు రేషన్ కార్డులు కలిగి ఉన్న గృహ వినియోగదారులకు నెలకు 200 యూనిట్ల వరకు ఉచిత విద్యుత్ను అందిస్తుంది.
  - ప్రభుత్వం పారదర్శకమైన అమలును అందించడం మరియు అర్హులైన లబ్ధిదారులందరికీ ప్రయోజనం అందేలా చూడాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. మార్చి మొదటి వారం నుంచి 'జీరో' కంటే బిల్లులు జారీ కానున్నాయి.

6. మారుత్ యొక్క డైరెక్ట్ సీడింగ్ డ్రోన్ కోసం యుటిలిటీ పేటెంట్

- మారుత్ డ్రోన్స్, ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ తెలంగాణ స్టేట్ అగ్రికల్చర్ యూనివర్సిటీ (PJTSAU) సహకారంతో తమ వినియోగ డైరెక్ట్ సీడింగ్ డ్రోన్ కోసం ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటి యుటిలిటీ పేటెంట్ను పొందింది.
- ఈ 20-సంవత్సరాల పేటెంట్ డ్రోన్ యొక్క ప్రత్యేకమైన బహుళ-నాజిల్ ఏరియల్ సీడ్ డిస్పెన్సింగ్ పరికరాన్ని గుర్తిస్తుంది.

7. డిజియాత్రను వినియోగించుకున్న 14 లక్షల మంది ప్రయాణికులు

- హైదరాబాద్లోని రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయంలో కాంటాక్ట్లెస్ మరియు పేపర్లెస్ ప్రయాణ అనుభవం కోసం డిజియాత్ర ఫేషియల్ రిక్విజిషన్ టెక్నాలజీని ఎంచుకునే ప్రయాణికుల సంఖ్య పెరిగింది.
- 14.92 లక్షల మంది ప్రయాణికులు రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయంలో డిజియాత్రను ఉపయోగించుకున్నారు. ఇది డిసెంబర్ 2023లో 10.61 లక్షల నుండి గణనీయమైన పెరుగుదలను సూచిస్తుంది.

8. అపోలో మైక్రో సిస్టమ్స్ కు రూ. 110 కోట్ల రుణాన్ని ఆమోదించిన ఎస్.బి.ఐ

- స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా అపోలో మైక్రో సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్ కు తెలంగాణలో వారి కొత్త ప్రాజెక్ట్ కి మద్దతుగా రూ.110 కోట్ల రుణాన్ని ఆమోదించింది. ప్రాజెక్ట్ మొత్తం రూ.210 కోట్ల పెట్టుబడితో హైదరాబాద్ లో ఇంజీనియర్స్ డిఫెన్స్ సిస్టమ్స్ కోసం ఇంటిగ్రేటెడ్ ఫ్యాంట్ ను ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ రుణం రక్షణ ఉత్పత్తుల తయారీ సౌకర్యాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి దోహదం చేస్తుంది.

9. ఎఎస్ఐపి టెక్నాలజీస్ మరియు ఐఐటి-హైదరాబాద్ మధ్య అవగాహన ఒప్పందం

- హైదరాబాద్ కు చెందిన సెమీకండక్టర్ స్టార్టప్ ఎఎస్ఐపి టెక్నాలజీస్ మరియు ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ హైదరాబాద్ అవగాహన ఒప్పందం ద్వారా చేతులు కలిపాయి. ఈ భాగస్వామ్యం ఇంటిగ్రేటెడ్ సర్క్యూట్ ప్యాకేజీగ్ మరియు టెస్టింగ్ రంగంలో భారతదేశ సామర్థ్యాలను పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

10. స్టార్టప్ ఎకోసిస్టమ్ కోసం రూ. 1,336 కోట్ల రుణాన్ని ఇవ్వనున్న జికా

- జపాన్ ఇంటర్నేషనల్ కోఆపరేషన్ ఏజెన్సీ (జికా) తెలంగాణలో స్టార్ట్-అప్ ఎకోసిస్టమ్ మరియు ఇన్నోవేషన్ ను ప్రోత్సహించడం కోసం మొత్తం యెన్ 23,697 మిలియన్ (సుమారు రూ.01,336 కోట్లు) జపాన్ అధికారిక అభివృద్ధి సహాయం రుణాన్ని అందజేస్తుంది. ఈ రుణం ద్వారా ఆవిష్కరణ మరియు స్టార్ట్-అప్ పర్యావరణ వ్యవస్థను ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి మద్దతునిచ్చే జికా యొక్క మొదటి ప్రాజెక్ట్ ఇది.
- సామర్ల నిర్మాణం, మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి, ఆర్థిక మద్దతు మరియు మార్కెట్ సృష్టి ఉప-ప్రాజెక్టులు పెంపొందించడం ద్వారా మహిళలు మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని వారితో సహా సంభాష్య వ్యవస్థాపకులను కనుగొనడం మరియు ప్రోత్సహించడం దీని లక్ష్యం.

11. స్కైరూట్ కల్చన స్కాలర్ షిప్

- హైదరాబాద్ లోని ప్రముఖ అంతరిక్ష సాంకేతిక సంస్థ స్కైరూట్ ఏరోస్పేస్ కల్చన ఫెలోషిప్ ను ప్రారంభించినట్లు ప్రకటించింది. ఇది వ్యోమగామి కల్చనా చాన్సా వారసత్వం నుండి ప్రేరణ పొందిన మొట్టమొదటి ఫెలోషిప్ ప్రోగ్రామ్ మరియు ప్రత్యేకంగా అంతరిక్ష రంగంలోని మహిళా ఇంజనీర్లకు అందించబడుతుంది.

12. ఆఫ్రికన్-మెడిటరేనియన్ వాడర్ పక్షి

- మొట్టమొదటిసారిగా ఆఫ్రికన్-మెడిటరేనియన్ వాడర్ పక్షి, స్పర్-వింగ్డ్ లాప్ వింగ్ (వాన్ లెస్ స్పిన్ నోస్) తెలంగాణలోని వరంగల్ లో భట్టుపల్లె వద్ద కనిపించింది. హైదరాబాద్ బర్డ్ రేస్ సందర్భంగా అమ్మవారిపేట సరస్సు వద్ద ఇది జరిగింది, దేశవ్యాప్తంగా పక్షి వీక్షకులను ఉర్రూతలూగించింది. స్పర్-వింగ్డ్ లాప్ వింగ్డ్ మధ్య తరహా పక్షి, సాధారణంగా మధ్య ఆఫ్రికాలోని సబ్-సహారా టెల్స్ మరియు మధ్యప్రాచ్యం మరియు మధ్యధరా ప్రాంతంలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో నివసిస్తుంది. ఇది పొట్టి వృక్షాలు, చిత్తడి నేలలు ఉన్న బహిరంగ ప్రదేశాలలో కీటకాలు, పురుగులు మరియు చిన్న చేపలను ఆహారంగా తీసుకుంటుంది.

13. తెలంగాణలో సోలార్ ప్యానెళ్ల కంపెనీ 6,000 కోట్ల పెట్టుబడి

- ప్రముఖ సోలార్ ఎనర్జీ కంపెనీ అయిన రెన్యూ సిస్, తెలంగాణలో తన సోలార్ తయారీ కార్యకలాపాలను విస్తరించేందుకు 6,000 కోట్ల పెట్టుబడి పెట్టనుంది. ఇది దేశం యొక్క స్వచ్ఛమైన శక్తి పరివర్తనను బలపరుస్తుంది. ఈ దశలవారీ పెట్టుబడిలో బహుళ ఫోటోవోల్టాయిక్ మాడ్యూల్స్ మరియు సెల్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేయడం, రాబోయే ఐదేళ్లలో దాదాపు 11,000 ప్రత్యక్ష ఉద్యోగాలను సృష్టించడం ఉంటాయి.

14. తెలంగాణలో కనుగొనబడిన మెసోలిథిక్ యుగం చిత్ర కళ

- తెలంగాణలో ఇటీవలి ఆవిష్కరణలు ఈ ప్రాంతంలోని మెసోలిథిక్ కమ్యూనిటీల (సుమారు 12,000-10,000 సంవత్సరాల క్రితం) కళాత్మక వృత్తికరణలపై కొత్త వెలుగులు నింపాయి. ఈ కళాకృతులు, ప్రాథమికంగా రాతి పై చిత్రలేఖనాలు వారి జీవితాలు, నమ్మకాలు మరియు సహజ ప్రపంచంతో అనుసంధానంపై విలువైన వివరాలను అందిస్తాయి.

సీతమ్మ లొద్ది:

- పెద్దపల్లి జిల్లాలో ఉన్న ఈ కొండ వేట దృశ్యాలు, జంతువులు, మానవ బొమ్మలు మరియు రేఖాగణిత సమానాలను వర్ణించే 1,000 అడుగుల కంటే ఎక్కువ శక్తివంతమైన రాతి చిత్రాలను కలిగి ఉంది.

హైదరాబాద్ శివార్లు:

- నగరానికి సమీపంలో ఉన్న రాక్ పెయింటింగ్లు మెసోలిథిక్ నుండి ప్రారంభ చారిత్రాత్మక కాలాల వరకు కళాత్మక శైలుల పరిణామాన్ని వెల్లడిస్తున్నాయి, ఎద్దులు, మానవులు మరియు క్షిప్రమైన డిజైన్లను ప్రదర్శిస్తాయి.

15. పాలమూరు విశ్వవిద్యాలయానికి 100 కోట్ల గ్రాంట్

- తెలంగాణలోని పాలమూరు విశ్వవిద్యాలయం, ప్రధానమంత్రి ఉచ్చతర్ శిక్షా అభియాన్ (పిఎం ఉషా) పథకంలోని మల్టీడిసిప్లినరీ రీసెర్చ్ యూనివర్సిటీ (మేరు) కాంపౌనెంట్ కింద గణనీయమైన రూ. 100 కోట్ల గ్రాంట్ ను పొందింది. ఈ మంజూరు విశ్వవిద్యాలయానికి ఒక ప్రధాన మైలురాయిని సూచిస్తుంది, ఇది 2008లో స్థాపించబడింది మరియు అప్పటి నుండి స్థిరమైన అభివృద్ధిని సాధించింది. ఈ నిధులు పరిశోధనా అవస్థాపనను పెంపొందించడం, అధ్యాపకుల నైపుణ్యాన్ని పెంపొందించడం మరియు ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థులను ఆకర్షించడం, పాలమూరు విశ్వవిద్యాలయాన్ని బహుళ విభాగాల పరిశోధన మరియు విద్యలో ప్రముఖ కేంద్రంగా మార్చడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

16. ఎన్ఐఎంఎస్ఎంఈ-హైదరాబాద్ తో జతకట్టిన ఎన్ఐటి-వరంగల్

- భారతదేశంలో ఆరోగ్య సంరక్షణ సవాళ్లను పరిష్కరించేందుకు ఉద్దేశించిన అవగాహన ఒప్పందంపై నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ-వరంగల్ మరియు నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ మైక్రో, స్కాల్ అండ్ మీడియం ఎంటర్ప్రైజెస్-హైదరాబాద్ లు సంతకం చేశాయి. ఇది ఆరోగ్యవంతమైన దేశం కోసం నూతన ఆవిష్కరణలు మరియు స్థిరమైన పరిష్కారాలను రూపొందించడానికి రెండు సంస్థల నైపుణ్యాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది.

17. ఈఎంఆర్ఐ జిహెచ్ఎస్ యొక్క జీవధూత ప్రథమ చికిత్స చొరవ

- ఈఎంఆర్ఐ జిహెచ్ఎస్ జీవధూత ఇనిషియేటివ్ అనేది తెలంగాణలోని విద్యార్థులకు అవసరమైన ప్రథమ చికిత్స నైపుణ్యాలతో సాధికారత కల్పించడానికి ఉద్దేశించిన ప్రశంసనీయమైన కార్యక్రమం. 100 ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో అమలు చేయబడిన ఈ కార్యక్రమం, అత్యవసర పరిస్థితులను సమర్థవంతంగా నిర్వహించేందుకు యువ మనస్సులను జ్ఞానం మరియు విశ్వాసంతో సన్నద్ధం చేస్తుంది.

18. నాలుగు ఎయిర్లైన్స్ లో రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం సమయపాలన పనితీరులో అగ్రస్థానం

- హైదరాబాద్ లోని రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం సైన్స్ జెట్, ఎయిర్ విస్తారా, ఎఐఎక్స్ కనెక్ట్ మరియు అకాసా ఎయిర్ అనే నాలుగు విమానయాన సంస్థలకు జనవరి 2024లో అత్యుత్తమ ఆన్-టైమ్ పనితీరు రేటింగ్ లను సాధించింది. ఇది విమానాశ్రయం యొక్క కార్యాచరణ సామర్థ్యాన్ని మరియు ప్రయాణీకులకు సౌఖ్య ప్రయాణ అనుభూతిని అందించే నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తుంది. అలయన్స్ ఎయిర్ మరియు ఇండిగోలకు హైదరాబాద్ విమానాశ్రయం రెండవ స్థానాన్ని పొందగా, ఎయిరిండియాకు మూడవ స్థానం లభించింది.

19. అనంత్ టెక్నాలజీస్ లిమిటెడ్

- భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఇటీవల నిర్వహించిన జియోసింగ్రోసెస్ శాటిలైట్ లాంచ్ వెహికల్ (జి.ఎస్.ఎల్.వి-ఎఫ్ 14) మరియు ఇన్సాట్-3డిఎస్ ఉపగ్రహాలను విజయవంతం చేయడంలో హైదరాబాద్ కు చెందిన అనంత్ టెక్నాలజీస్ లిమిటెడ్ కీలక పాత్ర పోషించింది.

అనంత్ టెక్నాలజీస్ లిమిటెడ్ యొక్క సహకారాలు:

- జి.ఎస్.ఎల్.వి-ఎఫ్ 14 లాంచ్ వెహికల్ కోసం కీలకమైన భాగాలు అందించబడ్డాయి. అవి దాని విజయవంతమైన లిఫ్ట్ ఆఫ్ మరియు ఫంక్షన్ కు దోహదపడినవి.
- ఇన్సాట్-3డిఎస్: అధునాతన వాతావరణ ఉపగ్రహం కోసం అవసరమైన భాగాలను అందించింది, దాని డేటా సేకరణ, ఇమేజింగ్ మరియు కమ్యూనికేషన్ సామర్థ్యాలకు మద్దతు ఇస్తుంది.

20. కుల సర్వే కోరుతూ తెలంగాణ అసెంబ్లీ తీర్మానం

- వెనుకబడిన తరగతులపై ప్రత్యేక దృష్టి సారించి ప్రజల సామాజిక, ఆర్థిక, విద్యా, ఉద్యోగ, రాజకీయ, కుల స్థితిగతులను అంచనా వేయడానికి ఇంటింటికి సమగ్ర సర్వే చేపట్టాలని తెలంగాణ రాష్ట్ర శాసనసభ తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది. ఈ తీర్మానాన్ని వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం మరియు రవాణా శాఖ మంత్రి పొన్నం ప్రభాకర్ ప్రవేశపెట్టారు.
- వివిధ సామాజిక, ఆర్థిక ప్రణాళికలు రూపొందించి అమలు చేసేందుకు వీలుగా ఇంటింటికి సమగ్ర సర్వే (సామాజిక, ఆర్థిక, విద్యా, ఉపాధి మరియు రాజకీయ అవకాశాల కొరకు మొత్తం తెలంగాణ వ్యాప్తంగా సమగ్ర కులాల సర్వే (కుల గణన) చేపట్టాలని సభ తీర్మానించింది ఆయన పేర్కొన్నారు.
- ఇది ప్రకరణ 15లోని క్లాజ్ (4) మరియు (5) ప్రకారం, ప్రకరణ 16లోని క్లాజ్ (4), ప్రకరణ 38 మరియు 39, క్లాజ్ (6), ప్రకరణ 243డి మరియు భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 243టి యొక్క క్లాజ్ (6) ప్రకారం సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతుల పౌరులు

మరియు ఎస్సీ మరియు ఎస్టీల అభ్యున్నతి కోసం చేపట్టబడుతుంది.

21. మారుత్ యొక్క ఎజి 365 డ్రోన్

- మారుత్ డ్రోన్ ఎజి 365 డ్రోన్ ను హైదరాబాద్ లో ఆవిష్కరించబడినది, ఇది భారతీయ పరిస్థితుల కోసం రూపొందించబడింది మరియు అభివృద్ధి చేయబడింది మరియు రైతులకు పెట్టుబడిపై అధిక రాబడిని అందించే బహుళ ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించవచ్చు.

22. న్యూట్రీ ఎయిడ్ మొబైల్ యాప్

- న్యూట్రీ ఎయిడ్ అనేది అంతర్జాతీయ భాగస్వాముల సహకారంతో భారతదేశంలో నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ న్యూట్రీషన్ ప్రారంభించిన మొబైల్ యాప్. సుస్థిరతను పరిగణనలోకి తీసుకుంటూ సమాచారం మరియు ఆరోగ్యకరమైన ఆహార ఎంపికలను చేయడానికి వినియోగదారులను శక్తివంతం చేయడం దీని లక్ష్యం.

ముఖ్య లక్షణాలు:

- ఫుడ్ ట్రాకింగ్:** వినియోగదారులు తమ ఆహారాన్ని మాన్యువల్ గా లాగ్ చేయవచ్చు లేదా కేలరీలు మరియు పోషకాలను గుర్తించడానికి మరియు ట్రాక్ చేయడానికి ఏబి పవర్డ్ ఇమేజ్ రికగ్నిషన్ ని ఉపయోగించవచ్చు.
- సుస్థిరత:** పర్యావరణ స్పృహతో కూడిన నిర్ణయాలను ప్రోత్సహిస్తూ వివిధ ఆహార ఎంపికల కార్బన్ పాదముద్రను గణిస్తుంది.
- వ్యక్తిగతీకరించిన సిఫార్సులు:** ఆహార అవసరాలు, ప్రాధాన్యతలు మరియు ఆరోగ్య లక్ష్యాల ఆధారంగా సూచనలను అందిస్తుంది.

23. కొత్తగూడెంలో 'వన్ డిస్ట్రిక్ట్ వన్ ఎగ్జిబిషన్'

- తెలంగాణ స్టేట్ ఇన్నోవేషన్ సెల్ మరియు నాబార్డ్ సహకారంతో కొత్తగూడెంలో 'వన్ డిస్ట్రిక్ట్ వన్ ఎగ్జిబిషన్' నిర్వహించబడినది. గ్రామీణాభివృద్ధి సవాళ్లకు వినూత్న పరిష్కారాలను ప్రదర్శించడం మరియు ప్రోత్సహించడం దీని లక్ష్యం.

ప్రాముఖ్యత:

- ఈ కార్యక్రమం గ్రామీణ ఆవిష్కర్తలకు వారి ఆలోచనలను ప్రదర్శించడానికి మరియు ఔత్సాహిక పెట్టుబడిదారులు, మార్గదర్శకులు మరియు సహకారులతో అనుసంధానం అవ్వడానికి ఒక వేదికను అందిస్తుంది.
- వ్యవసాయం, నీటిపారుదల, వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ, పాడిపరిశ్రమ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధిలో సవాళ్లను ఎదుర్కొనే 30 వినూత్న పరిష్కారాలను ఈ ప్రదర్శనలో తెలంగాణ స్టేట్ ఇన్నోవేషన్ సెల్ ఎంపిక చేసిన మరియు మరియు పల్లె సృజన మద్దతునిచ్చిన గ్రాస్ రూట్ ఇన్నోవేటర్లు ప్రదర్శించారు.

24. కొమురవెల్లి రైల్వే స్టేషన్ కు శంకుస్థాపన

- కొమురవెల్లి రైల్వే స్టేషన్ నిర్మాణానికి కేంద్ర పర్యాటక మరియు సాంస్కృతిక శాఖ మంత్రి జి కిషన్ రెడ్డి, మధ్యప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి మోహన్ యాదవ్ తో కలిసి శంకుస్థాపన చేశారు. ఈ స్టేషన్ కొమురవెల్లి మల్లికార్జున స్వామి ఆలయానికి సమీపంలో ఉంటుంది. ఈ స్టేషన్ మనోహరాబాద్-కొత్తపల్లి కొత్త రైల్వే లైన్ ప్రాజెక్ట్ లో భాగం, మనోహరాబాద్-సిద్దిపేట సెక్షన్ ను ఇప్పటికే పిఎం మోడీ ప్రారంభించారు. ఈ ప్రాజెక్ట్ కనెక్టివిటీని మెరుగుపరచడం మరియు యాత్రికులు మరియు ప్రాంతంలోని నివాసితులకు ప్రయాణాన్ని సులభతరం చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

25. తెలంగాణ ద్రవ్య వినిమయ బిల్లుకు అసెంబ్లీ ఆమోదం

- రాబోయే ఆర్థిక సంవత్సరం 2024-25 కోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర శాసనసభ రెండు ద్రవ్య వినిమయ బిల్లులను ఆమోదించింది:
- 1. తెలంగాణ ద్రవ్య వినిమయ (ఓట్-ఆన్-భాతా) బిల్లు, 2024:**
  - ఈ బిల్లు నూతన ఆర్థిక సంవత్సరంలో మొదటి నాలుగు నెలల్లో (ఏప్రిల్-జూలై) ప్రాథమిక వ్యయాలను తీర్చడానికి రూ. 78,911 కోట్ల విలువైన నిధులను ద్రా చేయడానికి మరియు ఉపయోగించుకోవడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది.
- 2. తెలంగాణ ద్రవ్య వినిమయ బిల్లు, 2024:**
  - ఈ బిల్లు ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం 2023-24 కోసం రూ. 46,400 కోట్ల అదనపు వ్యయాన్ని ఆమోదించింది.

26. తెలంగాణ రాష్ట్ర సచివాలయం సమీపంలో రాజీవ్ గాంధీ విగ్రహం ఆవిష్కరణ

- డా.బి.ఆర్. అంబేద్కర్ తెలంగాణ రాష్ట్ర సచివాలయం సమీపంలో మాజీ ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీ విగ్రహానికి సీఎం శంకుస్థాపన చేశారు. దేశంలో బెలికాం రంగంలో విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకురావడంలో రాజీవ్ గాంధీ పాత్రను, దేశ సమగ్రత కోసం ఆయన చేసిన అంతిమ త్యాగాన్ని సీఎం గుర్తు చేసుకున్నారు. రాజీవ్ గాంధీ విగ్రహాన్ని ఏర్పాటు చేయడం యొక్క ఉద్దేశ్యం పుణ్యనరోజులు మరియు వార్షికోత్సవాలలో కేవలం ఉత్సవ సంబంధమైన పూలమాలలకు అతీతంగా ఉంటుంది మరియు అటువంటి విగ్రహాల ఉనికిని స్ఫూర్తిగా భావించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పింది.

27. ఇన్ కాయిన్ యొక్క 'సినాప్స్' అత్యాధునిక సముద్ర వనరుల డేటా కేంద్రం

- ఇండియన్ నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ ఓషన్ ఇన్ఫర్మేషన్ సర్వీసెస్ (ఇన్ కాయిన్) సిటు ఓషన్ డేటా యొక్క 2డి/3డి/4డి విజువలైజేషన్, శాస్త్రవేత్తలు మరియు విధాన రూపకర్తలకు సముద్ర స్థితి యొక్క సమగ్ర వీక్షణ కోసం రిమాట్ సెన్సింగ్ మరియు మోడల్ ఉత్పత్తుల కోసం సరికొత్త అత్యాధునిక సదుపాయం అయిన సినర్జిస్టిక్ ఓషన్ అబ్జర్వేషన్ ప్రిడిక్షన్ సర్వీసెస్ (సినాప్స్)ని ఆవిష్కరించింది. 10,000 చదరపు అడుగుల విస్తీర్ణంలో విస్తరించి ఉన్న ఈ సదుపాయం 24x7x365 కార్యకలాపాలను ప్రారంభించడానికి అత్యాధునికమైన ఆధునిక మౌలిక సదుపాయాలను కలిగి ఉంది, ఇందులో ఎల్ఈడి డిస్ ప్లే సిస్టమ్, 1.8 మీటర్ల డిజిటల్ గ్లోబ్ తో 3డి విజువలైజేషన్ ప్రాంతం మరియు మహాసముద్రాల యొక్క గత, వర్తమాన మరియు భవిష్యత్తు సమాచారాన్ని అందించగల డేటా సెంటర్ ఉన్నాయి.

28. ఎస్ఎఎస్ ఇన్ఫ్రా యొక్క 'ది క్రాస్' టవర్

- ఎస్ఎఎస్ ఇన్ఫ్రా యొక్క ప్రతిష్టాత్మక రెసిడెన్షియల్ ప్రాజెక్ట్, 'ది క్రాస్,' హైదరాబాద్ సైలెన్స్ లో దక్షిణ భారతదేశంలోని ఎత్తైన టవర్ గా పేరు పొందింది. సమకాలీన జీవితాన్ని పునర్నిర్వచించడానికి రూపొందించబడిన 57 విలాసవంతమైన స్థాయిలను కలిగి ఉన్న ఈ నిర్మాణ అద్భుతం ఆకట్టుకునే 235 మీటర్ల ఎత్తులో ఉంది. హైదరాబాదులో అత్యంత ఎత్తైన ప్రదేశంగా తన స్థానాన్ని మరింతగా నిలబెట్టుకుంటూ, దక్షిణ భారతదేశంలో ఇంత ఎత్తైన ఎత్తును సాధించిన మొదటి ప్రాజెక్ట్.

29. సైబర్ వారియర్స్

- తెలంగాణ రాష్ట్ర సైబర్ సెక్యూరిటీ బ్యూరో సైబర్ నేరాలను ఎదుర్కోవడంలో రాష్ట్ర పోలీసుల సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించే దిశగా ఒక ముఖ్యమైన అడుగు వేసింది. మొత్తం 858 మంది పోలీసు సిబ్బంది, ప్రాథమికంగా కానిస్టేబులు మరియు హెడ్ కానిస్టేబులు, శిక్షణ పొంది "సైబర్ వారియర్స్"గా నియమించబడ్డారు. సైబర్ ముప్పులకు వ్యతిరేకంగా వీరు ఇప్పుడు తెలంగాణ వ్యాప్తంగా ఉన్న పోలీస్ స్టేషన్లలో ఉంటారు.

30. భారతదేశంలో జాతీయ మహిళా దినోత్సవం

- భారతదేశంలో, సరోజినీ నాయుడు జన్మదినం అయిన ఫిబ్రవరి 13న తన జీవితాంతం స్త్రీ సాధికారత స్ఫూర్తికి ప్రాతినిధ్యం వహించి, సమానత్వం కోసం పోరాడిన మహిళ గౌరవార్థం జాతీయ మహిళా దినోత్సవంగా గుర్తించబడింది. ఆమె "నైటింగేల్ ఆఫ్ ఇండియా" అని పిలువబడే ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధురాలు మరియు కవయిత్రి.

31. తెలంగాణ సూపర్ థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ మొదటి దశ పూర్తి

- తెలంగాణ సూపర్ థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ మొదటి దశ యొక్క యూనిట్-2 దాని 72-గంటల ట్రయల్ ఆపరేషన్ ను విజయవంతంగా ముగించి, 800 మెగావాట్ల కంటే ఎక్కువ విద్యుత్ ను ఉత్పత్తి చేయడం ద్వారా గణనీయమైన విజయాన్ని సాధించింది. ఈ కీలక విజయం ప్లాంట్ యొక్క పూర్తి సామర్థ్యం 4,000 మెగావాట్ల దిశగా కీలకమైన పురోగతిని సూచిస్తుంది, ఇది భారతదేశం మరియు తెలంగాణ ఇంధన భద్రత మరియు సుస్థిరత ఆకాంక్షలను బలపరుస్తుంది. తెలంగాణలోని పెద్దపల్లి జిల్లాలో ఉన్న తెలంగాణ సూపర్ థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ అనేది విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు తెలంగాణ ప్రభుత్వం మధ్య ఉమ్మడి వెంచర్.
- ఫేజ్-1 లో రెండు 800 మెగావాట్ల యూనిట్లు ఉంటాయి, యూనిట్-1 సెప్టెంబర్ 2023లో వాణిజ్య కార్యకలాపాలను ప్రారంభించింది. యూనిట్-2 యొక్క విజయవంతమైన ట్రయల్ ఆపరేషన్ ఫేజ్-%x% పూర్తి అయినట్లు సూచిస్తుంది, త్వరలో దాని అధికారిక వాణిజ్య ప్రారంభానికి మార్గం సుగమం చేస్తుంది. ఈ దశ తెలంగాణ యొక్క 85% ఇంధన అవసరాలను తీర్చగలుగుతుంది, ఇతర వనరులపై ఆధారపడటాన్ని గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది.

32. హైదరాబాద్ లో దక్షిణ భారత కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయనున్న సంగీత నాటక అకాడమీ

- సంగీతం, నృత్యం మరియు నాటకం కోసం భారతదేశం యొక్క ప్రధాన జాతీయ అకాడమీ అయిన సంగీత నాటక అకాడమీ దక్షిణ భారతదేశంలో చారిత్రాత్మకంగా ప్రత్యేక ఉనికిని కలిగి లేదు. ఈ అంతరాన్ని పరిష్కరించడానికి మరియు ప్రాంతం యొక్క శక్తివంతమైన సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని పెంపొందించడానికి, తెలంగాణ రాష్ట్రంలో హైదరాబాద్ లో సౌత్ ఇండియా కల్చరల్ సెంటర్ ని ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకటించింది. ప్రారంభోత్సవం ఫిబ్రవరి 12, 2024న "దక్షిణ భారత్ సాంస్కృతిక కేంద్రం" పేరుతో కేంద్రం ప్రారంభించబడింది.

33. తెలంగాణ శాస్త్రవేత్తకు అమెరికా సైన్యం క్యాన్సర్ పరిశోధన ప్రాజెక్టు

- తెలంగాణకు చెందిన ఒక పోస్ట్ డాక్టోరల్ ఫెలో అయిన రమేష్ బుట్టి, యూఎస్ ఆర్మీ మెడికల్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ కమాండ్ నుండి ప్రతిష్టాత్మకమైన

పరిశోధన ప్రాజెక్టును పొందారు. “డిసెక్షింగ్ అన్ కన్వెన్షనల్ మెకానిజమ్స్ ఆఫ్ యాక్సన్ అండ్ రెసిస్టెన్స్ టు రాపాలాగ్స్ ఇన్ రీసల్ సెల్ కార్పినోమా” అనే పేరు కలిగిన ఈ ప్రాజెక్టు కిడ్నీ క్యాన్సర్ను, ప్రత్యేకంగా మూత్రపిండ కణ క్యాన్సర్ను ఎదుర్కోవడానికి కొత్త వ్యూహాలను అభివృద్ధి చేయడంపై దృష్టి సారస్తుంది. ఇది డాక్టర్ బుట్టి మరియు భారతీయ వైజ్ఞానిక సమాజం ఇద్దరికీ ఒక ముఖ్యమైన విజయాన్ని సూచిస్తుంది.

34. ఎయిమ్స్-బీబీనగర్ డ్రోన్ ప్రాజెక్ట్

- ఆల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ (ఎయిమ్స్)-బీబీనగర్, మారుమూల గ్రామాల్లో టీబీ నిర్ధారణ మరియు చికిత్సను వేగవంతం చేయడానికి తెలంగాణలో ఒక మార్గదర్శక డ్రోన్ ప్రాజెక్టును ప్రారంభించింది. మారుమూల ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల నుండి టీబీ యూనిట్లకు కఫం నమూనాలను రవాణా చేయడం మరియు తిరిగి వచ్చే డ్రోన్ల యూనిట్ల నుండి మందులను తిరిగి ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలకు రవాణా చేయడం ఈ ప్రాజెక్టు లక్ష్యం.

35. ఎం.ఎస్.ఎం.ఈ పెవిలియన్ ను కలిగియుండనున్న బయో ఆసియా 2024

- ఆసియాలోని ప్రముఖ లైఫ్ సైన్సెస్ శిఖరాగ్ర సమావేశం అయిన బయో ఆసియా 2024, సంచలనాత్మక పురోగతులు మరియు ప్రభావవంతమైన సహకారాలకు కేంద్రంగా ఉంటుందని వాగ్దానం చేసింది.
- బయో ఆసియా 2024 ఈవెంట్ యొక్క 21వ ఎడిషన్ ఫిబ్రవరి 26-28 వరకు హైదరాబాద్లో షెడ్యూల్ చేయబడింది.
- జీవ శాస్త్రాలు మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ రంగాలలోని సూక్ష్మ చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమల చాతుర్యం మరియు సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడానికి ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడిన ఎం.ఎస్.ఎం.ఈ పెవిలియన్ దాని ప్రత్యేక ఆకర్షణలలో ఒకటిగా నిలవనుంది.

36. ప్రత్యేక ఏఐ నగరం, ప్రాథమిక హక్కుగా ఇంటర్నెట్

- తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఏఐ నగరాన్ని ఏర్పాటు చేసి, ఇంటర్నెట్ను ప్రాథమిక హక్కుగా పరిచయం చేయనుంది.
- సాంకేతికత మరియు సమగ్రతలో అగ్రగామిగా నిలిచే లక్ష్యంతో తెలంగాణ రెండు సంచలనాత్మక కార్యక్రమాలను ప్రకటించింది:

అంకితమైన కృత్రిమ మేధస్సు నగరం:

- 50-100 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో ఒక ప్రత్యేక నగరం ఏర్పాటు చేయబడుతుంది. ఏఐ పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడానికి అగ్ర గ్లోబల్ మరియు నేషనల్ టెక్ కంపెనీలను ఆకర్షించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. విజన్: హైదరాబాద్ మరియు తెలంగాణలను “భారతదేశపు ఏఐ రాజధాని”గా మార్చడం.

ప్రాథమిక హక్కుగా ఇంటర్నెట్:

- ఇంటర్నెట్ లభ్యతని ప్రాథమిక హక్కుగా చేస్తామని, అందరికీ అందుబాటులో ఉండేలా ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది. డిజిటల్ విభజనను తగ్గించడం మరియు సమాచారం మరియు డిజిటల్ అవకాశాలతో పౌరులను శక్తివంతం చేయడం దీని లక్ష్యం.
- **అమలు:** మౌలిక సదుపాయాలను నిర్మించడం మరియు డిజిటల్ అక్షరాస్యత కార్యక్రమాలను అమలు చేయడం వంటివి ఉంటాయి.

37. తెలంగాణలో గ్రీన్ స్కైల్స్ అకాడమీ ఏర్పాటు

- రాష్ట్రంలోని కళాశాల యువతలో గ్రీన్ స్కైల్స్ను పెంపొందించేందుకు, ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు కమ్యూనికేషన్స్ విభాగం ఇటీవల గ్రీన్ స్కైల్స్ అకాడమీని ఏర్పాటు చేసేందుకు 1ఎం1బి ఫౌండేషన్తో అవగాహన ఒప్పందం పై సంతకం చేసింది. న్యూయార్క్లోని ఐక్యరాజ్యసమితిలో జరిగే వార్షిక 1ఎం1బి సమ్మిట్లో తమ పనిని ప్రదర్శించడానికి ప్రతి సంవత్సరం టాప్ 10 యువతకు అవకాశం ఇవ్వడంతో 2030 నాటికి 1 మిలియన్ యువతకు శిక్షణ ఇవ్వడం ఈ భాగస్వామ్యం లక్ష్యం. తెలంగాణ అకాడమీ ఫర్ స్కైల్ అండ్ నాలెడ్జ్ (టాస్పి) ద్వారా శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది.

38 నియామకాల్లో మహిళలకు 33 శాతం సమాంతర లక్ష్యం

- వివిధ పోస్టులకు ప్రత్యక్ష నియామకాల విషయంలో మహిళలకు 33 శాతం సమాంతర రిజర్వేషన్లు అమలు చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ప్రభుత్వం ఇటీవల తెలంగాణ రాష్ట్ర పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్, సెక్రటేరియట్ విభాగాలు మరియు విభాగాల అధిపతులను స్త్రీ పురుషులకు సమానంగా సరిపోయే పోస్టుల ప్రత్యక్ష నియామకాలలో అన్ని కేటగిరీలలోని మహిళలకు సమాంతర రిజర్వేషన్లు అమలు చేయాలని ఆదేశిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఈ నిర్ణయం హైకోర్టు నుండి వచ్చిన మధ్యంతర ఉత్తర్వులకు అనుగుణంగా ఉంటుంది మరియు ప్రజా సేవలో మహిళా ప్రాతినిధ్యాన్ని పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- నిలుపు రిజర్వేషన్ నియమానికి సంబంధించి, రిజర్వ్ కేటగిరీ అభ్యర్థులు మెరిట్ కింద నాన్-రిజర్వ్డ్ పోస్టులకు పోటీ చేయవచ్చు. ఇది సంబంధిత వర్గంలోని వారి కోటాను ప్రభావితం చేయదు.

39. నల్గొండలో 390 ఏకల నాటి దీపస్తంభం

- తెలంగాణలోని నల్గొండలో ఇటీవల బయల్పడిన 390 ఏకల నాటి దీపస్తంభం కాశీ విశ్వనాథ (శివుడు)కి అంకితం చేయబడింది, ఈ ప్రాంతం యొక్క చారిత్రక వాణిజ్య సంబంధాలపై వెలుగునిచ్చింది. పబ్లిక్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ హిస్టరీ, ఆర్కియాలజీ అండ్ హెరిటేజీ పరిశోధకులు కృష్ణా నదికి సమీపంలో ఉన్న స్తంభాన్ని కనుగొన్నారు. వారు క్రీ.శ 1635 నాటి తెలుగు మరియు తమిళంలో ఒక శాసనాన్ని అర్థం చేసుకున్నారు. ఈ స్తంభం కృష్ణా నది మార్గాన్ని ఉపయోగించే వ్యాపారులకు గుర్తింపు కేంద్రంగా ఉపయోగపడిందని, బహుశా తెలంగాణను తమిళనాడు మరియు ఇతర ప్రాంతాలకు కలిపే అవకాశం ఉందని శాసనం సూచిస్తుంది.

40. హైదరాబాద్లో వృక్ష సర్వే

- పరల్ వైడ్ ఫండ్ ఫర్ నేచర్-ఇండియా హైదరాబాద్ కార్యాలయం ఫిబ్రవరి 10న మొదటిసారిగా హైదరాబాద్లో శ్రీ సర్వేను చేపడుతోంది. ‘హైదరాబాద్ వార్షిక శ్రీ సర్వే’ అని పిలవబడే, స్వచ్ఛంద సేవకుల సర్వే నగరంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో చెట్లు మరియు వన్యప్రాణులను అన్వేషించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఈ సర్వే ఫలితాలు పరిశోధకులకు మరియు విధాన రూపకర్తలకు సమాచారంతో కూడిన నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి సహాయపడే జ్ఞానాన్ని జోడిస్తాయి

41. తెలంగాణలో కొత్త డ్రోన్ పోర్టు వచ్చే అవకాశం

- రాష్ట్రంలో డ్రోన్ సాంకేతికతకు పెద్దపీట వేస్తూ, డ్రోన్ పైలట్లకు అధునాతన శిక్షణ అందించేందుకు తెలంగాణ స్టేట్ ఏవియేషన్ అకాడమీ నేషనల్ రిమోట్

సెన్సింగ్ సెంటర్ తో జతకట్టింది. ఫార్మా సిటీ సమీపంలో నగర శివార్లలో డ్రోన్ పోర్ట్ కూడా ఏర్పాటు చేయబడుతుంది మరియు ప్రభుత్వం 20 ఎకరాలు కేటాయించడానికి అంగీకరించింది

42. కువైట్లో భారత్ ఫిఫా ప్రపంచకప్ క్వాలిఫయర్స్కు ఆతిథ్యం ఇవ్వనున్న హైదరాబాద్

- మొట్టమొదటిసారిగా జూన్ 6న భారత్ మరియు కువైట్ మధ్య జరిగే ఫిఫా ప్రపంచ కప్ క్వాలిఫయర్ మ్యాచ్కు హైదరాబాద్ ఆతిథ్యం ఇవ్వనుంది. ఈ విషయాన్ని తెలంగాణ ఫుట్బాల్ అసోసియేషన్ కార్యదర్శి జీపీ పాల్గుణ దృవీకరించారు.

43. రాష్ట్ర సూక్ష్మ నామం 'టిజి'కి మార్పు

- తెలంగాణ ప్రభుత్వం, ముఖ్యమంత్రి ఎ. రేవంత్ రెడ్డి నేతృత్వంలో, రాష్ట్ర సూక్ష్మ నామాన్ని 'టిఎస్' నుండి 'టిజి' గా మార్చాలని నిర్ణయించింది. రాష్ట్ర క్యాబినెట్ సమావేశంలో తీసుకున్న ఈ నిర్ణయం, కేంద్ర ప్రభుత్వ అధికారిక పత్రాలు మరియు గెజిట్లలో 'టిఎస్' స్థానంలో 'టిజి'ని పెట్టాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఇతర ముఖ్యమైన మార్పులు:

- తెలంగాణ ప్రజల మనోభావాలను ప్రతిబింబించేలా తెలంగాణ తల్లి విగ్రహాన్ని మార్చాలని కూడా మంత్రివర్గం నిర్ణయించింది. అందెల్రీ యొక్క "జయ జయహే తెలంగాణ"ను రాష్ట్ర గీతంగా స్వీకరించాలని నిర్ణయించింది. అన్ని వాటాదారులతో సంప్రదించి కొత్త రాష్ట్ర చిహ్నాన్ని రూపొందించాలని కూడా నిర్ణయించారు.

44. పద్మ అవార్డు గ్రహీతలకు పెన్షన్ ప్రకటన

- పద్మ అవార్డు గ్రహీతలకు నెలవారీ రూ.25,000 పింఛను ఇస్తామని ముఖ్యమంత్రి ఎ రేవంత్ రెడ్డి ప్రకటించారు.

45. భారతదేశపు మొట్టమొదటి జాతీయ ఎపిగ్రఫీ మ్యూజియం

- దేశంలోని మొట్టమొదటి డిజిటల్ నేషనల్ మ్యూజియం ఆఫ్ ఎపిగ్రఫీని హైదరాబాద్లోని సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం విభాగంలో ఏర్పాటు చేయనున్నారు. దేశవ్యాప్తంగా కనుగొనబడిన మరియు భారత పురావస్తు సర్వేచే భద్రపరచబడిన రాగి ఫలకాలు మరియు రాతి శాసనాలతో సహా లక్షకు పైగా పురాతన శాసనాలు మ్యూజియంలో ప్రదర్శించబడతాయి. ఎఎస్ఐ అధికారులు ఎపిగ్రఫీ మ్యూజియంకు శంకుస్థాపన చేస్తారు
- తెలంగాణ రాష్ట్రంలోనే అత్యధిక మంది విద్యార్థులు విద్యావ్యవస్థకు దూరంగా ఉన్నారు
- ఇటీవలి వార్షిక విద్యా స్థితి నివేదిక (ఎఎస్ఈఆర్) సర్వేలో 14-18 మధ్య వయస్సు గల విద్యార్థులు ఏ పాఠశాల లేదా కళాశాలలో నమోదు చేసుకోని విద్యార్థుల శాతం అత్యధికంగా ఉన్నట్లు వెల్లడైంది. జాతీయ సగటు 13.2%తో పోలిస్తే, తెలంగాణలో ఈ వయస్సు పరిధిలోని 22.1% మంది పిల్లలు విద్యావ్యవస్థకు దూరంగా ఉన్నారు. 17.4% మంది బాలికలతో పోలిస్తే, ఈ అసమానత అబ్బాయిలలో మరింత ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది, 26% నమోదు చేసుకోలేదు. 40.1% మంది విద్యార్థులు విద్యను అభ్యసించని 17-18 ఏళ్లలో పరిస్థితి మరింత దిగజారుతోంది.
- ఈ నివేదిక తెలంగాణ విద్యా వ్యవస్థలో ఒక క్లిష్టమైన సమస్యను ఎత్తిచూపుతుంది మరియు తక్షణ చర్య అవసరం.

46. తెలంగాణలో అతిపెద్ద అగ్రి షో కిసాన్ 24 ప్రారంభం

- కిసాన్ అగ్రి షో 2024 రెండవ ఎడిషన్ హైటెక్స్ ఎగ్జిబిషన్ సెంటర్లో ప్రారంభించబడింది. ఈ మూడు రోజుల ఈవెంట్ యొక్క లక్ష్యం వ్యవసాయంలో తాజా పురోగతులను ప్రదర్శించడంపై దృష్టి పెట్టింది. కిసాన్ హైదరాబాద్ 2024 వ్యవసాయ పరిశ్రమలోని విభిన్న రంగాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న ప్రదర్శకులకు మంచి వేదికను అందిస్తోంది.

47. మిషన్ భగీరథ గ్రామ నీటి సరఫరాను చేపట్టనున్న గ్రామ పంచాయతీలు

- రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గ్రామాల్లో నీటి సరఫరా వ్యవస్థ యొక్క నిర్వహణను గ్రామ పంచాయతీల పరిధిలో ఉంచింది. ఓవర్ హెడ్ సర్వీస్ రిజర్వాయర్ (ఓహెచ్ఎస్ఆర్) నుండి ఇంటి కనెక్షన్ వరకు గ్రామాంతర నీటి సరఫరా వ్యవస్థను నిర్వహించాలని గ్రామ పంచాయతీలను ఆదేశిస్తూ ప్రభుత్వం ఒక జీవో జారీ చేసింది.
- ఓహెచ్ఎస్ఆర్ ల క్లోరినేషన్ మరియు క్షీనింగ్, కొత్త కుళాయి కనెక్షన్ల జారీ మరియు ఫైవలైన్లకు మరమ్మతులు వంటి కార్యకలాపాలను కూడా ప్రభుత్వం గ్రామ పంచాయతీలకు అప్పగించింది.

48. మెసోలిథిక్ రాతి చిత్రాలు, శాతవాహనుల శాసనం

- పెద్దపల్లి జిల్లా గట్టు సింగారం గ్రామంలోని సీతమ్మ లొద్ది వద్ద అనేక రాతి చిత్రాలు మరియు శాసనాలను కనుగొన్నారు.
- ఒక శాసనం శాతవాహన రాకుమారుడు హకుసిరి గురించి ప్రస్తావించగా, మరొకటి విష్ణుకుండినుల వంశానికి చెందినదని నమ్ముతారు.
- మెసోలిథిక్ రాక్ పెయింటింగ్స్: ఈ పెయింటింగ్స్ మెసోలిథిక్ కాలానికి చెందినవి, 12,000 మరియు 6,000 సంవత్సరాల మధ్య పాతవిగా అంచనా వేయబడింది.

49. నంది అవార్డులకు బదులుగా గద్దర్ అవార్డులు

- నంది అవార్డుల స్థానంలో "గద్దర్ అవార్డులు" ఏర్పాటు చేయాలని రాష్ట్ర నిర్ణయాన్ని తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించారు. గతంలో అవిభాజ్య ఆంధ్రప్రదేశ్లో అందించబడిన నంది అవార్డులు తెలుగు సినిమా, రంగస్థలం మరియు టెలివిజన్లో నైపుణ్యాన్ని గుర్తించాయి. అయితే, 2014లో తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత అవార్డులను నిలిపివేశారు.

50. ఆవిష్కరణలో 4% వృద్ధిని నమోదు చేసిన తెలంగాణ

- 4% పెరుగుదలతో, తెలంగాణ ఆవిష్కరణల వృద్ధిలో దేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాలలో అగ్రస్థానంలో ఉంది. ఎలక్ట్రానిక్స్, ఎలక్ట్రికల్, ఫిజిక్స్, బయోటెక్నాలజీ, సివిల్ మరియు మెటలర్జీ రంగాలలో ఆవిష్కరణలు భారతదేశంలో తదువరి అతిపెద్ద ఆవిష్కరణలుగా ప్రచారం చేయబడుతున్నాయి.
- ఎకోవ్రాప్ యొక్క తాజా నివేదిక '3%×%' (ఇండియా, ఇంక్యూబేటింగ్, ఇన్వోవేషన్స్) పేరుతో గుజరాత్ గత దశాబ్దంలో ఆవిష్కరణలలో తన వాటాను కొనసాగిస్తున్నప్పటికీ, తెలంగాణ, రాజస్థాన్, పంజాబ్ మరియు హర్యానా మేధో సంపత్తి ఆవిష్కరణ రంగంలో అగ్రగామిగా ఎదుగుతున్నాయి.

PRELIMS

మల్టిపుల్ ఛాయిస్ ప్రశ్నలు

1) కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (2009)

1) 1951 జనగణన మరియు 2001 జనగణన మధ్య, భారతదేశ జన సాంద్రత మూడు రెట్లు పెరిగింది.

2) 1951 జనగణన మరియు 2001 జనగణన మధ్య, భారతదేశ జనాభా వార్షిక వృద్ధి రేటు (ఎక్స్పోనెన్షియల్) రెట్టింపు అయింది.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది/వి సరైనది/సరైనవి?
 (ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే
 (సి) 1 మరియు 2 రెండూ (డి) 1 కాదు 2 కాదు

జు(డి)

2) క్రింది వాటిలో ఏ సంస్థ ప్రపంచ దేశాలకు 'గ్లోబల్ జెండర్ గ్యూప్ ఇండెక్స్' ర్యాంకింగ్ ఇస్తుంది? (2017)

(ఎ) వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్
 (బి) ఐరాన మానవ హక్కుల మండలి
 (సి) ఐరాన మహిళలు (డి) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ

జు(ఎ)

3) ఒక దేశం యొక్క జీడిపీ నిష్పత్తికి పన్ను తగ్గుదల కింది వాటిలో దేనిని సూచిస్తుంది? (2015)

1) ఆర్థిక వృద్ధి రేటు మందగించడం
 2) జాతీయ ఆదాయంలో తక్కువ సమానమైన పంపిణీ
 దిగువ ఇచ్చిన కోడ్స్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:
 (ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే
 (సి) 1 మరియు 2 రెండూ (డి) 1 కాదు 2 కాదు

జు(ఎ)

4) ఇటీవల వార్తల్లో కొన్నిసార్లు ప్రస్తావించబడిన 'వాన్నా క్రై, పెట్రూ మరియు ఎటర్నల్ ఐస్' అనే పదాలు దేనికి సంబంధించినవి? (2018)

(ఎ) ఎకోప్లానెట్స్ (బి) క్రిప్టోకరెన్సీ
 (సి) సైబర్ దాడులు (డి) మినీ ఉపగ్రహాలు

జు(సి)

5) "బయోరాక్ టెక్నాలజీ" కింది వాటిలో దేని గురించి మాట్లాడబడుతుంది? (2022)

(ఎ) దెబ్బతిన్న పగడపు దిబ్బల పునరుద్ధరణ
 (బి) మొక్కల అవశేషాలను ఉపయోగించి నిర్మాణ సామగ్రిని అభివృద్ధి చేయడం
 (సి) షేల్ గ్యాస్ అన్వేషణ/ వెలికితీత కోసం ప్రాంతాల గుర్తింపు
 (డి) అడవులు/రక్షిత ప్రాంతాలలో వన్యప్రాణులకు ఉప్పును అందించడం

జు(ఎ)

6) భారత రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన రాజ్య విధాన ఆదేశిక సూత్రాల క్రింద కింది నిబంధనలను పరిగణించండి: (2012)

1) భారత పౌరులకు ఏకరీతి పౌర సంకేతం భద్రత కల్పించడం

2) గ్రామ పంచాయతీలను నిర్వహించడం
 3) గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో కుటీర పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించడం
 4) కార్మికులందరికీ సహేతుకమైన విశ్రాంతి మరియు సాంస్కృతిక అవకాశాలను అందించడం

పైన పేర్కొన్న వాటిలో రాజ్య విధాన నిర్దేశక నియమాలలో ప్రతిబింబించే గాంధేయ సూత్రాలు ఏవి?

(ఎ) 1, 2 మరియు 4 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
 (సి) 1, 3 మరియు 4 మాత్రమే (డి) 1, 2, 3 మరియు 4

జు(బి)

7) క్రింది స్టేట్మెంట్లను పరిగణించండి: (2018)

1) ఆధార్ కార్డును పౌరసత్వం లేదా నివాసానికి రుజువుగా ఉపయోగించవచ్చు.

2) ఒకసారి జారీ చేసిన తర్వాత, జారీ చేసే అధారితీ ద్వారా ఆధార్ నంబర్ను పని చేయకుండా చేయడం లేదా తొలగించడం సాధ్యం కాదు.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది/వి సరైనది/సరైనవి?
 (ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే
 (సి) 1 మరియు 2 రెండూ (డి) 1 లేదా 2 కాదు

జు(డి)

8) ఇటీవల, శాస్త్రవేత్తలు భూమికి బిలియన్ల కాంతి సంవత్సరాల దూరంలో ఉన్న భారీ 'బ్లాక్ హోల్స్' విలీనాన్ని గమనించారు. ఈ పరిశీలన యొక్క ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? (2019)

(ఎ) 'హిగ్స్ బోసాన్ కణాలు' కనుగొనబడ్డాయి.
 (బి) 'గురుత్వాకర్షణ తరంగాలు' కనుగొనబడ్డాయి.
 (సి) 'వార్మ్ హోల్స్' ద్వారా అంతర్-గెలాక్సీ అంతరిక్ష ప్రయాణానికి అవకాశం నిర్ధారించబడింది.
 (డి) ఇది శాస్త్రవేత్తలు 'సింగులారిటీ' అర్థం చేసుకోవడానికి వీలు కల్పించింది

జు(బి)

9) మెకాంగ్-గంగా సహకారం అనే ఆరు దేశాల చొరవలో, క్రింది వాటిలో ఏ దేశం/ దేశాలు భాగస్వామ్యం కాదు?

1) బంగాదేశ్ 2) కంబోడియా
 3) చైనా 4) మయన్మార్ 5) థాయిలాండ్

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్స్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:
 (ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2, 3 మరియు 4
 (సి) 1 మరియు 3 (డి) 1, 2 మరియు 5

జు(సి)

10) పాలనకు సంబంధించి, క్రింది వాటిని పరిగణించండి: (2010)

1) విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల ప్రవాహాలను ప్రోత్సహించడం
 2) ఉన్నత విద్యా సంస్థల ప్రైవేటీకరణ
 3) బ్యూరోక్రసీని తగ్గించడం
 4) ప్రభుత్వరంగ సంస్థల షేర్లను అమ్మడం/ఆఫ్లోడ్ చేయడం

భారతదేశంలోని ద్రవ్య లోటును నియంత్రించడానికి పైన పేర్కొన్న వాటిలో దేనిని ఉపయోగించవచ్చు?

- (ఎ) 1, 2 మరియు 3 (బి) 2, 3 మరియు 4
(సి) 1, 2 మరియు 4 (డి) 3 మరియు 4 మాత్రమే

జ: (డి)

11) 'గోల్డ్ లాక్స్ జోన్' అనే పదం తరచుగా దేనికి సంబంధించి వార్తలలో కనిపిస్తుంది? (2015)

- (ఎ) భూమి యొక్క ఉపరితలం పైన నివాసయోగ్యమైన జోన్ యొక్క పరిమితులు
(బి) భూమి లోపల షేల్ గ్యాస్ అందుబాటులో ఉన్న ప్రాంతాలు
(సి) అంతరిక్షంలో భూమి లాంటి గ్రహాల కోసం శోధించడం
(డి) విలువైన లోహాలు కలిగిన ఉల్కల కోసం శోధించడం

జ: (సి)

12) భారతరత్న మరియు పద్మ అవార్డులకు సంబంధించి క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (2021)

- 1) భారత రత్న మరియు పద్మ అవార్డులు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 18(1) ప్రకారం బిరుదులు.
2) 1954 సంవత్సరంలో స్థాపించబడిన పద్మ అవార్డులు ఒక్కసారి మాత్రమే నిలిపివేయబడ్డాయి.
3) భారతరత్న అవార్డుల సంఖ్య నిర్దిష్ట సంవత్సరంలో గరిష్టంగా ఐదుకి పరిమితం చేయబడింది.

పై స్టేట్మెంట్లలో ఏవి సరైనవి కాదు?

- (ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3

జ: (డి)

13) ప్రతి సంవత్సరము నిరంతర లోటు బడ్జెట్ ఉంది. ద్రవ్యలోటును తగ్గించడానికి ప్రభుత్వం క్రింది వాటిలో ఏ చర్యలు/చర్యలను తీసుకోవచ్చు? (2016)

- 1) ఆదాయ వ్యయాన్ని తగ్గించడం
2) కొత్త సంక్షేమ పథకాలను ప్రవేశపెట్టడం
3) సబ్సిడీలను హేతుబద్ధం చేయడం
4) దిగుమతి సుంకాన్ని తగ్గించడం

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్స్ ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- (ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే (డి) 1, 2, 3 మరియు 4

జ: (సి)

14) భారతదేశంలోని 'చాంగ్పా' కమ్యూనిటీకి సంబంధించి, క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (2014)

- 1) వారు ప్రధానంగా ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తున్నారు.
2) వారు చక్కటి ఉన్నిని ఇచ్చే పట్టునా మేకలను పెంచుతారు.
3) వారు షెడ్యూల్డ్ తెగల వర్గంలో ఉంచబడ్డారు.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది/ఏవి సరైనది/సరైనవి?

- (ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3

జ: (బి)

15) క్రింది స్టేట్మెంట్లను పరిశీలించండి: (2023)

- 1) నైగర్ (వెర్రి నువ్వులు/గడ్డి నువ్వులు-గుయిజోటియా అబిసినికా) విత్తనాలకు భారత ప్రభుత్వం కనీస మద్దతు ధరను అందిస్తుంది.
2) నైగర్ ను ఖరీఫ్ పంటగా సాగు చేస్తారు.
3) భారతదేశంలోని కొంతమంది గిరిజనులు నైగర్ సీడ్ ఆయిల్ ను వంట కోసం ఉపయోగిస్తారు.

పై స్టేట్మెంట్లలో ఎన్ని సరైనవి?

- (ఎ) ఒకటి మాత్రమే (బి) రెండు మాత్రమే
(సి) మూడూ (డి) ఏదీ కాదు

జ: (సి)

16) భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన 'మిషన్ ఇండ్ర ధనుష్' కి సంబంధించినది ఏది? (2016)

- (ఎ) పిల్లలు మరియు గర్భిణీ స్త్రీలకు రోగనిరోధకత
(బి) దేశవ్యాప్తంగా స్మార్ట్ సిటీల నిర్మాణం
(సి) అంతరిక్షంలో భూమి లాంటి గ్రహాల కోసం భారతదేశం యొక్క స్వంత శోధన
(డి) కొత్త విద్యా విధానం

జ: (ఎ)

17) ఆహార ఉత్పత్తులను మార్కెటింగ్ చేసే కంపెనీ తన వస్తువులలో ట్రాన్స్ ఫ్యాట్లను కలిగి ఉండని ప్రచారం చేస్తుంది. ఈ ప్రచారం వినియోగదారులకు ఏమి సూచిస్తుంది? (2011)

- 1) ఆహార ఉత్పత్తులు హైడ్రోజనీకరణ చేసిన నూనెలతో తయారు చేయబడలేదు.
2) ఆహార ఉత్పత్తులు జంతువుల కొవ్వులు/నూనెలతో తయారు చేయబడలేదు.
3) ఉపయోగించిన నూనెలు వినియోగదారుల హృదయ ఆరోగ్యాన్ని దెబ్బతీసే అవకాశం లేదు.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది/ ఏవి సరైనది/సరైనవి?

- (ఎ) 1 మాత్రమే
(బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే
(డి) 1, 2 మరియు 3

జ: (సి)

18) అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ఒక చిత్తడి నేలను 'హూంట్లీక్స్ రికార్డ్' కిందకు తీసుకువస్తే, అది దేనిని సూచిస్తుంది? (2014)

- (ఎ) మానవ జోక్యం ఫలితంగా ఆ చిత్తడి నేలలో పర్యావరణ స్వభావంలో మార్పులు సంభవించాయి, జరుగుతున్నాయి లేదా సంభవించే అవకాశం ఉంది.
(బి) చిత్తడి నేల ఉన్న దేశం చిత్తడి నేల అంచు నుండి ఐదు కిలోమీటర్ల లోపు ఎటువంటి మానవ కార్యకలాపాలనైనా నిషేధించే చట్టాన్ని రూపొందించాలి.
(సి) చిత్తడి నేల మనుగడ దాని పరిసరాల్లో నివసించే కొన్ని వర్గాల సాంస్కృతిక పద్ధతులు మరియు సంప్రదాయాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది కాబట్టి అందులోని సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని నాశనం చేయకూడదు.
(డి) దీనికి 'ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం' హోదా ఇవ్వబడింది.

జ: (ఎ)

19) 2000 సంవత్సరంలో స్థాపించబడిన లారెన్స్ వరల్డ్ స్పోర్ట్స్ అవార్డుకు సంబంధించి క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (2021)

- 1) అమెరికన్ గోల్ఫ్ ఆటగాడు టైగర్ వుడ్స్ ఈ అవార్డును గెలుచుకున్న మొదటి విజేత.
- 2) ఈ అవార్డును ఇప్పటివరకు 'ఫార్ములా వన్' ఆటగాళ్లే ఎక్కువగా అందుకున్నారు.
- 3) రోజర్ ఫెదరర్ ఈ అవార్డును ఇతరులతో పోలిస్తే అత్యధిక సార్లు అందుకున్నాడు.

పై స్టేట్మెంట్లలో ఏవి సరైనవి?

- (ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే   (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే   (డి) 1, 2 మరియు 3

జ:సి

20) సరిహద్దు నిర్వహణా విభాగం అనేది క్రింది కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖలలో ఏ శాఖకు చెందినది? (2008)

- (ఎ) రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ
(బి) హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ
(సి) పిప్పింగ్, రోడ్డు రవాణా మరియు రహదారుల మంత్రిత్వ శాఖ
(డి) పర్యావరణ మరియు అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ

జ:(బి)

MAINS QUESTIONS

- 1) మూలధన బడ్జెట్ మరియు రెవెన్యూ బడ్జెట్ మధ్య తేడాను గుర్తించండి. ఈ రెండు బడ్జెట్ల భాగాలను వివరించండి. (2021)
- 2) రాష్ట్ర విధాన ఆదేశిక సూత్రాలలో అందించిన విధంగా భారతదేశం తన పౌరుల కోసం ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని అమలు చేయకుండా నిరోధిస్తున్న అంశాలను చర్చించండి. (2015)
- 3) “సమాచార హక్కు చట్టం పౌరుల సాధికారత గురించి మాత్రమే కాదు, ఇది తప్పనిసరిగా జవాబుదారీతనం యొక్క భావనను పునర్నిర్మించిస్తుంది.” చర్చించండి. (2018)
- 4) మీ దృష్టిలో, భారతదేశంలో కార్యనిర్వాహకవర్గం యొక్క జవాబుదారీతనాన్ని పార్లమెంటు ఎంతవరకు నిర్ధారించగలదు? (2021)
- 5) భారతదేశంలో ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ యొక్క ప్రధాన సవాళ్లు ఏమిటి? దీన్ని ఎలా సమర్థవంతంగా మరియు పారదర్శకంగా చేయవచ్చు? (2022)
- 6) స్థిరమైన జీడీపీ వృద్ధి మరియు తక్కువ ద్రవ్యోల్బణం భారత ఆర్థిక వ్యవస్థను మంచి స్థితిలో ఉంచాయనే అభిప్రాయంతో మీరు ఏకీభవిస్తారా? మీ వాదనలకు మద్దతుగా కారణాలను తెలియజేయండి. (2019)
- 7) చిత్తడి నేల అంటే ఏమిటి? చిత్తడి నేల పరిరక్షణకు సంబంధించి 'తెలివైన ఉపయోగం' అనే రామ్సర్ భావనను వివరించండి. భారతదేశంలోని రామ్సర్ సైట్ల యొక్క రెండు ఉదాహరణలను ఉదహరించండి. (2018)
- 8) షెడ్యూల్డ్ తెగల పట్ల వివక్షను పరిష్కరించడానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుండి రాజ్యం (ప్రభుత్వం) చేసిన రెండు ప్రధాన చట్టపరమైన కార్యక్రమాలు ఏమిటి. (2017)
- 9) ఒక అడ్వెట్ వ్యక్తిగత విజయం మరియు దేశం యొక్క కీర్తి కోసం ఒలింపిక్స్ లో పాల్గొంటాడు. విజేతలు తిరిగి వచ్చినప్పుడు వివిధ ఎజెన్సీల ద్వారా నగదు ప్రోత్సాహకాలతో ముంచెత్తబడతారు. ప్రోత్సాహకంగా రివార్డ్ విధానం యొక్క హేతుబద్ధతకు వ్యతిరేకంగా రాజ్య ప్రాయోజిత ప్రతిభ వేట మరియు దాని పెంపుదల యొక్క యోగ్యత గురించి చర్చించండి. (2014)
- 10) భారతదేశ అంతర్గత భద్రతకు విదేశీ రాజ్య మరియు రాజ్యేతర శక్తుల ద్వారా ఎదురయ్యే బహుమితీయ సవాళ్లను విశ్లేషించండి. అలాగే, ఈ ముప్పులను ఎదుర్కోవడానికి అవసరమైన చర్యలను చర్చించండి. (2021)